

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN (X KUŞAĞI), SOSYAL
BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ (Y KUŞAĞI) VE 8. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN (Z KUŞAĞI) 21. YÜZYIL BECERİLERİNE
BAKIŞI**

Mesut Şengüleç

**DOKTORA TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mesut
Soyadı : ŞENGÜLEÇ
Bölümü : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin (X Kuşağı), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının (Y Kuşağı) ve 8. Sınıf Öğrencilerinin (Z Kuşağı) 21. Yüzyıl Becerilerine Bakışı

İngilizce Adı : Perspectives of Social Studies Teachers (Generation X), Pre-Service Social Studies Teachers (Generation Y) and 8th Grade Students (Generation Z) on 21st Century Skills

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Mesut ŞENGÜLEÇ

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mesut ŞENGÜLEÇ tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin (X Kuşağı), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının (Y Kuşağı) ve 8. Sınıf Öğrencilerinin (Z Kuşağı) 21. Yüzyıl Becerilerine Bakışı” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK

Sosyal Bilgiler Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Bahri ATA

Tarih Eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığı

Üye: Prof. Dr. Bülent AKBABA

Sosyal Bilgiler Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA

Sosyal Bilgiler Eğitimi, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Hasan IŞIK

Tarih Eğitimi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 30/06/2021

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Kızım Karaca ve Oğlum Aslan'a

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama süreci boyunca desteğini benden esirgemeyen, tezime yön veren, her zaman yanımda olan çok kıymetli hocam Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK'a teşekkürlerimi sunarım. Tez İzleme Komitesinde yer alan, sürecin her aşamasında emeği olan ve bu süreçte beni yalnız bırakmayan çok kıymetli hocam Prof. Dr. Bahri ATA'ya ve duraksadığım zamanlarda hızlanmamı sağlayan ve sürekli beni teşvik eden çok kıymetli hocam Prof. Dr. Bülent AKBABA'ya teşekkür ederim.

Tez jürimde yer alarak beni onurlandıran, tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA'ya ve Doç. Dr. Hasan IŞIK'a teşekkürlerimi sunarım. Gazi Üniversitesi'ndeki doktora öğrenimim boyunca kendilerinden çok şey öğrendiğim başta kıymetli hocam Prof. Dr. Cengiz DÖNMEZ olmak üzere tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Sadece bu süreçte değil her zaman yanımda olan değerli dostlarım Doç. Dr. Nihat Kahveci'ye, Dr. Öğretim Üyesi Özgür Çolakoğlu'na, Doç. Dr. Filiz Mete'ye, Doç. Dr. Barış Kaya'ya, Öğr. Gör. Dr. Funda Alptekin'e, Doç. Dr. Eralp Bahçivan'a, öğretmen arkadaşlarım Semra Kaya ve İbrahim Yavuz'a teşekkür ediyorum.

Yoğunluklarına rağmen çalışmaya katılıp zamanlarını ayıran ve samimi bir şekilde anket sorularını cevaplayan, isimlerini bilmediğim tüm fedakâr sosyal bilgiler öğretmenlerine, öğretmen adayı genç arkadaşlarıma ve sevgili Z kuşağı öğrencilerime de sonsuz şükranlarımı sunarım.

Taşıdığı onca yüke rağmen benimle bu zorlu yolda beraber yürüyen eşim, çocuklarımla annesi ve hayat arkadaşım Özlem Aydın Şengüleç'e ve her derdimi benle beraber yaşayan cefakar anneme de en derin şükranlarımı sunuyorum. Oyun zamanlarından çaldığım canım çocuklarıma gösterdikleri sabır için teşekkür ediyorum.

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN (X KUŞAĞI), SOSYAL
BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ (Y KUŞAĞI) VE 8. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN (Z KUŞAĞI) 21. YÜZYIL BECERİLERİNE**

BAKIŞI

(Doktora Tezi)

Mesut Şengüleç

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2021

ÖZ

21. yüzyılda bireyler eğitim aldığı alanlar dışında da çalışmak zorunda kalmakta ve böylece bu yüzyılda farklı birçok beceriye sahip nitelikli, donanımlı bireylere duyulan ihtiyaç kendini daha fazla hissettirmektedir. İhtiyaç duyulan bu nitelikli bireylerin kazanması gereken becerilerle ilgili çerçeveler oluşturulmakta ve bu beceri setlerine eğitim programlarında yer verilmektedir. Kuşakların yaşamın her alanında farklılaşmış değerlendirmeleri, algıları ve görüşleri vardır. 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında ve kazanımında bu kuşakların her birine farklı görevler düşmektedir. Hangi becerilerin kuşaklarca daha fazla önemli görüldüğünün ve hangilerine ihtiyaç duyulduğunun belirlenmesi önem taşımaktadır. Sosyal bilgiler, bu farklı kuşaklara 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında oldukça elverişli konuma sahip bir derstir. Bu araştırmanın amacı, 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine yönelik sosyal bilgiler eğitiminde X, Y ve Z kuşaklarının bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada X kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmen adayları ve Z kuşağı olarak ise 8. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından “21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşleri Belirleme Anketi” hazırlanmıştır. Araştırmanın verileri, 1164 katılımcıdan toplanan anket sonuçları ile oluşturulmuştur. Nicel veriler SPSS 22.0 istatistik program paketinin yardımıyla çözümlenmiş ve betimleyici istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırmada, bir kuşağın neden bir beceriyi önemli gördüğü ve neden bir beceriye en çok önem veren ya da en az önem veren kuşak olduğu ortaya konulurken, o kuşağın alanyazında bahsedilen karakteristik özellikleri

ve değer yargıları göz önünde bulundurulmuştur. Araştırma sonucunda tüm çerçevelerde yer alan “iletişim” becerisinin, X, Y ve Z kuşaklarının her biri tarafından 21. yüzyılda bireylerin sahip olması gereken en önemli beceri olarak belirtilmesi; öte yandan az sayıda çerçevede yer alan “ekonomi ve finans okuryazarlığının” yine tüm kuşaklar açısından en az öneme sahip beceri olarak son sırada yer alması dikkat çekicidir. Ayrıca kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri bu becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı ile uyum göstermektedir.

Anahtar Kelimeler : 21. yüzyıl becerileri, X kuşağı, Y kuşağı, Z kuşağı, sosyal bilgiler eğitimi.
Sayfa Adedi : xxii + 281
Danışman : Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK

PERSPECTIVES OF SOCIAL STUDIES TEACHERS (GENERATION X), PRE-SERVICE SOCIAL STUDIES TEACHERS (GENERATION Y) AND 8TH GRADE STUDENTS (GENERATION Z) ON 21ST CENTURY SKILLS

(Ph. D. Thesis)

Mesut Şengüleç

**GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
July 2021**

ABSTRACT

In the 21st century, individuals have to work not only in the fields they have been trained in, but also in other fields where they have not been educated. Thus, in this century, the need for qualified and well-equipped individuals with many different skills makes itself felt more. Frameworks are created for the skills that these qualified individuals need to acquire, and these skill sets are included in the curricula. Generations have different evaluations, perceptions and views on all aspects of life. Each of these generations has different duties in acquiring 21st century skills. It is important to determine which skills are seen as more important by generations and which are needed more. Social Studies has a favorable position in providing these different generations with 21st century skills. The aim of this research is to reveal the perspectives of the X, Y and Z generations in Social Studies Education about the importance of having 21st century skills. In the study, Social Studies teachers were selected as Generation X, Social Studies teacher candidates as Generation Y and 8th grade students taking Social Studies course as Generation Z. As a data collection tool in the study, the researcher prepared “Survey for Determining Opinions on the Importance of 21st Century Skills”. The data were generated by the survey results collected from 1164 participants. The quantitative data of the study were analyzed with the help of the SPSS 22.0 statistics program package and analyzed with descriptive statistical

methods. In the research, while revealing why a generation considers a skill important and why it is the generation that gives the most or least importance to a skill, the characteristic features and value judgments of that generation mentioned in the literature were taken into consideration. As a result of the research, among the 22 skills in the survey, the “communication” skill in all frames was specified by each of the X, Y and Z generations as the most important skill that individuals should have in the 21st century. On the other hand, “economic and financial literacy” skill, which is in a few frames, was seen as the least important skill. These results are remarkable. In addition, there is congruence between generations' views of the importance of 21st century skills and the frequency with which these skills are included in the frameworks.

Key Words : 21th century skills, generation X, generation Y, generation Z, Social studies education.

Page Number : xxii + 281

Supervisor : Prof. Mehmet Ali ÇAKMAK

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xx
SİMGELER VE KISALTMALAR	xxi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	9
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	9
1.6. Tanımlar.....	10
BÖLÜM II.....	11
KURAMSAL ÇERÇEVE	11

2.1. Yeni Yüzyılın Yeni İhtiyaçları	12
2.2. 21. Yüzyıl Becerileri	15
2.2.1. 21. Yüzyıl Becerileri Hareketi	17
2.2.2. 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Uluslararası Çerçeveseler.....	19
2.2.2.1. Metiri Group/NCREL-enGauge.....	20
2.2.2.2. OECD-DeSeCo.....	22
2.2.2.3. AB.....	25
2.2.2.4. P21.....	27
2.2.2.5. ISTE-NETS.....	31
2.2.2.6. ATC21S-KSAVE	32
2.2.2.7. BM-UNESCO/UNICEF	34
2.2.3. Türkiye’de 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Çalışmalar	40
2.2.4. 21. Yüzyıl Becerileri Çerçeveselerinin Karşılaştırılması.....	43
2.3. Kuşak Olgusu	48
2.3.1. Kuşak Teorileri	49
2.3.2. Kuşak Ayrımı	54
2.3.3. Kuşaksal Farklılıklar ve Önemi	57
2.3.4. X, Y ve Z Kuşakları.....	63
2.3.4.1. X Kuşağı (1965-1980)	64
2.3.4.2. Y Kuşağı (1981-2000)	73
2.3.4.3. Z Kuşağı (2000 Yılı Sonrası Doğanlar)	82
2.3.5. Kuşak Olgusuna Dair Eleştirel Görüşler	92
2.4. Sosyal Bilgiler ve 21. Yüzyıl Becerileri.....	94
2.4.1. Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve 21. Yüzyıl Becerileri.....	98

BÖLÜM III	105
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	105
3.1. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair X-Y Kuşakları ile Yapılan Çalışmalar	105
3.2. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Y Kuşağı ile Yapılan Çalışmalar	111
3.3. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Z Kuşağı ile Yapılan Çalışmalar	115
BÖLÜM IV	119
YÖNTEM.....	119
4.1. Araştırmanın Modeli.....	119
4.2. Çalışma Grubu	120
4.3. Veri Toplama Aracı	122
4.4. Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	125
4.5. Verilerin Toplanması ve Analizi	130
BÖLÜM V	131
BULGULAR VE YORUM	131
5.1. X, Y ve Z Kuşaklarının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Bakış Açılarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	131
5.1.1. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Yönelik X, Y ve Z Kuşaklarının Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	131
5.1.2. Kuşaklar Açısından 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum	152
5.1.2.1. X Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	152
5.1.2.2. Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	154
5.1.2.3. Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum	156

5.1.3. Tüm Kuşaklar İçin Ortak Öneme Sahip 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum	158
5.2. Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum.....	160
5.2.1. X Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum	160
5.2.2. Y Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum	162
5.2.3. Z Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum	164
5.2.4. Tüm Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum	166
BÖLÜM VI	169
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	169
6.1. X, Y ve Z Kuşaklarının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Bakış Açılarına İlişkin Sonuç ve Tartışma	169
6.1.1. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Yönelik X, Y ve Z Kuşaklarının Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	170
6.1.2. Kuşaklar Açısından 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma	186
6.1.2.1. X Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	186
6.1.2.2. Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	189

6.1.2.3. <i>Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma</i>	191
6.1.3. Tüm Kuşaklar İçin Ortak Öneme Sahip 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	193
6.2. Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Sonuç ve Tartışma	195
6.3. Öneriler	196
KAYNAKLAR	199
EKLER	219
EK 1. Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi -2003.....	220
EK 2: OECD-DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005.....	222
EK 3: OECD-Sosyal ve Duygusal Beceriler Çerçevesi-2018.....	225
EK 4: AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2006	227
EK 5: AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2018	230
EK 6: P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007.....	233
EK 7: ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007	238
EK 8: ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2016	239
EK 9: ATC21S- KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010	241
EK 10: BM/UNECE-SKE’de Eğitimciler İçin Yeterlilikler Çerçevesi-2011	245
EK 11. BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi-Kavramsal ve Programatik Çerçeve-2017	247
EK 12. BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi-2019	249
EK 13. 21.YYB-ÖGA’ndeki Becerilerin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları	250
EK 14. Anket Kullanma İzni.....	275
EK 15. Ön Görüşme Formu	278

EK 16. X Kuşğının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi.....	279
EK 17. Y Kuşğının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi.....	280
EK 18. Z Kuşğının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi.....	281

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2003</i>	21
Tablo 2. <i>OECD- DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005</i>	24
Tablo 3. <i>OECD- Sosyal ve Duygusal Beceriler Çerçevesi-2018</i>	24
Tablo 4. <i>AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2006</i>	26
Tablo 5. <i>P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007</i>	30
Tablo 6. <i>ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007</i>	32
Tablo 7. <i>ATC21S- KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010</i>	34
Tablo 8. <i>BM/UNESCO-Sürdürülebilirlik İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2017</i>	38
Tablo 9. <i>BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi- Kavramsal ve Programatik Çerçeve-2017</i>	39
Tablo 10. <i>BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi-2019</i>	40
Tablo 11. <i>Farklı Kuşakların Ait Oldukları Zaman Dilimleri</i>	56
Tablo 12. <i>Kuşaklar Boyunca Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Yer Alan Beceriler</i>	103
Tablo 13. <i>21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Gibson-Cayouette, 2010)</i>	106
Tablo 14. <i>21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Quigley, 2016)</i>	108
Tablo 15. <i>X ve Y Kuşakları İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması</i>	109
Tablo 16. <i>Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Ahonen & Kinnunen, 2015)</i>	112
Tablo 17. <i>Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Aydın,2019)</i>	113
Tablo 18. <i>Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Ekinci, 2019)</i>	114
Tablo 19. <i>Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması</i>).....	116

Tablo 20. <i>Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Karakoyun & Lindberg, 2020).....</i>	117
Tablo 21. <i>X Kuşağının Hizmet Yılına Göre Dağılımı</i>	121
Tablo 22. <i>Y Kuşağının Mezun olduğu Lise Türüne Göre Dağılımı</i>	121
Tablo 23. <i>Çalışma Grubunun X, Y ve Z Kuşaklarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı</i>	121
Tablo 24. <i>21.YYB-ÖGA'nde Yer Alan 21. Yüzyıl Becerilerinin Çerçevelere Göre Dağılımı</i>	123
Tablo 25. <i>21.YYB-ÖGA Pilot Uygulaması Güvenirlik Analiz Sonuçları</i>	126
Tablo 26. <i>21.YYB-ÖGA Pilot Uygulama Madde Toplam Korelasyon Değerleri</i>	127
Tablo 27. <i>21.YYB-ÖGA Güvenirlik Analiz Sonuçları</i>	128
Tablo 28. <i>21.YYB-ÖGA Madde Toplam Korelasyon Değerleri.....</i>	129
Tablo 29. <i>X,Y,Z Kuşaklarının İşbirliği Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	132
Tablo 30. <i>X,Y,Z Kuşaklarının İletişim Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	133
Tablo 31. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Teknoloji Okuryazarlığına Sahip Olmanın Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....</i>	134
Tablo 32. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Sosyal ve Kültürel Becerilerin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	135
Tablo 33. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik) Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....</i>	136
Tablo 34. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Eleştirel Düşünme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	136
Tablo 35. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Problem Çözme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	137
Tablo 36. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Üretkenlik Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	138

Tablo 37. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Öğrenmeyi Öğrenme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	139
Tablo 38. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim) Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	140
Tablo 39. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Planlama Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	141
Tablo 40. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Değişime Uyum Sağlama Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	141
Tablo 41. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik) Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	142
Tablo 42. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Risk Alabilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	143
Tablo 43. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Liderlik Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	144
Tablo 44. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	145
Tablo 45. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Girişimcilik Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	146
Tablo 46. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	147
Tablo 47. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olmanın Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	148
Tablo 48. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Sivil Hayata Katılma ve Resmi (Hükümet) Süreçleri Anlayabilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	149
Tablo 49. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olmanın Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	150
Tablo 50. <i>X,Y,Z Kuşaklarının Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı</i>	151
Tablo 51. <i>X Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması</i>	153

Tablo 52. <i>Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması</i>	155
Tablo 53. <i>Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması</i>	157
Tablo 54. <i>Kuşakların Tümü İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması</i>	159
Tablo 55. <i>X Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı</i>	161
Tablo 56. <i>Y Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı</i>	163
Tablo 57. <i>Z Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı</i>	165
Tablo 58. <i>Tüm Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı</i>	167

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. P21-21. yüzyıl öğrenim çerçevesi. “P21 framework definitions” 29

SİMGELER VE KISALTMALAR

21.YYB-ÖGA	21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşleri Belirleme Anketi
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
ATC21S	21.Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi ve Öğretilmesi (Assessment and Teaching of 21st Century Skills)
BM	Birleşmiş Milletler
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT: Information and Communication Technology)
DeSeCo	Yetkinliklerin Tanımı ve Seçimi (Definiitions and Selections of Competencies)
EARGED	Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Daire Başkanlığı
ISTE	Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (International Society for Technology in Education)
KSAVE	Bilgi, Beceriler, Tutumlar, Değerler ve Etik (Knowledge, Skills, Attitudes, Values and Ethics)
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MENA	Ortadoğu ve Kuzey Afrika (Middle East and North Africa)
NAEP	Ulusal Eğitimsel Gelişimi Ölçme ve Değerlendirme (National Assessment of Educational Progress)

NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
NCREL	Kuzey Merkez Bölgesel Eğitim Laboratuvarı (The North Central Regional Educational Laboratory)
NCSS	Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (National Council for the Social Studies)
NETS	Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları (National Educational Technology Standards)
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)
P21	21. Yüzyıl Öğrenimi İçin Ortaklık (Partnership of 21st Century Learning)
PISA	Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment)
SKE	Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim
TRT	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu (United Nations Economic Commission for Europe)
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund)
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde öncelikle “Problem Durumu” ortaya konulmuş, daha sonra sırasıyla araştırmanın amacına ve önemine değinilmiş, varsayımlar ve sınırlılıklar açıklanmış ve son olarak araştırmada kullanılan önemli terimler tanımlanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Toplumlar sürekli bir değişim içerisinde ve özellikle içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda bu değişimin hızı artmıştır. Her alanda üretilen bilginin yerini kısa bir süre içerisinde başkası almakta, geçmiş zamanlarda işe yarayan beceriler güncel sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadır. Geçmiş zamanlardan farklı olarak bu durum sadece mühendislik ve tıp gibi alanlarda değil hayatın her alanında gerçekleşmekte, belli bir coğrafyadaki ülkelerde değil tüm dünyada yaşanmakta, sadece şehirlerde yaşayanları değil kırsalda yaşayanları, her yaştan tüm insanları etkilemektedir.

Hızla değişip giderek karmaşık hale gelen ve öngörülemeyen bu dünyadaki zorluklarla baş edebilmek için insanların nasıl düşünecekleri ve bilgiyi nasıl organize edecekleri konusunda tekrar düşünmeleri gerekmektedir (Mayor, 1999). “Bir kuşak önce, öğretmenler öğrettiklerinin öğrencilerine bir ömür boyu yetmesini bekleyebilirdi. Günümüzde, hızlı ekonomik ve sosyal değişim nedeniyle okullar, öğrencileri henüz yaratılmamış işlere, henüz icat edilmemiş teknolojilere ve henüz bilmediğimiz sorunlara hazırlamak zorundadır” (Schleicher, 2016, s. 12).

İşte bu noktada 21. yüzyıla girerken 1996 yılındaki Jacques Delors raporu, çocukların ve gençlerin yeni yüzyıla daha iyi nasıl hazırlanabilecekleri konusundaki tartışmalara şekil vermiş ve sonuçta bir fikir birliği oluşmasına öncülük etmiştir (Takanishi, 1997).

“Öğrenen ve öğretmenin “aynı zamanda, aynı mekânda” olması esasına dayanan klasik eğitim anlayışı, teknolojinin ilerlemesiyle değişime uğramış, zaman ve mekânın birlikteliği bir zorunluluk olmaktan çıkmış ve yerini “farklı zamanlarda, farklı mekânlarda” olunsâ bile gerçekleştirilebilen bir eğitim anlayışına bırakmıştır” (Erdeve, 2020, s. 555). Bilgi pasif olarak, beceriler olmadan öğrenildiğinde, genellikle sadece yüzeysel bir düzeyde öğrenilmekte ve bu nedenle yeni ortamlara kolayca aktarılamamaktadır. Gerçek dünya için derinlemesine kavrayış ve eyleme geçirilebilirlik, yalnızca becerilerin her birinin diğerini geliştirecek şekilde bilgi alanlarına yerleştirilmesiyle gerçekleşir (Bialik & Fadel, 2015). Yeni kuşakların eğitimi artık yeni yüzyılda başarıya ulaşmak için ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmakla ilgilidir (Lawlor, 2017; Tharumaraj, Krishnan, & Perumal, 2018).

Tüm dünya ülkeleri kendilerine ait kaynakları en etkili şekilde kullanmak için var güçleriyle çalışmaktadırlar. Özellikle insan kaynaklarının en etkili ve verimli şekilde kullanılması için eğitim alanında sürekli araştırmalar yapılmakta, eğitim politikaları çağa uygun bir şekilde düzenlenmekte ve ülkelerin ihtiyacına uygun niteliklerle donanmış bireylerin yetiştirilmesi için karar vericiler, eğitimciler ve diğer tüm ortak paydaşlar eğitim için yeni standartlar oluşturmaya çalışmaktadırlar. 21. yüzyılda bu beceriler standart bir set halinde birbirini tamamlayacak ve geleceğin ihtiyaçlarını da karşılayabilecek şekilde 21. yüzyıl becerileri adı altında kullanılmaktadırlar.

Birleşmiş Milletler (BM), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Avrupa Birliği (AB) gibi gerek uluslararası kuruluşlar gerekse eğitimden sorumlu bakanlıklar, birçok resmi veya özel kurum, sivil toplum örgütleri, büyük teknoloji şirketlerinin de dâhil olduğu birçok kuruluş yeni yüzyılda bireylerin kazanması gereken 21. yüzyıl becerileriyle ilgili çerçeve oluşturma çalışmalarına katılmışlardır. Bir yandan bu çerçeveler oluşturulurken diğer yandan yeni yüzyılda bireylerin geliştirmesi gereken becerilerin anlaşılmasını artırmaya çalışmak amacıyla bu çerçevelerde yer alan becerilerin belirlenmesi ve incelenmesi için birçok karşılaştırma çalışması yürütülmüştür. Günümüzde halen bu çerçevelerin geliştirilmesi, öğrencilere nasıl kazandırılacağı ve değerlendirilmesine yönelik yoğun çabalar sürmektedir.

Bu çaba toplumun, çocukların geleceğini önemsemesini, onların kendi kişisel hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmasını, onları kendi geleceklerini yaratacak özgüvene sahip özerk vatandaşlar olarak güçlendirmek için gerekli olanı sağlamasını içermektedir ve bu kapsamda tüm 21. yüzyıl becerileri çerçeveleri bu çaba için faydalı bir kılavuzdur,

herhangi bir eğitim örgütü veya kurumu da eğer hedeflerine uyumlu ise bu çerçeveleri kullanabilirler (Salas-Pilco, 2013).

Birçok ülkede 21. yüzyılın beceri ve yeterliliklerini kazandırmak amacıyla eğitim programlarını ve ortamlarını yeniden düzenleme çabaları devam etmektedir. Küreselleşen dünyada tüm bireylerde olması istenen ortak beceriler yanında ülkeler kendi ihtiyaçlarına yönelik hangi önemli ve farklı becerilerin de bu çerçevelerde yer alması gerektiği, nasıl kazandırılacağı konusunda kaygılar taşımaktadırlar. Çünkü bu çerçevelerin ülkeler bazında belirlenmesi ve o ülkenin eğitim programlarına entegrasyonu ülkelerin kendilerine özgü tarihi, sosyolojik ve ekonomik özellikleri ile de yakından ilişkilidir.

Türkiye’de de 21. yüzyıl becerilerinin belirlenmesi, kazandırılması ve çerçeve çalışmaları önemsenmektedir. “2023 Vizyonu” kapsamında AB tarafından hazırlanan anahtar yeterlilikleri kazandırmak amacıyla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi hazırlanmış ve buna uygun olarak 2018 yılında öğretim programlarında 21. yüzyıl becerilerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak dünyada ve Türkiye’de 21. yüzyıl becerilerini içeren çerçevelerin incelenmesi, bu çerçevelerin benzerlikleri ve farklılıkları göz önüne alınarak bu becerilere verilen önemin belirlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca bu benzerlik ve farklılıklar sadece ülkeler bazında değil, bu becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı bireylerin temsil ettiği kuşaklar bazında da farklı anlamlar ifade etmektedir. Şu bilinen bir gerçektir ki, dünya genelindeki farklı kuşakların yaşamın her alanında farklılaşmış değerlendirmeleri, algıları ve görüşleri vardır.

İnsanlık tarihi boyunca kültürel mirasın aktarılmasında ve sosyal değişimlerde kuşak olgusunu ele alan ve bu kavramla ilgili kuramlar oluşturan felsefeciler, sosyologlar ve diğer bilim insanları kuşak tanımını akrabalık bağlarından öteye taşımıştır.

Aynı tarihlerde doğan, yaşadıkları aynı olayların etkisiyle kendinden öncekilerden farklı ama birbirlerine benzer karakteristik özelliklere, tutumlara, deneyimlere sahip olan ve böylelikle bir kimlik bilinci kazanan sosyal bir insan topluluğu kuşak olarak tanımlanmaktadır (Mannheim, 1952; Pishchik, Vorontsov, & Breus, 2018; Zemke, Raines, & Filipczak, 2000)

Kuşaklara ilişkin yaptıkları tanımlarda görüldüğü üzere aynı zaman aralığında doğmuş olmak bir kuşağın oluşması için yeterli görülmemekte bu bireylerin gelişim dönemlerinde yaşadıkları olaylar karşısında diğer kuşaklardan farklı olarak benzer tutum ve davranışlar geliştirmeleri beklenmektedir. Sosyo-kültürel, sosyo-psikolojik açılardan da incelenen

kuşaklar, karşılaştırmalı yaklaşımlarla da ele alınmakta, uzun yılları kapsayan araştırmalar kuşakların aynı yaş dönemlerine ait verileri karşılaştırarak kuşaksal farklılıkları bulmaya çalışmaktadır. Peki, bu farklılıkları ortaya koymak neden bu kadar önemlidir, bu farklılıkları bulmak gerçek yaşamda bize ne kazandıracaktır? Kuran'ın (2018) da belirttiği gibi topluma kuşak “lensi” ile bakmak hem geçmişe hem günümüze hem de geleceğe dair bir kavrayış geliştirmemizi sağlayabilir (s. 19). Her bir kuşağın üyelerinin birbirleriyle olan ilişkilerinde önemli bir rol oynayan kuşaksal özellikler birbirlerinden giderek daha farklı hale gelmekte ve bu kuşaksal farklılıklar önem kazanmaktadır (Sago, 2001).

Kuşakların kendilerine ait ayırt edici özelliklerine ve birbirlerinden farklılıklarına diğer bir deyişle kuşak analizine, kuşaksal ayrımlara dair yürütülen çalışmaların yoğunluğu, aslında iş dünyasının ve politikacıların konuya olan ilgileriyle de hızlıca artmıştır. Çoğu kuşaksal araştırmaların sonuçlarına olan bu ilginin nedeni iş dünyasının işgücünü daha iyi tanıyarak, hem işyerinde insan kaynaklarıyla ilgili kuşaksal çatışmaların giderilmesi ile üretkenliğin artırılması hem de üretilen mal ve hizmetlerin kuşakların ihtiyaçlarına göre belirlenebilmesidir.

Kuşak farklılıklarını anlamak; işyerinde kuşakların kuruma karşı değil kurum için çalışmasını sağlamak, uyum, karşılıklı saygı ve ortak çaba yaratmak (Zemke vd., 2000), işyerinde öğrenmeyi geliştirerek (Al Safi, 2019) örgütsel etkinliği maksimize etmek (Sago, 2001), kuşakların motivasyonunu yükselterek verimliliklerini arttırmak (Baysal Berkup, 2014), kuşaksal çatışmaları gidererek (Yüksekbilgili, 2015) daha iyi bir geleceğe yön vermek (Howe & Strauss, 2007) için önemlidir. Bu farklılıkları anlamak ve dikkate almak yeniden seçilme üzerindeki potansiyel etkisi bakımından günümüzde politikacılar için de çok önemlidir.

Eğitim alanında da durum diğer alanlardan farklı değildir. Aileden sonra yeni kuşakların önceki kuşaklarla ilk temasının gerçekleştiği eğitim ortamlarında (Mannheim, 1952), farklı kuşaklara ait bireylerden oluşan ilk, orta, lise ve üniversite öğrencileri, öğretmenler, ebeveynler, öğretim üyeleri ve diğer çalışanlar “karmaşık bir çevresel denklem” oluşturmaktadır (DeBard, 2004, s. 39).

Her kuşak öğretme ve öğrenmeye yeni, farklı ve önemli bir şeyler getirdiği için (Strauss, 2005; Zemke vd., 2000) eğitimde bu kuşak farklılıklarını anlamak; farklı kuşakların dünyayı nasıl gördüğünü, onlar için neyin önemli olduğunu ve hatta en iyi nasıl öğrendiklerini (D. Oblinger & Oblinger, 2005), üniversitede eğitime başlayacak olan yeni kuşak öğrencilerinin ihtiyaçlarını, beklentilerini, motivasyonlarını, neyin işe yarayıp neyin

yaramadığını anlayabilmek ve onları daha iyi eğitebilmek için (Buskirk-Cohen, Duncan, & Levicoff, 2015; DeBard, 2004) önemlidir. Ayrıca öğrencileri eğitebilmek bu öğrencileri, bu kuşağı anlamaya bağlıdır ve okullar ile üniversiteler, yeni kuşakları anlayarak onlar için en uygun olacak öğrenme ortamlarını yaratabilirler (D. Oblinger & Oblinger, 2005). Farklı kuşaksal eğilimleri bilmek üniversitelere rekabet avantajı kazandırır (Dede, 2005). Eğitimciler, bir kuşağın akran kişiliğini şekillendiren faktörleri keşfederek ve bu kişiliğin tanımlayıcı özelliklerini ayırt ederek, daha etkili politikalar ve uygulamalar geliştirebilirler. Yani kuşaksal bir bakış açısına sahip olmak, kuşaklar teorisini anlamak eğitimcilere öğrencileri anlamak için “bir araç ve sahip olunan, dayanılan kavramsal çerçeveleri tamamlamak için ek bir anlayış” sağlar (Coomes & DeBard, 2004, s. 13). Akademisyenlerin odak noktası, yeni kuşaklar ortaya çıktıkça ve eski kuşaklar çekildikçe, sürekli olarak gelişen ulusal bir karakter yaratmak için kuşaksal kişilikleri ve toplumda nasıl bir araya geldiklerini anlamak olmalıdır (Howe & Strauss, 2007).

Görüldüğü gibi kuşak olgusu Antik Yunan’dan günümüze toplumların değişimini ve ilerleyişini anlamak ve yorumlamak için cezbedici ve merak uyandıran bir konu olmuştur. Felsefe, tarih, antropoloji, sosyoloji ve psikoloji gibi bilim dalları kuşakları kendi disiplinleri açısından ele almış, oluşturulan kuramlar ve yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar birçok alanda yeni çalışmalara yön vermiştir. Ekonomi bilimi, arz ve talepleri etkileyen kuşaklar arası farklılıkları özellikle pazarlama ve reklam açısından dikkate almış, yönetim bilimi işyerinde kuşaklar arası çatışmaları azaltmak ve üretkenliği arttırmak için kullanmıştır. Çocukları ve gençleri yaşam için hazırlayan eğitim alanında da kuşaklar arası farklılıklar ve kuşaksal özellikler daha çok konuşulmaya başlanmış, öğrenme ortamlarının düzenlemesinden öğretim metotlarına kadar birçok konu hakkında öneriler ileri sürülmüştür.

Farklı özelliklere sahip bu kuşakların her birine 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında ve kazanımında farklı görevler düşmektedir. Hangi becerilerin hangi kuşaklar tarafından daha fazla önemli görüldüğünün ve böylece hangilerine daha fazla ihtiyaç duyulduğunun belirlenmesi ek bir anlayış sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Değişim ve değişimin artan inanılmaz hızı geçen yüzyılın başlarında olduğu gibi sosyal bilgileri tekrar öne çıkarmaktadır. Daha iyi bir dünya için değişimle ve bu değişimin nasıl yönlendirilebileceğiyle yakından ilgili bir ders olan sosyal bilgiler (Barth, 1991), yeni kuşaklara 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında elverişli bir konumdadır. Sürdürülebilir bir demokrasi ancak sorumluluklarını bilen, tarihsel ve coğrafi anlayışa

sahip, sürekli artan ve değişen bilgi kaynaklarını etkin kullanarak karşılaştığı problemleri bilimsel akıl yürütme ile çözeabilen vatandaşlarla mümkündür. Sosyal bilgiler temelinde taşıdığı vatandaşlıkla ve içerdiği tarih, coğrafya, sosyoloji, antropoloji, ekonomi ve hukuk gibi bilim alanlarıyla 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan bu nitelikli, haklara saygılı, dürüst, bilinçli vatandaşların yetiştirilmesinde ve dolayısıyla toplumların bu amaç doğrultusunda geliştirilmesinde etkin rol oynama özelliğine sahip bir derstir. Avery (2004), sosyal bilgilerin geleceğe dönük istenen bu özelliklere sahip vatandaş özellikleri ile günümüz gençlerinin özellikleri arasındaki uçurumun kapatılmasında etkin olduğunu vurgulamıştır. Dolayısıyla, diğer derslerin sunamadığı özel fırsatları sunabilen (Saxe, 2004) sosyal bilgiler eğitimi 21. yüzyıl öğrenenlerinin artan ihtiyaçlarını, isteklerini ve eğilimlerini karşılamada, yeni kuşakların 21. yüzyılın getirdiği entelektüel zorlukları fırsata çevirerek sorunlarını çözmesine yardımcı olmada önemli bir role sahiptir.

21. yüzyıl becerileri hareketi kapsamında sosyal bilgiler eğitiminde de birçok çalışma yürütülmüştür. Ancak kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki bakış açılarını, görüşlerini kuşaksal özelliklerini de gözетerek belirlemeye yönelik sistematik bir çalışmaya sosyal bilgiler alanında rastlanamamıştır.

21. yüzyıl becerilerinin önemine ilişkin çalışmalar ise genelde İngilizce eğitimi alanında yoğunlaşmakta, tek ya da en fazla iki kuşaktan katılımcıları içermektedir (Ahonen & Kinnunen, 2015; Aydın, 2019; Bedir, 2019; Çınar, 2019; Eker, 2020; Ekinci, 2019; Gibson-Cayouette, 2010; Karakoyun & Lindberg, 2020; Lawlor, 2017; Quigley, 2016; Tharumaraj vd., 2018).

Öte yandan, günümüzde Y kuşağı orta yaş dönemine ve X kuşağı yaşlılık dönemine geçerken, Z kuşağı öğrencileri, hem eğitim alanında hem de çalışma hayatında önceki kuşaklardan daha fazla sayılara ulaşacaklardır. Yakın gelecekte, önümüzdeki 15-20 yıl boyunca X, Y ve Z kuşakları yükseköğretimde ve çalışma hayatında bir arada olacaklardır. Özellikle Y kuşağı ve yeni katılacak Z kuşağının kendilere has özellikleri, değerleri, çalışma alışkanlıkları, farklılıkları bu alanlarda hissedilecektir. Bir işyerinde çalışanların tümünün aynı kuşaktan olması mümkün olabilir ancak eğitimin her kademesinde her zaman çok kuşaklılık ile karşı karşıya kalınacaktır.

Sonuç olarak, yukarıda bahsi geçen tüm bu ihtiyaçların kesiştiği noktada sosyal bilgiler penceresinden kuşak lensi ile bakarak 21. yüzyılda hangi becerilerin daha önemli olduğunu ortaya koyacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, yukarıda belirtilen ilgili alanyazındaki ihtiyacı karşılamaya yönelik öncelikle farklı kuşaklar olarak yakın gelecekte hem eğitimde hem iş gücünde uzun bir süre bir arada olacak üç kuşak belirlenmiştir. X kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmen adayları ve Z kuşağı olarak da 8. sınıf öğrencileri seçilmiştir.

Bu araştırmada 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkında X (sosyal bilgiler öğretmenleri), Y (sosyal bilgiler öğretmen adayları) ve Z (8. sınıf öğrencileri) kuşaklarının bakış açılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Ayrıca kuşakların açığa çıkarılan bu görüşlerinin, çalışma kapsamında incelenen 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinde becerilerin yer alma sıklığı ile uyumlu olup olmadığının belirlenmesi de çalışmanın bir diğer amacıdır.

Bu amaçlara yönelik olarak oluşturulan araştırma problemleri ve alt problemler aşağıda verilmiştir.

1. X (sosyal bilgiler öğretmenleri), Y (sosyal bilgiler öğretmen adayları) ve Z (8. sınıf öğrencileri) kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine dair bakış açıları nasıldır?
 - 1.1. X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinin önemine yönelik görüşleri nelerdir?
 - 1.2. Kuşaklar açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıl değişmektedir?
 - 1.2.1. X kuşağı için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıldır?
 - 1.2.2. Y kuşağı için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıldır?
 - 1.2.3. Z kuşağı için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıldır?
 - 1.3. Tüm kuşaklar için ortak öneme sahip 21. yüzyıl becerileri hangileridir?
2. Kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyum göstermekte midir?
 - 2.1. X kuşağının 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyumlu mudur?

- 2.2. Y kuşağının 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyumlu mudur?
- 2.3. Z kuşağının 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyumlu mudur?
- 2.4. Tüm kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyumlu mudur?

1.3. Araştırmanın Önemi

Sosyal bilgiler eğitiminde birbirinden farklı özelliklere sahip X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerileri hakkında düşünsel olarak nasıl farklılaştığını betimlemeye çalışan bu çalışma kapsamında anket soruları hazırlanırken tek bir çerçeveye bağlı kalınmamıştır. Alanyazında önde gelen 21. yüzyıl beceri çerçeveleri karşılaştırılmış ve becerilerin bu çerçevelerdeki yer alma sıklığı belirlenerek bir anket hazırlanmıştır. Dolayısıyla çalışma bu açıdan farklı bir bakış açısına sahiptir.

Araştırmanın saha çalışmasının yapıldığı 2016 yılı, Y kuşağının öğretmen adayları olarak temsil edildiği son yıllardan biri olması itibarıyla, bu üç kuşağın öğrenci, öğretmen adayı ve öğretmen olarak yan yana getirilmesi adına da son bir fırsat olarak çalışmaya önem kazandırmaktadır.

Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda, daha çok ya öğretmenlerin, ya öğretmen adaylarının ya da öğrencilerin becerilerin önemine dair görüşlerinin belirlendiği gözlemlenmiştir. Bu araştırma; X, Y ve Z kuşaklarının tüm bu temsilcilerinin, diğer bir deyişle aynı zamanı yaşayan üç farklı kuşağın, belirli bir zaman kesitinde hem 21. yüzyıl becerilerine bakış açısını belirleme hem de bu bakış açılarını birbirleriyle karşılaştırma çabası ile alana farklı bir katkı sağlayacaktır. Bu çaba ile elde edilen sonuçlar, ileride bu üç kuşak kapsayacak daha ayrıntılı çalışmalara bir basamak oluşturacaktır.

Bu çalışmada elde edilecek her kuşağa ait becerilerin önem sıralaması dikkate alınarak, kuşakların en az önem verdikleri becerilerin eğitim öğretim programlarında daha iyi konumlandırılmaları sağlanacaktır.

Ayrıca bu araştırma; üç farklı kuşağın 21. yüzyıl becerilerine verdikleri önemin kuşak özelliklerini yansıtıp yansıtmadığını tartışması ile X, Y ve Z kuşakları ile 21. yüzyıl becerileri odağında sosyal bilgiler alanı başta olmak üzere diğer farklı birçok alanda

bundan sonra yapılacak farklı çalışmalara yön verebilecek olması açısından da oldukça önemli gözükmetedir.

Son olarak çalışma, çerçevelerin hangi becerileri 21. yüzyıl becerisi olarak ele aldığını, bu açıdan birbirlerinden farklılıklarını diğer bir deyişle tüm bu becerilere verilen önemin X, Y ve Z kuşakları açısından bir karşılığının olup olmadığını, bu kuşaklardan alınan sınırlı bir kesitteki algıları, bakış açıları tarif ederek ortaya koymaya çalışmıştır. Bu açıdan sosyal bilgiler alanında bu kuşakların ihtiyaçlarına ve kuşaklara becerilerin nasıl kazandırılacağına yönelik yapılacak hizmet içi öğretmen eğitimi, öğretmen yetiştirme ve sosyal bilgiler eğitimi programları hazırlama çalışmalarına zemin oluşturup öneriler sunulmasına destek olacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışma yürütülürken sırasıyla aşağıdaki varsayımlar göz önünde bulundurulmuştur.

1. Kullanılan ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde kapsam geçerliliğinin sağlanmasına yönelik alan uzmanlarından alınan görüşlerin yeterli olduğu,
2. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan X kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ve Z kuşağını temsil eden 8. sınıf öğrencilerinin veri toplama aracına cevap verirken gerçek fikirlerini ortaya koydukları,
3. Aynı zamanda bu çalışmada seçilen X, Y ve Z kuşaklarının katılımcılarının kendi çağlarının, kendi kuşaklarının özelliklerini yansıtacak cevaplar verdikleri,
4. Çalışmaya katılan X, Y ve Z kuşağı katılımcılarının tümünün kontrol altına alınamayan dış etmenlerden aynı derecede etkilendikleri varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma,

1. Yürütüldüğü 2015–2016 eğitim öğretim yılı ile,
2. Çalışma grubu olarak, araştırmacı tarafından ulaşılabilen X kuşağı 306 sosyal bilgiler öğretmeni, Y kuşağı 427 sosyal bilgiler öğretmen adayı ve Z kuşağı olarak da 431 sekizinci sınıf öğrencileri ile,
3. 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine yönelik geliştirilen anket ile,

4. Uygulanan veri toplama aracındaki sorulara yönelik görüşlerin analizi ile ulaşılan araştırma verileri ile sınırlıdır.
5. Bununla birlikte katılımcıların görüşlerinin belirlenmesi hedeflendiği için, sadece çalışmaya katılan X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri ile Y kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adayları açısından değil, özellikle Z kuşağı 8. sınıf öğrencileri açısından zorlayıcı olmaması adına anketteki madde sayısının az tutulması bir sınırlılıktır.

1.6. Tanımlar

21. Yüzyıl Becerileri: 21. yüzyılda hangi becerilerin önemli olduğuna dair belirli beceri setlerine verilen isimlendirmedir.

X kuşağı: 1965-1980 yılları arasında doğan kuşak X kuşağı olarak adlandırılmaktadır (Altuntuğ, 2012; Çetin & Karalar, 2016; Gaidhani, Arora, & Sharma, 2019; Grubb, 2017; Reeves & Oh, 2008).

Y kuşağı: 1981-2000 yılları arasında doğan kuşak Y kuşağı olarak adlandırılmaktadır (Altuntuğ, 2012; Süral Özer, Eriş, & Timurcanday Özmen, 2013; Reeves & Oh, 2008).

Z kuşağı: 2000 yılından sonra doğanlar Z kuşağı olarak adlandırılmaktadır (Altuntuğ, 2012; Çetin & Karalar, 2016; Gaidhani vd., 2019; Harber, 2011; İlhan, 2019; Keleş, 2011; Kuran, 2018; Reeves & Oh, 2008; Twenge, Campell, Hoffman, & Lance, 2010).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; ilgili alanyazın, “21. Yüzyıl becerileri”, “X, Y ve Z kuşakları” ile “sosyal bilgiler” ekseninde taranmıştır.

21. yüzyıl becerileri ile ilgili alanyazın verilmeden önce yeni yüzyılda ortaya çıkan yeni ihtiyaçlardan bahsedilmiştir ve 21. yüzyıl becerilerinin önemi üzerinde durulmuştur.

Daha sonra, 21. yüzyıl beceri hareketi, dünyadaki 21. yüzyıl becerilerine yönelik hazırlanan önde gelen çerçeveleri oluşturan kurumların bu çerçeveleri nasıl oluşturdukları ve bu çerçevelerin içerikleri detaylıca açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalara da yer verilmiştir. Son olarak bu çerçevelerin benzerlikleri ve farklılıkları irdelenerek, birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

X, Y ve Z kuşakları ile ilgili alanyazında ise kuşak olgusu ve kuşak teorileri açıklanmış, kuşak farklılığına neden olan etmenlere değinilmiş, kuşak isimlendirilmeleri, kuşak zaman aralıklarına dair görüşler ortaya konmuştur. Kuşaksal farklılıklar ve bunların eğitimdeki önemi tartışılmıştır. X, Y ve Z kuşaklarının kendilerine has karakteristik özellikleri sunulmuştur. Son olarak kuşak olgusuna dair var olan eleştirel bakış açılarına da yer verilmiştir.

Çalışmanın sosyal bilgiler eğitimini kapsayan alanyazın sunulurken bu alanın önemi ve amacı ile 21. yüzyıl becerilerinin öğretiminde sahip olduğu elverişli konum üzerinde durulmuştur. Bu alandaki 21. yüzyıl becerileri çalışmalarından genel olarak bahsedilmiş ve ayrıca X, Y ve Z kuşaklarının yetiştirildiği Türkiye’deki sosyal bilgiler öğretim programları da bu beceriler açısından irdelenmiştir.

2.1. Yeni Yüzyılın Yeni İhtiyaçları

İnsanoğlunun avcılık ve toplayıcılıkla başlayan doğayla ilişkisi, tarımla, madencilikle gelişmiş ve sanayi devrimi sonrasında şekil değiştirmiştir. 20. yüzyılda bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızlanmasıyla bu değişim doğal kaynakların kullanımının aşırı derecede artmasına neden olmuştur. Bir yandan tarımda ve madencilikte kullanılan kimyasallar, diğer yandan petrol ve nükleer enerji gibi çevreyi tehdit eden enerji kaynaklarının kullanımının artması ve bunlarla beraber gelen çevre felaketleri artık insanlığı büyümenin sınırları konusunda ikaz etmeye başlamıştır.

Küresel bir ekonomiye ve bilgi toplumuna doğru kaymalar bir yanda büyük fırsatlar yaratırken diğer yanda ülkeler içinde daha geniş ekonomik eşitsizlikler, acil ve uzun vadeli istihdam beklentileri hakkında daha büyük belirsizlikler ve daha iyi kazanç garantisi olmadan daha yüksek akademik başarı için baskılar yaratmıştır. Artan göçler, hızla büyüyen şehirler, değişen aile yapısı gibi etkenlerle birlikte gençlerin suça, uyuşturucu kullanmaya, intihara ve depresyona eğilimleri artmaya başlamıştır. Böyle bir dünyada çocukların ve gençlerin zihinsel ve bedensel sağlığını korumak, aynı zamanda onları birçok yönden çeşitlilik gösteren toplumlar için hayata hazırlamak ve 21. yüzyılın çalışma hayatına uygun beceriler kazanmalarını sağlamak mümkün olabilecektir (Takanishi, 1997).

İnsanoğlunun bilimsel bilgi ile ürettiği teknoloji ve inşa ettiği modern dünya artık hem doğal kaynakları hem de insanoğlunun geleceği olan çocuklar ve gençleri tehdit eder boyutlara ulaştığı bu noktada 21. yüzyıla girerken “Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütünün” (UNESCO) 1993 yılında Jacques Delors başkanlığında “21. Yüzyıl İçin Eğitim Komisyonu” kurmuştur (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2014). Bu komisyonun kolektif çalışmaları “Öğrenmek: İçindeki Hazine” (Learning: The Treasure Within) ismiyle 1996 yılında yayınlanmıştır. UNESCO 1996 yılındaki bu raporda ortaya koyduğu vizyonla çocukların yeni yüzyıla daha iyi nasıl hazırlanabileceklerine dair bir fikir birliği oluşmasını sağlamıştır (Takanishi, 1997). Delors raporu her bireyin yeteneklerinin ortaya çıkmasını destekleyen, insanları vatandaş, aile ve topluluk üyesi ve aynı zamanda ekonomide etkili bir aktör olarak hayata hazırlayan yaşam boyu bir eğitimi varsaymaktadır ve bu rapora göre başarılı bir eğitim sistemi, dört temel üzerine inşa edilmiştir (Carneiro & Draxler, 2008). Yaşam boyu eğitimin dayandığı bu dört temel, “bilmeyi öğrenmek, yapmayı öğrenmek, birlikte yaşamayı öğrenmek ve olmayı öğrenmek” şeklinde ifade edilmektedir (Delors, 1996) ve eğitimin kalitesi ile karmaşık bir biçimde bağlantılıdır (Burnett, 2008). Bu rapor önümüzdeki yüzyılda ne tür yeterliliklere

ihtiyaç duyulacağına ileriye dönük olarak bakmaya çalışan ilk çerçevelerden biri olarak düşünülebilir (Salas-Pilco, 2013).

Delors raporuyla ortaya konulan bu vizyonla beraber birçok ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar 21. yüzyıla girmeye şu anda olduğundan daha iyi nasıl hazırlanabileceklerine dair çalışmalarını yoğunlaştırmışlardır.

OECD, AB, UNESCO gibi kurumlar daha çok sürdürülebilir kalkınma ve yaşam boyu öğrenme kavramlarına yönelirken; ABD’de Metiri Grup ve “21. Yüzyıl Öğrenimi İçin Ortaklık (P21)” gibi kuruluşlar ise öğrencileri küresel ekonomide daha rekabetçi olmaları için hazırlamaya odaklanmışlardır (Bell, 2016; Hazard, 2019).

Artık, demokratik gelenekleri paylaşan ülkelerin tümü, zihinsel ve fiziksel olarak sağlıklı ve üretken işçiler, sorumlu aile üyeleri ve aktif vatandaşlar için gereken bilgi, değer ve becerileri paylaşan iyi eğitilmiş bireylere sahip olmayı amaçlamaktadırlar (Takanishi, Mortimer & McGourthy’den aktaran Takanishi, 1997).

Çünkü mobil bağlantının gelişimi ve teknolojik sosyal ağların (sosyal medya) ortaya çıkışı gibi teknolojik devrimler zaman veya mekândan bağımsız olarak bireylerin başkalarına bağlanmasını daha kolay hale getirdi ve yeni yüzyılın yaşam tarzını da değiştirdi. Sanayi Çağındaki eğitim bugünün, sorgulama yoluyla öğrenebilen, iyileştirmek istedikleri bir sorunu belirleyebilen ve ardından sorunu sanal dünyada araştırabilen öğrencilerine uyum sağlayamazdı. Dolayısıyla, sanayi çağı olan 20. yüzyıldan bilgi çağı, dijital çağ olan 21. yüzyıla geçişte eski yüzyılın becerilerinin, başarılı olmak için duyulan yeni ihtiyaçlara cevap veremediği görülmüştür (Clayton-Pedersen & O’Neill, 2005; Ekinci, 2019; Lawlor, 2017; Quigley, 2016).

Öğrencilerin artık öğrenmelerini ders kitapları etrafında inşa etmelerine gerek kalmamıştır. İnternet, iş dünyasında nasıl baskın bir güç ise, günümüz sınıflarında da egemen bir öğretim metni olmuştur. Teknolojik bilgi birikimi arttıkça, insanlar veri ve cihazlardaki en yeni eğilimlere ayak uydurmak için mücadele etmeye devam edeceklerdir. Tüm bu mücadele içinde teknolojik ilerlemelerin öğrenmeyi nasıl etkilediğini en net görebilen eğitimcilerdir. Günümüzde öğrenciler de, eğitimciler de öğrenme de eğitim de çok değişmiştir (Quigley, 2016).

Hiç şüphe yok ki dünyanın herhangi bir yerinde, yeni yüzyılın bireyleri, muhtemelen sonsuza dek yaşamı değiştiren bu dijital çağdan (Quigley, 2016), küresel dünyadan önceki yaşamı hiç bilmedikleri için önceki kuşaklardan farklıdırlar (Lawlor, 2017).

Yeni kuşakların eğitimi artık yeni yüzyılda başarıya ulaşmak için ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmakla ilgilidir (Lawlor, 2017; Tharumaraj vd., 2018). Bu bağlamda, toplumda bireylerarası iletişimin gerçekleşmesi için sürekli gelişerek değişen beceriler dizisi olarak tanımlanan “yeni okuryazarlıklar”, 21. yüzyıl bireyleri tarafından internet ve diğer bilgi, iletişim teknolojileri aracılığıyla, başarılı olmak için kazanılması gereken okuryazarlıklardır (Quigley, 2016).

Üniversite mezunları küresel olarak birbirine bağlı iş dünyasında başarılı olmak için önceki kuşakların ötesinde belirli bir kariyer becerisine sahip olmalıdırlar. Bunun için 21. yüzyıl becerilerine ihtiyaç duydukları konusunda hem akademik hem de iş dünyası liderleri hemfikirdirler (Clayton-Pedersen & O’Neill, 2005; Lawlor, 2017).

Eğitim politikaları için yönergeler sağlayan uluslararası kuruluşlardan daha önce Apple, Dell, Microsoft, Cisco, Hewlett gibi iş dünyasından özel konsorsiyumların yeni şemalar geliştirmeye katılımının arttığını belirtmek ilginçtir. Bu durum iş dünyasının, gelecekteki kariyerlerini geliştirmek, dinamik ve sürekli değişen ortamların sunduğu zorlukların üstesinden gelmek için gençlerin nasıl bir hazırlık yapmaları gerektiği ile ilgilendikleri anlamına gelebilir (Salas-Pilco, 2013).

Dünyada yedi milyarı aşan nüfusla beraber artık 21. yüzyıl bireylerinin çalışma hayatında yer edinebilmeleri için sadece temel bilgi ve becerilerle eriştikleri “okul diplomalarına” değil 21. yüzyıl becerilerine de sahip olmaları gerekmektedir (Akbaba & Aksoy, 2019, s. x). Bu becerilere sahip olmak öğrencilerin eğitimde sürdürülebilir bir geleceğe katkı sağlayabilmelerinde de çok önemlidir (Ekinci, 2019).

Günümüzde de okulların, gençleri sorunlarla başa çıkma, uyum sağlama, anlaşmazlığı müzakere etme becerilerine hazırlamadaki rolü tartışılmaktadır. Sorun, bu tür yaşam becerilerinin okulların sözde akademik müfredatının önemli bir parçası olarak görülmemesi ve içeriklerin öğretimi için gerekli olan zamandan alabilmesidir. Öğretim sürecinde akademik konularda üst düzey öğrenme becerileriyle beraber yaşam becerilerinin öğretimini sağlayacak yeni yaklaşımlara acil ihtiyaç bulunmaktadır (Takanishi, 1997).

İnsanoğlunun bu gezegende nasıl daha sürdürülebilir bir şekilde yaşayacağını öğrenmesi için geleneksel öğretim modellerinin de 21. yüzyıl için dönüştürücü bir eğitim tarzına geçmesi gerekir (Bell, 2016). Öğrencilerin başarıları için ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilerin yanı sıra öğrencilerin bunları kazanabilmeleri için gerekli eğitim stratejileri ve

sistemleri yeniden düzenlenmeye başlanmalıdır (Ekinci, 2019; Mitchell, 2017; Romanes & Veniegas, 2018).

2.2. 21. Yüzyıl Becerileri

Kişinin yatkınlığına ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği, bireyin elinden iş gelme durumu, ustalık, maharet olarak tanımlanan (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020) beceri; aynı zamanda öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler anlamına da gelmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005). Günümüz dünyasında, bireylerin bilgi toplumuna aktif ve etkili bir şekilde katılmaları için ihtiyaç duydukları becerilere 21. yüzyıl becerileri denmektedir (Voogt & Roblin, 2012).

Öğrencilerin bugün başarılı olmak için 21. yüzyıl becerilerine ihtiyaç duydukları fikri etrafında birleşilse de aslında bu beceriler yeni değildir. Örneğin, eleştirel düşünme ve problem çözme, ilk araçların geliştirilmesinden tarımsal ilerlemelere, aşların icadına, kara ve deniz keşiflerine kadar tarih boyunca insanlığın ilerlemesinin bileşenleri olmuştur (Rotherham & Willingham, 2009). Diğer bir deyişle aslında 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan beceriler “yeni değil, yeni önem kazanmış” becerilerdir (Silva, 2009, s. 631). Salas-Pilco da (2013), eleştirel düşünme ve problem çözme gibi her zaman önemli görülen becerilerin artık bilgiye dayalı ekonomilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere günümüzde daha da önemli hale geldiğini belirtmektedir. Gerçekte yeni olan, ekonomimizdeki ve dünyadaki değişikliklerin, kolektif ve bireysel başarının bu tür becerilere sahip olmaya bağlı olduğu anlamına gelme derecesidir (Rotherham & Willingham, 2009). Teknoloji, ekonomi ve politika alanlarındaki değişim, yaşamı ve iş hayatını değiştirmiş; işbirliği, iletişim, yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme gibi beceriler önceki yüzyıllarda kazanılan diğer becerilere, temel teknik becerilere göre daha çok önem kazanmıştır (Lawlor, 2017). Sonuç olarak aslında birçoğu yeni olmayan ancak teknolojinin önemli şekillerde değiştirdiği, 21. yüzyıl becerileri olarak kabul edilen bu beceriler, 21. yüzyıl öğrenimine özgü olmasa da bu yüzyılda özellikle vurgulanan anahtar becerilerdir ve öğrenciler tarafından geliştirilmesi gerekmektedir (Quigley, 2016).

Bu alandaki çalışmalara bakıldığında, “21. Yüzyıl Becerileri” kavramı ile “21. Yüzyıl Yeterlilikleri” kavramı genellikle birlikte kullanılmaktadır (Salas-Pilco, 2013). Bu kavramlar genellikle Kuzey Amerika’da daha bilindik bir terim olan “21. Yüzyıl Becerileri” veya Avrupa’da daha yaygın bir terim olan “21. Yüzyıl Yeterlilikleri” olarak

adlandırılmaktadır (Voogt, Erstad, Dede, & Mishraş, 2013). Bilgi, beceri ve tutumların bir kombinasyonu olarak görülen “yeterlilik” kavramı eğitimin her alanında oldukça sık karşımıza çıkmaktadır. Child ve Shaw (2020), yeterlilik kavramının ilk tanımlarının 1950’li yıllarda performans motivasyonu kavramı ile ilişkili olarak alanyazında görünmeye başladığını ve artık günlük konuşmada beceri, yetenek ve okuryazarlık gibi diğer ilgili terimlerle birbirinin yerine kullanıldığını belirtmektedirler.

Yeterlilik kavramının tanımlamaları genellikle birbirine benzerdir. AB’ye göre; hâlihazırda oluşturulmuş kavramlar, gerçekler ve rakamlar, fikir ve teorilerden oluşan ve belirli bir alan veya konunun anlaşılmasını destekleyen “bilgi”, süreçleri gerçekleştirme ve sonuçlara ulaşmak için mevcut bilgileri kullanma yeteneği olarak tanımlanan “beceriler” ve fikirlere, kişilere veya durumlara tepki verme veya tepki verme eğilimini ve zihniyetini tanımlayan “tutumlar” bir araya gelerek yeterlilikleri oluştururlar. Bu yeterlilikler; aile, okul, işyeri, mahalle ve diğer topluluklar dâhil olmak üzere farklı ortamlarda örgün, yaygın ve gayri resmi öğrenme yoluyla yaşam boyunca geliştirilir (European Union [EU], 2019). 21. yüzyıl eğitimi, becerileri ve yeterlilikleri ile ilgili oldukça fazla çalışma yürüten bir diğer kurum olan OECD’ye (2005) göre de yeterlilik, bilgi ve becerilerden daha fazlasıdır. Yeterlilik, psikososyal kaynakları (belirli bir bağlamdaki beceriler ve tutumlar dâhil) kullanarak ve harekete geçirerek karmaşık talepleri karşılama becerisini içerir. Örneğin, etkili iletişim kurma yeteneği, bir bireyin dil bilgisine, pratik bilgi teknolojileri becerilerine ve iletişim kurduğu kişilere yönelik tutumlarına dayanabilen bir yeterliliktir.

21. yüzyıl becerilerinin tanımlamasına baktığımızda ise, “21. yüzyıl” veya “anahtar” beceriler kavramının geniş kapsamlı ve oldukça belirsiz olduğu ve tanımlanmasının kolay olmadığı unutulmamalıdır. Terim eğitimde oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaya başlasa da, neyi kapsadığı veya ne anlama geldiği her zaman net değildir. Bunu vurgulayan bir dizi terim -sosyal ve duygusal öğrenme becerileri, daha geniş beceriler, yumuşak beceriler, aktarılabilir beceriler, bilişsel olmayan beceriler- aynı genel yeterliliklere ve yeteneklere atıfta bulunmak için yaygın olarak kullanılır. Farklı terimler tam anlamıyla eşanlamlı olmayabilir ve belirli teknik bağlamlarda farklı anlamlara sahip olabilirken, çeşitli beceriler aynı şekilde ele alınabilmektedir. “21. yüzyıl” veya “anahtar” beceriler, terimlerinin kısa bir araması bile potansiyel kapsamlarının çok geniş olduğunu gösterir. Mesele sadece öğrencilerin gelecekteki başarılarına yönelik eğitimlerinden kazanmaları beklenen hayati sayılan düzinelerce becerinin olması değildir; aynı zamanda beceriler üzerine yapılan tartışmaların, sık sık birbiriyle örtüşen fikir ve kavramlara atıfta bulunmak için farklı

terimlerin kullanıldığı “karışıklık yanılgısından” mustarip olmasıdır. Bu bağlamda, temel becerilerin gerçekte ne olduğu veya gelecekte gençlerin başarılı olması için hangi becerilerin hayati önemde olacağı konusunda çok az fikir birliği olması şaşırtıcı değildir (Lamb, Maire, & Doecke, 2017, s. 11).

Dede’ye (2010) göre de 21. yüzyıl becerilerinin doğası hakkında bu netlik eksikliği sorunlu olacaktır, çünkü birçok eğitim reformu, insanların aynı kelimeleri kullandığı, ancak oldukça farklı anlamlara geldiği ters bir Babil Kulesi sorunu nedeniyle başarısız olmuştur.

Sonuç olarak, 21. yüzyıl becerileri ile ilgili bu alanyazındaki netlik sorunu, tanımlamalardaki karışıklık, anlaşmazlık, farklı görüşler; bu becerilerinin neler olduğuna, nasıl tanımlanacaklarına daha doğrusu bu becerilerle ilgili herkes tarafından onaylanabilecek bir sınıflamasının olması gerektiğine yönelik bir ihtiyaca ve bunun önemine işaret etmektedir (Van De Oudeweetering & Voogt, 2018; Yalçın, 2018).

2.2.1. 21. Yüzyıl Becerileri Hareketi

21. yüzyıl becerilerinin tanımlanmasına ve sınıflanmasına yönelik bu ihtiyaçtan kaynaklanan “beceri hareketi” esas itibariyle ABD’de 21. yüzyıl becerilerinin eğitimde belirlenmesi, tanımlanması, sınıflamasının yapılması ve eğitime uygulanması ile ilgili çalışmalara verilen isimdir. Bu becerilere neden ihtiyaç duyulduğunu anlayabilmek için 20. yüzyılın ikinci yarısında dünyada meydana gelen gelişmelerin eğitimi nasıl etkilediğine bakmak gerekir.

1960’lı yıllardan başlayarak OECD üyesi 30 ülke “Demokrasi ve Pazar ekonomisi” fikrini savunmaya başlamışlar ve geçen yüzyılın sonlarında hız kazanan küreselleşme ile işgücü ve sermaye uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Dünya ekonomisinin yaklaşık %90’ını elinde tutan OECD ülkelerinin katıldığı ve katılan ülkelerin eğitim sistemleri hakkında karşılaştırılabilir veri ve bilgi sağlayan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programındaki (Programme for International Student Assessment [PISA]) ABD’ye ilişkin veriler iç açıcı değildi. OECD ülkelerinde iyi yetişen öğrenciler küreselleşmeden dolayı uluslararası kuruluşlar tarafından tercih edilmekteyken; ABD açısından bakıldığında, uluslararası şirketlerin yüksek beceri seviyesi gerektiren işler için dış kaynaklara ulaşabilmesi ABD içindeki yüksek beceriye sahip ABD vatandaşlarını da tehdit etmekteydi. İkinci olarak, az sayıda beceri gerektiren sektörlerdeki yatırımların Çin, Hindistan gibi yurt dışına yönelmesi ABD’de beceri seviyesi düşük işçilerin de iş bulmasını zorlaştırmıştı. Bu iki yönlü tehdit “ABD için tehlike çanlarının çalmasına sebep olmuş” ve Sputnik olayından

sonra Ulusal Eğitimsel Gelişimi Ölçme ve Değerlendirme (National Assessment of Educational Progress [NAEP]) biriminin kurulması; eğitim veren kurumların eyalet ve federal yönetimlere daha fazla hesap verebilmesine yönelik reformlar gibi ikinci bir eğitim hareketini hızlandırmıştır (Fine, 2010, s. 3).

Hazard'a (2019) göre 1983 yılında Gardner'in başkanlığını yaptığı Eğitimde Mükemmellik Ulusal Komisyonu'nun "Bir Ulus Tehlikede: Eğitim Reformu İçin Zorunluluk (A Nation at Risk: The Imperative for Educational Reform)" isimli rapor eğitimin küreselleşmesinin dönüm noktalarından birini oluşturmuştur. Cumhuriyetçi yönetim tarafından hazırlanan Amerikan K-12 (Üniversite öncesi eğitim) eğitimiyle ilgili bu çığır açan rapor gelecek için öğrencileri iyi bir şekilde yetiştiremeyen Amerikan okullarının endişe verici bir görünümünü ortaya koymuştur. Güncel durumla gelecekteki iş hayatının beklentilerini ele alan bu rapor okullarda uygulanan öğretim yöntemlerinin ve içeriklerin küresel çalışma ortamı ile arasındaki var olan kopukluğu tartışmıştır. Eleştirel bir şekilde eğitim sisteminin keşmekeşliğine dikkat çekmiş, Amerika'nın rekabet gücünü hızla kaybettiğini ve eğer kapsamlı bir reform yapılmazsa ekonomik ve jeopolitik yönden uzun vadeli sonuçların felaket olabileceği hakkında uyarılar yapmıştır. Sonraki süreçte önce ABD'de sonra uluslararası alanda küresel yarışta öne geçmeyi hedefleyen çeşitli eğitim girişimleri başlamış, küresel rekabet kaygısıyla diğer ülkeler de benzer girişimleri yapmışlardır (s. 3).

ABD'de bu raporla ortaya konan sorunları çözme amacıyla yola çıkan önemli gruplardan birisi P21 olmuştur. Yine Hazard'a (2019) göre özellikle temel derslerde ölçülebilir standartlar oluşturulmasını isteyen bu rapor ile ölçülmesi zor olan becerileri öne çıkaran P21'in yaklaşımları farklı olsa da zaman içinde becerilerin ölçülebilir bir hale getirilmesi için yapılan çalışmalarla P21, raporun ortaya koyduğu benzer endişeleri taşıdığını bir yönüyle ortaya koymuştur.

P21'in başkanlığını yapan Johnson (2009) bu eğitim ortaklığının 2002 yılından beri "21. yüzyıl beceri hareketinin ABD'deki liderliğini yaptığını" belirtmiş ve P21 tarafından hazırlanan "21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesinin" paydaşlar arasındaki fikir birliğinin sonucu olduğunu ve öğrencilerin iş ve yaşamda başarılı olmak için ihtiyaç duydukları becerileri, bilgileri ve uzmanlığı tanımladığını ifade etmiştir. Paydaşlar arasındaki eğitimciler öğrencilerin ilgisini çekmek ve başarıyı arttırmak için hem temel içerik bilgisi hem de becerileri kazandıracak nitelikte derslerin birleşimini önermişler, sivil toplum kuruluşları katılımcı bir demokraside vatandaşların sahip olması gereken bir dizi 21. yüzyıl bilgi ve becerisini özetlerken iş liderleri ise iş yerinde başarı için gerekli olduğunu düşündükleri

bilgi ve becerileri belirlemişlerdir (s. 1). Dede'ye (2010) göre P21 çerçevesi diğer alternatiflere göre daha “detaylı hazırlanmış ve yaygın bir şekilde benimsenmiştir” (s. 4).

ABD'deki 21. yüzyıl beceri hareketi dışında diğer ülkelerde ve UNESCO, AB ve OECD gibi büyük uluslararası kuruluşlarda da geleceğin ihtiyaçlarına yönelik bir eğitim için girişimler başlamıştır. Hazard (2019) UNESCO'nun Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (SKE) programının sürdürülebilir toplum bağlamında bireyin sağlıklı gelişimini vurguladığını diğer gruplarda “toplumun iyiliği ikincil bir motif” olarak kaldığını ve daha çok bireysel rekabete odaklandığını ileri sürmüştür (s. 2).

Eğitimin küresel ölçekte değişimini ifade eden ve ana odak noktası öğrencileri gerçek dünyaya hazırlamak olan 21. yüzyıl becerileri hareketi (Quigley, 2016) geçmişteki beceri hareketlerinden farklı olarak 21. yüzyıl beceri hareketi belli gruplarla ya da belli ülkelerle sınırlı kalmamış küresel bir nitelik kazanmıştır.

“Bu hareketi savunanlar ve destek verenler toplumun yeni yüzyıldaki sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eğitimde reform seviyesinde düzenlemelere ihtiyaç olduğunu ileri sürmektedirler” (Ananiadou & Claro, 2009, s. 9) ve bu ihtiyaca yönelik beceri çerçeveleri oluşturmaktadırlar.

2.2.2. 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Uluslararası Çerçeveler

P21 dışında hem ABD'de hem dünyada birçok ülkede, resmi veya sivil kurum, kuruluş ve araştırmacılar 21. yüzyılda eğitimde gerekli olan beceri setlerini oluşturmak için çalışmalar yapmışlardır. Bunlardan önde gelen uluslararası kuruluşların başında BM, AB, OECD gelmektedir. Bu uluslararası kuruluşların yanında Metiri Group ve Kuzey Merkez Bölgesel Eğitim Laboratuvarı (The North Central Regional Educational Laboratory [NCREL]) ve dünyanın en büyük teknoloji şirketlerinden olan Microsoft, Intel, Cisco gibi iş dünyasının sponsorluğunda çalışmaları yürüten ve Avustralya, Finlandiya, Portekiz, Singapur, ABD ile İngiltere'nin de yer aldığı Avusturalya'daki Melbourne üniversitesindeki Değerlendirme Araştırma Merkezi gibi kuruluşlar da bulunmaktadır. Ayrıca, “Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (ISTE)” gibi eğitimdeki mesleki kuruluşların da 21. yüzyıl becerilerine yönelik çerçeve oluşturma çalışmaları bulunmaktadır.

Bu çalışma kapsamında alanyazında 21. yüzyıl becerilerine yönelik en çok kabul gören, tartışılan, öne çıkan (Aydın, 2019; Dede, 2010; Hanover Research, 2011; Salas-Pilco, 2013; Voogt & Roblin, 2012) bu çerçeveler:

1. 2003 yılında yayınlanan Metiri Group ve NCREL tarafından hazırlanan “Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi”;
2. 2005 yılında OECD tarafından Yeterliliklerin Tanımı ve Seçimi (Definiitions and Selections of Competencies [DeSeCo]) Programı sonunda hazırlanan “OECD-DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi” ve daha sonra devam eden çerçeve oluşturma çalışmaları;
3. 2006 yılında AB tarafından “Eğitim ve Yetiştirme 2010” çalışma programı dâhilinde geliştirilen ve 2018 yılında revize edilen “AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi”;
4. 2007 yılında yayınlanan P21 tarafından hazırlanan “P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi”;
5. 2007 yılında ISTE tarafından Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları (National Educational Technology Standards [NETS]) adı altında oluşturulan ve 2016 yılında revize edilen “ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi”;
6. 2010 yılında yayınlanan Microsoft, Intel, Cisco gibi iş dünyasının sponsorluğunda ve Avustralya, Finlandiya, Portekiz, Singapur, ABD ile İngiltere’nin de yer aldığı Avusturalya’daki Melbourne üniversitesindeki Değerlendirme Araştırma Merkezinde yürütülen “21. Yüzyıl Becerilerinin Ölçülmesi ve Öğretilmesi (Assessment and Teaching of 21st Century Skills [ATC21S]) Projesi” kapsamında hazırlanan ve çalışma gruplarını temsil eden “Bilgi, Beceriler, Tutumlar, Değerler ve Etik (Knowledge, Skills, Attitudes, Values and Ethics [KSAVE])” kısaltmasıyla anılan “ATC21S-KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi”
7. 2017 ile 2019 yıllarında yayınlanan ve UNESCO ve “Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)” tarafından hazırlanan “BM-UNESCO/UNICEF Yeterlilikler ve Beceriler Çerçeveleri” başlıkları altında aşağıda detaylıca incelenmiştir.

2.2.2.1. Metiri Group/NCREL-enGauge

Metiri Group ve NCREL tarafından iki yıl süren bir çalışma sonucunda yakın zamandaki tarihsel olaylar, küreselleşme ve dijital çağın kendine özgü özellikleri ışığında “enGauge-21. Yüzyıl Öğrenenleri İçin 21. Yüzyıl Becerileri” adını verdikleri 21. yüzyıl becerileri

çerçevesi hazırlanmıştır. Bu hazırlık sürecinin içinde ilgili alanyazının taraması, Y kuşağının ortaya çıkan özellikleri üzerine yapılan çalışmalar, iş dünyasından endüstriye işgücü eğilimleri üzerine yazılan raporların gözden geçirilmesi, ulusal ölçekte tanınan beceri setlerinin analizi, eğitimcilerden elde edilen anket verileri ve seçmen gruplarının tepkileri göz önüne alınmıştır (North Central Regional Educational Laboratory [NCREL] & Metiri Group, 2003).

“Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi” öğrencinin öğrenmesine yönelik teknolojinin etkili kullanımı için kritik olan altı temel koşulu veya sistem çapında faktörleri tanımlayan Web tabanlı bir çerçevedir (Lemke, 2002).

2003 yılında yayınlanan “Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi” aşağıdaki Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2003

	Beceri Kümeleri			
	Dijital-Çağ Okuryazarlığı	Yaratıcı Düşünme	Etkili İletişim	Yüksek Üretkenlik
	Temel, Bilimsel, Ekonomik ve Teknolojik Okuryazarlıklar	Adapte Olma (Uyum Sağlama), Karmaşıklık Yönetme ve Öz-Yönelim	Ekip Çalışması, İşbirliği ve Bireylerarası İlişki Becerileri;	Sonuç Alma İçin Öncelik Sırasına Koyma, Planlama ve Yönetme
Beceriler	Görsel ve Bilgi Okuryazarlığı	Merak, Yaratıcılık ve Risk Alma	Kişisel, Sosyal ve Sivil Sorumluluk	Gerçek Yaşamdaki Araçların Etkili Kullanımı
	Çok Kültürlü Okuryazarlık ve Küresel Farkındalık	Üst Düzey Düşünme ve Güçlü (mantıklı) Akıl Yürütme	Etkileşimli İletişim	Amaca Uygun, Yüksek Kaliteli Ürünler Üretme Yeteneği

Not: “enGauge 21st Century Skills: Literacy in the Digital Age,” NCREL & Metiri Group, 2003, s.12. (<http://www.ncrel.org/engage>) kaynağından uyarlanmıştır.

Bu çerçevedeki beceri kümeleri kamu, işletme ve endüstri ile eğitimcilere, dijital çağda öğrenciler, vatandaşlar ve işçiler tarafından neye ihtiyaç duyulduğuna dair ortak bir anlayış ve bunları tartışabilmek için ortak bir dil sağlamayı amaçlamaktadır. Tablo 1’de yer alan her bir beceri kümesi, “enGauge-21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesinin” geliştirilmesinde öğrenci performansını tanıma konusunda rehberlik sağlayan temsili beceri setlerine ayrılmıştır (NCREL & Metiri Group, 2003).

Tablo 1’de görüldüğü gibi “dijital çağ okuryazarlığı, yaratıcı düşünme, etkili iletişim ve yüksek verimlilik” olmak üzere toplam 4 beceri seti “Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi”ni oluşturmaktadır. “Dijital-Çağ okuryazarlığı” beceri seti altında “temel, bilimsel, ekonomik ve teknolojik okuryazarlıklar”, “görsel ve bilgi okuryazarlığı” ve “çok kültürlü okuryazarlık ve küresel farkındalık” yer almaktadır (NCREL & Metiri Group, 2003).

“Yaratıcı düşünme” başlığı ise “adapte olma (uyum sağlama), karmaşıklığı yönetme ve öz-yönelim”, “merak, yaratıcılık ve risk alma” ile “üst düzey düşünme ve güçlü (mantıklı) akıl yürütme” becerilerini kapsamaktadır. “Etkili iletişim” becerileri ise “ekip çalışması, işbirliği ve bireylerarası ilişki becerileri”, “kişisel, sosyal ve sivil sorumluluk” ve “etkileşimli iletişim” becerilerinden oluşurken; “yüksek üretkenlik” başlığı ise “sonuç alma için öncelik sırasına koyma, planlama ve yönetme”, “gerçek yaşamdaki araçların etkili kullanımı” ve “amaca uygun, yüksek kaliteli ürünler üretme yeteneği” becerilerini kapsamaktadır (NCREL & Metiri Group, 2003).

Tablo 1’de yer alan “Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2003” içerisindeki beceri kümeleri ile becerilere ait tanımlamalara ve detaylı açıklamalara EK 1’de yer verilmiştir.

2.2.2.2. OECD-DeSeCo

Ülkemizin de üyesi olduğu OECD, daha iyi bir yaşam oluşturmak için çalışan uluslararası bir organizasyondur. Hükümetler, politika yapıcılar ve vatandaşlarla birlikte, bilimsel araştırmalara dayalı uluslararası standartlar oluşturmak ve çeşitli sosyal, ekonomik ve çevresel zorluklara çözümler bulmak için çalışan bu organizasyon güçlü eğitimi teşvik etmek için eğitim alanında da kamu politikaları ve uluslararası standart belirleme konusunda tavsiyeler sunmaktadır (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2009).

OECD’nin eğitimle ilgili birimi, yaptıkları çalışmaların amacının bireylerin ve ulusların daha iyi işler yapmasını, daha iyi yaşam şartlarının oluşmasını, refahın artmasını, bireylerin ve grupların toplumsal yaşamın bir parçası olmasını teşvik edecek şekilde bilgi ve becerileri tanımlayıp geliştirilmesine yardım etmek olduğunu ifade etmektedir. OECD’nin eğitim alanındaki standartları belirleme sürecinde yeni yüzyılın yeterliliklerine ve becerilere yaklaşımı iki önemli girişim aracılığıyla geliştirilmiştir: DeSeCo Programı ve PISA (OECD, 2009). 1997 yılının sonlarında OECD, temel yeterliliklerin belirlenmesi ve

gençlerin ve yetişkinlerin yeterlilik düzeyini ölçen uluslararası anketlerin güçlendirilmesi için sağlam bir kavramsal çerçeve sağlamak amacıyla DeSeCo Projesini başlatmıştır. İsviçre liderliğinde yürütülen ve PISA ile bağlantılı olan bu proje, politika ile ilgili bir çerçeve oluşturmak için paydaşlar ve politika analistleri ile çalışmak üzere çok çeşitli disiplinlerden uzmanları bir araya getirmiş ve bu süreçte OECD ülkeleri de kendi görüşleriyle katkıda bulunmuşlardır. Bu proje, ülkeler ve kültürler arasında değerler ve önceliklerdeki çeşitliliği kabul ederken, aynı zamanda küresel ekonomi ve kültürün evrensel zorluklarını ve en önemli yeterliliklerin seçimini bildiren ortak değerleri de belirlemiştir (OECD, 2005).

DeSeCo Programı sonunda ortaya çıkan anahtar yeterlilikler için kapsayıcı kavramsal referans çerçevesi, farklı akademik disiplinlerden ve çok sayıda sektörden, çeşitli ülkelerden, UNESCO, Dünya Bankası, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM gibi uluslararası kuruluşlardan oluşan geniş bir yelpazedeki uzmanlar arasında birkaç yıl boyunca gerçekleştirilen kapsamlı bir işbirliği çabasının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu süreçte sosyologlar, iktisatçılar, bir antropolog, filozoflar, psikologlar, tarih ve eğitim araştırmacıları, istatistikçiler, değerlendirme uzmanları, politika yapıcılar ve politika analistleri, sendikacılar ve işverenler de yer almıştır (Rychen & Salganik, 2003).

DeSeCo projesi, kısacası değerlendirmelerin (öğrencinin öğrenmesiyle ilgili olarak öğrenciden eğitime geri bildirimlerin) daha uzun vadede yeni yeterlilik alanlarına genişletilmesine yönelik rehberlik edebilecek bir çerçeve sağlamayı amaçlamıştır. Farklı ülkelerden öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini değerlendirmeyi ve öğrencilerin bu becerilerinin gelişimini teşvik eden ya da engelleyen ev, okul ve toplumdaki değişkenleri/etmenleri incelemeyi amaçlayan bu çalışmalar sonunda elde edilen DeSeCo Projesi kapsamında, üç temel yeterlilik kümesi kullanılmaktadır: “i) araçları etkileşimli olarak kullanma, ii) heterojen gruplarda etkileşim kurma ve iii) özerk davranma”. Ayrıca DeSeCo'nun çerçevesinin merkezinde bireylerin kendileri adına düşünme ve öğrenmeleri ve eylemleri için sorumluluk alma becerileri yer almaktadır (OECD, 2005).

OECD tarafından DeSeCo projesi kapsamında hazırlanan 2005 yılında yayınlanan “OECD-DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005” Tablo 2’de sunulmuştur.

Bu OECD çerçevesinin yeterlilik ve becerilerle ilgili tanımlamaları ve açıklamaları detaylı olarak EK 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

OECD- DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005

	Yeterlilik Kümeleri		
	Araçları etkileşimli olarak kullanma	Heterojen gruplarda etkileşim kurma	Özerk davranma
Beceriler	Dili, sembolleri ve metinleri etkileşimli olarak kullanma	Başkalarıyla iyi ilişkiler kurma	Büyük resmin içinde hareket etme
	Bilimsel bilgiyi ve bilgiyi etkileşimli olarak kullanma	İşbirliği, ekip çalışması yapma	Yaşam planları ve kişisel projeler oluşturma ve yürütme
	Teknolojiyi etkileşimli olarak kullanma	Çatışmaları yönetme ve çözme	Hakları, çıkarları, sınırları ve ihtiyaçları savunma ve sahiplenme

Not: “The Definition and Selection of Key Competencies,” OECD, 2005, s. 10-15. (<http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>) kaynağından uyarlanmıştır.

2018 yılında ise OECD Temel Yetkinliklerini (DeSeCo projesini) temel alan “OECD Eğitim 2030 projesi” başlamış gençlerin yenilikçi, sorumlu ve bilinçli olmaları için artan ihtiyacı ele alan “Dönüştürücü Yetkinlikler” başlığı altında üç yetkinlik kategorisi daha belirlenmiştir: “yeni değer yaratmak, gerginlikleri ve ikilemleri uzlaştırmak, sorumluluk almak” (OECD, 2018-a). Günümüzde “OECD Eğitim 2030 projesi” içerisinde “5 yaş için Uluslararası Okul Öncesi Çalışması, 10 yaş için Sosyal ve Duygusal Beceriler Araştırması, 15 yaş için SSES ve PISA ve 16-65 yaş arası için Yetişkin Becerileri Anketi” olmak üzere dört farklı çalışma devam etmektedir. 2018 yılında SSES sonunda hazırlanan aşağıdaki Tablo 3’te verilen “OECD-Sosyal ve Duygusal Beceriler Çerçevesi” yayınlanmıştır.

Tablo 3

OECD- Sosyal ve Duygusal Beceriler Çerçevesi-2018

1. Görev Performansı (Dürüstlük)	2. Duygusal Düzenleme (Duygusal Stabilitate/Denge/Kararlılık)	3. İşbirliği (Uyumluluk)	4. Açık Görüşlülük (Tecrübeye Açıklık)	5. Başkalarıyla Etkileşim (Dışadönüklük)	Bileşik Beceriler
Başarı Odaklılık	Strese Dayanıklılık	Empati	Merak	Sosyallik	Öz Yeterlilik
Sorumluluk	İyimserlik	Güven	Hoşgörü	Girişkenlik	Eleştirel Düşünme / Bağımsızlık
Oto-Kontrol	Duygusal Kontrol	İşbirliği	Yaratıcılık	Enerji	Kendini Yansıtma / Üst Bilgi
Israrlılık (Sabırlı Olma)					

Not: “Social and Emotional Skills Well-Being, Connectedness and Success,” OECD, 2018-b, s. 8-9., Paris: OECD kaynağından uyarlanmıştır.

SSES, bu becerilerin nasıl organize edilmesi gerektiğine dair genel bir taslak sağlamak için sosyal ve duygusal beceriler alanında iyi bilinen “Beş Büyük Modele” dayanmaktadır. Modeldeki sosyal ve duygusal beceriler, daha dar, daha alt düzey becerilere ayrılabilen beş genel beceri kategorisiyle “görev performansı (dürüstlük), duygusal düzenleme (duygusal denge), işbirliği (uyumluluk), açık görüşlülük (tecrübeye açıklık), başkalarıyla etkileşim (dışadönüklük)” hiyerarşik olarak düzenlenmiştir. SSES aynı zamanda "bileşik" denen, iki veya daha fazla bireysel becerinin kombinasyonunu temsil eden becerileri de içermektedir (OECD, 2018-b). “OECD-Sosyal ve Duygusal Beceriler Çerçevesi-2018” ile ilgili açıklamalar EK 3’te verilmiştir.

Bu yeni öğrenme çerçevesinin uygulanabilirliğini sağlamak için “OECD Education 2030” paydaşları, bu dönüştürücü yeterlilikleri ve diğer temel kavramları bir dizi özel yapıya (örneğin, yaratıcılık, eleştirel düşünme, sorumluluk, esneklik, işbirliği) dönüştürmek için birlikte çalışmaktadırlar. Öğretmenlerin ve okul liderlerinin dönüştürücü yeterlilikleri ve diğer temel kavramları müfredata daha iyi dâhil edebilmeleri için, bu özel yapılar halen günümüzde incelenmeye devam etmektedir (OECD, 2018-a).

2.2.2.3. AB

Yaşam boyu öğrenme fikrinin uygulamaya konulmasına ilişkin “ilk çabalar 1970’li yıllarda UNESCO tarafından başlatılmıştır” daha sonra OECD ve Avrupa Konseyi de aynı ifadeyi aynı terimi kullanmaya başlamışlardır (Aksoy, 2013, s. 31). AB, eğitim programlarının içindeki önemini ve programların birbiriyle kesişen doğasını vurgulamak için beceriler yerine temel yeterlilikler terimini kullanmayı tercih etmektedir. Diğer bir deyişle AB özel olarak 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirmemiş bunun yerine temel becerilerle beraber anahtar beceri olarak günümüz dünyasının ihtiyacı olan eğitim gereksinimlerini anahtar yeterlilikler çerçevesi olarak ifade etmiştir (Voogt & Roblin, 2012). “AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi”, Eğitim ve Yetiştirme 2010 çalışma programı dâhilinde geliştirilen ve 2006 yılında Konsey ve Avrupa Parlamentosu tarafından onaylanan bir Avrupa referans çerçevesidir. Bu çerçeve, OECD-DeSeCo programının sonuçlarına dayanmaktadır ve iki ana hedefi vardır. Bir yandan, bilgi toplumunda bireyin kendisi için önemli olan yaşam hedeflerine ulaşabilmesi, aktif vatandaşlık, sosyal uyum ve istihdam edilebilirlik için gerekli olan temel yeterlilikleri belirlemeyi ve tanımlamayı amaçlamaktadır. Öte yandan, üye devletlerin tüm yaş gruplarında bu temel yeterliliklerin

geliştirilmesini sağlamaya yönelik çabalarını desteklemek için Avrupa düzeyinde bir referans sağlamayı amaçlamaktadır (EU, 2006).

Bu çerçeve içerisinde; “1) Ana dilde iletişim; 2) Yabancı dillerde iletişim; 3) Matematiksel yeterlilik, bilim ve teknolojiye temel yeterlilikler; 4) Dijital yeterlilik; 5) Öğrenmeyi öğrenmek; 6) Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri; 7) Girişim duygusu ve girişimcilik ve 8) Kültürel farkındalık ve ifade” olmak üzere toplam sekiz başlıkta yer alan bu anahtar yeterlilikler ve bu yeterliliklerle ilgili temel 21. yüzyıl becerileri aşağıdaki Tablo 4’te kısa açıklamalarıyla birlikte verilmiştir Çerçeveadaki yeterliliklerin ve becerilerin tanımlanmasına ait detaylı açıklamalara ise EK 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4

AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2006

Anahtar Yeterlilikler	Anahtar Yeterliliklerle İlgili Beceriler
1) Ana Dilde İletişim;	Bireyler, iletişim gerektiren çeşitli ortamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurabilme ve izleyebilme ve bu ortamın şartlarına göre kendi iletişimlerini uyarlayabilme becerilerine sahip olmalıdır.
2) Yabancı Dillerde İletişim;	Yabancı dillerde iletişim için gerekli beceriler, bireyin ihtiyaçlarına uygun olarak sözlü mesajları anlayabilme, konuşmaları başlatabilme, sürdürülebilir ve sonuçlandırabilme ve metinleri okuyabilme, anlayabilme ve yazabilme beceriden oluşur.
3) Matematiksel Yeterlilik ve Bilim ve Teknolojiye Temel Yeterlilikler;	Bir birey, evde ve işteki günlük bağlamlarda temel matematiksel ilkeleri ve süreçleri uygulayabilme ile argüman zincirlerini takip edebilme ve değerlendirebilme becerilerine sahip olmalıdır. Beceriler, bir amacı başarmak veya kanıta dayalı bir karara ya da sonuca ulaşmak için bilimsel verilerin yanı sıra teknolojik araç ve makineleri kullanabilme becerisini içerir.
4) Dijital Yeterlilik;	Gerekli beceriler, bilgiyi arayabilme, toplayabilme ve işleyebilme ve bunu kritik ve sistematik bir şekilde kullanabilme, bilginin ilgili olma düzeyini değerlendirebilme ve bağlantıları tanımlarken gerçeği sanaldan ayırt edebilme becerisini içerir.
5) Öğrenmeyi Öğrenmek;	Öğrenmeyi öğrenme becerileri, öncelikle daha ileri düzeyde öğrenme için gerekli olan okuryazarlık, aritmetik ve Bilgi, İletişim ve Teknoloji (BİT) becerileri gibi temel becerilerin edinilmesini gerektirir.
6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri;	Sosyal yeterliğin temel becerileri, farklı ortamlarda yapıcı iletişim kurabilme, hoşgörü gösterebilme, farklı bakış açılarını ifade edebilme ve anlayabilme, güven yaratabilerek tartışabilme ve empati kurma becerisini içerir. Vatandaşlık yeterliği için beceriler, kamusal alanda başkalarıyla etkin bir şekilde iletişim kurabilme ve yerel ve daha geniş topluluğu etkileyen problemleri çözme konusunda dayanışma ve ilgi gösterebilme becerisiyle ilgilidir.
7) İnisiyatif Duygusu ve Girişimcilik;	Beceriler proaktif proje yönetimi (planlama, organize etme, yönetme, liderlik etme, yetkilendirme, analiz etme, iletişim, sorgulama, değerlendirme), etkili temsil ve tartışma ile hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisiyle ilgilidir.
8) Kültürel Farkındalık ve İfade	Beceriler kişinin kendi yaratıcı ve ifade edici bakış açılarını başkalarının görüşleriyle ilişkilendirebilme ve kültürel faaliyetlerdeki sosyal ve ekonomik fırsatları belirleyebilme ve gerçekleştirebilme becerisini içerir.

Not: “Key Competences For Lifelong Learning European Reference Framework,” EU, 2006, s. 4-12. (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5719a044-b659-46de-b58b-606bc5b084c1/language-en/format-PDF/source-174575527>) kaynağından uyarlanmıştır.

Bu anahtar yeterlilikler içeriğe uygun bilgi, beceri ve tutumların bir kombinasyonu olarak tanımlanmaktadır ve hepsi eşit derecede önemli kabul edilir, çünkü her biri bilgi toplumunda başarılı bir yaşama katkıda bulunabilmektedir. Bir alan için gerekli olan yönler diğer alandaki yeterliği desteklediği için çerçevedeki yeterliliklerin çoğu birbiriyle örtüşmekte ve iç içe geçmektedir. AB'nin bu Referans Çerçevesi boyunca uygulanan eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif, problem çözme, risk değerlendirme, karar alma ve duyguların yapıcı yönetimi gibi bir dizi beceri temaları vardır ve bu beceriler sekiz anahtar yeterliğin hepsinde rol oynamaktadır (EU, 2006).

Bununla birlikte 2018 yılında AB, bu çerçeveyi dünyanın gereksinimlerini dikkate alarak güncellemiş, aynı zamanda bu yeterliliklerin edinilmesine yardımcı olacak rehberlik ve uygulamalar da geliştirmiştir (EU, 2019). Bu çerçevenin 2018 yılında güncellenen son halindeki yeterliliklerin ve becerilerin tanımlanmasına ait detaylı açıklamalara da EK 5'de yer verilmiştir.

2.2.2.4. P21

21. yüzyıl becerileri girişimi 2002 yılında, P21 ve enGauge ile başlamıştır. İlk olarak “21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık” adıyla kurulan P21, sonrasında “21. Yüzyıl Öğrenimi İçin Ortaklık” adını almış ve ABD Eğitim Bakanlığı tarafından 2002’de kurulan, birçok eyaletin aktif olarak yer aldığı ulusal bir organizasyondur (Quigley, 2016). Öğrencilerin 21. yüzyıla hazırlanmasını sağlayacak becerileri geliştirmeye yönelik bu organizasyonda “Ulusal Matematik, Fen, İngilizce Öğretmenleri Konseyleri, Ulusal Sosyal Bilimler Konseyi ile Coğrafya Eğitimi Konseyi” dâhil olmak üzere birçok eğitim kuruluşu birlikte çalışmıştır. P21’in şekillenmesinde sivil toplum örgütleri yanında iş dünyasından AOL Time Warner Vakfı, Apple, Dell, Microsoft, Cisco Sistemleri Şirketi gibi teknoloji şirketleri de rol almıştır. 21. yüzyıl becerilerini eğitim, iş dünyası, topluluk ve hükümet liderleri arasında işbirliğine dayalı ortaklıklar kurarak ABD eğitiminin merkezine yerleştirmek için bir katalizör olarak hizmet etmeyi amaçlayan P21 organizasyonu, çoğu öğrencinin okulda öğrendiği bilgi ve beceriler ile tipik 21. yüzyıl toplulukları ve işyerlerinde ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriler arasında derin bir uçurum olduğu inancı üzerine kurulmuştur. 21. yüzyıl becerilerinin eğitime dâhil edilmesini savunmaya odaklanan P21’in temel amacı Amerika’daki K-12 eğitimini değiştirmek ve bu becerilerin tüm öğrenciler için önemi konusunda bir diyalog başlatmaktır (Quigley, 2016).

Dede'nin (2010) belirttiği gibi P21'in çerçevesi ve bununla ilgili ürettiği birçok yardımcı yayını 21. yüzyıl becerileri ile ilgili birçok çalışmaya temel oluşturmaktadır. Çünkü P21'in 21. yüzyıl becerilerini kavramsallaştırması diğer 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinin herhangi birinden daha ayrıntılı ve daha geniş çapta benimsenmektedir.

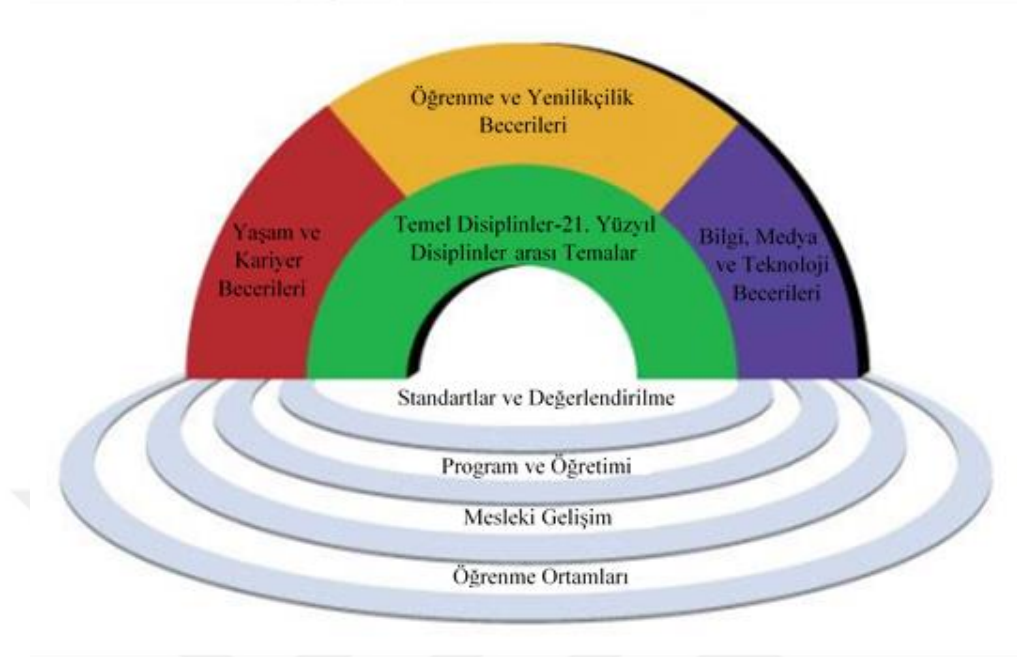
Küresel işgücünün 5 milyondan fazla üyesinin temsil edildiği P21 ortaklığı bünyesinde yer alan ABD ve yurtdışından iş, hükümet ve eğitim liderleri, hem kanıta dayalı eğitim politikasını ve uygulamasını geliştirmek hem de yenilikçi öğretim ve öğrenimi herkes için bir gerçeğe dönüştürmek amacıyla bir araya gelmişlerdir. P21, küresel ve dijital olarak birbirine bağlı bu dünyada başarıya ulaşmada gerekli olan bilgi ve becerileri geliştirebilmek için tüm öğrenenlerin hem okuldaki hem de “beşikten kariyere kadar devam eden” okul dışındaki hayatlarında eğitim deneyimlerine ihtiyaç duyduklarını kabul etmektedir (Partnership for 21st Century Learning [P21], 2015, s. 9).

P21'in öğrencilerin iş ve yaşamda başarılı olmak için hakkında ustalaşmaları gereken becerileri, bilgileri ve uzmanlığı tanımlayan bu çerçevesi, alana özgü bilgi, beceriler, uzmanlık ve okuryazarlıkların bir karışımıdır. P21'e göre 21. yüzyıl becerilerinin her birinin uygulanması tüm öğrenciler arasında temel akademik konu bilgisinin ve anlayışının geliştirilmesini gerektirmektedir. Eleştirel düşünebilen ve etkili bir şekilde iletişim kurabilenler, temel akademik konu bilgilerinin temelini oluşturmalıdır. Ayrıca temel bilgi öğretimi bağlamında, öğrenciler eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve işbirliği gibi günümüz dünyasında başarı için gerekli becerileri de öğrenmelidir. Bir okul veya bölge tüm çerçeveyi gerekli destek sistemleriyle birleştirme temeli üzerine kurulduğunda, öğrenciler öğrenme sürecine daha fazla katılırlar ve böylece bugünün küresel ekonomisinin gelişmesi için daha iyi hazırlanırlar (P21, 2015).

Yine aynı alanda birçok çalışmaya imza atan bir diğer gruba, “Battelle for Kids” (BFK)'ya 2018 yılında katılan P21, “değişimin sürekli olduğu ve öğrenmenin asla durmadığı bir dünyada öğrenci başarısını sağlamak için birleşik bir öğrenme vizyonu” olarak tanımlanmaktadır (P21, 2019, s. 1).

Aşağıdaki Şekil 1'de 2007 yılında yayınlanan “P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007” gösterilmektedir. Bu çerçeveyi oluşturan her bir bileşen her ne kadar tanımlayıcı amaçlar için ayrı bir şekilde temsil edilseler de, tüm bileşenler tamamen birbirine bağlı olarak görülmektedir (P21, 2015).

P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi
21. Yüzyıl Öğrenci Çıktıları ve Destek Sistemleri

Şekil 1. P21-21. yüzyıl öğrenim çerçevesi. “P21 framework definitions”, P21, 2015, <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> sayfasından erişilmiştir.

P21’in 2007 yılında hazırladığı “21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007” ve tüm bileşenleri ise Tablo 5’de özetlenmiştir. P21 Çerçevesinin bileşenlerine ait tanımlar ve detaylı açıklamalar ise EK 6’da yer almaktadır.

Tablo 5’deki P21’in bu çerçevesi iki ana bölümde incelenebilir. İlk bölüm “21. yüzyıl öğrenci çıktıları”, öğrencilerin 21. yüzyılda işte ve hayatta başarılı olmak için ustalaşmaları gereken bilgi, beceri ve uzmanlığı temsil etmekte ve “temel disiplinler ve 21. yüzyıl disiplinler arası temalar”, “öğrenme ve yenilikçilik becerileri”, “bilgi, medya ve teknoloji becerileri”, “yaşam ve kariyer becerileri” başlıkları adı altında sunulmaktadır.

“Öğrenme ve yenilikçilik becerileri” kapsamında “eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, yaratıcı düşünme ve yeniliği uygulama becerileri ile iletişim ve işbirliği” becerileri; “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” kapsamında “bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ile bilgi, iletişim ve teknoloji okuryazarlığı” ve son olarak “yaşam ve kariyer becerileri” kapsamında ise “esneklik ve uyum, inisiyatif ve öz-yönelim, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve hesap verebilirlik ile liderlik ve sorumluluk” becerileri tanımlanmıştır (P21, 2015, s. 3-8).

Tablo 5

P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007

Temel Disiplinler ve 21. Yüzyıl Disiplinler Arası Temalar		21. Yüzyıl Öğrenci Çıktıları			21. Yüzyıl Destek Sistemleri
Temel Disiplinler	21. Yüzyıl Disiplinler Arası Temalar	Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri	Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Yaşam ve Kariyer Becerileri	
İngilizce, Okuma ya da Dil	Küresel Farkındalık	Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri	Bilgi Okuryazarlığı	Esneklik ve Uyum	21. Yüzyıl Standartları
Dünya Dilleri	Finansal, Ekonomi, İşletme ve Girişimcilik Okuryazarlığı	Yaratıcı Düşünme ve Yeniliği Uygulama Becerileri	Medya Okuryazarlığı	Girişim ve Öz-Yönelim	21. Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi
Sanat					
Matematik	Vatandaşlık Okuryazarlığı	İletişim ve İşbirliği Becerileri	Bilgi, İletişim ve Teknoloji (ICT) Okuryazarlığı	Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	21. Yüzyıl Programı ve Öğretimi
Ekonomi					
Fen Bilimleri	Sağlık Okuryazarlığı			Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	21.yüzyıl Mesleki Gelişim
Coğrafya	Çevre Okuryazarlığı			Liderlik ve Sorumluluk	21.Yüzyıl Öğrenme Ortamları
Tarih					
Yönetim ve Vatandaşlık					

Not: “P21 Framework Definitions.” P21, 2015, s. 2-9. (<http://www.p21.org/our-work/p21-framework>) kaynağından uyarlanmıştır.

Çerçevenin ikinci bölümü, “21. yüzyıl destek sistemleri” ise öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerine hakim olmasını sağlamak için gerekli kritik sistemler olarak tanımlanan ve günümüz öğrencileri için 21. yüzyıl çıktıları üreten bir destek sistemi üretmek için birbirleriyle de uyumlu hale getirilmeleri gerektiği düşünülen “21. yüzyıl standartları”, “21. yüzyıl becerilerinin değerlendirilmesi”, “21. yüzyıl programı ve öğretimi”, “21.yüzyıl mesleki gelişim” ile “21.yüzyıl öğrenme ortamları” adlı başlıklar altında sunulmaktadır (P21, 2015, s. 3-8)

“P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi” günümüzde hâlâ 21. yüzyıl becerilerini öğrenmenin merkezine yerleştirmek için ABD’de ve yurtdışında binlerce eğitimci ve yüzlerce okul tarafından kullanılmaya devam etmektedir. Çerçevenin tüm unsurları, her öğrencinin 21. yüzyıla hazır olmasını sağlamak için kritik öneme sahiptir (P21, 2019).

2.2.2.5. ISTE-NETS

1979 yılında kurulan, yönetim merkezi Washington, DC’de bulunan ISTE, eğitim teknolojisine odaklanan eğitimciler için kar amacı gütmeyen bir üyelik birliğidir. ISTE tarafından geliştirilen NETS, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin hangi eğitim teknolojilerini bilmesi gerektiği ve bu teknoloji ile eğitimde neleri yapabilecekleri hedeflerinin belirlenmesi amacını taşımaktadır (International Society for Technology in Education [ISTE], 2016).

ISTE ilk olarak 1998 yılında NETS adı altında Öğrenci Standartlarının ilk versiyonunu yayınladıktan sonra, 2000 ve 2001 yıllarında öğretmen ve yöneticiler için olan standartları yayınlamaya süreci devam ettirmiştir. ISTE, 2007 yılında becerilere ve uzmanlığa daha çok; teknolojik araçlara ise daha az odaklanacak şekilde bu standartları yeniden ele alıp ISTE Öğrenci Standartları olarak yayınladı ve yine bunu 2008 ve 2011 yıllarında öğretmen ve yöneticiler için olan standartların yayınlanması izledi. 2016 yılında bu standartlara son halini veren ISTE, öğrenci, öğretmen, yönetici, eğitim liderleri, koçlar ve teknoloji eğitimcileri için de bu standartları geliştirdi. ABD’nin tüm eyaletlerinde ve birçok ülkede kullanılan bu standartlar, öğrencilerin beklentilerini önemli ölçüde etkilediği ve teknolojiyle ilgili bir mükemmellik hedefi oluşturduğu için çoğu kişi tarafından itibar görmektedir (ISTE, 2016).

ISTE bu standartlarda yer alan becerileri 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirmemiştir ancak NETS standartlarındaki “Dijital Çağ vurgusu” (Orhan, Kurt, Ozan, Vural, & Türkan, 2014, s. 76) bu standartların 21. yüzyıl becerileri olarak ele alındığını göstermektedir.

ISTE tarafından NETS kapsamında hazırlanan ve 2007 yılında yayınlanan “ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi” aşağıdaki Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007

Beceriler	Bu Becerilere Sahip Öğrenciler,
1. Yaratıcılık ve Yenilikçilik	Öğrenciler yaratıcı düşünmeyi bilgi oluşturmayı gösterirler ve teknolojiyi kullanarak yenilikçi ürünler ve süreçler geliştirirler.
2. İletişim ve İşbirliği	Öğrenciler, bireysel öğrenmeyi desteklemek ve başkalarının öğrenmesine katkıda bulunmak için uzaktan da dâhil olmak üzere iletişim kurmak ve işbirliği içinde çalışmak için dijital medyayı ve ortamları kullanır.
3. Araştırma ve Bilgi Akıcılığı	Öğrenciler bilgi toplamak, değerlendirmek ve kullanmak için dijital araçları kullanırlar
4. Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Karar Verme	Öğrenciler, araştırma planlamak ve yürütmek, projeleri yönetmek, problemleri çözmek ve uygun dijital araçları ve kaynakları kullanarak bilinçli kararlar almak için eleştirel düşünme becerilerini kullanırlar
5. Dijital Vatandaşlık	Öğrenciler teknolojiyle ilgili insani, kültürel ve toplumsal sorunları anlar ve yasal ve etik davranışları gösterirler.
6. Teknoloji Uygulamaları ve Kavramları	Öğrenciler teknoloji kavramları, sistemleri ve uygulamaları hakkında güçlü, sağlam bir anlayış sergilerler.

Not: “The ISTE National Educational Technology Standards (NETSS) and Performance Indicators For Students,” ISTE, 2007, s. 1. (http://www.iste.org/Libraries/PDFs/NETS_for_Student_2007_EN.sflb.ashx.) kaynağından uyarlanmıştır.

Bu çerçevede “yaratıcılık ve yenilikçilik, iletişim ve işbirliği, araştırma ve bilgi akıcılığı, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme, dijital vatandaşlık ve teknoloji uygulamaları ve kavramları” olmak üzere toplam altı ana başlıkta öğrencilerin neler yapması gerektiği, bu alanda onlardan beklenen standartlar diğer bir deyişle performans göstergeleri tanımlanmıştır (ISTE, 2007). “ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007” içerisindeki bu performans göstergelerine ait detaylı açıklamalar EK 7’de yer almaktadır.

2007 yılında hazırlanan bu çerçeve 2016 yılında revize edilmiş ve birçok dilde yayınlanmıştır. 2016 yılında revize edilen 21. yüzyıldaki öğrencilerin eğitim teknolojileri alanında sahip olmaları beklenen beceriler ve standartlarda, öğrencilerin “yetkin öğrenen, dijital vatandaş, bilgiyi düzenleyen, yaratıcı tasarımcı, bilişimsel düşünen, yaratıcı iletişimci ve global işbirlikçi” bireyler olmaları beklenmektedir. 2016 yılında revize edilmiş becerilere ait detaylı açıklamalar ise EK 8’de yer almaktadır (ISTE, 2016).

2.2.2.6. ATC21S-KSAVE

Dünyanın en büyük teknoloji şirketlerinden olan Cisco, Intel ve Microsoft tarafından desteklenen, Avustralya, Finlandiya, Portekiz, Singapur ile İngiltere’nin kurucusu olduğu

ve Melbourne Üniversitesi'nde yer alan Değerlendirme Araştırma Merkezi'nden yürütülen ATC21S Projesi Ocak 2009'da Londra'da Öğrenim ve Teknoloji Dünya Forumu'nda başlatılmıştır. Danışma Kurulunda UNESCO, OECD, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların olduğu projeye 2010 yılında ABD de katılmıştır. Dünyanın birçok ülkesinden akademisyenin de yer aldığı bu proje 2012 yılında tamamlanmıştır (Griffin, McGaw, & Care, 2012).

ATC21S projesi, iletişim ve işbirliği, problem çözme, BİT Okuryazarlığı üzerine vurgu yaparak 21. yüzyıl eğitim programlarının temelini oluşturacak becerileri değerlendirmek için yöntemler geliştirmektedir. ATC21S projesi, gelişmiş işgücünü desteklemek üzere eğitim sistemleri için öneriler sunmakta, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için öğretme ve öğrenme kaynaklarının yanı sıra yenilikçi değerlendirmeler yapmaktadır. Bu projenin amacı 21. yüzyıl becerilerinin okullarda kazanılmasını ve geliştirilmesini sağlamak, gelecek yıllarda ülkelerin ve toplulukların ekonomik ve sosyal gelişimini şekillendirmektir (ATC21S, 2012).

ATC21S'nin bakış açısı, tanımlanan becerilerin yeni olmasına gerek olmadığı yönündedir. Aksine, 21. yüzyıl becerileri, 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan ve kullanılan becerilerdir. Bu becerilerden bazıları gelecekte düzenli olarak öğretilecek ve değerlendirilecek bilinen becerilerdir ancak temel yeni beceriler de ortaya çıkacaktır (Griffin vd., 2012).

ATC21S projesi, her biri, mevcut geliştirme durumunu gözden geçirecek ve mevcut eksiklikleri gidermek için araştırma ve geliştirme faaliyetleri önerecek beş çalışma grubu aracılığıyla yürütülmüş ve KSAVE kısaltması altında gruplanmıştır (Binkley, Erstad, Herman, Raizen, & Ripley, 2010; Griffin vd., 2012). 2010 yılında yayınlanan "ATC21S-KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi" kapsamındaki bileşenler Tablo 7'de gösterilmiştir. Tablo 7'de görüldüğü gibi "ATC21S-KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi" toplam 4 ana başlıkta gruplanmıştır: "Düşünme Yolları", "Çalışma Yolları", "Çalışma İçin Araçlar" ve "Dünyada Yaşam". "Düşünme Yolları" başlığındaki beceriler sırasıyla yaratıcılık ve yenilikçilik (inovasyon), eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme ile öğrenmeyi öğrenmek, üst biliş becerileri; "Çalışma Yolları" başlığındaki beceriler iletişim ve işbirliği (ekip çalışması) becerileri; "Çalışma İçin Araçlar" başlığındaki beceriler bilgi ve BİT okuryazarlıkları ve son olarak "Dünyada Yaşam" başlığındaki beceriler ise vatandaşlık (yerel ve küresel), yaşam ve kariyer ile kişisel ve sosyal sorumluluk (kültürel farkındalık ve yeterlilik dâhil) becerileridir (Binkley vd.,

2010). “ATC21S-KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010” ile ilgili detaylı açıklamalara EK 9’da yer verilmiştir.

Tablo 7

ATC21S- KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010

	Beceri Kümeleri			
	Düşünme Yolları	Çalışma Yolları	Çalışma İçin Araçlar	Dünyada Yaşam
Beceri	Yaratıcılık ve Yenilikçilik (İnovasyon)	İletişim	Bilgi Okuryazarlığı	Vatandaşlık: Yerel ve Küresel
	Eleştirel Düşünme, Problem Çözme, Karar Verme	İşbirliği (Ekip Çalışması)	BİT (Bilgi-İletişim-Teknoloji) Okuryazarlığı	Yaşam ve Kariyer
	Öğrenmeyi Öğrenmek, Üst biliş			Kişisel ve Sosyal Sorumluluk, Kültürel Farkındalık ve Yeterlilik

Not: “Defining Twenty-First Century Skills,” M. Binkley, O. Erstad, J. Herman, S. Raizen and M. Ripley, 2010, In P. Griffin, E. Care & B. McGaw (Eds), Assessment and Teaching of 21st Century Skills, s. 1-2. , London: Springer Dordrecht Heidelberg kaynağından uyarlanmıştır.

2.2.2.7. BM-UNESCO/UNICEF

BM, 1945 yılında kurulmuş, 193 üye devleti bulunan uluslararası bir örgüttür. BM’nin amaçlarından biri de ekonomik, sosyal, kültürel veya insani nitelikteki uluslararası sorunların çözümünde ırk, cinsiyet, dil veya din ayrımı yapılmaksızın herkes için insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı teşvik etmek, bu konuda uluslararası işbirliği sağlamak, bu ortak amaçlara ulaşılmasında milletlerin eylemlerini uyumlaştıran bir merkez olmaktır (United Nations [UN], 2019).

UNESCO, UNICEF ve “Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu (UNECE)” gibi uluslararası kuruluşlar da BM ortak sisteminin bir parçası olarak görev yapmaktadır.

1945 yılında kurulan ve merkezi Paris’te bulunan UNESCO uluslararası eğitim, bilim ve kültür kurumudur. 2. Dünya Savaşı yıllarında şekillenmeye başlayan kuruma Türkiye 1946 yılında katılmıştır. BM sisteminin bir parçası olan UNESCO’nun misyonu eğitim, bilim, kültür, iletişim ve bilgi yoluyla barış kültürünün inşasına, yoksulluğun ortadan kaldırılmasına, sürdürülebilir kalkınmaya ve kültürlerarası diyaloga katkıda bulunmaktır. UNESCO’nun çalışmaları, okul öncesinden yükseköğretime ve ötesine kadar eğitimin gelişimini kapsamaktadır (UNESCO, 2019).

UNICEF 1946 yılında kurulmuştur, çocukların hayatlarını kurtarmak, haklarını savunmak ve erken çocukluktan ergenliğe kadar potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak için 190'dan fazla ülke ve bölgede çalışmaktadır. 1961'de eğitim de UNICEF' in uğraş alanı içine alınmıştır ve UNICEF, özellikle geride kalma tehlikesi en yüksek olanlar olmak üzere, her kız ve erkek çocuk için kaliteli öğrenmeyi desteklemek için dünya çapında çalışmaktadır (United Nations International Children's Emergency Fund [UNICEF], 2019-a).

UNECE 1947 yılında kurulmuş ve temel amacı, pan-Avrupa ekonomik entegrasyonunu teşvik etmektir. UNECE, Avrupa, Kuzey Amerika ve Asya'da 56 üye Devleti içermekte ve 70'in üzerinde uluslararası meslek örgütü ve diğer sivil toplum kuruluşları faaliyetlerine katılmaktadır. Çevresel politikalar başlığı altındaki çalışmalarından biri olan UNECE SKE Stratejisinin genel amacı, sosyal değerler, cinsiyet eşitliği ve kültürel çeşitlilik kavramlarını gözeterek insanları sürdürülebilir kalkınma konusunda bilgi ve becerilerle donatmak, onları daha yetkin ve özgüvenli hale getirirken aynı zamanda doğayla uyum içinde sağlıklı ve üretken yaşam tarzlarına öncülük etme fırsatlarını artırmaktır. UNECE SKE Stratejisinin temel amacı, ülkeleri SKE'yi eğitim sistemlerinin tüm biçimlerine entegre etmeye teşvik etmek, mesleki ve yetişkin öğrenimi dâhil olmak üzere ilköğretimden yüksek öğretime kadar tüm seviyeleri kapsamaktır (United Nations Economic Commission for Europe [UNECE], 2019).

BM ile yukarıda eğitim alanındaki çalışmalarından bahsedilen bağlı kuruluşları (UNESCO, UNICEF, UNECE) başlangıçta aslında 21. yüzyıl becerileri başlığı altında bir çerçeve sunmamışlardır. Sürdürülebilirlik kavramı yıllar içinde uluslararası konferanslar ve anlaşmalar yoluyla belirlenen bir eylem planı ve stratejiler doğrultusunda BM'ye bağlı kuruluşların yönetiminde kurulan komisyonlar ve bu komisyonların bilimsel araştırmaları, raporları ile uygulamaya konulmuş ve bu süreçte SKE'nin ana hatları ortaya konularak 21. yüzyıl eğitime yönelik yeterlilikler ve beceriler belirlenmeye çalışılmıştır. BM, UNESCO, UNICEF ve UNECE tarafından yürütülen bu çalışmalara bakıldığında:

1992 yılında; BM Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı sonundaki eylem planlarından biri olan “Gündem 21” ile UNESCO’nun “BM Çevre Eğitimi Programı (UNEP)” ile iki yıl içinde, bu konferans kararlarının, BM sisteminin uygun organları, hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve diğerleri ile işbirliği içinde farklı düzeylerde ve koşullarda eğitimcilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanmış mevcut BM çerçevesine entegre edilebilmesi için bir program oluşturulması ve bunun için beş yıl içinde de gerekli bilgi alışverişini sağlayacak

gerekli teknoloji ve kapasitelerin geliştirilmesi, ilköğretim düzeyinde UNICEF, eğitimin diğer kademelerinde UNESCO, UNEP ve üniversiteler tarafından eğitim programlarını zenginleştirici çalışmalar yapılması istenmiştir (UN, 1992).

1993 yılında; UNESCO tarafından Jacques Delors başkanlığında kurulan “21. yüzyıl için Eğitim Komisyonu”, BM Delors raporunu 1996 yılında tamamlamıştır. Delors raporu ve öğrenmenin dört sütunu (bilmeyi öğrenmek, yapmayı öğrenmek, olmayı öğrenmek ve birlikte yaşamayı öğrenmek) birçok ülkede politik tartışmaları ve uygulamaları şekillendirmiştir, UNESCO dâhil Dünya Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlar ile ulusal hükümetlerin eğitim politikalarını ve uygulamalarını etkilemeye devam etmektedir (UNESCO, 2014).

2004 yılında; asli konusu çevre ve kalkınma olan Rio Dünya Zirvesi’nden sonraki süreçte BM, SKE'nin “bireylerin, grupların, toplulukların, kuruluşların ve ülkelerin sürdürülebilir kalkınma lehine kararlar ve seçimler yapma kapasitelerini geliştirdiğini ve güçlendirdiğini ve bunun insanların zihniyetlerinde bir değişikliği teşvik ettiğini ve bunu yaparak onların dünyamızı daha güvenli, daha sağlıklı ve daha müreffeh hale getirmesini sağlayarak yaşam kalitesini iyileştirdiğini kabul ederek SKE’nin On Yılı’nı (2005-2014) ilan etmiştir (Council of Ministers of Education Canada, 2010).

2011 yılında; Kiev’de toplanan Avrupa Çevre Bakanlarının Avrupa için Çevre Konferansında, SKE için strateji geliştirme görevini 2003’te üstlenen UNECE’nin, hem bölgesel hem de küresel olarak kazanılan deneyimlerden yararlanılarak oluşturulan ve UNESCO tarafından geliştirilen BM SKE’nin On Yılı’na yönelik taslak uygulama şemasına paralel olacak şekilde katkı sağlamaya yönelik olarak geliştirdiği bu strateji; SKE On yılının ve Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi’nin sonuçlarının bölgesel olarak uygulanması için bir temel olarak kullanılmıştır (UNESCO, 2005). Bu strateji ile yapılan çalışmalar sonunda UNECE tarafından 2011 yılında “Gelecek İçin Öğrenme” adıyla “SKE’de Eğitimciler İçin Yeterlilikler Çerçevesi” oluşturulmuştur (UNECE, 2011).

Delors raporundaki dört temel sütun: “bilmeyi öğrenmek, yapmayı öğrenmek, olmayı öğrenmek ve birlikte yaşamayı öğrenmek” üzerine kurulu bu çerçevede “bütüncül yaklaşımda, düşünme ve uygulamada; değişimi göz önünde bulundurmada (geçmişte, şimdi ve gelecekte) ve de dönüşümü sağlamada (insanlar, pedagoji ve öğretmenlikte)” eğitimcilerin sahip olması gereken yeterlilikler belirlenmiştir. EK 10’da detaylıca yer verilen “BM/UNECE-SKE’de Eğitimciler İçin Yeterlilikler Çerçevesi-2011”de:

1. Toplumun hem yerel hem de küresel olarak karşı karşıya olduğu zorluklar ile eğitimcilerin ve öğrenenlerin potansiyel rolünü anlamayı ifade eden “Bilmeyi Öğrenmek” sütununda eğitimcilerin neleri anlaması gerektiği;
2. Sürdürülebilir kalkınma için eğitimle ilgili olarak pratik beceriler ve eylem yeterliği geliştirmeyi ifade eden “Yapmayı Öğrenmek” sütununda eğitimcinin neleri yapabileceği;
3. Ortaklıkların gelişmesine ve karşılıklı bağımlılığın, çoğulculuğun, karşılıklı anlayış ve barışın takdir edilmesine katkıda bulunan “Birlikte Yaşamayı Öğrenmek” sütununda eğitimcinin başkalarıyla ne şekilde çalışacağı;
4. Sürdürülebilir kalkınma ile ilgili olarak bireyin kişisel özelliklerinin ve daha fazla özerklik, yargılama ve kişisel sorumluluk ile hareket etme becerisinin gelişimini ele alan “Olmayı Öğrenmek” sütununda eğitimcinin nasıl bir kişi olması gerektiği vurgulanmıştır (UNECE, 2011).

Bu çerçevedeki yeterlilikler aralarında karmaşık bir ilişki olmasına rağmen öğrenenlere değil öğretenlere yöneliktir ve eğitimcilerin kendi disiplinlerinde kaliteli bir eğitim sağlamak için minimum standart değil, tüm eğitimcilerin ulaşması gereken hedefler olarak tanımlanmışlardır. Bu yeterlilikler davranışsal sonuçları belirleme amacı taşımamakta, eğitimcilerin mesleki gelişimi için bir çerçeve sağlamakta ve eğitimcilerin eğitimcileri gibi çarpan etkisi olan bireyler, gruplar ve kurumlar için özel bir önem taşımaktadırlar (UNECE, 2011).

2015 yılında; 40 başlıktan oluşan “Gündem 21” revize edilerek, “BM: Gündem 2030” yayınlanmıştır. “Yaşam Değiştiren 17 Amaç” içeren 15 yıllık bu yeni gündem tüm BM üye devletleri tarafından 2015 yılında kabul edilmiştir. 17 amaçtan 4. sırada olan, kapsayıcı ve eşitlikçi kaliteli eğitimi sağlamak, herkes için yaşam boyu öğrenme fırsatlarını teşvik eden “Kaliteli Eğitim”, 2030 yılına kadar ulaşılması gereken yedi hedef belirlemiştir ve bu hedeflerden 4. ve 7. si özellikle becerilerle ilişkilidir. Eğitim alanında 2030 yılına kadar gerçekleştirilmesi beklenen “E2030: 21. Yüzyıl İçin Eğitim ve Beceriler” adıyla tanımlanan bu hedeflerin koordinasyonundan UNESCO sorumludur (UN, 2015).

2017 yılına gelindiğinde ise; UNESCO tarafından “BM/UNESCO-Sürdürülebilirlik İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2017” bu sefer 2011 yılındaki UNECE çerçevesinden farklı olarak beceriler daha net tanımlanarak yayınlanmıştır. Bu çerçevede “düşünce sistemi yeterliği; öngörü yeterliği; normatif yeterlilik; stratejik yeterlilik; işbirliği yeterliği;

eleştirel düşünme yeterliği; öz-farkındalık yeterliği ve bütünleşik problem çözme yeterliği” olmak üzere toplam sekiz yeterlilik seti belirlenmiştir (UNESCO, 2017, s. 10). SKE genellikle bireyin birçok çeşit ve boyuttaki sürdürülebilir gelişim süreçlerine katkıda bulunmasını ve bu süreçlerde yer almasını sağlayacak bireysel yeterliliklerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesine odaklanır (Hoffmann & Siege, 2018). Bu tanımdan hareketle, okuma, yazma, aritmetik gibi temel yeterlilikleri de kapsayan her türlü yeterlilik ve becerinin yer aldığı açıkça görülmektedir. Yaratıcılık, çözüm odaklı düşünme ve eyleme geçirilebilirlik gibi üst düzey yeterlilikler SKE için temel oluşturmaktadır çünkü bu üst düzey yeterlilikler olmadan sürdürülebilirlik alanına ulaşılmasını sağlayacak yollar, kavramlar, teknikler bulmak mümkün gözükmemektedir. Bu konudaki yirmi yıldan fazla süren yoğun tartışmalardan sonra, 2017 yılında UNESCO tarafından yayınlanan bu sekiz yeterlilik setiyle uluslararası bir fikir birliğine varılabileceği görülmektedir (Hoffmann & Siege, 2018).

“BM/UNESCO-Sürdürülebilirlik İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2017” Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

BM/UNESCO-Sürdürülebilirlik İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2017

Yeterlilikler	Yeterliliklerin İçerdiği Beceriler
1) Düşünce Sistemi Yeterliği:	İlişkileri tanıyabilme ve anlayabilme; karmaşık sistemleri analiz edebilme; sistemlerin farklı alanlara ve ölçeklere nasıl yerleştirildiğini düşünebilme ve belirsizlikle başa çıkabilme becerileri.
2) Öngörü Yeterliği:	Olası, mantıklı ve istenen çoklu geleceği anlayabilme ve değerlendirebilme; gelecek için kendi vizyonlarını yaratabilme; önleyici tedbir ilkesini uygulayabilme; olayların sonuçlarını değerlendirebilme ve risklerle ve değişikliklerle başa çıkabilme becerileri.
3) Normatif Yeterlilik:	Kendi eylemlerinin altında yatan normları ve değerleri anlayabilme ve yansıtabilme; çıkar ve ticari takas çatışmaları, belirsiz bilgi ve çelişkiler bağlamında sürdürülebilirlik değerlerini, ilkelerini, amaçlarını ve hedeflerini tartışabilme becerileri.
4) Stratejik Yeterlilik:	Yerel düzeyde ve daha geniş kapsamda sürdürülebilirliği daha da ileriye taşıyan yenilikçi eylemleri toplu olarak geliştirebilme ve uygulayabilme becerileri.
5) İşbirliği Yeterliği:	Başkalarından öğrenebilme; başkalarının ihtiyaçlarını, bakış açılarını ve eylemlerini anlayabilme ve bunlara saygı duyabilme (empati); başkalarını anlayabilme, onlarla ilişki kurabilme ve onlara karşı duyarlı olabilme (empatik liderlik); bir gruptaki çatışmalarla başa çıkabilme; ve işbirlikçi ve katılımcı problem çözme ve kolaylaştırabilme becerileri.
6) Eleştirel Düşünme Yeterliği:	Normları, uygulamaları ve fikirleri sorgulayabilme; kendi değerlerini, algılarını ve eylemlerini ifade edebilme ve sürdürülebilirlik söyleminde yer alabilme, görev alabilme becerileri.
7) Öz-farkındalık Yeterliği:	Yerel topluluk ve (küresel) toplumda kişinin kendi rolü üzerine düşünebilme; kişinin eylemlerini sürekli olarak değerlendirebilme ve daha fazla motive edebilme; ve kişinin duyguları ve beklentileri ile başa çıkabilme becerileri.
8) Bütünleşik Problem Çözme Yeterliği:	Karmaşık sürdürülebilirlik problemlerine farklı problem çözme çerçevelerini uygulayabilme ve yukarıda belirtilen yeterlilikleri entegre ederek sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden uygulanabilir, geçerli, kapsayıcı ve eşitlikçi çözüm seçenekleri geliştirebilme gibi kapsayıcı beceriler.

Not: “Education For Sustainable Development Goals Learning Objectives,” UNESCO, 2017, s. 10, Paris: UNESCO kaynağından uyarlanmıştır.

Son olarak; BM ve BM sistemindeki eğitimle ilgili elde edilen küresel deneyimlerle evrensel yeterlilikler belirlenmiş ve bölgesel aktörlerle (bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri gibi) birlikte o bölgenin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde bu evrensel yeterliliklere uygun 21. yüzyıl beceri çerçeveleri oluşturulmaya başlanmıştır (UNICEF, 2017).

Bu bölgesel uygulamalara 2017 ve 2019 yıllarında; UNICEF başta olmak üzere BM kardeş kurumların temsilcileri, sivil toplum kuruluşları, kurumlar ve bağımsız uzmanlarla yapılan bir dizi çalıştay aracılığıyla 2017’de Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da (MENA) “BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi-Kavramsal ve Programatik Çerçeve” ve 2019’da Hindistan’da “BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi” adıyla hazırlanan 21. yüzyıl becerileri çerçeveleri önderlik etmektedir (UNICEF, 2017).

“BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi-Kavramsal ve Programatik Çerçeve-2017” Tablo 9’da sunulmuştur. Ortadoğu ve Kuzey Afrika için oluşturulan bu 21. yüzyıl beceri çerçevesi Delors raporundaki dört temel sütun üzerine kurulmuştur. Birbirine bağlı ve birbiriyle örtüşen bu dört temel boyutta toplam 12 temel beceriden oluşmaktadır (UNICEF, 2017).

Tablo 9

BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi- Kavramsal ve Programatik Çerçeve-2017

Bilmeyi Öğrenmek	Yapmayı Öğrenmek	Olmayı Öğrenmek	Birlikte Yaşamayı Öğrenmek
Öğrenme Becerileri	İstihdam Edilebilirlik Becerileri	Kişisel Güçlendirme Becerileri	Aktif Vatandaşlık Becerileri
Eleştirel düşünme	Uzlaşma	İletişim	Empati
Yaratıcılık	Karar Verme	Esneklik	Katılım
Problem Çözme	İşbirliği	Öz-yönetim	Farklılıklara Saygı

Not: “Reimagining Life Skills and Citizenship Education in the Middle East and North Africa a Four-Dimensional and Systems Approach to 21st Century Skills Conceptual and Programmatic Framework,” UNICEF, 2017, s. 46-68., UNICEF MENA Regional Office kaynağından uyarlanmıştır.

“BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi-2019” Tablo 10’da sunulmuştur. Hindistan için oluşturulan bu 21. yüzyıl beceri çerçevesi de Delors raporundaki 4 temel sütun üzerine kurulmuştur. Birbirine bağlı ve birbiriyle örtüşen bu 4 temel boyutta toplam 10 temel beceriden oluşmaktadır (UNICEF, 2019-b).

Tablo 10

BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi-2019

Bilmeyi Öğrenmek	Yapmayı Öğrenmek	Olmayı Öğrenmek	Birlikte Yaşamayı Öğrenmek
Öğrenme Becerileri	İstihdam Edilebilirlik Becerileri	Güçlendirme Becerileri	Vatandaşlık Becerileri
Eleştirel düşünme Yaratıcılık Problem Çözme	Uzlaşma Karar Verme	İletişim Esneklik Öz-farkındalık	Empati Katılım

Not: “Comprehensive Life Skills Framework,” UNICEF, 2019-b, s. 31-34., (<https://www.unicef.org/india/reports/comprehensive-life-skills-framework>) kaynağından uyarlanmıştır.

“BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi- Kavramsal ve Programatik Çerçeve-2017” ile ilgili açıklamalar EK 11’de ve “BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi-2019” ile ilgili açıklamalar EK 12’de yer almaktadır.

2.2.3. Türkiye’de 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Çalışmalar

Yeni yüzyılın mesleki ihtiyaçları ile ilgili yapılan ilk çalışmalardan birisi Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneğinin (TÜSİAD) 1999 yılında yaptığı çalışmadır. Gelecekteki mesleklerin neler olacağı, bunlara dair bir haritanın çıkarıldığı bu çalışma ile alanyazında bu konu ile ilgili çalışmalar ülke gündemine taşınmıştır (Orhan Göksün & Kurt, 2017).

OECD (2009) raporuna göre Türkiye’de 2004-2005 ilk ve ortaokul öğretim programlarında eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, problem çözme, karar verme becerilerinin temel beceriler olarak yer aldığı, ayrı bir ders halinde değil mevcut derslerle kazandırıldığı, BİT becerilerinin ise medya okuryazarlığı, teknoloji ve tasarım gibi derslerle ayrıca verildiği söylenmiştir. Yine anket sonuçlarına göre bu becerilere dair ölçme ve değerlendirme politikası ve öğretmen eğitimi programı bulunmamaktadır.

2009 yılı itibarı ile OECD (2009) raporunda da belirtildiği gibi ulusal ölçekte eğitime yönelik 21. yüzyıl çerçevesi bulunmamaktadır. Ancak 21. yüzyılın eğitim ihtiyaçlarına yönelik politikalar belirlenmeye ve uygulanmaya çalışılmaktadır. AB Müktesebatı, Kalkınma Planları, Hükümet programları, MEB Stratejik Planları, Millî Eğitim Kalite Çerçevesi gibi politika belgelerinde 21. yüzyılın ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik planlar yapılmaktadır.

Öncelikle MEB’e bağlı “Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı (EARGED)” 21. yüzyıla girerken mevcut öğretmen niteliklerini ve ideal bir öğretmende olması gereken

nitelikleri belirlemek için bir araştırma yürütmüş ve “21. Yüzyıla Girerken Türk Eğitim Sistemi’nin İhtiyaç Duyduğu Çağdaş Öğretmen Profili” ismi ile bir rapor yayınlamıştır (EARGED, 2001).

2006 yılında yapılan 17. Millî Eğitim Şurasında Küreselleşme ve Avrupa Birliği süreci de ele alınmış, yaşam boyu öğrenme konusunda kamu internet erişimi projesine önem verilmesine, okulların kendi web sitelerini oluşturmalarına, e-öğrenmenin yaygınlaştırılmasına, çevrimiçi öğretim içeriklerinin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına dair kararlar alınmıştır. Bu kararlar sonraki yıllarda gerçekleştirilen FATİH ve EBA gibi projeler için bir basamak olmuştur (Karademir, 2019).

MEB 2011 yılında bu kez öğrencilerin mevcut durumunu belirlemek için bir araştırma yaparak “21. Yüzyıl Öğrenci Profili” ismi ile yayınlanmıştır (EARGED, 2011). Bu araştırmalarla öğretmen ve öğrencilerin durumu betimlenmiş (Hamarat, 2019), daha sonraki yıllarda uygulanacak stratejiler için bir hazırlık olmuştur.

Türkiye’de 21. yüzyıl becerilerine ilişkin çerçeve çalışmaları AB ile uyum içinde yapılmaktadır. “Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi, Bologna Süreci” olarak bilinen, 45 ülke tarafından benimsenen, yükseköğretim için tasarlanan bu çerçevede öğrencilere kazandırılacak öğrenim çıktıları tanımlanmıştır. 2011 yılında “Yükseköğretim Kurulu (YÖK)” Genel Kurulunda “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi (TYYÇ)” kabul edilmiştir ve bu yeterlilik alanlarına göre üniversiteler programlarını buna uyumlu bir hale getirmektedirler. Lisans programları için ileri düzeydeki “kuramsal ve uygulamalı bilgileri kullanabilme, analiz, sentez, problem çözme, eleştirel düşünme becerileri, araştırmaları bağımsız olarak planlama, yönetme, ekip üyesi olarak çalışabilme ve sorumluluk alabilme, öğrenmeyi öğrenme, kendini yönlendirebilme, yaşam boyu öğrenme” gibi beceri ve yetkinliklerin kazandırılması hedeflenmektedir (YÖK, 2021).

2012 yılında başlatılan “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi” ile okulların teknolojik altyapısının geliştirilmesi, sadece donanım değil öğretimi destekleyecek yazılım geliştirme, çevrimiçi ders içeriklerinin hazırlanması hedeflenmiş, öğretmenlerin bu teknolojiyi verimli kullanabilmeleri için destek sağlanmıştır. Proje, “teknoloji kullanımı, etkili iletişim, analitik düşünme, problem çözme, birlikte çalışma ve işbirliği” gibi 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeyi hedeflemiştir (Fatih Projesi, 2012).

TÜSİAD 2012 yılında “21. Yüzyıl Becerilerinin Eğitim Yoluyla Kazandırılması: Eğitimde İçerik ve Yöntem” başlığı ile bir konferans düzenlemiştir. Konferansta 21. yüzyıl

becerilerine duyulan acil ihtiyaç ortaya konmuş ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik öneriler yapılmıştır (TÜSİAD, 2012). Sonraki yıl TÜSİAD Eğitim Çalışma Grubu, 21. yüzyıl becerileri ile ilgili çalışmalarını sürdürmüş ve “Okulda Üniversite: Türkiye Öğretmen Eğitimini Yeniden Yapılandırmak İçin Bir Model Önerisi” raporu ile 21. yüzyıl becerilerine sahip kuşakların eğitimi için bir model arayışına girilmiştir (Özcan, 2013).

MEB’in 2015-2019 Stratejik Planında yer alan misyon bölümünde, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere vurgu yapılmış, problem çözme, iletişim, girişimcilik, yaratıcılık, yenilikçilik gibi birçok beceri temel değerler içine alınmıştır. Bu becerilerin kazanılması da stratejik hedefler arasında yer almıştır (MEB, 2015).

Diğer yandan üniversite öncesi eğitim kademelerinde de 21. yüzyıl becerileri AB’ye uyum çalışmalarıyla sürdürülmektedir. AB tarafından 2006 yılında “Hayat Boyu Öğrenme İçin Yeterlilikler Çerçevesi” oluşturulduktan sonra üye ve üyeliğe aday ülkelere ulusal çerçevelerin oluşturulması için tavsiye kararı alınmıştır. Ülkemizde de bu uyumun sağlanması için uzun bir süre çalışmalar yapılmış ve 2015 yılında “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)” oluşturulmuştur. Bu yetkinlikler için “AB Yaşam Boyu Öğrenme Anahtar Yetkinlikleri” temel alınmıştır. Bu yeterlilikler “anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlikler, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade” başlıkları altında düzenlenmiştir (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2015).

2018 yılında MEB’in yayınladığı “2023 Eğitim Vizyon Belgesi” ile 21. yüzyıl becerilerine dönük hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler arasında 21. yüzyıl becerilerini kazandırmaya yönelik lisansüstü programların açılması için üniversitelerle işbirliği yapılması, çocuklara yaşam becerileri kazandırılması için tasarım-beceri atölyeleri kurulması, buna uygun olarak okul bahçelerinin yeniden düzenlenmesi, ilkökul kademesinde değerlendirmenin beceri temelli etkinliklerle yapılması, 21. yüzyıl okuryazarlıklarına yönelik beceri eğitimleri düzenlenmesi, dijital içerik ve beceriler ekosistemi kurulması bulunmaktadır (Hamarat, 2019).

2018 yılında ayrıca TYÇ esas alınarak yeni öğretim programları hazırlanmış, sosyal bilgiler öğretim programı da birçok 21. yüzyıl becerisini içerecek şekilde düzenlenmiştir (MEB, 2018).

Yine son olarak 2019 yılında TÜSİAD 21. yüzyıl becerilerinin artık günümüzde evrildiği haline vurgu yaparak “Sosyal ve Duygusal Öğrenme Becerileri” isimli bir çalışma yayınlamış ve böylelikle konuyu kamuoyunda canlı tutmayı amaçlamıştır (TÜSİAD, 2019).

Görüldüğü gibi Türkiye’de her ne kadar hâlihazırda hazırlanmış bir 21. yüzyıl beceri çerçevesi oluşmamış ise de yıllardır bu konuda birçok çaba yürütülmüş ve yürütülmeye de devam etmektedir.

2.2.4. 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesinin Karşılaştırılması

21. yüzyıl becerilerine ilişkin çalışmalar günümüzde yoğun bir şekilde devam etmektedir. Geçen yüzyılın sonlarında ve içinde bulunduğumuz yüzyılın başlarında bu çalışmalar daha çok 21. yüzyıl becerilerinin neler olduğu ve bunların nasıl tanımlandığı üzerine olmuştur. Bu amaçla uluslararası organizasyonlardan başlayarak, ulusal düzeyden bireysel araştırmacılara kadar birçok taraf 21. yüzyıl becerilerine dair çerçeveler oluşturmuşlardır.

Bölüm 2.2.2’de incelenen 21. yüzyıl becerilerine yönelik bu çerçevelere genel olarak baktığımızda UNESCO’nun bu alandaki çalışmaları daha çok Delors’un 4 sütunu üzerine inşa edilirken, OECD ise PISA sınavı sonuçlarını ve katılımcı ülkelerden elde ettiği araştırma sonuçlarını kullanarak bu çerçevelere ulaşmıştır. AB ülkelerinin birçoğunun OECD’de yer aldığını düşünürsek oluşturdukları çerçevenin OECD ile paralel yönleri olması şaşırtıcı değildir. Zaten bu ülkelerin eğitimle ilgili projelerinde bu kurumlar diğerlerine en azından gözlemci statüsünde katılmaktadırlar. P21 ise 21. yüzyıl beceri hareketi başlığında daha önce belirtildiği gibi ABD’nin küresel rekabeti kaybetmemek için eğitimde yapmaya çalıştığı reform çalışmalarının bir parçası olarak görülebilir.

Diğer ülkeler de yeni yüzyılın değişen ihtiyaçlarına cevap verebilmek, yeni kuşakların farklı özelliklerine uygun olarak öğretim programlarının dâhil olduğu öğrenim ortamlarını düzenlemek için kendilerine ait 21. yüzyıl beceri çerçeveleri oluşturmaktadırlar. Diğer ülkelere eğitimle ilgili bir doktrin gibi algılanmaması için UNESCO baştan beri SKE’yi genel tanımlamalarla yapmış, özelde 21. yüzyıl beceri çerçevesi olarak sunmamıştır. E2030 Gündemi ile tekrar ele alınan çalışmalar bu sefer ülkesel ve bölgesel ölçekte (BM/UNICEF-MENA, BM/UNICEF-INDIA gibi) ilk ve orta öğretim düzeyinde sosyal ve duygusal beceriler çerçeveleri yapılmaya başlanmıştır. AB ülkeleri için de durum aynıdır. Tüm ülkelerin uygulaması için beceri seti yerine genel yeterlilikler çerçevesi oluşturulmuş, ülkelerin özelde oluşturacakları beceri çerçevelerine bir referans olmuştur.

Tüm ülkelerin 21. yüzyıl çerçevelerini oluştururken kendi ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik dünyadaki diğer çalışmalardan yararlanacağı gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizde bu çalışmalara katkı sağlamak amacıyla sosyal bilgiler alanında hangi 21. yüzyıl becerilerinin önemli görüldüğü ve bu önemin kuşaklar arasında nasıl farklılık gösterdiğini anlamak da önemlidir. X, Y ve Z kuşaklarının alanyazında oluşturulmuş bu çerçevelerde yer alan 21. yüzyıl becerilerine bakış açısını öğrenebilmek amacıyla yürütülen bu çalışmada, öncelikle çerçevelerdeki bu becerilerin neler olduğunu belirlemek önemli bir katkı sağlayacaktır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın saha çalışmasının yapıldığı 2016 yılı itibariyle oluşturulmuş olan, “Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2003”, “OECD-DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005”, “AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2006” “P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007”, “ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007”, “ATC21S-KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010” içerdikleri 21. yüzyıl becerileri açısından karşılaştırıldığında;

- Tüm çerçevelerde (altı çerçevenin hepsinde) yer alan beceriler: “işbirliği”, “iletişim”, “teknoloji okuryazarlığı” ile “sosyal ve kültürel beceriler”,
- Çoğu çerçevede (dört veya beş çerçevede) yer alan beceriler: “yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik)”, “eleştirel düşünme”, “problem çözme”, “küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme”, “kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim)”, “planlama” ve “sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme” ve
- Az sayıda çerçevede (üç ve daha az çerçevede) yer alan beceriler: “değişime uyum sağlama”, “uzlaşma, sorunları çözme (esneklik)”, “üretkenlik”, “liderlik”, “ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma”, “risk alabilme”, “anlaşmazlıkları yönetip çözebilme”, “girişimcilik”, “sağlık konularında bilgi sahibi olma”, “öğrenmeyi öğrenme” ve “çevre sorunlarını analiz edebilme” becerileri olmuştur.

21. yüzyıl becerilerine yönelik alanyazında önde gelen bu çerçeveleri çeşitli açılardan inceleyen, birbiriyle karşılaştıran aynı zamanda bu karşılaştırmalarında 21. yüzyıl becerilerinin hangi sıklıkla bu çerçevelerde yer aldığını ortaya koymaya çalışan

araştırmalara bakıldığında Voogt ve Roblin (2010) tarafından yapılan oldukça detaylı meta analiz çalışması dikkat çekmektedir.

Voogt ve Roblin (2010), “Beceriler/ Yeterlilikler”, “Uygulama Konuları (Yaşama geçirme-gerçekleştirme)” ile “Ölçme ve Değerlendirme” olmak üzere toplam üç tema başlığı belirleyerek bunların altında 13 analiz kriteri oluşturmuş ve bunlar için tanımlamalar, belli sorular hazırlayarak Metiri Group/NCREL-enGauge, P21, ATC21S-KSAVE, ISTE-NETS, OECD-DeSeCo ve AB çerçevelerini temel amaçları, sponsorları ve dâhil olan ülkeleri de belirterek detaylıca analiz etmişlerdir. Bu analiz sonuçlarını “çerçevelerdeki 21. yüzyıl becerilerine ilişkin görüşler/argümanlar”, “21. yüzyıl becerilerinin farklı çerçevelerde kavramsallaştırılması”, “21. yüzyıl becerileri çerçevelerindeki bit ile ilgili yeterlilikler”, “21. yüzyıl becerileri çerçevelerinin eğitim müfredatı ile entegrasyonuna ilişkin yaklaşımlar” ve “21. yüzyıl becerileri çerçeveleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar” başlıkları altında sunmuşlardır.

Voogt ve Roblin’e (2010) göre, P21’in ortaya koyduğu, OECD ve AB’nin de önerilerde bulunduğu “anahtar yeterlilikler”in 21. yüzyıl becerilerinin kavramsallaşmasını sağladığı ve diğer çerçevelerin de bundan yararlanarak inşa edildiği göz önüne alındığında bunların daha kapsamlı çerçeveler olduğu kabul edilebilir. ATC21S-KSAVE, 21. yüzyıl becerilerinin ölçme ve değerlendirilmesine net bir vurgu yaparken ISTE-NETS ve Metiri Group/NCREL-enGauge dijital okuryazarlık ve teknolojinin öğretim programlarına entegrasyonu ile ilgili konulara daha fazla odaklanmaktadır. Diğer bir deyişle belirli beceri setlerine verilen önem tüm çerçevelerin 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirmeyi kabul ettiği bir aralıkta değişmektedir. Aynı zamanda Voogt ve Roblin (2010), tüm çerçeveler benzer becerilere atıfta bulunmasına rağmen bu becerilerin gruplandırılmasında kullanılan kategoriler vurgulama ve akıl yürütme çizgilerindeki farklılıklar nedeniyle kolayca karşılaştırılamadıklarını bilmenin önemli olduğunu ve karşılaştırmayı sağlayan bu sınırlıklar içerisinde, mümkün olduğunca farklı çerçeveleri seçilen terminoloji içerisinde tüm bağlantıları farklılıklara bakılmaksızın resmeden bir yapı içerisinde düzenlemeye çalıştıklarını vurgulamışlardır.

Voogt ve Roblin’e (2010) göre bu çerçeveler arasındaki farklar ağırlıklı olarak becerileri kategorize etme ve gruplama tarzı yanında 21. yüzyıl becerilerine atfedilen önemden de kaynaklanmaktadır. Çerçeveler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları açıklığa kavuşturmak için, tüm çerçevelerde adı geçen becerilerle ve bundan farklı olarak sadece birkaç çerçeve tarafından önemli görülen becerilerin (benzer ya da karşılaştırılabilir

terminoloji kullanarak) genel bir görünümünü sunmaya çalışmışlardır. Voogt ve Roblin'e (2010) göre "iletişim, işbirliği, BİT okuryazarlığı ve sosyal-kültürel farkındalık/vatandaşlık" alanlarındaki becerilere duyulan ihtiyaç konusunda çok güçlü bir ortak kabul vardır ve bunlar tüm çerçevelerde bahsedilmektedir. Bunun yanında "yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme ve güncel sorunlar için çözümler ortaya koyan kaliteli ürünler geliştirme kapasitesi becerileri" de çoğu çerçeve tarafından 21. yüzyıldaki önemli beceriler olarak ele alınmaktadır.

Salas-Pilco (2013) tarafından yürütülen bir başka çalışmada geçen yüzyılın son yıllarında ilk kavramsal modellerin ortaya çıkışından bu yana 21. yüzyıl yeterlilikleri için oluşturulan çerçevelerin ardışık değişimleri ve evrimi sunulmuştur. 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan yeterliliklerin bir incelemesinin yapıldığı bu çalışmada BİT yeterliliklerine özel olarak odaklanılmıştır. Çalışmada Metiri Group/NCREL-enGauge, P21, ATC21S-KSAVE, ISTE-NETS, OECD-DeSeCo ve AB çerçeveleri yanında Hewlett Packard ve Singapore Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan çerçeveler yeterliliklerin genel kategorilere göre sınıflandırılmasına göre karşılaştırılmış ve analiz edilmiştir. Bu analizde çerçeveler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar içerdikleri beceriler açısından incelenmiştir. Salas-Pilco'ya (2013) göre en sık bahsedilen beceriler iletişim ve işbirliğidir, bunu vatandaşlık ve sosyal sorumluluk becerileri ile bilgi ve araştırma becerileri yakından takip etmektedir. Daha sonra, teknoloji okuryazarlığının dâhil edilmesiyle tüm bu dört beceri, neredeyse tüm çerçevelerde ele alınan grubu oluşturmaktadır. Yaratıcılık ve yenilikçilik ile eleştirel düşünme ve karar verme ile sosyo-kültürel duyarlılık ve farkındalık ve son olarak özerklik ve liderlik tarafından ikinci bir grup oluşmaktadır. Bu beceriler gruplara frekanslarına göre dâhil edilmiştir. Son olarak, üçüncü bir grup, öğrenmeyi öğrenme ve üst-bilişin yanı sıra üretkenlik, girişimcilik, yaşam ve kariyer becerileri ile son olarak matematik ve fen bilgisini içerir. Salas-Pilco'ya (2013) göre aslında, ortaya çıkma sıklığının düşük olması, belirli bir becerinin önemli olmadığı anlamına gelmez, bunun yerine açıkça daha az yansıtıldığı anlamına gelir.

Eğitim alanında da faaliyet gösteren Hanover Araştırma Kuruluşu tarafından Metiri Group/NCREL-enGauge, P21, ATC21S-KSAVE, Tony Wagner'in Yedi Hayatta Kalma Becerisi, ABD Iowa eyaleti Temel Kavram ve Beceriler, ABD Connecticut Eğitim Bakanlığı'nın 21. yüzyıl becerileri olmak üzere toplam altı çerçevenin temel bileşenlerini incelemek ve aralarındaki farklılıkları ve benzerlikleri belirlemeye çalışmak amacıyla yürütülen çalışmanın sonunda yayınlanan raporda, bu çerçevelerdeki 21. yüzyıl becerileri

kullanım sıklığına göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada incelenen altı çerçevenin tümünde işbirliği ve ekip çalışması, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin yer aldığı vurgulanmıştır. Esneklik ve uyum, küresel ve kültürel farkındalık, bilgi okuryazarlığı, liderlik, sivil okuryazarlık ve vatandaşlık, sözlü ve yazılı iletişim becerileri, sosyal sorumluluk ve etik, teknoloji okuryazarlığı ve girişkenlik becerilerinin bu çerçevelerin çoğunda yer aldığı belirtilmiştir. Öte yandan az sayıda çerçevede yer alan beceriler ise merak, finansal okuryazarlık, sağlık, medya okuryazarlığı, üretkenlik, hesap verebilirlik, girişimcilik ve bilgi analizidir. Son olarak tek çerçevede yer alan beceriler ise temel okuryazarlık, bağlamsal öğrenme, çevre okuryazarlığı, kişilerarası beceriler, üst biliş ve görselleştirme becerileri olarak sıralanmıştır. Rapora göre tüm çerçevelerde yer alan işbirliği ve ekip çalışması, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin yeni bir lise mezunu ve işverenler için nasıl değerli olabileceğini ve bu becerilerin birbirleriyle nasıl kolayca etkileşime girebileceğini görmek kolaydır. Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme birlikte düşünülebilir, hatta bu kategorileri ayırmanın gereksiz olduğu söylenebilir. İşbirliği ve ekip çalışması, yalnızca 21. yüzyıl beceri alanyazınında değil, eğitimin birçok alanında vurgulanmaktadır. İnternet aracılığıyla işbirliğine yönelik eğilim, günümüz dünyasında etkili bir güçtür, işbirliğine dayalı düzenleme, sosyal medya ve ağ oluşturma gibi, işbirliğine dayalı olanakların erişimi sonsuzdur. Yine rapora göre incelenen bu çerçevelerde yalnızca tek çerçevede yer alan becerilere (temel okuryazarlık, bağlamsal öğrenme, çevre okuryazarlığı, kişilerarası beceriler, üst biliş ve görselleştirme becerileri) bakıldığında sürdürülebilirlik ve iş dünyasında çevrecilik uygulamalarına artan önem ve vurgu göz önüne alınırsa, çevre okuryazarlığı şaşırtıcı bir dışlamadır. Temel okuryazarlık yalnızca tek çerçevede görünse de tüm müfredatların bu hedefi içerdiği iddia edilebilir. Kişilerarası becerilerinin sadece tek bir çerçevede gerekli bir 21. yüzyıl becerisi olarak tanımlanması da şaşırtıcıdır çünkü işbirliği ve ekip çalışması gibi yaygın olarak belirtilen diğer birçok beceri, güçlü kişilerarası becerilere dayanır. Raporda son olarak tüm çerçevelerde yer almasa da “Küresel Toplum Teması” başlığında küresel ve kültürel farkındalık, sivil okuryazarlık ve vatandaşlık ile sosyal sorumluluk ve etik; “Dinamik Çalışma Ortamı” teması başlığında ise esneklik ve uyum, girişkenlik ile girişimcilik becerileri gelecekte öneminin daha da artması beklenen beceriler olarak vurgulanmıştır. Öğrencilerin küresel topluma ve ekonomiye duyarlılık ve saygıyla katılmalarına yardımcı olmak için tasarlanan sivil okuryazarlık ve vatandaşlık ile küresel ve kültürel farkındalıktan sosyal sorumluluk becerileri için küresel toplumu vurgulamaya yönelik kesin bir eğilim var gibi görünmektedir. Gelecekte önem kazanacak bir diğer beceri de

bilginin ve koşulların hızla değiştiği yüksek tempolu, dijital bir ortamda yaşamının bir sonucu olan esneklik ve uyum gösterme becerisidir. Girişkenlik ve girişimcilikle birlikte bu beceriler, öğrencilere yalnızca dijital dünyanın yüksek hızını tanımayı değil, aynı zamanda yeni ve yenilikçi olanı aramaya başlamayı da hedeflemektedir (Hanover Research, 2011).

Dede'ye (2010) göre ise aralarında Metiri Group/NCREL-enGauge, P21, ISTE-NETS ve OECD-DeSeCo çerçevelerinin yer aldığı tüm çerçeveler 21. yüzyıl becerilerinin neler olduğu ve öğretim programlarına nelerin eklenmesi gerektiği açısından büyük ölçüde birbirleriyle uyumlu görünmektedirler ancak kapsamlı beceriler içerisinde her bir çerçeve farklı şekilde odaklanmakta ve farklı alanlara vurgu yapmaktadırlar.

2.3. Kuşak Olgusu

Hint-Avrupa dil ailesindeki kökü “gen-”, “var olmak” anlamına gelen “generation” sözcüğü (Strauss ve Howe, 1997, s. 62) dilimizde jenerasyon, nesil ya da kuşak kelimeleriyle karşılanmaktadır. Kelimenin bir anlamı aile bağlarına işaret etmekte, aynı ebeveynlerden doğan kişileri tanımlamak için kullanılmaktadır. Bir diğer anlamı olan sosyal kuşak, toplumun aynı anda meydana getirdiği, bütün bir akran kohortunu (grubunu) ifade etmektedir (Strauss & Howe, 1997).

Nüfusun toplum üzerindeki etkilerini araştıran nüfus bilimciler, kohort¹ terimini, aynı zaman aralığında doğan ve ilk kez birlikte okula gitmek, ergenlik, üniversite yaşamı, işgücüne katılma, orta yaş ve yaşlılık gibi temel yaşam deneyimlerini paylaşan insanlara atıfta bulunmak için kullanmaktadırlar. Kuşaksal bir kohort, zamanının ve zevklerinin bir ürünüdür. “İnsanlar kendi zamanlarına ebeveynlerine benzediklerinden daha çok benzerler” şeklindeki eski bir atasözünde belirtildiği gibi kuşaklar, tarihte bir yeri paylaştıkları ve ortak olaylara, imajlara ve deneyimlere sahip oldukları için, kendi benzersiz kişiliklerini geliştirmektedirler. Her birey, o kuşağın kişilik profiline mükemmel bir şekilde uymamakta, bazıları onu somutlaştırmakta bazıları ise ömrünü onu alt etmek için harcamaktadır. Her iki durumda da, bir kuşağın tüm üyeleri, kohort gruplarının, yani kuşaklarının kişiliğinden derinden etkilenir (Zemke vd., 2000, s. 16).

¹ Roma imparatorluğunda lejyonları oluşturan 300-600 askerin oluşturduğu askeri birimdir. Güçlü yanları beraber düşünme, hareket etme ve en önemlisi grup olarak tepki vermek olan bu kohort grubundaki askerler beraber eğitim gören ve savaşan, beraber yaşayan ve ölen bireylerdir.

Eski toplumlar aile kabileleri etrafında örgütlendiğinden ve geleneksel ortamda büyük farklılıklar ortaya çıkmadığından arka arkaya 2-3 kuşaktan fazlası çok önemli görülmemiş, bu süre zarfında kuşaklara kişinin babası, kendisi ve çocuğu olarak gönderme yapılması yeterli olmuştur. 19. yüzyılda bu durum değişmiş, Avrupalılar geçmiş yüzyıllar hakkında daha bilinçli konuşmaya başlamış, kültürel ve politik yaşamlarındaki akran grupları, kuşakların uzunluğu ve nasıl tanımlanacaklarına dair görüşler hız kazanmıştır. 1. Dünya Savaşı sonrası ABD küresel bir ilerleme sembolü haline geldiğinde, Amerikalıların kuşaklardaki ilgisi Avrupalılarinkini aşmaya başlamış ve bundan sonra ABD’de hiçbir akran grubu, onu adlandırmak ve tanımlamak için kararlı bir çabayla karşılaşmadan yaşanmamıştır (Strauss & Howe, 1997).

Tarihte yaşanan her olay, suya atılan bir taşın dalgalar oluşturmaya benzer şekilde hem toplumu hem de bireyleri etkilemektedir. Topluma kuşak “lensi” ile bakmak, davranış kalıplarını incelemek ve anlamlandırmak günümüze, geçmişe ve geleceğe dair bir kavrayış geliştirmemizi sağlayabilir (Kuran, 2018, s. 19).

2.3.1. Kuşak Teorileri

Tarihin dairesel ya da doğrusal olarak sosyal değişim aşamalarıyla ilerlemesi ve ebeveyn-çocuk gerilimlerinin toplumu bir aşamadan diğerine iten gücü sağlamasına dair keşifleri nedeniyle Polybius ve İbni Haldun sıklıkla modern sosyal teorisinin öncüleri olarak selamlanmıştır. Fransız Devrimi’nden sonra, her iki kavramın etkisi hızla büyümüş, 19. yüzyılda, eğitilmiş insanların çoğu, tarihin organik ve gelişimsel aşamalara göre ilerlediğine inanmış, aynı şekilde, kuşaksal akışın bu hareketi yönlendirmede hayati bir rol oynadığını varsaymışlardır (Strauss & Howe, 1997).

Sosyoloji biliminin kurucusu olarak kabul edilen ve tarihin hızını anlamak için kuşaksal yaklaşımları tartışan felsefeci Auguste Comte (Lester, 2011), kuşaksal değişikliklerin tarih içinde hareket etmekte olan kuvvetler olduğunu ve kuşakların kendinden sonraki kuşaklara kendi birikimlerini aktarırlarsa sosyal olarak ilerleme sağlanabileceğini ifade etmiştir (Latif & Serbest, 2014).

19. yüzyıldan bugüne bu kavramı genişletmek ve geliştirmek için mücadele edenlerin tamamı, modern dünyada sosyal değişimin hızının ana düzenleyicisinin kuşaklar olduğu konusunda Auguste Comte ile hemfikirdi (Strauss & Howe, 1997). 19. yüzyıl boyunca, John Stuart Mill başta olmak üzere filozoflar, kohort kavramını ortak bir zamanda birlikte yetişkinliğe doğru ilerleyen bir grup olarak tanımlarken; 1920’ler bir kuşağın kendi

gerçekliğini nasıl yarattığını açıklamak için bir yaklaşım geliştirdi ve zaman içinde kolektif bir zihniyetle ilişkilendirilen kuşakların fikirlerini getirdi (Lester, 2011).

Auguste Comte'nin felsefelerinden yola çıkan Karl Mannheim, ve José Ortega y Gasset akran grupları içinde olayların ve tutumların tekrarlayan bir doğası olduğunu fark etmişlerdir (Lester, 2011). Yaşam döngüsünün farklı aşamalarındaki kuşakların aynı olayları farklı şekillerde deneyimlediğini vurgulayan kuşak teorisyenleri Karl Mannheim, José Ortega y Gasset, Francois Mentré (sosyal kuşak terimini aynı adlı kitabında ilk icat eden) çağdaşlar ve akranlar arasındaki klasik ayrımı tartışmışlar (Spitzer, 1973) ve 1. Dünya Savaşı'nın hemen ardından belki de şimdiye kadarki en ikna edici kuşak alanyazını üretmişlerdir (Strauss & Howe, 1997). Çoğu tarihçi, biyolojik zincir halinde ailevi silsile yoluyla tanımlanan kuşaklar ile ortak deneyimlerin kendilerini diğer yaş gruplarındaki çağdaşlarından önemli ölçüde ayırdığı aşağı yukarı aynı yaştaki akran grupları olarak ifade edilen kuşaklar arasında ayrım yaparken, Mannheim, Francois Mentré ve Jose Ortega y Gasset gibi diğer öncüleri takip etmişlerdir (Spitzer, 1973). Mentré ve Ortega y Gasset kuşakları tanımlarken, bunu daha “karmaşık” bir şekilde yapmaktadırlar (Agati, 2012, s. 27).

Ortega, kuşağı, bir zaman dilimi içinde doğmuş akran kohortları olarak tanımlar ve her bireyin gerçek sosyal varlığını tanımlayan bağlayıcı gelenekleri, kolektif kullanımları ve inançları içeren bir akran yapısını paylaşır. Her zaman diliminin boyutları, yaklaşık olarak Ortega'nın örtüşen ancak tarihsel olarak farklı yaş gruplarının her birine atadığı on beş yıllık aralığa karşılık gelir. Bu yaş grupları, oldukça tanıdık olan çocukluk, gençlik, işe başlama, evlenme ve yaşlılık kategorileriyle karakterizedir (Spitzer, 1973). Ortega'ya göre her kuşağın “kendine özgü bir misyonu” (Kertzer'den aktaran Agati, 2012, s. 27), önceden belirlenmiş bir yörüngesi (Strauss & Howe, 1997) vardır ve kuşak bireylerinin benzersiz özellikleri genç yaşta oluşur ve daha sonra yalnızca daha fazla gelişmeleri gerçekleşir (Ortega'dan aktaran Karashchuk, Mayorova, Nikishin, & Kornilova, 2020). Ortega tarihin üzerinde hareket ettiği bir menteşeye benzettği kuşak kavramını en önemli kavramlardan biri olarak görmektedir. Ortega tarihin kendini tekrarlamadığını, ama en azından Batı tarihinde (Yunan, Roma, Avrupa dünyası) mevsimlere benzeyen genel bir yapı, tarihsel şablon ve ritmin olduğunu, bu ritmin kendini kuşaklarla gösterdiğini ifade etmeye çalışmıştır (Ata, 2018). Ortega, hipotezini tarihe karşı test etmemiştir bunu yapan ölümünden sonra öğrencisi Julian Marias olmuştur (Strauss & Howe, 1997).

Kuşaklar söz konusu olduğunda, problemin ne olduğunu resmetme, çizme görevinin şüphesiz sosyolojiye ait olduğunu belirten Karl Mannheim, “20. yüzyılda kuşakların kavramsallaştırılmasını tarihsel bir perspektiften sosyolojik bir perspektife kaydirmiştir” (Agati, 2012, s. 1). Kuşaklarla ilgili modern deneysel çalışmalar Mannheim’ın teorik katkılarından yola çıkmaktadır (Spitzer, 1973). Mannheim’e (1952) göre bir kuşak, insan varoluşundaki biyolojik ritmin varlığına (yaşam ve ölüm faktörlerine, sınırlı bir yaşam süresine ve yaşlanmaya) dayanır ve aynı kuşaktan olan, aynı doğum yılını paylaşan bireyler, bu kapsamda toplumsal sürecin tarihsel boyutunda ortak bir konuma sahip olurlar. Diğer bir deyişle sosyal bir olgu, fenomen olarak kuşak tarihsel- sosyal bir süreçte yerleşik olan ilgili yaş gruplarını kucaklayan belirli bir konum kimliğidir.

Bu ortak konum ve tarihsel süreçte yaşanan olaylar ve deneyimler kristalleştirici bir etken olarak kuşak olgusunu biçimlendirir, ortak bir bilinç oluşmasını sağlar, onları diğerlerinden ayıran tanımlayıcı özelliklerini belirler ve bireyler birbirine benzeyen davranış ve kişilik özellikleri gösterirler (İlhan, 2019; Lester, 2011; Süral Özer vd., 2013). Mannheim’ın temel yeniliği önemli kristalleşme deneyimlerine bağlı olarak düzensiz kuşak oluşumunu varsaymaktır. Kuşak oluşumunun dörtlü bir yapısını tanımlamıştır. Birincisi, basit yaş grubu; ikincisi, aynı “etkiyi” yaşamış “gerçek” kuşak; ve üçüncüsü, bu etkiyi aynı şekilde deneyimleyen ve yorumlayan “birim”. Dolayısıyla, bir savaş sırasında savaşan çağda olanlar bir kohort, savaşmak zorunda kalanlar gerçek bir kuşak, deneyimle radikalleşenler bir birimdir. Kuşağın dördüncü unsuruna gelince, Mannheim, kuşaksal birimleri karakterize eden taraflı bütünleştirici tutumların, bireyler arasında kişisel temas olmaksızın kendiliğinden oluşmadığını, ancak birbirine sıkı sıkıya bağlı yaşamsal bir birimdeki karşılıklı uyarımın katılımcıları harekete geçirdiğini, onlara ortak konumlarının doğasında bulunan gereksinimlerin hakkını veren bütünleştirici tutumlar geliştirmelerine olanak sağlayan somut gruplarda ortaya çıktığını gözlemlemiştir (Ball, 2009, s.446).

Mannheim'a göre, 19. yüzyılın başlarında Auguste Comte, bir kuşağın bir kişinin yaşamını kapsadığını ve her bir zaman diliminin yaklaşık 30 yıllık bir süreç olduğunu varsayarak yaşam süresi uzadıkça ilerlemenin yavaşlayacağını çünkü eski kuşakların toplumu daha uzun süre etkileyeceğini düşünmekteydi. Gelecek kuşak teorisyenleri bu tartışmayı desteklememiş ve kuşak zaman çerçevesini “20 ila 25 yıllık bir artışa” indirmişlerdir ancak yaşam süresi önemli ölçüde artmıştır (Agati, 2012, s. 21).

Mannheim (1952), çoğu görüşün kuşakların ait olduğu zamanın ortalama 15 yıl olarak değerlendirilmesi gerektiği yönünde olsa da birçok görüşün de bu sürenin 30 yıl olduğu,

çünkü hayatın ilk 30 yılında insanların hâlâ öğrenmekte olduğu, bireysel yaratıcılığın ortalama olarak ancak bu yaşta başladığı ve bir insanın kamusal yaşamdan 60 yaşında ayrıldığına temel alınması gerektiği yönünde olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte bir kuşağın doğal başlangıcını bulmak zordur çünkü bir bütün olarak toplumda doğum ve ölüm sürekli olarak birbirini takip eder. Kuşakların değişimi, hemen elde edilen bir veri olarak ve aynı zamanda akademik alanın çok dışına uzanan bir sorun olarak ortaya çıkmıştır; bu sorun örneğin anketler yayınlarak gerçek hayat üzerindeki etkisi somut bir şekilde gözlemlenebilen bir sorundur. Kuşak kavramını ve kuşakları anlamak “Sosyal ve entelektüel hareketlerin yapısının anlaşılabilmesinde vazgeçilmez kılavuzlardan biridir” bu yüzden kuşaklar sorunu, ciddi bir değerlendirmeyi hak edecek kadar önemlidir (s. 86). Kuşakların başlangıç ile bitişini gösteren zaman aralıklarını belirlemenin zorluğuna rağmen kuşaklar sorunu yine de verimli ve önemli bir araştırma alanı olarak kalacaktır (Mannheim, 1952).

Tarihin kaydedilmeye başladığı zamanlardan bu yana tarihsel süreçlerde, sosyal değişimde veya gelişimde belli bir ritmin belki de bir döngünün olduğu konusunda Ortega yalnız değildir. Antikçağda Platon ve Aristoteles, Helenistik dönemde Romalı filozof Polybius, 14. Yüzyılda İbni Haldun, 19. Asırda Ferrari ve Eduard Wechsler, 20. Yüzyılda Arnold J. Toynbee ve Samuel Huntington, José Ortega y Gasset’in kuramını uygulayan öğrencisi Julian Marias (kuşaklar üzerinden) döngüsel tarih anlayışını savunmaktadır (Kuran, 2018, s. 26; Strauss & Howe, 1997, s. 89). M.Ö. II. yüzyılda, Greko-Romen şehir devletlerinin tarihlerini inceleyen, krallıktan aristokrasiye sonra demokrasiye ve ardından anarşiye uzanan ilerleyişi ardışık kuşak düzeni ile ilişkilendiren filozof Polybius’tan yaklaşık bin beş yüz yıl sonra, cesur filozof-devlet adamı İbni Haldun, ortaçağ İslam dünyasının siyasetinde benzer bir model gözlemlemiştir (Strauss & Howe, 1997). Bu tarihsel yaklaşım, dört tür Anglo-Amerikan tarih kuşak türünün tekrarlanan karakterini tanımlamak için tarihsel yeniden inşa yöntemini kullanan yazarların eserlerinde görülebilir. Her biri belirli bir kolektif insan türü ve her biri kendine özgü ruhu olan dört farklı çağ türünün karşılık gelen bir döngüsü ile karakterize edilir (Pishchik vd., 2018). Ferrari, Batı tarihinde Haldun’unkine oldukça benzer bir döngü gözlemlemiş, yarım yüzyıl sonra, Alman tarihçi Eduard Wechsler da bu ilhamla sabit bir sırayla birbirini takip eden Eski Yunanlardan kalma tüm algı, düşünce, deneyim ve anlayışın dört klasik temelini tanımlamıştır. İkinci Dünya Savaşı’ndan kısa bir süre sonra, Arnold Toynbee savaş döngüsünün altında yatan “Fiziksel Kuşak Döngüsü”nü tanımlamıştır ki bu, aslında bir kuşaksal tipler teorisidir. 20.

yüzyılın başlarında, Ortega y Gasset'in öğrencisi Julian Marias, hocasının fikirlerini, o zaman isyankâr 1968 kuşağında olanlara uygulamış ve dört aşamalı bir döngü belirlemiştir. Samuel Huntington, daha yakın zamanlarda George Modelski, Toynbee'daki uzun savaş ve barış döngüsü bağlamında dört tip bir döngü gözlemlemiştir (Strauss & Howe, 1997).

Nihayet 20. Yüzyılın sonlarında Neil Howe ve William Strauss, Ortega ile Mannheim tarafından fark edilen akran grupları içindeki olayları ve tutumları, tarihin kuşaklar üzerinde bu döngüsel hareketini, bu teorileri Mannheim'ın kuşak teorisiyle birleştirerek Amerikan tarihi özelinde uyarlamışlardır. Kuşakların tekrarlayan döngüsünü, gelişimini çağdaş bir bakış açısıyla inceleyen ve özellikle Y kuşağına ilişkin özelliklerin belirlenmesi tartışmalarında öne çıkan Howe ve Strauss, 1991 yılında kuşaklara dair yaptıkları çalışmalara başlamışlardır. Bu alanda yayınladıkları birçok kitapla da en çok alıntı yapılan araştırmacılar olmuşlardır. Yaptıkları çalışmalarda kuşakların özellikleri ve kuşak farklılıkları yanında, kuşaklar arasındaki geçişlerin döngüsel doğasını, kuşakların kuşak çaprazında nasıl hareket ettiğini, diğer kuşaklarla nasıl etkileşime girdiğini ve daha yeni kuşaklara yönelik popüler algıları ve bakış açılarını analiz etmişler, araştırmışlardır. Her ne kadar birçok görüşleri tartışılabilir olsa da kuşaklar arası karşılaştırmada öncülük etmişlerdir (Agati, 2012; Coomes & DeBard, 2004; DeBard 2004; Dick, 2019; Lester, 2011; Reeves & Oh, 2008; Zemke vd., 2000).

İnsan hayatını mevsimlere benzeten Howe ve Strauss, 80 veya 90 yıllık yaşam döngüsünün aşamalarını ve sosyal rollerini dörde ayırmıştır. 0-20 yaş arasında yetiştirilen ve değerlerin kazanıldığı çocukluk dönemini ilkbahara; 21-41 yaş arasında kurumlara hizmet eden ve değerleri test eden genç yetişkinlik dönemini yaz; 42-62 yaş arasında kurumları yöneten ve değerleri uygulayan orta yaş dönemini sonbahara ve 63-83 ve sonraki yaşlarda liderlik yapan ve değerleri aktaran, sonrasında kurumlardan yardım alan ve değerleri hatırlayan yaşlılık ve geç yaşlılık dönemlerini de kışa benzetmişlerdir. Zaman içindeki bu ritim tüm tarihsel örneklerle doldurulduğunda, dört tipte (Peygamber kuşağı, Göçebe kuşağı, Kahraman kuşak, Sanatçı kuşak) bir kuşak döngüsü olarak ortaya çıkmaktadır (Strauss & Howe, 1997). Howe ve Strauss, teorilerinde, kuşağı uzunluğu yaşamın bir evresinin süresine yaklaşan ve sınırları akran kişiliği tarafından belirlenen bir kohort (grup) olarak tanımlamışlardır. Bu akran kişiliği, bir kuşağın doğasını doğum yıllarından daha açık bir şekilde tanımlayan ve belirleyen üç özellik tarafından kuşaksal bir kişilik olarak ifade edilmektedir (Coomes & DeBard 2004; Lester, 2011; Reeves & Oh, 2008). Bu üç özellik şunlardır: “Ortak inançlar ve davranışlar”, “Algılanan ortak üyelik aidiyeti” ve “Tarihte

ortak konum". Gerçek yaşamdaki bir kuşağın akran kişiliğini belirlemek için sabit bir formül yoktur ancak bu üç özelliği aramak yardımcı olur. Bir kuşağın ortak inançları ve davranışları, o kuşağı karakterize eden, aileye, politikaya, dine karşı tutumları ve iş, evlilik, çocuk, sağlık ile ilgili yaptıkları seçimlerdir. Bütün bunlar o kuşağın üyelerinin başka bir zamanda doğan insanlardan farklı olduğunu gösterir ve bir kuşağın tarihi hareket ettirme araçlarıdır. Yaygın olarak algılanan üyelik aidiyeti, bir kuşağın kendisini nasıl tanımladığına ve hangi doğum kohortlarının birine ait olduğuna dair popüler bir fikir birliğine işaret eder. Algılanan üyelik, bir nesle kader duygusu verir. Tarihteki ortak konum ise, herhangi bir yaşta bir kuşağın kendisini eğilimlerin ve olayların arka plan kronolojisine karşı bulduğu yer anlamına gelir. Bu ortak konum bir kuşağın biçimlendiği yıllarda (ergenlik ve genç yetişkinlik) meydana gelen tarihsel eğilimlerdeki ve önemli olaylardaki dönüm noktalarıdır (Howe & Strauss 2000; Strauss & Howe, 1997).

2.3.2. Kuşak Ayrımı

Kuşak kavramının tanımlarına bakıldığında; kuşak ortak bir kültürel ve tarihsel gelişim durumu, benzer ortak özellikler ve zihniyet tipi ile birleşmiş sosyal bir insan grubudur (Pishchik vd., 2018). Tesadüfen aynı tarihlerde doğmanın yanında, bir kuşak aynı zamanda ortak zevkler, tutumlar ve deneyimlerle de tanımlanır (Zemke vd., 2000). İlhan (2019) bazı sosyolojik faktörlerin etrafında gruplandırılmayı ve aynı zaman diliminde doğmayı temel alarak bir kuşağı yaşamının evrelerinde aynı sosyolojik olayların etkisiyle onları diğerlerinden ayıracak bazı ortak özellikler kazanan insan topluluğu olarak tanımlamıştır. TDK'nın kuşağa ilişkin tanımında ise, "İnsanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar olan süreç içerisinde yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişiler topluluğu" kuşak kavramı olarak ifade edilmektedir (TDK, 2020).

Mannheim (1952) eski kuşakla yeni kuşak birlikte aynı zamanı, tarihsel süreçleri yaşasalar bile; yine de aynı kuşak konumuna sahip olduklarının söylenemeyeceğini yani farklı kuşaklar olarak değerlendirilmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Bu farklı kuşakları etiketlemek için kullanılan isimlendirmeler standardize edilmemiştir çünkü kuşaksal farklılıkları araştıran ve yazan farklı araştırmacılar, belirli kuşakları etiketlemek için farklı isimlendirmeler yapmışlardır (Reeves & Oh, 2008).

Alanyazına bakıldığında (Adıgüzel, Batur, & Ekşili, 2014; Coomes & DeBard, 2004; DeBard, 2004; Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Howe & Strauss,

2007; Işık, 2019; Lancaster & Stillman, 2002; Latif, Uçkun, & Demir, 2014; Pishchik vd., 2018; Puiu, 2016; Reeves & Oh, 2008; Taş, Demirdöğmez, & Küçüköğlu, 2017; Young, 2009; Yüksekbilgili, 2015; Zemke vd., 2000) günümüzde çeşitli isimlere sahip genellikle 6 farklı kuşaktan bahsedildiğini görüyoruz:

1. Sessiz Kuşak (Silent Generation), Sessizler (Silents), Gelenekçiler (Traditionalists), Olgun Kuşak (Matures), Gaziler (Veterans).
2. Bebek Patlaması (BabyBoomers), Patlayan Kuşak (Boomers, Boom Generation), Bebek Patlaması Kuşağı (Baby Boom Generation).
3. X Kuşağı (Generation X, Generation Xers, Gen-Xers), 13.ler (Thirteeners), 13. Kuşak (13th Generation), İnançsız Kuşak (Disbelieving Generation).
4. Y Kuşağı (Generation Y), Milenyum Kuşağı (Millennial Generation, Millennials), Eko Patlaması (Echo Boomer), Bebek Avcıları (Baby Busters), Gelecek Kuşak (Generation Next), Dijital Kuşak (Digital Generation), Bir Sonrakiler (Nexters), (Gen-Me, Gen-Y, NetGen, Milenyum, nGen ve iGen), 2000 Kuşağı, Bilgisel Kuşak (Informational Generation).
5. Z Kuşağı (Generation Z) , 2020 Kuşağı (Generation 2020), Milenyum Sonrası Kuşak (Post-Millennials), Kristal Kuşak (Crystal Gen), Ben Kuşağı (I Gen, iGeneration), Teknoloji Kuşağı (Gen Tech), Dijital Yerliler (Digital Natives), Kurucular (Founders), Yüz Yıl Kuşağı (Centennials), Emoji Kuşağı (emoji-onal generation), Anavatan Kuşağı (evci kuşak) (Homeland Generation), Yeni Sessiz Kuşak (New Silent Generation).
6. Alfa Kuşağı (Alpha Generation).

Kuşakların tanımlanmasında genel eğilim belli tarihler belirlenmesi ve bu tarihler arasında doğan herkesin bir kuşak halinde toplanmasıdır. Bu, kuşaklar arasında çizgileri belirlemek için uygun bir yoldur (Grubb, 2017).

Yukarıdaki bu 6 farklı kuşağın ait olduğu zaman aralıklarının diğer bir deyişle o kuşağa ait bireylerin doğdukları yıl aralıklarının belirlenmesi üzerine çok farklı tahminler ve görüşler yer almaktadır.

Yıllar içerisinde, Mannheim (1952) tarafından da hem önemli hem de verimli olarak öngörülen bu araştırma alanında kuşakların ait oldukları zaman dilimlerini belirlemeye yönelik ciddi bir çaba yürütülmüştür. Örneğin II. Dünya Savaşı sonrası kuşaklar tanımlanırken özellikle 20 yıla eşit yaş aralıkları seçilmiştir, çünkü bu gruplar hem tipik olarak yayınlanan yaş gruplarıyla hem de yıllık doğum düzeyleriyle hizalanır (Grubb,

2017). Reeves & Oh (2008) çeşitli araştırmacılar arasında, herhangi bir kuşakta hangi yılların kapsanması gerektiği konusunda önemli anlaşmazlıkların olduğunu, çeşitli kuşaklara verilen farklı etiketlerin yanı sıra herhangi bir yılda doğmuş kişileri, tanımlanan kuşaklardan birine atamak için farklı kronolojik şemaların da kullanıldığını belirtmişlerdir.

Zemke vd., (2000) çalışmalarında kuşakların zaman aralıklarını belirledikleri son noktalarda, tarihlerde örtüşmelerin olduğunu belirtip bir kuşağın ne zaman bitip diğerinin ne zaman başladığını gösteren ani durakların veya yol işaretlerinin olmadığını altını çizmişlerdir.

Aşağıdaki Tablo 11’de alanyazındaki farklı çalışmalarda yer alan kuşakların ait oldukları farklı zaman dilimlerine yer verilmiştir.

Tablo 11

Farklı Kuşakların Ait Oldukları Zaman Dilimleri

Araştırma	Kuşaklara Ait Farklı Zaman Dilimleri				
	Sessiz Kuşak	Bebek Patlaması Kuşağı	X Kuşağı	Y Kuşağı	Z Kuşağı
Zemke vd., (2000)	1922-1943	1943-1960	1960-1980	1980-2000	-
Howe & Strauss (2000)	1925-1943	1943-1960	1961-1981	1982-2000	-
Coomes & DeBard (2004)	1925-1942	1943-1960	1961-1981	1982-2002	-
Birchmore & Kestle (2011)	-	-	1961-1981	1982-2000	2000-2011
Reeves & Oh (2008)	1925-1945	1946-1964	1965-1980	1981-2000	2001-.....
Grubb (2017)	-	1946-1964	1965-1980	1981-1997	1998-.....
Gaidhani vd.,(2019)	-	1946-1964	1965-1980	1980-2000	2000-.....
Lancaster & Stillman (2002)	1900-1945	1946-1964	1965-1981	1982-2000	-
Twenge vd., (2010)	1925-1945	1946-1964	1965-1981	1982-1999	2000-.....
Harber (2011)	1922-1945	1946-1964	1965-1981	1980-2000	2000-.....
Al Safi (2019)	1922-1945	1946-1964	1965-1981	1982-2000	2000-2010
Süral Özer vd., (2013)	-	1944-1960	1961-1980	1981-2000	-
Kuran (2018)	1927-1945	1945-1964	1965-1979	1980-1999	2000-.....
İlhan (2019)	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-2000	2001-.....
Keleş (2011)	-	1946-1964	1965-1979	1980-1999	2000-.....
Akdemir vd., (2013)	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-2000	2000-.....
Çetin & Karalar (2016)	1927-1945	1946-1964	1965-1980	1981-1999	2000-.....
Yüksekbilgili (2015)	-	-	-	1983-1995	-
Altuntuğ (2012)	-	1946-1964	1965-1980	1981-2000	2000-.....

Young (2009) tipik olarak dört kuşağı temsil eden tarih aralıklarını, tüm Avustralya okullarında yapılan araştırma sonuçlarına göre seçmiştir. Grubb (2017) ise çalışmasında demografik araştırmada uzmanlaşmış bir sosyal bilim araştırma kuruluşu olan Pew Araştırma Merkezi tarafından belirlenen dört kuşağı temsil eden tarih aralıklarını kullanmıştır. Birchmore ve Kestle (2011) alanyazında kuşakların zaman sınırlarında bulanıklık olduğunu, bazı araştırmalarda kuşaklar için belirlenen zaman diliminin 20 yıl

iken bazı araştırmalarda da bu sürenin iletişim ve değişim hızıyla birlikte daha da azaldığını söylemektedirler. Bu yüzden çalışmalarında kuşakların zaman aralıklarını geniş ve dar aralıklar olarak belirlemişlerdir. Yüksekbilgili (2015) Türkiye’deki Y kuşağının zaman dilimini belirlemeye yönelik yaptığı çalışması sonucunda bu kuşağın 1983-1995 doğumlulardan oluştuğunu ileri sürmüştür. Uluslararası alanyazının genelinden farklı olarak bu kuşağın başlangıcının 1980 yerine 1983 yılı olmasını Türkiye’ye bazı teknolojilerin bu yıllarda gelebilmiş ve kullanımının da ancak bu yıllardan sonra yaygınlaşabilmiş olmasına bağlarken; öte yandan bu kuşağının bitişinin 2000 yerine 1995 yılı olmasını ise Türkiye’de internet erişiminin 1994’ten sonra yaygınlaşmasına bağlamıştır.

2.3.3. Kuşaksal Farklılıklar ve Önemi

Herhangi bir kuşağı düşündüğümüzde ilk dikkat çeken şey, bireylerinin kimlik bilincini oluşturan ortak ayırt edici özelliklere yönelik verilerdeki büyük benzerliktir (Mannheim, 1952). Zemke vd.,’ne (2000) göre zor zamanlarda ya da savaş yıllarında reşit olmuş bir kohortun üyeleri, barış ve bolluk içinde doğup çoğalmış olanlardan farklı düşünür ve hareket ederler. Herkesin bir birey olarak kendi kuşağındaki diğer bireylerden ve hatta kendi aile grubundan farklı olduğu birçok özelliği vardır. Kişiler, diğer insanlarla etkili biçimde bir arada olabilmek için onları benzersiz geçmişleri, kişilikleri, tercihleri ve tarzları olan bireyler olarak tanımalıdır. Bununla birlikte, kuşaksal bilgiyi bilmek de son derece değerlidir çünkü bu bilgi genellikle kişilerinin tutumlarının altındaki söylenmemiş varsayımlarının arkasındaki şaşırtıcı ve kafa karıştırıcı farklılıkları açıklar. Örneğin, Rock ve blues dijital müziği yaratan yetmiş üç yaşındaki web ustası, II. Dünya Savaşı dönemi kıdemli vatandaşının klişesine uymaz, ancak o da kohortunun tüm üyeleri gibi Büyük Buhran ve Pearl Harbor'daki felaketi duymaktan sonsuza kadar etkilenmiştir.

Kuşaksal özellikler okula başlama, ergenlik, mezun olma, işe başlama, evlenme ve ocuk sahibi olma gibi temel yaşam deneyimlerinin tanımladığı bazı ortaklıkları, temel ortak inançları yansıtır (Young, 2009). İki birey birbirine benzemese de, özellikler kuşaklar arasındaki zıtlığı oluşturmaya yardımcı olur (D. Oblinger & Oblinger, 2005). “Mevcut bir kuşağın değerlerinin, tutumlarının ve davranışlarının kendisinden önceki kuşaklarla aynı olduğu varsayılmamalıdır” (Coomes & DeBard, 2004, s. 13). Farklı ortamlar ve yetiştirilme tarzları kuşaklar arasında farklılıklara ve böylece sadece kişiliklerinde değil iş ve sosyal yaşamlarında ayrışmalara yol açmaktadır (Yüksekbilgili, 2015).

Araştırmalar, kuşak üyeliğinin aynı zamanda genel insan davranışını belirlemede önemli bir değişken olduğunu açıkça göstermiştir. Kuşakların sahip olduğu idealler, değerler, hedefler ve özellikler birbirlerinden giderek daha farklı hale gelmektedir. Daha yeni bir eğilimin temsilcileri olsalar da, bu farklılıklar önemlidir ve her bir kuşağın üyelerinin birbirleriyle nasıl ilişki kurduklarında önemli bir rol oynamaktadır (Sago, 2001).

Yaklaşık 20 yıllık bir zaman diliminde doğan insanların, tarihsel deneyimlere, ekonomik ve sosyal koşullara, teknolojik ilerlemelere ve sahip oldukları diğer toplumsal değişikliklere dayanan ortak bir özellik kümesini paylaştığı teorisi olan “kuşaksal farklılıklar” terimi ilk olarak 1960'larda asi Bebek Patlaması kuşağını ebeveynlerinden ayırmak için kullanıldığında popüler olmuştur (Reeves & Oh, 2008, s. 295).

Kuşaksal farklılıklarla ilgili sorunların kuşaksal özelliklerin daha iyi bilinmesi ile çözülebileceğine ilişkin önerilere ilk kulak veren sektör iş dünyasıdır. Yüksekbilgili'ye (2015) göre bu ilginin sebebi Y kuşağının, işgücüne katılmasıyla birlikte X kuşağı ile çalışma dünyasındaki temel kuşaklar haline gelmeleri ve bu iki kuşağın yaşadığı çatışmaların da insan kaynakları alanının sık karşılaştığı problemler haline gelmesidir. Birchmore ve Kestle (2011) kuşak analizi çalışmalarının çoğunun, işyerinde insanların nasıl yönetileceğine veya ürünlerin insanlara nasıl satılacağına odaklandığını belirtmişlerdir.

Kuşakla ilgili konularla uğraşmak hayatın bir gerçeği haline gelmiş ve kariyer sorunları üzerinde derin bir etkisi olmuştur. Yaş, cinsiyet, etnik köken ve ırk gibi diğer çeşitlilik konularında olduğu gibi, kuşakları incelemek ve anlamak, örgütsel etkinliği maksimize etmenin giderek daha önemli bir parçası haline gelmiştir. Tek bir yöntemle tüm yanıtları veremesek de, kuşakla ilgili konuları anlamak, yalnızca toplumun tüm yönlerini etkileyen değişkenlerin daha geniş bir şekilde tanınmasına yol açacaktır (Sago, 2001).

Toplum değiştikçe işletmeler de değişir; şirketler, sürekli değişen bir toplumda ayakta kalabilmek için daha önce hiç düşünmedikleri yeni pozisyonlar yaratmak zorunda kalacaklardır. Günümüzün en kazançlı işlerinden bazılarının (mobil uygulama geliştiricisi, sürdürülebilirlik uzmanı, kullanıcı deneyimi tasarımcısı vb.) 10 yıl önce var olmadığı ve okula yeni başlayan çocukların %65'inin şu anda var olmayan işlerde çalışacağının öngörülmesi bunun bir kanıtıdır (Sladek & Grabinger, 2018). Devlette, aile hayatında ve diğer alanlarda olduğu gibi iş dünyasında da, geleceğe yön vermeyi başaran bu insanlar, tarihin kuşakları ve kuşakların tarihi nasıl yarattığını anlayan kişiler olacaktır (Howe & Strauss, 2007).

İnsanları yönetmek için onları anlamak gerekir ve kuşak temelli deneyimler ve tutumlar, yalnızca çalışanların kendi işlerini nasıl yaptıklarını değil, aynı zamanda diğer çalışanlarla nasıl ilişki kurduklarını da büyük ölçüde etkilediğinden, çok kuşaklı bir işyerini yöneten herkes bu deneyimleri ve tutumları anlamaya öncelik vermelidir. Her kuşağın tarihine ve başlıca etkilerine aşina olmak iyi bir başlangıçtır. Bu bilgiyle, her kuşağın değerleri, motivasyonları, güçlü yönleri, eksiklikleri ve kariyer hedefleriyle ilgili bir fikir edinilebilir ve böylece çalışanların kendileri ve kuruluş için en iyi şekilde çalışan pozisyonlarda olduklarından emin olmaya yardımcı olabilecek tüm bilgilere de sahip olunabilir. Örneğin, iyi tanımlanmış iş sorumlulukları ve kurumsal sadakat çağında büyüyen Bebek Patlaması Kuşağı, en iyi ve net hiyerarşiler ve beklentilerle gelişebilirken, sosyal olarak yönlendirilen Z Kuşağı daha az katı yapılar ve daha girişimci fırsatlarla gelişebilirler (Grubb, 2017).

Kuşaksal farklılıkları anlamak, “örgütsel öğrenmenin” temelini oluşturmakta, her biri kendi beklentileri, tutumları ve değerleri ile gelen farklı kuşaklardan çalışanların gelişimi için işyerinde öğrenmenin nasıl olması gerektiği hakkında yöneticilerin daha fazla bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır (Al Safi, 2019, s. 182).

Günümüzde küreselleşen ve uluslararası düzeyde rekabete giren iş dünyasında farklı kuşaklara ait olan ve farklı özelliklere ve yapılarla sahip bireyler tek bir yerde istihdam edilmek zorundadır. Kuşakların özelliklerini bilmek onların bir arada yüksek motivasyonla çalışmalarını ve böylece kurumdaki verimliliği arttırmayı sağlar (Baysal Berkup, 2014).

İşgücündeki farklı kuşakların demografik özellikleri, erken yaşam deneyimleri, zamanlarını tanımlayan manşetler, kahramanları, müzikleri ve sosyolojileri ve işyerindeki ilk günleri tüm otoritelerce belli kriterler açısından açıkça ayırt edilebilir. Kuşakların bu farklılıkları bir yaratıcı güç ve bir fırsat kaynağı veya boğucu bir stres ve amansız bir çatışma kaynağı da olabilir. Kuşak farklılıklarını anlamak, onların organizasyona karşı değil organizasyon için çalışmasını sağlamak için çok önemlidir. Bugün şüphe, güvensizlik ve izolasyonun olduğu yerde uyum, karşılıklı saygı ve ortak çaba yaratmak çok önemlidir (Zemke vd., 2000).

Sonuç olarak, bir yandan iş yaşamındaki performansı, yaratıcılığı, üretkenliği artırmak bir yandan da kuşaklar arası anlaşmazlıkları, çatışmaları çözmek ve onları yönetebilmek amacıyla kuşakların çalışma hayatındaki farklılıklarını, güçlü ve zayıf yanlarını, onların kendilerine ait özelliklerini, becerilerini, değerlerini anlayabilmeye yönelik birçok kapsamlı çalışma (Birchmore & Kestle, 2011; Dick, 2019; Grubb, 2017; Lancaster &

Stillman, 2002; Al Safi, 2019; Sago, 2001; Zemke vd., 2000) yürütülmüştür ve halen günümüzde de bu alanda yeni çalışmalar devam etmektedir.

Young (2009) ticari pazarlama, işletme, yönetim ve reklamcılık sektörleri başta olmak üzere iş dünyasının bir süredir işyeri ortamında kuşaksal ayrım kavramının farkında olduğunu, birçoğunun pazarlama stratejilerinde kuşaksal özellikleri dikkate aldığını ve işletme alanındaki bazı araştırmacıların yakın zamanda yaptığı çalışmalarda da kuşaksal sorunların kesinlikle iş dünyasında dikkate alınması gerekliliğini belirttiklerini ifade etmektedir. Young'a (2009) göre bu durum, eğitimcilere, hem politikacıların hem de iş sektörünün, yalnızca kuşak ayrımını anlamının değil, aynı zamanda bu ayrımların iş dünyası veya yeniden seçilme üzerindeki potansiyel etkilerini tahmin etmenin öneminin farkında olduklarına dair çok güçlü bir mesaj göndermelidir.

Son yıllarda eğitim alanında kuşaksal farklılıkların belirlenmesi ve eğitime yansıtılması gerekliliği temelinde yürütülen birçok çalışma eğitimcilerin bu mesajı önemsediklerini bize göstermektedir.

Reeves ve Oh (2008) kuşaklar arasındaki farklılıkların 2000'li yıllarda popüler basında geniş çapta tartışılmaya başlandığını ve iş dünyası, uzmanlar, toplum bilimcilerin, günümüzün yükseköğretim kurumlarına kaydolan çeşitli kuşakların yanı sıra kamu veya özel işyerinde çalışan farklı kuşakların eğitim ve öğretim için farklı bir yaklaşım gerektirdiğini belirttiklerini ifade etmişlerdir.

Günümüzde çok kuşaklılığın kuşaksal harmanlamanın bir sonucu yaratıcılık olabilmektedir. Başkalarının dünyaya bakış açısını anlamamak stresli, kafa karıştırıcı ve sinir bozucu olabilir. Farklı bakış açılarına sahip kuşaklar, problem çözme ve gelecekteki fırsatlara her zaman farklı düşünce ve fikirler getirme potansiyeline sahiptir (Zemke vd., 2000).

Strauss (2005) her kuşak, öğretme ve öğrenmeye yeni, farklı ve önemli bir şeyler getirdiği için okul yöneticilerinin günümüz okullarındaki kuşak farklılıklarını anlamasının, bunlara saygı duymasının ve bunları ele almasının önemine işaret etmiştir.

Gençlerin yeterli eğitimi veya öğretiminin, deneyimsel sorunlarının farklı bir kuşak tarafından tanımlanması gerçeğinde müthiş bir güçlkle, çatışmayla karşılaşacağını görebiliriz. Kuşaklar sürekli bir etkileşim halindedir. Sadece öğretmen öğrencisini eğitmekle kalmaz, aynı zamanda öğrenci de öğretmenini eğitir (Manheimm, 1952).

Dede'ye (2005) göre kuşakların eğilimleri hakkındaki yaygın tartışmalara herkes katılmasa da bu eğilimlere ilişkin spesifik sonuçlar yine de önemlidir. Bu eğilimler hakkındaki fikirlerin bazıları doğru olduğu ölçüde, önerilen boyutlarda fiziksel tesise, teknik altyapıya ve profesyonel gelişime stratejik yatırımlar yapan kampüsler, hem en iyi öğrencilere sahip olmak hem de onları etkili bir şekilde yetiştirmek için önemli bir rekabet avantajı elde edecektir.

Örneğin X Kuşağı ebeveynlerinin yükselen dalgasına uyum sağlayan, kendilerini bu yeni kuşak ebeveynlere akıllıca pazarlayan okullar, önümüzdeki yıllarda başarı için kendilerini yeniden markalaştırabilecekler (Howe, 2010).

DeBard (2004) kuşaklara özgü değerlerin karşılaştırılarak şu anda yükseköğretim ortamının büyük çoğunluğunu işgal eden kuşaklar arasındaki farklılıkların takdir edilebileceğini belirtmiştir. O'na göre değerlerin karşılaştırılması, kuşaklar arasındaki potansiyel çatışmanın bazı önemli noktalarını tasvir edebilir ve aynı zamanda, "yükseköğrenim kurumlarında yollarını bulan ve mesleklerine yönelen" mevcut kuşak öğrencilerini daha iyi eğitebilmek için bu çatışmaların nasıl uzlaştırılabileceğine dair bazı ipuçları verebilir (s. 39). DeBard (2004) üniversitede eğitime başlayacak olan yeni kuşak öğrencilerinin beklentilerini ve motivasyonlarını anlayabilmek için özelliklerinin tartışılmasının önemine vurgu yapmıştır. Çünkü O'na göre yeni kuşakların özelliklerinin yükseköğretimde fakülte ve idari hizmet rollerinde mevcut kuşakların özellikleriyle nasıl etkileşime girdiğini dikkate almak da önemlidir. Ve böyle bir anlayışla yeni kuşakların eğitimini kolaylaştırmanın yanı sıra, kendilerini bu eğitim hizmetine ortak olarak gören diğer kuşaklar için de bilgi sağlamaya yardımcı olunabilir. Öte yandan eğitim alanındaki paydaşlar yeni kuşakların ihtiyaçlarını, isteklerini ve ebeveynlerinin beklentilerini karşılamak için bu alanda çalışmalara devam etmelidir.

D. Oblinger ve Oblinger (2005) yeni kuşakların zihniyetiyle fakülte, personel ve yöneticilerin zihniyeti arasındaki ikileme dikkat çekmişlerdir. Kolejlerde ve üniversitelerde öğrenciler hakkında rutin olarak demografik bilgi toplanırken, mevcut öğrenciler için en uygun programları tasarlama ve sunmaya yardımcı olacak doğru sorular sorulması ve mevcut öğrenci grubunun farklı varsayılması gerekliliğinin üzerinde durmuşlardır. Onlara göre bu sorulardan biri "Öğrencilerimiz kimler?" sorusudur. Kurumlar her ne kadar demografik bilgilere (doğum tarihi, memleket, cinsiyet, etnik köken vb.) sahip olsalar da, bu bilgilerin öğrencilerin dünyayı nasıl gördüğünü, onlar için neyin önemli olduğunu ve hatta en iyi nasıl öğrendiklerini anlamaya yetmeyeceğini belirtmişlerdir. Bir diğer önemli

soru ise “Bugünün öğrencileri öğretim üyelerinden/yöneticilerden nasıl farklı (veya onlarla aynı)?” sorusudur. D. Oblinger ve Oblinger’e (2005) göre yeni kuşaklar eski kuşaklardan birçok yönden farklı olsa da, bazı şeyler aynı kalmakta, öğrenciler hâlâ insanlarla tanışmak, sosyalleşmek ve öğretim üyeleriyle etkileşim kurmak için üniversiteye gelmektedirler. Üniversitelerin birincil hedefi öğrencileri eğitmektir ve bu öğrencileri anlamaya bağlıdır çünkü yalnızca yeni kuşakları anlayarak üniversiteler kendi güçlü yönlerini optimize eden ve zayıf yönlerini en aza indiren öğrenme ortamları yaratabilirler.

Coomes and DeBard (2004) bir kuşağa dair demografik tahminler, o kuşağın değerlerinin, inançlarının ve davranışlarının nasıl şekillendiğini ve üyelerinin en iyi nasıl eğitilip onlarla nasıl çalışılacağını anlamının önemini ortaya koymaktadır. Kuşaksal bir bakış açısı, eğitimcilerle öğrencileri anlamak için bir araç daha sağlar. Eğitimciler, bir kuşağın akran kişiliğini şekillendiren faktörleri keşfederek ve bu kişiliğin tanımlayıcı özelliklerini ayırt ederek, daha etkili politikalar ve uygulamalar geliştirebilirler. Etkili uygulayıcılar, çalışmalarını açıklayan teorik ve kavramsal modelleri sağlam bir şekilde kavramalıdır. Kuşaklar teorisini anlamak, sahip olunan ve dayanılan kavramsal çerçeveleri tamamlamak için ek bir kavrayış sağlar.

Reeves ve Oh (2008) öğretim tasarımcılarının kuşaklar arası farklılıkları hesaba katmaları gerektiği, bunun için tüm sosyoekonomik durum yelpazesindeki ve uluslararası bağlamlardaki kuşak farklılıklarını incelemek ve bunun yanında yenilikçi tasarıma dayalı araştırma yaklaşımlarını uygulamak gerektiği, oyunların ve simülasyonların günümüzün genç kuşak ile önceki kuşaklara göre daha etkili öğrenme ortamları olacağı yönünde öneriler sunmuşlardır.

Young (2009) birbirini izleyen kuşakların dünyayı ve dünyadaki olayları gördükleri perspektiflerdeki farklılıkları ve bu farklılıkların sınıftaki öğrencilerin ve öğretmenlerin öğretme ve öğrenme deneyimini geliştirmek için potansiyelini vurgulamıştır. O’na göre kuşak ayrımı, eğitim sektörünün bilmesi gereken bir konudur. Çünkü kendi sınıfları hakkında konuşurken, muhtemelen öğretmenler arasında, günlük olarak sınıflarında etkileşime girdikleri öğrencilerden “farklı bir kuşaktan” geldikleri konusunda genel bir fikir birliği vardır. Bir açıdan, bu farklı görüşler, öğretmen ve öğrencileri arasında var olan yaş farklılıklarından dolayı aşikârdır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin farklı kuşak özellikleri sergileyeceklerinin aksiyomatik görünmesine rağmen, öğretmenlerin çağdaş okullar bağlamında kuşaksal farklılıkların ne anlama gelebileceği ve bu farklılıkların organizasyon

ve sınıf düzeyinde sahip olabileceği sonuçlara biraz daha yakından bakmasının yararlı olabileceğini öne sürmüştür.

Hartman, Moskal ve Dziuban (2005) çoğu kurumun, öğrencilerinin akademik, sosyal ve kişisel ihtiyaçlarına yoğun ilgi gösterdiğini ancak yine de kuşaksal farklılıkların, öğrencilerin davranışlarını, tutumlarını ve beklentilerini daha iyi anlamak için sıklıkla kullanılmadığını belirtmişlerdir. Bunun nedeninin, kuşakların tarihi bir perspektifi temsil etmeleri, geçmişi şimdiki zamana veya geleceğe göre daha iyi aydınlatması ve akademi içindeki değişim ve adaptasyonun yavaş bir hızda ilerlemesi olabileceğini söylemektedirler.

Howe ve Strauss'a (2007) göre akademisyenlerin odak noktası, yeni kuşaklar ortaya çıktıkça ve eski kuşaklar çekildikçe, sürekli olarak gelişen ulusal bir karakter yaratmak için kuşaksal kişilikleri ve toplumda nasıl bir araya geldiklerini anlamaktır. Bu, yalnızca tarihsel anlayış amacıyla olsa bile büyüleyici bir çalışma olurdu. Ama değeri bundan çok daha büyüktür. Bulunan şey, benzer erken yaşam deneyimleriyle şekillenen kuşakların genellikle benzer kolektif kişilikler geliştirdiği ve benzer yaşam yörüngelerini takip ettiğidir. Modeller, bir öngörülebilirlik ölçüsünü destekleyecek kadar güçlüdür. Tarihsel emsal, bugün yaşayan kuşakların önümüzdeki on yıllar içinde nasıl düşüneceklerini ve hareket edeceklerini önceden görmeyi mümkün kılmaktadır.

Görüldüğü gibi kuşaksal farklılıkların varlığı ve bunların eğitimdeki etkileri, yansımaları göz ardı edilemeyecek boyuttadır ve bu konuda yapılan çalışmaların sayısı artmaktadır.

2.3.4. X, Y ve Z Kuşakları

Tablo 11'de de görüldüğü gibi araştırmacılar kuşaklara ait zamanı belirlerken temkinli davrandıkları için alanyazındaki kuşaklara ilişkin bu tarihler biraz esnektir hatta bazı çalışmalarda iki farklı kuşağın zamanının başlangıç ve bitiş tarihlerinde çakışmalar da olabilmektedir. Çalışmalarda, kuşakların zaman aralıklarına dair bu tarihler iki kuşak arasındaki sınırı belirlemek için bir kural olarak değil yol gösterici olarak düşünülmelidir (Sago, 2001).

Bu çalışmada yer alan üç farklı kuşağın ait oldukları zaman aralıkları için ilgili alanyazında sıklıkla kullanılan sınıflandırmalar göz önünde bulundurulmuş, X, Y ve Z kuşaklarının bireylerinin doğdukları yıl aralıkları aşağıdaki şekilde seçilmiştir:

1. X Kuşağı: 1965-1980
2. Y Kuşağı: 1981-2000
3. Z Kuşağı: 2000 yılından sonra doğanlar

Gerçekte, doğum yılları, kuşaklar arasında ayırım yapmada dikkate alınması gereken faktörlerden sadece bir tanesidir ve oldukça az etkiye sahiptir. Bunun yerine uzmanlar kuşakların kronolojik zamanlardan çok tarihe göre şekillendiğini savunur (Reeves & Oh, 2008). Kuşaksal yaşlanma, sosyal değişimin hızını düzenlemekte, geçmişin ritmini geleceğin ritmine çevirmektedir. Her kuşak tarih tarafından şekillendirilirken aynı zamanda sonraki tarihi de şekillendirmektedir (Strauss & Howe, 1997). Yaşanan olayların bireyleri nasıl etkiledikleri, o tarihte kaç yaşında olduklarıyla ilgilidir. Kuşağı oluşturan şey budur: üyelerinin o sırada yaşamın hangi evresini işgal ettiğine göre, o kuşak olaylar veya koşullar tarafından şekillenir. Her kuşak bir sonraki aşamaya (gençlikten genç yetişkinliğe, orta yaştan yaşlılığa kadar) geçtikçe, tutumları ve davranışları olgunlaşarak genel bir ruh halinde yeni akımlar üretir. Kuşaklar, gözlemlenebilir tarihsel kalıpları takip etmektedir. Bundan 20 yıl sonra 40 yaşındakilerin nasıl olacağını tahmin etmek için, bugünün 40 yaşındakilerine değil, 20 yaşındakilerine bakmak gerekir (Howe & Strauss, 2007).

Toplumlardaki değişim kaçınılmazdır. Tarihi, sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal olaylar bu değişimi kimi zaman hızlandırmakta, kimi zaman da kırılmalar meydana getirmektedir. Ulusal veya uluslararası ölçekte gerçekleşen bu olaylardan sonra yeni ihtiyaçlar, yeni fikirler, farklı bakış açıları ortaya çıkmakta, bunlara bağlı olarak yeni kurallar ve yasalar oluşmaktadır. Büyük savaşlar, ekonomik bunalımlar oluştukları tarihin öncesi ve sonrası arasında bir çizgi çekmekte, bu olayların etkisi altında kalan yeni kuşaklar önceki kuşaklardan ayrılmaktadır.

2000’li yıllardan bu yana, araştırmacılar kuşakların kişilik özelliklerini, değerlerini, tutumlarını, davranışlarını ve farklılıklarını incelemekte ve tanımlamaktadırlar (Buskirk-Cohen vd., 2015). Bu çalışmalar bize kuşakların onları diğer kuşaklardan ayırt eden kendilerine ait ortak özelliklere sahip olduklarını göstermektedir.

2.3.4.1. X Kuşağı (1965-1980)

Bu çalışmada 1965-1980 yılları arasında doğan bireylerden oluşan X kuşağı pekâlâ, “görünmez” veya “kayıp” olarak adlandırılabilirdi. X kuşağı yakın zamana kadar kimsenin gerçekten fark etmediği, tam olarak tescil etmediği bir kuşak olmuştur. Kendinden önceki Bebek Patlaması kuşağının uzun gölgesinde yaşamaktan doğan bu görünmezlik, kimlik

inşası fırtınasından önceki sessizlikti. Bir kuşak olarak, birçok yönden, ne olduğundan çok ne olmadığı ile tanımlanmıştır (Zemke vd., 2000).

Batı dünyasında savaş sonrası ekonominin canlandırılması için Keynesyen politikalarla sosyal devletler oluşturulmuş ve bunun sonucunda refah artışı sağlanmıştır. X kuşağından önceki Bebek Patlaması kuşağının, bu rahat ortamı uzun sürmemiş, devletlerin ekonomik gücü bu maliyeti karşılayamamış, 70’li yıllardaki petrol krizi sonucu büyük şirketlerin zor durumda kalması ile liberal politikalar uygulanmaya başlamıştır (Altuntuğ, 2012). Öte yandan yaşanan bu petrol ambargosu herkesin bir zamanlar saygı duyduğu süper güce, ABD’ne bir gün karşı gelinebileceğini gösteren, yeni bir dünyanın gelişi gibi görünüyordu. (Zemke vd., 2000). ABD’nin finansal olarak üstünlüğünün kaybolmasına tanık olan bu kuşak ABD’nin “ihmal edilmiş ortanca çocuğu” olarak görüldü (Taylor & Gao, 2014). Ortanca çocuk gibi, büyük kardeşin kucakladığı her şeye pasif bir şekilde direnen bu kuşak için herkes, özellikle de medya, seleflerinin görüldüğü gibi ülkenin kurtarıcıları olmadığına karar verdi (Zemke vd., 2000). 1986- Çernobil Faciası gibi yaşanan çevre felaketleri, Glasnost ve Perestroyka politikalarını takip eden 1989 yılında Berlin duvarının yıkılışı ile soğuk savaşın bitişi, kişisel bilgisayarlarla hızlanan teknolojik gelişmeler (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) onların dünya görüşlerini şekillendirmiştir. Bu çalkantılı dünyada oluşan enerji krizleri (petrol ambargosu), siyasi skandallar (Watergate ve Nixon istifası), Challenger felaketi etkisinde kalan X kuşağı (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000) önceki kuşaklara göre daha karamsar ve olumsuz olmuştur (Grubb, 2017). Diğer bir deyişle her X kuşağı bireyi, sistemi yenebileceğine ve başarılı olabileceğine inanır, ancak bir kuşak veya hatta bir toplum olarak, gelecek için fazla umutları yoktur (Zemke vd., 2000). Bu kuşağın yaşam deneyimleri hayal kırıklığı kavramıyla karakterize olmuştur (Grubb, 2017). Soğuk savaş döneminde dünyaya gelen, modernizmin kitlelerce içselleştirildiği, feminizm, çevrecilik, yeni sol hareketler ve radikal dini akımlara zemin hazırlandığı ve yuva, aile ile mahalle kavramlarından uzaklaşıldığı 68 kuşağı ile anılan süreçten (Bebek Patlaması kuşağı) sonra, X kuşağının şekillendiği 70’li yıllarda muhafazakâr değerler, din ve aile önem kazanmıştır (Altuntuğ, 2012).

Bill Clinton, Michael Jackson, Tina Turner, Elton John, Madonna gibi ünlü insanların manşetlerde yer aldığını gören X kuşağı için Susam sokağı, Simpson Ailesi, E.T. filmi, mikrodalga fırınlar, kasetçalarlar, platform ayakkabılar, Japon arabaları, kadın-erkek eşitliği, kadın hakları, MTV, AIDS, kişisel bilgisayarlar ve ekstrem sporlar sosyal ve

kültürel açıdan etkileyicileri arasındadır (Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000; Grubb, 2017). Özellikle çocuk olmak için popüler olmayan bir zamanda doğan, annelerinin onları önlemek için hap aldığı ilk bebeklerden bazılarıydılar ve düşmüş kahramanlar, mücadele eden bir ekonomi, yükselen boşanma oranları ve ilk nesil yaşam tarzı aksesuarları olan “latchkey çocuk” (annesi ve babası çalıştığından dolayı sürekli evde yalnız kalan ve paspas altındaki anahtarla eve giren çocuk) fenomeni çağında reşit olmuşlardır (Zemke vd., 2000, s. 98).

Çalışmanın yapıldığı 2015 yılı itibariyle Türkiye’de X kuşağından yaklaşık 16 milyon kişi yaşamaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021).

1971 Muhtırası ile başlayan 70’li yıllarda, tüm dünyayı etkileyen enerji krizi Türkiye’de 1974 Kıbrıs Barış Harekâtına bağlı dış baskı ve ambargolar ile daha çok hissedilmiş ve oluşan bu olumsuz ekonomik şartların tetiklediği iç karışıklıklar, 68 kuşağı öncülüğündeki üniversite olayları ve sağ-sol çatışmaları ülkeyi adım adım 1980 darbesine götürmüş ve ardından bu darbeyi izleyen siyasi yasaklar ve politik suskunluk dönemi başlamıştır.

Dolayısıyla Türkiye’deki X kuşağı hem 68 Kuşağı’nın (önceki Bebek Patlaması kuşağının gençlik döneminin) hem de 1980 Askeri Darbesinin etkisinde, ağır siyasi koşullar bakımından arada kalmış (Taş & Kaçar, 2019) ve yaşanan bu iç ve dış karışıklıklardan dolayı tedirgin ve korku içinde büyüyen, siyasi olaylara karşı hassas yapıda bir kuşaktır (Şan, 2018).

TRT ilk yayını 1968’de gerçekleştirmiş ve X kuşağının yetiştiği dönemlerde bir televizyon kültürü oluşmaya başlamıştır. Radyo, kasetçalarlar, pikap, VHS videolar, çevirmeli telefonlar, renkli televizyonlar, Protest müzik, Hababam Sınıfı ve Kemal Sunal filmleri, gazoz kapağı onların sosyal ve kültürel açıdan etkileyicileri arasındadır.

Türkiye’nin 70’li yıllarını ifade eden “sokak” kelimesi sadece sosyal ve siyasi bir anlam değil o dönemin çocukları için en önemli kavram ve mekândır (Kaynar, 2020). 1980 darbesi öncesinde yaşanan karneye bağlanmış alışverişlere, oluşan uzun yağ, tüp ve margarin kuyruklarına, akaryakıt sıkıntısına, kozmetik ürünlerim, bazı alkollü içeceklerin ve kot pantolon gibi kıyafetlerin sadece ülke dışından gelen insanlarla getirildiğine tanıklık eden (Latif & Serbest, 2014) X kuşağının imkânları çocukluk ve gençlik yıllarında sınırlı olmuştur (Adıgüzel vd., 2014, s. 179). Anne babalarıyla birlikte bu zor döneme tanıklık etmiş ve onlar tarafından tutumlu bireyler olarak yetiştirilmişlerdir (Tekin, 2015).

Alanyazında, X kuşağına dair belirlenen genel özelliklerin başında şüphecilik gelmektedir. Şüphecilik bu kuşak için anahtar kelimedir ve onların temel, iş ve ahlaki değerlerinden en önemlisidir (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Çünkü bu kuşak doğum kontrol haplarının yaygınlaştığı, boşanma oranlarının yükseldiği, çalışan ebeveynler yüzünden evde yalnız kalan, ebeveynleri ile ilişkileri yakın olmayan, çocukken yabancılaştırılmış latchkey çocuklardı ve güvenmemeyi aileden başlayarak öğrendiler. İlişkilerinde de şüpheli, karşısındakine güven düzeyi düşük bir kuşak oldular (DeBard, 2004; Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Onların bu temkinli, şüpheli yaklaşımı geç evlenmelerine (Howe & Strauss, 2007) çocuk sahibi olma konusunda da şüpheli davranmalarına (DeBard, 2004) sebep olsa da birçoğu ebeveynlerine göre çocuklarına ve ailelerine karşı daha koruyucu olmuşlardır (Strauss, 2005) ve çocuklukta özledikleri güçlü aileleri kurmaya başlamışlardır (Howe & Strauss, 2007). X kuşağı aileden başlayan bu güvensizlik duygusu ile kurumlara da güvenmemeyi erken yaşta öğrendi. Finansal olarak, ekonomik ve sosyal şüphecilik duygularına yol açan geniş çaplı iş kaybına, kaçak enflasyona ve Berlin duvarının yıkılışı ile soğuk savaşın bitişi gibi olaylara tanık olmak, X kuşağındaki bu ayırt edici özellikleri şekillendirdi. Onlar iş güvenliği gibi dengeleyici etkilerin bir efsane olduğuna inanan, toplumdaki çoğu kurum ve kuruluşu güvenmeyen, devlet okullarına da çok daha şüpheli bakan, politikacılara ve liderlere karşı güçlü bir şüphe duygusu geliştiren, otoriteye karşı güven düzeyi düşük olan insanlardır. X kuşağı kurumlara bakış açısı “Şüpheli” olan bir kuşak haline gelmiştir (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Hartman vd., 2005; Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005).

X kuşağının sosyal becerilerinin bu şüphecilik yüzünden kendinden önceki Bebek Patlaması kuşağına göre zayıf olduğu belirtilmektedir. İlişkilerinde şüpheli, alaycı, sabırsız, karşısındakine güvenmeyen ve iletişim anlamında “Beni sadece işte ara” mesajı veren, başka kuşaklarca sosyal becerilere sahip olmadıkları söylenen, zayıf insan becerilerine sahip bir kuşaktır (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000).

Önceki kuşaklara kıyasla, X Kuşağı çeşitliliğe daha açıktır, çeşitlilik onların temel değerleri arasındadır. Çeşitliliğe yönelik farkındalıkları hem kişisel özelliklerine hem de çalışma- iş alışkanlıklarına yansımıştır. Din, cinsel yönelim, sınıf, ırk ile etnik köken gibi farklılıkları kucaklamayı öğrenmiş bir kuşaktır (Gaidhani vd., 2019; Lancaster & Stillman,

2002; Zemke vd., 2000). Bir diğ er temel değerleri de küresel d    nmektir (Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000).

Tu lu telefonların olduğu bir dönemde doğan X kuşağının (Young, 2009), kişisel bilgisayar, internet ve e-posta ile mesajlaşma kavramları ile tanışması çocukluk ve genç yetişkinlik dönemlerine rastlamı tır (Grubb, 2017). Ancak, X kuşağı bireyleri her ne kadar teknoloji ile sonradan tanışsalar da bu onların teknoloji kullanımına engel olmamıştır (Erden Ayhün, 2013). Hatta teknoloji okuryazarlığı onların i  yaşamındaki değerleri arasındadır ve işyerinde “En yeni donanım ve yazılıma sahibiz!” mesajı bu kuşağı motive eden mesajlardan biridir (Zemke vd., 2000).

X kuşağı, tek ebeveynli evler veya çift çalışan ebeveynler nedeniyle biçimlendirici yıllarında bağımsız olmak zorunda kaldığından (Dick, 2019),  zg ven ve bağımsızlık onların yaşam deneyimlerini karakterize eden, temel ve i  yaşamındaki değerlerini oluşturan kişisel özellikleridir (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Puiu, 2016; Young, 2009; Zemke vd., 2000).  ğrenmelerine ve kariyer yollarına odaklanmalarını sağlama özgürlüğünü isteyen bu kuşak için nihai ödül özgürlük, yapmama özgürlüğüdür (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002).

Özgüven ve bağımsızlık ruhuna sahip X kuşağı aynı zamanda girişimci bir ruha da sahiptir. Girişimcilik onların kişisel özelliklerinde, çalışma-i  alışkanlıklarında ve etkileşim tarzlarında ön plandadır (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009). İ  yaşamında kurumsal sadakat yerine serbestlik isteyen, beşte üçünün bir gün “kendi patronum olmak istiyorum” dediği (Howe & Strauss, 2007) X kuşağının elinden tutulmasına ihtiyaç yoktur    nk  i lerinin faydalarını anlatan bir kariyer gidişatı belirledikten sonra onlar girişimci yetenekleri ve bağımsız ruhları ile i lerini bitireceklerdir (Grubb, 2017). Girişimcilik, kendi i ini kurmak, ilerleme fırsatı X kuşağı tarafından en çok takdir edilen değerdir (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002).

Büyüdükleri ortamda dünyanın değiştiğini görmek, çeşitliliğin farkına varmak, bu farklılıkları kucaklayabilmeyi öğrenmek ve kendinden sonraki kuşaklara göre daha az imkânlarla yetişmek, bu kuşak bireyelerine yaratıcılık kazandırmış (Baysal Berkup, 2014) ve yaratıcı, becerikli bireyler olmak onların kişisel özelliği ile i  yaşamı değerleri haline gelmiştir (Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000).

“Ne işe yarar? Hayatta kalmam için gerekli mi? sorularının cevapları X kuşağının bilmek istedikleriydi diğer bir deyişle hem temel değerlerinde hem de eğitim anlayı larında

pragmatizm ön plandaydı (DeBard, 2004; Zemke vd., 2000). Howe ve Strauss'a (2007) göre bilinç devrimi sırasında doğan boşanmanın çocukları X kuşağı yeni bir pragmatizm getirmişti ve 1980'lerin ortalarında MTV, hiphop, iş dünyasına ve askeri kariyere artan ilgi, ruh hallerinde yeni ve sertleşen bir pragmatizme işaret ediyordu ve bu kuşak orta yaşa geldiğinde pratik problem çözücülere dönüşecekti.

Hayatları boyunca şehirleri, evleri ve ebeveynleri değişen X kuşağı değişim konusunda rahattılar ve değişimle geliştiler; çoğu çocukken hafta sonları yeni bir yatak odasına, eve ve mahalleye uyum sağlamayı öğrendi. Onlar gerçekten de yeni değişimin ustalarıydılar, meydan okumaya ve zorlanmaya alışkindılar (Zemke vd., 2000). Bu onların kişisel özelliklerinde, değerlerinde, iş yaşamındaki güçlü yönlerinde uyumlu, değişime uyum sağlayan, değişimi kabul eden bireyler olarak öne çıkmalarını sağladı (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Onlar aynı zamanda iş hayatında kariyer hedeflerinde taşınabilir kariyer ve esneklik ihtiyaçları ile de öne çıktılar (DeBard, 2004; Zemke vd., 2000).

X kuşağının takım çalışması içerisindeki işbirlikçi rolüne bakıldığında onların bireysel ve bağımsız yönlerinin öne çıktığı görülmektedir. Howe'a (2010) göre birçok X kuşağı, ortak çıkarların olmadığı ve insanların kendi çıkarlarını gözeterek en iyisini yaptıkları bireysel bir dünyada yaşadıklarına inanmaktadır. Çalışma hayatında zayıf yönleri olarak yapıya bağlı olmayan, yapı ve kuralları reddeden bir kuşak olarak nitelendirilen X kuşağını (Grubb, 2017), motive eden mesajın "Kendi yönteminle yap" olduğu ve kendinden önceki diğer kuşaklarında onlar için "Her şeyi kendi yöntemleriyle yapıyorlar" dediği (Zemke vd., 2000) belirtilmektedir. Genel özelliği şüpheli olan bu kuşak ilişkilerinde de aynı tavrı sergilemekte ve takım çalışmasının girişimci ruhuyla ters olduğu ve işbirlikçi olmadığı söylenmektedir (Lancaster & Stillman, 2002). Zemke vd., (2000) X kuşağının bu özelliği için Microsoft'un yazılımcılarının her birine ait kendi ofislerinde tek başına kod yazmalarını ve onlar için icat edilen ekstrem sporları örnek vermektedir. Hatta grup halinde yapılan bu sporlarda (snowboard, dağ bisikleti, kaya tırmanışı) bile bireysel çaba gösterme eğilimindedirler.

Sivil hayattaki X kuşağına bakıldığında, gönüllü olmanın veya insanlara bire bir yardım etmenin, kanunları değiştirmek için oy kullanmaktan veya çalışmaktan daha etkili olduğuna inanan bu kuşak sivil yaşamda neredeyse hiç etki bırakmamıştır (Howe & Strauss, 2007).

Otorite tarafından gözü korkutulmamış, şüpheciliği kurumlara bakış açısında da kendini gösteren, otoriteyi rahatlıkla sorgulayabilen, otoriteye yaklaşımları gelişigüzel olan, çalışma hayatında “Burada çok fazla kural yok, çok kurumsal değiliz” mesajları ile motive edilen X kuşağı kişisel özelliklerinde ve temel değerlerinde hiyerarşiden hoşlanmama, gayri resmi olma ile öne çıkmaktadır (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Gözlerinin önünde birkaç nanosaniye içinde tüm çabanın patladığını gördükleri Challenger felaketi X kuşağına başkalarına inanmamayı, sadakatlerine ve bağlılıklarına çok dikkat etmeyi öğretmiştir. Resmi ve hiyerarşik ilişkiler, otoriteden etkilenmediği kadar otoriteye karşı da olmayan X Kuşağı'nda kaybolmuştur (Zemke vd., 2000) ve onlar siyasi yönelimlerinde “ilgisiz, apolitik, bireysel” kavramları ile tanımlandılar (DeBard, 2004).

X kuşağının liderlik tarzında “Herkes aynıdır” mesajı vardır (Young, 2009). Hiçbir zaman gerçekten “iyi asker” olmayan bu kuşağın ebeveynleriyle hiyerarşik değil eşitlikçi bir ilişkileri vardı. Kendinden önceki Bebek Patlaması kuşağı küçükken “başkalarıyla iyi çalışır” olarak derecelendirilirken, X kuşağının küçükleri ise başkalarının düşüncelerine meydan okuma yetenekleri nedeniyle derecelendirildi. Farklı bakış açılarını teşvik eden bir sistemde okula gitmişlerdi, okudukları şeylere katılmamaları, sınıf arkadaşlarıyla tartışmaları ve bir yetişkinin istediğini asla yapmamaları için teşvik edildiler. Her zaman “Neden?” diye sordular. Bu yüzden X kuşağı sihir ve liderliği eşit tutmaz. Liderlik rollerinde olanlar, yetkin oldukları ve iyi liderlik becerilerine sahip oldukları için onları seçme ve onlar için seçilme eğilimindedirler. Onlar için bu bir iş, sadece bir iştir, herkes aynıdır (Zemke vd., 2000, s. 114-115). Liderlik X kuşağı için bir sorun olmadı, çünkü X Kuşağı liderlik etmek değil sadece evlerine, çocuklarının yanına gitmek istiyordu (Gaidhani vd., 2019).

Pragmatik X kuşağının anahtar kelimelerinden biri “hayatta kalmak” (Howe & Strauss, 2007), temel sorularından biri ise “Bunun hayatta kalmamla ne ilgisi var?” sorusudur (Zemke vd., 2000). Hem ekonomik hem de psikolojik olarak hayatta kalma konusunda neredeyse miyop bir endişe geliştiren bu kuşak üyeleri erken yaşta kimsenin onların elinden tutmayacağını hissettiler, bu yüzden kendilerine bakmaları gerekiyordu (Zemke vd., 2000).

Sadece gerekli durumlarda iş değişikliğine sıcak bakan bu kuşak (Grubb, 2017) için “kariyer yapma” hedefi çok önemlidir (Lancaster & Stillman, 2002). X kuşağı ebeveynlerine göre eğitime ve eğitimin sonuçlarına çok daha fazla ilgi gösteren bir kuşak olmuştur (Strauss, 2005). Kariyer yapma ve gelişimi konusunda X kuşağı ile ilgili güzel

olan şey, neredeyse kendi kendine gelişiyor olmalarıdır. İşlerini nasıl yapacaklarını öğrenebilmeleri için, her türlü yeni beceriyi geliştirmelerine yardımcı olacak bir bakış açısıyla onlara çeşitli ortamlarda çok fazla kaynak vermek yeterlidir. Çok çeşitli beceriler geliştirmeye çalışan bu gruba gönderilecek önemli bir mesaj, eğitimin onların görevlerinin önemli bir parçası olduğudur. Pek çok farklı sistem üzerinde sürekli olarak eğitim alacaklarını ve ayrıca dışarıdaki konferanslarda bazı mesleki gelişimlerden geçeceklerini bilmeleri önemlidir. Çünkü kendini geliştirme, iş başında hizmet-içi eğitim onlar için kritik öneme sahiptir. Kariyer planlarını oluşturmalarına ve başka bir beceri setini incelemeleri gerekip gerekmediği ile aktarılabilir becerilere sahip olup olmadıkları konusunda karar vermelerine yardımcı olunmasını isterler (Zemke vd., 2000). Bu kuşakla stratejik konulara odaklanmak çok önemlidir, çünkü bu kuşak çalışanları kariyerlerinin zirvesindedirler. Girişimci yeteneklere ve bağımsız ruha sahip X kuşağı çalışanları için hiçbir konuda ellerinden tutulmasına ihtiyaç yoktur. İşlerinin faydalarını anlatan bir kariyer gidişatı belirledikten sonra, işlerini bitireceklerdir (Grubb, 2017).

Gelecek endişesinin sonucunda hayatta kalmaya, kariyerlerine verdikleri önem ve bunlar için çok çalışmaları, onların ekonomi, finans ve para ile olan ilişkilerine de yansımıştır. Ekonomistler bir ev ve çocuklarının eğitimi için yeterli paraya sahip olamayacaklarından endişe eden, borçtan kurtulmak ve geçimini sağlamak için mücadele içindeki bu kuşağın muhtemelen ebeveynlerinin birçok lükse sahip yaşam tarzını kopyalayamayacak veya daha iyisini yaşayamayacak ilk ABD nesli olduğunu söylemişlerdir (Zemke vd., 2000). Görkemli iddialara şüpheyile yaklaşan ve ekonomik olarak geçimlerini sağlamaktan endişe duyan X kuşağının çoğu, ödedikleri fiyatlara ve paralarının karşılığında aldıkları değere karşı son derece hassastır (Howe, 2010). X kuşağı için dünya belirsizdir ve çözümler için çalışmak herkes için bir güvenlik duygusu yaratacaktır. Çalışırken kullanılmayacak emeklilik programlarına katılmakta rahat değildirler çünkü bu program işlerin değişmesi nedeniyle kullanılmayabilir veya katılımcılar faydalarını kullanacak kadar uzun yaşayamayabilir. Bu yüzden bu kuşak için kriter parayı ve avantajları şimdiki zamanda kullanmaktır. Aktarılabilen ve tek bir seçeneğe bağlı olmayan planlar en iyisidir. Taşınabilir tasarruflar, yatırımlar, eğitim, esnek izin politikaları, ücretli izinler, hızlandırılmış kariyer yolları bu kuşak için önemlidir (Lancaster & Stillman, 2002). Bu kuşağın harcama tarzı temkinli, tedbirli, ölçülüdür, kazandığı kadar tüketir, paranın nasıl harcandığı onlar için önemlidir ve para ile ilişkisi: “Şimdi al, sonra öde” olarak tanımlanır (Young, 2009; Zemke vd., 2000).

Aile ve toplum hayatının ekonomik belirsizliklerden etkilendiği bir ortamda büyüyen X kuşağı, ebeveynlerinin işten çıkartıldığına tanıklık etti ve onların stres ve sağlık sorunları, boşanma, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı ile baş etmek için ödediği yüksek ücretlerden de rahatsız oldular (Zemke vd., 2000). X Kuşağı kendi yaşamlarında daha fazla denge kurmaya kararlıydılar. Temel değerleri bu iş-hayat dengesi oldu. İşlere daha az kişisel yatırım yapıp, aile, hobi, kişisel zamanı, eğlenceyi, esnek çalışmayı tercih eden yani ailelerine iş ve paradan daha çok önem veren bir kuşak oldular (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000).

Türkiye'deki X kuşağı da Tekin'e (2015) göre çocukluk ve gençlik zamanlarında siyasal açıdan kutuplaşan ve ekonomik sıkıntı çeken bir ortamda büyüdüklerinden elindekiyle yetinebilen, tedbirli davranabilen, sorumluluklarını bilen ve mücadele edebilen bir kuşak olmuştur. Bebek Patlaması ve Y kuşağına göre en katı (esnek olmayan) ve disiplinli bireylerdir (Süral Özer vd., 2013). Y kuşağından farklı olarak hem kuralcı bir aile yapısı içerisinde hem ekonomik sıkıntıyla birlikte sahip olduklarının kıymetini bilen, para konusunda tutumlu bireyler olmuşlardır, aynı zamanda yaşanan sosyo-ekonomik sıkıntılar, iş bulmaktaki zorluklar ve dolayısıyla artan işsizlikle birlikte işini değiştirmek istemeyen (Tekin, 2015), iş değişikliğine sıcak bakmayan (Taş & Kaçar, 2019) bir kuşaktır. İş kelimesini daha çok statü, sorumluluk, maddi kazanç kavramları ile tanımlayan, kendinden önceki kuşaklara göre kurallar anlamında daha fazla rahatlık ve esnek yapılanma isteyen bireylerdir (Tekin, 2015). Emir almaya yatkın, otoriteye saygılı (Taş & Kaçar, 2019); çalışma hayatında iletişim anlamında resmiyeti sevmeyen (Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015) ve kendine güvenen, bireysel çalışmayı seven, teknolojiye uyum sağlayan, takdir bekleyen, iş yaşamı kadar sosyal yaşama da önem veren bir kuşaktır (Taş & Kaçar, 2019). Kuşkucu ve karamsar olan X kuşağı Şan'a (2018) göre Türkiye'nin AB üyeliğine sıcak bakmamaktadır

Türkiye'deki X kuşağı öğretmenleri ise kendilerini işleriyle daha fazla özdeşleştiren, kuruluşlar ve kendi hedefleri arasında daha fazla uyum isteyen, işkoliklik ölçüsünde bir çalışma tarzını benimseyen, işlerine hayatlarından daha çok değer veren, işte katı kuralları tercih eden, kişilikten çok işyerinde otoriteye saygı gösteren, gerçekleştirerek yaşayarak öğrenmeyi tercih eden, danışmanlığa ihtiyaç duyan bireyler olarak tanımlamaktadırlar (Balcı & Bozkurt, 2013). Bununla birlikte okul müdürleri ise Türkiye'deki X kuşağı öğretmenlerinin yardımsever, özgeci, bilgi paylaşımını tercih eden, uyumlu, okulda zaman geçirmeye istekli, hayata bakışı olumlu, kurumda daha kalıcı, kurallara daha sadık,

kurumun faydasını daha çok önemseyen, tecrübelerine danışılmasını isteyen bireyler olduklarını belirtmişlerdir (Özdemir, 2020). Ayrıca, X kuşağı öğretmenlerinin kullandığı teknolojik cihazların çeşitliliği ve bunları kullandıkları alanlar Z kuşağı öğrencileriyle benzerlikler göstermekte ve okulda teknoloji kullanımının yararlı olduğunu önemli bularak dijital yerli özelliklerini Z kuşağı öğrencilerinden daha çok göstermektedirler (Işık, 2019).

Türkiye'deki X kuşağı çalışanları kendilerini, üretebilen, mücadeleci, araştıran, sorgulayan, disipline önem veren, diğer kuşaklara göre daha az esnek, değişmez yargılara sahip, teknolojik yeniliklere adapte olma konusunda nadiren zorlanan, sorumluluklarını bilen, işbirliği yapabilen ve bunu tercih eden, iş hayatında düzenin sağlanması için otoritenin gerekli olduğuna inanan, samimi bir iletişim olduğunda işini bırakmak istemeyen ve ülkesindeki toplumsal sorunlara duyarlı bireyler olarak görmektedirler (Tekin, 2015). Y kuşağı çalışanlarına göre X kuşağı çalışanları yeni teknolojilere ilgi göstermeyen, yenilik ve değişime karşı direnç gösteren, gençlere güvenmeyen ve görev vermeye isteksiz (Eriş, Süral Özer, Timurcanday Özmen, Çakır, & Tozkoparan, 2013); işte kurallara önem veren, geleneksel düşünen, titiz çalışıp tedbiri elden bırakmayan (Tekin, 2015) bireylerdir. Türkiye'deki X kuşağı yöneticilerinin ise yaşamlarındaki en önemli unsur iletişimdir (Bayramoğlu, 2018).

2.3.4.2. Y Kuşağı (1981-2000)

21. yüzyıla yaklaşırken dünyada neoliberal politikalar yaygınlaşmış, sosyalist ekonomilerin de piyasa ekonomisine geçmesiyle Y kuşağını şekillendiren yeni bir dönem başlamıştır (Altuntuğ, 2012). 1981-2000 yılları arasında doğan bireylerden oluşan Y kuşağının etkilendiği siyasi ve tarihi olayların başında, Oklahoma City bombalaması, Columbine Lisesi katliamı gibi okul çatışmaları (Grubb, 2017; Zemke vd., 2000; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009) ve Körfez savaşı (1991), 11 Eylül (2001) saldırıları gelmektedir. Bu yüzden Y kuşağı bir çatışma, stres ve korku iklimi içinde büyümüştür. Y kuşağını korumak için tasarlanmış yasalar diğer önceki kuşaklardan daha fazladır (Lancaster & Stillman, 2002; Grubb, 2017). Çocuk istismarı ve çocuk güvenliği 1980'lerin en popüler konuları olurken, aile değerlerini öğütleyen kitaplar en çok satanlar haline geldi. 1990'ların ortalarına gelindiğinde politikacılar yetişkin meselelerini (vergi indirimlerinden internet erişimine kadar) çocuklar üzerindeki etkileri açısından tanımlıyorlardı. Eğitimciler ise standartlardan, işbirliğine dayalı öğrenmeden ve geride hiçbir çocuk kalmaması

gerektiğinden (no child left behind) söz etmişlerdir ve Y kuşağı yüksek riskli davranışlarda sürekli düşüşler görmüştür (Howe & Strauss, 2007).

Y kuşağı Prens William'dan Britney Spears'a kadar herkesle büyüdü ve Columbia Uzay Mekiği felaketini yaşadı (Lancaster & Stillman, 2002). Prenses Diana'nın Ölümü, Clinton skandalları, TV sohbet programları (talk shows), Spice Girls, Ninja Kaplumbağalar, çağrı cihazları, (Zemke vd., 2000) ile medya ve teknolojiye gelişim, uyuşturucu çeteleri, yaygın şiddet, zengin ve fakir arasındaki genişleyen uçurum ve benzeri görülmemiş göç artışı (Lancaster & Stillman, 2002) onların sosyal ve kültürel açıdan etkileyicileri arasındadır.

“2014 yılında dünya nüfusunun dörtte birini” oluşturan Y kuşağının, 2024 yılında işgücünde sayıca öne geçmesi beklenmektedir (Al Safi, 2019, s. 184). 2014 yılında Y Kuşağı Türkiye’de ise nüfusun yaklaşık üçte birini temsil ediyordu (TÜİK, 2021). Nüfus anlamında oldukça fazla sayıya sahip Y kuşağı iş hayatında da önemli bir yere sahip olduğu için Türkiye’de de çok fazla çalışmaya konu olmuştur (Baysal Berkup, 2014; Yüksekbiçgili, 2015).

Türkiye’deki Y kuşağının etkilendiği siyasi ve tarihi olayların başında 1982 Anayasası, 1980-1987 yılları arasındaki Siyasal Yasaklar Dönemi, 1983-1989: Özal’lı Yıllar, 1984 sonrası PKK Örgütlenmesi ve 1997’deki 28 Şubat Kararları gelmektedir (Kelgökmen İlic & Yalçın, 2017). Turgut Özal’ın başbakanlık yaptığı 1983-1989 yılları arasında uygulanan serbest piyasa modeli ile alınan ekonomik önlemler sonucu, Türkiye ekonomisi dışa açık hale gelmiştir. Kendinden önceki X kuşağının gördüğü karne ile alışveriş gibi maddi zorlukların olduğu bir ortamda değil; daha fazla maddi, teknolojik imkânların ve eğitim fırsatlarının olduğu bir ortama sahip olmuşlardır (Erdoğan, 2019; Latif & Serbest, 2014; Tekin, 2015). Bununla birlikte 1980 darbesi sonrasında gençliğin siyasetten uzaklaştırılmaya çalışıldığı döneme X kuşağıyla birlikte tanıklık eden Y kuşağının güvensizliği artmış ve medyaya bakışı değişmiştir. Kentlerden köylere göç başlamış, çekirdek aile önem kazanmıştır (Şan, 2018).

“Blackberry, dizüstü bilgisayar, mobil telefon gibi pek çok teknolojik alet ile donatılmış, 7/24 çevrimiçi durumdaki” Türkiye’deki Y kuşağı (Ağırdır, 2013, s. 1) 17 Ağustos 1999 Marmara Depremini yaşamıştır.

Howe ve Strauss (2000) Y Kuşağının genel olarak çalışkan, neşeli, ciddi ve kurallara uyan bireyler olduğunu belirtip, diğer kuşakların onlar hakkındaki görüşlerini de içeren temel

bazı kişilik özellikleri arasında, geleneksel düşünme ve performans gösterme konusunda müdahaleci ebeveynlerinin baskısı altında olmayı sıralamışlardır.

Dünyaya gelişlerinde “Arabada bebek var” etiketi (Baby on board) ile (DeBard, 2004; Howe & Strauss, 2007) karşılanan ve kısmen kendi ebeveynlerinin eksikliğini yaşamış olan X kuşağı tarafından büyütülen Y kuşağı, önceden planlanan aktivitelerle sürekli meşgul tutulmuş, bu şekilde olumsuzluklardan uzak korunaklı bir çocukluk yaşamışlardır (DeBard, 2004; Howe & Strauss, 2000; Grubb, 2017; Zemke vd., 2000). Bu helikopter ebeveynlik onların tamamen bağımsız yetişkinler olmasını engellemiş, hayat tecrübeleri korunma ile karakterize edilmiş ve onları yaşamları için yetersiz bir donanımla bırakmıştır (Grubb, 2017). Bu durum akıllara üniversitenin özgürleştirici ortamı ile karşılaştıklarında bu kuşak öğrencilerinin yönlerini kaybetmelerine neden olup olmayacağı sorusunu getirmiştir (DeBard, 2004). Ancak ebeveynleri ile olan yakın ve samimi ilişkileri onların çocuk sahibi olma konusunda kesin kararlar alabilmelerine neden olmuştur (DeBard, 2004). Bununla birlikte kürtaj ve boşanma oranları azaldıkça, popüler kültürde bebek sahibi olmak ve ebeveyn stilleri tekrar gözde olmuştur (Howe & Strauss, 2007).

Y kuşağına dair Howe ve Strauss’un (2000) İkinci Dünya Savaşı’na katılan kuşaktan bu yana en başarılı kuşak olacağına dair öngörüsü oldukça tartışmalıdır. Ancak medyadan filmlere, müziğe ve pazarlamaya kadar her şeyde önceki kuşaklardan daha olumlu, iyimser, hoşgörülü, güven duygusu yüksek (DeBard 2004; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000) bir şekilde tasvir edilmektedirler. Gelecek yaşamlarına güvenle bakan bu kuşak sahip oldukları iyimser ve olumlu bakış açılarıyla dünyada olumlu bir fark, değişiklik yaratabileceklerine, dünya üzerinde bir etki bırakabileceklerine ve bilim ve teknolojinin zor sorunları çözmek için kullanılabileceğine hevesle inanmaktadırlar (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Howe & Strauss, 2007).

Y kuşağı ebeveyn denetimini desteklemekte ve disiplinsizliğin ülkedeki sosyal sorunlara neden olduğuna inanmaktadır. Pek çok genç “akıllı olmanın havalı” olduğunu düşünmekte ve geleceğe hazırlanmak için okula gitmeyi dört gözle beklemektedir (Howe & Strauss, 2000). Artan eğitim fırsatları sayesinde üniversitedeki kadın sayısının erkekleri geçtiği hatta kadınların daha iyi notlar aldığı ilk kuşaktır (Grubb, 2017; Zemke vd., 2000).

Akıllı olmanın harika olduğuna inanan, yüksek beklentilere sahip, kendini özel hisseden ve eğitime çok değer veren ve en başarılı kuşak olacağı öngörülen (Howe & Strauss, 2000) bu kuşak dolayısıyla oldukça başarı, hedef, not ve performans odaklı ve buna ihtiyaç duyan

bir kuşaktır. Bu özellikleri onların hem temel hem iş yaşamındaki ahlaki değerlerinde baskındır (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Öte yandan geleceğe ve kariyer yollarına ilişkin bazen de gerçekçi olmayan yüksek beklentilere sahip olma onların işyerindeki zayıflıklarından sayılmaktadır (Grubb, 2017; Al Safi, 2019). Bununla birlikte Y kuşağı çalışma hayatındaki alışkanlıklarında ve değerlerinde azimli olma ile dikkat çekmektedir (Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000).

Y kuşağının ebeveynleri çocuklarının hayatlarına yön vermek için müdahaleler yapmışlardır. Korunaklı yaşamlarında onlara dayatılan bu yönlendirme durumu, dolayısıyla sürekli planlanmış bir hayatları olan ve çocukluklarında nasıl bağımsız olunacağı öğretilmeyen Y kuşağı açısından bir yapıya, desteğe, güvenceye, geri bildirim ihtiyacı ve beklenti ile sonuçlanmıştır (DeBard 2004; Dick, 2019; Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000). Duygularını açık şekilde konuşmaya teşvik edildiğinden dolayı da çok sayıda geri bildirim ihtiyacı duyan bu kuşağın yapı, denetim ve doğrulama ihtiyacı işyerinde zayıflıkları olarak görülmektedir (Grubb, 2017; Zemke vd., 2000).

Belirsizliği sevmeyen, başarı odaklı bu kuşak planlamada da öne çıkmıştır. Y kuşağı keşfederek, deneyimleyerek, yaparak öğrenmeyi tercih eden, belirsizliği sevmeyen ve başarıya, hedefe ulaşmak için belli bir düzen, yapı, plan isteyen, tercih eden bir kuşaktır. Başarı odaklı oldukları için parametreler, kurallar, öncelikler ve prosedürler onlar için önemlidir ve bir hedefe ulaşmak için ne gerektiğini bilmek isteyen Y kuşağı dünyayı planlandığı gibi düşünür (D. Oblinger & Oblinger, 2005). Aşırı planlanmış hayatlarla tanımlanan Y kuşağı bireyleri (Zemke vd., 2000), X kuşağının aksine “sadece yapmazlar” aynı zamanda ileriye dönük planlar yaparlar (Howe & Strauss, 2007). Çalışma hayatında da kendi eğitim ve çalışma planlarını oluşturmada aktif rol almalarına izin verilmesini beklerler (Lancaster & Stillman, 2002).

Y kuşağı çocukluk çağlarında internetin ve kişisel bilgisayarların toplumun merkezi olmasıyla dijital yerliler olarak anılmıştır (Grubb, 2017; Zemke vd., 2000). Teknolojiyi kullanma konusunda doğuştan bir yeteneğe sahiptir (Reeves & Oh, 2008). Yaşamları boyunca meydana gelen teknolojik devrimle şekillenen Y Kuşağı teknolojiyle, internetle, e-postalarla, kişisel bilgisayarlarla, resimli telefonlarla, cep telefonlarıyla, mesajlaşmalarla büyüdü (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Bu nedenle teknoloji meraklısı ve bağlantılı olmak genlerinde vardır (Gaidhani vd., 2019). İş

yaşamında da teknolojik anlayışa sahip, medya teknoloji okuryazarı, dijital okuryazar haline gelmişlerdir (Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000). Aynı zamanda görsel öğrenen, görsel ve kinestetik ortamlarda daha rahat olan (D. Oblinger & Oblinger, 2005; Weiler, 2005) Y kuşağı telefonlar, dizüstü bilgisayarlar ve son zamanlarda tabletler gibi en son teknoloji ve cihazlarla donatılmışlardır. Yılın 365 günü, 24/7 çevrimiçi olan (Gaidhani vd., 2019) ve sadece “yeni” olanı teknoloji olarak gören bir kuşaktır (Roberts, 2005).

Dijital yerli olan bu kuşağın iş yaşamındaki değerleri çeşitli işgücüne, çoklu kimliklere ve çoklu görev yeteneklerine sahip olmak ve bu çoklu görevleri de hızlıca yapabilmektir (Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Çok çeşitli dijital medya kullanırken rahat bir şekilde çoklu görev yapabilen bu kuşak, bilgiyi oluştururken etkileşim talep etmektedir. Y kuşağı, tükenmiş eski kuşakların işkolik dürtüsünden yoksundur, ancak işi hızlı bir şekilde halletmek ve aynı zamanda kişisel bir hayata sahip olmak için birçok teknolojiyi (çoğu kez eşzamanlı olarak) kullanarak telafi ederler (Reeves & Oh, 2008). Çünkü pek çok Y kuşağı, ebeveynlerinin bütün gün ve gece boyunca stresli işler yaptığını görerek büyümüş, bu da iş-hayat dengesi ihtiyacına ilişkin kendi görüşlerini şekillendirmiştir (Gaidhani vd., 2019). Onlar iş-hayat dengesi aynı zamanda eğlenceli iş yerleri isteyen bir kuşaktır (Grubb, 2017; Young, 2009).

Y kuşağının takım odaklı olma konusundaki üstünlüğüne dair kafalarda çok az soru vardır. Her ne sebeple olursa olsun bu kuşak bir araya gelmeyi sever (DeBard, 2004) ve buna onları motive eden, onları yargılayacak konumda olan kişiler tarafından işbirliği yapan ve işbirlikçi olarak algılanma arzusudur (Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002). Y kuşağının kişisel özelliklerinde takım çalışması, grup aktivitesi ve işbirliği odaklı, ekip çalışmasını tercih eden bireyler olmaları ve etkileşim tarzlarının “katılım ve işbirliği” kavramlarıyla tanımlanması ön plandadır (Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Lancaster ve Stillman (2002) X Kuşağı öğrencilerinin özgür temsilciler olarak çalışmayı, Y kuşağı öğrencilerinin ise takımlar halinde çalışmayı tercih ettiklerini; X kuşağının soğukluğunu, mesafe koymasını (uzak durmasını), otoriteye yabancılaşmasını Y kuşağının otoriteye değer verme ve dâhil olma arzusuyla değiştirdiğini belirtmektedir. Y kuşağının öğrencileri akademik proje ekiplerinde çalışmaktan zevk alırken (Howe & Strauss, 2000); Y kuşağı çalışanları çalışma alışkanlıkları işbirlikçi olan, iş hayatında toplu halde hareket etmeyi tercih eden, eğlenceli bir ortamda akranları ve patronları ile bir ekip olarak çalışmayı

seven, “Diğer zeki, yaratıcı insanlarla çalışacaksınız. Siz ve iş arkadaşlarınız bu şirketin devamlılığına yardımcı olabilirsiniz” mesajlarıyla motive edilebilen ve ilk yıllarından itibaren takım çalışmasına dâhil olup başkalarıyla çalışma konusunda güven oluşturan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; Al Safi, 2019; Zemke vd., 2000).

Hayat tecrübeleri bağlantı ile karakterize edilen (Grubb, 2017), sürekli çevrimiçi olan (Gaidhani vd., 2019) Y kuşağı bağlantıyı ve iletişim kurmayı seven, hoşgörülü, “Beni istediğin zaman ara” mesajına sahip bir kuşaktır (D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009). Bununla birlikte Al Safi (2019) “sosyal medyanın popüleritesine rağmen, bu kuşağın yüz yüze iletişim şeklini tercih ettiklerini” belirtmiştir (s. 196).

Kendi işini kurmak isteyen (Lancaster & Stillman, 2002) Y kuşağının kariyer hedeflerinde girişimci fırsatlar önemlidir ve iş yaşamında da girişimciliğe sahiptir (Grubb, 2017; Young, 2009). “Diğer zeki, yaratıcı insanlarla çalışacaksınız” mesajlarıyla motive olan, “Nasıl kurarız, yaparız?” sorularına cevap arayan, yenilikçi, teknolojik olarak becerikli Y kuşağının gelişimiyle birlikte ekonomistler üretkenlikte çarpıcı bir artış öngörmüşlerdir (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Ne yapacaklarının söylenmesinden ziyade kendileri için keşfederek, yaparak öğrenmeyi tercih ederler ve bu keşif tarzı onların bilgileri daha iyi muhafaza etmelerini ve yaratıcı, anlamlı şekillerde kullanmalarını sağlar (D. Oblinger & Oblinger, 2005).

Y kuşağına kuralların ve yapının dayatılması, onlarda risk almaktan ziyade kesinlikle uyumu teşvik etmiştir (Lancaster & Stillman, 2002). Değişimi isteyen ve buna uyum gösterebilen Y kuşağı için birçok farklı meslek sahibi olma, sık iş değişiklikleri kariyer hedefleri arasındadır (DeBard, 2004; Grubb, 2017), hatta iş değiştirmek günlük rutininin bir parçasıdır (Lancaster & Stillman, 2002). Anlamlı bir iş onların performans ödülü anlayışı aynı zamanda iş değiştirmeleri ya da bir işte kalmaları için bir nedendir (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002).

İş yaşamında açık ve net bir yönlendirme ihtiyacı duyan Y kuşağı işbirlikçi bir liderlik tarzına sahiptir (Grubb, 2017; Young, 2009). Öne çıkmaktan nefret eden, kendilerine liderlik, koçluk, mentorluk yapılmasını isteyen Y kuşağının beklentisi kendilerine inanan, destekleyen yöneticilere sahip olmaktır (Baysal Berkup, 2014; Gaidhani vd., 2019; Al Safi, 2019). Y kuşağının ekip odaklı zihniyeti, liderlik gelişimi söz konusu olduğunda bir zorluk olduğunu kanıtlayabilir. Aslında Y Kuşağı’nın liderliğe karşı isteksizliği o kadar güçlüdür ki patransuz işyerleri ile övünen şirketler aramaktadırlar (Sladek & Grabinger, 2018).

Sorunları çözerken çok pragmatik davranmaları onların kişisel özellikleri ve çalışma-iş alışkanlıkları içerisinde ancak zor insanlarla karşılaştıklarında rahatsız olmakta ve yetkili olanların kendilerini korumalarını beklemektedirler (Lancaster & Stillman, 2002). Özellikle zor insan sorunlarını ele alma konusunda deneyimsiz (Zemke vd., 2000) olan bu kuşağın kuşak çatışmasında saklanacağı, çatışmanın Y kuşağı için gerçekten kötü olduğu çünkü çatışmalardan nefret ettikleri belirtilmektedir (Gaidhani vd., 2019). Öte yandan çatışmalardan kaçtığı için eleştirel düşünmeden de kaçındığı söylenmektedir (Weiler, 2005).

Y Kuşağı, daha çok sayıda, daha varlıklı, daha eğitilmiş ve etnik açıdan daha çeşitli olmalarıyla yaşayan hafızada diğer genç kuşaklardan farklıdır (Howe & Strauss, 2000). Irksal ve etnik açıdan çok çeşitli, çok kültürlü bir kuşak olan (Howe & Strauss, 2000; Grubb, 2017; Zemke vd., 2000) Y kuşağının beşte biri en az bir göçmen ebeveyne (Howe & Strauss, 2000), her üç bireyinden biri farklı bir etnik kökene ve 10 çocuktan 9'u farklı ırktan arkadaşına sahiptir (Baldonado, 2008). Y kuşağı, kendilerine empoze edilen sosyal kuralları kabul etmeye başladılar çünkü kuralları tanımlayan kendinden önceki kuşaklar, aynı zamanda geleneği takip edenleri destekleyerek bu tür iyi davranışları destekleme gücüne ve kaynaklarına da sahiptiler. Bu, Y kuşağının kültürel farklılıklara, onları bunu yapmaya teşvik eden önceki kuşaklara göre çok daha fazla saygı duymasıyla sonuçlandı (DeBard, 2004). Y kuşağı çeşitliliğe ve farklılıklara karşı çarpıcı bir açıklık, hoşgörü sergilemektedir (D. Oblinger & Oblinger, 2005). Teknoloji ile bilgiye anında kolayca ulaşmaları onları ilk gerçek küresel kuşak yapmıştır (Grubb, 2017). Çeşitliliğin farkında olmak, çeşitliliği takdir ve kabul etmek, küresel düşünmek, küresel farkındalığa sahip olmak onların hem kişisel hem de iş yaşamındaki özelliğidir (Lancaster & Stillman, 2002).

Y kuşağı takım çalışması, başarı, alçakgönüllülük, olumlu sosyal davranışları içeren ve önceki kuşakların artık gençlerle ilişkilendirmedikleri çok çeşitli olumlu sosyal alışkanlıklar ortaya koymaya başlayan bir kuşaktır (Howe & Strauss, 2000). Dolayısıyla temel değerleri arasındaki sosyal hayatı ve etkileşimi seven, topluluk odaklı, olumlu bir fark, etki ve değişiklik için anlamlı ve önemli topluluk etkinliklerine kolayca katılan bir kuşaktır (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000).

Siyasi yönelim olarak da topluluk odaklı, aynı görüşteki topluluğa ihtiyaç duyan (DeBard, 2004) Y kuşağının genel özelliği, temel değeri olan gerçekçilik, kurumlara bakış açılarına da yansımıştır (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009). Vatandaşlık

görevi, sivil fikir ve güçlü ahlak onların temel değerleridir, onlar daha katı bir ahlaki kurala, görgü kurallarının önemine, sivil eyleme, toplum hizmetine inanırlar (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Howe ve Strauss (2007) Y kuşağının büyük kurumlara ve devlet kurumlarına doğru çekildiğini, kurallara, standartlara ve kişisel sorumluluğa dayalı topluluk normları geliştirdiğini, her alanı daha nazik, yapılandırılmış ve yurttaşlık odaklı hale getirdiğini ifade etmektedir. Onlara göre, bu kuşak genç yetişkinliği sivil yaşamla derinden ilgilenen yeni genç vatandaşlara dönüştürüp önceki kuşaklardan boşaltılan rolü doldurarak toplumu ve kamusal amacı yeniden canlandıracaktır.

Kendinden önceki kuşaklara göre ekonomik anlamda daha iyi fırsatların olduğu daha güvenli bir ortama sahip Y kuşağının para ile ilişkisine bakıldığında harcamak için kazandığı ve harcama tarzının da ebeveynlerin parasını olabildiğince hızlı harcamak olduğu dolayısıyla paraya önem verdiği görülmektedir (Young, 2009; Zemke vd., 2000). Daha fazla maddi kazanç için sahip oldukları işi değiştiren (Jorgensen, 2003) bu kuşak üyeleri hediye sertifikaları, perakende satış mağazalarında yapılan indirimleri, ücretsiz yemekleri, ödül biletleri gibi somut ve soyut olan ödülleri sever (Lancaster & Stillman, 2002).

Bir seçim hakkı verildiğinde, çevresel bir endişeyi veya bir topluluk sorununu ele almak gibi önemli şeyler üzerinde çalışmayı tercih eden Y kuşağı çevre bilincine sahiptir (Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002). Aynı zamanda kendi bedenlerinin sağlığı, sağlıklı yaşam ve spor ile de yakından ilgilenen sağlık bilincine de sahip bir kuşaktır (Halisdemir, 2015; Kuyucu, 2017).

Türkiye Y kuşağı yenilikçiliği önemli görmekte, kendilerini yenilikçi bireyler olarak tanımlamakta, girişimci ve yaratıcı olmanın ve yeni iş fırsatları yaratmanın “gelecekte yenilikçi bir bireyin sahip olması gereken en önemli özelliklerden” olduklarını düşünmektedirler (Ağırdır, 2013, s. 13).

“İnternet üzerinden alışveriş yapmayan, sabırsız olmayan, şimdiye odaklanmaktansa geleceği düşünen, zor insanlarla başa çıkabilen, topluma katkı sağlamayı paradan daha önemli görmeyen, uzun vadeli şeyleri tercih eden ve sık kariyer değişikliği tercih etmeyen, teknik ve teknolojik becerilerinin sosyal becerileri kadar güçlü olan, kariyer için uzun çalışma saatleri tercih etmeyen” ve bu özellikleri bağlamında alanyazındaki Y kuşağından farklılık gösteren bir Türk tipi Y kuşağından bahsedilebileceği öne sürülmüştür (Yüksekbilgili, 2013, s. 351).

Eriş vd.'ne (2013) göre Türkiye'de Y kuşağı için ebeveynleri, onların çok agresif, hırslı, rahat olduklarını, hem kendileriyle hem aileleriyle özel bir bağlarının, yakın ilişkilerinin olmadığını düşündüklerini belirtmektedirler. Ancak Tekin'e (2015) göre geleneksel aile anlayışına sahip, ailesini değerli gören ve kendisi için model destek olarak düşünen, aile ilişkilerinde özgürlükten ve eşitlikten yana olan ve sahip olduğu maddi, teknolojik imkânlar sayesinde hızlı ve rahat tüketen bir kuşaktır. Bununla birlikte geleneksel medya kullanımının düşmeye başladığı, iletişim aracı olarak radyo ve gazeteyi tercih etmeyen, önceki kuşaklara göre teknolojiye daha düşkün olan, son çıkan teknolojik yenilikleri de kullanarak iletişimi internet üzerinden kuran, cep telefonu bağımlısı ve siber dünyanın parçası olmuş bir kuşaktır (Eriş vd., 2013; Kuyucu, 2017). Genel olarak bağımsızlık, başkalarına ve aileye saygılı olma, teknolojiye yönelme, dürüstlük ve güvenilirlik, kendine güvenme gibi bazı özelliklere sahiptir (Eriş vd., 2013). Aynı zamanda, X kuşağına kıyasla otoriteden hoşlanmayan, otoriter yapılanma ve kurallar konusunda esneklik isteyen, resmi bir iletişim tarzını sevmeyen, demokratik katılımcı tarzını seven; yaptıkları işi statü, kendi kişisel gelişimlerine yapacağı katkı, çabuk alınacak terfi, kendilerini ifade etme kavramlarıyla tanımlayan, ekip çalışmasına yatkın bir kuşaktır (Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015).

Bebek patlaması ve X kuşağına göre daha esnek olan bireylerdir 1990'lı yıllarda doğan Y kuşağı ise, risk alma açısından daha önde bireylerdir (Süral Özer vd., 2013). Bağımsız olma ihtiyacı Bebek Patlaması kuşağından; yaratıcılık ve risk alabilme özellikleri X ve Bebek Patlaması kuşaklarından daha fazladır (Keleş, 2013).

Türkiye'deki Y kuşağı öğrencileri artan işsizlik nedeniyle kötümser, uzun vadeli plan yapmayan, ileride kendi işini kurmak istemeyen, aile, sağlık ve kariyere hayatında çok değer veren; kurumundan birey merkezli organizasyon kültürü, düzenli çalışma saatleri, terfi bekleyen; karar verirken aile, akraba ve yakın arkadaşlarının fikrini alan ve yaygın olmayan belirli bilgileri paylaşmak istemeyen kişilerdir (Eriş vd., 2013). Bu kuşağın üniversite öğrencileri kendileri için sorumluluk ve sadakat duygusu olan bireyler olarak tanımlarken (Kuran, 2015); Z kuşağı lise öğrencilerine kıyasla iç denetim odağı daha yüksek olan (Yıkılmaz, 2018); diğer kuşak öğrencilerinden de daha yüksek kendi kendini yönetme algısına sahiptir (Çetin & Karalar, 2016).

Türkiye'deki Y kuşağı öğretmenleri iş hayatında daha yüksek teknolojiyi kullanan, sıralamadan çok performans ve becerilere değer veren, yaşam giderlerini karşılamak için bir araç olarak gören (yaşamak için çalışan), iş-yaşam dengesinde özel hayatlarını işlerine

tercih eden bireylerdir (Balcı & Bozkurt, 2013). Okul müdürleri ise Türkiye’deki Y kuşağı öğretmenlerinin bireysel, bağımsız, otoriteye itiraz eden, hırslı, benmerkezci, hayata bakışı olumsuz, umutsuz, kurumda daha geçici, esnek çalışma saati isteyen, öğrenme ve yeniliklere daha açık, kurumun faydasından çok kişisel çıkarları önemseyen, motivasyon için takdir bekleyen, geri bildirim ihtiyacı duyan kişiler olduklarını belirtmişlerdir (Özdemir, 2020).

Türkiye’deki Y kuşağı başarılı olmanın kriterini iyi bir takım oyuncusu olmak olarak seçen, fikirlerini özgürce ifade etmek isteyen, kariyeri için rahatça iş değiştirebilen, girişimci, yöneticilerinin demokratik tipte bir lider olmasını tercih eden ve onların yönlendirmesine, işbirliğine ihtiyaç duyan, performans yönetiminde işbirliği taraftarı olan ve denetimi gereksiz gören bir kuşaktır (Akdemir vd., 2013). Y kuşağı çalışanları ise kendilerini özgüvenli, cesur ve bağımsız, kolayca yenilikleri benimseyen (Eriş vd., 2013); içinde bulundukları eğitim sistemi ile ailelerinin onları sürekli koruyan tavırları sonucunda politikaya ilgisiz, teknolojiye (internete, sosyal medyaya) tutkun, gereklilik hissettiğinde ve kendine uygun şartları bulduğunda çalıştığı kurumdan ayrılabilen, hem bireysel çalışabilen hem de işbirliği içinde çalışabilen (Tekin, 2015) bireyler olarak görmektedir. Motivasyonun işe yaraması için yöneticilerinden koçluk, kendisine rehberlik edilmesini, samimi iletişim, çalışma hayatının rahatlığa ve çalışma saatlerinin de esnekliğe sahip olmasını istemekte ve performansı hakkında olumlu veya olumsuz geri bildirim beklemektedirler (Eriş vd., 2013; Keleş, 2011; Tekin, 2015). Öte yandan insan kaynakları yöneticilerine göre Y kuşağı çalışanları hızlı terfi etmeyi arzulayan, kolayca iş değiştiren, kendilerine koçluk yapılmasına ve ailelerinin desteğine ihtiyaç duyan çalışanlardır (Eriş vd., 2013). Y kuşağı çalışanları X kuşağı çalışanlarının gözünde, teknoloji düşkünü, özgüvenli, değişime ve yeniliğe uyumlu, kendini kolay ifade eden, başarıyı önemseyen, politikacılarla karşılıklı işleyen ilişkiler kuramayan, siyasete, toplumsal olaylara, ülke sorunlarına uzak ve ilgisiz, tavırlara sahip bireylerdir (Tekin, 2015).

2.3.4.3. Z Kuşağı (2000 Yılı Sonrası Doğanlar)

Teknolojinin dünyayı yönetmesi nedeniyle yeni “sessiz” kuşak olarak da bilinen Z kuşağı (Harber, 2011) geçmişteki ansiklopedileri hiç görmeyen bunun yerine internet üzerinden Wikipedia kullanan bir kuşaktır.

Z kuşağının siyasi, tarihi, sosyal ve kültürel açıdan etkileyicileri arasında 11 Eylül saldırıları sonrası küresel ölçekte artan terörizm (özellikle El Kaide) ve Arap baharı sonrası

gelen IŞİD, ekonomik krizler, artan sosyal çeşitlilik (örneğin etnik köken, din, aile yapısı), okul çatışmaları ve yaşanan çevre felaketleri yer almaktadır (Grubb, 2017).

Dünya tarihinin en büyük çevresel felaketlerinden biri olan Asya'daki tsunami felaketi, nükleer santral sızıntısı, küresel ısınma ve günümüzde hızlı artan etkileri, 2011 yılında başlayan ve halen devam eden Suriye'deki iç savaşın yanında, 2019 yılı sonunda Çin'de başlayan ve tüm dünyaya hızla yayılan Covid-19 pandemisi Z kuşağının tanıklık ettikleri diğer önemli olaylardır.

Z kuşağı 2016 yılı itibariyle Türkiye nüfusunun yaklaşık 4'te 1'ini oluşturmaktadır (TÜİK, 2021). Türkiye'deki Z kuşağının etkilendiği olayların başında 2001 ve 2008 yıllarındaki ekonomik krizler, 2002 yılından itibaren halen devam etmekte olan Adalet ve Kalkınma Partisinin (AKP) iktidarı gelmektedir (Kelgökmen İlic ve Yalçın, 2017; Şan 2018). Türkiye Z kuşağı 2013 yılındaki Gezi Parkı Olaylarına, 15 Temmuz 2016 Darbe Kalkışmasına, 2011 yılında başlayan ve günümüzde 10. yılını tamamlayan Suriye iç savaşına ve bu savaşın yarattığı Suriyeli göçmen akınına, onların sosyal yaşamımızdaki etkilerine de tanıklık etmiştir. Son yıllarda özellikle şehirlerde yaşayan Z kuşağı için; alışveriş merkezi (AVM) kültürünün artması, çocuklara yönelik suç oranlarının yoğunlaşması nedeniyle ebeveynlerinin haklı endişe ve korkularından dolayı, gelişen teknolojik cihazların ve oyuncakların da etkisiyle sokakta oyun oynayamadan, apartmanlarda büyümek zorunda kaldıkları ifade edilebilir.

Z kuşağını tanımlayan karakteristik özellikleri ve değerleri için ilgili alanyazına bakıldığında; sosyal hayatta, iş yaşamında ve siyasette henüz aktif rollerde olmayan bu kuşağa dair sınırlı kaynak vardır (Erdoğan, 2019), bu yüzden henüz bu genç kuşak hakkında yeterli bilgi yoktur (Al Safi, 2019). Öte yandan, Z kuşağının önceki kuşaklara göre en önemli farklılığı yaşadıkları dönemin değişimlerinin oldukça hızlı ve kırılmalar halinde oluşması ve dünyaya gelmeden önce bile özellikleri belirlenebilen ilk kuşak unvanına sahip olmalarıdır (Altuntuğ, 2012). Çünkü “büyüdüğü ortam, onları büyüten ve şekillendiren ebeveynleri, aile yapıları hakkında çok şey bilinmektedir” (Al Safi, 2019, s. 184).

Z kuşağı üç kuşaktan ebeveyne (Bebek Patlaması, X, Y) sahip ilk kuşaktır. Fakat genelde ebeveynleri X ile kısmen Y kuşağı arasında bölünmüş görünse de çoğunlukla X kuşağından anne-babalara sahiptir (Harber, 2011; Howe & Strauss, 2007; Puiu, 2016; Sladek & Grabinger, 2018). Ebeveynler, yasa koyucular ve medya üreticileri olarak X kuşağı, Z kuşağını büyük ölçüde şekillendirmektedir (Howe & Strauss, 2007).

Z kuşağı için başlangıç olarak aile kavramı değişmiştir. X ve Y kuşakları, kadınların eğitimsel ve profesyonel olarak yükselişini gören yeni bir kariyer çağında doğarken; Z kuşağı aynı zamanda evdeki işleri ve çocuk bakımı görevlerini eşleriyle aktif olarak paylaşan ve yardım eden son derece ilgili babaların olduğu yeni bir aile çağında doğmuştur (Sladek & Grabinger, 2018). Yaşları önceki kuşakların anne-babalarından daha büyük olan bu ebeveynlerden özellikle anneler çoğunlukla çalışan ve az sayıda çocuk sahibi olan kadınlardır. Bu yüzden Z kuşağının önceki kuşaklara göre aile yapısı daha küçük ve sahip olduğu kardeş sayısı da daha azdır (McCrindle, 2014).

Z kuşağının güçlü yönleri bağımsız olmalarıdır (Grubb, 2017) ve bu “kendin yap” kuşağı gayri resmi, bireysel, öz-yönelimli, ben merkezli (Gaidhani vd., 2019; Sladek & Grabinger, 2018) bireylerdir. Bu bireysel Z kuşağı, ebeveynleri olan X kuşağının bağımsızlık ve hayata karşı statüko karşıtı yaklaşımıyla tanımlanarak onların ebeveynlik tarzını yansıtmaktadırlar. Bebek Patlaması kuşağı, çocukları olan Y kuşağını tutkularının ve hayallerinin peşinden gitmeye teşvik ederek büyötmüştür. Ekonomik durgunlukları yaşayan, borçla boğuşan X kuşağı ise tüm zamanların en eğitimli ve başarılı kuşağı olan Y kuşağının da bir durgunluğa girmesini, bir ömür boyu borçla boğuşmasını, başarısız olduğunu izlemiştir. Bu yüzden X kuşağı, çocukları Z kuşağını gerçekçi olmaya, geleneksel eğitim ve kariyer yollarını takip etmemeye, deneyimleyerek kendi sonuçlarını çıkarmaya, iyi oldukları şeyi bulup peşinden gitmeye ve kendi yollarını bulmaya teşvik ederek büyötmektedirler (Sladek & Grabinger, 2018).

Howe ve Strauss’a (2007) göre de zaten son derece koruyucu ebeveynler olarak ün kazanan X kuşağının evde kalan babaları ve güvenlik düşkünü anneleri, çocuklarını bilinç devrimi sırasında yaşadıkları kendi şaşkın çocukluklarından korumak isteyeceklerdir. Y kuşağı için oluşturulan, artık tartışmalı olmayan kurallar Z kuşağı için geleneksel hale gelecektir.

Z kuşağı dijital olan her şeyin daha iyi anlaşılması ve bunlara erişimin yanı sıra büyük ölçüde artırılmış bir yaşam süresi de dâhil olmak üzere yepyeni bir dizi ayrıcalık ve engelle karşı karşıya kalmıştır. İçinde doğdukları ekonomik krizler, okul çatışmaları, terörizm, yüksek genç işsizliği, iklim değişikliğinin etkileri ve enerji sürdürülebilirliği ile şekillenmiş ve bunların etkisiyle daha temkinli ve pragmatik hale gelmiştir (Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018). Ancak tüm bu olaylar aynı zamanda onlara dünyayı değiştirme ilhamı da sağlamış ve hayata karşı gerçekçi yaklaşımları bunu yapmalarına izin verecektir (Sladek & Grabinger, 2018).

Çoğu tanımlayıcı özellikleri henüz kesin olarak belirlenmiş olmasa da bu kuşak hakkındaki görüş ve tahminler yaşamları boyunca internet, anlık mesajlaşma, metin mesajlaşma, mp3 oynatıcılar, akıllı telefonlar ve tabletleri içeren iletişim ve teknoloji kullanımıyla yüksek oranda bağlantılı olacakları yönündedir (Al Safi, 2019, s. 185). Z kuşağı iletişim dilinin ile sosyalleşmenin teknolojiyle ifade edildiği yeni bir dönemin içinde dünyaya gelmiştir (Altuntuğ, 2012). İnsanlardan mekânlara kadar fiziksel her şeyin dijital bir eşdeğeri olduğu bir dünyada doğan ilk kuşak olarak (Sladek & Grabinger, 2018) önceki kuşaklara göre tamamen farklı teknolojik bir dünyada doğan bir kuşak (Geck, 2006) olarak tanımlanmaktadır. İnternet dünyasında doğup mobil cihazlarla büyüyen bu kuşağın akıllı telefonlar, sosyal medya ve mesajlaşma çağında yetişmesi en ayırt edici özelliğidir. Çünkü doğdukları an internette bir alanları (domain), bir Facebook profilleri ve Twitter hesapları olan bu kuşağın sosyal medya ikinci doğası olmuştur. Dolayısıyla onlar için “Cepte İnternet” kuşağı tanımlaması yapılabilir (Grubb, 2017). Bu yeni Z Kuşağı müşteriler, çalışanlar ve vatandaşlar olarak yenedünya görüşü ve farklı beklentiler getirmiş ve yüksek teknoloji ile iletişim, teknoloji odaklı yaşam tarzları ve sosyal medyanın üretken kullanımı çağındaki yaşamları ile son derece bağlantılı olmaya kararlıdırlar (Gaidhani vd., 2019). Oyuncakları yerine kullandıkları akıllı telefonları, tabletleri ve ipad’leri (Taş vd., 2017) ve Youtube, Instagram, Pinterest, Foursquare, Snapchat, Tumbler, Vine, KİK, Periscope, Tinder gibi uygulamalarla büyümektedirler. Duygularını ifade etmek için sıklıkla görüntüleri, resimleri kullanmayı sevdiklerinden Emoji kuşağı olarak kalıplaşmışlardır (Puiu, 2016). Dolayısıyla teknoloji kimliklerinin bir parçasıdır, teknoloji ve sosyal medya meraklısı, teknolojik olarak zeki, yıldırım hızında sanal topluluklar yaratabilen son derece becerikli ve de teknolojik açıdan en gelişmiş kuşaktır (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018; West, 2014). Teknoloji konusunda bilgili olduklarını düşünmeyen Z kuşağı üyeleri bile bu özelliklere sahiptir, teknoloji onların kendilerini ifade etmelerinin bir uzantısıdır ve yaşam deneyimleri teknoloji ile karakterize edilir (Grubb, 2017).

Sonuç olarak, bu dijital yerlilerin gelişen teknolojilerdeki yetkinlikleri konusunda daha az endişelenmeleri şaşırtıcı değildir. İnsanların ve makinelerin ortak olduğu bağlantılı bir dünyada büyümüş olan bu kuşak için teknoloji kullanımı, problem çözme, yönetim ve daha yumuşak iletişim becerilerinde ustalaşmaktan daha az ürkütücüdür (Lyons, Lavelle, & Smith, 2017).

Çünkü Z Kuşağı üyesinin iletişim ve kişilerarası becerileri, en yeni kuşak ve birbirlerinden ayrı kalan bir kuşak oldukları için diğer kuşaklardan farklıdır. Diğer kuşakların aksine, Z Kuşağı üyeleri iyi bir dinleyici değildir ve bireylerle iletişim ve ilişki kurmak için gerekli olan kişilerarası becerilerden yoksundurlar. Kişilerarası beceriler bu kuşak için tuhaftır. İnterneti normal kabul etmektedirler, başkalarıyla iletişimlerini genellikle internet üzerinden gerçekleştirmekte ve internete bağlanma avantajı sunan yerlerde bulunmaktadır. Google ve Facebook gibi web sitelerini kendi toplulukları olarak görüp, bu siber uzay toplulukları içinde, kimseyle kişisel olarak tanışmadan birçok tanıdığa sahip olabilmektedirler. Yeni sessiz kuşak olarak kabul edilen bu kuşak, arkadaşlarıyla yüz yüze ilişkiye yol açabilecek kişisel toplantılar yapmayıp, başkalarının etraflarında yaşamasını kendi alanlarının istilası olarak görmektedirler (Harber, 2011). Z kuşağının gayri resmi, bireysel ve çok düz bir iletişim yolu vardır ve hayatlarının önemli bir parçası olan sosyal medya ile Facebook, Skype, FaceTime ve diğer uygulamalarla aynı fiziksel alanı işgal etmeyen kişilerle iletişim kurmaktadır (Gaidhani vd., 2019; Al Safi, 2019). Hayatı idare etmek için bu becerilere ihtiyaçları olmadığını düşünen ve kişilerarası becerilerden yoksun olduğu iyi belgelenmiş olan bu kuşak, her konuda teknolojiye güvenmeye yönelik doğal eğilimleriyle mücadele etmek için müşteri hizmetleri ve kişilerarası ilişkilerde sürekli rehberliğe ihtiyaç duyacaktır (Sladek & Grabinger, 2018).

Z kuşağının hem teknolojiyi hem de teknolojik araçları çok iyi kullanma, internet ve sosyal medya aracılığıyla uzaktan iletişim kurma özeliği onları yalnız kalan, yalnız yaşayan, yaşayabilen ve yaşayabilecek bireylere dönüştürmüştür (Adıgüzel vd., 2014; Baysal Berkup, 2014; Işık, 2019).

Ancak teknolojinin, internetin ve sosyal medyanın popülaritesine rağmen Z kuşağının büyük çoğunluğunun tercihi yüz yüze iletişim şeklinden yanadır ve onlar insan unsurunu sevmektedirler. İletişim becerilerini potansiyel işverenler için çekici kılacak bir şey olarak değerlendiren Z kuşağı, yöneticilerle yüz yüze iletişim kurmanın daha etkili olduğunu düşünmekte ve yöneticilerin onların fikirlerini dinlemelerini ve duygularına değer vermelerini beklemektedirler (Gaidhani vd., 2019; Lyons vd., 2017; Al Safi 2019).

Z kuşağı anlık fikirli, sabırsız, anında tüketen, aceleci, çok daha az kısa olan dikkat süresine sahip olma eğilimindedirler (Altuntuğ, 2012; Baysal Berkup, 2014; Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017). Öte yandan teknoloji kuşağı olmasının avantajıyla zeki, aynı anda birden fazla şeyle ilgilenip, çoklu dikkat ve çoklu karar almada iyi, çoklu görevleri yapabilen, çok fazla bilgiyi hızlı bir şekilde kavrayıp, işleme yeteneğine sahip bir kuşaktır

(Altuntuğ, 2012; Baysal Berkup, 2014; Sladek & Grabinger, 2018; West, 2014). Z kuşağının “aynı anda birçok görevi hızlıca yapabilme yeteneğinden dolayı insanlık tarihinde el, göz ve kulak için en yüksek motor beceri senkronizasyonuna sahip olan” bireyler oldukları düşünülmektedir (Baysal Berkup, 2014, s. 224).

Y kuşağına, başarılı olmak için ihtiyaç duydukları her şey ebeveynleri tarafından verilirken; Z kuşağına ise ebeveynleri nasıl hayatta kalabileceklerini, nasıl uyum sağlayabileceklerini yani başarılı olmak için gerekli olan becerileri öğretiyor. Bunun harika bir örneği, evde eğitim gören Z Kuşağı öğrencilerinin inanılmaz derecede yüksek oranıdır (Sladek & Grabinger, 2018). “ABD’de 1920’den beri modern devlet okulu çağında en çok evde eğitim gören kuşak Z kuşağı olmuştur ve günümüzdeki eğitim, şu anda eğitimcilerin sınıflarını dolduran Z kuşağı için tasarlanıp sunulmaktadır” (Al Safi, 2019, s. 185).

Eğitimlerine ve öğrenme fırsatlarına oldukça önem veren bu kuşağın (Gaidhani vd., 2019) sahip olduğu teknoloji ve diğer imkânlarla şimdiye kadar ki kendi kendini eğitebilecek en eğitimli kuşak olacağına inanılmaktadır (İlhan 2019). Çünkü teknoloji Z kuşağına bilgiyi ezberlememe, aynı anda çoklu görev yapabilme ve görsel öğrenebilme gibi benzersiz öğrenme alışkanlıkları kazandırmıştır. Bu kuşak inanılmaz derecede pratiktir ve öğrenme alışkanlıkları da bunu yansıtmaktadır. Örneğin önceki kuşaklar gibi bilgiyi aramak, ezberlemek, saklamak ve buna vakit ayırmak zorunda değiller. Çünkü onlar parmaklarının ucundaki bilgi dünyası ile bilmeleri gereken her şeyi Google’da basitçe dakikalar içinde bulabiliyorlar ve bilgiyi nasıl bulacaklarını, yorumlayacaklarını ve bunlardan nasıl yararlanacaklarını öğrenmeye odaklanıyorlar (Sladek & Grabinger, 2018). Öte yandan sahip oldukları çoklu görev yapabilme becerisi ile daha rahat öğrenen ve bilişsel gelişimlerine katkı sağlayıp başarılı, eğitimli bireylere dönüşecekleri varsayımı geçerli gözükmemektedir (Bakır, 2020). İnterneti olmadığında ödevini yapamayan, kitaplardan hoşlanmayan, eğitimiyle ilgili her şeyini teknolojiyle halleden, kendinin öğretmeni olan bir kuşaktır (Halisdemir, 2015). Okul sistemi Y kuşağını gerçek yaşam deneyimleriyle nasıl başa çıkacaklarını değil, testleri ve emirleri takip etmeye hazırladığı için, hayal kırıklığına uğrattı (Sladek & Grabinger, 2018). Dijital yerli olan Z kuşağının dörtte üçünden fazlası (yüzde 78) ise okullarının onları bugünün dijital işgücüne hazırladığına inanmaktadır (Lyons vd., 2017). Z kuşağının evde eğitim alması ve sadece Google’da araştırma yaparak bir şeyler öğrenebilme yeteneği, iş ve tutkuyu birleştirerek Y kuşağının hayalini gerçekleştirecekleri anlamına geliyor. Y ve Z kuşakları teknoloji odaklı dünyalarda büyüdüğü için pek çok ortak noktayı paylaşırsalar da farklı yetiştirilme biçimleri

nedeniyle normlara karşı gelme becerileri başarılı bir şekilde öğretilen Z kuşağının eğitim ve iş hayatında daha başarılı olması beklenmektedir (Sladek & Grabinger, 2018).

Çalışmalarının başarısını değerlendirmek istedikleri için, neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını ve daha iyisini yapmak için neye ihtiyaçları olduğunu bilmek isteyen Z kuşağı geri bildirim isteyen bireylerdir. Onlar, anında sonuç veren oyunlar ve oyuncaklarla büyüyen bir kuşak oldukları için sürekli ve anında geri bildirim isteği doğaldır (Sladek & Grabinger, 2018). Z kuşağının başarı adına iş hayatından beklentileri; sosyalleşebilecekleri çalışma ortamı ve esnek planlanmış programlara, yer veya zaman dilimi engellerinden bağımsız olarak iletişim kurmalarına, belgeleri düzenlemelerine ve işlerini ilerletmelerine destek olan ve izin veren kurumlardır. Sağlıklı bir iş-yaşam dengesi onlar için sadece bir beklenti değil, bir gerekliliktir. Ofislerinde karmaşık planlama düzeni yerine daha kolay düzenlemelere ve evden çalışmalarına izin verilmesini tercih ederler, kısacası çalışma yaşamında esneklik ve kişisel özgürlük tercihleridir (Gaidhani vd., 2019; Sladek & Grabinger, 2018).

Hem kelimenin tam anlamıyla hem de mecazi olarak gökyüzü bu kuşak için sınır değildir. Mars'ta yaşayacak insanların belirlendiği ve robotların yaygınlaşmaya başladığı zamana tanıklık eden bu kuşağı, yenilik ve bilgiye hızlı erişim yaratıcı hale getirmiştir. Yenilik onlara ilham kaynağı olurken; parmaklarının ucundaki bilgi dünyası zamanlarını bilgiyi analiz etmek ve çözümler oluşturmak için kullanmalarını sağlıyor (Sladek & Grabinger, 2018). Dolayısıyla, Y kuşağına göre daha girişimci olan ve girişimcilik becerilerini teşvik eden iş yeri tercihinin sahip (Gaidhani vd., 2019) Z kuşağı teknolojik olarak becerikli (Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018) ve kendine aşırı güvenen, yaratıcılığa fırsat veren oyun ve etkinlikleri tercih eden ve yaratıcı bireyler olarak tanımlanmaktadır (Altuntuğ 2012; Baysal Berkup, 2014; Çetin & Karalar, 2016; Gaidhani vd., 2019; Puiu, 2016).

Z kuşağı tüm hayatlarını işbirliği yaparak geçirmektedir. İşbirliğine yatkın bu kuşak tüm fikirlerini internette aileleri, arkadaşları ve benzer düşünen yabancılarla paylaşmakta ve yardıma ihtiyaç duyduklarında çevrimiçi topluluklarına ulaşmaktadırlar (Sladek & Grabinger, 2018).

Uzun vadeli mesleki gelişime değer veren, kariyerine önem veren, öğrenme ve mesleki gelişim fırsatlarını besleyen çalışma ortamını tercih eden (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017) Z kuşağının ailevi ilişkilerindeki pozitif tutumları ve güçlü bağları nedeniyle kariyer hedeflerinde, planlamalarında ailelerinin de etkisi vardır (Taş vd., 2017).

Önceki kuşaklar gençlik yıllarını fabrikalarda geçirmiş olsa da, çocuk işçiliği yasaları nedeniyle işe başlama kuralı günümüzde genellikle 18 yaş üstü olduğu için, Z kuşağı önceki kuşaklardan daha geç yaşta işe başlamak zorundadır. Bununla birlikte emeklilik yaşını geçmiş olanların bile işgücünde kalması ve ikinci işleri alması yüzünden Z kuşağının çalışma hayatında tecrübe eksikliği yaşayacağı da öngörülmektedir (Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018).

Z kuşağı işgücüne katıldığında, liderlik yerine sadece evlerine, çocuklarının yanına gitmek isteyen X ve öne çıkmaktan nefret eden, liderlik yapmayı değil liderlik edilmesini tercih eden Y kuşaklarının yarattığı bu güç boşluğunu çok hızlı bir şekilde devralacaklardır. Çünkü onlara kimse meydan okumayacaktır. Tek yapmaları gereken, “Ben liderlik etmek istiyorum” demek olacaktır. Liderlik etmeye hazır olan Z kuşağı sorumluluğu üstlenecek ve istikrar yaratacaktır (Gaidhani vd., 2019). Çünkü muazzam bir değişim çağında onları bireyselliklerini kutlamaya teşvik eden ebeveynler tarafından yetiştirilen Z kuşağının büyük liderlik becerilerine ve güdüye sahip olduğuna inanılmaktadır. Amerikan Rüyası canlı ve güzelken “herkes çok çalışırsa herkes kazanabilir” görüşü hâkim olmuş ve Bebek Patlaması kuşağı Y kuşağına rekabet yerine takım oyuncusu olmayı öğretmiştir. Ama ekonomik sıkıntıyı gören ve herkesin kazanan olamayacağını anlayan X kuşağı, Z kuşağını rekabetçi yetiştirmiştir çünkü yalnızca en iyi olanlar kazanabilirdi. Z kuşağının bu bireysel, gerçekçi ve rekabetçi doğası onları güçlü liderler yapmakta ve Y kuşağı işi istemediğinden, Z kuşağının tek yapması gereken onu almaktır. Kuşakların hayata ve işe farklı yaklaşımlarının birçok sonucu vardır, ancak iş dünyasını şaşırtabilecek iki şey vardır: Z kuşağı liderlik yapacak ve tutkulu olmakla geçinmek arasındaki boşluğu dolduracaktır. Eşsiz yaşam deneyimleri, becerileri ve değerleri ile Z kuşağının işyerine gelişinin değişim yaratacağı kesindir (Sladek & Grabinger, 2018). Okul yaşamlarında mutlaka bir alanda liderlik yapan (Işık, 2019) Z kuşağı yönetim becerilerini geliştirmek istemektedir (Lyons vd., 2017).

Günümüzde Z kuşağı teknolojik yenilikçiliğin ortasında ama aynı zamanda önceki kuşakların tadını çıkardığı iyi tanımlanmış ve güvenilir kariyer yollarında ve fırsatlarında keskin bir düşüşün gölgelediği bir ekonomik belirsizlik ortamında büyüyorlar. X ve Y kuşağı hayatlarının belli dönemlerinde seçeneklerini sınırlayıcı ekonomik zorluklarla karşılaşmasına rağmen, Z kuşağı yaşamının başından beri bu ortamda gözlerini açmıştır. Bu yüzden bu kuşak özellikle eğitim masrafları ve iyi işler bulma konusunda hem daha temkinli hem de daha endişelidir Emekliliği finanse etmek için sosyal güvenlik

programlarına güvenmezler ve “ömür boyu iş” onların kariyer hedefleri arasındadır ve bu kuşağın yaşam deneyimleri ihtiyatla karakterize edilebilir (Grubb, 2017). Önceki kuşakların iş bulmak, evlerini haciz için kaybetmemek ve borç içinde boğulmamak için mücadele etmelerini izledikten sonra, Z kuşağı inanılmaz derecede para bilincine sahiptir ve para biriktirmeyi tercih etmektedir. Dolayısıyla para kazanma ve harcama konularında bilinçli, dikkatli ve tedbirli bir kuşaktır (Sladek & Grabinger, 2018).

Kendinden önceki kuşaklar tarafından iyi huylu, gayretli, masum, kırılgan ve riskten kaçınan bireyler (Howe & Strauss, 2007) olarak kabul edilen Z kuşağı, problem çözme becerilerinden yoksundurlar. Bir durumu derinlemesine inceleme, bağlama oturtma, analiz etme ile karar verme becerilerini, gerçek yaşam problemleriyle başa çıkmak için gerekli becerileri göstermemektedirler (Gaidhani vd., 2019). Bu yüzden problem çözme becerileri geliştirmek istedikleri en önemli becerilerdir (Lyons vd., 2017). Onlar işgücünde aktif rol almaya başladığı zaman teknolojinin çok daha ilerlemiş olacağı, karar verme gerektiren bir çok işin yapay zekânın yardımıyla yapılacağı ve bu kuşağın da daha az problemle karşılaşacakları öngörülmektedir (Latif & Serbest, 2014).

Y kuşağından daha güvenilir, hoşgörülü olan, geleceğe daha olumlu bakan (Gaidhani vd., 2019), etnik köken, din, aile yapısı açısından Y kuşağını bile geride bırakan en çeşitli kuşak olan Z kuşağı için küresel bakış açısına sahip ve küresel odaklı olmak genel özellikleri arasındadır (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017). Küresel görüşlü bu kuşak dünyanın her yerinden insanlarla, diğer ülkelerdeki arkadaşlarıyla bağlantı kurmak için sosyal medyayı kullanmaktadır. Küçük ölçekte, arkadaşların video, fotoğraf ve mesajları ağlarında paylaşarak büyük grupların dünya genelinde meydana gelen iyi veya kötü durumlardan haberdar olmasını sağlayabilmiş; daha büyük ölçekte ise, bu bağlılık, gençlerin bir araya gelerek küresel meseleleri ele almalarına yol açmıştır (Sladek & Grabinger, 2018).

Kendinden önceki kuşaklara göre oy verme ve topluluk etkinliklerine katılmaya daha az istekli (Gaidhani vd., 2019) hiyerarşiye, otoriteye karşı ilgisizdir. Çünkü herkesin fikrinin dikkate alınmaya değer olduğu ve herkesin eşit olduğu öğretilerek büyümüşlerdir. Twitter üzerinden hükümet yetkilileri ve polisle günlük olarak iletişim kurabilmektedirler. Otoriteye karşı kayıtsızlıkları bir meydan okuma değil, bu kuşağın işbirliği yapma ve dünyayı değiştirmeye yardımcı olmak için birlikte çalışma isteğidir. Önceki kuşaklardan çok farklı bir çevre tarafından şekillendirilen bu kuşak için, ekonomi, teknoloji, toplum ve ebeveynlik onları etkilemede önemli roller oynamıştır. Örneğin, büyük durgunluk, onları

önceki kuşaklardan sosyal olarak daha bilinçli ve ilgili hale getirmiştir. Sosyal sorunlarla ilgilenmek ve başkalarına yardım etmek ilgi alanlarıdır (Sladek & Grabinger, 2018).

Bununla birlikte çevre konusunda endişeli (West, 2014) bir kuşak olarak tanımlanan Z kuşağı; çevre sorunları ile çok ilgilenen, giderek artan gıda ve su kıtlıklarının son derece farkında olan, doğal kaynaklara karşı yüksek bir sorumluluk duygusuna sahip bireylerdir (Gaidhani vd., 2019). Önceki kuşakların doğaya verdikleri tahribat nedeniyle dünyadaki kaynakların tükenmeye başladığını düşünen bu kuşağın çevresel sorunlara karşı hassasiyeti yüksektir ve bu konuda yapılan çalışmalara katılma eğilimindedirler (İlhan, 2019; Taş vd., 2017).

Çocukluk çağı obezitesi sorununa karşı yürütülen, sağlıklı beslenmeyi ve yaşamı destekleyen kampanyaların etkisiyle değişen toplum, sağlığa duyarlı çocuklar yetiştirmek için bu kuşağın ebeveynlerine ilham vermiştir. Spor yapmaya teşvik edilerek, işlenmiş gıdalardan kaçınmaları öğretilerek büyütülen Z kuşağı sağlık konusunda bilinçli hale gelmiştir (Sladek & Grabinger, 2018). Gelişen teknolojinin sağlık sistemine getirdiği yenilikler ve ilerlemelerden dolayı önceki kuşaklara göre hem sağlık sistemindeki fırsatlar hem de sağlık konusundaki farkındalıklar açısından daha şanslı olan Z kuşağının, doğru beslenme alışkanlıkları, sağlıklı yaşam tarzı gibi sağlık bilincine yönelik tutarlı davranışları, farkındalıkları vardır (Halisdemir, 2015; Taş vd., 2017).

Türkiye’deki Z kuşağı öğrencileri, Y kuşağı öğrencilerine göre teknoloji odaklı, bireysel, kendi kendine yeten ve bağımsız (Eriş vd., 2013). Z kuşağı öğrencilerinin okulda teknoloji kullanımı konusunda öğretmenlerinden daha isteklidir (Işık, 2019). Z kuşağı lise öğrencileri gelecekte kendi işini kurmak isteyen, girişimci olan, başarıya ihtiyaç duyan, yenilikçi, risk almaya istekli ve özgüvenli bireylerdir (Yıkılmaz, 2018). Aynı zamanda, çok yönlü kariyere sahip olma ve çalıştığı kurumu değiştirme konusunda daha eğilimli ve isteklidir (Çetin & Karalar, 2016). Z kuşağı öğrencilerinin okul yöneticilerden beklentileri arasında öğrencilerin sevilmesi, değer görmesi, kurallar konusunda adil davranılması, fikirlerinin dinlenmesi ve iyi iletişim yer almaktadır. Bu özelliklere sahip yöneticileri kendileri için rol model olarak görmektedirler. Büyük bir çoğunluğu da otoritenin ve otoriter yöneticinin disiplin için gerekliliğine inanmaktadır (Halisdemir, 2015).

Öte yandan okul yöneticileri ise teknolojinin ve sosyal medyanın bağımlısı haline gelen Z kuşağının, yalnız ve anti-sosyal bireylere dönüştüğünü; bu durumun kendilerini çok etkilediğini ve zorladığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, X ve Y kuşağı öğrencilerinin

okul kurallarına karşı eleştirel yaklaşıma cesaret edemezken, Z kuşağı öğrencilerinin eleştirel bakış açısına, tavırlara sahip olduklarını vurgulamışlardır (Halisdemir, 2015).

2.3.5. Kuşak Olgusuna Dair Eleştirel Görüşler

Kuşak araştırmalarında, araştırmacılar genellikle, yaş grupları arasında tutumlarda farklılıklar yaratabilecek karmaşık ve birbiriyle örtüşen üç ayrı etki hakkında düşünürler: “yaşam döngüsü (yaş) etkileri”, “dönem etkileri” ve “kohort (grup) etkileri” (Pew Research Center, 2015, s. 4).

Kuşaksal farklılıklara dair en büyük eleştiriler, yapılan çalışmalarda yukarıda açıklanan “yaşam döngüsü (yaş), dönem ve kohort (grup)” etkilerinden sadece yaş etkisinin göz önünde bulundurulup yeterli özen gösterilmediği, bu etkilerin hangilerinin temel alındığının, araştırma sonuçlarından yapılan çıkarımlara hangilerinin sebep olduğunun açıkça belirtilmediği ve bu üç etkinin birbirinden ayrıştırılamadığıdır (İlhan, 2019; Süral Özer vd., 2013).

Ayrıca, bilimsel çalışma alanları dışında, yaş gruplarına yönelik elde edilen sonuçlar, popüler basında kuşakların özellikleri olarak sunulmaktadır. İlhan’a (2019) göre kuşaksal farklılıklara ilişkin yapılan tartışmalar ve çıkarılan yorumlar akademik çalışmaların önüne geçmiş, gözlem ve anekdot temelli bir popüler kültür ürünü olmuş ve bu konudaki bilimsel çalışmalar yetersiz kalmıştır.

Bununla birlikte, kuşak olgusuna dair geliştirilen teoriler ve bu teorileri temel alan çalışmalar çoğunlukla Batı kaynaklıdır (Gürbüz, 2015; İlhan, 2019). Batı dünyasında yapılan çalışmalar Batı kapitalizmiyle ilişkili kültürler dışındaki kuşaksal farklılıkları görmezden gelen bir bakış açısına sahiptir (Reeves & Oh, 2008). Bu çalışmaların sonucunda ortaya çıkan kuşak sınıflandırmaları ve bu kuşaklara ait özellikler dünyanın geri kalanı için değişmez bir şablon olarak düşünülmemelidir. 1920’li yıllarda kuşak teorisini oluşturan Mannheim (1952), Prusya ve Çin gibi birbirinden oldukça farklı tarihe ve kültüre sahip bu iki ülkedeki gençleri örnek vererek, farklı ülkelerde yaşayan gençlerin tarihte ortak bir kuşak konumunda olmadıklarını, topluluğun yerleşim yerinin aynı tarihsel topluluğa üyelikte en geniş kriter olduğunu ileri sürmüştür. Kültürlerin, ülkelerin ve tarihlerin farklılığı aynı kuşakları farklı şekillendirebilir (Howe & Strauss, 2000). Esasen, kuşaksal farklılıklar kültürel farklılıklardır ve kültürler değiştikçe, kuşağın en genç üyeleri yeni ve farklı değerlerle sosyalleşir (Twenge, 2013). Örneğin, ABD, Çin, Japonya, Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada, Tayland ve Orta Doğu’daki Arap ülkelerinde yapılan

çalışmalarda ülkelerin ulusal kültürlerinin kuşakların iş değerleri ve inançları üzerinde önemli etkilere sahip olduğu görülmüştür (Al Safi, 2019; Yi, Ribbens, Fu, & Cheng, 2015). ABD’de kuşaklar arasında önemli farklılıklar varken, Çin’de kuşaklar arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığını söyleyen Yi vd. (2015) güçlü geleneksel kültürün etkisinin kuşaklar boyunca istikrarlı olduğunu vurgulamışlardır. Al Safi (2019) benzer şekilde “Ortadoğu Arap bölgesindeki kuşakların değerlerinde farklılıktan çok benzerlik olduğunu ve Batı gibi bireysel kültürlerden farklılık gösteren Doğu’nun kolektivist kültürlerindeki kuşaksal çeşitliliğinin tam olarak anlaşılabilmesi için çok daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu” belirtmektedir (s. 194).

Sonuç olarak, bir ülkede yaşanan siyasi, sosyal olayların ve o ülkenin ekonomik durumunun ve geçirdiği değişimin kişiler üzerindeki etkisi, o ülkenin kültürel farklılıklarıyla birlikte düşünülürse; ülkeler bazında her ülkedeki kuşakların özelliklerinin, farklılıklarının belirlenmesi ve dünyadaki diğer kuşak özellikleri araştırmaları sonuçlarıyla karşılaştırılması gerekliliği görülmektedir. Türkiye’de de bu bağlamda yapılan çalışmalara bakıldığında, Batı etkisi fazlaca hissedilmektedir. Bununla birlikte X, Y ve Z kuşaklarının özelliklerini, değerlerini, tutumlarını, beklentilerini belirlemeye yönelik Türkiye’de yapılan çalışmalarda (Akdemir vd., 2013; Ağırdır, 2013; Balcı & Bozkurt, 2013; Bayramoğlu, 2018; Gürbüz, 2015; Halisdemir, 2015; Işık, 2019; Eriş vd., 2013; Keleş, 2013; Kuran, 2015; zdemir, 2020; Süral zer vd., 2013; Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015; Yıkılmaz, 2018; Yüksekbilgili, 2013) alanyazından farklı ulaşılan sonuçlara, ulusal kültürümüzün kuşaklara özgü özellikler ve kuşaksal farklılıklarda yarattığı değişikliklere yer verilmiştir.

Öte yandan, Edmunds ve Turner (2005) ileri sürdükleri “küresel kuşak hipotezinde” dünyanın büyük bölümlerinin küreselleşmenin etkisiyle aile, sosyal refah, tüketim ve işgücünde artan kadınlar gibi ırk ve cinsiyet ilişkileriyle ilgili meydana gelen değişikliklerle ilgilenmeye başladığını belirtmişlerdir.

Mannheim (1952) “dinamik bir istikrarsızlığın sosyal ve entelektüel semptomlarına” (s.303) maruz kalan bireylerin ulusal bir kuşak oluşturduğunu, Edmunds ve Turner (2005) ise küresel iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile aynı anda yaşanan travmatik olayların kuşak oluşumunu ulus ötesi, küresel bir karaktere taşıdığını belirtmişlerdir. İlk küresel kuşağın teknolojinin özellikle medya iletişiminin aktarım şeklinin etkisiyle 1960’larda oluştuğunu ve daha sonra teknolojinin gelişip yaygınlaşmasıyla benzer küresel sorunlara benzer tepkiler veren yeni küresel kuşaklar oluşmaya devam ettiğini ne sürmektedirler. Onlara göre bu yeni ağdaş kuşaklardan Y kuşağı da “dinamik küresel kuşak” olarak

ortaya çıkmaktadır. Milyonlarca insanın, 11 Eylül 2001’de Dünya Ticaret Merkezi’ne ikinci uçağın çarpmasını gerçek zamanlı olarak televizyon ekranlarında izlemesi New York’taki terörist saldırının önemi konusunda küresel bir farkındalık oluşturmuştur. Benzer şekilde 2004’teki Tsunami felaketi, anında aktarılaraq deneyimlenmesi ve kurbanlarının turistler ve yerel nüfus dâhil çok uluslu olması anlamında küreseldir. Haberlerin anında iletilmesi, dünya çapında eşzamanlı tepkileri tetiklemekte; çevre sorunları, çok uluslu şirketler, komünizm savaşları ve teröristler gibi protesto hedefleri küreselleştikçe, protestolar da aynı teknolojiyi kullanmaktadırlar (s.564). Günümüzde farklı ülkelerdeki aynı kuşak bireylerinin, birbirlerine olan benzerliklerinin artması küreselleşmenin ve teknolojinin gelişim hızının bir sonucudur (Agati, 2012; Eriş vd., 2013; İlhan, 2019; Süral Özer vd., 2013).

Edmunds ve Turner’ın “küresel kuşak hipotezini” ileri sürdüğü 2005 yılından bugüne küresel iletişimde farklı bir boyut ortaya çıkmıştır. Akıllı cep telefonlarının yaygınlaşması ile hemen herkesin özellikle genç kuşakların sosyal medya uygulamaları ile anlık iletişim olanaklarına kavuşması, olaylar karşısındaki tutumların, görüşlerin, tepkilerin bu mecralarda paylaşılması, bu paylaşımların herhangi bir prizmadan (basın, medya, politik liderler, diğer kurumsal görüşler vs.) geçmeden kuşaklar arasında etkileşime girmesi ile dinamik küresel kuşak fenomeni daha farklı bir evreye girmiştir. Dünya çapında yaşanan Covid-19 pandemisinin etkileri ve uygulanan sokağa çıkma yasaklarına, kısıtlamalara karşı yaşanan protestolar, George Floyd’un nefes alamaması tüm dünyada aynı tepkiyi verenleri Twitter’da birleştirmekte, herhangi bir beğeni ya da ürün tercihi Youtube’da içerik üreten genç kuşaklarca dil engeline takılmaksızın benzer etkilere sebep olmaktadır. Buna bir faktörü daha eklemek gerekir: 2016 yılında sinir-ağı (nöral network) teknolojisi ile hem yazı hem konuşma dilindeki anlık dil çevirisinin olağanüstü bir şekilde gelişmesi (bu özellikle Youtube içeriklerinde daha etkili olabilir) sıradan insanların da yabancı dil bilmese de sınırlar, ülkeler ve kültürler ötesine ulaşabilmesini sağlamakta, kuşakların dinamikliği inanılmaz bir ivme kazanmaktadır.

2.4. Sosyal Bilgiler ve 21. Yüzyıl Becerileri

Kuşaklar boyunca insanoğlu sürekli bir değişimin içindedir. Barth’ın (1991) ifade ettiği gibi bu sosyal değişim yavaşça gerçekleştiğinde insanlar buna uyum sağlamakta zorluk çekmezken değişimin hızının artması birçok soruna yol açabilmektedir. Teknolojinin de etkisiyle bu değişim çok hızlandığında alışlagelen her şey alt üst olabilmekte, huzursuzluk

ve endişe tüm toplumu etkisi altına alabilmekte, ailelerin parçalanmasına, kimlik krizlerine, zararlı madde kullanımı da dâhil olmak üzere birçok suça, işsizliğe, bunalıma ve kargaşaya hatta savaflara neden olabilmektedir. Fakat bu değişim kontrol altına alındığında eskisinden daha iyi bir dünyanın inşasını da sağlayabilir. İşte sosyal bilgiler daha iyi bir dünya için bu değişimle ve bu değişimin nasıl yönlendirilebileceğiyle yakından ilgilidir.

Petrini ve Fleming (1990) geçen yüzyılın başlarında sanayileşme ile beraber artan göçlerin neden olduğu bu hızlı değişimin Amerikan değerlerinin nasıl korunacağı hakkında çok büyük endişelere neden olduğunu belirtmiştir. Saxe (2004) ise modernleşmenin getirdiği toplumsal, siyasi ve ekonomik problemleri çözecek ve endişeleri giderecek olanın yine insan olduğunu vurgulamıştır. Barth (1991) değişimin artık kaosa dönüştüğü 1. Dünya Savaşı yıllarında, geleceğe yönelik aynı endişeleri paylaşan reformcuların ve diğer toplum üyelerinin vatandaşların kaosu kontrol edebilmelerini sağlamak için çözüm aradıklarını ve demokrasinin işleyebilmesi için vatandaşların etkili ve kritik kararlar almayı öğrenip hayatlarını kontrol edebilmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Amerikan toplumunun eğitimle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak için insanın çağdaş sosyal yönlerine bakmak gerekliydi, göçmenlerin de dâhil olduğu tüm çocuklara Amerikan tarihinin bir ilaç gibi verilmesini savunan katı Amerikanlaştırma düşüncesi ile çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını gözetken daha yumuşak ilerici bakış arasında sosyal bilgiler hareketi ortaya çıkmıştır (Saxe, 2004).

“Sosyal bilgiler hızla değişen, birbirine bağımlı, demokratik ve problemlerle dolu krizleri barındıran bir topluma vatandaşlık becerileri kazandıracak bazı sistematik, rasyonel düşünce sürecini içeren bir vizyonla oluşturulan eğitim reformuydu” (Barth, 1991 s.5).

ABD tarihinin 1890'lardan 1920'lere kadar olan dönemine genellikle daha iyi bir topluma doğru ilerleme sağlamayı amaçlayan yoğun bir sosyal ve politik reform dönemi olan İlerlemecilik dönemi denir. Bu dönem “Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS)” gibi birçok bilimsel organizasyonun da kurulduğu yıllardır (Ross, 2006).

20. yüzyılın İlerlemecilik döneminin parçası olarak önerilen bir reform olan sosyal bilgiler, yüzyılın başında güçlü ve yeni bir fikirdi. Fikir oldukça basitti: Vatandaşlar bilgi toplama, akıl yürütme, değer biçme ve katılım becerilerini uygulayarak kendi yaşamlarını kontrol etmeyi (kendileri için düşünmeyi) öğrenebilirlerdi (Barth, 1991). Katılımcı vatandaşlık, akademik bir alan olarak yaratılan sosyal bilgilerin en erken tanımlanan hedeflerinden birisiydi (Petrini & Fleming, 1990). Bu becerilerin uygulanması yeni değildi, ancak

vatandaşlık becerilerinin resmi olarak okul müfredatında uygulanacak olması yeni bir fikirdi (Barth, 1991).

İşte bu İlerlemecilik döneminde sosyal bilgilerin öğretim programlarına resmi olarak girişi genel olarak, 1916'da Ulusal Eğitim Derneği Sosyal Bilgiler Komitesi'nin, Ortaokulların Yeniden Düzenlenmesi Komisyonu'nun vatandaşlık değerlerinin geliştirilmesine vurgu yapan nihai raporu yayınlanmasıyla kabul edilmektedir (Ross, 2006).

1916 yılında ilk resmi tanımla “konusu insan toplumunun organizasyonu ve gelişimi ile ve sosyal grupların bir üyesi olarak insanla ilgili olan çalışmalar” olarak esnek bir şekilde tanımlanan sosyal bilgiler, ABD’de eğitimde standartların belirlenmesinin gerekli olduğu yıllarda, tanımını sosyal disiplinleri içine alacak şekilde değiştirmiştir (Saxe, 2004, s. 1).

Sosyal bilgiler, yurttaşlık yeterliliğini teşvik etmek için sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin bütünsel çalışmasıdır. Okul programı dâhilinde sosyal bilimler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyoloji disiplinlerinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinin uygun içeriklerinden yararlanan koordineli, sistematik çalışmalar sağlamaktadır. Sosyal bilgilerin temel amacı, gençlerin birbirine bağımlı bir dünyada kültürel olarak çeşitli, demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, toplum yararı için bilgiye dayalı ve akılcı kararlar almalarına yardımcı olmaktır (National Council for the Social Studies [NCSS], 1994, s. VII).

Geçen yüzyılın başlarında olduğu gibi 21. yüzyılın başlarında da değişim ve değişimin artan inanılmaz hızı sosyal bilgileri tekrar öne çıkarmaktadır. Avery (2004) geleceğe dönük vatandaş özellikleriyle (21. yüzyıl becerilerine sahip olmalarıyla) günümüz gençlerinin özellikleri arasındaki uçurumun kapatılmasında sosyal bilgilerin önemli rolü olduğunu söylerken Parker da (2010) sosyal bilgilerin yeni kuşaklara dünyayı farklı görmeyi ve tanımayı öğretmek için iyi bir konumda olduğunu ifade etmiştir.

Sosyal bilgiler dersi içerikleri ile bireyin toplumun bir üyesi olarak eğitilmesi için diğer derslerin sunamadığı özel fırsatlara sahiptir (Saxe, 2004). Sosyal bilgiler sayesinde bireyin bakış açısı genişlemekte ve bu sayede sosyal problemlere çözüm sağlayacak yeni fikirler ortaya çıkmaktadır (Mestiola, Naquita, & Tantengco, 2018).

Parker (2011) da benzer şekilde sosyal bilgilerin içeriğinde yer alan tarihsel, coğrafi anlayış, kültürel ve çevresel zekâ olmadan bilgelik olamayacağını, ekonomik anlayış olmadan kaynakların akıllı bir şekilde kullanılamayacağını, rasyonel şekilde kararlar verilemeyeceğini bu yüzden yaşanabilir bir gelecek olamayacağını öne sürmüş ve vatandaşlık anlayışı olmadan demokrasinin olamayacağını ifade etmiştir. Bu yüzden sosyal bilgiler eğitiminin çok önemli olduğunu ve ondan yoksun kalmanın düşünsel, sosyal ve manevi yönlerden eksik kalma anlamına geldiğini belirtmiştir. Sosyal bilgiler eğitiminde

kazandıkları ile çocukların yargılarının gelişeceğini, tarihsel olayları muhakeme ederek güncel sorunlar hakkında çözüm yolları bulabileceğini, tutuculuktan uzaklaşıp farklı düşüncelere hoşgörü ile yaklaşacağını, çevreyi koruyup dünyanın her yerindeki insanların sorunlarıyla ilgili empati kurabileceğini ve sosyal bilgilerin gücünün insanlara tüm bunları kazandırabilecek olmasından kaynaklandığını söylemektedir.

Ancak sosyal bilgilerin bunu sağlaması için çağın özelliklerine göre kendini yenilemesi ve geliştirmesi gerekmektedir. Sosyal bilgilerin ilk ortaya çıkışından beri etkili vatandaşın ne anlama geldiğiyle ilgili tartışmalar hep süregelmiştir.

Petrini ve Fleming (1990), 20. Yüzyıl sonlarında diğer alanlarda olduğu gibi sosyal bilgiler alanında da becerilerin tanımlanmasına ilişkin felsefi anlaşmazlıkların, alanı rahatsız etmeye devam eden kafa karışıklığına neden olduğunu belirtmiştir. Çeşitli beceri hareketlerinin, genellikle birbiriyle iç içe olan vatandaşlık, araştırma, öğrenme ve düşünme becerilerini içerdiğini, sosyal bilgiler becerilerinin öğretilmesi, düzenlenmesi ve tanımlanması için öncelikler konusunda çok az fikir birliğinin olduğunu ifade etmiştir.

Açıkça, geçen yüzyılda sosyal bilgiler becerilerinin genel konusuna büyük bir ilgi artışı görülmüştür. Ne yazık ki, bu genişlemeye, bu tür becerilerin kapsamı ve tanımına ilişkin daha geniş bir görüş çeşitliliği eşlik etmiştir. Eğitim mesleğindeki birçok kişi bir tür sosyal bilgiler veya genel becerilerin öğretilmesi gerektiği konusunda hemfikir olsa da, bunların tanımı veya doğası konusunda herhangi bir ortak anlaşmaya doğru çok az hareket var gibi görünmektedir (Petrini & Fleming, 1990).

Parker (2011), 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirilen yeni yaklaşımın bu anlaşmazlıkları azaltmak için bir fırsat olduğunu, bu yöndeki çalışmaların hiç olmadığı kadar hız kazandığını belirtmektedir. Bu yeni süreci sosyal bilgiler açısından değerlendirmekte ve bu becerilerle ilgili hareketliliğin eğitim ve öğretimin yenilenmesi ve geliştirilmesine katkı sağlayacağını ifade etmektedir. İşbirliği, eleştirel düşünme gibi ön plana çıkan bu becerilerin sosyal bilgileri de içine alan “21. Yüzyıl öğretimi ve öğrenimin bütünsel bir görünümünü” sunduğunu, bu becerilerin kazanımının küreselleşmenin getirdiği fırsatlardan yararlanabilmek ve tehditlerden kaçınabilmek için aciliyet kazandığını düşünmekte ve bu konuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin birbirleriyle işbirliği yapmalarının gerektiği bir eğilim olarak öne çıktığını söylemektedir (s. 7).

P21 ve NCSS tarafından da sosyal bilgiler eğitimcilerine yönelik, türünün ilk örneği olan “21. Yüzyıl Becerileri ve Sosyal Bilgiler Haritası” yayınlanmıştır. Bu harita 21. yüzyıl

becerilerinin sosyal bilgilerle entegrasyonunun öğretimi nasıl desteklediğini ve öğrencileri 21. yüzyılda etkili ve üretken vatandaşlar olmaya nasıl hazırladığını göstermektedir. Aynı zamanda bu harita eğitimcilere 21. yüzyıl becerilerinin sınıf uygulamalarına nasıl aktarılabilirliğine dair somut örnekler sunmakta ve sosyal bilgiler ile 21. yüzyıl becerileri arasındaki kritik bağlantıları vurgulamakta diğer bir deyişle sosyal bilgiler öğretmenlerine yardımcı olmaktadır (Risinger, 2008).

Ülkemizde de sosyal bilgiler öğretimindeki liderler, karar vericiler, öğretim programlarını hazırlarken bu çalışmaya konu olan ve dışında kalan diğer 21. yüzyıl çerçevelerini inceleyerek, ülkenin genç kuşaklarının ihtiyaçlarına yönelik becerilerin neler olduğunu belirlemeli ve bunların nasıl öğretileceği konusunda P21 ve NCSS arasındaki işbirliğine benzer çalışmaların yapıldığı platformlar oluşturmalıdır.

2.4.1. Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve 21. Yüzyıl Becerileri

Öğrencilerin yaşamlarında başarılı olmaları için gereken beceriler öğretim programlarında şekillenir. Bu yönüyle öğretim programlarının, eski kuşakların, yeni kuşaklara yönelik vaatleri olduğu söylenebilir. Okul dışındaki sosyal hayatla ilgili becerilerin kazandırılmasında en büyük görevi üstlenen sosyal bilgilerin ülkemizde hazırlanan öğretim programlarının geçmişten günümüze değişimine ve gelişimine bakmak gereklidir.

Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programıyla ilgili yapılan düzenlemelerde kuşaklarla paralel bir değişim görülmektedir. 1965-1980 yılları arasında doğan X kuşağının büyük bölümü hayatlarının şekillendiği yıllarda yani ilkököl ve ortaokul yıllarında 1968 yılında uygulamaya konan sosyal bilgiler öğretim programı ile eğitim görmüştür. X kuşağının son temsilcileri ile 1981-2000 yılları arasında doğan Y kuşağının ilk temsilcileri ise 1995 yılında uygulamaya konan Millî Tarih, Millî Coğrafya ve Vatandaşlık dersleri ile eğitim görmüştür. Y kuşağının son temsilcileri ile 2000 yılı sonrası doğan Z kuşağını ise 2005 yılında düzenlenen program karşılamıştır. Z kuşağının son temsilcileri ile bir sonraki (Alfa) kuşağın ilk temsilcileri sosyal bilgileri 2018 programı ile tanıyacaklardır.

Cumhuriyet öncesinde ilkököl programlarında tarih ve coğrafya dersleri olarak okutulan sosyal bilgiler dersi, Cumhuriyet döneminde 1924 programında Musahabat-ı Ahlakiye ve Malumatı Vataniye ismini almış ve 1926 yılında da adı Yurt Bilgisi olarak değişmiştir (Yalçın ve Akhan, 2018).

1948 yılında yapılan değişiklikle Yurttaşlık Bilgisi adını almıştır. Bu öğretim programlarında Tarih, Coğrafya, Hayat Bilgisi ve Türkçe dersleriyle Yurt Bilgisi ile Yurttaşlık Bilgisi dersleri ilişkilendirilmiştir (Sağdıç, 2019).

2. Dünya Savaşı ile değişen siyasi ve ekonomik koşullar altında 1945 yılında çok partili döneme geçen, 1951’de Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü’ne (NATO) giren Türkiye, 1960’lı yıllarda Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile ortaklık anlaşması yaparak Batı ile ilişkilerini arttırmıştır. Diğer yandan 1968 yılında programlanabilir makinelerin üretime katılmasıyla başladığı düşünülen 3. Sanayi devriminin şafağında hem yeni bilimsel gelişmelerin eğitime entegrasyonu hem de hızlı şehirleşme ile ortaya çıkan siyasi, sosyal ve kültürel sorunlara çözüm üretebilmek için eğitim programlarında iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktaydı.

Amerikan eğitim sisteminden de etkilenerek yapılan düzenleme ile (Yıldız, 2008) ilk defa sosyal bilgiler olarak isimlendirilen ders X kuşağı öğrencilerinin ilk temsilcilerini hayata hazırlayacaktı.

Aslında 1950’li yıllarda ABD’de sosyal bilgiler farklı bir yöne doğru ilerliyordu. Kore Savaşı’nda kesin bir zafer kazanılamaması, Amerikan savaş esirlerinin yeterli dirayette olmaması ve kendi içlerinde yardımlaşmamaları aldıkları yetersiz eğitime bağlanmıştır. Ayrıca öğrenciler üzerindeki bazı araştırmalarda demokratik düşüncenin okullarda yeterli şekilde gelişmediğinin görülmesi ve son olarak 1957’de gelen Sputnik şoku, Amerika’da birçok kurum gibi eğitim kurumlarının da eleştirilmesine neden olmuş, yaklaşık 15 yıl boyunca sosyal bilgilerde Sosyal Bilimlerin ağırlığının arttığı Yeni Sosyal Bilgiler akımı başlamıştır (Byford & Russell, 2007).

Ülkemizde ise 1968 programı ile ayrı disiplinlerin sosyal bilgiler ismini alarak demokratik değerlerin de öğretilecek olması olumlu bir gelişme olmuştur.

1968 programında, zaman içindeki gelişmelerin daha önceleri kuşaklar boyunca çok yavaş ve belirsiz bir şekilde olmasına karşılık, daha sonraları gittikçe hızlandığını, izleme ve uyumun güçleştiğini, çalışmayı geciktirecek veya önleyecek tüm engellerin kaldırılmasının ölüm-kalım meselesi olduğu açık ve seçik ifade edilmiştir (MEB, 1968, s. 7). Bu ifade program hazırlanırken değişimin kuşaklar üzerinden gerçekleştiğinin ve bu değişimin o yıllarda hızının arttığının farkında olunduğunu göstermektedir.

1962 yılında ilkokullarda, “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi konuları bir araya getirilerek deneme sürecine başlanmıştır. Bu

alışmalar sonunda 1968 yılında ilkokullarda ve deneme sürecinin ardından 1974 yılında ortaokullarda uygulamaya konan sosyal bilgiler ğretim programında, beceriler ayrı bir bölüm olarak düzenlenmemiş, açıklamalar ve genel amaçlar içerisinde yer almıştır. Bu becerileri şu şekilde sıralayabiliriz: “gözlem, araştırma, sosyal katılım, sorgulama, problem çözme, değişim ve sürekliliği algılama, işbirliği (küme çalışmaları), küresel farkındalık, ekonomi ve finans becerileri, çevre, kroki plan harita ölçek kullanma, yaratıcılık, uzlaşma-sorunları çözme, sağlık” (MEB, 1977).

Bu programın getirdiği yeniliklerden birisi soru-cevap, gözlem, problem çözme, deney, inceleme gibi içerdiği metotlarla ğrenci merkezli olması ve küme çalışmalarıyla ilgili açıklamalara yer vermesidir (Yıldız, 2008).

12 Eylöl 1980 darbesinden sonraki politik suskunluk döneminde ğretim programları da değiştirilmiştir. O yıllarda ABD’de “Ulus Risk Altında” 1983 tarihli rapor ile sosyal bilgilerin doğasına yapılan saldırı ile politika yapıcılar, eğitimcileri konu temelli ğretimi yeniden başlatmaya zorlamıştır (Saxe, 2004). Türkiye’de de 1985 yılında yapılan değişimle ortaokullarda sosyal bilgiler dersi “Millî Tarih, Millî Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi” olarak ayrı dersler halinde programa konulmuştur (Yalçın ve Akhan, 2018). 1985-1998 yılları arasında uygulanan bu programla öğrenim görenler X kuşağı ve Y kuşağının öğrencileri olmuştur.

1998 programı ile sosyal bilgiler ismi geri gelmiş, 28 Şubat sürecinin siyasi atmosferinde uygulamaya konan 8 yıllık zorunlu eğitimde 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda uygulanmaya başlamıştır. Bütüncöl bir bakış açısıyla oluşturulan (Kaymakçı, 2015) bu programda beceriler, değerler ve kavramlar ayrı başlıklar halinde değil, örtük olarak amaçlar içerisinde yer almıştır (Çoban & Akşit, 2018). “Araştırma, akıl yürütme, sosyal katılım, sorgulama, değişim ve sürekliliği algılama, işbirliği, küresel farkındalık, çevre, ekonomi, harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi becerileri, karar verme, bilgi-iletişim teknolojilerini kullanma, planlı çalışma, başkalarının görüş inanışlarını saygı, hoşgöröl” becerileri 1998 programının açıklama ve amaçlar bölümünde yer alan becerilerdir (MEB, 1998, s. 537-538). Sadece Y kuşağının öğrenim gördüğü 1998 sosyal bilgiler ğretim programı kısa süreli olmuş, 2005 yılına kadar sürmüştür.

21. yüzyıla girildiğinde toplum hayatında değişimler hız kazanmış, bilimsel gelişmelerin gerisinde kalmamak için eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi ihtiyacı doğmuştur. 2005 yılında yapılandırmacılık temel alınarak ilkokuldan üniversiteye tüm eğitim kademelerinde güncelleme yapılmış ve bu kapsamda sosyal bilgiler ğretim programı da

yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme sonucunda disiplinler arası bir yaklaşımla öğrenme alanları belirlenmiş, önceki programlarda ön planda olan üniteler ve konular bu öğrenme alanları içerisinde ele alınmış (Sağdıç, 2019), her ünite (en az) bir becerinin nasıl kazandırılacağı açıklanarak düzenlenmiştir (Çelikkaya, 2020). Önceki programlardaki ağırlık merkezi bilgi aktarımı iken yeni programda bu durum beceriler ve değerlerin kazanımına verilen önemle dengelenmiştir (Çoban & Akşit, 2018).

2005 sosyal bilgiler öğretim programında “sosyal katılım, değişim ve sürekliliği algılama, araştırma, gözlem, iletişim, karar verme, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama girişimcilik, empati” olmak üzere 15 temel beceriye yer verilmiştir (MEB, 2005). Bu 15 temel becerilerden altısı (iletişim, yaratıcı düşünme, bilgi teknolojilerini kullanma becerileri ile karar verme, eleştirel düşünme, problem çözme becerileri) Metiri Grup/NCREL tarafından 2003 yılında yapılan enGauge 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde (21. yüzyıl becerileri ismiyle oluşturulan ilk çerçeve) yer alan beceriler arasındadır (EK 1). Çerçevelerle ilgili çalışmaların devam ettiği o yıllarda üç beceri daha, “sosyal katılım, girişimcilik ve empati” sonraki yıllarda 21. yüzyıl becerileri olarak ele alınmıştır. Bu yönüyle 2005 sosyal bilgiler öğretim programındaki 15 temel beceriden dokuzunun 21. yüzyıl becerisi olduğu söylenebilir. 2005 programında bilgi teknolojilerini kullanma ve yaratıcı düşünme, girişimcilik, sosyal katılım ve empati gibi becerilerin yer alması yeni yüzyılın öne çıkan ihtiyaçlarının farkında olduğunu göstermektedir. 1995-2000 arası doğan Y kuşağı ve 2000 sonrası doğan Z kuşağı öğrencilerinin öğrenim göreceği bu program 2018 yılına kadar devam etmiştir.

2018 sosyal bilgiler öğretim programı 21. yüzyıl becerilerine ilişkin çalışmaların ilerlediği hatta bu çerçevelerin artık yaşam becerilerine (yaşam becerileri, yeşil beceriler, duygusal beceriler) evrildiği bir dönemde hazırlanmıştır.

“2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul-Ortaokul 4-5-6-7. sınıflar)” içerisinde yer alan öğrencilere kazandırılacak 27 temel beceri arasında “iletişim, işbirliği, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, yenilikçi düşünme, girişimcilik, öz denetim, medya okuryazarlığı, politik okuryazarlık, sosyal katılım, finansal okuryazarlık, çevre okuryazarlığı, harita okuryazarlığı, araştırma, kanıt kullanma, gözlem, empati, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, değişim ve sürekliliği algılama, konum analizi, mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, tablo, grafik ve diyagram çizme ve

yorumlama, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma” bulunmaktadır (MEB, 2018, s. 9). Bu becerilerle 21. yüzyıl becerileri olarak ilk tanışan kuşak Z kuşağıdır.

2018 programında kazandırılmak istenen beceri sayısının 27’ye yükselmesi Akbaba ve Aksoy’a (2019) göre “insan hayatındaki hızlı değişimin ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin” doğal bir sonucudur (s. xv). Yalçın ve Akhan’a (2018) göre yeni program 21. yüzyıl becerilerine ve evrensel değerlere sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Programdaki beceriler incelendiğinde AB’nin ilk olarak 2006 yılında oluşturduğu ve 2018 yılında güncellediği Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi (EK 4 ve 5) ve diğer 21. yüzyıl çerçevelerinde yer alan becerilerin ve okuryazarlıkların programa dâhil edildiği görülmektedir. Bu 27 beceriden iletişim, işbirliği, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, çevre okuryazarlığı, finansal okuryazarlık, politik okuryazarlık, girişimcilik, öz denetim, problem çözme, sosyal katılım, yenilikçi düşünme, empati, karar verme, medya okuryazarlığı becerileri 21. yüzyıl becerileri arasındadır.

Tüm dünyada bu yeni beceri setlerinin programlarda nasıl yer alacağı ve nasıl kazandırılacağı ve en önemlisi nasıl ölçüleceği ile ilgili yoğun çalışmalar yapılmaktadır. BM’nin, AB’nin, OECD’nin, P21’in ve diğerlerinin ileriye dönük çalışmaları yoğun bir şekilde sürmektedir. Muhtemelen 21. yüzyıl beceri çerçeveleri vizyonu ile hazırlanan bu ilk 2018 öğretim programı da alandaki bu gelişmeler ışığında gelecek kuşakların ihtiyaçlarına göre şekillenmeye devam edecektir.

Hazırlanan aşağıdaki Tablo 12’de 1968, 1998, 2005 ve 2018 yıllarında hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programlarının içerdiği beceriler ve hangi kuşakların bu programlarla yetiştikleri sunulmuştur.

Tablo 12 incelendiğinde 1968 ve 1998 sosyal bilgiler öğretim programlarında ayrı bir bölüm halinde verilmeyen ancak amaçlar ve açıklamalar kısmında belirtilen becerilerin birçoğunun 2005 programında da yer aldığı görülmektedir. Ayrıca 2005 ve 2018 programlarında yer alan becerilerden 13 becerinin ortak olduğu, 2005 programında yer alan bilgi teknolojilerini kullanma becerisinin 2018 programında dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlık olarak ele alındığı, yaratıcı düşünme becerisinin ise yenilikçi düşünme becerisinin içinde değerlendirildiği görülmektedir.

Tablo 12

Kuşaklar Boyunca Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Yer Alan Beceriler

1968 (X Kuşağı)	1985 (X-Y Kuşağı)	1998 (Y Kuşağı)	2005 (Y-Z Kuşağı)	2018 (Z Kuşağı)
-Araştırma -Gözlem -Sosyal Katılım -Sorgulama -Problem çözme -Değişim ve Sürekliliği Algılama, Açıklama -İşbirliği (Küme çalışmaları) -Küresel Farkındalık -Ekonomi ve Finans -Çevre ve ekonomi -Kroki Plan Harita Ölçek Kullanma -Yaratıcılık -Sağlık -Uzlaşma- Sorunları Çözme		-Araştırma -Akıl Yürütme -Sosyal Katılım -Sorgulama -Değişim ve Sürekliliği Algılama -İşbirliği -Küresel farkındalık -Çevre -Ekonomi -Harita -Grafik, Tablo, Küre, -Diyagram, Zaman şeridi becerileri Karar verme -Bilgi-iletişim teknolojilerini kullanma -Planlı çalışma (Sosyal Beceri) -Başkalarının görüş inancılarını saygı hoşgörü	Bilgi Teknolojilerini Kullanma Yaratıcı Düşünme	İşbirliği Öz denetim Çevre okuryazarlığı Dijital okuryazarlık Finansal okuryazarlık Politik okuryazarlık Yenilikçi düşünme Medya okuryazarlığı Harita okuryazarlığı Hukuk okuryazarlığı Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme Kanıt kullanma Konum analizi Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
				Araştırma Gözlem İletişim Eleştirel Düşünme Girişimcilik Becerisi Problem Çözme Sosyal Katılım Empati Karar Verme Mekânı Algılama Değişim ve Sürekliliği Algılama Zaman ve Kronolojiyi Algılama Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlgili araştırmaların sunulacağı bu bölümde, 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki bakış açıları, görüşleri belirlemeye yönelik X, Y ve Z kuşakları ile yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar sunulacaktır.

Bu çalışmalarda belirlenen görüşlere, algılara genellikle kuşak özellikleri açısından bakılmamış, araştırmacılar tarafından katılımcıların ait oldukları kuşak bilgisi verilmemiş, bunun yerine yaşları ya da hizmet yılları belirtilmiştir. Bu çalışmalardaki katılımcıların hangi kuşaklara ait oldukları, araştırmada X, Y ve Z kuşakları için kullanılan sınıflandırmaya göre (X kuşağı: 1965-1980; Y kuşağı: 1981-2000; Z kuşağı: 2000 sonrası doğan bireyler) araştırmacı tarafından belirtilmiştir.

Bununla beraber alanyazında 21. yüzyıl becerilerinin önemine, gerekliliğine dair görüşleri, bakış açılarını belirlemeye yönelik X, Y ve Z kuşaklarıyla aynı anda çalışıldığı ve bu konudaki görüşlerin, algıların karşılaştırıldığı bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

3.1. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair X-Y Kuşakları ile Yapılan Çalışmalar

Gibson-Cayouette (2010) tarafından yürütülen “New England Eyaleti Programındaki Eğitimcilerin Eğitildiği Staj yoluyla 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bilgi ve Anlayış” başlıklı doktora tez çalışmasında, böyle bir mesleki gelişim deneyimi yaşamayan katılımcıların 21. yüzyıl becerilerinin önemine ilişkin bilgi ve anlayışı üzerine etkisi araştırılmıştır. Keşif amaçlı bir karma yöntem metodu seçilen çalışmada, nicel verileri belirlemek için, rastgele olmayan örnekleme kullanan yarı deneysel bir statik grup karşılaştırma tasarımı kullanılmıştır. 33 öğretmenin yer aldığı deney grubu 2009 yılında New England eyaleti programında yer alan bir “Eğitimcinin Eğitildiği Mesleki Gelişim Programı (Stajı)” tamamlarken; 44 öğretmenden oluşan kontrol grubu bu profesyonel

gelişim programına katılmamıştır. Katılımcılar çalışmada verilen hizmet yıllarına göre Bebek Patlaması, X ve Y kuşaklarından öğretmenlerdir. STEM tabanlı bu programa katılan deney grubu yalnızca dört ilgili disiplinde ders veren Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik öğretmenleridir. Çalışmada nicel ve nitel veri toplama aracı olarak, P21 çerçevesindeki 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkında sahip olunan bilgi ve anlayış düzeyini belirlemeye yönelik, 5'li likert tipinde 23 soru, demografik 6 soru ve katıldıkları mesleki deneyim programı hakkında 19 soru olmak üzere toplam 48 soruluk bir anket hazırlanmış ve her iki gruba son test olarak uygulanmıştır. Nicel verilerinden elde edilen deney ve kontrol grubu için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması Tablo 13'te verilmiştir. Deney grubundaki öğretmenler kontrol grubundaki öğretmenlere göre daha fazla olsa da her iki grubun da 21. yüzyıl becerilerinin önemi konusunda bilgi ve anlayışa sahip oldukları görülmüştür. Tüm katılımcılar için en önemli beceri problem çözme, en az önemli görülen liderlik olmuştur.

Tablo 13

21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Gibson-Cayouette, 2010)

Kontrol Grubu		Deney Grubu	
Beceri	Ort	Beceri	Ort
Problem Çözme	14,8	Problem Çözme	20,4
İletişim	13,3	İletişim	19,8
Eleştirel Düşünme	12,0	İşbirliği	19,3
İşbirliği	12,0	Yaratıcılık	19,3
Yaratıcılık	11,8	Eleştirel Düşünme	19,2
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma	11,8	Değişime Uyum	17,6
Girişimcilik	11,5	Girişimcilik	17,6
Planlama	11,4	Esneklik (Uzlaşma)	17,3
Esneklik (Uzlaşma)	11,1	Üretkenlik	17,2
Değişime Uyum	11,0	Planlama	16,9
Üretkenlik	10,8	Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma	15,7
Teknoloji Okuryazarlığı	10,6	Teknoloji Okuryazarlığı	15,7
Liderlik	9,4	Liderlik	15,5

Not: Katılımcılar çalışmada verilen hizmet yıllarına göre Bebek Patlaması, X ve Y kuşaklarından öğretmenlerdir. "Knowledge and Understanding of 21st Century Skills Through Educator Externships: Programs in Southern New England," L. R. Gibson-Cayouette, 2010, Doctoral Dissertation, s.75-84., (https://scholarsarchive.jwu.edu/k12_ed/2/) kaynağından uyarlanmıştır.

Araştırmanın nitel verileri ankette yer alan ve sadece deney grubu öğretmenlerinin cevapladığı dört açık uçlu ve mesleki gelişim programı yöneticilerine sorulan beş açık uçlu sorular yoluyla toplanmıştır. Bununla birlikte elde edilen nitel veriler nicel verileri desteklemiştir. Çalışmadaki ilk açık uçlu sorunun deney grubuna ait veri analizinde dört

beceri teması ortaya çıkarılmıştır: sözlü ve yazılı iletişim, takım çalışması, uygulamalı öğrenme ve matematik. Bu temalar aynı zamanda deney grubunun en önemli gördüğü ilk üç beceriyi (iletişim, işbirliği, problem çözme) içermektedir. Öğretmenlerin bu sorudaki yorumlarının, 21. yüzyıl becerileriyle bağlantılı olduğu ve bu becerilerin 21. yüzyıl işyerinde olduğu kadar sınıfta da önemli beceriler olduğuna yönelik fikir birliği olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin %78'inin bu becerileri eğitimi geliştirmek adına sınıf uygulamalarına dâhil etme ihtiyacı duydukları bulunmuştur.

Quigley (2016) “Öğretmenlerin 21. Yüzyıl Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları: Stratejiler, Engeller ve Öğretim Üzerindeki Etkisi” başlıklı doktora tezinde lise İngilizce öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğrenme becerilerine ve bu becerilerin faydalarına, sınıfta eğitim ve öğrenim üzerindeki etkilerine, etkili biçimde uygulanmasındaki zorluklara yönelik algılarını ve tutumlarını keşfetmeyi amaçlamıştır. P21'in yenilikçi öğrenme uygulamalarının yürütüldüğü 2 farklı liseden, bu becerilerin öğretimi ile kullanımı hakkında bilgi ve deneyime sahip gönüllü 4 İngilizce öğretmeni 2014-2015 eğitim öğretim yılında çalışmaya katılmıştır. Katılımcılara dair demografik bilgi paylaşılmadığı için X ve Y kuşaklarından öğretmenler olabilecekleri düşünülmektedir. Karma metodolojiye sahip bu çoklu vaka çalışmasında hem nicel hem nitel veriler bir anket, odak grup görüşmeleri, bire bir mülakatlar ve ders planları şeklindeki arşiv verileri yoluyla toplanmıştır. Anketteki açık uçlu ve bir yanıt seçenekleri listesi ile yanıtları sınırlayan tek yanıtlı veya likert ölçekli biçiminde kapalı uçlu olarak toplam 14 soru ile hem nitel hem nicel veri toplanmıştır. Çalışmanın diğer nitel verileri için 14 açık uçlu soruyla yüz yüze mülakatlar, 11 açık uçlu soruyla odak görüşmeleri yapılmış ve ders planları (arşiv verileri) incelenmiştir. Ankette, katılımcılardan P21 tarafından tanımlanan 11 beceriyi önemine göre 1'den 11'e kadar bir ölçekte derecelendirmeleri istenmiştir. Tablo 14'te katılımcılara ait 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması verilmiştir. Veri analizi sonucu katılımcıların tümünün 21. yüzyıl becerilerinin içerisinde en önemli olarak iletişim ve işbirliği becerisini, en son sırada bilgi okuryazarlığını seçtikleri belirlenmiştir. Bu bulgu, odak grup ve bire bir görüşmeler ile ders planlarından elde edilen verilerle de desteklenmiştir. Katılımcılar yorumlarında ve görüşmelerinde iletişim ve işbirliğinin sınıflarında önemli beceriler olduğunu ve sınıfta teşvik edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sınıf uygulamaları ve ödevlerine ilişkin açıklamalarında, ders planlarının analizinde bu becerileri sınıflarında vurguladıkları tespit edilmiştir. Katılımcılar ayrıca, öğrencilerin teknoloji ile etkili bir şekilde çalışabilmeleri için güçlü eleştirel düşünme becerilerinin de önemini vurgulamışlardır.

Tablo 14

21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Quigley, 2016)

Beceri	Toplam Puan
İletişim ve İşbirliği	30
Girişimcilik ve Özyönetim	29
Verimlilik, Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	28
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme	28
Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler	27
Liderlik ve Sorumluluk	25
Teknoloji Okuryazarlığı	21
Yaratıcılık ve Yenilikçilik	21
Esnek Olma ve Değişime Uyum	20
Medya Okuryazarlığı	18
Bilgi Okuryazarlığı	17

Not: Katılımcılara dair demografik bilgi paylaşılmadığı için X ve Y kuşaklarından öğretmenler olabilecekleri düşünülmektedir. “Teachers’ Perceptions of 21st Century Instructional Practices, Strategies, Obstacles, and Impact on Teaching,” W. G. Quigley, 2016, Doctoral Dissertation, s. 160., (<https://www.proquest.com/dissertations-theses/teachers-perceptions-21st-century-instructional/docview/1802308045/se-2?accountid=13014>) kaynağından uyarlanmıştır.

Lawlor (2017), “Akademik ve İş Dünyası Liderlerinin 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Algıları” adlı doktora tez çalışmasında akademik ve iş dünyası liderlerinin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin algılarını, hangi becerileri başarı için önemli gördüklerini ve bu algıların ne derece uyumlu olduğunu araştırmıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında yürütülen bu nitel fenomenolojik çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen üniversitelerde tam zamanlı çalışan profesörler, doçentler veya yardımcı doçentlerden oluşan 23 katılımcı akademik lider olarak; bölüm yöneticileri, ekip liderleri veya genel müdür gibi pozisyonlara sahip 11 katılımcı da iş dünyası liderleri olarak yer almıştır. Araştırmacı akademik lider örnekleminin %60,87’sinin, iş dünyası liderlerinin ise %72,7’sinin 25-44 yaşları arasında ve katılımcıların çoğunun X ve Y Kuşağı olduğunu belirtmiştir. Çalışmada katılımcılara yedi demografik ve üç açık uçlu sorudan oluşan bir anket uygulanmış, sekiz akademik lider ve dört iş dünyası lideri ile de 11 soruluk mülakatlar yapılmıştır. Araştırma sonucunda akademik ve iş dünyası liderleri genel olarak 21. yüzyıl becerilerini lisans öğrencilerinin birbirine bağlı küresel işyerinde kariyerlerinde başarılı olabilmeleri için ihtiyaç duyulan gerekli, önemli beceriler olarak algılamışlardır. Veri analizinde elde edilen X ve Y kuşaklarının oluşturduğu her iki katılımcı grubu tarafından en önemli görülen ilk 10 becerinin sıralaması Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15

X ve Y Kuşakları İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Lawlor, 2017)

Akademik Liderler		İş Dünyası Liderleri	
Beceri	f	Beceri	f
İletişim	80	İletişim	38
İşbirliği	63	İşbirliği	34
Uygulamalı Değer	62	Problem Çözme	24
Duygusal Zekâ	57	Liderlik	21
Teknoloji Okuryazarlığı	57	Duygusal Zekâ	20
Web 2.0 Teknolojisini Kullanabilme	34	Teknoloji Okuryazarlığı	20
Yumuşak Beceriler	28	Girişimcilik	19
Bilgi Okuryazarlığı	27	Yumuşak Beceriler	15
Küresel Okuryazarlık	26	Uygulamalı Değer	15
Kişisel Mesleki Gelişim	2	Temel Bilgisayar Becerileri	1

Not: “Academic and Business Leaders’ Perceptions of 21st Century Skills: An Exploratory Study,” J. L. Lawlor, 2017, Doctoral Dissertation, s. 107, 120., (<https://www.proquest.com/openview/faa3adcfed0d8b0754ce76aefb31c9f1/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>) kaynağından uyarlanmıştır.

X ve Y kuşağı akademik liderleriyle yapılan görüşmelerde öneminden sıklıkla bahsedilen beceriler iletişim, işbirliği, küresel okuryazarlık ve teknoloji olmuştur. İletişim ve işbirliğinin birbiriyle ilişkilendirilebilen bir bütün olarak önemli olduğu, akran grupları arasında etkili bir şekilde işbirliği yapabilmenin de iletişim kurma becerisinden geçtiğini belirtmişlerdir. Diğer kültürleri anlamanın, kültürel farklılıkları kucaklamanın, küresel okuryazarlığın ve iletişim kurarak etkili bir şekilde çalışabilmenin önemini vurgulayarak bu üç becerinin iç içe geçtiğini söylemişlerdir. Onlara göre iletişim, işbirliği, küresel okuryazarlık gibi diğer becerileri elde etmek için çoğunlukla teknolojinin kullanılması gerekmektedir. X ve Y kuşağı iş dünyası liderleriyle yapılan görüşmelerde öneminden sıklıkla bahsedilen beceriler iletişim, işbirliği, duygusal zekâ ve girişimcilik olmuştur. Genel olarak iş arkadaşları ve ekipleriyle iletişim, e-postaların etkili kullanımı, işbirliği önemli görülmüştür. Çatışma çözmeyi, yüksek stresli çalışma ortamlarında etkili bir şekilde iletişim kurmak ve farklı görüşlerin ele alınarak ekibin olumsuz etkilenmemesini sağlamak için gereken önemli bir duygusal zekâ becerisi olarak tanımlamışlardır. Girişimcilik becerisinin bireyin konumunu, projeleri sahiplenip, ekibi veya işi bir bütün olarak daha iyi hale getirmeye yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmada X ve Y kuşağı üyesi hem akademik hem iş dünyası liderlerinin en önemli gördükleri ilk iki beceri iletişim ve işbirliği olmuştur. Her iki katılımcı grubunda en önemli ilk 10 beceri arasında 6’sının (iletişim, işbirliği, teknoloji okuryazarlığı, duygusal zekâ, yumuşak beceriler) ortak

olduğu bulunmuş yani akademik ve iş dünyası liderlerinin önemli gördüğü becerilerin çoğunun (%60'ının) uyumlu olduğu ve 21. yüzyıl becerilerine ilişkin benzer algıları paylaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çınar'ın (2019), 21. yüzyıl becerileri hakkında algı ve görüşleri belirlemek için yaptığı “Ortaokul Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Algılarının ve Görüşlerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında kullanılan açıklayıcı desen ile hem nicel hem nitel veri toplanmıştır. Katılımcı grubu olarak basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 27 sosyal bilgiler öğretmenin de aralarında bulunduğu toplam 292 ortaokul öğretmeni yer almıştır. Katılımcıların çalışmada verilen hizmet yıllarına göre Bebek Patlaması, X ve Y kuşaklarından öğretmenler olabilecekleri düşünülmektedir. Çalışmada farklı araştırmacılar tarafından geliştirilmiş “öğrenme yenilenme, yaşam ve kariyer ile bilgi, medya teknoloji becerileri” olmak üzere üç temanın yer aldığı 5’li likert tipinde 42 sorudan oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Çalışmada nitel veri toplamaya yönelik maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile her branştan 2 öğretmen seçilerek toplam 20 öğretmen ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler nicel verileri desteklemiştir. 2018/2019 eğitim öğretim yılında yürütülen araştırmanın nitel verilerinin içerik analizi sonucunda, öğretmenlerin en önemli olan beceriler hakkındaki görüşlerinin 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu olduğu bulunmuştur. Ayrıca, çalışmada öğretmen ve öğrenci ayırt etmeksizin tüm 21. yüzyıl bireylerinin sahip olması gereken beceriler arasından “iletişim, işbirliği, yaratıcılık, yenilikçilik, eleştirel düşünme, problem çözme, sosyal, bilişsel, teknoloji ve kendini yönetme” becerilerinin öne çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler “bilgi, medya teknoloji becerileri” alanında teknoloji kullanımının en çok ihtiyaç duyulan, önemli olan beceri olduğunu çünkü bu sayede öğretmenin alanında kendini yenileyerek, bilgi okuryazarlığını geliştirerek yaşadığı çağa ayak uydurabileceğini düşünmektedirler. “Öğrenme yenilenme becerileri” arasından iletişim becerisi öğretmenler tarafından en çok önemine ve gerekliliğine değinilen beceri olurken; “teknolojinin etkin kullanımı, kendini yenileme ve problem çözme” de diğer önemli görülen becerilerdir. “Yaşam ve kariyer becerileri” arasından ise “değişime uyum sağlama, esneklik, liderlik, işbirliği, girişimcilik, kendini yönlendirebilen öğrenen olma” becerilerinin önemine işaret etmişlerdir.

Eker (2020) “Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretmenlerinin 21.Yüzyıl Becerilerine Yönelik Algıları: Bir Durum Çalışması” başlıklı yüksek lisans tezinde 21.yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerilerine yönelik görüşleri ve bu becerilerin sınıf içindeki uygulamalarını, mesleki gelişim uygulamalarının bu becerileri anlamaya olan katkısını

incelemiştir. Veri toplama aracı olarak 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerileri hakkında öğretmenlerin fikir, inanç, bakış açılarının ve bu becerileri kullanımlarının belirlenmesine yönelik bir form kullanılmıştır. Formda, başka bir araştırmacı tarafından geliştirilen 5’li likert tipinde 40 maddelik bir anket, 5 açık uçlu soru ve becerilerin sınıf içinde kullanım sıklığını gösterir bir tablo yer almıştır. Keşifsel bir durum çalışması olan bu araştırmada vaka analizi uygulanarak Türkiye’deki farklı bölgelerden X ve Y kuşağı bireylerinin de yer aldığı 105 öğretmenden anket yoluyla nicel veriler, odak grubu olarak seçilen özel bir okuldaki 24-45 yaşlarında (çalışmanın yapıldığı yıl itibariyle 1974-1995 yılları arasında doğmuş, X ve Y kuşağı bireyi) 10 öğretmenden de yarı yapılandırılmış mülakat yoluyla nitel veriler toplanmıştır. İlk açık uçlu soruda, katılımcı X ve Y kuşağı İngilizce öğretmenlerinin en çok kullandıkları kelimelerin “çok önemli, önemli, etkili, faydalı” olduğu; çoğu katılımcının 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerilerine karşı olumlu algılara, bu becerilerin önemi ile etkileri üzerinde fikir birliğine ve ayrıca akademik-sosyal yaşamlarındaki önemine de farkındalığa sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak katılımcılar araştırmada yer alan 21. yüzyıl “öğrenme ve yenilikçilik becerilerinin (iletişim, işbirliği, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme)” önemi hakkında hem bilgiye hem farkındalığa sahiptirler. Ekip üyelerinin her birinin bireysel katkılarına değer verme ile ilgili anketteki 13. maddenin en yüksek yüzde değerine sahip olduğu, katılımcılar tarafından en çok işbirliği becerisinin önemli görüldüğü, takım çalışmasına ihtiyaç duyulduğu ve bu konuda farkındalık sahibi olunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, eğitimde uygulanmasına yönelik katılımcılar tarafından %75,2 ile en çok vurgulanan, önemli görülen beceri iletişim; en az vurgulanan, en az önemli görülen beceri %46,7 ile eleştirel düşünme becerisi olmuştur.

3.2. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Y Kuşağı ile Yapılan Çalışmalar

Ahonen ve Kinnunen (2015) “Öğrenciler 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Nasıl Değer Veriyor?” başlıklı çalışmada öğrencilerin, gelecekte ihtiyaç duydukları becerilerin önemi hakkındaki fikirlerini, 21. yüzyıl becerilerine nasıl önem verdiklerini ve şimdiye kadar öğrendikleri en önemli beceri ve yeterlilikler olarak neleri tanımladıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. 2010 yılında 11 ile 15 yaşları arasındaki (çalışmanın yapıldığı yıl itibariyle Y kuşağı bireyi) 718 öğrencinin yer aldığı “21. Yüzyıl Öğrencisi” başlıklı bir anket çalışmasındaki üç açık uçlu soruya ait sonuçların sunulduğu çalışmada katılımcılardan ilk olarak gelecekte, 2020 yılında ihtiyaç duyacaklarını düşündükleri beceri

listesi yazmaları istenmiştir. Daha sonra mevcut beceri çerçevelerinden oluşturulan, ATC21S çerçevesindeki tüm becerileri içeren ve ek olarak girişimcilik ve ekolojik farkındalık becerilerinin de eklendiği bir 21. yüzyıl becerileri listesi verilmiş ve öğrenciler bu becerileri verdikleri öneme göre sıralamışlardır. Son olarak okulda veya boş zamanlarında öğrendikleri en önemli olarak tanımladıkları becerilere veya yeterliliklere yönelik veri toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre Y kuşağı ortaokul öğrencileri genel olarak 21. yüzyıl becerilerini önemli bulmakta, gelecekteki yaşamları için önemlerini kabul etmekte ve bu becerilere değer vermektedirler. Çalışma sonucunda elde edilen Y kuşağı ortaokul öğrencileri için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması aşağıdaki Tablo 16’da verilmiştir. Katılımcılar en fazla önemi işbirliği becerisine, en az önemi de kültürel farkındalık becerisine vermişlerdir.

Tablo 16

Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Ahonen & Kinnunen, 2015)

Beceri	% değeri
İşbirliği	87
Bağımsız Girişimcilik ve Çalışma Becerileri	85
Öğrenme Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme	85
Teknoloji Okuryazarlığı	82
Yaratıcılık	81
Sosyal Sorumluluk	81
Problem Çözme	81
İletişim	80
Ekolojik Farkındalık	78
Eleştirel Düşünme	78
Vatandaşlık	77
Bilgi Okuryazarlığı	76
Kültürel Farkındalık	75

Not: “How Do Students Value the Importance of Twenty-First Century,” A. K. Ahonen and P. Kinnunen, 2015, Scandinavian Journal of Educational Research, 59(4), s. 404, kaynağından uyarlanmıştır.

Aydın (2019) tarafından yürütülen “İngilizce Öğretmen Adaylarının Görüşleri Çerçevesinde Öğretmen Eğitiminde 21. Yüzyıl Becerilerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar döneminde üç farklı üniversiteden 1993-1997 yılları arasında doğmuş (bu yıllar itibarıyla Y kuşağı bireyleri) olan 233 İngilizce öğretmenliği son sınıf öğrencisi yer almıştır. Çalışmada, katılımcıların 21. yüzyıl becerilerinin önemine ve lisans programındaki derslerle bu becerilerin ne düzeyde kazandırıldığına ilişkin görüşlerinin ve bu becerilere yönelik yeterlilik algılarının

belirlenmesi amaçlanmış ve tarama deseni seçilmiştir. Araştırmacı tarafından P21 çerçevesindeki beceriler temel alınarak “kültürlerarası, öğrenme-yenilenme, kariyer ve yaşam becerileri” olmak üzere dört alt boyutta toplam 35 beceri maddesi belirlenerek 5’li likert tipinde bir anket oluşturulmuştur. Çalışmada katılımcılardan önemi ile ilgili görüş alınan 35 beceriden, bu çalışmada yer alan 22 beceri ile örtüşen toplam 15 becerinin sıralaması Tablo 17’de verilmiştir. Y kuşağı öğretmen adaylarına göre en önemli teknoloji okuryazarlığı en az önemli liderlik becerisidir.

Tablo 17

Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Aydın,2019)

21. Yüzyıl Becerileri	M
Teknoloji okuryazarlığı	4,86
Girişimci olma	4,75
Eleştirel düşünme	4,73
Zamanı verimli kullanma (planlama)	4,70
Kültürel ve sosyal farklılıklara saygı duyma	4,70
Dünyadaki güncel gelişmelerin farkında olma (küresel farkındalık)	4,68
Üretken olma	4,65
Yaratıcı düşünme	4,61
Etkili iletişim	4,57
Değişime adapte olma (değişime uyum sağlama)	4,56
Problemleri çözme	4,54
İş birliği içinde çalışma	4,50
Öz-yönetimli öğrenme (kendini yönlendirebilen öğrenen olma)	4,49
Esnek olma (Uzlaşma, Sorunları Çözme)	4,45
Hedefe ilerleme sürecinde diğerlerine liderlik yapma	4,40

Not: “İngilizce Öğretmen Adaylarının Görüşleri Çerçevesinde Öğretmen Eğitiminde 21. Yüzyıl Becerilerinin İncelenmesi,” A. Aydın, 2019, s. 68-71, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara kaynağından uyarlanmıştır.

Ekinci (2019) “Üniversite Seviyesinde Eğitim Veren Yabancı Dil Eğitimcilerinin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Farkındalıkları” adlı çalışmasında 21. yüzyıl becerilerinin öğretimi ve kullanımıyla ilgili görüşleri, öğretim uygulamalarındaki yerini ve kullanımını araştırmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz döneminde amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen üç farklı üniversiteden 25-30 yaş aralığında olan (çalışmanın yapıldığı yıl itibarıyla Y kuşağı) 22 yabancı dil eğitmeni ile yapılan bu çalışmada karma yöntem ile veri toplanmıştır. Katılımcıların öğretim uygulamalarında 21. yüzyıl becerilerini nasıl kullandıklarını ve bunlara ne derece yer verdiklerini belirlemek amacıyla başka araştırmacılar tarafından geliştirilen 55 maddelik ve 5’li likert tipinde bir anket ile

çalışmanın nicel verileri toplanmıştır. Anket; “işbirliği, iletişim, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve yenilikçilik, teknoloji kullanabilme ve kendini yönetebilme” becerileri adı altında altı kategori içermektedir. Bu becerilerin öğretimi ve kullanımına yönelik görüşleri belirlemek amacıyla 14 katılımcının yer aldığı altı açık uçlu sorunun yöneltildiği yarı yapılandırılmış görüşmelerle de nitel veriler oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre katılımcılar genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin öneminin farkındadırlar ve bunları öğretimde kullanmaktadırlar. Görüşmelerde günümüzdeki öğrenciler için en önemli 21. yüzyıl becerilerinin sorulduğu açık uçlu sorudan elde edilen nitel verilerle ulaşılan 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması aşağıdaki Tablo 18’de sunulmuştur. Katılımcılar en çok önemi eleştirel düşünme becerisine; en az önemi de işbirliği becerisine vermişlerdir.

Tablo 18

Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Ekinci, 2019)

Beceri	f
Eleştirel Düşünme	11
Yaratıcılık ve Yenilikçilik	9
İletişim	8
Kendini Yönlendirebilme (Öz-Yönelim)	7
Teknoloji Kullanabilme	5
İşbirliği	2

Not: “Üniversite Seviyesinde Eğitim Veren Yabancı Dil Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Farkındalıkları,” M. Ekinci, 2019, International Journal of Language Academy, 7(4), s. 161., (<http://dx.doi.org/10.29228/ijla.25816>) kaynağından uyarlanmıştır.

Bedir (2019) “İngilizce Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilikçilik Becerilerine (4C) İlişkin İnançları ve Algıları” adlı araştırmasında 1994-1996 yılları arasında doğmuş (bu yıllar itibarıyla Y kuşağı bireyleri olan) 124 İngilizce öğretmen adayı ile çalışmıştır. “Öğrenme ve yenilikçilik” becerilerinden özellikle “eleştirel, yaratıcı düşünme, işbirliği ve iletişim becerilerine (4C)” yönelik inanç ve algıların belirlenmesine odaklanılan bu çalışmada açıklayıcı sıralı karma yöntem tasarımı kullanılmıştır. Nicel veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 3'lü Likert tipinde 12 kapalı uçlu soru ve beş açık uçlu soru yer almıştır. Nitel veriler ise 12 katılımcıdan oluşan odak grubu ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır. “4C: eleştirel, yaratıcı düşünme, işbirliği ve iletişim becerilerinin” eğitimde ne kadar önemli olduğuna ilişkin sorunun yer aldığı odak grubu görüşmelerinden elde edilen verilerin analizine göre; (Y kuşağı) İngilizce öğretmen adaylarının yarısından fazlası (%61,29) bu becerilerin 21. yüzyılda öğretimini ve

değerlendirilmesini önemli olarak görmektedirler. Katılımcılara göre “eleştirel düşünme” becerisi “4C becerilerinin” hem temel becerisidir hem de daha iyi performans adına öğrencilere öğretilmesi gerekli önemli bir beceridir.

3.3. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Z Kuşağı ile Yapılan Çalışmalar

Tharumaraj vd. (2018), “Öğrenenlerin Bakış Açısı: 21. Yüzyılın Temel Akıcılıkları” adlı makalelerinde öğrencilerin 2025 yılında gelecekleri için ihtiyaç duyacakları becerilerin önemine, 21. yüzyıl becerilerinin önemini nasıl değerlendirdiklerine ve şu ana kadar kendi başlarına kazandıkları en önemli becerilere ilişkin fikirlerini ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmacılar yaşları 16 ile 19 arasında değişen ve dijital yerliler olarak da bilinen 197 Z kuşağı lise öğrencisini seçtiklerini belirtmişlerdir. Çalışmada veri toplamak için farklı araştırmacıların geliştirdikleri üç farklı anketten uyarladıkları sorularla hazırladıkları çevrimiçi bir anket kullanılmıştır. Anket demografik sorulardan ve üç açık sorudan oluşmaktadır. İlk soruda, öğrencilerin 21. yüzyılın önemli zorlukları, becerileri ve bilgileri olarak ne algıladıkları ve bu yüzyılda neyle yüzleşip hayatta kalmaları gerektiğine dair fikir edinme amacıyla, katılımcılardan 2025 yılında ihtiyaç duyacakları üç beceri veya bilgiyi listelemeleri istenmiştir. İkinci soruda öğrencilerin verilen dokuz bilgi türüne (temel içerik bilgisi, disiplinler arası bilgi; dijital/BİT okuryazarlığı; problem çözme ve eleştirel düşünme; iletişim ve işbirliği; yaratıcılık ve yenilikçilik; yaşam/meslek becerileri ve liderlik; kültürel yeterlilik; etik/duygusal farkındalık) nasıl değer biçtiklerini belirlemek için bu bilgi türlerini önemine göre sıralamaları istenmiştir. Üçüncü soruda ise öğrenciler boş zamanlarında kendi başlarına öğrendikleri en önemli beceri veya bilgilerin neler olduğunu belirtmişlerdir. İlk sorunun sonuçlarında katılımcı Z kuşağı 2025 yılına geçerken ihtiyaç duydukları en önemli üç beceri/bilgiyi dijital okuryazarlık, yaşam becerileri, yaratıcılık ve yenilikçilik ve iletişim olarak sıralamışlardır. Stres yönetimi, sağlık ve proje yönetimi becerilerini ise en az gereken üç beceri/bilgi olarak belirtmişlerdir. Bunun yanında iletişim becerisi de 4. Sırada yer almıştır. Katılımcılar 2. soruda verilen dokuz bilgi/beceri türünü 1 (en önemli) ile 9 (en az önemli) olacak şekilde derecelendirmişlerdir. Buna göre, Z kuşağına göre en önemli beceriler problem çözme ve eleştirel düşünme, iletişim ve işbirliği ile yaşam/meslek becerileri/liderlik; en az önemli beceri ise kültürel yeterliliktir. Z kuşağı için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması aşağıdaki Tablo 19’da gösterilmiştir. Son olarak 3. sorunun sonuçlarına göre ise öğrenciler boş zamanlarında gelecekleri için ihtiyaç duydukları becerileri kendi başlarına oluşturup geliştirmektedirler.

Ayrıca Z kuşağının tipik akademik ortamın dışında şimdiye kadar kendi başlarına edindikleri en önemli beceriler yaşam becerileri, yaratıcılık ve yenilikçilik ile iletişim becerileri iken; en az önemli beceriler ise disiplinler arası bilgi, topluluk önünde konuşma becerileri ve esneklik veya uyum becerileridir. Sonuç olarak araştırmada genel olarak Z kuşağı öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerine önem verdikleri ve bunun önemini kabul ettikleri görülmüştür. Bu sonuç, problem çözme ve eleştirel düşünme, iletişim ve işbirliği, yaşam becerileri/iş becerileri/liderlik, teknoloji ve dijital okuryazarlık, yaratıcılık ve yenilikçilik vb. konulara verdikleri önemde açıkça görülmüştür.

Tablo 19

Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Tharumaraj vd., 2018)

Beceri	Ortalama
Problem Çözme ve Eleştirel düşünme	1.96
İletişim ve İşbirliği	2.14
Yaşam / Meslek Becerileri / Liderlik	2.29
Etik / Duygusal Farkındalık	2.35
Dijital / BİT Okuryazarlığı	2.49
Yaratıcılık / Yenilikçilik	2.53
Disiplinler Arası Bilgi	2.80
Temel İçerik Bilgisi	2.86
Kültürel Yeterlilik	3.63

Not: “Learners’ Perspective: 21st Century Essential Fluencies,” J.N. Tharumaraj, S. Krishnan, and R. Perumal, 2018, *The English Teacher*, 47 (3), s. 98. kaynağından uyarlanmıştır.

Karakoyun ve Lindberg (2020), “Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Görüşleri: Türkiye ve İsveç’te Nitel Bir Anket Çalışması” adlı makalelerinde öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri hakkındaki görüşlerini incelemişlerdir. Betimsel anket yöntemi uygulanan çalışmada Türkiye’den 116, İsveç’ten 81 olmak üzere toplam (Z kuşağından) 197 öğretmen adayı katılmıştır. Açık uçlu dört sorudan oluşan bir anketle nitel veri toplanan çalışmada katılımcıların gelecekteki öğrencilerinin sahip olmaları gereken, ihtiyaç duyacakları 21. yüzyıl becerilerine ilişkin görüşlerini almak için bir açık uçlu soru sorulmuştur. Hem Türkiye hem İsveç’teki Z kuşağı öğretmen adaylarının gelecekteki öğrencileri için en önemli gördükleri beceri dijital okuryazarlıktır. Diğer en önemli görülen beceriler Türkiye örneklemini için eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim; İsveç örneklemini için ise iletişim, bilgi okuryazarlığı, problem çözme ve dijital vatandaşlık olmuştur. Öte yandan Türkiye’deki katılımcılar sorumluluk; İsveç’tekiler ise işbirliği

becerisini en az önemli bulmuşlardır. Buna göre elde edilen 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması aşağıdaki Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20

Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması (Karakoyun & Lindberg, 2020)

Türkiye Z Kuşağı		İsveç Z Kuşağı	
Gelecekteki Öğrencileri İçin		Gelecekteki Öğrencileri İçin	
Beceri	%	Beceri	%
Dijital Okuryazarlık	24,0	Dijital Okuryazarlık	44,9
Eleştirel Düşünme	19,2	Bilgi Okuryazarlığı	21,3
Problem Çözme	15,3	İletişim	10,2
İletişim	13,5	Dijital Vatandaşlık	8,7
Bilgi Okuryazarlığı	11,4	Eleştirel Düşünme	7,1
İşbirliği	7,4	Problem Çözme	5,5
Medya Okuryazarlığı	5,2	İşbirliği	2,4
Dijital Vatandaşlık	2,2		
Yaratıcı Düşünme	1,3		
Sorumluluk	0,4		

Not: “Preservice teachers’ views about the twenty-first century skills: A qualitative survey study in Turkey and Sweden,” F. Karakoyun and O. J. Lindberg, 2020, Education and Information Technologies, 25, 2362-2363. (<https://doi.org/10.1007/s10639-020-10148-w>) kaynağından uyarlanmıştır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Çalışmanın yönteminin sunulacağı bu bölümde, araştırmada izlenen bilimsel yaklaşımın modeline, araştırmanın çalışma grubuna, verilerin toplanmasında kullanılan veri toplama aracına, geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarına ve toplanan araştırma verilerinin analizine ilişkin bilgilere detaylı biçimde yer verilecektir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine yönelik X, Y ve Z kuşaklarının görüşlerinin detaylıca incelenmesi ve bakış açılarının ortaya çıkarılması amaçlandığı için tarama (survey) modeli kullanılmıştır.

Araştırmacılar genellikle büyük bir grup insanın belirli bir konu hakkındaki fikirleriyle ilgilendiklerinde tarama modelini kullanırlar. Çünkü bu modelin temel amacı, o insan grubunun fikirlerini, özelliklerini tanımlayabilmektir. Dikkatle seçilmiş bir katılımcı örnekleme tarama modeli ile araştırıldığında bu örneklem hakkında elde edilenlerden o grubun (evrenin) bir açıklaması çıkarılır (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2012). Sosyal bilimlerde araştırmacıların gözlemlerini standartlaştırmak için sıklıkla tercih ettikleri bu araştırma deseninde, çalışmanın amacına uygun olarak seçilen sorular aracılığıyla belirli yöntemlerle seçilmiş örneklemlerden veriler toplanabilmektedir (Cemaloğlu, 2009).

Birçok tarama (anket) araştırması üç temel özelliğe sahiptir. Bu özelliklerden ilki, bir grup insandan, o grubun bir parçası olduğu popülasyonun (evrenin) görüşleri, tutumları, inançları gibi bazı yönlerini veya özelliklerini tanımlamak için toplanan bilgidir. İkincisi, bu bilginin soru sorularak toplanıp araştırmanın verilerinin oluşturulmasıdır. Sonuncusu ise bu bilginin popülasyonun (evrenin) bir örnekleminden alınmasıdır (Fraenkel vd., 2012, s. 393). Tarama (anket) modeli araştırmacılara birçok fayda sağlamaktadır. Öncelikle bu

metot ile çok daha fazla sayıda katılımcıya ulaşılarak çalışmanın dış geçerlik düzeyi artırılabilir. Geniş örneklemelerin rastgele ya da uygun örneklem metodu ile seçilebildiği, düşük maliyetlerle kısa zamanda ulaşılabildiği bu teknik daha objektiftir. Yanıtlanma oranının çok yüksek olduğu anket tekniğinde ayrıca sorular tüm katılımcılara aynı kaynaktan sorulduğu ve bir yönlendirici de olmadığı için çoğu hata minimum düzeydedir. Elde edilen verilerin standardizasyonu da kolaydır (Cemaloğlu, 2009; Fraenkel vd., 2012).

4.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan X, Y ve Z kuşağı bireylerine karar verebilmek için öncelikle detaylı bir alanyazın taraması yapılmış ve çalışmanın yapıldığı yıllarda sırasıyla X kuşağını temsil eden bireylerin 1965 ve 1980 yılları arasında doğan; Y kuşağını temsil eden bireylerin 1981 ve 2000 yılları arasında doğan ve Z kuşağını temsil eden bireylerin ise 2000 yılı sonrasında doğan kişiler olduğu kabul edilmiştir.

Ayrıca çalışma grubunu oluşturacak olan X, Y ve Z kuşaklarının sosyal bilgiler ortak paydasında buluşturulabilmesi adına da, bu çalışmada X kuşağı olarak 1965 ve 1980 yılları arasında doğan sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında öğrenim gören son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayları ve Z kuşağı olarak ise 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersini almış olan 8. sınıf öğrencileri seçilmiştir. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde yürütülmüştür.

Çalışma grubundaki X kuşağı katılımcıları için 1965 ve 1980 yılları arasında doğan sosyal bilgiler öğretmenlerine daha fazla sayıda ulaşabilmek adına amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak Ankara ili merkezi seçilmiş ve 197 kız ile 109 erkek olmak üzere toplam 306 sosyal bilgiler öğretmeni X kuşağı katılımcıları olarak çalışmada yer almışlardır.

Çalışma grubundaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet yıllarını gösteren Tablo 21 aşağıda verilmiştir. X kuşağını temsil eden bireylerin 1965-1980 yılları arasında doğanlar olması gerektiğinden çalışma kapsamında seçilecek öğretmenlerin en az 15 yıldır öğretmenlik yapmaları ölçüt alınmıştır. Ancak, Tablo 21’de hizmet yılı 10-15 yıl arası olduğunu belirten öğretmenlere araştırmacı tarafından doğum yılları sorulup 1980 ve öncesi doğumlu oldukları; hizmet yılı 25-30 yıl arası olduğunu belirten öğretmenlere ise yine araştırmacı tarafından doğum yılları sorulup 1965 ve sonrası doğumlu oldukları teyit edildiği için çalışma kapsamına dâhil edilmişlerdir.

Tablo 21

X Kuşağının Hizmet Yılına Göre Dağılımı

Hizmet Yılı	n
10-15 yıl arası	56
15-19 yıl arası	103
20-24 yıl arası	96
25-30 yıl arası	51
Toplam	306

Çalışma grubundaki Y kuşağı katılımcıları için, 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Türkiye’deki 6 farklı üniversitenin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı son sınıfta öğrenim gören 224 kız 203 erkek olmak üzere toplam 427 öğretmen adayına amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Çalışmadaki Y kuşağı öğretmen adaylarının mezun olduğu lise türüne göre dağılımını gösteren Tablo 22 aşağıda verilmiştir.

Tablo 22

Y Kuşağının Mezun olduğu Lise Türüne Göre Dağılımı

Mezun Olduğu Lise Türü	n
1- Anadolu Öğretmen Lisesi	30
2- Anadolu Lisesi	116
3- Çok Programlı Lise	38
4- Fen Lisesi	-
5- Anadolu İmam Hatip Lisesi	8
6- Sosyal Bilimler Lisesi	9
7- Anadolu Meslek Lisesi	43
8- Genel / Düz Lise	177
9- Açık Öğretim	6
Toplam	427

Çalışma grubundaki Z kuşağı katılımcıları için Ankara ili merkezinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak 200 kız ve 231 erkek olmak üzere toplam 431 sekizinci sınıf öğrencisine ulaşılmış ve Z kuşağı olarak çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Çalışma grubundaki katılımcıların ait oldukları X, Y ve Z kuşaklarına ve cinsiyetlerine göre dağılımını gösteren Tablo 23 ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 23

Çalışma Grubunun X, Y ve Z Kuşaklarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	X kuşağı	Y kuşağı	Z kuşağı	Toplam
Kız	197	224	200	600
Erkek	109	203	231	564
Toplam	306	427	431	1164

4.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada araştırmacı tarafından; X kuşağı olarak doğum tarihi 1965-1980 yılları arası olan sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri ve Z kuşağı olarak 8. sınıf öğrencileri tarafından, 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın ne derece önemli olduğunun belirlenmesine yönelik bir anket hazırlanmıştır.

Tarama modelinin uygulandığı bu çalışmada hazırlanan anket ile bu üç kuşağın 21. yüzyıl becerilerinin önem durumları hakkındaki bakış açıları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmadaki veri toplama aracının, anketin hazırlanması sürecine geçilmeden, öncelikle 21. yüzyıl becerileri ile ilgili kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın kapsamında 21. yüzyıl becerileri hareketi içinde yer alan ve tüm dünyada 21. yüzyıl becerilerine yönelik çerçeveler oluşturarak öne çıkan kurumlar belirlenmiş ve bu kurumların hazırladığı çerçeveler incelenerek karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada asıl odak noktası uluslararası düzeyde hazırlanan bu çerçevelerde 21. yüzyıl becerilerine verilen önem, diğer bir deyişle bu çerçevelerde yer alan 21. yüzyıl becerilerinin belirlenmesi olmuştur.

Öncelikle, araştırmacı tarafından X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerine verdiği önemi belirlemeye yönelik hazırlanacak ankette yer alacak 22 yirmi birinci yüzyıl becerisi belirlenmiştir.

Çalışmanın yapıldığı 2016 yılı itibarıyla seçilmiş alan yazında öne çıkan altı uluslararası çerçevede: “Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2003” (EK 1), “OECD-DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005” (EK 2), “AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2006” (EK 4), “P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007” (EK 6), “ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007” (EK 7), “ATC21S-KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010” (EK 9), belirlenen bu 22 yirmi birinci yüzyıl becerisinin *nasıl tanımlandıklarına, nasıl yer aldıklarına* dair bir tablo hazırlanmış ve bu tablo “21.YYB-ÖGA’ndeki Becerilerin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları” adıyla EK 13’te verilmiştir.

21.YYB-ÖGA’nde yer alan 22 yirmi birinci yüzyıl becerisinin yukarıda belirtilen uluslararası altı çerçevedeki dağılımını, bu çerçevelerin hangilerinde bulunduklarını ve 21.YYB-ÖGA’ndeki madde numaralarını gösteren Tablo 24 aşağıda verilmiştir.

Tablo 24

21.YYB-ÖGA'nde Yer Alan 21. Yüzyıl Becerilerinin Çerçevelere Göre Dağılımı

21.YYB-ÖGA'nde Yer Alan Beceriler	Bulunduğu Çerçeveler						Madde No
İşbirliği	enGauge	OECD	AB	P21	ISTE	ATC21S	1
İletişim	enGauge	OECD	AB	P21	ISTE	ATC21S	2
Teknoloji Okuryazarlığı	enGauge	OECD	AB	P21	ISTE	ATC21S	3
Sosyal ve Kültürel Beceriler	enGauge	OECD	AB	P21	ISTE	ATC21S	4
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	enGauge	-	AB	P21	ISTE	ATC21S	5
Eleştirel Düşünme	enGauge	-	AB	P21	ISTE	ATC21S	6
Problem Çözme	enGauge	-	AB	P21	ISTE	ATC21S	7
Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme	enGauge	-	-	P21	ISTE	ATC21S	18
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	enGauge	OECD	-	P21	-	ATC21S	10
Planlama	enGauge	OECD	-	P21	-	ATC21S	11
Sivil Hayata Katılma ve Resmi Süreçleri Anlayabilme	-	OECD	AB	P21	-	ATC21S	20
Değişime Uyum Sağlama	enGauge	-	-	P21	-	ATC21S	12
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	enGauge	-	-	P21	-	ATC21S	13
Üretkenlik	enGauge	-	-	P21	ISTE	-	8
Liderlik	-	-	-	P21	ISTE	ATC21S	15
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	enGauge	-	-	P21	-	-	19
Risk Alabilme	enGauge	-	AB	-	-	-	14
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	-	OECD	AB	-	-	-	16
Girişimcilik	-	-	AB	P21	-	-	17
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	-	-	AB	P21	-	ATC21S	21
Öğrenmeyi Öğrenme	-	-	AB	-	-	ATC21S	9
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	-	-	-	P21	-	-	22

Bu çalışmada sadece herhangi bir kuşak açısından 21. yüzyıl becerilerinin önemi değil, sosyal bilgiler alanında X, Y ve Z kuşaklarının tümünün 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki bakış açılarının açığa çıkarılması amaçlanmıştır. Bu sebeple, araştırmacı tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerileri ifade edilirken tüm kuşak katılımcılarının kolayca anlamaları sağlanmaya çalışılmıştır. Özellikle çalışma grubunda yer alan ve Z kuşağını temsil eden 8. sınıf öğrencileri açısından hem madde sayısının hem de içeriklerinin zorlayıcı olmaması gözetilmiş, bu beceriler en sade haliyle tek cümlede ifade edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra iki alan uzmanı ile yapılan görüşmeler sonrasında 22 beceri ifadesinin tümünde uzlaşmıştır.

Sonuçta X, Y ve Z kuşakları tarafından 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın ne derece önemli olduğunu belirlemeye yönelik 5’li likert tipi 22 maddeden oluşan “21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşleri Belirleme Anketi (21.YYB-ÖGA)” hazırlanmıştır.

5’li likert tipindeki 21.YYB-ÖGA, X, Y ve Z kuşaklarının cinsiyet, mezun oldukları lise türü ve hizmet yılı gibi demografik özelliklerine yönelik soruların yer aldığı giriş bölümü ve 21. yüzyıl bireylerinin belirlenen 22 beceriye sahip olmasının ne derece önemli olduğunun sorulduğu ana bölüm olmak üzere toplam iki bölümden oluşmaktadır.

Araştırmada tüm katılımcılar, 21. yüzyıl bireylerinin sahip olması beklenen 22 becerinin ne kadar önemli olduğuna dair görüşlerini 21.YYB-ÖGA’ndeki “1-Önemsizdir”, ”2-Az Önemlidir”, “3-Orta Derecede Önemlidir”, “4-Önemlidir” ve “5-Çok Önemlidir” kategorilerini kullanarak ifade etmişlerdir.

Araştırmadaki X, Y ve Z kuşağı katılımcılarına uygulanmak üzere 21.YYB-ÖGA’ne, her bir kuşağa yönelik farklı demografik özelliklerin sorulduğu giriş bölümleri düzenlenerek üç farklı format olarak son hali verilmiştir.

X kuşağı katılımcılarına (doğum tarihi 1965-1980 yılları arası olan sosyal bilgiler öğretmenlerine) yönelik anketin cinsiyet ve hizmet yılı demografik bilgilerinin sorulduğu giriş bölümünü içeren formatı EK 16’da yer almaktadır.

Y kuşağı katılımcılarına (sosyal bilgiler öğretmenliği programı 4. sınıf öğrencilerine) yönelik anketin cinsiyet ve mezun olduğu lise türü demografik bilgilerinin sorulduğu giriş bölümünü içeren formatı EK 17’de yer almaktadır.

Z kuşağı katılımcılarına (8. sınıf öğrencilerine) yönelik anketin cinsiyet demografik bilgilerinin sorulduğu giriş bölümünü içeren formatı ise EK 18’de verilmiştir.

4.4. Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Çalışmanın amacına yönelik geliştirilen ölçme aracı, 21.YYB-ÖGA'ne dair yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsam ve dış (görünüş) geçerliği ile yapı geçerliği açısından detaylıca aşağıda sunulmuştur.

Çalışma kapsamında geliştirilen 21.YYB-ÖGA ile elde edilen bulguların X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinin önemine ilişkin görüşlerini ne derecede doğru olarak yansıttığını irdelemek için öncelikle kapsam ve dış (görünüş) geçerliğine bakılmıştır.

Kapsam geçerliği sağlanması amacıyla alınan uzman görüşlerinin toplanması, X, Y ve Z kuşaklarını temsil eden katılımcılarla odak görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve son olarak pilot uygulamanın yapılması basamakları sırasıyla izlenmiştir.

Alan uzmanları görüşlerinin toplanması amacı doğrultusunda 21.YYB-ÖGA Türkiye'deki üç farklı üniversitede görev yapan sosyal bilgiler eğitimi bilim dalında görevli iki öğretim üyesi, eğitim programları ve öğretim anabilim dalında görevli bir öğretim üyesi ve tarih eğitimi bilim dalında görevli bir öğretim üyesi olmak üzere toplam dört alan uzmanına verilmiş ve yaptıkları değerlendirmeler sonucu uzlaşılan tüm öneri ve değişiklikler 21.YYB-ÖGA'ne yansıtılmıştır. Bununla birlikte 21.YYB-ÖGA ayrıca Türkiye'de Türkçe eğitimi ana bilim dalında görevli iki öğretim üyesine de verilmiş ve yine uzman görüşlerinde belirtilen yazım ve imla hataları da düzeltilerek bir diğer kapsam geçerliği basamağı olan ön uygulama, odak görüşmelerine geçilmiştir.

Ölçüm araçları geliştirilirken yapılacak pilot uygulama öncesi belirlenen katılımcılarla ön uygulama, odak görüşmeleri yapılması önemli bir adımdır. Çünkü katılımcılarla birebir yapılan bu görüşmeler yardımıyla hem pilot uygulamada karşılaşılabilecek problemlerin önceden tespiti ve bunların çözülmesi mümkün olmaktadır; hem de anket uygulandığında katılımcıların anlamakta zorluk yaşayacağı ve yanlış değerlendirebileceği olası anket soruları tespit edilip gerekli düzeltmeler yapılabilmektedir.

Bu araştırmada daha önce belirtildiği gibi çalışmaya katılacak X, Y ve özellikle Z kuşağı katılımcıları tarafından, beceri ifadelerinin rahatlıkla anlaşılıp anlaşılamadığının tespiti için ön görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu odak görüşmeleri X kuşağı katılımcıları adına doğum tarihi 1965-1980 yılları arası olan 13 sosyal bilgiler öğretmeni; Y kuşağı katılımcıları adına sosyal bilgiler öğretmenliği bölümündeki 10 son sınıf öğrencisi ve Z kuşağı katılımcıları adına 12 sekizinci sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Tüm görüşmeler sonunda 21.YYB-ÖGA'nde yer alan 22 beceri ifadesinin daha net anlaşılması

için gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu düzeltmeler sonunda özellikle 8. sınıf öğrencilerinin, anket sorularının anlaşılmasında sorun yaşamayacağını teyidi için ulaşılabilen 67 sekizinci sınıf öğrencisine EK 15’de verilen form dağıtılarak anket maddelerinin anlaşılıp anlaşılamadığı kontrol edilmiştir. Formlar değerlendirilerek anket maddelerinin anlaşılmasında bir güçlük olmadığına emin olunduktan sonra kapsam geçerliğinin son basamağına geçilmiş, pilot uygulama yapılmıştır.

Pilot uygulama yapılmadan önce gerekli olan katılımcı sayısının belirlenmesi için madde sayısının en az 5 katı katılımcı olması (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2014) kuralı gözetilmiştir. 22 maddeden oluşan 21.YYB-ÖGA’nin pilot uygulaması için X kuşağı adına doğum tarihi 1965-1980 yılları arası olan 117 sosyal bilgiler öğretmeni, Y kuşağı adına 135 sosyal bilgiler öğretmenliği 4. sınıf öğrencisi ve Z kuşağı adına 139 sekizinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 391 katılımcı ile pilot çalışma yürütülmüştür.

Yapı geçerliği açısından pilot uygulamada elde edilen verilerle, madde toplam korelasyon kullanılarak güvenirlik katsayısının hesaplanması için güvenirlik testi yapılmadan önce pilot çalışma veri setindeki kayıp datalar incelenmiştir. Toplam 391 katılımcının verilerindeki kayıp veriler (hepsini aynı işaretleyen 24 kişi) belirlenmiş ve çıkarılmaları sonucunda pilot uygulama kapsamında 367 katılımcının verileri analizlere dâhil edilmiştir.

21.YYB-ÖGA’nin pilot uygulaması ile elde edilen verilerin madde toplam korelasyon kullanılarak güvenirlik katsayısının hesaplanması için güvenirlik testi yapılmış ve elde edilen veriler X, Y ve Z kuşaklarının her biri ve tüm katılımcılar açısından sunulmuştur.

21.YYB-ÖG’nin pilot uygulamasına ait Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayılarına ilişkin verileri gösteren Tablo 25 aşağıda verilmiştir.

Tablo 25

21.YYB-ÖGA Pilot Uygulaması Güvenirlik Analiz Sonuçları

	n	Cronbach's Alpha
X kuşağı	117	,908
Y kuşağı	118	,937
Z kuşağı	132	,893
X, Y ve Z kuşağı	367	,911

Tablo 25’e göre, kayıp dataların veri setlerinden çıkarılmaları sonucunda 117 katılımcıdan oluşan X, 118 katılımcıdan oluşan Y ve 132 katılımcıdan oluşan Z kuşaklarının her biriyle yürütülen pilot çalışmanın Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayıları sırasıyla ,908, ,937 ve

,893 bulunurken; 21.YYB-ÖGA'nin toplam 367 katılımcıyla gerçekleştirilen pilot uygulamasına dair Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ise ,911 olarak hesaplanmıştır.

Bir ölçek için Cronbach's Alpha (α) katsayısına bakıldığında, Kalaycı'ya (2008) göre eğer " $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek, yüksek derecede güvenilir bir ölçek" olarak kabul edilmektedir (s. 405). Sonuç olarak Tablo 25'deki bu Cronbach's Alpha değerleri 21.YYB-ÖGA bulgularının yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemektedir.

Aşağıdaki Tablo 26'da ise çalışmanın pilot uygulaması için 21.YYB-ÖGA'nda yer alan 22 maddeye ait madde toplam korelasyon değerleri de sunulmuştur.

Tablo 26

21.YYB-ÖGA Pilot Uygulama Madde Toplam Korelasyon Değerleri

Madde No	Madde Toplam Korelasyonu			
	X kuşağı	Y kuşağı	Z kuşağı	X-Y-Z kuşakları
İşbirliği	,499	,704	,416	,520
İletişim	,434	,653	,511	,531
Teknoloji Okuryazarlığı	,324	,609	,542	,522
Sosyal ve Kültürel Beceriler	,603	,780	,543	,643
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	,622	,588	,564	,585
Eleştirel Düşünme	,551	,655	,437	,535
Problem Çözme	,556	,748	,505	,607
Üretkenlik	,554	,675	,448	,555
Öğrenmeyi Öğrenme	,484	,570	,597	,565
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	,513	,646	,575	,588
Planlama	,500	,554	,499	,520
Değişime Uyum Sağlama	,562	,626	,640	,621
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	,352	,522	,476	,469
Risk Alabilme	,553	,464	,499	,483
Liderlik	,606	,559	,348	,450
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	,616	,665	,564	,602
Girişimcilik	,552	,613	,597	,588
Küresel Sorunları Anlayabilme	,607	,732	,521	,608
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	,501	,442	,356	,379
Sivil Hayata Katılma ve Resmi Süreçleri Anlayabilme	,485	,653	,450	,515
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	,635	,438	,416	,437
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	,610	,743	,456	,577

Madde toplam puan korelasyonu bir testin maddelerinden alınan puan ile o testten alınabilecek toplam puan arasındaki ilişkiyi açıklayabilmek için kullanılır. Likert tipi derecelendirme ölçeklerinin kullanıldığı bir testte elde edilen yüksek ve pozitif madde toplam korelasyon değerleri ile, "maddelerin benzer davranışları örneklediği ve de o testin iç tutarlılığının yüksek olduğu" söylenebilmektedir. Madde toplam korelasyon değerleri, "madde ayırt edicilik indeksi" adı altında katılımcıların ölçülen özellikleri açısından maddelerin onları ne derece ayırt edebildiğini göstermek için de kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2007, s. 171).

Bu açıdan bakıldığında, madde toplam korelasyon katsayısına bakıldığında bir madde için eğer “ $r \geq 0.40$ ise çok iyi bir madde; $0.30 \leq r \leq 0.39$ ise iyi derecede bir madde; $0.20 \leq r \leq 0.29$ ise zorunlu görülürse düzeltildikten sonra teste alınabilecek bir madde ve $r \leq 0.19$ ise teste alınmaması gereken bir madde” olduğu anlaşılmaktadır (Büyüköztürk, 2007, s. 171).

Bu bilgiler bağlamında Tablo 26 incelendiğinde X kuşağı açısından sadece “teknoloji okuryazarlığı” maddesinin ($r=,324$) iyi derecede bir madde iken diğer tüm maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin $r \geq 0.40$ olduğundan çok iyi maddeler oldukları; Y kuşağı açısından ankette yer alan tüm beceri ifadeleri için $r \geq 0.40$ olduğundan maddeler ile toplam arasındaki korelasyonun çok iyi düzeyde olduğu ve Z kuşağı açısından sadece “liderlik” maddesinin ($r=,348$) iyi derecede bir madde iken diğer tüm maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin $r \geq 0.40$ olduğundan çok iyi maddeler oldukları anlaşılmaktadır. Son olarak, 21.YYB-ÖGA’nın tüm kuşaklarla gerçekleştirilen pilot uygulamasına ait madde toplam korelasyon değerlerinin tümü $r \geq 0.40$ olduğundan, ankette yer alan tüm beceri ifadeleri için maddeler ile toplam arasındaki korelasyon çok iyi düzeydedir denilebilir.

21.YYB-ÖGA’nın ana uygulaması ile elde edilen verilerin madde toplam korelasyon kullanılarak güvenirlik katsayısının hesaplanması için izlenen adımlar ise aşağıda özetlenmiştir.

Ana uygulamada yer alan 1164 katılımcıdan toplanan anketler incelenmiş ve hepsini aynı işaretleyen 94 kişi belirlenerek kayıp datalar olarak veri setinden çıkarılmıştır. Toplam 1070 geçerli anket verileri ile madde toplam korelasyon kullanılarak güvenirlik katsayısının hesaplanması için güvenirlik testi yapılmış ve elde edilen veriler yine X, Y ve Z kuşaklarının her biri ve tüm katılımcılar açısından sunulmuştur. 21.YYB-ÖG’ne ait Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayılarına ilişkin verileri gösteren Tablo 27 aşağıda verilmiştir.

Tablo 27

21.YYB-ÖGA Güvenirlik Analiz Sonuçları

	n	Cronbach's Alpha
X kuşağı	278	,921
Y kuşağı	378	,941
Z kuşağı	414	,898
X Y ve Z kuşağı	1070	,922

Kayıp veri olarak çıkarılan anketlerden sonra toplamda 278 sosyal bilgiler öğretmeninin oluşturduğu X kuşağının; 378 sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin oluşturduğu Y kuşağının ve 414 sekizinci sınıf öğrencisinin oluşturduğu Z kuşağının anket verilerinin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları sırasıyla ,921, ,941 ve ,898 olarak hesaplanmıştır. Tablo 27'ye göre, 21.YYB-ÖGA'nin sahip olduğu Cronbach's Alpha güvenirlik değerinin ise ,922 olduğu belirlenmiştir. Tablo 27'deki bu Cronbach's Alpha değerleri ,80'den büyük oldukları için (Kalaycı, 2008) 21.YYB-ÖGA bulgularının yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir.

Aşağıdaki Tablo 28'de ise 21.YYB-ÖGA'nde yer alan 22 maddeye ait madde toplam korelasyon değerleri sunulmuştur.

Tablo 28

21.YYB-ÖGA Madde Toplam Korelasyon Değerleri

Madde No	Madde Toplam Korelasyonu			
	X kuşağı	Y kuşağı	Z kuşağı	X-Y-Z kuşakları
İşbirliği	,486	,669	,421	,540
İletişim	,425	,682	,406	,533
Teknoloji Okuryazarlığı	,328	,604	,362	,469
Sosyal ve Kültürel Beceriler	,659	,680	,461	,588
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	,686	,648	,556	,618
Eleştirel Düşünme	,646	,701	,506	,605
Problem Çözme	,653	,725	,489	,615
Üretkenlik	,653	,679	,475	,593
Öğrenmeyi Öğrenme	,521	,639	,568	,595
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	,595	,679	,568	,615
Planlama	,604	,632	,566	,596
Değişime uyum sağlama	,669	,672	,534	,625
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	,545	,664	,536	,597
Risk Alabilme	,574	,554	,454	,509
Liderlik	,520	,522	,454	,468
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	,614	,669	,574	,615
Girişimcilik	,523	,623	,524	,565
Küresel Sorunları Anlayabilme	,586	,692	,537	,607
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	,470	,497	,509	,485
Sivil Hayata Katılma ve Resmi Süreçleri Anlayabilme	,556	,605	,541	,574
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	,532	,471	,500	,475
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	,656	,677	,614	,640

Madde toplam korelasyon katsayısı eğer " $r \geq 0.40$ ise o maddenin çok iyi bir madde ve $0.30 \leq r \leq 0.39$ ise o maddenin iyi derecede bir madde olduğu" anlaşılmaktadır (Büyüköztürk, 2007, s. 171). Bu bilgiler odağında Tablo 28 incelendiğinde X kuşağı açısından sadece "teknoloji okuryazarlığı" maddesinin ($r=,328$) iyi derecede bir madde iken diğer tüm maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin $r \geq 0.40$ olduğundan çok iyi maddeler oldukları ve Y ile Z kuşakları açısından ise ankette yer alan tüm beceri

ifadeleri için $r \geq 0.40$ olduğundan maddeler ile toplam arasındaki korelasyonun çok iyi düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Son olarak, 21.YYB-ÖGA'nın tüm kuşaklarla gerçekleştirilen ana uygulamasına ait madde toplam korelasyon değerlerinin tümü $r \geq 0.40$ olduğundan, ankette yer alan tüm beceri ifadeleri için maddeler ile toplam arasındaki korelasyon çok iyi düzeydedir.

4.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma kapsamında veri toplamak için hazırlanan 21.YYB-ÖGA'ndeki 22 adet 21. yüzyıl becerisine 21. yüzyılda bireylerin sahip olmasını ne derece önemli gördüklerini “1-Önemsizdir”, “2-Az Önemlidir”, “3-Orta Derecede Önemlidir”, “4-Önemlidir” ve “5-Çok Önemlidir” kategorilerini kullanarak belirtmeleri beklenen X, Y ve Z kuşaklarını temsil edecek katılımcılar için anket, EK 16, EK 17 ve EK 18'de sunulan ve kuşaklara yönelik farklı demografik özellik sorularının olduğu giriş bölümlerinden oluşan üç farklı format halinde düzenlenmiştir.

Bu üç farklı formattaki 21.YYB-ÖGA, X kuşağını temsilen doğum tarihi 1965-1980 yılları arası olan 306 sosyal bilgiler öğretmenlerine; Y kuşağını temsilen 427 son sınıf sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerine ve Z kuşağını temsilen 431 sekizinci sınıf öğrencilerine olmak üzere toplamda 1164 katılımcıya verilmiştir.

21.YYB-ÖGA yukarıda sözü edilen çalışma gruplarına araştırmacı tarafından uygulanmaya başlanmış ve 3 hafta sonunda toplam 1164 katılımcıdan toplanan anket sonuçları MS Excel'e girilerek araştırmanın verileri oluşturulmuştur.

Verilerin analizine geçilmeden önce kayıp veriler (hepsini aynı işaretleyen 94 kişi) belirlenmiş ve çıkarılmaları sonucunda araştırma kapsamında 1070 katılımcının verileri analizlere dâhil edilmiştir.

Araştırmanın nicel verileri SPSS 22.0 istatistik program paketinin yardımıyla betimleyici istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri ile hesaplanarak her bir araştırma sorusuna yönelik tablolar halinde sunulmuştur. Bunun yanında çalışmada yer alan X, Y ve Z kuşaklarının 21.YYB-ÖGA'ndeki 22 adet 21. yüzyıl beceri ifadesinin önemine yönelik bakış açılarını incelemek için uygulanan ve sonuçta 21. yüzyıl becerilerinin önemi ile kuşak türleri arasında bir ilişki olduğunu gösteren Ki-kare analizi sonuçlarına da tablolarda yer verilmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu çalışma; 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine dair X (sosyal bilgiler öğretmenleri), Y (sosyal bilgiler öğretmen adayları) ve Z (8. sınıf öğrencileri) kuşaklarının bakış açılarını, bu becerilere nasıl değer verdiklerini, bu becerilerin önem sıralamasının kuşaklara göre değişip değişmediğini ve tüm kuşaklar için ortak önemde görülen becerilerin hangileri olduğunu incelemek için yürütülmüştür. Ayrıca kuşaklara ait bu görüşlerin çalışma kapsamında incelenen 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinde becerilerin yer alma sıklığı ile ne derece uyumlu olduğu da araştırılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde, yukarıdaki amaçlar doğrultusunda hazırlanan iki araştırma sorusu ve alt problemlerine cevap aramak için elde edilen verilerin analizleri sonucu ulaşılan bulgular ve yorumlar detaylı biçimde ele alınmıştır.

5.1. X, Y ve Z Kuşaklarının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Dair Bakış Açıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışma kapsamında geliştirilen 21.YYB-ÖGA uygulanarak cevap aranan ilk araştırma sorusuna (X (sosyal bilgiler öğretmenleri), Y (sosyal bilgiler öğretmen adayları) ve Z (8. sınıf öğrencileri) kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine dair bakış açıları nasıldır?) cevap aramak için hazırlanan üç alt probleme yönelik toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

5.1.1. 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine Yönelik X, Y ve Z Kuşaklarının Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın ilk araştırma sorusunun 1. alt probleminde X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinin önemine yönelik görüşlerinin dağılımı incelenmiştir. Bu amaçla 5'li likert

tipindeki 21.YYB-ÖGA’nde yer alan 22 adet 21. yüzyıl beceri ifadesinin her birinin önemine dair X, Y ve Z kuşaklarının verdikleri cevaplardan elde edilen ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (S), frekans (f) ve yüzde (%) değerlerini gösteren tablolar hazırlanmıştır. 21. yüzyıl becerilerinin önemi ile kuşaklar arasında bir ilişki olduğunu gösteren Ki-kare analizi sonuçlarına da bu tablolarda yer verilmiştir.

21. yüzyıl becerilerinin önemine ilişkin X, Y ve Z kuşaklarının görüşlerini belirlemek için uygulanan 21.YYB-ÖGA’nde bulunan ilk beceri olan işbirliği becerisinin önemine dair katılımcıların görüşlerinin dağılımını gösteren Tablo 29 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 29

X,Y,Z Kuşaklarının İşbirliği Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İşbirliği*	X	278	4,59	0,66	1	0,4	2	0,7	14	5,0	77	27,7	184	66,2
	Y	378	4,34	0,83	3	0,8	15	4,0	25	6,6	143	37,8	192	50,8
	Z	414	4,22	0,92	14	3,4	8	1,9	33	8,0	179	43,2	180	43,5
	Total	1070	4,36	0,84	18	1,7	25	2,3	72	6,7	399	37,3	556	52,0

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 29’deki bulgulara genel olarak bakıldığında üç kuşağın tümü tarafından “önemsiz”, “az önemli” ve “orta derecede önemli” görüşlerinin toplam yüzde değerlerinin oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Öte yandan Z kuşağında, diğer kuşaklara göre işbirliği becerisini “önemli” olarak görenlerin %43,2 olduğu ve bu oranın aynı kuşaktaki “çok önemli” olarak görenlerin oranına (%43,5) çok yakın olduğu da anlaşılmaktadır. İşbirliği becerisinin “çok önemli” görüldüğü yüzde değerlerine bakıldığında en fazla oranın %66,2 ile X kuşağında olduğu anlaşılmaktadır. Bu beceriyi Y kuşağı ise %50,8 ile “çok önemli” olarak görmektedir.

Tablo 29’a bakılarak işbirliği becerisinin önemi bu üç kuşak açısından birlikte değerlendirildiğinde “önemli/çok önemli” bulanların toplam yüzdesi X kuşağı için %93,9, Y kuşağı için %88,6 ve Z kuşağı için %86,7 olduğu görülmektedir. Buna göre işbirliği becerisinin X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzde değerleriyle önemli bir beceri olarak görüldüğü söylenebilir. İşbirliği becerisine verilen önem konusunda üç kuşağa ait ortalamalar incelendiğinde ise bu beceriyi en önemli gören kuşak sırasıyla X kuşağı ($\bar{X}$ =4,59; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,34; önemli) ve Z kuşağıdır ($\bar{X}$ =4,22; önemli).

X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinden iletişim becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşlerinin dağılımını gösteren Tablo 30 aşağıda verilmiştir.

Tablo 30

X,Y,Z Kuşaklarının İletişim Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İletişim*	X	278	4,77	0,53	1	0,4	1	0,4	5	1,8	46	16,5	225	80,9
	Y	378	4,47	0,76	3	0,8	10	2,6	14	3,7	130	34,4	221	58,5
	Z	414	4,30	0,88	9	2,2	9	2,2	36	8,7	154	37,2	206	49,8
	Total	1070	4,48	0,78	13	1,2	20	1,9	55	5,1	330	30,8	652	60,9

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Genel olarak Tablo 30'daki bulgulara bakıldığında, X, Y ve Z kuşaklarının iletişim becerisinin önemine yönelik “önemsiz”, “az önemli” ve “orta derecede önemli” görüşlerinin toplam yüzde değerlerinin, “önemli” ve “çok önemli” görüşlerinin toplam yüzde değerlerinden oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Öte yandan, X kuşağının hem diğer kuşaklara hem de kendi kuşağı içerisindeki önem derecelerindeki sıralamaya göre iletişim becerisini oldukça yüksek bir yüzde, %80,9 ile “çok önemli” gördüğü anlaşılmaktadır. Bu beceriyi Y kuşağı %58,5 ile “çok önemli” görürken; Z kuşağının diğer kuşaklara göre daha düşük yüzde oranına (%49,8) sahip olduğu görülmektedir.

X, Y ve Z kuşaklarının iletişim becerisinin önemine yönelik bakış açıları birlikte incelendiğinde “önemli/çok önemli” bulan katılımcıların yüzde değerleri X, Y ve Z kuşakları için sırasıyla %97,4, %92,9 ve %87,0 olarak yüksek oranlardadır. İletişim becerisinin de, işbirliği becerisi gibi X, Y ve Z kuşaklarının hepsi için yüksek yüzde değerleriyle önemli görüldüğü söylenebilir. Öte yandan iletişim becerisine verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise iletişim becerisini en önemli gören kuşak sırasıyla X kuşağı ($\bar{X}$ =4,77; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,47; çok önemli) ve en sonra Z kuşağıdır ($\bar{X}$ =4,30; önemli).

21.YYB-ÖGA'nde yer alan 3. beceri teknoloji okuryazarlığına sahip olmanın önemi hakkında X, Y ve Z kuşaklarının görüşlerine ait bulgular Tablo 31'de sunulmuştur. Bu tabloda teknoloji okuryazarlığına sahip olmanın “çok önemli” olarak değerlendirildiği yüzde değerlerine bakıldığında Z kuşağının %30,9 ile diğer kuşaklara oranla düşük bir yüzde değerine sahip olduğu anlaşılmaktadır çünkü X kuşağının %59,2'si ve Y kuşağının %44,4'ü bu beceriyi “çok önemli” olarak görmektedir. Fakat hem Y kuşağının hem Z

kuşağının kendi içlerinde bu beceriyi “önemli” ve “çok önemli” görme konusunda çok yakın yüzde değerlerine sahip oldukları da görülmektedir.

Tablo 31

X,Y,Z Kuşaklarının Teknoloji Okuryazarlığına Sahip Olmanın Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Teknoloji Okuryazarlığı*	X	277	4,55	0,59	0	0,0	0	0,0	13	4,7	100	36,1	164	59,2
	Y	378	4,33	0,73	3	0,8	4	1,1	28	7,4	175	46,3	168	44,4
	Z	414	3,90	0,96	6	1,4	27	6,5	97	23,4	156	37,7	128	30,9
	Total	1069	4,22	0,84	9	0,8	31	2,9	138	12,9	431	40,3	460	43,0

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Öte yandan Tablo 31’de X kuşağı %4,7 ve Y kuşağı %7,4 ile bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görürken, Z kuşağının ise %23,4’ünün bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görmesi de bir başka dikkat çekici bulgudur.

Çalışmada yer alan katılımcıların temsil ettikleri kuşaklar bazında, teknoloji okuryazarlığına sahip olmayı aynı derecede önemli bulmadıkları Tablo 31’den açıkça anlaşılmaktadır. Öyle ki “önemli /çok önemli” olarak görüş bildirenlerin toplam yüzdesi X kuşağı için %95,3, Y kuşağı için %90,7 ve Z kuşağı için %68,6’dır. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceriye diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Diğer bir ifadeyle, teknoloji okuryazarlığına sahip olmak X ve Y kuşakları açısından yüksek yüzde değerleriyle oldukça önemli görülürken, Z kuşağının bu beceriye aynı derecede önem vermediği söylenebilir. Öte yandan teknoloji okuryazarlığına sahip olmaya verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise teknoloji okuryazarlığını en önemli görmede ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}$ =4,55; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,33; önemli) ve en son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}$ =3,90; önemli) yer almaktadır.

Sosyal ve kültürel becerilere sahip olmanın kuşaklar tarafından ne derece önemli görüldüğüne ilişkin oluşturulan Tablo 32 ise aşağıda yer almaktadır. Tablo 32’deki X, Y ve Z kuşaklarına ait bulgular bir bütün olarak incelendiğinde görülmektedir ki X kuşağı sosyal ve kültürel becerileri “çok önemli” görme açısından %59,0 ile Y (%48,4) ve Z (%42,9) kuşağına göre daha fazla bir yüzde değerine sahiptir. Bununla birlikte Y kuşağında, bu becerileri “önemli” (%41,8) ve “çok önemli” (%48,4) görenlerin yüzde değerlerinin birbirine çok yakın olduğu da anlaşılmaktadır.

Tablo 32

X,Y,Z Kuşaklarının Sosyal ve Kültürel Becerilerin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sosyal ve Kültürel Beceriler*	X	278	4,51	0,66	1	0,4	2	0,7	14	5,0	97	34,9	164	59,0
	Y	378	4,35	0,75	2	0,5	8	2,1	27	7,1	158	41,8	183	48,4
	Z	413	4,16	0,89	3	0,7	15	3,6	70	16,9	148	35,8	177	42,9
	Total	1069	4,32	0,80	6	0,6	25	2,3	111	10,4	403	37,7	524	49,0

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Benzer şekilde Z kuşağı katılımcılarında da “önemli” (%35,8) ve “çok önemli” (%42,9) olarak görüş bildirenlerin birbirine yakın değerlere sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yine teknoloji okuryazarlığına sahip olmanın önemi konusunda olduğu gibi, Z kuşağı sosyal ve kültürel beceriler hakkında da %16,9 ile hem X kuşağından (%5,0) hem de Y kuşağından (%7,1) daha fazla oranda orta derecede önemli görüşü beyan etmiştir.

Tablo 32’nin sosyal ve kültürel becerilere sahip olmanın önemi konusunda bize verdiği sonuca bakmak için “önemli/çok önemli” bakış açısına sahip bireylerin toplam yüzde değerleri karşılaştırıldığında görülmektedir ki X kuşağında bu değer %93,9, Y kuşağında %90,2 ve Z kuşağında da %78,7’dir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceriye diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Teknoloji okuryazarlığına sahip olmanın öneminde olduğu gibi, sosyal ve kültürel becerilere sahip olmanın önemi konusunda da Z kuşağı X ve Y kuşağı kadar bu beceriye de yüksek yüzde değerleriyle önem atfetmemektedir. Sosyal ve kültürel becerilere verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise bu becerileri en önemli gören kuşak sırasıyla X kuşağı ($\bar{X}$ =4,51; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,35; önemli) ve en sonra Z kuşağıdır ($\bar{X}$ =4,16; önemli).

21.YYB-ÖGA’nde bulunan 5. beceri olan yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik) becerisine sahip olmanın önemine dair X, Y ve Z kuşaklarının görüşlerine ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 33’te verilmiştir. Tablo 33’teki bulgular genel olarak incelendiğinde ise, X kuşağının %54,0 oranı ile Y kuşağının ise buna çok yakın bir oran olan %50,0 oranı ile yaratıcılık ve inovasyon becerisini “çok önemli” olarak görürken, Z kuşağına ait oran %41,4 olarak tespit edilmiştir. Öte yandan yine teknoloji okuryazarlığına ve sosyal ve kültürel becerilere sahip olmanın önemi konusunda olduğu gibi, yaratıcılık ve inovasyon becerisinin önemine dair X kuşağı %6,5 ile ve Y kuşağı %9,3 ile Z kuşağına (%18,4) göre daha düşük yüzde değerleriyle “orta derecede önem” görüşü belirtmişlerdir.

Tablo 33

X,Y,Z Kuşaklarının Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik) Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yaratıcılık ve İnovasyon*	X	278	4,46	0,67	1	0,4	1	0,4	18	6,5	108	38,8	150	54,0
	Y	378	4,37	0,73	0	0,0	7	1,9	35	9,3	147	38,9	189	50,0
	Z	413	4,05	1,01	8	1,9	25	6,1	76	18,4	133	32,2	171	41,4
	Total	1069	4,27	0,85	9	0,8	33	3,1	129	12,1	388	36,3	510	47,7

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 33'te yaratıcılık ve inovasyon becerisinin önemine ilişkin katılımcıların “önemli/çok önemli” olarak beyan ettikleri görüşlerinin toplam yüzde değerleri X kuşağı için %92,8, Y kuşağı için %88,9 ve Z kuşağı için %73,6'dır. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları teknoloji okuryazarlığı ve sosyal ve kültürel becerilerde olduğu gibi bu beceride de diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. X ve Y kuşakları yaratıcılık ve inovasyon becerisine Z kuşağından daha fazla yüzde değerleriyle önem vermektedirler denilebilir. Yaratıcılık ve inovasyon becerisine verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise en önemli gören kuşağın X kuşağı ($\bar{X}$ =4,46; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,37; önemli) ve en sonra Z kuşağı ($\bar{X}$ =4,05; önemli) olduğu görülmektedir.

X, Y ve Z kuşaklarının eleştirel düşünme becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşlerinin dağılımını gösteren Tablo 34 aşağıda verilmiştir.

Tablo 34

X,Y,Z Kuşaklarının Eleştirel Düşünme Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eleştirel Düşünme*	X	278	4,43	0,71	0	0,0	4	1,4	24	8,6	98	35,3	152	54,7
	Y	378	4,42	0,79	1	0,3	11	2,9	34	9,0	114	30,2	218	57,7
	Z	414	3,84	1,08	15	3,6	32	7,7	95	22,9	136	32,9	136	32,9
	Total	1070	4,20	0,94	16	1,5	47	4,4	153	14,3	348	32,5	506	47,3

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Eleştirel düşünme becerisine sahip olmanın “çok önemli” olarak değerlendirildiği yüzde değerlerine bakıldığında Z kuşağının %32,9 ile diğer kuşaklara oranla oldukça düşük bir değere sahip olduğu anlaşılmaktadır çünkü Y kuşağının %57,7'si ve X kuşağının %54,7'si bu beceriyi “çok önemli” olarak görmektedir. Fakat Z kuşağının bu beceriyi “önemli” ve

“çok önemli” görme konusunda aynı yüzde değerlerine (%32,9) sahip olduğu da anlaşılmaktadır. Öte yandan X kuşağı %8,6 ve Y kuşağı %9,0 ile bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görürken, Z kuşağının ise %22,9’unun bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görmesi de ilginç bir bulgudur.

Çalışmada yer alan katılımcıların temsil ettikleri kuşaklar bazında, eleştirel düşünme becerisine sahip olmayı aynı derecede önemli bulmadıkları Tablo 34’ten açıkça anlaşılmaktadır. Öyle ki “önemli/çok önemli” olarak görüş bildirenlerin toplam yüzdesi X kuşağı için %90,0, Y kuşağı için %87,9 ve Z kuşağı için %65,8’dir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride de diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. X ve Y kuşakları eleştirel düşünme becerisine Z kuşağından daha fazla yüzde değerleriyle önem vermektedirler denilebilir. Sonuç olarak ortalama değerlerine bakılarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ilk sırada X kuşağının ($\bar{X}$ =4,43; önemli), sonra Y kuşağının ($\bar{X}$ =4,42; önemli) ve en son sırada da Z kuşağının ($\bar{X}$ =3,84; önemli) olduğu görülmektedir. Ayrıca X ve Y kuşaklarının ortalama değerlerinin neredeyse aynı olduğu da anlaşılmaktadır.

21.YYB-ÖGA’nde bulunan problem çözme becerisi maddesine katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 35’de yer almaktadır.

Tablo 35

X,Y,Z Kuşaklarının Problem Çözme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Problem Çözme*	X	278	4,58	0,60	0	0,0	2	0,7	10	3,6	92	33,1	174	62,6
	Y	378	4,43	0,77	2	0,5	9	2,4	26	6,9	127	33,6	214	56,6
	Z	414	4,24	0,90	4	1,0	15	3,6	59	14,3	136	32,9	200	48,3
	Total	1070	4,40	0,79	6	0,6	26	2,4	95	8,9	355	33,2	588	55,0

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Genel olarak Tablo 35’deki bulgulara bakıldığında, X kuşağının hem diğer kuşaklara göre hem de kendi kuşağı içerisindeki önem derecelerindeki sıralamaya göre problem çözme becerisini yüksek bir yüzde (%62,6) ile “çok önemli” gördüğü anlaşılmaktadır. Z kuşağı ise problem çözme becerisini “çok önemli” görme açısından diğer kuşaklara göre daha düşük yüzde oranına (%48,3) sahiptir. Öte yandan yine teknoloji okuryazarlığına, sosyal ve kültürel, yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik) ile eleştirel düşünme becerilerine sahip olma konusunda olduğu gibi, problem çözme becerisinin öneme dair X(%3,6) ve Y(%6,9) kuşakları, Z (%14,3) kuşağına göre daha düşük yüzde değerleriyle “orta derecede

önem” görüşü belirtmişlerdir. Bununla birlikte tüm kuşakların “önemli” görüşüne %33,1, %33,6 ve %32,9 oranlarıyla, neredeyse aynı değerlerle, sahip olmaları da ilginç bir bulgudur.

Problem çözme becerisine “önemli/çok önemli” olarak beyan edilen görüşlerin toplam yüzde değerleri birlikte değerlendirildiğinde ise X kuşağı için %95,7, Y kuşağı için %90,2 ve Z kuşağı için %81,2 değerlerine ulaşılmaktadır. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceriye diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Problem çözme becerisinin X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzdelerle önemli bir beceri olarak görüldüğü söylenebilir. Ortalama değerlerine bakılarak problem çözme becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ise ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}$ =4,58; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,43; önemli) ve en son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}$ =4,24; önemli) yer almaktadır.

21.YYB-ÖGA’nde yer alan 8. beceri olan, üretkenlik becerisine sahip olmanın önemi hakkında toplanan X, Y ve Z kuşaklarına ait bulgular aşağıdaki Tablo 36’da sunulmuştur.

Tablo 36

X,Y,Z Kuşaklarının Üretkenlik Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Üretkenlik*	X	277	4,47	0,65	1	0,4	0	0,0	17	6,1	110	39,7	149	53,8
	Y	378	4,39	0,78	1	0,3	11	2,9	32	8,5	130	34,4	204	54,0
	Z	413	4,11	0,93	5	1,2	21	5,1	64	15,5	156	37,8	167	40,4
	Total	1068	4,30	0,83	7	0,7	32	3,0	113	10,6	396	37,1	520	48,7

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 36’daki bulgulara genel olarak bakıldığında, X, %53,8 ile ve Y, %54,0 ile üretkenlik becerisini neredeyse aynı yüzde değerleriyle “çok önemli” görürken Z kuşağında ise %40,4 ile “çok önemli” görenlerin oranının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan Z kuşağında, diğer kuşaklara göre üretkenlik becerisini “önemli” olarak görenlerin %37,8 olduğu ve bu oranın aynı kuşaktaki “çok önemli” olarak görenlerin oranına (%40,4) çok yakın olduğu da anlaşılmaktadır. Yine önceki birçok beceri de olduğu gibi Z kuşağının %15,5 ile üretkenlik becerisinde de X (%6,1) ve Y (%8,5) kuşaklarından daha fazla yüzde oranında “orta derecede önem” görüşü beyan ettiği anlaşılmaktadır.

Üretkenlik becerisinin önemi konusunda “önemli/çok önemli” bakış açısına sahip bireylerin toplam yüzde değerlerini karşılaştırdığımızda görüyoruz ki X kuşağında bu değer %93,5, Y kuşağında %88,4 ve Z kuşağında da %78,2’dir. Ayrıca yine Z kuşağı

katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Üretkenlik becerisinin önemi konusunda Z kuşağı, X ve Y kuşağı kadar bu beceriye önem atfetmemektedir denilebilir. Üretkenlik becerisine verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise üretkenlik becerisini en önemli gören kuşak X kuşağı ($\bar{X}=4,47$; çok önemli); sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,39$; önemli) ve en sonra Z kuşağı ($\bar{X}=4,11$; önemli) olmuştur.

X, Y ve Z kuşaklarına göre öğrenmeyi öğrenme becerisine sahip olmanın ne derece önemli olduğuna ilişkin elde edilen bulgular aşağıda Tablo 37’de yer almaktadır.

Tablo 37

X,Y,Z Kuşaklarının Öğrenmeyi Öğrenme Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin

Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrenmeyi öğrenme*	X	277	4,60	0,58	0	0,0	1	0,4	10	3,6	87	31,4	179	64,6
	Y	378	4,39	0,75	3	0,8	5	1,3	28	7,4	147	38,9	195	51,6
	Z	414	4,26	0,97	9	2,2	15	3,6	55	13,3	117	28,3	218	52,7
	Total	1069	4,39	0,82	12	1,1	21	2,0	93	8,7	351	32,8	592	55,4

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,00$ ve $p<0,05$

Tablo 37 incelendiğinde öğrenmeyi öğrenme becerisini X kuşağının %64,6 oranı ile en yüksek şekilde “çok önemli” olarak gördüğü, Y Kuşağının %51,6 ile ve Z kuşağının ise %52,7 ile birbirlerine yakın oranlarda “çok önemli” olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Öte yandan X kuşağı %3,6 ve Y kuşağı %7,4 ile bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görürken, Z kuşağının ise %13,3’ünün bu beceriyi “orta derecede” önemli olarak görmesi de bir başka dikkat çekici bulgudur.

Öğrenmeyi öğrenme becerisinin önemi X, Y ve Z kuşaklarının “önemli/çok önemli” olarak beyan ettikleri görüşlerinin toplam yüzde değerleri açısından birlikte değerlendirildiğinde X kuşağı için %96,0, Y kuşağı için %90,5 ve Z kuşağı için %81,0 olduğunu görüyoruz. Ayrıca yine Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Öğrenmeyi öğrenme becerisi X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzde değerleriyle önemli bir beceri olarak görüldüğü söylenebilir. Bu beceriye verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında öğrenmeyi öğrenme becerisini en önemli gören kuşak X kuşağı ($\bar{X}=4,60$; çok önemli); sonra Y kuşağı ($\bar{X}=4,39$; önemli) ve en son sırada Z kuşağı ($\bar{X}=4,26$; önemli) olmuştur.

21.YYB-ÖGA’nde bulunan 10. beceri olan kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisinin önemine dair X, Y ve Z kuşaklarının verdikleri cevaplardan elde edilen Tablo 38 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 38

X,Y,Z Kuşaklarının Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim) Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

					Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kendini	X	278	4,41	0,68	0	0,0	4	1,4	19	6,8	114	41,0	141	50,7
Yönlendirebilen	Y	378	4,36	0,79	4	1,1	10	2,6	21	5,6	154	40,7	189	50,0
Öğrenen Olma	Z	412	4,22	0,91	6	1,5	15	3,6	56	13,6	142	34,5	193	46,8
(Öz Yönelim)*	Total	1068	4,32	0,82	10	0,9	29	2,7	96	9,0	410	38,4	523	49,0

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,001$ ve $p<0,05$

Tablo 38’deki bulgulara genel olarak bakıldığında, X (%50,7) ve Y (%50,0) kuşağının kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisini neredeyse aynı değerlerle “çok önemli” gördüğü, Z kuşağında ise “çok önemli” görenlerin oranının biraz daha düşük (%46,8) olduğu anlaşılmaktadır. Yine benzer şekilde bu beceriyi “önemli” görme konusunda X (%41,0) ve Y (%40,7) kuşakları neredeyse aynı oranda görüş beyan etmişlerdir. Z kuşağı kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisi hakkında %13,6 ile hem X kuşağından (%6,8) hem de Y kuşağından (%5,6) daha fazla oranda “orta derecede önemli” görüşü beyan etmiştir.

Kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisine sahip olma konusunda “önemli/çok önemli” olarak görüş bildirenlerin toplam yüzdesi X kuşağı için %91,7, Y kuşağı için %90,7 ve Z kuşağı için %81,3’tür. Ayrıca yine Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Bu bulgulara dayanarak kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisinin X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzde değerleriyle önemli bir beceri olarak görüldüğü söylenebilir. Bu sonuçlara göre kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisine verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise sırasıyla bu beceriyi en önemli gören kuşak X kuşağı ($\bar{X}=4,41$; önemli); sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,36$; önemli) ve en son sırada da Z kuşağıdır ($\bar{X}=4,22$; önemli).

21.YYB-ÖGA’ndeki 11. beceri olan planlama becerisinin önemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 39’da yer almaktadır.

Tablo 39

X,Y,Z Kuşaklarının Planlama Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Planlama*	X	278	4,42	0,67	1	0,4	1	0,4	20	7,2	115	41,4	141	50,7
	Y	377	4,25	0,84	7	1,9	5	1,3	40	10,6	160	42,4	165	43,8
	Z	413	4,22	0,97	7	1,7	20	4,8	57	13,8	121	29,3	208	50,4
	Total	1068	4,28	0,86	15	1,4	26	2,4	117	11,0	396	37,1	514	48,1

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,00$ ve $p<0,05$

Tablo 39'daki bulgulara genel olarak bakıldığında, X (%50,7) ve Z (%50,4) kuşağının bu beceriyi neredeyse aynı değerlerle “çok önemli” gördüğü, Y (%43,8) kuşağında ise “çok önemli” görenlerin oranının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu beceriyi “önemli” görmede X (%41,4) ve Y (%42,4) kuşakları neredeyse aynı oranda, Z (%29,3) kuşağı ise daha düşük oranda görüş beyan etmiştir. Yine önceki birçok beceride olduğu gibi Z kuşağının %13,8 ile planlama becerisinde de X (%7,2) ve Y (%10,6) kuşaklarından daha fazla oranda “orta derecede önem” görüşü beyan ettiği de anlaşılmaktadır.

Kuşakların planlama becerisinin öneme yönelik bakış açıları karşılaştırıldığında, “önemli/çok önemli” bulan katılımcıların oranı X, Y ve Z kuşakları için sırasıyla %92,1, %86,2 ve %79,7 olarak yüksek oranlardadır. Ayrıca yine Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Planlama becerisinin X, Y ve Z kuşaklarının hepsi için önemli görüldüğü söylenebilir. Öte yandan planlama becerisine verilen önemin kuşaklar arasında nasıl sıralandığını görmek için ortalama değerlere bakıldığında ise ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}=4,42$; önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,25$; önemli) ve en son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}=4,22$; önemli) yer almaktadır.

X, Y ve Z kuşaklarının değişime uyum sağlama becerisine sahip olmanın öneme ilişkin görüşlerinin dağılımını gösteren bulgular aşağıdaki Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40

X,Y,Z Kuşaklarının Değişime Uyum Sağlama Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Değişime Uyum Sağlama*	X	277	4,52	0,64	1	0,4	1	0,4	13	4,7	99	35,7	163	58,8
	Y	378	4,28	0,81	4	1,1	8	2,1	39	10,3	154	40,7	173	45,8
	Z	414	4,02	0,95	4	1,0	28	6,8	75	18,1	155	37,4	152	36,7
	Total	1069	4,24	0,86	9	0,8	37	3,5	127	11,9	408	38,2	488	45,7

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,00$ ve $p<0,05$

Genel olarak Tablo 40'daki bulgulara bakıldığında, X kuşağının hem diğer kuşaklara göre hem de kendi kuşağı içerisindeki önem derecelerindeki sıralamaya göre değişime uyum sağlama becerisini daha yüksek bir yüzde (%58,8) ile daha önemli gördüğü anlaşılmaktadır. Z kuşağı ise “çok önemli” görme açısından diğer kuşaklara göre daha düşük orana sahiptir. Öte yandan X kuşağı %4,7 ve Y kuşağı %10,3 ile bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görürken, Z kuşağının ise %18,1'inin bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görmesi de bir başka dikkat çekici bulgudur.

Çalışmada yer alan katılımcıların temsil ettikleri kuşaklar bazında, değişime uyum sağlama becerisini aynı derecede önemli bulmadıkları Tablo 40'dan açıkça anlaşılmaktadır. Öyle ki “önemli/çok önemli” olarak görüş bildirenlerin toplam yüzdesi X kuşağı için %94,5, Y kuşağı için %86,5 ve Z kuşağı için %74,1'dir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride de diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Bu bulgulara dayanarak değişime uyum sağlama becerisi X ve Y kuşakları açısından oldukça önemli görülürken, Z kuşağı bu beceriye aynı derecede önem vermemektedir denilebilir. Öte yandan ortalama değerlerine bakılarak değişime uyum sağlama becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ilk sırada X kuşağının ($\bar{X}$ =4,52; çok önemli), sonra Y kuşağının ($\bar{X}$ =4,28; önemli) ve en son sırada da Z kuşağının ($\bar{X}$ =4,02; önemli) olduğu anlaşılmaktadır.

Uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine sahip olmanın ne derece önemli olduğuna ilişkin X, Y ve Z kuşaklarının cevaplarından oluşturulan Tablo 41 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 41

X,Y,Z Kuşaklarının Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik) Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

														Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
Uzlaşma*	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%									
	X	277	4,55	0,67	2	0,7	1	0,4	13	4,7	89	32,1	172	62,1									
	Y	377	4,32	0,81	1	0,3	11	2,9	44	11,7	133	35,3	188	49,9									
	Z	414	4,12	1,01	11	2,7	19	4,6	66	15,9	130	31,4	188	45,4									
	Total	1068	4,30	0,88	14	1,3	31	2,9	123	11,5	352	33,0	548	51,3									

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 41'deki bulgulara genel olarak bakıldığında, X kuşağının diğer kuşaklara oranla uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisini “çok önemli” gördüğü yüzde değeri fazladır (%62,1), Z kuşağında “çok önemli” görenlerin oranının ise diğer kuşaklara göre daha düşük olduğu da anlaşılmaktadır (%45,4). Bununla birlikte tüm kuşakların “önemli”

görüşüne %32,1, %35,3 ve %31,4 oranlarıyla, birbirlerine yakın değerlerle, sahip olmaları ilginç bir bulgudur. Öte yandan uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisinin önemine dair X(%4,7) ve Y(%11,7) kuşakları, Z (%15,9) kuşağına göre daha düşük yüzde değerleriyle “orta derecede önemli” görüşü belirtmişlerdir.

Uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisinin önemi çalışmada yer alan katılımcıların temsil ettikleri X, Y ve Z kuşaklarının “önemli/çok önemli” olarak beyan ettikleri görüşlerinin toplam yüzde değerleri açısından birlikte değerlendirildiğinde X kuşağı için %94,2, Y kuşağı için %85,2 ve Z kuşağı için %76,8 olduğunu görüyoruz. Ayrıca yine Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. X ve Y kuşakları uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine Z kuşağından daha fazla önem vermektedirler denilebilir. Sonuçta uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine verilen önem konusunda üç kuşağın ortalamaları incelendiğinde ilk sırada X ($\bar{X}$ =4,55; çok önemli) sonrasında Y ($\bar{X}$ =4,32; önemli) ve en son sırada da Z ($\bar{X}$ =4,12; önemli) kuşağı yer almaktadır.

21.YYB-ÖGA’nde yer alan 14. beceri olan, risk alabilme becerisine sahip olmanın önemine dair X, Y ve Z kuşaklarına ait bulgular Tablo 42’de aşağıda sunulmuştur.

Tablo 42

X,Y,Z Kuşaklarının Risk Alabilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Risk Alabilme*	X	278	4,01	0,73	0	0,0	6	2,2	54	19,4	149	53,6	69	24,8
	Y	378	3,90	0,93	5	1,3	22	5,8	89	23,5	151	39,9	111	29,4
	Z	414	3,86	1,07	15	3,6	30	7,2	90	21,7	144	34,8	135	32,6
	Total	1070	3,91	0,94	20	1,9	58	5,4	233	21,8	444	41,5	315	29,4

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 42’ye genel olarak bakıldığında şimdiye kadar incelenen diğer becerilere göre bir farklılık ortaya çıkmaktadır. X, Y ve Z kuşaklarının risk alabilme becerisini önemli görme konusunda “orta önemli”, “önemli” ve “çok önemli” görüşlerinin her birinde diğer becerilerden farklı olarak daha yüksek değerlerle bir dağılım söz konusudur. Tüm kuşaklarda risk alabilme becerisini “çok önemli” olarak görenlerin oranları diğer becerilere göre daha düşüktür. Z kuşağı diğer becerilerden farklı olarak risk alabilme becerisini diğer kuşaklardan daha fazla bir oranda %32,6 oranı ile “çok önemli” görmektedir. Bu oran Y kuşağında %29,4’e, X kuşağında ise %24,8’e düşmektedir. Bu beceriyi önemli olarak görenlere baktığımızda ise X kuşağının hem diğer kuşaklara göre hem de kendi kuşağı

içerisindeki önem derecelerindeki sıralamaya göre risk alabilme becerisini daha yüksek bir yüzde (%53,6) ile “önemli” gördüğü anlaşılmaktadır. Bu oran Y kuşağında %39,9’a, Z kuşağında ise %34,8’e düşmektedir. Öte yandan yine diğer becerilerden farklı olarak X kuşağı %19,4 ve Z kuşağı %21,7 ile bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görürken, Y kuşağının ise %23,5’inin bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görmesi de bir başka dikkat çekici bulgudur.

Risk alabilme becerisinin önemi konusunda X, Y ve Z kuşaklarının tümü hem “orta önemli” görüşlerinde şimdiye kadar incelenen diğer becerilerden daha yüksek yüzde değerlerine hem de “önemli/çok önemli” görüşlerinde ise daha düşük yüzde değerlerine sahiptir. Öyle ki “önemli/çok önemli” bulanların toplam yüzdesi X kuşağı için %78,4, Y kuşağı için %69,3 ve Z kuşağı için %67,4’dür. Ayrıca ilk defa bu beceride Y kuşağı katılımcıları diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Risk alabilme becerisi X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzde değerleriyle olmasa da aynı derecede önemli bir beceri olarak görüldüğü söylenebilir. Ortalama değerlerine bakılarak risk alabilme becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ise ilk sırada X kuşağının ($\bar{X}$ =4,01; önemli), sonra Y kuşağının ($\bar{X}$ =3,90; önemli) ve en son sırada da Z kuşağının ($\bar{X}$ =3,86; önemli) olduğu anlaşılmaktadır.

21.YYB-ÖGA’nde bulunan 15. beceri olan liderlik becerisine sahip olmanın önemine dair X, Y ve Z kuşaklarının verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular ile oluşturulan Tablo 43 aşağıda detaylandırılmıştır.

Tablo 43

X,Y,Z Kuşaklarının Liderlik Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

														Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
Liderlik*	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%									
	X	278	3,93	0,81	0	0,0	12	4,3	65	23,4	132	47,5	69	24,8									
	Y	378	3,90	0,92	6	1,6	18	4,8	88	23,3	160	42,3	106	28,0									
	Z	413	3,98	1,10	16	3,9	27	6,5	77	18,6	121	29,3	172	41,6									
	Total	1069	3,94	0,97	22	2,1	57	5,3	230	21,5	413	38,6	347	32,5									

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 43’teki X, Y ve Z kuşaklarına ait yüzde değerleri bir bütün olarak incelendiğinde görülmektedir ki risk alabilme becerisinde ortaya çıkan farklılık burada da söz konusudur. Diğer bir deyişle, X, Y ve Z kuşaklarının liderlik becerisini önemli görme konusunda “orta önemli”, “önemli” ve “çok önemli” görüşlerinin her birinde diğer becerilerden farklı olarak

yine daha yüksek değerlerle bir dağılım gerçekleşmiştir. Bu beceriyi “çok önemli” görme açısından Z kuşağı %41,6 ile Y (%28,0) ve X (%24,8) kuşaklarından daha fazla bir yüzde değerine sahiptir. “Önemli “görenlerin yüzde değerlerine bakıldığında ise Z kuşağı %29,3 ile Y (%42,3) ve X (%47,5) kuşaklarından daha düşük bir yüzde değerine sahiptir. Bu becerinin “orta derecede önemli” olarak görülme oranları incelendiğinde ise X (%23,4) ve Y (%23,3) kuşakları neredeyse aynı oranda görüş beyan ederken, Z (%18,6) kuşağı daha düşük oranda görüş beyan etmiştir.

Liderlik becerisinin önemi konusunda risk alabilme becerisine benzer şekilde diğer becerilerde olduğu gibi yüksek yüzdelere kuşaklar bazında görülmemektedir. “Önemli/çok önemli” bakış açısına sahip bireylerin toplam yüzde değerlerini karşılaştırdığımızda görüyoruz ki X kuşağında bu değer %72,3, Y kuşağında %70,3 ve Z kuşağında da %70,9’dır. Ayrıca ilk defa bu beceride X ve Y kuşakları katılımcıları Z kuşağından daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Liderlik becerisi X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzde değerleriyle olmasa da aynı derecede önemli bir beceri olarak düşünülmekte denilebilir. Ortalama değerler temel alınarak bakıldığında ise liderlik becerisini en önemli gören kuşağın Z kuşağı ($\bar{X}=3,98$; önemli) sonrasında X kuşağı ($\bar{X}=3,93$; önemli) ve en son sırada da Y kuşağı ($\bar{X}=3,90$; önemli) olduğu anlaşılmaktadır.

Anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisi maddesine katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen tüm bulgular aşağıdaki Tablo 44’te yer almaktadır.

Tablo 44

X,Y,Z Kuşaklarının Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme*	X	278	4,34	0,70	1	0,4	3	1,1	21	7,6	128	46,0	125	45,0
	Y	377	4,17	0,85	2	0,5	16	4,2	51	13,5	156	41,4	152	40,3
	Z	414	4,16	0,93	7	1,7	14	3,4	68	16,4	140	33,8	185	44,7
	Total	1069	4,21	0,85	10	0,9	33	3,1	140	13,1	424	39,7	462	43,2

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,001$ ve $p<0,05$

Tablo 44’teki bulgulara genel olarak bakıldığında, X (%45,0) ve Z (%44,7) kuşağının anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisini neredeyse aynı değerlerle “çok önemli” gördüğü, Y (%40,3) kuşağında ise “çok önemli” görenlerin oranının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. “Önemli” görenlerin yüzde değerlerine bakıldığında ise Z kuşağı %33,8

ile Y (%41,4) ve X (%46,0) kuşaklarından daha düşük bir yüzde değerine sahiptir. Z kuşağı anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisi hakkında %16,4 ile hem X kuşağından (%7,6) hem de Y kuşağından (%13,5) daha fazla oranda “orta derecede önemli” görüşü beyan etmiştir.

Çalışmada yer alan katılımcıların temsil ettikleri kuşaklar bazında, anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine sahip olmayı aynı derecede önemli bulmadıkları Tablo 44’ten açıkça anlaşılmaktadır. Öyle ki “önemli/çok önemli” olarak görüş bildirenlerin toplam yüzdesi X kuşağı için %91,0, Y kuşağı için %81,7 ve Z kuşağı için %78,5’dir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Bu bulgulara dayanarak anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine sahip olmak X ve Y kuşakları açısından oldukça önemli görülürken, Z kuşağı bu beceriye aynı derecede önem vermemektedir denilebilir. Tablodaki ortalama değerler bir arada değerlendirildiğinde ise anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisini en önemli gören kuşak X kuşağı ($\bar{X}=4,34$; önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,17$; önemli) ve en son sırada da Z kuşağıdır ($\bar{X}=4,16$; önemli).

X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinden birisi olan girişimcilik becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşlerinin dağılımını gösteren bulgular aşağıdaki Tablo 45’de verilmiştir.

Tablo 45

X,Y,Z Kuşaklarının Girişimcilik Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Girişimcilik*	X	278	4,25	0,72	1	0,4	3	1,1	30	10,8	136	48,9	108	38,8
	Y	378	4,25	0,78	2	0,5	8	2,1	45	11,9	163	43,1	160	42,3
	Z	414	4,04	0,95	6	1,4	21	5,1	80	19,3	152	36,7	155	37,4
	Total	1070	4,17	0,84	9	0,8	32	3,0	155	14,5	451	42,1	423	39,5

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,00$ ve $p<0,05$

Tablo 45’deki X, Y ve Z kuşaklarına ait yüzde değerleri bir bütün olarak incelendiğinde görülmektedir ki risk alabilme ve liderlik becerilerinde olduğu gibi X, Y ve Z kuşaklarının “orta önemli, önemli ve çok önemli” görüşlerinin her birinde diğer becerilerden farklı olarak daha yüksek değerlerle bir dağılım gerçekleşmiştir. Girişimcilik becerisini Y kuşağının %42,3 oranı ile en yüksek şekilde, X Kuşağının %38,8 ile ve Z kuşağının ise %37,4 ile birbirlerine yakın oranlarda “çok önemli” olarak gördüğü anlaşılmaktadır. “Önemli” görenlerin yüzde değerlerine bakıldığında ise Z kuşağı %37,4 ile Y (%42,3) ve

X (%38,8) kuşaklarından daha düşük bir yüzde değerine sahiptir. Yine önceki birçok beceri de olduğu gibi Z kuşağının %19,3 ile girişimcilik becerisinde de X (%10,8)ve Y (%11,9) kuşaklarından daha fazla oranda “orta derecede önem” görüşü beyan ettiği anlaşılmaktadır.

Girişimcilik becerisinin önemi X, Y ve Z kuşaklarının “önemli/çok önemli” olarak beyan ettikleri görüşlerinin toplam yüzde değerlerinin X kuşağı için %87,7, Y kuşağı için %85,4 ve Z kuşağı için %74,1 olduğunu görüyoruz. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. X ve Y kuşakları girişimcilik becerisine Z kuşağından yüksek oranlarla daha fazla önem vermektedirler denilebilir. Girişimcilik becerisine verilen önem konusunda üç kuşağa ait ortalamalar incelendiğinde ise ilk olarak X kuşağı ($\bar{X}$ =4,25; önemli) ve Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,25; önemli) aynı sırada en son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}$ =4,04; önemli) yer almaktadır.

Küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme becerisine sahip olmanın ne derece önemli olduğuna ilişkin X, Y ve Z kuşakları nasıl düşünüyor sorusuna cevap aramak için oluşturulan Tablo 46 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 46

X,Y,Z Kuşaklarının Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Küresel Sorunları Anlayabilme*	X	278	4,24	0,77	0	0,0	8	2,9	31	11,2	127	45,7	111	39,9
	Y	377	4,13	0,89	4	1,1	18	4,8	51	13,5	156	41,4	148	39,3
	Z	414	3,86	1,16	18	4,3	42	10,1	77	18,6	118	28,5	159	38,4
	Total	1069	4,06	0,99	22	2,1	68	6,4	159	14,9	401	37,5	418	39,1

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 46'daki bulgulara genel olarak bakıldığında tüm kuşakların “çok önemli” görüşüne %39,9, %39,3 ve %38,4 oranlarıyla, neredeyse aynı değerlerle, sahip olmaları ilginç bir bulgudur. Kuşaklar arasındaki farklılık “önemli” olarak görenlerin oranlarında ortaya çıkmaktadır, yüzde değerlerine bakıldığında Z kuşağı %28,5 ile Y (%41,4) ve X (%45,7) kuşaklarından daha düşük bir yüzde değerine sahiptir. Bu becerinin “orta derecede önemli” olarak görülme oranları incelendiğinde ise X (%11,2) ve Y (%13,5) kuşakları birbirlerine yakın oranda görüş beyan ederken, Z (%18,6) kuşağı daha yüksek oranda görüş beyan etmiştir.

Tablo 46'nın küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme becerisine sahip olmanın önemi konusunda bize verdiği sonuca bakmak için “önemli/çok önemli” bakış açısına sahip bireylerin toplam yüzde değerleri karşılaştırıldığında X kuşağında bu değer %85,6, Y kuşağında %80,7 ve Z kuşağında da %66,9 olduğu görülmektedir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme becerisine sahip olmanın önemi konusunda Z kuşağı X ve Y kuşağı kadar bu beceriye önem atfetmemektedir denilebilir. Sonuçta küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme becerisine verilen önem konusunda üç kuşağın ortalamaları incelendiğinde ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}=4,24$; önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,13$; önemli) ve en son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}=3,86$; önemli) yer almaktadır.

21.YYB-ÖGA'nde bulunan 19. beceri olan doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olmanın önemine ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 47'de yer almaktadır.

Tablo 47

X,Y,Z Kuşaklarının Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olmanın Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ekonomi ve Finans Okuryazarlığı*	X	278	3,76	0,84	3	1,1	14	5,0	78	28,1	134	48,2	49	17,6
	Y	378	3,82	0,91	6	1,6	21	5,6	98	25,9	164	43,4	89	23,5
	Z	414	3,75	1,13	22	5,3	39	9,4	81	19,6	151	36,5	121	29,2
	Total	1070	3,78	0,99	31	2,9	74	6,9	257	24,0	449	42,0	259	24,2

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 47 incelendiğinde bu becerinin şimdiye kadar ele alınan becerilere kıyasla tüm kuşaklar bazında “çok önemli” bulunma oranının en düşük değerlere ulaştığı görülmektedir. Öyle ki Z kuşağında “çok önemli” olarak görenlerin oranı %29,2, Y kuşağında %23,5 ve X kuşağında ise %17,6'dır. Bununla birlikte X, Y ve Z kuşaklarının bu beceriye dair “orta önemli” ve “önemli” görüşlerinin her birinde diğer becerilerden farklı olarak yine daha yüksek değerlerle bir dağılım gerçekleşmiştir. “Önemli” görenlerin yüzde değerlerine bakıldığında ise Z kuşağı %36,5 ile Y (%43,4) ve X (%48,2) kuşaklarından daha düşük bir yüzde değerine sahiptir. Bu becerinin “orta derecede” önemli olarak görülme oranları incelendiğinde ise X(%28,1) ve Y(%25,9) kuşakları yüksek oranda görüş beyan ederken, Z (%19,6) kuşağı daha düşük oranda görüş beyan etmiştir.

Doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olmanın önemi bu üç kuşak açısından birlikte değerlendirildiğinde “önemli/çok önemli” bulanların toplam yüzdesi X kuşağı için %65,8, Y kuşağı için %66,9 ve Z kuşağı için %65,7’dir. Ayrıca risk alabilme becerisindeki gibi bu beceride de X ve Y kuşakları katılımcıları Z kuşağından daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Sonuç olarak X, Y ve Z kuşaklarının hepsi tarafından şimdiye kadar en düşük yüzde değerleriyle önemli bulunan beceridir. Verilen önem konusunda ortalama değerlere bakıldığında ise sırasıyla bu beceriyi en önemli gören kuşak Y kuşağı ($\bar{X}$ =3,82; önemli) sonrasında X kuşağı ($\bar{X}$ =3,76; önemli) ve en sonra Z kuşağıdır ($\bar{X}$ =3,75; önemli).

21.YYB-ÖGA’nde yer alan 20. madde olan, sivil hayata katılma ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilme hakkında X, Y ve Z kuşaklarına ait elde edilen bulgular Tablo 48’de aşağıda sunulmuştur.

Tablo 48

X,Y,Z Kuşaklarının Sivil Hayata Katılma ve Resmi (Hükümet) Süreçleri Anlayabilme Becerisinin Öneme İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sivil Hayata Katılma*	X	277	4,11	0,75	0	0,0	6	2,2	44	15,9	141	50,9	85	30,7
	Y	378	4,01	0,91	7	1,9	16	4,2	66	17,5	167	44,2	122	32,3
	Z	414	3,83	1,08	16	3,9	31	7,5	92	22,2	143	34,5	132	31,9
	Total	1069	3,97	0,95	23	2,2	53	5,0	202	18,9	451	42,2	339	31,7

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: p=0,00 ve p<0,05

Tablo 48’deki X, Y ve Z kuşaklarına ait yüzde değerleri bir bütün olarak incelendiğinde görülmektedir ki X, Y ve Z kuşaklarının “orta önemli”, “önemli” ve “çok önemli” görüşlerinin her birinde diğer birçok becerilerden farklı olarak daha yüksek değerlerle bir dağılım gerçekleşmiştir. Tüm kuşakların “önemli” görüşüne %30,7, %32,3 ve %31,9 oranlarıyla, neredeyse aynı değerlerle, sahip olmaları ilginç bir bulgudur. X kuşağının hem diğer kuşaklara göre hem de kendi kuşağı içerisindeki önem derecelerindeki sıralamaya göre yüksek bir yüzde (%50,9) ile daha önemli gördüğü anlaşılmaktadır. Z kuşağı ise “çok önemli” görme açısından diğer kuşaklara göre daha düşük orana sahiptir. Bunun yanında X(%15,9) ve Y(%17,5) kuşakları Z (%22,2) kuşağına göre daha düşük yüzde değerleriyle “orta derecede önem” görüşü belirtmişlerdir.

Çalışmada yer alan katılımcıların temsil ettikleri kuşaklar bazında, sivil hayata katılma ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilme becerisine sahip olmayı aynı derecede önemli

bulmadıkları Tablo 48’den açıkça anlaşılmaktadır. Öyle ki “önemli/çok önemli” olarak görüş bildirenlerin toplam yüzdesi X kuşağı için %81,6, Y kuşağı için %76,5 ve Z kuşağı için %66,4’dür. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Bu beceriye sahip olmanın önemi konusunda Z kuşağı X ve Y kuşağı kadar önem atfetmemektedir denilebilir. Sivil hayata katılma ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilme becerisini en önemli gören kuşak için ortalama değerlerine bakılacak olduğunda ilk sıradaki X kuşağı ($\bar{X}=4,11$; önemli); sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,01$; önemli) ve en sonra Z kuşağıdır ($\bar{X}=3,83$; önemli).

21.YYB-ÖGA’nde bulunan 21. beceri olan sağlık konularında bilgi sahibi olmanın önemine dair X, Y ve Z kuşaklarının verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 49’da aşağıda sunulmuştur.

Tablo 49

X,Y,Z Kuşaklarının Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olmanın Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sağlık	X	278	4,02	0,82	1	0,4	9	3,2	57	20,5	128	46,0	83	29,9
Konularında	Y	378	3,88	0,96	10	2,6	22	5,8	73	19,3	170	45,0	103	27,2
Bilgi Sahibi	Z	414	4,02	1,05	13	3,1	27	6,5	66	15,9	141	34,1	167	40,3
Olma*	Total	1070	3,97	0,97	24	2,2	58	5,4	196	18,3	439	41,0	353	33,0

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,00$ ve $p<0,05$

Tablo 49’daki bulgular genel olarak incelendiğinde ise, X kuşağının %29,9 oranı ile Y kuşağının da buna çok yakın %27,2 oranı ile sağlık konularında bilgi sahibi olma becerisini çok “önemli” olarak görürken Z kuşağına ait oran %40,3’dür. “önemli” görenlere baktığımızda ise X kuşağı %29,9 ve Y kuşağının da buna çok yakın %27,2 oranı ile Z kuşağından (%34,1) daha yüksek yüzdeye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan bu becerinin “orta derecede önemli” olarak görülme oranları incelendiğinde ise X kuşağı %20,5 ve Y kuşağı %19,3 ile bu beceriyi orta derecede önemli olarak görürken, Z kuşağının ise %15,9’unun bu beceriyi “orta derecede önemli” olarak görmesi de bir başka dikkat çekici bulgudur.

Sağlık konularında bilgi sahibi olmanın önemi konusunda “önemli/çok önemli” bakış açısına sahip bireylerin toplam yüzde değerlerini karşılaştırdığımızda X kuşağında bu değer %75,9, Y kuşağında %72,2 ve Z kuşağında da %74,4’dür. Ayrıca bu beceride X ve Y kuşakları katılımcıları Z kuşağından daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan

etmişlerdir. Sağlık konularında bilgi sahibi olma becerisi X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından yüksek yüzde değerleriyle olmasa da aynı derecede önemli bir beceri olarak düşünülmektedir. Öte yandan beceriye verilen önem konusunda üç kuşağın ortalama verileri bir arada değerlendirildiğinde sırasıyla sağlık konularında bilgi sahibi olma becerisini en önemli gören kuşaklar X ($\bar{X}=4,02$; önemli) ve Z ($\bar{X}=4,02$; önemli) aynı sırada en son sırada da Y ($\bar{X}=3,88$; önemli) kuşağıdır.

21.YYB-ÖGA’nde bulunan son beceri olan çevre sorunlarını analiz edebilme ve etkili çözümler konusunda sonuca ulaşabilme maddesine katılımcıların verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri elde edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 50’de yer almaktadır.

Tablo 50

X,Y,Z Kuşaklarının Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme Becerisinin Önemine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Kuşak	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az önemli		Orta önemli		Önemli		Çok önemli	
					f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çevre Sorunlarını	X	278	4,30	0,73	0	0,0	5	1,8	29	10,4	121	43,5	123	44,2
Analiz Edebilme*	Y	378	4,17	0,89	6	1,6	13	3,4	48	11,2	154	40,7	157	41,5
	Z	414	4,12	1,06	15	3,6	19	4,6	62	15,0	124	30,0	194	46,9
	Total	1070	4,19	0,92	21	2,0	37	3,5	139	13,0	399	37,3	474	44,3

*Pearson Ki-kare analiz sonuçları: $p=0,00$ ve $p<0,05$

Tablo 50 incelendiğinde çevre sorunlarını analiz edebilme becerisini Z kuşağının %46,9’u diğer kuşaklardan daha yüksek olacak şekilde “çok önemli” olarak görmekte, bu görüş X kuşağının %44,2’si ve Y kuşağının %41,5’i tarafından da paylaşılmaktadır. Z kuşağının büyük kısmı diğer becerilerin çoğunda olduğu gibi görüşlerini “önemli” ve “orta derecede önemli” olacak şekilde belirtmekte ve bu becerinin önemini belirtirken yine bu şekilde bir dağılım ortaya çıkmaktadır. Z kuşağında bu beceriyi “önemli” olarak görenlerin diğer kuşaklara oranı daha düşük bir orandadır (%30,0), bu oran X kuşağında %43,5 ile en yüksek, Y kuşağında %40,7 olacak şekildedir. Z kuşağının %15,0’ı “orta derecede önemli” olarak görmektedir, bu oran diğer kuşaklardan daha fazladır, Y kuşağında %11,2 ve X kuşağında %10,4’dür.

Çevre sorunlarını analiz edebilme becerisinin önemine “önemli/çok önemli” olarak beyan edilen görüşlerin toplam yüzde değerleri açısından bakıldığında X kuşağı için %87,7, Y kuşağı için %82,2 ve Z kuşağı için %76,9 olduğunu görüyoruz. X ve Y kuşakları çevre sorunlarını analiz edebilme becerisine Z kuşağından daha fazla önem vermektedirler

denilebilir. Ortalama değerlerine bakılarak çevre sorunlarını analiz edebilme becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ilk sırada X kuşağının ($\bar{X}=4,30$; önemli); sonrasında Y kuşağının ($\bar{X}=4,17$; önemli) ve en sonra Z kuşağının ($\bar{X}=4,12$; önemli) olduğu anlaşılmaktadır.

5.1.2. Kuşaklar Açısından 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın 1. araştırma sorusunun 2. alt problemi (Kuşaklar açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıl değişmektedir?) için X, Y ve Z kuşaklarının her birinin görüşlerinin dağılımlarını gösteren tablolar hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tablolarda, her bir kuşak için 21. yüzyıl becerilerine verilen değeri açığa çıkarmak ve bu becerilerin önem sıralamasını göstermek adına, ortalama değerler büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Bu problemin üç alt problemine yönelik elde edilen bulgular ile yorumları kuşaklar bazında aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

5.1.2.1. X Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum

“Kuşaklar açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıl değişmektedir?” sorusunun ilk alt problemi için X kuşağı açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo 51 genel olarak incelendiğinde, X kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmenleri 21.YYB-ÖGA’nde yer alan toplam 22 beceri ifadesine genel olarak %80,9 ile %17,6 değerleri arasında değişen oranlarla “çok önemli”; %53,6 ile %16,5 değerleri arasında değişen oranlarla “önemli” ve %28,1 ile %1,8 değerleri arasında değişen oranlarla da “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir.

Tablo 51’den X kuşağını temsil eden katılımcı sosyal bilgiler öğretmenlerinin, 21. yüzyıl bireylerinin 21.YYB-ÖGA’ndeki 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,35$ ile önemli buldukları görülmektedir.

Ayrıca Tablo 51’e bakıldığında X kuşağının en fazla önem verdikleri beceriler sırasıyla iletişim ($\bar{X}=4,77$, $S=0,53$); öğrenmeyi öğrenme ($\bar{X}=4,60$, $S=0,58$); işbirliği ($\bar{X}=4,59$, $S=0,66$); problem çözme ($\bar{X}=4,58$, $S=0,60$), teknoloji okuryazarlığı ($\bar{X}=4,55$, $S=0,59$) ve uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) ($\bar{X}=4,55$, $S=0,67$) becerileridir.

Tablo 51

X Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması

21. Yüzyıl Becerileri / X Kuşağı	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az Önemli		Orta Önemli		Önemli		Çok Önemli	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İletişim	278	4,77	0,53	1	0,4	1	0,4	5	1,8	46	16,5	225	80,9
Öğrenmeyi Öğrenme	277	4,60	0,58	0	0,0	1	0,4	10	3,6	87	31,4	179	64,6
İşbirliği	278	4,59	0,66	1	0,4	2	0,7	14	5,0	77	27,7	184	66,2
Problem Çözme	278	4,58	0,60	0	0,0	2	0,7	10	3,6	92	33,1	174	62,6
Teknoloji Okuryazarlığı	277	4,55	0,59	0	0,0	0	0,0	13	4,7	100	36,1	164	59,2
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	277	4,55	0,67	2	0,7	1	0,4	13	4,7	89	32,1	172	62,1
Değişime Uyum Sağlama	277	4,52	0,64	1	0,4	1	0,4	13	4,7	99	35,7	163	58,8
Sosyal ve Kültürel Beceriler	278	4,51	0,66	1	0,4	2	0,7	14	5,0	97	34,9	164	59,0
Üretkenlik	277	4,47	0,65	1	0,4	0	0,0	17	6,1	110	39,7	149	53,8
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	278	4,46	0,67	1	0,4	1	0,4	18	6,5	108	38,8	150	54,0
Eleştirel Düşünme	278	4,43	0,71	0	0,0	4	1,4	24	8,6	98	35,3	152	54,7
Planlama	278	4,42	0,67	1	0,4	1	0,4	20	7,2	115	41,4	141	50,7
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	278	4,41	0,68	0	0,0	4	1,4	19	6,8	114	41,0	141	50,7
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	278	4,34	0,70	1	0,4	3	1,1	21	7,6	128	46,0	125	45,0
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	278	4,30	0,73	0	0,0	5	1,8	29	10,4	121	43,5	123	44,2
Girişimcilik	278	4,25	0,72	1	0,4	3	1,1	30	10,8	136	48,9	108	38,8
Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme	278	4,24	0,77	0	0,0	8	2,9	31	11,2	127	45,7	111	39,9
Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme	277	4,11	0,75	0	0,0	6	2,2	44	15,9	141	50,9	85	30,7
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	278	4,02	0,82	1	0,4	9	3,2	57	20,5	128	46,0	83	29,9
Risk Alabilme	278	4,01	0,73	0	0,0	6	2,2	54	19,4	149	53,6	69	24,8
Liderlik	278	3,93	0,81	0	0,0	12	4,3	65	23,4	132	47,5	69	24,8
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	278	3,76	0,84	3	1,1	14	5,0	78	28,1	134	48,2	49	17,6
$\bar{X}_{ort}=4,35$													

Öte yandan X kuşağı katılımcıları için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,76$ $S=0,84$); liderlik ($\bar{X}=3,93$ $S=0,81$); risk alabilme ($\bar{X}=4,01$ $S=0,73$); sağlık konularında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=4,02$ $S=0,82$) ve sivil hayata katılma resmi süreçleri anlayabilme ($\bar{X}=4,11$ $S=0,75$) becerileri ise Tablo 51’de ortalama değerlere bakıldığında en az önem verilen beceriler olarak 21.YYB-ÖGA’nde yer alan 22 beceri arasında alt sıraları paylaşmışlardır.

Bu sonuçlara göre X kuşağı için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralamasında en önemli görülen beceri iletişim becerisi ($\bar{X}=4,77$); en az önemli görülen beceri ise doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma becerisi olarak tabloya yansımıştır ($\bar{X}=3,76$).

5.1.2.2. Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum

Her bir kuşak için 21. yüzyıl becerilerine verilen değeri açığa çıkarmak ve bu becerilerin önem sıralamasını göstermek amacıyla Y kuşağına yönelik 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması ise Tablo 52’de verilmiştir.

Tablo 52 genel olarak incelendiğinde, Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmen adayları, 21.YYB-ÖGA’nde yer alan toplam 22 beceri ifadesine genel olarak %58,5 ile %23,5 değerleri arasında değişen oranlarla “çok önemli”; %46,3 ile % 30,2 değerleri arasında değişen oranlarla “önemli” ve %25,9 ile %3,7 değerleri arasında değişen oranlarla da “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir.

Tablo 52’den Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin, 21. yüzyıl bireylerinin 21.YYB-ÖGA’ndeki 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,22$ ile önemli buldukları görülmektedir.

Öte yandan Tablo 52’ye bakıldığında Y kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en fazla önem verdikleri beceriler sırasıyla iletişim ($\bar{X}=4,47$, $S=0,76$); problem çözme ($\bar{X}=4,43$, $S=0,77$); eleştirel düşünme ($\bar{X}=4,42$, $S=0,79$); öğrenmeyi öğrenme ($\bar{X}=4,39$, $S=0,75$) ve üretkenlik ($\bar{X}=4,39$, $S=0,78$) becerileridir. Y kuşağı katılımcıları için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,82$, $S=0,91$); sağlık konularında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,88$, $S=0,96$); risk alabilme ($\bar{X}=3,90$, $S=0,93$); liderlik ($\bar{X}=3,90$, $S=0,92$) ve sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme ($\bar{X}=4,01$, $S=0,91$) becerileri ise en az önem verdikleri becerilerdir.

Tablo 52

Y Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması

21. Yüzyıl Becerileri / Y Kuşağı	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az Önemli		Orta Önemli		Önemli		Çok Önemli	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İletişim	378	4,47	0,76	3	0,8	10	2,6	14	3,7	130	34,4	221	58,5
Problem Çözme	378	4,43	0,77	2	0,5	9	2,4	26	6,9	127	33,6	214	56,6
Eleştirel Düşünme	378	4,42	0,79	1	0,3	11	2,9	34	9,0	114	30,2	218	57,7
Öğrenmeyi Öğrenme	378	4,39	0,75	3	0,8	5	1,3	28	7,4	147	38,9	195	51,6
Üretkenlik	378	4,39	0,78	1	0,3	11	2,9	32	8,5	130	34,4	204	54,0
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	378	4,37	0,73	0	0,0	7	1,9	35	9,3	147	38,9	189	50,0
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	378	4,36	0,79	4	1,1	10	2,6	21	5,6	154	40,7	189	50,0
Sosyal ve Kültürel Beceriler	378	4,35	0,75	2	0,5	8	2,1	27	7,1	158	41,8	183	48,4
İşbirliği	378	4,34	0,83	3	0,8	15	4,0	25	6,6	143	37,8	192	50,8
Teknoloji Okuryazarlığı	378	4,33	0,73	3	0,8	4	1,1	28	7,4	175	46,3	168	44,4
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	377	4,32	0,81	1	0,3	11	2,9	44	11,7	133	35,3	188	49,9
Değişime Uyum Sağlama	378	4,28	0,81	4	1,1	8	2,1	39	10,3	154	40,7	173	45,8
Planlama	377	4,25	0,84	7	1,9	5	1,3	40	10,6	160	42,4	165	43,8
Girişimcilik	378	4,25	0,78	2	0,5	8	2,1	45	11,9	163	43,1	160	42,3
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	378	4,17	0,89	6	1,6	13	3,4	48	11,2	154	40,7	157	41,5
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	377	4,17	0,85	2	0,5	16	4,2	51	13,5	156	41,4	152	40,3
Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme	377	4,13	0,89	4	1,1	18	4,8	51	13,5	156	41,4	148	39,3
Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme	378	4,01	0,91	7	1,9	16	4,2	66	17,5	167	44,2	122	32,3
Liderlik	378	3,90	0,92	6	1,6	18	4,8	88	23,3	160	42,3	106	28,0
Risk Alabilme	378	3,90	0,93	5	1,3	22	5,8	89	23,5	151	39,9	111	29,4
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	378	3,88	0,96	10	2,6	22	5,8	73	19,3	170	45,0	103	27,2
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	378	3,82	0,91	6	1,6	21	5,6	98	25,9	164	43,4	89	23,5
$\bar{X}_{ort}=4,22$													

Sonuçta Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencileri için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralamasında en önemli görülen beceri iletişim becerisi ($\bar{X}=4,47$); en az önemli görülen beceri ise doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olmadır ($\bar{X}=3,82$).

5.1.2.3. Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Bulgular ve Yorum

“Kuşaklar açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıl değişmektedir?” sorusunun son alt problemi için Z kuşağı açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması Tablo 53’te verilmiştir.

Tablo 53 genel olarak incelendiğinde, Z kuşağını temsil eden 8. sınıf öğrencileri, 21.YYB-ÖGA’nde yer alan toplam 22 beceri ifadesine genel olarak %52,7 ile %29,2 değerleri arasında değişen oranlarla “çok önemli”; %43,2 ile %28,3 değerleri arasında değişen oranlarla “önemli” ve %23,4 ile %8,0 değerleri arasında değişen oranlarla da orta önemli görüşü beyan etmişlerdir.

Tablo 53’ten Z kuşağını temsil eden 8. sınıf öğrencilerinin, 21. yüzyıl bireylerinin 21.YYB-ÖGA’ndeki 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,06$ ile önemli buldukları görülmektedir.

Öte yandan Tablo 53’e bakıldığında Z kuşağı 8. sınıf öğrencilerinin en fazla önem verdikleri beceriler sırasıyla iletişim ($\bar{X}=4,30$, $S=0,88$); öğrenmeyi öğrenme ($\bar{X}=4,26$, $S=0,97$); problem çözme ($\bar{X}=4,24$, $S=0,90$); planlama ($\bar{X}=4,22$, $S=0,97$); kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) ($\bar{X}=4,22$, $S=0,91$) ve işbirliği ($\bar{X}=4,22$, $S=0,92$) becerileridir.

Z kuşağı 8. sınıf öğrencilerinin en az önem verdikleri beceriler ise sırasıyla ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,75$, $S=1,13$); sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme ($\bar{X}=3,83$, $S=1,08$); eleştirel düşünme ($\bar{X}=3,84$, $S=1,08$); risk alabilme ($\bar{X}=3,86$, $S=1,07$) ve küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme ($\bar{X}=3,86$, $S=1,16$) becerileridir.

Sonuç olarak Z kuşağı 8. sınıf öğrencileri için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralamasında en önemli görülen beceri iletişim becerisi ($\bar{X}=4,30$); en az önemli görülen beceri ise doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olmadır ($\bar{X}=3,75$).

Tablo 53

Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması

21. Yüzyıl Becerileri / Z Kuşağı	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az Önemli		Orta Önemli		Önemli		Çok Önemli	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İletişim	414	4,30	0,88	9	2,2	9	2,2	36	8,7	154	37,2	206	49,8
Öğrenmeyi Öğrenme	414	4,26	0,97	9	2,2	15	3,6	55	13,3	117	28,3	218	52,7
Problem Çözme	414	4,24	0,90	4	1,0	15	3,6	59	14,3	136	32,9	200	48,3
Planlama	413	4,22	0,97	7	1,7	20	4,8	57	13,8	121	29,3	208	50,4
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	412	4,22	0,91	6	1,5	15	3,6	56	13,6	142	34,5	193	46,8
İşbirliği	414	4,22	0,92	14	3,4	8	1,9	33	8,0	179	43,2	180	43,5
Sosyal ve Kültürel Beceriler	413	4,16	0,89	3	0,7	15	3,6	70	16,9	148	35,8	177	42,9
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	414	4,16	0,93	7	1,7	14	3,4	68	16,4	140	33,8	185	44,7
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	414	4,12	1,01	11	2,7	19	4,6	66	15,9	130	31,4	188	45,4
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	414	4,12	1,06	15	3,6	19	4,6	62	15,0	124	30,0	194	46,9
Üretkenlik	413	4,11	0,93	5	1,2	21	5,1	64	15,5	156	37,8	167	40,4
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	413	4,05	1,01	8	1,9	25	6,1	76	18,4	133	32,2	171	41,4
Girişimcilik	414	4,04	0,95	6	1,4	21	5,1	80	19,3	152	36,7	155	37,4
Değişime Uyum Sağlama	414	4,02	0,95	4	1,0	28	6,8	75	18,1	155	37,4	152	36,7
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	414	4,02	1,05	13	3,1	27	6,5	66	15,9	141	34,1	167	40,3
Liderlik	413	3,98	1,10	16	3,9	27	6,5	77	18,6	121	29,3	172	41,6
Teknoloji Okuryazarlığı	414	3,90	0,96	6	1,4	27	6,5	97	23,4	156	37,7	128	30,9
Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme	414	3,86	1,16	18	4,3	42	10,1	77	18,6	118	28,5	159	38,4
Risk Alabilme	414	3,86	1,07	15	3,6	30	7,2	90	21,7	144	34,8	135	32,6
Eleştirel Düşünme	414	3,84	1,08	15	3,6	32	7,7	95	22,9	136	32,9	136	32,9
Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme	414	3,83	1,08	16	3,9	31	7,5	92	22,2	143	34,5	132	31,9
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	414	3,75	1,13	22	5,3	39	9,4	81	19,6	151	36,5	121	29,2
$\bar{X}_{ort}=4,06$													

5.1.3. Tüm Kuşaklar İçin Ortak Öneme Sahip 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın 1. araştırma sorusunun 3. alt problemi tüm kuşaklar için ortak öneme sahip 21. yüzyıl becerilerinin hangileri olduğunun belirlenmesidir. Bulguların sunulabilmesi için çalışmada yer alan X kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören son sınıf öğrencileri ve Z kuşağı olarak 8. sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 1070 katılımcının görüşlerinin dağılımlarını gösteren Tablo 54 hazırlanmıştır.

Tablo 54 genel olarak incelendiğinde, tüm kuşakların katılımcılarının 21.YYB-ÖGA’nde yer alan toplam 22 beceri ifadesine genel olarak %60,9 ile %24,2 değerleri arasında değişen oranlarla “çok önemli”; %42,2 ile %32,5 değerleri arasında değişen oranlarla “önemli” ve %24,0 ile %5,1 değerleri arasında değişen oranlarla da “orta önemli” görüşü beyan ettikleri görülmektedir.

Tablo 54’te X, Y ve Z kuşağını temsil eden tüm katılımcıların, 21. yüzyıl bireylerinin 21.YYB-ÖGA’ndeki 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,19$ ile önemli buldukları görülmektedir.

Tablo 54’teki ortalama değerler tüm kuşakların becerilere verdiği önem için incelendiğinde, ortak öneme sahip beceriler arasında ilk sıralarda iletişim ($\bar{X}=4,48$, $S=0,87$); problem çözme ($\bar{X}=4,40$, $S=0,79$); öğrenmeyi öğrenme ($\bar{X}=4,39$, $S=0,82$); işbirliği ($\bar{X}=4,36$, $S=0,84$); sosyal ve kültürel beceriler ($\bar{X}=4,32$, $S=0,80$) ve kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) ($\bar{X}=4,32$, $S=0,82$) gelmektedir.

Öte yandan tüm kuşakların katılımcıları için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,78$, $S=0,99$); risk alabilme ($\bar{X}=3,91$, $S=0,94$); liderlik ($\bar{X}=3,94$, $S=0,97$); sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme ($\bar{X}=3,97$, $S=0,95$) ve sağlık konularında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,97$, $S=0,97$) becerileri ise en az ortak öneme sahip beceriler olarak 21.YYB-ÖGA’nde yer alan 22 beceri ifadesi arasında alt sıraları paylaşmışlardır.

Sosyal bilgiler alanında tüm kuşakları temsil eden toplam 1070 katılımcı için en fazla ortak öneme sahip becerinin iletişim becerisi ($\bar{X}=4,48$) ve en az ortak öneme sahip becerinin ise doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma becerisi ($\bar{X}=3,78$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 54

Kuşakların Tümü İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralaması

21. Yüzyıl Becerileri / X-Y-Z Kuşakları	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz		Az Önemli		Orta Önemli		Önemli		Çok Önemli	
				f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İletişim	1070	4,48	0,78	13	1,2	20	1,9	55	5,1	330	30,8	652	60,9
Problem Çözme	1070	4,40	0,79	6	0,6	26	2,4	95	8,9	355	33,2	588	55,0
Öğrenmeyi Öğrenme	1069	4,39	0,82	12	1,1	21	2,0	93	8,7	351	32,8	592	55,4
İşbirliği	1070	4,36	0,84	18	1,7	25	2,3	72	6,7	399	37,3	556	52,0
Sosyal ve Kültürel Beceriler	1069	4,32	0,80	6	0,6	25	2,3	111	10,4	403	37,7	524	49,0
Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	1068	4,32	0,82	10	0,9	29	2,7	96	9,0	410	38,4	523	49,0
Üretkenlik	1068	4,30	0,83	7	0,7	32	3,0	113	10,6	396	37,1	520	48,7
Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	1068	4,30	0,88	14	1,3	31	2,9	123	11,5	352	33,0	548	51,3
Planlama	1068	4,28	0,86	15	1,4	26	2,4	117	11,0	396	37,1	514	48,1
Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	1069	4,27	0,85	9	0,8	33	3,1	129	12,1	388	36,3	510	47,7
Değişime Uyum Sağlama	1069	4,24	0,86	9	0,8	37	3,5	127	11,9	408	38,2	488	45,7
Teknoloji Okuryazarlığı	1069	4,22	0,84	9	0,8	31	2,9	138	12,9	431	40,3	460	43,0
Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme	1069	4,21	0,85	10	0,9	33	3,1	140	13,1	424	39,7	462	43,2
Eleştirel Düşünme	1070	4,20	0,94	16	1,5	47	4,4	153	14,3	348	32,5	506	47,3
Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme	1070	4,19	0,92	21	2,0	37	3,5	139	13,0	399	37,3	474	44,3
Girişimcilik	1070	4,17	0,84	9	0,8	32	3,0	155	14,5	451	42,1	423	39,5
Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme	1069	4,06	0,99	22	2,1	68	6,4	159	14,9	401	37,5	418	39,1
Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma	1070	3,97	0,97	24	2,2	58	5,4	196	18,3	439	41,0	353	33,0
Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme	1069	3,97	0,95	23	2,2	53	5,0	202	18,9	451	42,2	339	31,7
Liderlik	1069	3,94	0,97	22	2,1	57	5,3	230	21,5	413	38,6	347	32,5
Risk Alabilme	1070	3,91	0,94	20	1,9	58	5,4	233	21,8	444	41,5	315	29,4
Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma	1070	3,78	0,99	31	2,9	74	6,9	257	24,0	449	42,0	259	24,2
$\bar{X}_{ort}=4,19$													

5.2. Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevesinde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışma kapsamında cevap aranan 2. araştırma sorusuna (Kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı ile uyum göstermekte midir?) yönelik elde edilen bulgular sorunun dört alt problemi için bu bölümde sırasıyla sunulmuştur.

5.2.1. X Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevesinde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın 2. araştırma sorusunun 1. alt problemine cevap aramak için; alanyazında önde gelen 21. yüzyıl beceri çerçevelerindeki becerilere verilen önem göz önünde bulundurularak geliştirilen 21.YYB-ÖGA'ndeki 22 adet 21. yüzyıl beceri ifadesinin bu çerçevelerdeki yer alma sıklığı ile çalışmada yer alan X kuşağı (sosyal bilgiler öğretmenleri) katılımcılarının her bir beceri ifadesine 21. yüzyılda bireylerin sahip olmasını ne derece önemli gördüklerini gösteren bulguların karşılaştırılması olarak verildiği Tablo 55 sunulmuştur.

Bu tablo ayrıca çerçevelerdeki yer alma sıklığı gözetilerek gruplandırılan beceriler bazında X kuşağını temsil eden katılımcılarının ilgili beceri grubuna ait ortalama değerlerinin aritmetik ortalamasını da içermektedir.

Tablo 55'e genel olarak bakıldığında X kuşağı katılımcılarının tüm çerçevelerde yer alan "işbirliği", "iletişim", "teknoloji okuryazarlığı" ile "sosyal ve kültürel becerilere" ait ortalama değerlerinin aritmetik ortalaması 4,60'dır. Çoğu çerçevede yer alan "yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik)", "eleştirel düşünme", "problem çözme", "küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme", "kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim)", "planlama" ve "sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme" becerilerinin ortalama değerlerinin aritmetik ortalaması 4,38'dir. Az sayıda çerçevede yer alan "değişime uyum sağlama", "uzlaşma, sorunları çözme (esneklik)", "üretkenlik", "liderlik", "ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma", "risk alabilme", "anlaşmazlıkları yönetip çözebilme", "girişimcilik", "sağlık konularında bilgi sahibi olma", "öğrenmeyi öğrenme" ve "çevre sorunlarını analiz edebilme" becerilerinin ortalama değerlerinin aritmetik ortalaması 4,25'dir.

Tablo 55

X Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevesinde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı

Çerçevelerdeki Dağılım	21. Yüzyıl Becerileri / X Kuşağı	$\bar{X}_{ort}$	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz / Az Önemli		Orta Önemli		Önemli / Çok Önemli	
						f	%	f	%	f	%
Tüm çerçeveler	İşbirliği	4,60	278	4,59	0,66	3	1,1	14	5,0	261	93,9
	İletişim		278	4,77	0,53	2	0,8	5	1,8	271	97,4
	Teknoloji Okuryazarlığı		277	4,55	0,59	0	0,0	13	4,7	264	95,3
	Sosyal ve Kültürel Beceriler		278	4,51	0,66	3	1,1	14	5,0	261	93,9
Çoğu çerçeve	Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	4,38	278	4,46	0,67	2	0,8	18	6,5	258	92,8
	Eleştirel Düşünme		278	4,43	0,71	4	1,4	24	8,6	250	90,0
	Problem Çözme		278	4,58	0,60	2	0,7	10	3,6	266	95,7
	Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme		278	4,24	0,77	8	2,9	31	11,2	238	85,6
Az Sayıda Çerçeve	Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	4,25	278	4,41	0,68	4	1,4	19	6,8	255	91,7
	Planlama		278	4,42	0,67	2	0,8	20	7,2	256	92,1
	Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme		277	4,11	0,75	6	2,2	44	15,9	226	81,6
	Değişime Uyum Sağlama		277	4,52	0,64	2	0,8	13	4,7	262	94,5
	Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)	4,25	277	4,55	0,67	3	1,1	13	4,7	261	94,2
	Üretkenlik		277	4,47	0,65	1	0,4	17	6,1	259	93,5
	Liderlik		278	3,93	0,81	12	4,3	65	23,4	201	72,3
	Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma		278	3,76	0,84	17	6,1	78	28,1	183	65,8
	Risk Alabilme	4,25	278	4,01	0,73	6	2,2	54	19,4	218	78,4
	Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme		278	4,34	0,70	4	1,5	21	7,6	253	91,0
	Girişimcilik		278	4,25	0,72	4	1,5	30	10,8	244	87,7
	Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma		278	4,02	0,82	10	3,6	57	20,5	211	75,9
	Öğrenmeyi Öğrenme	4,25	277	4,60	0,58	1	0,4	10	3,6	266	96,0
	Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme		278	4,30	0,73	5	1,8	29	10,4	244	87,7

Tablo 55'deki bulgular ışığında çalışmada X kuşağı olarak yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tüm çerçevelerde yer alan becerilere verdikleri önem en fazla ($\bar{X}_{ort}=4,60$) iken az sayıda çerçevede yer alan becerilere verdikleri önem en azdır ($\bar{X}_{ort}=4,25$). Genel olarak, X kuşağının (sosyal bilgiler öğretmenlerinin) 21. yüzyıl becerilerine verdikleri önem ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyum göstermektedir.

5.2.2. Y Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmadaki 2. araştırma sorusunun 2. alt problemine cevap aramak için alanyazında önde gelen 21. yüzyıl beceri çerçevelerindeki becerilere verilen önem göz önünde bulundurularak geliştirilen 21.YYB-ÖGA'ndeki 22 adet 21. yüzyıl beceri ifadesinin bu çerçevelerdeki yer alma sıklığı ile çalışmada Y kuşağı olarak yer alan eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan son sınıf öğretmen adaylarının ölçüm aracındaki her bir beceri ifadesine 21. yüzyılda bireylerin sahip olmasını ne derece önemli gördüklerini gösteren bulguların karşılaştırılmalı olarak verildiği Tablo 56 hazırlanmıştır.

Bu tablo ayrıca çerçevelerdeki yer alma sıklığı gözetilerek gruplandırılan 21. yüzyıl becerileri bazında Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bu beceri gruplarına ait ortalama değerlerinin aritmetik ortalamasını da içermektedir.

Tablo 56'ya genel olarak bakıldığında Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerinin az sayıda çerçevede yer alan “değişime uyum sağlama”, “uzlaşma, sorunları çözme (esneklik)”, “üretkenlik”, “liderlik”, “ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma”, “risk alabilme”, “anlaşmazlıkları yönetip çözebilme”, “girişimcilik”, “sağlık konularında bilgi sahibi olma”, “öğrenmeyi öğrenme” ve “çevre sorunlarını analiz edebilme” becerilerine ait ortalama değerlerinin aritmetik ortalaması 4,13'tür.

Çoğu çerçevede yer alan “yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik)”, “eleştirel düşünme”, “problem çözme”, “küresel sorunları anlayabilme ve çözüm üretebilme”, “kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim)”, “planlama” ve “sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme” becerilerine ortalama değerlerinin aritmetik ortalaması 4,28'dir.

Tüm çerçevelerde yer alan “işbirliği”, “iletişim”, “teknoloji okuryazarlığı” ile “sosyal ve kültürel becerilere” ait ortalama değerlerinin aritmetik ortalaması 4,37'dir.

Tablo 56

Y Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı

Çerçevelerdeki Dağılım	21. Yüzyıl Becerileri / Y Kuşağı	$\bar{X}_{ort}$	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz / Az Önemli		Orta Önemli		Önemli / Çok Önemli	
						f	%	f	%	f	%
Tüm çerçeveler	İşbirliği	4,37	378	4,34	0,83	18	4,8	25	6,6	335	88,6
	İletişim		378	4,47	0,76	13	3,4	14	3,7	351	92,9
	Teknoloji Okuryazarlığı		378	4,33	0,73	7	1,9	28	7,4	343	90,7
	Sosyal ve Kültürel Beceriler		378	4,35	0,75	10	2,6	27	7,1	341	90,2
	Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)		378	4,37	0,73	7	1,9	35	9,3	336	88,9
	Eleştirel Düşünme		378	4,42	0,79	12	3,2	34	9,0	332	87,9
Çoğu çerçeve	Problem Çözme	4,28	378	4,43	0,77	11	2,9	26	6,9	341	90,2
	Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme		377	4,13	0,89	22	5,9	51	13,5	304	80,7
	Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)		378	4,36	0,79	14	3,7	21	5,6	343	90,7
	Planlama		377	4,25	0,84	12	3,2	40	10,6	325	86,2
	Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme		378	4,01	0,91	23	6,1	66	17,5	289	76,5
	Değişime Uyum Sağlama		378	4,28	0,81	12	3,2	39	10,3	327	86,5
	Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)		377	4,32	0,81	12	3,2	44	11,7	321	85,2
	Üretkenlik		378	4,39	0,78	12	3,2	32	8,5	334	88,4
	Liderlik		378	3,90	0,92	24	6,4	88	23,3	266	70,3
	Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma		378	3,82	0,91	27	7,2	98	25,9	253	66,9
Az Sayıda Çerçeve	Risk Alabilme	4,13	378	3,90	0,93	27	7,1	89	23,5	262	69,3
	Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme		377	4,17	0,85	18	4,7	51	13,5	308	81,7
	Girişimcilik		378	4,25	0,78	10	2,6	45	11,9	323	85,4
	Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma		378	3,88	0,96	32	8,4	73	19,3	273	72,2
	Öğrenmeyi Öğrenme		378	4,39	0,75	8	2,1	28	7,4	342	90,5
	Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme		378	4,17	0,89	19	5,0	48	11,2	311	82,2

Tablo 56'daki bulgular tüm çerçevelerde ve az sayıda çerçevede yer alan becerilere verilen önem açısından incelendiğinde, Y kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adayları da uluslararası çerçevelerde verilen önem ile aynı şekilde tüm çerçevelerde yer alan becerilere en fazla ($\bar{X}_{ort}=4,37$) önemi verirken; az sayıda çerçevede yer alan becerilere en az ($\bar{X}_{ort}=4,13$) önemi vermektedirler. Genel olarak, Y kuşağının (sosyal bilgiler öğretmen adaylarının) 21. yüzyıl becerilerine verdikleri önem ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyum göstermektedir.

5.2.3. Z Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmadaki 2. araştırma sorusunun 3. alt problemine cevap aramak için alanyazında önde gelen 21. yüzyıl beceri çerçevelerindeki becerilere verilen önem göz önünde bulundurularak geliştirilen 21.YYB-ÖGA'ndeki 22 adet 21. yüzyıl beceri ifadesinin bu çerçevelerdeki yer alma sıklığı ile çalışmada Z kuşağı olarak yer alan 8. sınıf öğrencilerinin ölçüm aracındaki her bir beceri ifadesine 21. yüzyılda bireylerin sahip olmasını ne derece önemli gördüklerini gösteren bulguların karşılaştırılmalı olarak verildiği ve ilgili bu beceri gruplarına ait Z kuşağı katılımcılarının ortalama değerlerinin aritmetik ortalamasını da içeren Tablo 57 hazırlanmıştır.

Tablo 57'deki Z kuşağı katılımcılarının becerilere verdikleri öneme dair elde edilen ortalama değerlerinin 21. yüzyıl becerilerinin uluslararası çerçevelerde yer alma sıklığı gözetilerek alınan aritmetik ortalamaları sırasıyla tüm çerçevelerde yer alan beceriler için $\bar{X}_{ort}=4,15$, çoğu çerçevede ve az sayıda çerçevede yer alan beceriler için ise $\bar{X}_{ort}=4,04$ 'dür.

Tablo 57'deki bu bulgular ışığında çalışmadaki Z kuşağı (8. sınıf öğrencileri) katılımcıları da X kuşağı ve Y kuşağı katılımcıları gibi uluslararası çerçevelerde verilen önem ile benzer şekilde en fazla önemi ($\bar{X}_{ort}=4,15$) tüm çerçevelerde yer alan “işbirliği”, “iletişim”, “teknoloji okuryazarlığı” ile “sosyal ve kültürel becerilere” vermişlerdir.

Öte yandan Z kuşağı katılımcıları çoğu çerçevede ve az sayıda çerçevede yer alan becerilere aynı derecede önem vermektedirler ($\bar{X}_{ort}=4,04$). Genel olarak, Z kuşağının (8. sınıf öğrencilerinin) da 21. yüzyıl becerilerine verdikleri önem ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı X kuşağı ve Y kuşağı katılımcılarında olduğu gibi uyum göstermektedir.

Tablo 57

Z Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı

Çerçevelerdeki Dağılım	21. Yüzyıl Becerileri / Z Kuşağı	$\bar{X}_{ort}$	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz / Az Önemli		Orta Önemli		Önemli / Çok Önemli	
						f	%	f	%	f	%
Tüm çerçeveler	İşbirliği	4,15	414	4,22	0,92	22	5,3	33	8,0	359	86,7
	İletişim		414	4,30	0,88	18	4,4	36	8,7	360	87,0
	Teknoloji Okuryazarlığı		414	3,90	0,96	33	7,9	97	23,4	284	68,6
	Sosyal ve Kültürel Beceriler		413	4,16	0,89	18	4,3	70	16,9	325	78,7
	Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)		413	4,05	1,01	33	8,0	76	18,4	304	73,6
	Eleştirel Düşünme		414	3,84	1,08	47	11,3	95	22,9	272	65,8
Çoğu çerçeve	Problem Çözme	4,04	414	4,24	0,90	19	4,6	59	14,3	336	81,2
	Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme		414	3,86	1,16	60	14,4	77	18,6	277	66,9
	Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)		412	4,22	0,91	21	5,1	56	13,6	335	81,3
	Planlama		413	4,22	0,97	27	6,5	57	13,8	329	79,7
	Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme		414	3,83	1,08	47	11,4	92	22,2	275	66,4
	Değişime Uyum Sağlama		414	4,02	0,95	32	7,8	75	18,1	307	74,1
	Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)		414	4,12	1,01	30	7,3	66	15,9	318	76,8
	Üretkenlik		413	4,11	0,93	26	6,3	64	15,5	323	78,2
	Liderlik		413	3,98	1,10	43	10,4	77	18,6	293	70,9
	Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma		414	3,75	1,13	61	14,7	81	19,6	272	65,7
Az Sayıda Çerçeve	Risk Alabilme	4,04	414	3,86	1,07	45	10,8	90	21,7	279	67,4
	Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme		414	4,16	0,93	21	5,1	68	16,4	325	78,5
	Girişimcilik		414	4,04	0,95	27	6,5	80	19,3	307	74,1
	Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma		414	4,02	1,05	40	9,6	66	15,9	308	74,4
	Öğrenmeyi Öğrenme		414	4,26	0,97	24	5,8	55	13,3	335	81,0
	Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme		414	4,12	1,06	34	8,2	62	15,0	318	76,9

5.2.4. Tüm Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevesinde Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın 2. araştırma sorusunun son alt problemi tüm kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı arasındaki uyumun belirlenmesidir.

Bu problemin bulgularının sunulabilmesi için alanyazında önde gelen 21. yüzyıl beceri çerçevelerindeki becerilere verilen önem göz önünde bulundurularak geliştirilen 21.YYB-ÖGA’ndeki 22 adet 21. yüzyıl beceri ifadesinin bu çerçevelerdeki yer alma sıklığı ile çalışmada X kuşağı olarak yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak yer alan sosyal bilgiler öğretmen adayları ve Z kuşağı olarak yer alan 8. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 1070 katılımcının ölçüm aracındaki her bir beceri ifadesine 21. yüzyılda bireylerin sahip olmasını ne derece önemli gördüklerini gösteren bulguların karşılaştırılmalı olarak verildiği ve ilgili bu beceri gruplarına ait tüm kuşakların katılımcılarının ortalama değerlerini ve bunların aritmetik ortalamalarını da içeren Tablo 58 hazırlanmıştır.

Tablo 58’deki tüm kuşakların katılımcılarının becerilere verdikleri öneme dair elde edilen ortalama değerlerinin 21. yüzyıl becerilerinin önde gelen uluslararası çerçevelerde yer alma sıklığı gözetilerek alınan aritmetik ortalamaları sırasıyla tüm çerçevelerde yer alan beceriler için 4,34, çoğu çerçevede yer alan beceriler için 4,21, az sayıda çerçevede yer alan beceriler için 4,13’tür.

Çalışmaya sosyal bilgiler eğitiminde X, Y ve Z kuşaklarını temsilen katılan tüm katılımcılar önde gelen uluslararası çerçevelerde verilen önem ile aynı şekilde tüm çerçevelerde yer alan becerilere en fazla ($\bar{X}_{ort}=4,34$) önemi verirken, az sayıda çerçevede yer alan becerilere ise en az ($\bar{X}_{ort}=4,13$) önemi vermektedirler. Genel olarak, X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerine verdikleri önem ile becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı uyum göstermektedir.

Tablo 58

Tüm Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Becerilerin Çerçevelerde Yer Alma Sıklığına Göre Dağılımı

Çerçevelerdeki Dağılım	21. Yüzyıl Becerileri / X, Y ve Z Kuşakları	$\bar{X}_{ort}$	n	$\bar{X}$	S	Önemsiz / Az Önemli		Orta Önemli		Önemli / Çok Önemli	
						f	%	f	%	f	%
Tüm çerçeveler	İşbirliği	4,34	1070	4,36	0,84	43	4,0	72	6,7	955	89,3
	İletişim		1070	4,48	0,78	33	3,1	55	5,1	982	91,7
	Teknoloji Okuryazarlığı		1069	4,22	0,84	40	3,7	138	12,9	891	83,3
	Sosyal ve Kültürel Beceriler		1069	4,32	0,80	31	2,9	111	10,4	927	86,7
Çoğu çerçeve	Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)	4,21	1069	4,27	0,85	42	3,9	129	12,1	898	84,0
	Eleştirel Düşünme		1070	4,20	0,94	63	5,9	153	14,3	854	79,8
	Problem Çözme		1070	4,40	0,79	32	3,0	95	8,9	943	88,2
	Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme		1069	4,06	0,99	90	8,5	159	14,9	819	76,6
Az Sayıda Çerçeve	Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)	4,13	1068	4,32	0,82	39	3,6	96	9,0	933	87,4
	Planlama		1068	4,28	0,86	41	3,8	117	11,0	910	85,2
	Sivil Hayata Katılma, Resmi Süreçleri Anlayabilme		1069	3,97	0,95	76	7,2	202	18,9	790	73,9
	Değişime Uyum Sağlama		1069	4,24	0,86	46	4,3	127	11,9	896	83,9
	Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik)		1068	4,30	0,88	45	4,2	123	11,5	900	84,3
	Üretkenlik		1068	4,30	0,83	39	3,7	113	10,6	916	85,8
	Liderlik		1069	3,94	0,97	79	7,4	230	21,5	760	71,1
	Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma		1070	3,78	0,99	105	9,8	257	24,0	708	66,2
	Risk Alabilme		1070	3,91	0,94	78	7,3	233	21,8	759	70,9
	Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme		1069	4,21	0,85	43	4,0	140	13,1	886	82,9
	Girişimcilik		1070	4,17	0,84	41	3,8	155	14,5	874	81,6
	Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma		1070	3,97	0,97	82	7,6	196	18,3	792	74,0
	Öğrenmeyi Öğrenme		1069	4,39	0,82	33	3,1	93	8,7	943	88,2
	Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme		1070	4,19	0,92	58	5,5	139	13,0	873	81,6

BÖLÜM VI

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada araştırmacı tarafından 21. yüzyıl becerilerinin önemine ilişkin görüşlerin belirlenmesine yönelik geliştirilen anket; X kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmenlerine, Y kuşağı olarak eğitim fakültelerinde sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarına ve Z kuşağı olarak da 8. sınıf öğrencilerine uygulanmış ve 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemi bu üç kuşak açısından betimlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca kuşakların açığa çıkarılan bu görüşlerinin çalışma kapsamında incelenen 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinde becerilerin yer alma sıklığı ile ne derece uyumlu olduğu da araştırılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde araştırma verilerinin analizi sonucu elde edilen bulgular ışığında, çalışmanın iki araştırma sorusu ve bu soruların alt problemlerine yönelik varılan sonuçlar ilgili alanyazındaki sonuçlarla da karşılaştırılarak sırasıyla sunulmuş ve ileriki çalışmalar için öneriler verilmiştir.

6.1. X, Y ve Z Kuşaklarının 21. Yüzyıl Becerilerinin Öneme Dair Bakış Açıklarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

“X (sosyal bilgiler öğretmenleri), Y (sosyal bilgiler öğretmen adayları) ve Z (8. sınıf öğrencileri) kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine dair bakış açıları nasıldır?” sorusu çalışmada cevap aranan ilk araştırma sorusudur. Bu soru kapsamında X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinin önemine yönelik görüşlerini, bu becerilerin önem sıralamasının kuşaklara göre değişip değişmediğini ve tüm kuşaklar için ortak önemde görülen becerilerin hangileri olduğunu belirlemek için hazırlanan üç alt probleme yönelik sonuç ve tartışma aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

6.1.1. 21. Yüzyıl Becerilerinin Öneme Yönelik X, Y ve Z Kuşaklarının Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmadaki ilk araştırma sorusunun 1. alt problemine (X, Y ve Z kuşaklarının 21. yüzyıl becerilerinin öneme yönelik görüşleri nelerdir?) dair sonuç ve tartışma aşağıda sunulmuştur.

İşbirliği becerisine; X kuşağı %93,9, Y kuşağı %88,6 ve Z kuşağı %86,7 ile “önemli/çok önemli” görüşü bildirmiştir. Üç kuşağa ait ortalamalar incelendiğinde ise işbirliği becerisini daha önemli gören kuşak sırasıyla X ($\bar{X}=4,59$; çok önemli); sonrasında Y ($\bar{X}=4,34$; önemli) ve Z ($\bar{X}=4,22$; önemli) kuşağıdır. Çalışmadaki X kuşağının bu beceriye diğer kuşaklardan daha çok önem vermesi kuşaksal özelliğini yansıtmamaktadır. Çünkü onlar bireysel ve bağımsız yönleri öne çıkan, kendi yöntemiyle çalışmak isteyen, takım çalışmasını girişimci ruhuna aykırı bulan ve işbirlikçi olmayan (Howe, 2010; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Ancak Türkiye’deki X kuşağı çalışanları ise kendilerini işbirlikçi, takım çalışmasını tercih eden bireyler olarak görmektedirler (Tekin, 2015). Sonuç olarak X kuşağının bu beceriyi daha önemli görmesinin nedeni “bunun hayatta kalmam için önemi nedir?” sorusunu soran, kişisel ve mesleki gelişimine, kariyerine çok önem veren bir kuşak olmasıyla (Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) ilişkilendirebilir. Ayrıca, işbirliği becerisinin geçmişten bu yana tüm sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alması ve öğrencilere bu beceriyi kazandırmaya çalışmaları katılımcı X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinde bu konuda mesleki farkındalık da yaratmış olabilir. İşbirliğine önem veren, takım odaklı, ekip çalışmasını tercih eden Y kuşağının (Akdemir vd., 2013; DeBard, 2004; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Al Safi, 2019; Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015; Young, 2009; Zemke vd., 2000) ve işbirliğine yatkın bir kuşak olan Z kuşağının (Sladek & Grabinger, 2018) bu beceriye önem vermeleri kuşaksal özelliklerini yansıtmaktadır.

İletişim becerisini; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşaklarında sırasıyla %97,4, %92,9 ve %87,0’dır. Ortalama değerlere bakılarak iletişim becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasındaki sıralaması incelendiğinde ise ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}=4,77$; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,47$; çok önemli) ve Z kuşağı ($\bar{X}=4,30$; önemli) gelmektedir. X kuşağının bu beceriye diğer kuşaklardan daha çok önem vermesi kuşaksal özelliğini yansıtmamaktadır. Çünkü X kuşağı ilişkilerinde şüpheli, alaycı, sabırsız, karşıdakine güvenmeyen ve iletişim anlamında “beni sadece işte ara” mesajı

veren, zayıf insan becerilerine sahip (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Ancak Türkiye’deki X kuşağı yöneticileri iletişimi yaşamlarındaki en önemli unsur olarak görmektedirler (Bayramoğlu, 2018). Bu sonuç çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki farkındalıklarından kaynaklanmış olabilir. Çünkü öğretmenlik mesleği başta öğrenciler olmak üzere veliler, yöneticiler ve meslektaşlar ile iyi bir iletişim becerisini gerektirmektedir. Öte yandan, iletişim ve ilişki kurmak için gerekli olan kişilerarası becerilerden yoksun, bireysel ve çok düz bir iletişim yolu olan, aynı fiziksel alanı işgal etmeyen kişilerle iletişimlerini genellikle internet üzerinden (sosyal medya, diğer iletişim araçları) gerçekleştiren (Gaidhani vd., 2019; Harber, 2011; Al Safi, 2019; Sladek & Grabinger, 2018), iletişim becerilerinde ustalaşmak konusunda teknolojik yetkinlikleri geliştirmekten daha çok endişelenen (Lyons vd., 2017) Z kuşağının bu beceriye diğer kuşaklardan daha az önem vermesi de beklenen bir sonuçtur. Olumlu, ilişkilerinde güven duygusu yüksek, sürekli geri bildirim, iletişime ihtiyaç duyan (DeBard 2004; Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000), bağlantıyı ve iletişim kurmayı seven, “beni istediğin zaman ara” mesajına sahip (D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009) bir kuşak olan Y kuşağının iletişime önem vermesi kuşak özelliğini yansıtmaktadır.

Teknoloji Okuryazarlığına sahip olmayı; X kuşağı %95,3, Y kuşağı %90,7 ve Z kuşağı %68,6 ile “önemli/çok önemli”; ayrıca Z kuşağı bu beceriyi %23,4 oranında “orta önemli” görmüştür. Teknoloji okuryazarlığına sahip olmaya verilen önem konusunda ortalama değerlere bakıldığında ise ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}$ =4,55; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,33; önemli) ve en son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}$ =3,90; önemli) yer almaktadır. Bu sonuç ilginçtir. Çünkü X kuşağı tuşlu telefon döneminde doğan (Young, 2009), bilgisayar ve internet gibi teknolojileri çocukluk, genç yetişkinlik dönemlerinde tanıyan (Grubb, 2017) dijital göçmen olarak adlandırılan (Işık, 2019) bir kuşaktır. Fakat geç tanışmalarına rağmen teknolojiyi aktif kullanan (Erden Ayhün, 2013) teknoloji okuryazarlığını önemseyen (Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Türkiye’deki X kuşağı teknolojik yeniliklere adapte olma konusunda genelde zorlanmamaktadır (Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015). Hatta Türkiye’deki X kuşağı öğretmenleri, Z kuşağı öğrencileriyle teknolojiye yaklaşım anlamında benzerlikler göstermekte ve okulda teknoloji kullanımının yararlı olduğunu önemli bulmaktadırlar (Işık, 2019). X kuşağının teknoloji okuryazarlığına sahip olmayı diğer kuşaklara göre daha önemli bulmasının nedeni hem değişime uyum yeteneğinden hem de bu kuşağın teknoloji kullanımını önceki kuşaklardan farklı olmanın bir yolu olarak

görmesinden (Zemke vd., 2000) kaynaklanıyor olabilir. Öte yandan, yaşam deneyimleri teknoloji ile karakterize edilen (Grubb, 2017) Z kuşağının teknoloji okuryazarlığına sahip olmayı diğer kuşaklardan daha az önemli görmesi şaşırtıcı bir sonuçtur. Benzer şekilde Türkiye’deki Z kuşağı öğrencileri okulda teknoloji kullanımının yararlı olduğuna öğretmenlerinden daha az önem vermektedirler (Işık, 2019). İnsanlardan mekânlara fiziksel her şeyin dijital bir karşılığının olduğu teknolojik dünyada doğmuş ilk kuşak olan (Sladek & Grabinger, 2018) Z kuşağı teknoloji odaklı yaşam tarzına sahiptir (Gaidhani vd., 2019). Onlar için teknoloji kimliklerinin bir parçası ve kendilerini ifade etmelerinin bir uzantısıdır, teknoloji konusunda bilgili olduklarını düşünmeyen Z kuşağı üyeleri bile bu özelliklere sahiptir (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017). Türkiye’deki Z kuşağı öğrencileri de, Y kuşağı öğrencilerine göre teknoloji odaklıdır (Eriş vd., 2013). İnterneti normal kabul eden (Harber, 2011) Z kuşağı, teknolojinin günlük yaşamlarında sıradan hale gelmesinden dolayı bu beceriye sahip olmayı diğer kuşaklar kadar önemsememiş olabilir. Y kuşağı çocukluğunda internetin ve kişisel bilgisayarların toplumun merkezi olmasıyla dijital yerliler olarak anılan, yaşamları boyunca meydana gelen teknolojik gelişmeyle şekillenip büyüyen (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Zemke vd., 2000), teknolojik anlayışa sahip, dijital okuryazardırlar (Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000). Türkiye’deki Y kuşağı da teknolojiyi yakından takip edip kullanmaktadır ve böylece siber dünyanın parçası olmuştur (Ağırdır, 2013; Balcı & Bozkurt, 2013; Eriş vd., 2013; Kuyucu, 2017). Dolayısıyla Y kuşağının, bu beceriye sahip olmayı önemli görmesi kuşak özelliğini yansıtmaktadır.

Sosyal ve Kültürel Becerilere sahip olmayı; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı ise X kuşağında %93,9, Y kuşağında %90,2 ve Z kuşağında %78,7’dir. Z kuşağı katılımcıları bu beceriye %16,9 oranında da “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Üç kuşağa ait ortalamalara bakıldığında en önemli gören kuşak X ($\bar{X}$ =4,50; çok önemli); sonrasında Y ($\bar{X}$ =4,35; önemli) ve Z ($\bar{X}$ =4,16; önemli) kuşağıdır. Z kuşağının, bu beceriye sahip olmayı daha az önemli görmesi beklenebilir bir sonuçtur. Çünkü Z kuşağı iletişimi hayatlarının önemli bir parçası olan sosyal medya ile kurup (Gaidhani vd., 2019; Al Safi, 2019), bu siber uzay toplulukları içinde, kimseyle kişisel olarak tanışmadan birçok tanıdıklara sahip olabilmektedirler (Harber, 2011). Birbirlerinden ayrı kalan, yalnızlaşan, arkadaşlarıyla yüz yüze ilişkiye yol açan sosyal etkinliklere katılmayan bu yeni kuşağın (Harber, 2011), kişilerarası becerilerden yoksun olduğu iyi belgelenmiştir ve kişilerarası ilişkilerde sürekli rehberliğe ihtiyaç duymaktadır (Sladek & Grabinger, 2018). Türkiye’deki okul yöneticileri

de Z kuşağı öğrencilerinin teknoloji ve sosyal medya bağımlılıkları nedeniyle yalnız ve anti-sosyal bireylere dönüştüklerini belirtmişlerdir (Halisdemir, 2015). X kuşağı ise şüpheciligi, karşısındakine karşı düşük güven düzeyi yüzünden sosyal becerileri kendinden önceki Bebek Patlaması kuşağına göre zayıf olan, başka kuşaklarca sosyal becerilere sahip olmadıkları söylenen, zayıf insan becerilerine sahip bir kuşaktır (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Ancak, önceki kuşaklara kıyasla çeşitliliğe daha açık, din, cinsel yönelim, sınıf, ırk ile etnik köken gibi farklılıkları kucaklamayı öğrenmiş ve çeşitliliğe yönelik bu farkındalıkları hem kişisel özelliklerine hem de çalışma-iş alışkanlıklarına yansımıştır (Gaidhani vd., 2019; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Bu nedenle çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu beceriyi önemli görmesi bir dereceye kadar kuşaksal özellikleriyle açıklanabilir. Y kuşağı, sosyal hayatı ve etkileşimi seven, topluluk odaklı, olumlu sosyal davranışlara sahiptir (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Aynı zamanda, ırksal ve etnik açıdan çok çeşitli, çok kültürlü (Howe & Strauss, 2000; Grubb, 2017; Zemke vd., 2000), kültürel farklılıklara ve çeşitliliğe çok daha fazla saygı duyan ve hoşgörü sergileyen (DeBard, 2004; D. Oblinger & Oblinger, 2005) bir kuşaktır. Türkiye’deki Y kuşağının da sosyal becerileri teknik ve teknolojik becerilerinden daha güçlüdür (Yüksekbilgili, 2013). Dolayısıyla Y kuşağının, bu beceriye sahip olmayı önemli görmesi bu kuşak özelliklerini yansıtmaktadır.

Yaratıcılık ve İnovasyon (yenilikçilik) becerisini; X kuşağı %92,8, Y kuşağı %88,9 ve Z kuşağı %73,6 ile “önemli/çok önemli” görmüşlerdir. Üç kuşağın ortalama verilerine bakıldığında sırasıyla bu beceriyi en önemli gören kuşak X ($\bar{X}=4,46$; çok önemli); sonra Y ($\bar{X}=4,37$; önemli) ve sonra da Z ($\bar{X}=4,05$; önemli) kuşağıdır. İş yaşamında aktif rolde olan X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu beceriye diğer kuşaklardan daha fazla önem vermesi, alanyazında X kuşağının iş yaşamındaki en önemli değerlerinden birinin de yaratıcı, becerikli bireyler olması (Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) ile açıklanabilir. Öte yandan Y kuşağının bu beceriyi önemli görmesi de beklenen bir sonuçtur. Çünkü Y kuşağı, “diğer zeki, yaratıcı insanlarla çalışacaksınız” mesajlarıyla motive olan, bilgilerini yaratıcı, anlamlı şekillerde kullanabilen ve yenilikçi (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Türkiye’deki Y kuşağı da, X ve Bebek Patlaması kuşaklarından daha yaratıcıdır (Keleş, 2013) ve yenilikleri kolayca benimseyebilmektedirler (Eriş vd., 2013). Benzer şekilde Türkiye Y kuşağı yenilikçiliği önemli görmekte, kendilerini yenilikçi birey olarak

tanımlamakta ve gelecekte yenilikçi bir bireyin sahip olması gereken en önemli özelliklerden birinin yaratıcılık olduğunu düşünmektedirler (Ağırdır, 2013). Z kuşağına bakıldığında, tanık oldukları teknolojik yenilikçilik ve bilgiye hızlı erişebilme onları yaratıcı hale getirmiştir (Sladek & Grabinger, 2018). Türkiye’deki Z kuşağı lise öğrencileri de yenilikçi, özgüvenli bireylerdir (Yıkılmaz, 2018). Dolayısıyla teknolojik olarak becerikli ve yaratıcı bireyler olmaları (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Puiu, 2016; Sladek & Grabinger, 2018) diğer kuşaklar kadar olmasa da bu beceriyi önemli görmelerini açıklayabilir.

Eleştirel Düşünme becerisine sahip olmayı; X kuşağı %90,0, Y kuşağı %87,9 ve Z kuşağı %65,8 ile “önemli/çok önemli” bulmuşlardır. Ayrıca Z kuşağı bu beceriyi %22,9 oranında “orta önemli” görmektedir. Üç kuşağın ortalamaları incelendiğinde de ilk sırada X kuşağı ($\bar{X}=4,43$; önemli) ikinci sırada Y kuşağı ($\bar{X}=4,42$; önemli) ve son sırada da Z kuşağı ($\bar{X}=3,84$; önemli) yer almaktadır. X kuşağının eleştirel düşünme becerisine diğer kuşaklardan daha fazla önem vermesi bu kuşağın şüpheci, sorgulayıcı yaklaşımı ve bağımsızlığı ile açıklanabilir. Çünkü X kuşağı için kuşkuculuk, bağımsızlık ve özgüven, yaşam deneyimlerini karakterize eden kişisel özellikleridir (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Başkalarının düşüncelerine meydan okuma yeteneği olan, farklı bakış açılarını teşvik eden bir sistemde okula gitmiş ve her zaman "neden?" diye sormuş olan bu kuşak okudukları her şeye katılmamaları, her isteneni yapmamaları ve gerektiğinde sınıf arkadaşlarıyla tartışmaları için teşvik edilmişlerdir (Zemke vd., 2000). Öte yandan çalışmadaki Z kuşağının diğer kuşaklara göre önem konusunda geri kalması kuşaksal özelliğiyle farklılık göstermektedir. Çünkü ebeveynleri olan X kuşağının bağımsız, bireysel yaklaşımıyla tanımlanarak (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018) onların ebeveynlik tarzını yansıttığı söylenen Z kuşağı, aynı zamanda gerçekçi olmaya, kendi yollarını bulmaya teşvik edilerek büyütülmüştür (Sladek & Grabinger, 2018). Türkiye’deki okul yöneticileri de Z kuşağı öğrencilerinin, X ve Y kuşağı öğrencilerine göre daha fazla eleştirel bakış açısına sahip olduklarını belirtmişlerdir (Halisdemir, 2015). Katılımcı Z kuşağının diğer kuşaklardan önem konusunda geride kalmasının nedeni tecrübe eksikliğinden, henüz eleştirel düşünmeyi sergileyecek ortamlara sahip olamamasından kaynaklanabilir.

Problem Çözme becerisini; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşaklarında sırasıyla %95,7, %90,2 ve %81,2’dir. Ortalama değerlerine bakılarak bu beceriye sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ise ilk sırada X kuşağı

($\bar{X}$ =4,58; çok önemli) sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}$ =4,43; önemli) ve en son sırada da Z ($\bar{X}$ =4,24; önemli) kuşağı yer almaktadır. X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin problem çözme becerisine en fazla önemi vermesi X kuşağının getirdiği yeni pragmatizmle orta yaşa geldiğinde pratik problem çözücülere dönüşeceği öngörüsü (Howe & Strauss, 2007) ile açıklanabilir. Çünkü X kuşağı için “ne işe yarar?” sorusunun cevabı önemlidir, pragmatizm onların temel değerlerinde ve eğitim anlayışlarında öne çıkmaktadır (DeBard, 2004; Zemke vd., 2000). Z kuşağı ise problem çözme becerilerinden yoksun olan ve gerçek yaşam problemleriyle başa çıkmak için gerekli becerileri göstermeyen bir kuşaktır (Gaidhani vd., 2019). Ustalaşmak konusunda teknolojik yetkinliklerden daha çok endişelendiği problem çözme becerileri geliştirmek istedikleri en önemli becerilerdir (Lyons vd., 2017). Dolayısıyla Z kuşağının, 21. yüzyıl bireylerinin bu beceriye sahip olmasını önemli görmesi bu kuşak özelliğinden kaynaklanabilir.

Üretkenlik becerisine sahip olmayı; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı ise X kuşağında %93,5, Y kuşağında %88,4 ve Z kuşağında %78,2’dir. Ortalama değerler temel alınarak bakıldığında ise üretkenlik becerisini en önemli gören kuşak X ($\bar{X}$ =4,47; çok önemli) sonrasında Y ($\bar{X}$ =4,39; önemli) ve en sonra Z ($\bar{X}$ =4,11; önemli) kuşağıdır. X kuşağı öğretmenlerinin bu beceriyi diğer kuşaklara göre daha önemli bulmasının nedeni kariyerlerine önem veren, kariyerlerinde neredeyse kendi kendine gelişebilen, bunun için onlara çok fazla kaynak vermenin yeterli olduğu, çok çalışan bir kuşak (Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) olmalarından kaynaklanmış olabilir. Benzer şekilde Türkiye’deki X kuşağı çalışanları kendilerini üretken bir birey olarak tanımlamışlardır (Tekin, 2015). Alanyazında Z kuşağının henüz iş hayatında aktif rollerde olmamasından dolayı yeterli bilgi yoktur. Ancak Y kuşağı “nasıl kurarız, nasıl yaparız?” sorularına cevap arayan, keşfederek ve yaparak öğrenen, bilgilerini anlamlı bir şekilde kullanan, iş hayatına girmeleriyle ekonomistler tarafından üretkenlikte çarpıcı bir artış yaratacakları öngörülen becerikli bir kuşaktır (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000). Dolayısıyla Y kuşağının üretkenlik becerisini önemli görmesi bu kuşaksal özelliği ile paralellik göstermektedir.

Öğrenmeyi Öğrenme becerisini; X kuşağı %96,0, Y kuşağı %90,5 ve Z kuşağı %81,0 ile “önemli/çok önemli” görmektedir. Ortalama değerlere bakıldığında bu beceriyi en önemli gören kuşak X ($\bar{X}$ =4,60; çok önemli) sonra Y ($\bar{X}$ =4,39; önemli) ve sonra da Z ($\bar{X}$ =4,26; önemli) kuşağıdır. Özgüven ve bağımsızlık ile karakterize edilen (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000) bir kuşak olan X kuşağı hayatta kalmak

için kendini geliştirmeye mecbur hissetmektedirler. Bu yüzden öğrenmelerine, kariyerlerine odaklanmaya, eğitime ve eğitimin sonuçlarına çok daha fazla ilgi gösteren ve iş başında hizmet-içi eğitimi önemseyen (Howe & Strauss, 2007; Strauss, 2005; Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Türkiye’deki X kuşağı öğretmenleri de yaşayarak öğrenmeyi tercih etmektedirler (Balcı & Bozkurt, 2013). X kuşağının öğrenmeyi öğrenme becerisine diğer kuşaklara göre daha fazla önem vermesi tüm bu özelliklerinin yansıması olarak düşünülebilir. Y kuşağı ise keşfederek, deneyimleyerek, yaparak öğrenmeyi tercih eden, eğitime çok değer veren, akıllı olmanın harika olduğuna inanan, yüksek beklentilere sahip, kendini özel hisseden, başarı, not ve performans odaklı ve buna ihtiyaç duyan bir kuşaktır (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Türkiye’deki Y kuşağı öğretmenleri de öğrenme ve yeniliklere daha açık (Özdemir, 2020), Y kuşağı çalışanları ise başarıyı önemseyen, bağımsız ve özgüvenli bireylerdir (Eriş vd., 2013; Tekin, 2015). Bu kuşaksal özelliklere bakıldığında Y kuşağının öğrenmeyi öğrenme becerisine önem vermesi doğaldır. Ebeveynleri olan X kuşağı tarafından deneyimleyerek kendi sonuçlarını çıkarmaya, iyi oldukları şeyi bulup peşinden gitmeye ve kendi yollarını bulmaya teşvik edilerek büyütülen Z kuşağı güçlü yönleri bağımsızlık olan bir “kendin yap” kuşağıdır (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018). Bilgiyi ezberlemek için zaman harcamak yerine, bilgiyi nasıl bulacaklarını, yorumlayacaklarını ve bunlardan nasıl yararlanacaklarını öğrenmeye odaklanan (Sladek & Grabinger, 2018) Z kuşağı kendinin öğretmeni olabilecek (Halisdemir, 2015) bir kuşaktır. Türkiye’deki Z kuşağı öğrencileri de kendi kendine yeten, bireysel, bağımsız ve özgüvenli bireylerdir (Eriş vd., 2013; Yıkılmaz, 2018). Z kuşağının diğer kuşaklar kadar olmasa da öğrenmeyi öğrenme becerisine önem vermesi bu kuşaksal özelliklere bakıldığında beklenebilir bir sonuçtur.

Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim) becerisi; X kuşağı için %91,7, Y kuşağı için %90,7 ve Z kuşağı için %81,3 ile “önemli/çok önemli” olmuştur. Bu beceriye verilen önem konusunda üç kuşağa ait ortalamalara bakıldığında en önemli gören kuşak X ($\bar{X}$ =4,41; önemli) sonrasında Y ($\bar{X}$ =4,36; önemli) ve en sonra Z ($\bar{X}$ =4,22; önemli) kuşağıdır. Kariyer yapma ve gelişimi konusunda X kuşağı ile ilgili güzel olan şey neredeyse kendi kendine gelişebilen, sağlanacak yeterli kaynakla işlerini nasıl yapacaklarını öğrenebilen ve kendini geliştirmeye önem veren bir kuşak olmasıdır (Zemke vd., 2000). Bağımsız ruha sahip X kuşağı çalışanları yapılacak işin faydası anlatıldığında kendi kendilerine işlerini bitirebilmektedirler (Grubb, 2017). Bu nedenle çalışmadaki X

kuşağı öğretmenleri de kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisini diğer kuşaklardan daha önemli görmüş olabilirler. Belirsizliği sevmeyen, başarı odaklı Y kuşağı planlamada da öne çıkmıştır (D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000). Y Kuşağı çok öz-yönelimlidir ve öğrenmenin amaca uygun, anlamlı, konu ile ilgili olmasını isterler; eğer kendilerine yapmaları söylenenler anlamlı ise bunu yaparlar (Gibson-Cayouette, 2010). Sadece yapmakla kalmazlar aynı zamanda ileriye dönük planlar yaparlar (Howe & Strauss, 2007). Ayrıca, çalışma hayatında da kendi eğitim ve çalışma planlarını oluşturmada aktif rol almalarına izin verilmesini beklerler (Lancaster & Stillman, 2002). Türkiye'deki Y kuşağı öğrencileri diğer kuşak öğrencilerinden daha yüksek kendi kendini yönetme algısına sahiptir (Çetin & Karalar, 2016). Bu yüzden Y kuşağı katılımcıları kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisini diğer kuşaklardan önde olmasa da önemli görmesi beklenen bir sonuçtur. Ebeveynleri tarafından nasıl hayatta kalabilecekleri öğretilen (Sladek & Grabinger, 2018) Z kuşağı eğitimlerine ve öğrenme fırsatlarına, bunları sunan çalışma ortamlarına ve uzun vadeli mesleki gelişimine oldukça önem veren bir kuşaktır (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017). Öte yandan sahip oldukları çoklu görev yapabilme becerisi ile daha rahat öğrenen ve bilişsel gelişimlerine katkı sağlayabilecek, teknoloji ve diğer imkânlarla şimdiye kadar ki kendi kendini eğitebilecek en başarılı, eğitilmiş kuşak olacaklarına inanılmaktadır (Bakır, 2020; İlhan 2019). Sonuç olarak Z kuşağı diğer kuşaklara göre daha az önem verse de bu beceriye yönelik kuşaksal özelliklerini göstermektedir.

Planlama becerisine sahip olmayı; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşakları için sırasıyla %92,1, %86,2 ve %79,7’dir. Bu beceriye sahip olmaya verilen önem konusunda ortalama değerler temel alınarak bakıldığında ise ilk sırada X ($\bar{X}$ =4,42; önemli); sonrasında Y ($\bar{X}$ =4,25; önemli) ve en son sırada da Z ($\bar{X}$ =4,22; önemli) kuşağı yer almaktadır. Çalışmada yer alan diğer kuşaklardan iş hayatında olan X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin planlama becerisini diğer kuşaklardan daha önemli görmeleri beklenen bir sonuçtur. Bunun yanında aşırı planlanmış hayatlarla tanımlanan, belirsizliği sevmeyen, başarı odaklı olan, hedefe ulaşmak için belli bir düzen, yapı, plan isteyen, planlamayı tercih eden (Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Zemke vd., 2000) Y kuşağının da bu beceriyi önemli görmesi kuşaksal özelliğini yansıtmaktadır. Henüz hayatındaki planlamayı daha çok ailelerinin yaptığı Z kuşağı doğal olarak diğer kuşakların gerisinde bu beceriye önem vermiş olabilir.

Değişime Uyum Sağlama becerisine sahip olmayı; X kuşağı %94,5, Y kuşağı %86,5 ve Z kuşağı %74,1 ile “önemli/çok önemli” bulmuşlardır. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride %18,1 “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Öte yandan beceriye verilen önem konusunda ortalama verilere bakıldığında en önemli gören kuşak X ($\bar{X}$ =4,52; çok önemli) sonra Y ($\bar{X}$ =4,28; önemli) en sonra Z ($\bar{X}$ =4,02; önemli) kuşağıdır. Türkiye’deki X kuşağı çalışanları iş değişikliğini istemeyen, alışkanlıklarına bağlı, geleneksel yapıda, yeniliklere ve değişime karşı direnç gösteren bireylerdir (Eriş vd., 2013; Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015). Fakat alanyazında genellikle X kuşağı değişime uyum sağlayan, değişimi kabul eden, uyumlu bireyler olarak öne çıkmaktadır (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Çalışmadaki X kuşağının değişime uyum becerisini diğer kuşaklardan daha önemli görmesi bu kuşaksal özelliğini yansıtmaları ile açıklanabilir. Y kuşağı değişimi isteyen ve buna uyum gösterebilen, birçok farklı meslek sahibi olmayı ve sık iş değişikliklerini yapabilen (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002) bir kuşaktır. Türkiye’deki Y kuşağı çalışanları da değişime ve yeniliğe uyum gösterebilen ve rahatlıkla iş değişikliği yapabilen bir kuşaktır (Akdemir vd., 2013; Eriş vd., 2013; Tekin, 2015). Dolayısıyla çalışmadaki Y kuşağının bu beceriye önem vermesi beklenebilir bir sonuçtur. Öte yandan çalışmadaki Z kuşağı beceriye verilen önemde diğer kuşaklardan daha geridedir. Türkiye’deki Z kuşağı öğrencileri çok yönlü kariyere sahip olma ve iş değişikliği konusunda daha eğilimli ve istekli bireyler (Çetin & Karalar, 2016) olsalar da bu kuşak henüz aktif iş yaşamında olmadıklarından bu konuda daha çok araştırmaya ihtiyaç vardır.

Uzlaşma, Sorunları Çözme (Esneklik) becerisini; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşaklarında sırasıyla %94,2, %85,2 ve %76,8’dir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları diğer kuşaklardan daha fazla oranda “orta önemli” görüşü beyan etmişlerdir. Bu beceriye verilen önem için ortalama değerlere bakıldığında ilk sırada X ($\bar{X}$ =4,55; çok önemli) sonra Y ($\bar{X}$ =4,32; önemli) ve en son sırada da Z ($\bar{X}$ =4,12; önemli) kuşağı yer almaktadır. Türkiye’deki X kuşağı çalışanları kendilerini daha az esnek (katı) ve disiplinli bireyler olarak görmektedirler (Süral Özer vd., 2013; Tekin, 2015). Ancak bu çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine en fazla önemi veren kuşak olmuştur. Bunun nedeni, bir öğretmen olarak eğitimde başkalarıyla bir arada çalışırken uzlaşmacı bir tavır sergilemenin önemi ve gerekliliğine yönelik farkındalığa sahip olmaları olabilir. Öte yandan çalışmadaki Y kuşağının bu beceriye önem vermesi kuşaksal özellikleriyle açıklanabilir. Çünkü Y kuşağı önceki kuşaklardan daha olumlu,

hoşgörülü, iyimser bireylerdir (DeBard 2004; Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000). Türkiye’deki Y kuşağı da kendinden önceki kuşaklara göre daha esnek bir kuşak olarak tanımlanmaktadır (Süral Özer vd., 2013; Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015).

Girişimcilik becerisine sahip olmayı; X kuşağı %87,7, Y kuşağı %85,4 ve Z kuşağı %74,1 ile “önemli/çok önemli” görmüştür. Z kuşağı bu beceride de diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Bu beceriye verilen önem için ortalama değerlere bakıldığında ilk defa X ($\bar{X}$ =4,25; önemli) ve Y ($\bar{X}$ =4,25; önemli) kuşaklarının aynı sırada, Z kuşağının ($\bar{X}$ =4,04; önemli) en son sırada yer aldığı görülmektedir. Girişimcilik becerisinin hem X hem de Y kuşağında aynı derecede önemli görülmesinin nedeni her iki kuşak için de girişimciliğin öne çıkan bir kuşak özelliği olmasından kaynaklanabilir. Çünkü özgüven ve bağımsızlık ruhuna sahip X kuşağı aynı zamanda girişimci bir ruha da sahiptir. Beşte üçünün bir gün “kendi patronum olmak istiyorum” dediği (Howe & Strauss, 2007) bu kuşak için girişimcilik, kendi işini kurmak ve ilerleme fırsatı onların değerlerinde, kişisel özelliklerinde, çalışma-iş alışkanlıklarında ve etkileşim tarzlarında ön plandadır (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009). Y kuşağı da iş yaşamında girişimciliğe sahiptir, onlar kariyer hedeflerinde girişimci fırsatları önemseyen ve kendi işlerini kurmak isteyen bireylerdir (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009). Türkiye’deki Y kuşağı da iş hayatında girişimcidir (Akdemir vd., 2013) girişimci olmanın ve yeni iş fırsatları yaratmanın gelecekte yenilikçi bir bireyin sahip olması gereken en önemli özellikleri arasında olduklarını düşünmektedirler (Ağırdır, 2013). Ancak, Türkiye’deki Y kuşağı öğrencileri ise artan işsizlik nedeniyle ileride kendi işini kurmak istememektedirler (Eriş vd., 2013). Öte yandan, Z kuşağı için Y kuşağına göre daha girişimci olan ve girişimcilik becerilerini teşvik eden iş yeri tercihinine sahip oldukları bilinmektedir (Gaidhani vd., 2019). Türkiye’deki Z kuşağı lise öğrencileri de gelecekte kendi işini kurmak isteyen, girişimci, başarıya ihtiyaç duyan bireylerdir (Yıkılmaz, 2018). Bu açıdan katılımcı Z kuşağı ortaokul öğrencilerinin henüz iş-yaşam tecrübelerinin az olması bu beceriye diğer kuşaklardan daha az önem vermelerine sebep olmuş olabilir.

Risk Alabilme becerisinin öneminde; farklı bir durum söz konusudur. X, Y ve Z kuşaklarının hepsi şimdiye kadar incelenen diğer becerilere göre hem “orta önemli” görüşlerinde daha yüksek hem de “önemli/çok önemli” görüşlerinde daha düşük yüzde değerlerine sahiptir. Öyle ki “önemli/çok önemli” bulanların toplam yüzdesi X kuşağı için

%78,4, Y kuşağı için %69,3 ve Z kuşağı için %67,4'tür. Ortalama değerlerine bakılarak risk alabilme becerisine sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ise ilk sırada X kuşağının ($\bar{X}=4,01$; önemli), sonra Y kuşağının ($\bar{X}=3,90$; önemli) ve en son sırada da Z kuşağının ($\bar{X}=3,86$; önemli) olduğu anlaşılmaktadır. X kuşağının bu beceriye daha fazla önem vermiş olmasının nedeni bu becerinin eksikliğini kendinde hissetmesi bu yüzden gerektiğinde risk alabilmeyi ve bu beceriye de 21. yüzyıl bireylerinin sahip olmasını önemli görmüş olabilir. Çünkü X kuşağı şekillendirici yıllarında yaşadığı olumsuz finansal, siyasi ve sosyal olaylar nedeniyle gelecek endişesiyle hayatta kalmaya odaklanmış, şüpheli bir karaktere sahiptir (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Hartman vd., 2005; Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005; Zemke vd., 2000). Türkiye'deki Y kuşağı önceki kuşaklardan daha fazla risk alabilse de (Keleş, 2013; Süral Özer vd., 2013) alanyazında genel olarak Y kuşağı bağımsız bireyler olmadığı ve risk almaktan kaçındıkları belirtilmektedir. Çünkü önceden planlanan aktivitelerle sürekli meşgul tutulup korunaklı bir çocukluk yaşayan Y kuşağına yönlendirmenin, kuralların ve yapının dayatılması (DeBard, 2004; Howe & Strauss, 2000; Grubb, 2017; Zemke vd., 2000) onların tamamen bağımsız yetişkinler olmasını engellemiş (Grubb, 2017) onlarda risk almaktan ziyade kesinlikle uyumu teşvik etmiştir (Lancaster & Stillman, 2002). Çalışmadaki ortaokul öğrencisi Z kuşağının risk alabilme becerisine kuşaklar arasında en az önem veren kuşak olmasının nedeni riskten kaçınan bireyler (Howe & Strauss, 2007) olmalarından kaynaklanabilir. Türkiye'deki Z kuşağı lise öğrencileri ise risk almaya istekli ve özgüvenli bireylerdir (Yıkılmaz, 2018).

Liderlik becerisinin önemi konusunda; yine risk alabilme becerisine benzer şekilde diğer becerilerde olduğu gibi yüksek yüzdeler kuşaklar bazında görülmemektedir. Bu beceriye sahip olmayı X kuşağı %72,3, Y kuşağı %70,3 ve Z kuşağı %70,9 ile “önemli/çok önemli” bulmuşlardır. Verilen önem konusunda ortalama değerler temel alınarak bakıldığında ise ilk defa Z kuşağı diğer kuşaklardan öne geçmiş ve liderlik becerisini en önemli gören ($\bar{X}=3,98$, önemli) kuşak olmuştur. Sonrasında X ($\bar{X}=3,93$; önemli) ve en son sırada da Y ($\bar{X}=3,90$; önemli) kuşakları gelmektedir. Bu çalışmadaki Z kuşağının liderlik becerisine sahip olmanın öneminde ilk kez diğer kuşaklardan daha önde yer alması ileride iş yaşamında liderlik etmek istemeyen X ve Y kuşaklarının yarattığı güç boşluğunu, gerçekçi olmalarıyla, rekabetçi yetiştirilmeleriyle ve liderlik arzularıyla dolduracakları ve de güçlü liderler olacakları (Gaidhani vd., 2019; Sladek & Grabinger, 2018) öngörüsü ile açıklanabilir. Çünkü Z kuşağı yönetim becerilerini geliştirmek isteyen ve okul

yaşamlarında mutlaka bir alanda liderlik yapan (Işık 2019; Lyons vd., 2017) bir kuşaktır. Türkiye’deki Z kuşağı öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu da otoritenin ve otoriter yöneticinin disiplin için gerekliliğine inanmaktadır (Halisdemir, 2015). Öte yandan X ve Y kuşakları liderlik yapmak istememektedirler. Örneğin, ebeveynleriyle de hiyerarşik değil eşitlikçi bir ilişkileri olan X kuşağı herkesi aynı gören bir liderlik tarzına sahiptir (Young, 2009; Zemke vd., 2000). Hiçbir zaman gerçekten “iyi bir asker” olmayan bu kuşak (Zemke vd., 2000) liderlik etmek değil sadece evlerine, çocuklarının yanına gitmek istemiştir (Gaidhani vd., 2019). Türkiye’deki X kuşağı öğretmenleri de danışmanlığa ihtiyaç duyan bireylerdir (Balcı & Bozkurt, 2013). Çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin de liderlik becerisine daha az önem vermeleri bu kuşaksal özelliklerle paralellik göstermektedir. Y kuşağı da öne çıkmaktan nefret eden, kendilerine liderlik, koçluk, rehberlik, mentorluk yapılmasını isteyen (Gaidhani, vd., 2019; Grubb, 2017; Al Safi, 2019; Young, 2009) bir kuşaktır. Y kuşağının rekabetçi değil takım oyuncusu olarak yetiştirilmesinden dolayı gerçekten liderliğe karşı güçlü bir isteksizliği vardır (Sladek & Grabinger, 2018). Türkiye’deki Y kuşağı çalışanları da yöneticilerinin yönlendirmesine, kendilerine koçluk ve rehberlik yapılmasına ihtiyaç duymaktadır (Akdemir vd., 2013; Eriş vd., 2013; Keleş, 2011; Tekin, 2015). Bütün bu özellikler Y kuşağının liderlik becerisine önem vermede en son sırada olmasını açıklayabilir.

Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme becerisine sahip olmayı; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşakları için sırasıyla %91,0, %81,7 ve %78,5’dir. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride diğer kuşaklardan daha fazla oranda orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Bu beceriye verilen önem konusunda üç kuşağa ait ortalamalar incelendiğinde ise sırasıyla bu beceriyi en önemli gören kuşak X ($\bar{X}$ =4,34; önemli) sonrasında Y ($\bar{X}$ =4,17; önemli) ve en son sırada da Z ($\bar{X}$ =4,16; önemli) kuşağıdır. X kuşağının bu beceriye önem vermede ilk sırada olması, sahip oldukları pragmatizmle orta yaşa geldiklerinde bu kuşağın pratik sorun çözücülere dönüşecekleri öngörüsünü (Howe & Strauss, 2007) desteklemektedir. Öte yandan Türkiye’deki Y kuşağının zor insanlarla başa çıkabilen (Yüksekbilgili, 2013) bireyler olduğu söylene de bu kuşağın genel özelliği çatışmadan ve zor insan sorunlarından kaçmalarıdır. Çünkü yaşam deneyimi korunma ile karakterize olmuş korunaklı büyütülen bu kuşak (Grubb, 2017) zor insanlarla karşılaştıklarında rahatsız olmakta ve yetkili olanların kendilerini korumalarını beklemektedirler (Lancaster & Stillman, 2002). Zor insan sorunlarını ele alma konusunda deneyimsiz (Zemke vd., 2000) ve çatışmalardan nefret eden (Gaidhani vd., 2019; Weiler,

2005) bir kuşaktır. Bu çalışmadaki Y kuşağının X kuşağından geride olmasının nedeni bu özelliği yansıtmaması olabilir. Katılımcı Z kuşağının anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine en az önem veren kuşak olmalarının nedeni ise bu kuşağın iletişim ve ilişki kurmak için gerekli olan kişilerarası becerilerden yoksun olmalarından (Harber, 2011; Sladek & Grabinger, 2018) kaynaklanmış olabilir.

Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme becerisini; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşaklarında sırasıyla %85,6, %80,7, %66,9’dur. Ayrıca Z kuşağı katılımcıları bu beceride %18,6 orta önemli görüşü beyan etmişlerdir. Ortalama değerlerine bakılarak bu beceriye sahip olmanın öneminin kuşaklar arasında nasıl sıralandığı incelendiğinde ise ilk sırada X ($\bar{X}=4,24$; önemli); sonrasında Y ($\bar{X}=4,13$; önemli) ve son sırada da Z ($\bar{X}=3,86$; önemli) kuşağı yer almaktadır. Temel değerlerinden biri küresel düşünmek olan X kuşağının (Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) bu beceriye diğer kuşaklardan daha fazla önem veriyor olması onun hem kuşak özelliğinden hem de sosyal bilgiler öğretmeni olduğu için alan bilgisinden kaynaklanabilir. Öte yandan teknoloji ile bilgiye anında kolayca ulaşmalarıyla ilk gerçek küresel kuşak olan (Grubb, 2017), küresel düşünebilen ve küresel farkındalığa sahip olan (Lancaster & Stillman, 2002) Y kuşağının da bu beceriye önem vermesi beklenen bir sonuçtur. Benzer şekilde küresel bakış açısına sahip ve küresel odaklı bir kuşak (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018) olan Z kuşağının bu beceriye diğer kuşaklar kadar önem vermemesinin nedeni, etnik köken, din, aile yapısı açısından Y kuşağını bile geride bırakan en çeşitli kuşak olduğu (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017) ve zaten küresel bir dünyaya doğduğu için, teknoloji okuryazarlığında olduğu gibi bu beceriye sahip olmayı sıradan görmüş olabilir.

Doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma; şimdiye kadar X, Y ve Z kuşaklarının tümü tarafından en düşük yüzde değerleriyle önemli bulunan beceridir. “Önemli/çok önemli” bulanların toplam yüzdesi X kuşağı için %65,8, Y kuşağı için %66,9 ve Z kuşağı için %65,7’dir. Verilen önem konusunda ortalama değerler temel alınarak bakıldığında ise ilk defa Y kuşağı diğer kuşaklardan öne geçmiş ve bu beceriyi en önemli gören ($\bar{X}=3,82$, önemli) kuşak olmuştur. Sonrasında X ($\bar{X}=3,76$; önemli) ve en son sırada da Z ($\bar{X}=3,75$; önemli) kuşakları gelmektedir. Y kuşağının bir beceriye sahip olmaya verilen önem konusunda ilk defa en önemli gören kuşak olmasının nedeni paraya en çok önem veren kuşak olmasından kaynaklanıyor olabilir. Çünkü kendinden önceki kuşaklara göre ekonomik anlamda daha iyi fırsatların olduğu daha güvenli bir ortama sahip Y kuşağı,

harcamak için kazanan, daha fazla kazanç için iş değiştiren, indirim ücretsiz yemek gibi ödülleri seven ve dolayısıyla paraya önem veren (Jorgensen, 2003; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009) bir kuşaktır. Harcama tarzının da ebeveynlerin parasını olabildiğince hızlı harcamak olduğu bilinmektedir (Zemke vd., 2000). Türkiye'deki Y kuşağı da daha fazla maddi, teknolojik imkânlarla ve eğitim fırsatlarına sahip oldukları için hızlı ve rahat tüketen bir kuşaktır (Tekin, 2015). Katılımcı Y kuşağı doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma becerisini hızlı para kazanıp hızlı tüketmek olarak değerlendirmiş olabilir. X ve Z kuşakları ise para kazanma ve harcama konularında daha temkinli kuşaklardır. X kuşağı hayatta kalmaya odaklanan (Howe & Strauss, 2007; Zemke vd., 2000), görkemli iddialara şüpheyle yaklaşan, ödedikleri fiyatlara ve paralarının karşılığında aldıkları değere karşı son derece hassas olan (Howe, 2010), temkinli, tedbirli, ölçülü para harcayan (Young, 2009; Zemke vd., 2000), paranın nasıl harcadığını, taşınabilir tasarrufları, yatırımları önemseyen (Lancaster & Stillman, 2002) bir kuşaktır. Türkiye'deki X kuşağı da elindekinin kıymetini bilen ve para konusunda tutumlu bir kuşaktır (Tekin, 2015). X kuşağı ile benzer kuşaksal özellikler gösteren Z kuşağı, ekonomik belirsizlik ortamında gözünü açan ve büyüyen, eğitim masraflarında, iyi işler bulmada daha temkinli ve endişeli olan, sosyal güvenlik programlarına güvenmeyen (Grubb, 2017), para kazanma ve harcama konularında bilinçli, dikkatli, tedbirli bir kuşaktır (Sladek & Grabinger, 2018). Bu nedenle X ve Z kuşaklarının bu beceriye daha fazla önem vermesi beklenebilirdi ancak her iki kuşak da bu becerinin önemi konusunda kuşaksal özelliklerini yansıtmamaktadırlar. Bunun nedeni ekonomi ve finans okuryazarlığının farkındalığına sahip olmamalarından ya da bu beceriyi bir 21. yüzyıl becerisi olarak görmemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Sivil Hayata Katılma ve Resmi (Hükümet) Süreçleri Anlayabilme becerisine sahip olmayı; X kuşağı %81,6, Y kuşağı %76,5 ve Z kuşağı %66,4 ile “önemli/çok önemli” bulmuşlardır. Bu beceriyi en önemli gören kuşak ise X kuşağı ($\bar{X}=4,11$; önemli); sonrasında Y kuşağı ($\bar{X}=4,01$; önemli) ve en sonra Z kuşağıdır ($\bar{X}=3,83$; önemli). X kuşağı insanlara bireysel olarak yardım etmenin, kanunları değiştirmek için oy kullanmaktan veya çalışmaktan daha etkili olduğuna inanan (Howe & Strauss, 2007), siyasi yönelimlerinde ilgisiz, apolitik, bireysel olarak tanımlanan (DeBard, 2004), şüpheli karakteri kurumlara, politikacılara ve liderlere bakış açısında da kendini gösteren, hiyerarşiden hoşlanmayan, gayri resmi olan (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005; Zemke vd., 2000) ama otoriteden etkilenmediği kadar otoriteye karşı da olmayan (Zemke vd., 2000) bir kuşaktır.

Ancak, bu kuşaksal özelliğinin tersine Türkiye’deki X kuşağı çalışanları kendilerini ülke sorunlarına duyarlı bireyler olarak görmektedirler (Tekin, 2015). Bu durum, çalışmadaki X kuşağının bu beceriyi daha önemli gören kuşak olmasını desteklemektedir. Alanları gereği vatandaşlık dersini öğreten sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu beceriye önem vermesi de zaten beklenen bir sonuçtur. Y kuşağı ise siyasi yönelim olarak da topluluk odaklı, aynı görüşteki topluluğa ihtiyaç duyan (DeBard, 2004), vatandaşlık görevini, sivil fikri ve güçlü ahlakı temel değerler olarak gören, görgü kurallarının önemine, sivil eyleme, toplum hizmetine inanan (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Türkiye’de ise Y kuşağı çalışanları, içinde bulundukları eğitim sistemi ile ailelerinin onları sürekli koruyan tavırları sonucunda politikacılarla karşılıklı işleyen ilişkiler kuramayan, siyasete, toplumsal olaylara, ülke sorunlarına uzak ve ilgisiz, tavırlara sahip (Tekin, 2015), X kuşağına göre gayri resmi olan (Taş & Kaçar, 2019; Tekin, 2015) ve topluma katkı sağlamayı paradan daha önemli görmeyen (Yüksekbilgili, 2013) bir kuşaktır. Bu durum katılımcı Y kuşağının bu beceriye X kuşağından daha az önem vermesini açıklayabilir. Öte yandan Z kuşağının sivil hayata katılma ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilme becerisine sahip olmayı önemli bulmada diğer kuşaklardan geride kalmasının nedeni kendinden önceki kuşaklara göre oy verme ve topluluk etkinliklerine katılmaya daha az istekli (Gaidhani vd., 2019) hiyerarşiye, otoriteye karşı ilgisiz olmasından (Sladek & Grabinger, 2018) kaynaklanmış olabilir.

Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olmanın önemi konusunda; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X kuşağında %75,9, Y kuşağında %72,2 ve Z kuşağında da %74,4’dır. Öte yandan beceriye verilen önem konusunda ilk defa Z ($\bar{X}=4,02$; önemli) ve X ($\bar{X}=4,02$; önemli) kuşaklarının aynı sırada Y kuşağının da ($\bar{X}=3,88$; önemli) en son sırada yer aldığı görülmektedir. Ebeveynlerinin stres ve sağlık sorunlarına tanık olan (Zemke vd., 2000) ve iş-hayat dengesini kurmaya çalışan (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) X kuşağının, hem kendileri hem de çocukları için sağlıklı bir yaşamı benimsediklerinden sağlık bilincine sahip olmaya önem vermeleri beklenen bir sonuçtur. Z kuşağının bu beceriye önem verme konusunda Y kuşağının önüne geçerek X kuşağı ile aynı derecede önem vermesi çoğunlukla X kuşağı ebeveynlerince büyütülmesiyle, aileleri ile yaşadıkları toplumun obezitenin önlenmesi, doğru beslenme, sağlıklı yaşam, spor gibi konulara önem vermesi sonucu sağlık konusunda bilinçli hale gelmeleriyle (Sladek & Grabinger, 2018) açıklanabilir. Y kuşağı sağlıklı yaşam ile yakından ilgilenen (Halisdemir, 2015; Kuyucu, 2017), sağlığı hayatlarında en değerli konulardan biri olarak gören (Eriş

vd., 2013) bir kuşaktır. Dolayısıyla önem konusunda son sırada yer alsada kuşak özelliğini yansıtmaktadır.

Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme becerisini; “önemli/çok önemli” görenlerin oranı X, Y ve Z kuşaklarında sırasıyla %87,7, %82,2 ve %76,9’dır. Verilen önem konusunda ortalama değerler temel alınarak bakıldığında ise ilk sırada X ($\bar{X}=4,30$; önemli); sonrasında Y ($\bar{X}=4,17$; önemli) ve en sonra Z ($\bar{X}=4,12$; önemli) kuşağı yer almaktadır. Kuşaksal özellikleri arasında çevre bilincine dair öne çıkan bir özelliğe sahip olmasada X kuşağının helikopter ebeveyn olarak (Howe & Strauss, 2007) çocuklarının geleceği için endişe duymaları onların bu beceriye daha fazla önem vermesine sebep olmuş olabilir. Bununla birlikte bu çalışmadaki X kuşağının sosyal bilgiler öğretmenleri oldukları için alanları gereği çevreye daha çok önem vermeleri beklenebilir bir sonuçtur. Öte yandan çevre bilincine sahip olan Y kuşağı (Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002) ile çevresel sorunlarla ilgili farkındalığı olan Z kuşağının (Gaidhani vd., 2019; West, 2014) bu beceriye önem vermesi beklenebilir bir sonuçtur.

Sonuç olarak önem sıralamasına bakıldığında 22 becerinin 18’inde sıralama önce X kuşağı ardından Y kuşağı ve sonra Z kuşağı olacak şekilde oluşmuştur. Bundaki en büyük etken X kuşağının genel olarak “bunun hayatta kalmamla ne ilgisi var?” sorusunu soran, kariyerine önem veren, sorumluluk sahibi bir kuşak olması, dolayısıyla 21. yüzyıl becerilerinin hem kendi mesleklerinde hem de gelecek kuşakların hayatlarında önemli ve gerekli olduğunu düşünmeleri ya da deneyim sahibi olmaları olabilir. Y kuşağı zaten başarı odaklı ve anlamlı bulduğu işleri daha çok sahiplenilen bir kuşak olarak tanımlansa da çalışmadaki Y kuşağı öğrenci oldukları unutulmamalıdır. Z kuşağının genelde becerilere diğer kuşaklara göre daha az önem vermesinin nedeni sorgulanırken bu kuşağın karakteristik özellikleri, değer yargıları hakkında henüz yeterli bilginin olmaması ve çalışmadaki Z kuşağı ortaokul öğrencilerinin iş-yaşam tecrübe eksiklikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Öte yandan, yukarıdaki 22 beceride bir kuşağın o beceriyi önemli görmesi ve neden en çok önem veren ya da en az önem veren gören kuşak olmasının nedeni ortaya konulurken, alanyazında belirtilen öne çıkan o kuşağa ait karakteristik özelliklerden, değer yargılarından faydalanılmıştır. Ancak belirlenen yaygın ve ortak özelliklerin tüm kuşağın bireylerini kapsayamayacağı (DeBard, 2004), kuşak özelliklerinin ve değerlerinin evrensel olarak paylaşılamayacağı ve bir kuşak için belirlenen özelliklere, o kuşağa ait bireyde ya da hatta o kuşağın temsilcisi küçük bir grupta bile rastlanılamayacağı gerçeği ile birlikte;

Sago'nun (2001) belirttiği gibi bir kuşağın üyelerinin büyük çoğunluğunun, o kuşağın genel özelliklerine ve değerlerine sahip olacağı unutulmamalıdır.

6.1.2. Kuşaklar Açısından 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın 1. araştırma sorusunun 2. alt problemine (“Kuşaklar açısından 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralaması nasıl değişmektedir?”) yönelik sonuç ve tartışma hazırlanan üç alt probleme göre her bir kuşak bazında aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

6.1.2.1. X Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmada, X kuşağını temsil eden katılımcı sosyal bilgiler öğretmenleri 21. yüzyıl bireylerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,35$ ile önemli bulmuşlardır. Bu sonuç, X kuşağının genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin önemi konusunda bilgi ve anlayışa sahip oldukları, lisans öğrencilerinin birbirine bağlı küresel işyerinde kariyerlerinde başarılı olabilmeleri için ihtiyaç duyacakları gerekli, önemli beceriler olarak algıladıkları, akademik-sosyal yaşamlarındaki öneminin de farkında oldukları, en çok gerekli, önemli gördükleri becerilerin 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu olduğu yönünde elde edilen diğer çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Çınar, 2019; Eker, 2020; Lawlor, 2017; Gibson-Cayouette, 2010). X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin önemli ve gerekli olduğunu düşünmeleri, onların bazı kuşaksal özellikleriyle örtüşmektedir. Bu kuşak “bunun hayatta kalmam için önemi nedir?” sorusunu soran, kişisel ve mesleki gelişimine, kariyerine çok önem veren bir kuşaktır (Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000). Bu becerileri de öğretmenlik mesleği kariyer gelişiminde bilmesi ve öğretmesi gereken beceriler olarak düşünüyor olabilirler. Ayrıca bu kuşağın iş yaşamındaki güçlü yönlerinde uyumlu, değişime uyum sağlayan, değişimi kabul eden bireyler olarak öne çıkması (Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) 21. yüzyıl beceri hareketi ile gündeme gelen bu becerilere karşı olumlu bir bakış açısına sahip olmasını sağlamış olabilir. Son olarak 21. yüzyıl becerilerini önemli görmeleri D. Oblinger ve Oblinger'in (2005) belirttiği gibi sadece kuşaksal özelliğinden değil deneyimden de kaynaklanmış olabilir. Çünkü Romanes ve Veniegas'ın (2018) da ifade ettiği gibi eski

kuşak öğretmenleri yılların deneyimlerinden kazanılan bazı 21. yüzyıl becerilerini kullanma uzmanlığına yeni kuşak öğretmenlerinden daha fazla sahip olabilmektedirler.

Çalışmadaki X Kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri için 21. yüzyıl becerileri önem sıralamasında en önemli görülen beceri “iletişim” ($\bar{X}=4,77$) becerisidir. Bu bulgu alanyazında aralarında X kuşağının da olduğu katılımcılar tarafından 21. yüzyıl becerileri arasından en önemli beceri olarak iletişim becerisinin seçildiği diğer araştırma sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir. (Çınar, 2019; Eker, 2020; Lawlor, 2017; Quigley, 2016). Tüm 21. yüzyıl çerçevelerinde yer alan iletişim becerisi diğer becerilerin 21. yüzyıl öğrenme ortamlarına dâhil edilmesine zemin oluşturan ve sadece bu yüzyılda değil eskiden beri var olmuş ve de öğretmenler tarafından öğretilen bir beceridir. Çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri de bu becerinin yer aldığı 1968 programıyla yetişmiş, öğretmen olduklarında yine bu beceriyi içeren 1998 ve 2005 programlarını uygulamış öğretmenlerdir. Her ne kadar kuşaksal özellikleri arasında ilişkilerinde şüpheli, alaycı, sabırsız, karşıdakine güvenmeyen ve iletişim anlamında “Beni sadece işte ara” mesajı veren, zayıf insan becerilerine sahip bir kuşak (DeBard, 2004; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000) olduğu söylene de kariyerine çok önem veren X kuşağı öğretmenlerinin meslekleri gereği başta öğrencileri olmak üzere veliler, yöneticiler ve meslektaşları ile iyi bir iletişim kurmanın öneminin farkında olmaları bu beceriyi en önemli beceri olarak seçmelerini açıklayabilir.

İletişim becerisinden sonra X Kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin en önemli gördükleri becerilerde 2. sırada “Öğrenmeyi Öğrenme” ($\bar{X}=4,60$) becerisi, daha sonra sırasıyla “İşbirliği” ($\bar{X}=4,59$), “Problem Çözme” ($\bar{X}=4,58$), “Teknoloji Okuryazarlığı” ($\bar{X}=4,55$) becerileri gelmektedir. Bu sonuç diğer çalışmalarda X kuşağının da yer aldığı katılımcı grupları için açığa çıkarılan 21. yüzyıl becerilerinin önemi sıralamalarındaki ilk sıralardaki becerilerle de örtüşmektedir (Çınar, 2019; Gibson-Cayouette, 2010; Lawlor, 2017; Quigley, 2016). X kuşağının çocuklarını geleneksel eğitim ve kariyer yollarını takip etmemeye, deneyimleyerek kendi sonuçlarını çıkarmaya, iyi oldukları şeyi bulup peşinden gitmeye ve kendi yollarını bulmaya teşvik ederek büyüten ebeveynler (Sladek & Grabinger, 2018) olması öğrenmeyi öğrenme becerisini sahip olunması gereken en önemli beceriler arasında görmesine neden olmuş olabilir. Öte yandan genelde iletişim becerisi ile birlikte değerlendirilen işbirliği becerisinin de X kuşağı katılımcı sosyal bilgiler öğretmenleri için en önemli 3. sırada olması, mesleği gereği bir arada çalışmayı öğrenmiş küme, grup çalışmalarının hem öğrenmeyi hem diğer sosyal becerilerini arttırdığını

deneyimlemiş olmalarından kaynaklanabilir. Sahip olduğu pragmatik kişiliği ile orta yaşta problem çözebilen bireyler olacakları öngörülen (Howe & Strauss, 2007) bu kuşak katılımcılarının problem çözme becerisine en üst sıralarda yer vermeleri doğaldır. Son olarak teknoloji okuryazarlığının 5. en önemli beceri olması, X kuşağının önceki kuşaklardan farklı olmanın bir yolu olarak teknolojiyi kullanabilmeyi önemli gören (Zemke vd., 2000) bir kuşak olmasından ve iletişim, işbirliği, teknoloji kullanımının genelde bağımsız değil birbiriyle bağlantılı, bir arada kullanıldıklarında etkili beceriler olarak düşünülmesinden kaynaklanabilir.

Çalışmadaki X Kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri için 21. yüzyıl becerilerinin önemi sıralamasında en az önemli görülen beceri ise “doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olmadır” ($\bar{X}=3,76$). Bu çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri bu beceriye en az önemi vererek aslında hayatta kalmaya odaklanmış, temkinli para harcayan, yatırımları önemseyen (Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009; Zemke vd., 2000) X kuşağı özelliğini yansıtmamaktadırlar. Bunun nedeni ekonomi ve finans okuryazarlığının farkındalığına sahip olmamaları, ilk defa bu becerinin 21. yüzyıl becerisi olarak kendilerine sorulmuş olması veya bu beceriyi bir 21. yüzyıl becerisi olarak görmemeleri olabilir.

X Kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin en az önemli gördükleri becerilerde 2. sırada “liderlik” ($\bar{X}=3,93$) becerisi gelmektedir. Benzer şekilde Gibson-Cayouette (2010) tarafından yapılan çalışmada da tüm katılımcılar için en az önemli görülen beceri liderlik olmuştur. Bu çalışmadaki X kuşağının önem sıralamasında liderlik becerisini alt sıralara yerleştirmesinin nedeni liderlik etmek istemeyen, herkesin aynı olduğunu düşünen bir kuşak (Gaidhani vd., 2019; Young, 2009; Zemke vd., 2000) olarak tanımlanan X kuşağının özelliğini yansıtmaması olabilir.

X Kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin en az önemli gördükleri becerilerde 3. sırada ise “risk alabilme” ($\bar{X}=4,01$) becerisi gelmektedir. Bu çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenlerinin risk alabilme becerisine diğer becerilerden daha az önem vermesi, şekillendirici yıllarında yaşadığı olumsuz finansal, siyasi ve sosyal olaylar nedeniyle gelecek endişesiyle hayatta kalmaya odaklanmış, şüpheli olarak (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Hartman vd., 2005; Howe & Strauss, 2007; Lancaster & Stillman, 2002; Strauss, 2005; Zemke vd., 2000) tanımlanan X kuşağının bu kuşaksal özelliğini göstermesinden kaynaklanabilir.

6.1.2.2. Y Kuşığı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışma sonucunda, Y kuşağının 21. yüzyıl bireylerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,22$ ile önemli buldukları görülmüştür. Bu sonuç, Y kuşağının genel olarak 21. yüzyıl becerilerini önemli bulduğu, gelecekteki yaşamları için önemlerini kabul ettikleri ve farkında oldukları, bu becerilere değer verdikleri, 21. yüzyılda öğretimini ve değerlendirilmesini önemli olarak gördükleri ve öğretimde kullandıkları yönünde elde edilen diğer çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Ahonen & Kinnunen, 2015; Aydın, 2019; Bedir, 2019; Ekinci, 2019). Y kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin önemli ve gerekli olduğunu düşünmeleri, onların bazı kuşaksal özellikleriyle örtüşmektedir. Y kuşağı eğitime çok değer veren, başarı odaklı ve başarıya ihtiyaç duyan özelliğiyle öne çıkmıştır (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Zemke vd., 2000). Bunun yanında onlara anlamlı geldiğinde, konu ile ilgili olduğunda işlerini daha hevesle yapan bir kuşaktır (DeBard, 2004; Gibson-Cayouette, 2010; Lancaster & Stillman, 2002). Bu açıdan Y kuşağı 21. yüzyıl becerilerini kazanılması gereken ve ilerideki mesleğindeki başarısı için anlamı olan beceriler olarak görmüş olabilir.

Bu çalışmada, Y kuşağının en önemli gördüğü 21. yüzyıl becerisi iletişim ($\bar{X}=4,47$) becerisidir. Bu bulgu alanyazında aralarında Y kuşağının da olduğu katılımcılar tarafından 21. yüzyıl becerileri arasından en önemli beceri olarak iletişim becerisinin seçildiği diğer araştırma sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir (Çınar, 2019; Eker, 2020; Lawlor, 2017; Quigley, 2016). Çalışmadaki Y kuşağı sosyal bilgiler Öğretmen adaylarının İletişim becerisine önem konusunda ilk sırada yer vermesinin nedeni bu beceriye hayatlarında her alanda ihtiyaç duymalarından ve Türkiye'deki bu beceriyi içeren 1998 ve 2005 programlarıyla yetiştiklerinden bu konuda bilgi ve farkındalıkları olmasından kaynaklanmış olabilir. Öte yandan hayat tecrübeleri bağlantı ile karakterize edilen (Grubb, 2017) bağlantıyı ve iletişim kurmayı seven, “beni istediğin zaman ara” mesajına sahip (D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009) bir kuşak olmalarından da kaynaklanmış olabilir.

İletişim becerisinden sonra Y Kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en önemli gördükleri becerilerde 2. sırada “problem çözme” ($\bar{X}=4,43$) becerisi, daha sonra sırasıyla “eleştirel düşünme” ($\bar{X}=4,42$); “öğrenmeyi öğrenme” ($\bar{X}=4,39$), “üretkenlik” ($\bar{X}=4,39$) becerileri gelmektedir. Bu sonuç diğer çalışmalarda Y kuşağı katılımcı grupları için açığa çıkarılan 21. yüzyıl becerilerinin önemi sıralamalarındaki ilk sıralardaki becerilerle de

büyük ölçüde örtüşmektedir (Ahonen & Kinnunen, 2015; Aydın, 2019; Bedir, 2019; Ekinci, 2019; Gibson-Cayouette, 2010; Lawlor, 2017; Quigley, 2016). Eleştirel düşünme ve problem çözme genelde bir arada değerlendirilen öğrenme becerileri arasındadır ayrıca sosyal bilgilerin temel yaklaşımlarından biri olan eleştirel düşünme problem çözmeyle beraber karar verme süreçlerini oluşturmaktadır. Bu yüzden lisans eğitimleri boyunca bu becerilerin daha çok vurgulanmış olabileceği onlara bu konuda farkındalık sağlamış olabilir. Öğrenmeyi öğrenme becerisi ile bu üç becerinin Y kuşağı için ilk sıralarda olması beklenen bir sonuçtur. Çünkü bu kuşak başarı odaklı, eğitime ve öğrenmeye hevesli, öğrenme ve yeniliklere daha açık (Grubb, 2017; Howe & Strauss, 2000; Lancaster & Stillman, 2002; D. Oblinger & Oblinger, 2005; Young, 2009; Zemke vd., 2000) bir kuşaktır. Öte yandan üretken ve becerikli olarak tanımlanan (DeBard, 2004; Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) Y kuşağı özelliklerini de yansıtımalarından dolayı üretkenlik becerisi de önem konusunda üst sıralarda yer almış olabilir.

Bu çalışmada, Y kuşağının en az önemli gördüğü 21. yüzyıl becerisi “doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olmadır” ($\bar{X}=3,82$). Paraya önem veren, harcamak için kazanan, daha fazla kazanç için rahatlıkla iş değiştirebilen Y kuşağı (Jorgensen, 2003; Lancaster & Stillman, 2002; Young, 2009) özelliğinin tersine bu becerinin en son sırada olmasının nedeni ekonomi ve finans okuryazarlığının farkındalığına sahip olmamalarından ya da bu beceriyi bir 21. yüzyıl becerisi olarak görmemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Y Kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en az önemli gördükleri becerilerde 2. sırada “sağlık konularında bilgi sahibi olma” ($\bar{X}=3,88$) becerisi gelmektedir. Bunun nedeni sağlık okuryazarlığı becerisinin belki de kendilerine ilk defa 21. yüzyıl becerisi olarak sunulması ya da yine bu beceriyi de bir 21. yüzyıl becerisi olarak görmemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Y Kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en az önemli gördükleri becerilerde 3. sırada ise “risk alabilme” ($\bar{X}=3,90$) becerisi gelmektedir. Türkiye’deki Y kuşağının önceki kuşaklara kıyasla daha çok risk alan (Keleş, 2013; Sürat Özer vd., 2013) bir kuşak olduğu söylenmektedir. Ancak bu çalışmadaki katılımcıların bu beceriye çok önem vermemesinin nedeni korunmuş çocukluk geçirmiş, yönlendirme ve kurallar yüzünden bağımsız olamamış bu yüzden de risk almaktan kaçınan bireyler oldukları söylenen Y kuşağı (DeBard, 2004; Howe & Strauss, 2000; Grubb, 2017; Lancaster & Stillman, 2002; Zemke vd., 2000) özelliğini yansıtımalarından kaynaklanabilir. Y Kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en az önemli gördükleri becerilerde 4. sırada ise “liderlik” ($\bar{X}=3,90$)

becerisi gelmektedir. Bu beceri Aydın'ın (2019) çalışmasında da Y kuşağı İngilizce öğretmen adaylarının en az önem verdiği beceri olmuştur. Benzer şekilde Gibson-Cayouette (2010) tarafından yapılan çalışmada tüm katılımcılar için en az önemli görülen liderlik olmuştur. Y kuşağının liderlik becerisini daha az önemli görmesi, onun alanyazında da açık ve net bir yönlendirme ihtiyacı duyan, öne çıkmaktan nefret eden, ekip odaklı zihniyeti yüzünden liderlik yapmaya isteksiz, aksine kendilerine liderlik yapılmasını isteyen bir kuşak (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Al Safi, 2019; Sladek & Grabinger, 2018; Young, 2009) olarak tanımlanması ile açıklanabilir.

6.1.2.3. Z Kuşağı İçin 21. Yüzyıl Becerilerinin Önem Sıralamasına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışma sonuçlarında Z kuşağı 8. sınıf öğrencilerinin 21. yüzyıl bireylerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,06$ ile önemli buldukları görülmektedir. Benzer şekilde, Tharumaraj vd., (2018) tarafından yapılan çalışmada Z kuşağı öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerine genel olarak önem verdikleri ve bunun önemini kabul ettikleri görülmüştür. 21. yüzyıl becerilerinin 2000'li yıllarda konuşulmaya başladığı düşünülürse bu yıllarda doğan Z kuşağının diğer kuşaklardan çok daha erken 21. yüzyıl becerileriyle tanıştığı söylenebilir. Eğitimin onlar için tasarlandığı da düşünülürse bu kuşak bu becerilerin anılmadığı bir zaman dilimine şahit olmamıştır. Bu yüzden Türkiye'de 2005 sosyal bilgiler öğretim programında da yer alan bu becerilerin kazandırılması hedeflenmiş Z kuşağı 8. sınıf öğrencilerinin bu konudaki farkındalığa sahip olmaları doğaldır.

Bu çalışmada Z kuşağı öğrencileri için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralamasında en fazla öneme sahip becerinin iletişim ($\bar{X}=4,30$) becerisi olduğu görülmüştür. Hem X hem Y kuşağı katılımcılarının en önemli gördüğü beceri Z kuşağı için de ilk sıradadır. Z kuşağı genelde iletişim ve ilişki kurmak için gerekli olan kişilerarası becerileri olmayan, internetten haberleşen, yalnız bir kuşak olarak (Gaidhani vd., 2019; Harber, 2011; Al Safi, 2019; Sladek & Grabinger, 2018) tanımlanmaktadır. Ancak çalışmadaki Z kuşağının bu beceriyi en önemli görmesinin nedeni her ne kadar internet üzerinden iletişim kuruyor olsa da yüz yüze iletişime duydukları ihtiyaçtan kaynaklanmış olabilir. Nitekim Z kuşağı gelecekteki iş yaşamı için iletişim becerisinin kritik öneme sahip olduğunun farkındadırlar, insan unsurunu sevmektedirler ve yüz yüze iletişim şeklini kurmak istemektedirler (Gaidhani vd., 2019; Lyons vd., 2017; Al Safi, 2019). Benzer şekilde, Türkiye'deki Z

kuşağı öğrencilerinin de okul yöneticilerden beklentileri arasında iyi iletişim yer almaktadır (Halisdemir, 2015).

İletişim becerisinden sonra Z kuşağı öğrencilerinin en önemli gördükleri becerilerde 2. sırada “öğrenmeyi öğrenme” ($\bar{X}=4,26$) becerisi, daha sonra sırasıyla “problem çözme” ($\bar{X}=4,24$), “planlama” ($\bar{X}=4,22$), “kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim)” ($\bar{X}=4,22$) ve “işbirliği” ($\bar{X}=4,22$), becerileri gelmektedir. Bu sonuç diğer çalışmalarda Z kuşağı katılımcı grupları için açığa çıkarılan 21. yüzyıl becerilerinin önemi sıralamalarındaki ilk sıralardaki becerilerle de büyük ölçüde örtüşmektedir (Karakoyun & Lindberg, 2020; Tharumaraj vd., 2018). Z kuşağının öğrenmeyi öğrenme ve kendini yönlendirebilen öğrenen olma becerilerini üst sıralara taşımasının nedeni, bilgiyi ezberlemeyen bunun yerine bilgiye nasıl ulaşacağına, bilgiyi nasıl yorumlayıp kullanacağına odaklanmış, eğitimlerine ve öğrenme fırsatlarına önem veren (Gaidhani vd., 2019; Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018), şimdiye kadar ki kendi kendini eğitebilecek, kendinin öğretmeni olabilecek en başarılı, eğitilmiş kuşak olacaklarına inanılan bir kuşak (Bakır, 2020; Halisdemir, 2015; İlhan 2019) olmasından kaynaklanmış olabilir. Diğer taraftan problem çözme becerisinin bu kuşakça çok önemsenmesinin nedeni geliştirmek istedikleri en önemli beceri (Lyons vd., 2017) olmasıdır. Ayrıca işbirliğine yatkın bir kuşak olan Z kuşağının (Sladek & Grabinger, 2018) bu beceriye önem vermeleri de kuşaksal özelliklerini yansıtmaktadır.

Bununla birlikte Z kuşağının genel olarak işbirliği, iletişim, problem çözme gibi eskiden beri üzerinde sıklıkla durulan becerilerin yanında, son zamanlarda öne çıkan öğrenmeyi öğrenme, kendini yönlendirebilen öğrenen olma, planlama, anlaşmazlıkları yönetip çözebilme gibi 21. yüzyıl becerilerini üst sıralara taşıması bu yeni kuşağın farklı bakış açısını yansıtmaktadır. Diğer bir ifadeyle 21. yüzyıl becerileri çerçevelerinin bu dinamik kuşağa hitap ettiği söylenebilir. Öğrencilerin bilgi teknolojilerini kullanarak kendi kendilerine yaşam boyu öğrenmelerini sağlamak yeni yüzyıl eğitim anlayışının en çok önem verdiği noktalardan biridir. Bu açıdan çalışmadaki Z kuşağının bu becerileri üst sıralara taşıması sevindiricidir.

Bu çalışmada Z kuşağı için 21. yüzyıl becerilerinin önem sıralamasında en az öneme sahip becerinin ise “doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma” becerisi ($\bar{X}=3,75$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomik belirsizlik içerisinde büyüdüğü için temkinli ve endişeli, para kazanma ve harcama konularında bilinçli ve tedbirli bir kuşak olarak (Grubb, 2017; Sladek & Grabinger, 2018) Z kuşağının bu beceriye

daha fazla önem vermesi beklenirdi. Çalışmadaki Z kuşağı ortaokul öğrencilerinin hayat tecrübesi eksikliği de göz önünde bulundurulursa bu beceriyi bir 21. yüzyıl becerisi olarak görmemiş olabilirler.

Z kuşağının en az önemli gördükleri becerilerden diğeri “sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme” ($\bar{X}=3,83$) becerisi gelmektedir. Bu durum kendinden önceki kuşaklara göre hiyerarşiye, otoriteye karşı ilgisiz olmalarından (Sladek & Grabinger, 2018) kaynaklanmış olabilir. Z kuşağı için en az önemli gördükleri becerilerde 3. sırada ise “eleştirel düşünme“ ($\bar{X}=3,84$) becerisi gelmektedir. Problem çözme becerisi 3. sırada en önemli görülürken eleştirel düşünme becerisinin gerilerde kalması ilginçtir. Bunun nedeni katılımcı Z kuşağının yine tecrübe eksikliğinden, henüz eleştirel düşünmeyi sergileyecek ortamlara sahip olamamasından kaynaklanabilir. Z kuşağının en az önemli gördükleri becerilerde 4. sırada ise “risk alabilme” ($\bar{X}=3,86$) becerisi gelmektedir. Yaşam deneyimlerinin ihtiyatla karakterize edilmesi (Grubb, 2017) ve riskten kaçınan bireyler olmaları (Howe & Strauss, 2007) bu durumu açıklayabilir.

6.1.3. Tüm Kuşaklar İçin Ortak Öneme Sahip 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın 1. araştırma sorusunun 3. alt problemi tüm kuşaklar için ortak öneme sahip 21. yüzyıl becerilerinin hangileri olduğunun belirlenmesidir. Bu çalışmada X kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağı olarak sosyal bilgiler öğretmen adayları ve Z kuşağı olarak 8. sınıf öğrencileri yer almıştır. X, Y ve Z kuşağını temsil eden tüm katılımcılar, 21. yüzyıl bireylerinin 21.YYB-ÖGA’ndeki 21. yüzyıl becerilerine sahip olmasını genel olarak $\bar{X}_{ort}=4,19$ ile önemli bulmuşlardır. Çalışmadaki X kuşağı sosyal bilgiler öğretmenleri bu becerilerin çoğunun eskiden beri yer aldığı 1968 programıyla yetişmiş, öğretmen olduklarında yine bu becerileri içeren 1998 ve 2005 programlarını uygulamış öğretmenler olarak; Y kuşağı sosyal bilgiler öğretmen adayları ile Z kuşağı 8. sınıf öğrencileri bu becerileri içeren 2005 programıyla yetişmiş öğrenciler olarak 21. yüzyıl becerilerinin önemi konusunda bilgi ve anlayışa sahip olmaları beklenen bir sonuçtur.

Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler alanında tüm kuşakları temsil eden toplam 1070 katılımcı için en fazla öneme sahip becerinin “iletişim” ($\bar{X}=4,48$) becerisi olduğu tespit edilmiştir. En fazla önem verilen diğer beceriler sırasıyla problem çözme ($\bar{X}=4,40$), öğrenmeyi öğrenme ($\bar{X}=4,39$), işbirliği ($\bar{X}=4,36$), sosyal ve kültürel beceriler ($\bar{X}=4,32$) ve kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) ($\bar{X}=4,32$) becerisidir.

21. yüzyıl becerilerinin öneminin belirlenmeye çalışıldığı önde gelen uluslararası çerçevelere göre becerilere verilen önem sırası dikkate alınarak geliştirilen 21.YYB-ÖGA’ndeki 22 beceri arasından, tüm çerçevelerde en önemli becerilerin arasında yer alan “İletişim”, “İşbirliği”, “Sosyal ve Kültürel beceriler” bu çalışmadaki sonuçlara göre de sosyal bilgiler Eğitimindeki X, Y ve Z kuşakları tarafından en fazla öneme sahip olarak belirtilmesi dikkat çekici bir sonuçtur.

Tüm kuşaklar gelecek için önemli buldukları becerileri sıralarken kendileri için şu an en önemli gördükleri becerileri öne çıkarmış görünmektedirler. Çünkü iletişim ve işbirliği, problem çözme, sosyal ve kültürel beceriler zaten öğrenim hayatları boyunca çok sık duydukları, geliştirmeye çalıştıkları, yaşamlarında da her an ihtiyaç hissettikleri ve okullarda da yaygın olarak kullanılan becerilerdir. Öte yandan işbirliği, iletişim ve sosyal kültürel beceriler birbirlerinden bağımsız değil, birlikte kullanıldığında öğrenmenin etkisini de artıran birbirleriyle örtüşen becerilerdir. Öte yandan problem çözebilen, işbirliği ve iletişimi iyi bireylerin gelecekteki işgücünde ihtiyaç duyulacak bireyler olduğu yeni kuşaklarca da bilinmektedir. Nitekim 2015 yılında Google, 26 ülke ve 19 işletme sektöründeki becerileri araştırmak için Ekonomist İstihbarat Araştırma Birimini görevlendirdiğinde problem çözme, işbirliği ve iletişim becerileri, işyerinde yüksek talep gören beceriler olarak tanımlanmış beceriler olmuşlardır (Economist Intelligence Research Unit, 2015).

Öğrenmeyi öğrenme ve kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerileri bu yeni yüzyılda ön plana çıkmış olmasına rağmen tüm kuşaklar tarafından üst sıralara taşınması bir diğer dikkat çekici sonuçtur. Katılımcı öğrencilerin, geleceğin öğretmeni olan öğretmen adaylarının ve mesleğinde deneyimli öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme için gerekli olan bu becerileri önemsediklerini bize göstermektedir.

Bir diğer dikkat çekici nokta teknoloji okuryazarlığı ve eleştirel düşünme becerilerinin tüm kuşaklarca çok ön plana çıkarılmamasıdır. Bu durum teknolojinin artık hedef değil bir araç olarak görülmeye başlandığını göstermesi bakımından anlamlıdır. Özellikle yeni kuşakların artık teknoloji kullanımını normal olarak kabul etmesi anlamına da gelebilir. Eleştirel düşünmenin ise problem çözme becerisinden ayrı olarak daha gerilerde kalması bu iki becerinin beraber üst düzey düşünme becerisi olarak ele alınmadığını, problem çözme becerisinin yaşam boyunca daha çok pratik bir fayda sağlayacağını düşündüklerinden kaynaklanmış olabilir. Bu durum daha fazla incelenmeye değer bir sonuçtur.

Bu araştırmada, sosyal bilgiler alanında tüm kuşakları temsil eden toplam 1070 katılımcı için en az öneme sahip becerinin ise “doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olma” ($\bar{X}=3,78$) becerisi olduğu bulunmuştur. En az önem verilen diğeri beceriler ise sırasıyla risk alabilme ($\bar{X}=3,91$); liderlik ($\bar{X}=3,94$); sivil hayata katılma ve resmi süreçleri anlayabilme ($\bar{X}=3,97$) ve sağık konularında bilgi sahibi olma ($\bar{X}=3,97$) becerileridir.

Araştırmadaki katılımcıların genel olarak çevre, sağık, ekonomi, küresel ve sivil okuryazarlıkları gelecek için daha az önemsemeleri bu becerileri 21. yüzyıl becerisi olarak algılamamalarından kaynaklanabilir. Nitekim son yıllarda bu algının tersine beceri çerçeveleri çalışmalarında çevre ve sağık becerilerinin daha ön planda olduğu görölmektedir. Bunun yanında liderlik ve risk alabilme becerilerinin son sıralarda kalması incelenmeye değer bir sonuçtur.

6.2. Kuşakların 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemi Hakkındaki Görüşleri ile Becerilerin Çerçevelede Yer Alma Sıklığı Arasındaki Uyuma İlişkin Sonuç ve Tartışma

“Kuşakların 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki görüşleri becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığı ile uyum göstermekte midir?” sorusu çalışmanın 2. araştırma sorusudur. Bölüm 5.2’de yer alan Tablo 55, Tablo 56, Tablo 57 ve Tablo 58’e bakıldığında tüm çerçevelerde yer alan becerilere en fazla önemin, az sayıda çerçevede yer alan becerilere ise en az önemin verildiğı görölmektedir. Alanyazında öne çıkan uluslararası 21. yüzyıl beceri çerçevelerinde bu becerilerin yer alma sıklığı ile katılımcıların bu becerilere verdikleri önem hem her bir kuşak için hem de tüm kuşaklar için birbiriyle uyumludur. Diğeri bir deyişle X kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmenleri, Y kuşağını temsil eden sosyal bilgiler öğretmen adayları ve Z kuşağını temsil eden 8. sınıf öğrencileri 21. yüzyıl becerilerinin önemine ilişkin çerçevelerde becerilere verilen önem ile uyumlu düşüncelere sahiptirler.

Kuşakların her bir beceriye verdikleri önem dereceleri farklılık gösterse de becerilerin çerçevelerde yer alma sıklığına göre bakıldığında bir uyum söz konusudur. Bu uyum bize gösteriyor ki bir becerinin bu çerçevelerin tümü ya da çoğunda yer alıyor olması o becerinin 21. yüzyıl bireylerinin sahip olması beklenen bir beceri olarak ele alınması için önemli bir göstergedir. Ayrıca, çerçevelerde yer alan becerilerin tüm kuşakların da önemli gördüğü ortak ihtiyaca göre şekillendiğini göstermektedir. “İşbirliğı”, “iletişim”, “teknoloji okuryazarlığı” ile “sosyal ve kültürel beceriler” gibi tüm çerçevelerde yer alan becerilerin

bütün kuşaklarca en önemli beceri grubu olarak; az sayıda çerçevede yer alan becerilerin ise tüm kuşaklarca daha az önemli beceri grubu olarak değerlendirilmesi bunun bir göstergesidir.

Farklı kuşaksal özellikleri, inançları, değer yargıları olan bu üç farklı kuşağın çerçevelerde yer alma sıklığına göre ayrılmış bu beceri gruplarına yönelik birbiriyle uyumlu bakış açılarının ortaya çıkarılmış olması, oluşturulacak ulusal beceri çerçevesinde hangi becerilerin yer alması gerektiği ve bunların öğretim programlarındaki entegrasyonu için bir öngörü sağlayabilir. Çünkü öğretim sürecinde bu becerilerin kazandırılmasını sağlayacak öğretmenler ile bu becerileri kazanacak olan öğrencilerin, farklı kuşakları temsil etseler de birbiriyle uyumlu görüşlere sahip olmaları becerilerin kazanımında başarıya ulaşmak için önemlidir.

6.3. Öneriler

1. İleriki çalışmalarda 21. yüzyıl becerilerine dair kuşakların bakış açılarının betimlenmesi farklı alanları kapsayacak şekilde yapılabilir.
2. Ulusal ölçekte beceriler ile ilgili bir çerçeve oluşturulurken var olan 21. yüzyıl beceri çerçeveleri incelenebilir, bu becerilerin kazandırılmasının hedeflendiği tüm kuşaklardan temsilcileri kapsayacak şekilde paydaşların görüşleri alınabilir.
3. Aynı zamanda ulusal düzeyde 21. yüzyıl beceri çerçevesi oluşturulmasına katkı sağlayabilmek ve güncelleştirmeler yapabilmek için ileriki çalışmalarda, kuşakların bakış açılarının zaman içerisindeki değişimlerine de bakılabilir. Örneğin Z kuşağının lise-üniversite öğrencisi, öğretmen adayı olduğu ve öğretmen olacağı ileriki zaman dilimlerinde görüşlerinin betimlendiği çalışmalar yapılabilir.
4. Az sayıda çerçevede yer alan ve çalışmadaki sosyal bilgiler öğretmenlerinin, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ve 8. sınıf öğrencilerinin de en az önem verdikleri becerilere yönelik hem öğrencilerin hem de öğrencileri yetiştirecek öğretmen adayları ile öğretmenlerin farkındalıklarını, bilgi ve anlayışlarını arttırmak için çalışmalar yapılabilir.
5. Çalışmada özellikle küresel, çevre, sağlık, finans gibi okuryazarlıkların tüm kuşaklarca önem konusunda diğer becerilerden geride bırakıldığı görülmüştür. Özellikle çevre konusunda iklim değişikliği, küresel ısınma,

sağlıkta ise yine küresel boyutta yaşanan Covid-19 pandemisi gibi dünyanın karşı karşıya kaldığı olumsuz durumlar göz önünde bulundurularak bu konularda yaşanan algı değişiklikleri de düşünülürse bu beceriler programlarda daha iyi konumlandırılabilir.

6. Özellikle yakın zamanda Z kuşağının üniversitelere ve çalışma hayatına katılımı düşünüldüğünde bu çok kuşaklı öğrenme ve çalışma ortamları için becerilere yönelik kuşakların bakış açılarını, algılarını açığa çıkaracak farklı alanlarda da çalışmalar yapılabilir.
7. Sosyal bilgiler dersinin ders saatlerinin az olması bu becerileri kazandırmanın zaman alacağı endişesine neden olabilir. Derslerin sınıf içi tasarımları yapılırken bu endişeleri ortadan kaldıracak şekilde düzenlemeler yapılmalı, bu becerilerin nasıl kazandırılacağı ve nasıl değerlendirileceği çok net olarak ortaya konulmalıdır. Bu zaman yetersizliği sorunu, okul yönetimi, diğer kurum ve kuruluşların katkı sağlayacağı okul dışı etkinlikler ile aşılabılır ve öğretmenlerin omuzlarındaki yük hafifletilebilir.
8. Aynı durum üniversiteler için de söz konusudur. Ders çeşitliliğinin çok olması ders saatlerini sınırlamakta bu becerilerin kazanılması için burada da engellerle karşılaşilmektedir. Kampüs ortamları, ders dışı etkinlikler bu becerileri kazandıracak şekilde düzenlenebilir.
9. Türkiye’de de, kuşaksal farklılıkların belirlenmesine yönelik yurt dışında yapılan enlemsel ve boylamsal anlamda kapsamlı çalışmalara benzer araştırmalar yapılabilir.
10. Bu çalışmada yer alan çerçevelerden sonraki yıllarda geliştirilen yeni çerçeveler daha geniş bir yelpazeye geçme eğilimini göstermektedir. Yeni çerçevelerde yer alan becerilerin de göz önüne alınması daha yararlı olabilir.
11. 2023 vizyonunda sözü edilen 21. yüzyıl enstitülerinin en kısa zamanda aktif hale gelmesiyle bu becerilerin kazandırılması ve ölçülmesi konusunda okul öncesinden üniversiteye, hizmet öncesinden hizmet-içi öğretmen eğitime kadar destek sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 165-182.
- Agati, H. A. (2012). *The millennial generation: Howe and Strauss disputed* (Doctoral dissertations). <https://dx.doi.org/doi:10.25774/w4-gjnp-xz92> sayfasından erişilmiştir.
- Ağırdır, B. (2013). Y kuşağı inovasyon araştırması üzerine, *Deloitte Eğitim Vakfı*. <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/human-capital/articles/generation-y-innovation-survey-article.html> sayfasından erişilmiştir.
- Ahonen, A. K., & Kinnunen, P. (2015). How do students value the importance of twenty-first century. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 59(4), 395-412.
- Akbaba, B., & Aksoy, B. (2019). Giriş. Aksoy, B., Akbaba, B., & Kılcan, B. (Ed.), *Sosyal bilgilerde beceri eğitimi içinde* (s. ix-xvii). Ankara: Pegem Akademi.
- Akdemir, A., Konakay, G., Demirkaya, H., Noyan, A., Demir, B., Ağ, C., ... Balci, O. (2013). Y kuşağının kariyer algısı, kariyer değişimi ve liderlik tarzı beklentilerinin araştırılması. *Journal of Economics and Management Research*, 2(2), 11-42.
- Aksoy, M. (2013). Kavram olarak hayat boyu öğrenme ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği serüveni. *Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 64, 23-48. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilig/issue/25367/267740> sayfasından erişilmiştir.
- Al Safi, K. (2019). Navigating generational differences in the workplace. In V. H. Kenon & S. V. Palsole (Eds.), *The Wiley Handbook of Global Workplace Learning* (pp. 181-199). <https://doi.org/10.1002/9781119227793.ch11>
- Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 203-212.

- Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). *21st century skills and competencies for new millennium learners in OECD countries*. (OECD Working Paper No. 41) <https://doi.org/10.1787/218525261154>
- Assessment and Teaching of 21st Century Skills. (2012). *About the project*. <http://www.atc21s.org/about.html> sayfasından erişilmiştir.
- Ata, B. (2018). José Ortega Y Gasset'e göre tarih, tarihçilik mesleği ve tarih eğitimi. B. Ata (Ed.), *Avrupa'nın öğretmeni José Ortega Y Gasset: Peyzaj pedagojisi'nden geleceğin eğitimi'ne içinde* (s. 169-203). Ankara: Pegem Akademi.
- Avery, P. G. (2004). Social studies teacher education in an era of globalization. In S. Adler (Ed.), *Critical issues in social studies education* (pp. 37-57). Greenwich, CT: Information Age.
- Aydın, A. (2019). *İngilizce öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde öğretmen eğitiminde 21.yüzyıl becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bakır, Y. (2020). *Z kuşağı öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesinde girişimcilik eğitiminin rolü: Nizip ilçesindeki lise öğrencileri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Balcı, A., & Bozkurt S. (2013). Job expectation of generation X and Y teacher in Turkey. *World Applied Science Journal*. 21(4), 599-614.
- Baldonado, A.M. (2008). *25 ways to motivate generation Y: A pocketbook guide*.. Bloomington IN: iUniverse.
- Ball, S. (2009). Mosley and the Tories in 1930: The problem of generations. *Contemporary British History*, 23(4), 445-459. <http://dx.doi.org/10.1080/13619460903198085>
- Barth, J. L. (1991). *Elementary and junior high-middle school social studies curriculum, activities and materials* (3rd ed.). Maryland: University Press of America.
- Bayramoğlu, G. (2018). X ve Y kuşağının liderlik davranışı açısından karşılaştırılması. *Ege Akademik Bakış*, 18(1), 15-30. <http://dx.doi.org/10.21121/eab.2018132202>

- Baysal Berkup, S. (2014). Working with generations X and Y in generation Z period: Management of different generations in business life. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(19), 218-229. <http://dx.doi.org/10.5901/mjss.2014.v5n19p218>
- Bedir, H. (2019). Pre-service ELT teachers' beliefs and perceptions on the 21st century learning and innovation skills (4Cs). *Journal of Language and Linguistic Studies* 15(1), 231-246. <http://dx.doi.org/10.17263/jlls.547718>
- Bell, D. (2016). Twenty first century education: Transformative education for sustainability and responsible citizenship. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 18(1), 48-56. <http://dx.doi.org/10.1515/jtes-2016-0004>
- Bialik, M., & Fadel, C. (2015). *Skills for the 21st century: What should students learn?* Boston, Massachusetts: Centre for Curriculum Redesign. https://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/CCR-Skills_FINAL_June2015.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Birchmore, R., & Kestle, L. (2011). *The XYZ of the living curriculum*. Paper presented at the Annual Meeting of the Australasian University Building Educators Association (AUBEA) Conference, Goald Coast, Australia, Nisan, 2011. http://epublications.bond.edu.au/aubea_2011/28 sayfasından erişilmiştir.
- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., & Ripley, M. (2010). Defining Twenty-First Century Skills. In P. Griffin, E. Care & B. McGaw (Eds), *Assessment and Teaching of 21st Century Skills* (pp. 17-66). London: Springer Dordrecht Heidelberg.
- Bledsoe, K. S. (2018). *The generational differences in teachers' implementation and use of 21st century technology in the elementary classroom* (Doctoral Dissertation). ProQuest Dissertations & Theses Global database. (UMI No. 10827588).
- Burnett, N. (2008). The Delors report: A guide towards education for all. *European Journal of Education*, 43(2), 181-187.
- Buskirk-Cohen, A.A., Duncan, T.A. & Levicoff, M. (2015). Using generational theory to rethink teaching. *Teaching in Higher Education*, 21(1), 25-36. <https://doi.org/10.1080/13562517.2015.1110787>
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (8. b.). Ankara: Pegem Akademi.

- Byford, J., & Russell, W. (2007). The new social studies: A historical examination of curriculum reform. *Social Studies Research and Practice*, 2(1), 38-48.
- Carneiro, R., & Draxler, A. (2008). Education for the 21st century: Lessons and challenges. *European Journal of Education*, 43 (2), s 149-160. <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2008.00348.x>
- Cemaloğlu, N. (2009). Veri toplama teknikleri: Nicel- Nitel. A. Tanrıoğen (Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s.133-164). Ankara: Anı.
- Child, S.F.J., & Shaw, S.D. (2020). A purpose-led approach towards the development of competency frameworks. *Journal of Further and Higher Education*, 44(8), 1143-1156. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2019.1669773>
- Clayton-Pedersen, A.R., & O'Neill, N. (2005). Curricula designed to meet 21st-century expectations. In D. G. Oblinger & J. L. Oblinger (Eds), *Educating the net generation* (pp. 9.1-9.16). <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF> sayfasından erişilmiştir.
- Coomes, M.D., & DeBard, R. (2004). A generational approach to understanding students. *New Directions for Student Services*, 2004(106), 5-16. <http://dx.doi.org/10.1002/ss.121>
- Council of Ministers of Education Canada. (2010). *Background-developing a Pan-Canadian ESD framework for collaboration and action: Education for Sustainable Development Working Group (ESDWG)*. <http://www.cmec.ca/Publications/Lists/Publications/Attachments/222/ESDcollaboration-action.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Çelikkaya, T. (2020). 21. Yüzyıl becerileri ve sosyal bilgiler öğretimi. T. Çelikkaya, Ç. Öztürk Demirbaş, T. Yıldırım & H. Yakar (Ed.), *Yeni program ve ders içeriklerine göre sosyal bilgiler öğretimi I* (2. b.) içinde (s. 121-152). Ankara: Pegem Akademi.
- Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157–197.
- Çınar, F. S. (2019). *Ortaokul öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin algılarının ve görüşlerinin incelenmesi (Çorum ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Çoban, O., & Akşit, İ. (2018). 2005 ve 2017 sosyal bilgiler öğretim programlarının öğrenme alanı, kazanım, kavram, değer ve beceri boyutları açısından karşılaştırılması. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(1), 479-505. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1395>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (3. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- DeBard, R. D. (2004). Millennials coming to college. *New Directions for Student Services*, 2004(106), 33-45. <http://dx.doi.org/10.1002/ss.123>
- Dede, C. (2005). Planning for neomillennial learning styles: Implications for investments in technology and faculty. In D. G. Oblinger & J. L. Oblinger (Eds), *Educating the net generation* (pp. 15.1-15.22). <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF> sayfasından erişilmiştir.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. In J. Bellance, & R. Brandt (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn* (pp. 51-76). Bloomington, IN: Solution Tree.
- Delors, J. (1996). *Learning: The treasure within*. Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-First Century. Paris: UNESCO.
- Dick, S. D. (2009). Generational similarities in work values of generations X, Y and Z. *Journal of Human Resource Management*, 22(2), 10-27.
- Edmunds, J., & Turner, B. S. (2005). Global generations: Social change in the twentieth century. *The British Journal of Sociology*, 56(4), 559-577. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2005.00083.x>
- Eğitimi Araştırma Geliştirme Daire Başkanlığı. (2001). *21. Yüzyıla girerken Türk eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu çağdaş öğretmen profili*. Ankara: Millî Eğitim.
- Eğitimi Araştırma Geliştirme Daire Başkanlığı. (2011). *MEB 21. Yüzyıl öğrenci profili*. Ankara: MEB.
- Eker, E. (2020). *Exploring EFL teachers' perceptions on 21st century skills: A case study*. Master's Thesis, Çağ University Institute of Social Sciences, Mersin.

- Ekinci, M. (2019). Üniversite seviyesinde eğitim veren yabancı dil öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerinin önemi hakkındaki farkındalıkları. *International Journal of Language Academy*, 7(4), 149-168. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.25816>
- Erden Ayhün, S. (2013). Kuşaklar arasındaki farklılıklar ve örgütsel yansımaları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 93-112.
- Erdeve, Ö. E. (2020). Sürdürülebilir kalkınma sürecinde yeni nesil becerilerin rolü. R. Bayrak & M. Polat (Eds.), *Sürdürülebilir kalkınma: Disiplinler arası yaklaşım* içinde (s. 553-580). Ankara: Atlas Akademik.
- Erdoğan, M. (2019). *X-Y-Z kuşakları ve siyasal katılımı rol oynayan faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Eriş, E.D., Süral Özer, P., Timurcanday Özmen, Ö.N., Çakır, Ö., & Tozkoparan, G. (2013). Generation “Y” in Turkish context: Multiple foci research. *International Journal of Business and Management Studies*, 5(1), 150-161.
- European Union. (2006). *Key competences for lifelong learning European reference framework*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5719a044-b659-46de-b58b-606bc5b084c1/language-en/format-PDF/source-174575527> sayfasından erişilmiştir.
- European Union. (2019). *Key competences for lifelong learning*. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en> sayfasından erişilmiştir.
- Fatih Projesi. (2012). *Vizyonumuz-misyonumuz*. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> sayfasından erişilmiştir.
- Fine, J. N. (2010). *Twenty-first century skills and academic student achievement: A case study of Provence Polytechnic Charter Schools Organization*. (Doctoral dissertation). <http://digitallibrary.usc.edu/cdm/search/field/identi/searchterm/usctheses-m3063> sayfasından erişilmiştir.
- Fraenkel J. R., Wallen N. E., & Hyun H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.

- Gaidhani, S., Arora, D., & Sharma, B. K. (2019). Understanding the attitude of generation Z towards workplace. *International Journal of Management, Technology And Engineering*, 9(1), 2804-2812.
- Geck, C. (2006). The generation Z connection: Teaching information literacy to the newest net generation. *Teacher Librarian*, 33(3), 19-23.
- Gibson-Cayouette, L. R. (2010). Knowledge and understanding of 21st century skills through educator externships: Programs in Southern New England (Doctoral dissertation). https://scholarsarchive.jwu.edu/k12_ed/2/ sayfasından erişilmiştir.
- Griffin, P., McGaw, B., & Care, E. (2012). The changing role of education and schools. In P. Griffin, E. Care & B. McGaw (Eds.) *Assessment and teaching of 21st century skills* (pp. 1-16). Dordrecht, Germany: Springer Science+Business Media B.V.
- Grubb, V. M. (2017). *Clash of the generations: Managing the new workplace reality*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Gürbüz, S. (2015). Kuşak farklılıkları: Mit mi, gerçek mi? *İş ve İnsan Dergisi*, 2(1), 39-57. <https://www.researchgate.net/publication/283245538> sayfasından erişilmiştir.
- Halisdemir, M. (2015). *Okul yöneticilerinin Z kuşağına yönelik tutumları ve Z kuşağının okul yöneticisi algısı*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hamarat, E. (2019). *21. yüzyıl becerileri odağında Türkiye'nin eğitim politikaları*. İstanbul: SETA/Analiz. <https://setav.org/assets/uploads/2019/04/272A.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Hanover Research. (2011). *A crosswalk of 21st century skills*. Washington: Connecticut Ave.
- Harber, J. G. (2011). *Generations in the workplace: Similarities and differences*. (Doctoral dissertation). <https://dc.etsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2446&context=etd> sayfasından erişilmiştir.
- Hartman, J., Moskal, P., & Dziuban, C. (2005). Preparing the academy of today for the learner of tomorrow. In D. G. Oblinger & J. L. Oblinger (Eds), *Educating the net generation* (pp. 6.1-6.15). <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF> sayfasından erişilmiştir.

- Hazard, R. (2019, July). *Supporting 21st century skills in language and literacy classrooms with a multiliteracies approach*. Paper presented at the European Conference on Language Learning Official Conference Proceedings-University College London, UK. http://25qt511nswfi49iayd31ch80-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/papers/ecll2019/ECLL2019_52362.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Hoffman, T., & Siege H. (2018). *What is Education for Sustainable Development (ESD)*. Bonn, ESD Expert-Net, Engagement Global. <https://esd-expert.net/teaching-and-learning-materials.html> sayfasından erişilmiştir.
- Howe, N. (2010). Meet Mr. and Mrs. Gen X: A new parent generation. *The School Administrator*, 67, 18-23.
- Howe, N., & Strauss, W. (2000). *Millennials rising: The next great generation*. New York: Vintage Books.
- Howe, N. & Strauss, W. (2007). The next 20 years how customer and workforce attitudes will evolve. *Harward Business Review*, 85(7/8), 41-52.
- International Society for Technology in Education. (2007). *The ISTE national educational technology standards (NETS) and performance indicators for students*. http://www.iste.org/Libraries/PDFs/NETS_for_Student_2007_EN.sflb.ashx. sayfasından erişilmiştir.
- International Society for Technology in Education. (2016). *Global reach of the ISTE standards. ISTE standards for students–Turkish*. <https://www.iste.org/standards/standards-in-action/global-reach> sayfasından erişilmiştir.
- Işık, S. (2019). *Dijital çağda kuşaklararası farklılıklar ve Z kuşağı: Dijital yerliler ve dijital göçmenlerin teknoloji kullanım özelliklerine yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- İlhan, Ü. D. (2019). *Kuşaklar açısından çalışma değerleri ve örgütsel bağlılık*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Johnson, P. (2009). The 21st century skills movement. *Educational Leadership*, 67(1), 11.
- Jorgensen, B.(2003). Baby Boomers, Generation X and Generation Y? Policy implications for defence forces in the modern era. *Foresight*, 5(4), 41-49. <https://doi.org/10.1108/14636680310494753>

- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil.
- Karademir, B. (2019). *2004-2005 ve 2017-2018 eğitim öğretim yıllarında uygulanan sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Karakoyun, F., & Lindberg, O. J. (2020). Preservice teachers' views about the twenty-first century skills: A qualitative survey study in Turkey and Sweden. *Education and Information Technologies*, 25, 2353–2369. <https://doi.org/10.1007/s10639-020-10148-w>
- Karashchuk, O. S., Mayorova, E. A., Nikishin, A. F., & Kornilova, O. V. (2020). The method for determining time-generation range. *SAGE Open*, 10(4), 1-8. <https://doi.org/10.1177/2158244020968082>
- Kaymakçı, S. (2015). Öğretmen görüşleri ışığında 1998 ve 2005 sosyal bilgiler öğretim programlarındaki değişimi anlamak. *TED Eğitim ve Bilim*, 40(181), 293-309. <https://doi.org/10.15390/EB.2015.3901>
- Kaynar, M. K. (2020, Ekim 21). *Mete Kaan Kaynar'la söyleşi* (İsmet Melenagzı tarafından Birikim Dergisi için yapılan söyleşi). <https://birikimdergisi.com/guncel/10319/aklima-ilk-olarak-sokak-kelimesi-geliyor-sayfasindan-erisilmistir>.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanların motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik araştırma, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.
- Keleş, H. N. (2013). Girişimcilik eğiliminin kuşak farkına göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 26, 23-43.
- Kelgökmen İlic, D., & Yalçın, B. (2017). Y jenerasyonunun farklılaşan iş değerleri ve liderlik algılamaları. *Journal of Yasar University*, 12(46), 136-160.
- Kuran, E. (2015). Türkiye'nin Y Kuşağı Şirketlerden Ne İstiyor? *Harvard Business Review Türkiye*, 4(9), 116-122.
- Kuran, E. (2018). *Telgraftan tablete Türkiye'nin 5 kuşağına bakış* (8. b.). İstanbul: Destek.

- Kuyucu, M. (2017). Y kuşağı ve teknoloji: Y kuşağının iletişim teknolojilerini kullanım alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 845-872. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.285714>
- Lamb, S., Maire, Q., & Doecke, E. (2017). *Key skills for the 21st century: An evidence-based review*. Project Report. NSW Sydney: Department of Education. <https://vuir.vu.edu.au/id/eprint/35865> sayfasından erişilmiştir.
- Lancaster, L. C., & Stillman, D. (2002). *When generations collide: Who they are. Why they clash. How to solve the generational puzzle at work*. New York, NY: HarperCollins.
- Latif, H., & Serbest, S. (2014). Türkiye’de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 134–163.
- Latif, H., Uçkun, C. G., & Demir, B. (2015). Examining the relationship between e-social networks and the communication behaviors of generation 2000 (millennials) in Turkey. *Social Science Computer Review*, 33(1), 43–60. <https://doi.org/10.1177/0894439314521982>
- Lawlor, J. L. (2017). *Academic and business leaders’ perceptions of 21st century skills: An exploratory study* (Doctoral dissertation). <https://www.proquest.com/openview/faa3adcfed0d8b0754ce76aefb31c9f1/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> sayfasından erişilmiştir.
- Lemke, C. (2002). *enGauge 21st century skills: Digital literacies for a digital age*. Naperville, IL: North Central Regional Educational Laboratory (NCREL). <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED463753/pdf/ERIC-ED463753.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Lester, M. (2011). *A study of the innovation, creativity, and leadership skills associated with the college-level millennial generation* (Doctoral dissertation). <https://digitalcommons.pepperdine.edu/etd> sayfasından erişilmiştir.
- Lyons, M., Lavelle K., & Smith D. (2017). *Gen Z rising*. Accenture Strategy. https://www.accenture.com/_acnmedia/pdf-50/accenture-strategy-workforce-gen-z-rising-pov.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Mannheim, K. (1952). The problem of generations. In P. Kecskemeti, (Ed.), *Essays on the Sociology of Knowledge: Collected Works*, (Vol. 5, pp. 276–322). New York: Routledge and Kegan Paul.
- Mayor, F. (1999). Preface. In E. Morin, *Seven complex lessons in education for the future*. Paris: UNESCO.
- McCrindle, M. (2014). *The ABC of XYZ: Understanding the global generations*. Sydney: UNSW.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu. (2015). *Türkiye yeterlilikler çerçevesi*. <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/turkiye-yeterlilikler-cercevesi> sayfasından erişilmiştir.
- Mestiola, R. A., Naquita, G. P., & Tantengco, N. S. (2018). Enhancing social studies teaching for 21st century learners in secondary education. *Cultural Studies*, 1(2), 83-99. www.journals.mindamas.com/index.php/honai sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1968). Ortaokullarda denenecek sosyal bilgiler programı. *Tebliğler Dergisi*, 32(1582), 427-434. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar> sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1977). Temel eğitim sosyal bilgiler programı. *Tebliğler Dergisi*, 40(1931), 3-23. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar> sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1998). Sosyal bilgiler programı. *Tebliğler Dergisi*, 61(2487), 531-569. <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar> sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6-7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2015). *2015-2019 stratejik planı*. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). 2018 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> sayfasından erişilmiştir.

- Mitchell, T. L. (2017). *Examining the relationship between technology & engineering instruction and technology & engineering literacy in K-8 education*. (Doctoral dissertation). <https://dsc.duq.edu/etd/179> sayfasından erişilmiştir.
- National Commission on Excellence in Education. (1983). *A nation at risk: The imperative for educational reform*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office. https://edreform.com/wp-content/uploads/2013/02/A_Nation_At_Risk_1983.pdf sayfasından erişilmiştir.
- National Council for the Social Studies. (1994). *Expectations of excellence: Curriculum standards for social studies*. NCSS: Washington, D.C.
- North Central Regional Educational Laboratory & Metiri Group. (2003). *enGauge 21st century skills: Literacy in the digital age*. Naperville, Ill: North Central Regional Educational Laboratory, Metiri Group. <http://www.ncrel.org/engauge> sayfasından erişilmiştir.
- Oblinger, D., & Oblinger, J., (2005). Is it age or IT: First steps toward understanding the net generation. In D. Oblinger & J. Oblinger (Eds.), *Educating the net generation* (pp. 2.1-2.19). <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF> sayfasından erişilmiştir.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2005). *The definition and selection of key competencies*. <http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2009). *21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries*. OECD Education Working Papers, No. 41, Paris: OECD.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018-a). *The future of education and skills: Education 2030*. [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf) sayfasından erişilmiştir.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018-b). *Social and emotional skills well-being, connectedness and success*. Paris: OECD.
- Orhan, D., Kurt, A. A., Ozan, Ş., Vural, S. S., & Türkan, F. (2014). A Holistic View to National Educational Technology Standards. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 2, 65-79.

- Orhan Göksün, D., & Kurt, A. A. (2017). The relationship between pre-service teachers' use of 21st century learner skills and 21st century teacher skills. *TED Eğitim ve Bilim*, 42(190), 107-130. <https://doi.org/10.15390/EB.2017.7089>
- Özcan, M. (2013). Okulda üniversite: Türkiye öğretmen eğitimini yeniden yapılandırmak için bir model önerisi. (TÜSİAD-T/2013-12/543). https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/download/6422_42d2aa9321319a89f4f922b3bdb0eeb7 sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, N. D. (2020). *X ve Y kuşağı öğretmenlerin motivasyon ve örgütsel vatandaşlık davranışlarına ilişkin, X ve Y kuşağı okul müdürlerinin görüşleri (Malatya ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Parker, W. C. (2010). Social studies education eC21. In W. C. Parker (Ed.), *Social studies today: Research and practice* (2nd ed., pp. 3-13). New York, NY: Routledge.
- Parker, W. C. (2011). *Social studies in elementary education*. (14th Ed.) Boston: Pearson
- Partnership for 21st Century Learning. (2015). *P21 framework definitions*. <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> sayfasından erişilmiştir.
- Partnership for 21st Century Learning. (2019) *Framework for 21st century learning*. http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_Brief.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Petrini, G. C., & Fleming, D. B. (1990). A history of social studies skills. *Theory & Research in Social Education*, 18(3), 233-247. <https://doi.org/10.1080/00933104.1990.10505616>
- Pew Research Center. (2015). *The whys and hows of generations research*. <http://www.people-press.org/2015/09/03/the-whys-and-hows-of-generations-research> sayfasından erişilmiştir.
- Pishchik, V., Vorontsov, D., & Breus, E. (2018). Socio-psychological characteristics of modern generations. *Proceedings of the Surveying, Geology and Mining, Ecology and Management*, 18(3.2), 409-416. <https://doi.org/10.5593/sgemsocial2018/3.2/S11.053>
- Puiu, S. (2016). Generation Z: A new type of consumers. *Young Economists Journal*, 13(27), 67-78.

- Süral Özer, P., Eriş, E.D., & Timurcanday Özmen, Ö.N. (2013). Kuşakların farklılaşan iş değerlerine ilişkin emik bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38: 123-142.
- Quigley, W. G. (2016). *Teachers' perceptions of 21st-century instructional practices, strategies, obstacles, and impact on teaching* (Doctoral dissertation). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/teachers-perceptions-21st-century-instructional/docview/1802308045/se-2?accountid=13014> sayfasından erişilmiştir.
- Roberts, G. R. (2005). Technology and learning expectations of the net generation. In D. G. Oblinger & J. L. Oblinger (Eds), *Educating the net generation* (pp. 3.1-3.7). <https://www.educause.edu/ir/library/PDF/pub7101.PDF> sayfasından erişilmiştir.
- Reeves, T. C. and Oh, E. (2008). Generational differences. In J. M. Spector, M. D. Merrill, J. V. Merrienboer & M. P. Driscoll (Eds.), *Handbook of research on educational communication and technology* (3th Ed.), (pp. 295-303). New York: Taylor & Francis Group.
- Risinger, C. F. (2008). Teaching and learning about skills for the 21st century using the internet. *Social Education*, 72(7), 380-382.
- Romanes, M. A. J., & Veniegas, S. (2018). *Differences among generational groups of teachers in a public school district in their practice of 21st century teaching-learning skills. Proceedings of the Asian Conference on Education and International Development. ACEID.* <https://papers.iafor.org/submission39198/> sayfasından erişilmiştir.
- Ross, E. W. (Ed.). (2006). *The social studies curriculum: Purposes, problems, and possibilities* (3rd Ed.). Albany: State University of New York.
- Rotherham, A. C., & Willingham, D. (2009). 21st century. *Educational Leadership*, 67(1), 16-21.
- Rychen, D. S. & Salganik, L. H. (Eds.). (2003). *Key competencies for a successful life and a well-functioning society*. Cambridge (State of Washington) and Göttingen, Germany: Hogrefe and Huber.
- Sago, B. (2001). Uncommon threads: Mending the generation gap at work. *Business Credit*, 103(6), 57-59.

- Sağdıç, M. (2019). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde disiplinlerarası öğretim yaklaşımının tarihsel gelişimi. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(2), 390-403. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i2.2121>
- Salas-Pilco, S. Z. (2013). Evolution of the framework for 21st century competencies. *Knowledge Management & E-Learning*, 5(1), 10-24. Retrieved from <http://hdl.handle.net/10722/191519>
- Saxe, D. W. (2004). On the alleged demise of social studies: The eclectic curriculum in times of standardization- a historical sketch. *International Journal of Social Education*, 18(2), 93-102.
- Schleicher, A. (2016). *Teaching excellence through professional learning and policy reform. Lessons from around the world*. International Summit on the Teaching Profession. Paris: OECD. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264252059-en>
- Silva, E. (2009). Measuring skills for 21st-century learning. *The Phi Delta Kappan*, 90(9), 630–634. <https://doi.org/10.1177/003172170909000905>
- Sladek, S., & Grabinger, A. (2018). *Gen Z: XYZ University publication*. https://www.xyzuniversity.com/wpcontent/uploads/2018/08/GenZ_Final-dl1.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Spitzer, A. B. (1973). The historical problem of generation. *The American Historical Review*, 78(5), 1353-1385. <https://www.jstor.org/stable/1854096> sayfasından erişilmiştir.
- Strauss, W. (2005). Talking about their generations. *School Administrator*, 62(8), 10-14.
- Strauss, W., & Howe, N. (1997). *The fourth turning: An American prophecy*. New York: Broadway Books.
- Şan, Ş. (2018). *Medya iletileri perspektifinden Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş süreci ile X, Y, Z kuşaklarının birliğe bakış açılarının ve tutumlarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Takanishi, R. (1997). Finding common ground: Implications for policies in Europe and the United States. In K. Jacobs & R. Takanishi & D. Hamburg (Eds.), *Preparing adolescents for the twenty-first century: Challenges facing Europe and the United States* (pp. 227-238). Cambridge: Cambridge University. <https://doi.org/doi:10.1017/CBO9780511600913.013>

- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M., & Küçükoğlu, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 1031– 1048.
- Taş, H. Y., & Kaçar, S. (2019). X, Y ve Z kuşağı çalışanlarının yönetim tarzları ve bir işletme örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 643-675. <https://doi.org/10.26466/opus.554751>
- Taylor, P. & Gao, G. (2014). *Generation X: America's neglected 'middle child*. Pew Research Center. <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/06/05/generation-x-americas-neglected-middle-child/> sayfasından erişilmiştir.
- Tekin, M. (2015). *Çalışma yaşamında kuşaklar ve işe yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Tharumaraj, J.N., Krishnan, S., & Perumal, R. (2018). Learners' perspective: 21st century essential fluencies. *The English Teacher*, 47 (3), 92- 103.
- Türk Dil Kurumu. (2020). *Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Yıl, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus, 2000-2025*. https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=244 sayfasından erişilmiştir.
- Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği. (2012). *21. yüzyıl becerileri ve eğitimin niteliği*. <https://tusiad.org/tr/tum/item/5700-tusiad-21-yuzyil-becerileri-ve-egitimin-niteligi-konulu-toplanti-dizisinin-ilkini-gerceklestirdi> sayfasından erişilmiştir.
- Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği. (2019). *Sosyal ve duygusal öğrenme becerileri*. <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/10450-sosyal-ve-duygusal-ogrenme-becerileri-sayfasından-erişilmiştir>.
- Twenge, J. M. (2013). The evidence for generation me and against generation we. *Emerging Adulthood*, 1(1), 11-16. <https://doi.org/10.1177/2167696812466548>
- Twenge, J. M., Campell, S. M., Hoffman, B. J., & Lance, C. E. (2010). Generational differences in work values: Leisure and extrinsic values increasing, social and intrinsic values decreasing. *Journal of Management*, 36(5), 1117-1142.

- United Nations. (1992). *United Nations sustainable development agenda 21*, United Nations Conference on Environment & Development. Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- United Nations. (2015). *The sustainable development agenda*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/> sayfasından erişilmiştir.
- United Nations. (2019). *About the UN*. Retrieved from <https://www.un.org/en/sections/un-charter/chapter-i/index.html>
- United Nations Economic Commission for Europe. (2011). *Learning for the future: Competences in education for sustainable development*. http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf sayfasından erişilmiştir.
- United Nations Economic Commission for Europe. (2019). *Strategy for education for sustainable development*. <https://www.unece.org/env/esd.html> sayfasından erişilmiştir.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2005). *UNECE Strategy for education for sustainable development*. Paris: UNESCO. <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2005/cep/ac.13/cep.ac.13.2005.3.rev.1.e.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2014). *Learning to live together: Policies and realities in the Asia-Pacific*. Paris: UNESCO.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2017). *Education for sustainable development goals learning objectives*. Paris: UNESCO.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2019). *UNESCO in brief-mission and mandate*. <https://en.unesco.org/about-us/introducing-unesco> sayfasından erişilmiştir.
- United Nations International Children's Emergency Fund. (2017). *Reimagining life skills and citizenship education in the Middle East and North Africa a four-dimensional*

and systems approach to 21st century skills conceptual and programmatic framework. UNICEF MENA Regional Office.

United Nations International Children's Emergency Fund. (2019-a). *What we do.* <https://www.unicef.org/what-we-do> sayfasından erişilmiştir.

United Nations International Children's Emergency Fund. (2019-b). *Comprehensive life skills framework.* <https://www.unicef.org/india/reports/comprehensive-life-skills-framework> sayfasından erişilmiştir.

Van De Oudeweetering, K., & Voogt, J. (2018). Teachers' conceptualization and enactment of twenty-first century competences: exploring dimensions for new curricula. *The Curriculum Journal*, 29(1), 116-133. <https://doi.org/10.1080/09585176.2017.1369136>

Voogt, J., and Roblin, N. P. (2010). *21st century skills. Discussion paper.* Report prepared for Kennisnet, University of Twente, the Netherlands. <http://www.internationalSYMPOSIUMONEDUCATIONALREFORM.COM/storage/21st%20Century%20Skills.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Voogt, J., & Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies*, 44(3), s.299-321. <http://dx.doi.org/10.1080/00220272.2012.668938>

Voogt, J., Erstad, O., Dede, C., & Mishraş, P. (2013). Challenges to learning and schooling in the digital networked world of the 21st century. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29, 403-413. <http://dx.doi.org/10.1111/jcal.12029>

West, M. (2014). What manufacturers need to know about generation Z. *Manufacturing Engineering*. 153(01), 168-168.

Yalçın, A., & Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(3), 842-873. <http://dx.doi.org/10.30831/akukeg.414578>

Yalçın, S. (2018). 21. yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(1), 183-201. <http://orcid.org/0000-0003-0177-6727>

- Yıkılmaz, İ. (2018). *The comparison of Y and Z generation's entrepreneurship tendencies in terms of entrepreneurs' personality characteristics: An empirical study on university and high school students*. Master's Thesis, Yildirim Beyazıt University The Institute Of Social Sciences, Ankara.
- Yıldız, B. (2008). *Çok partili dönemden günümüze sosyal bilgiler öğretim programlarının gelişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yi, X., Ribbens, B., Fu, L., & Cheng, W. (2015). Variation in career and workplace attitudes by generation, gender and culture differences in career perceptions in the United States and China. *Employee Relations*, 37(1), 66–82. <https://doi.org/10.1108/ER-01-2014-0005>
- Young, K. (2009). The X, Y and Z of generations in schools. *The International Journal of Learning*, 16(7), 203-216. <https://doi.org/10.18848/1447-9494/CGP/v16i07/46401>
- Yüksekbilgili, Z. (2013). Türk tipi Y kuşağı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 342-353. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6159/82800> sayfasından erişilmiştir.
- Yüksekbilgili, Z. (2015). Türkiye’de Y kuşağının yaş aralığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53), s.259-267. <https://doi.org/10.17755/esosder.86949>
- Yükseköğretim Kurulu. (2021). *Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi*. <http://tyyc.yok.gov.tr/sayfasından> erişilmiştir.
- Zemke, R., Raines, C., & Filipczak, B. (2000). *Generations at work: Managing the class of Veterans, Boomers, X-ers, and Nexters in your workplace*. New York: Amacon.

EKLER

EK 1. Metiri Group/NCREL-enGauge 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi -2003

BECERİ KÜMELERİ-BECERİLER
1. DİJİTAL ÇAĞ OKURYAZARLIĞI Toplum değiştiğinde, hayatın karmaşıklıklarını aşmak için gereken beceriler de değişir. 1900'lerin başında, basit okuma, yazma ve hesaplama becerileri olan bir kişi okuryazar olarak kabul edilirdi. 21. yüzyılda başarıya ulaşmak için, her türlü bilgiyi kapsamlı bir şekilde anlamanın yanı sıra öğrencilerin ayrıca bilim, teknoloji ve kültür alanlarında yeterliliğe sahip olmaları gerekir. Dijital Çağ Okuryazarlığı şunları içerir: • Temel Okuryazarlık: Kişinin hedeflerine ulaşmak ve bu Dijital Çağda bilgi ve potansiyelini geliştirmek için iş hayatında ve toplumda görevini yerine getirebileceği kadar gerekli seviyelerde dil yeterliliği (İngilizce) ve matematik. • Bilimsel Okuryazarlık: Kişisel karar verme, sivil ve kültürel olaylara katılım ve ekonomik verimlilik için gerekli bilimsel kavram ve süreçlere ilişkin bilgi ve anlayış. • Ekonomi Okuryazarlığı: Ekonomik sorunları, alternatifleri, maliyetleri ve karları belirleme; ekonomik durumlarda iş yerindeki teşvikleri analiz etme; ekonomik koşullar ve kamu politikalarındaki değişikliklerin sonuçlarını inceleme; ekonomik kanıt toplama ve düzenleme ile maliyetleri karlarla karşılaştırma becerisi. • Teknoloji Okuryazarlığı: Teknolojinin ne olduğu, nasıl çalıştığı, hangi amaçlara hizmet edebileceği ve belirli hedeflere ulaşmak için nasıl verimli ve etkili bir şekilde kullanılabileceği hakkındaki bilgi. • Görsel Okuryazarlık: Düşünmeyi, karar vermeyi, iletişimi ve öğrenmeyi ilerletecek şekillerde hem geleneksel hem de 21. yüzyıl medyasını kullanarak görüntüleri ve videoları yorumlama, kullanma, değerlendirme ve oluşturma becerisi. • Bilgi Okuryazarlığı: Bir dizi medyada bilgiyi değerlendirme; bilginin ne zaman gerekli olduğunu anlama; bilgiyi etkili bir şekilde bulup, sentezleme ve kullanma ile bu işlevleri teknolojiyi, iletişim ağını ve elektronik kaynakları kullanarak gerçekleştirme becerisi. • Çok Kültürlü Okuryazarlık: Kişinin kendi kültürünün ve başkalarının kültürlerinin gelenekleri, değerleri ve inançlarındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlama ve takdir etme becerisi. • Küresel Farkındalık: Uluslararası kuruluşlar, ulus devletler, kamu ve özel ekonomik kuruluşlar, sosyokültürel gruplar ve dünya genelinde bireyler arasındaki karşılıklı ilişkilerin tanınması ve anlaşılması.
2. YARATICI DÜŞÜNME Uzmanlar teknolojinin günlük yaşamlarımızda daha yaygın hale geldikçe, bilişsel becerilerin giderek daha kritik hale geldiği konusunda hemfikir. “Aslında, teknoloji basit görevleri kolaylaştırdığı için, üst düzey becerilere daha fazla yük bindiriyor” (International ICT Literacy Panel, 2002, s. 6). Bilgi Teknolojisinde İş Gücü İhtiyaçları Komitesi (2001) entelektüel yetenekleri “kişinin karmaşık ve sürekli durumlarda bilgi teknolojilerini uygulama ve bunu yapmanın sonuçlarını anlama becerisi” olarak tanımlamaktadır (s.18). Bu yetenekler, Dijital Çağ teknolojileri bağlamında formüle edilmiş “yaşam becerileridir” Yaratıcı Düşünme, aşağıdaki “yaşam becerilerinden” oluşur: • Adapte Olma (Uyum) ve Karmaşıklık Yönetme: Mevcut veya gelecekteki ortamlara daha iyi uyum gösterebilmek için kişinin düşüncesini, tutumunu veya davranışını değiştirme becerisi; ve zamanın, kaynakların ve sistemlerin (ör. organizasyonel, teknolojik) kısıtlamalarını anlayıp ve bunlara bağlı olarak birçok hedefi, görevi ve girdiyi yönetme becerisi. • Öz-Yönelim: Öğrenmeyle ilgili hedefler belirleme, bu hedeflere ulaşmak için planlama yapma, zamanı ve çabayı bağımsız olarak yönetme ile öğrenmenin kalitesini ve öğrenme deneyiminden kaynaklanan herhangi bir ürünü bağımsız olarak değerlendirme becerisi. • Merak: Bilmek arzusu veya sorgulamaya götüren ilgi kıvılcımı. • Yaratıcılık: Kişisel (yalnızca bireye özgün) veya kültürel (çalışmanın bir kültür alanına uzmanlar tarafından onaylanan önemli bir katkıda bulunduğu) gerçekten yeni olan bir şeyi ortaya çıkarma eylemi. • Risk Alma: Hatalar yapma, alışılmadık veya popüler olmayan pozisyonları savunma veya kişinin kişisel gelişimi, bütünlüğü veya başarılarını geliştirecek şekilde bariz çözümler olmaksızın oldukça zorlu problemlerle mücadele etme istekliliği. • Üst Düzey Düşünme ve Güçlü (mantıklı) Akıl Yürütme: Çeşitli akademik alanlara ve problem çözme bağlamlarına uygulanan analiz, karşılaştırma, çıkarım ve yorumlama, değerlendirme ve sentezle ilgili bilişsel süreçler.
3. ETKİLİ İLETİŞİM 21. Yüzyıl Okuryazarlık Zirvesi'ne (2002) göre, “Bilgi ve iletişim teknolojileri, 21. yüzyılda başarılı olmak

için gereken yeterliliklerdeki cıtaayı yükseltiyor”(s.4). Hem araştırmacılar hem de iş dünyası Etkili iletişim becerilerinin, günümüzün bilgiye dayalı toplumunda başarı için gerekli olduğu konusunda hemfikir. Örneğin, 1991 SCANS raporunda, bu alanda başarı için gerekli olanlar: bir takıma katılmak, başkalarına yeni beceriler öğretmek, müşterilere ve tüketicilere hizmet etmek, liderlik, müzakere etmek ve çeşitli insan gruplarıyla çalışmak (SCANS, 1991, s.81). Bilgi teknolojisi, etkili iletişimde kolaylaştırıcı bir rol oynayabilir, ancak yeni teknolojiler etik ikilemler de yaratabilir. Bilgi ve iletişim teknolojileri toplumda daha yaygın hale geldikçe, vatandaşların sosyal, kişisel, profesyonel ve sivil yaşamları üzerindeki etkiyi yönetmeleri gerekecektir.

Etkili İletişim şunları içerir:

- **Ekip Çalışması ve İşbirliği:** Problemleri çözmek, yeni ürünler yaratmak veya içerik öğrenmek ve ustalaşmak için birlikte çalışan iki veya daha fazla kişi arasındaki işbirliğine dayalı etkileşim.
- **Bireylerarası İlişki Becerileri:** Sosyal etkileşimler sırasında veya sosyal-etkileşimli bir bağlamda kişinin ve başkalarının duygularını, motivasyonlarını ve davranışlarını okuma ve yönetme becerisi.
- **Kişisel Sorumluluk:** Teknolojiyle ilgili yasal ve etik konular hakkında bilgi derinliği ve geçerliliği, kişinin bu bilgiyi bir vatandaş, bir aile ve topluluk üyesi, bir öğrenen ve bir çalışan olarak denge, bütünlük ve yaşam kalitesini elde etmek için uygulama becerisi.
- **Sosyal ve Sivil Sorumluluk:** Teknolojiyi yönetme ve teknoloji kullanımını kamu yararını teşvik edecek ve toplumu, çevreyi ve demokratik idealleri koruyacak şekilde yönetme becerisi.
- **Etkileşimli İletişim:** Çeşitli çağdaş araçlar, aktarımlar ve süreçler kullanılarak yapılan değişimler yoluyla anlam üretimi

4. YÜKSEK ÜRETKENLİK

Levin (2001)’in 1990’lardaki çalışmaları, öğrencilerin mevcut testlerde ne kadar başarılı olduklarının işgücünde ne kadar üretken olacaklarıyla hiçbir şekilde bağlantılı olmadığı sonucuna varmasına neden oldu. Yüksek üretkenlik şu anda okulların önemli bir odak noktası değildir, ancak bu kümede yer alan beceriler genellikle bir kişinin işgücünde başarılı olup olmadığını belirler:

- **Sonuç Alma İçin Öncelik Sırasına Koyma, Planlama ve Yönetme:** Belirli bir projenin veya problemin hedeflerine verimli bir şekilde ulaşmak için organize etme becerisi
- **Gerçek Yaşamdaki Araçların Etkili Kullanımı:** İletişim kurmak, işbirliği yapmak, problemleri çözmek ve görevleri yerine getirmek için bilgi teknolojisi (BT) çalışanları tarafından 21. yüzyıl işini tamamlamak için kullanılan donanım, yazılım, ağ ve çevresel aygıtlar gibi gerçek dünya araçlarını kullanma yeteneği.
- **Amaca Uygun, Yüksek Kaliteli Ürünler Üretme Becerisi:** Gerçek amaçlara hizmet eden ve öğrencilerin gerçek dünya sorunlarını çözmek veya bunlarla ilgili iletişim kurmak için gerçek dünya araçlarını kullanmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan entelektüel, bilgilendirici veya maddesel ürünler üretme becerisi. Bu ürünler, herhangi bir medyada (baskı, video, Web, sözlü sunum) ikna edici iletişimi, kaynakların daha kullanılabilir formlara (veritabanları, grafikler, simülasyonlar) sentezini, veya kişinin kendi ve başkalarının anlayışını geliştirdiği bilinenlerin üzerine inşa edilen soruların iyileştirilmesi.

Not: “enGauge 21st Century Skills: Literacy in the Digital Age,” NCREL & Metiri Group, 2003, s.15-33-47-59. (<http://www.ncrel.org/engauge>) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 2: OECD-DeSeCo 21. Yüzyıl Yeterlilikleri ve Becerileri Çerçevesi-2005

YETERLİK KÜMELERİ-BECERİLER

1- ARAÇLARI ETKİLEŞİMLİ OLARAK KULLANMA

Araçları etkileşimli olarak kullanmak, araca erişimden ve onu kullanmak için gerekli teknik becerilerden daha fazlasını gerektirir (örneğin, bir metni okumak, yazılım kullanmak). Bireylerin ayrıca bilgi ve becerileri yaratması ve uyarlaması gerekir. Bu, aracın kendisine aşına olmanın yanı sıra, aracın kişinin dünyayla etkileşim kurabilme şeklini nasıl değiştirdiğini ve daha geniş hedeflere ulaşmak için nasıl kullanılabileceğini anlamayı gerektirir. Bu anlamda, bir araç sadece pasif bir arabulucu değil, aynı zamanda birey ve çevresi arasındaki aktif bir diyalogdaki bir araçtır.

A. Dili, sembolleri ve metinleri etkileşimli olarak kullanma becerisi

Bu temel yetkinlik, konuşma ve yazılı dil becerilerinin, hesaplama ve diğer matematik becerilerinin birden çok durumda etkili kullanımı ile ilgilidir. Toplumda ve çalışma hayatında yükümlüklerini yerine getirmenin ve başkalarıyla etkili bir diyaloga katılmanın temel bir aracıdır. "İletişim yeterliği" veya "okuryazarlık" gibi terimler bu temel yeterlilikle ilişkilidir. PISA'da okuma ve matematik okuryazarlığı ve Statistics Canada tarafından yürütülen Okuryazarlık ve Yaşam Becerileri Anketi'nde (ALL, www.ets.org/all) tanımlandığı gibi aritmetik, bu temel yeterliğin örnekleridir.

B. Bilimsel bilgiyi ve bilgiyi etkileşimli olarak kullanma becerisi

Bu temel yetkinlik, bilginin doğası - teknik altyapısı ve sosyal, kültürel ve hatta ideolojik bağlamı ve etkisi - hakkında eleştirel düşünmeyi gerektirir. Seçeneklerin anlaşılması, fikirlerin oluşturulması, kararların alınması ve bilgili ve sorumlu eylemlerin gerçekleştirilmesi için temel olarak bilgi yeterliliği gereklidir. Bilimsel bilgiyi ve bilgiyi etkileşimli olarak kullanmak bireylerin şunları yapmasını gerektirir:

- Bilinmeyenleri tanıma ve belirleme;
- Uygun bilgi kaynaklarını belirleme, bulma ve bunlara erişim (bilimsel bilgi ve bilginin siber uzayda bir araya getirilmesi dâhil);
- Bilginin yanı sıra kaynağının da kalitesini, uygunluğunu ve değerini değerlendirme; ve
- Bilimsel bilgiyi ve bilgiyi düzenleme

Bu temel yeterliğin bir örneği, 2006 PISA anketi çerçevesinde geliştirilen bilimsel okuryazarlıktır. Bu, öğrencilerin bilişsel becerilerini gerektiği gibi kullanma yeteneklerinden ziyade, bilimsel sorularla ne kadar ilgilendikleri de dâhil olmak üzere, bilimsel araştırmaya ne ölçüde katılmaya ve etkileşime girmeye istekli olduklarını keşfetmeyi amaçlamaktadır.

C. Teknolojiyi (interaktif) etkileşimli olarak kullanma becerisi

Teknolojinin etkileşimli kullanımı, bireylerin teknolojileri günlük yaşamlarında kullanabilecekleri yeni yollar konusunda farkındalık gerektirir. Bilgi ve iletişim teknolojisi, insanların birlikte çalışma (konumun önemini azaltarak), bilgiye erişim (çok sayıda bilgi kaynağını anında erişilebilir hale getirerek) ve başkalarıyla etkileşime girme (düzenli olarak dünyanın dört bir yanından insanların ilişkilerini ve ağlarını kolaylaştırarak) şeklini dönüştürme potansiyeline sahiptir. Böylesi bir potansiyeli kullanmak için, bireylerin sadece İnternet'i kullanmak, e-posta göndermek vb. için gereken temel teknik becerilerin ötesine geçmeleri gerekecektir.

2-HETEROJEN GRUPLARDA ETKİLEŞİM KURMA

Mevcut sosyal bağlar zayıfladığından ve yenilerini güçlü ağlar kurma yeteneğine sahip olanlar yarattığından, sosyal sermayenin inşası önemlidir. Gelecekteki potansiyel eşitsizlik kaynaklarından biri, çeşitli grupların sosyal sermaye inşa etme ve bundan yararlanma yeterliğindeki farklılıklar olabilir. Bu kategorideki temel yeterlilikler, bireylerin öğrenmesi, yaşaması ve başkalarıyla çalışması için gereklidir. "Sosyal yeterlilikler", "sosyal beceriler", "kültürlerarası yeterlilikler" veya "yumuşak beceriler" gibi terimlerle ilişkili birçok özelliği ele alırlar.

A. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurma becerisi

Bu ilk anahtar yeterlilik, bireylerin, örneğin kişisel tanıdıklar, meslektaşlar ve müşterilerle kişisel ilişkileri başlatmasına, sürdürmesine ve yönetmesine olanak tanır. İyi ilişki kurmak yalnızca sosyal uyum için bir gereklilik değil, aynı zamanda, değişen firmalar ve ekonomiler duygusal zekâyâ daha fazla önem verdikçe ekonomik başarı için de giderek artan bir gerekliliktir. Bu yeterlilik, bireylerin kendilerinin hoş karşılandıkları, dâhil edildikleri ve geliştikleri bir ortam yaratmak için başkalarının değerlerine, inançlarına, kültürlerine ve geçmişlerine saygı duyup takdir edebildiklerini varsayar.

Başkalarıyla iyi işbirliği yapmak şunları gerektirir:

- Empati - diğer kişinin rolünü üstlenmek ve durumu onun bakış açısından hayal etmek. Bu, çok çeşitli görüş ve inançları göz önünde bulundurdıklarında, bireyler bir durumda imtiyazlı olarak gördüklerinin başkaları tarafından mutlaka paylaşılmadığını fark ettiklerinde, kendi kendilerini düşünmeye yol açar.
- Duyguların etkili yönetimi - öz farkındalık ve kişinin kendi ve diğerlerinin altında yatan duygusal ve

motivasyon durumlarını etkili bir şekilde yorumlayabilme

B. İşbirliği, ekip çalışması yapma becerisi

Pek çok talep ve amaç tek bir kişi tarafından karşılanamaz, bunun yerine aynı çıkarları paylaşanların çalışma ekipleri, sivil hareketler, yönetim grupları, siyasi partiler veya sendikalar gibi gruplarda güçlerini birleştirmelerini gerektirir. İşbirliği, her bireyin belirli niteliklere sahip olmasını gerektirir. Her birinin, gruba bağlılığı ve hedeflerini kendi öncelikleriyle dengeleyebilmesi ve liderliği paylaşıp diğerlerini destekleyebilmesi gerekir.

Bu yeterliğin belirli bileşenleri şunları içerir:

- Fikir sunma ve başkalarının fikirlerini dinleme becerisi;
- Tartışma dinamiklerini anlama ve bir gündemi takip etme;
- Taktik veya sürdürülebilir ittifaklar kurma becerisi;
- Müzakere becerisi; ve
- Farklı görüş tonlarına izin veren kararlar alma kapasitesi

C. Çatışmaları yönetme ve çözme becerisi

Çatışma, ister evde, ister işyerinde veya daha geniş bir topluluk ve toplumda olsun, yaşamın her alanında ortaya çıkar. Çatışma, insan ilişkilerinin doğal bir özelliği olan sosyal gerçekliğin bir parçasıdır. Farklı ihtiyaçlar, çıkarlar, hedefler veya değerler nedeniyle iki veya daha fazla kişi veya grup birbirine karşı çıktığında ortaya çıkar. Çatışmaya yapıcı bir şekilde yaklaşmanın anahtarı, onu reddetmek yerine yönetilmesi gereken bir süreç olduğunu kabul etmektir. Bu, diğerlerinin çıkarlarını ve ihtiyaçlarını ve her iki tarafın da kazanacağı çözümleri dikkate almayı gerektirir. Bireylerin çatışma yönetimi ve çözümünde aktif rol alabilmeleri için şunları yapabilmeleri gerekir:

- Muhtemel farklı pozisyonlar olduğunu kabul ederek, söz konusu konuları ve menfaatleri (örneğin güç, liyakatin tanınması, iş bölümü, eşitlik), çatışmanın kökenlerini ve tüm tarafların muhakemesini analiz etme;
- Anlaşma ve anlaşmazlık alanlarını belirleme;
- Sorunu yeniden çerçevelendirme ve
- Hangi koşullar altında neyi bırakmaya istekli olduklarına karar vererek İhtiyaçları ve hedefleri öncelik sırasına koyma.

3-ÖZERK DAVRANMA

Özerk hareket etmek, sosyal izolasyon içinde çalışmak anlamına gelmez. Aksine, kişinin çevresi, sosyal dinamikleri ve oynadığı ve oynamak istediği roller hakkında bir farkındalık gerektirir. Bireylerin, yaşam ve çalışma koşullarını kontrol ederek, yaşamlarını anlamlı ve sorumlu bir şekilde yönetmeleri için güçlendirilmiş olmalarını gerektirir. Bireyler, toplumun gelişimine etkin bir şekilde katılmak ve işyeri, aile hayatı ve sosyal yaşam dâhil olmak üzere yaşamın farklı alanlarında iyi işlev görebilmek için özerk hareket etmelidir. Bunun nedeni, çoğunluğu takip etmek yerine bağımsız olarak bir kimlik geliştirmeleri ve seçim yapmaları gerektiğidir. Bunu yaparken, değerleri ve eylemleri üzerinde düşünmeleri gerekir. Özerk hareket etmek, her bir kişinin konumunun geleneksel olarak olduğu kadar iyi tanımlanmadığı modern dünyada özellikle önemlidir. Bireylerin yaşamlarına anlam katmak, nasıl uyum sağladıklarını tanımlamak için kişisel bir kimlik oluşturmaları gerekir. Bunun bir örneği, tek bir işveren için çalışan, daha az istikrarlı, ömür boyu süren mesleklerin olduğu işle ilgili. Genel olarak özerklik, geleceğe yönelik bir yönelim ve kişinin çevresine, sosyal dinamiklere ve oynadığı ve oynamak istediği rollere ilişkin farkındalığını gerektirir. Sağlam bir benlik kavramına ve ihtiyaçları ve istekleri irade eylemlerine çevirme yeteneğine sahip olduğunu varsayar: karar, seçim ve eylem.

A. Büyük resim içinde hareket etme becerisi

Bu temel yeterlilik, bireylerin eylemlerinin ve kararlarının daha geniş bağlamını anlamalarını ve dikkate almalarını gerektirir. Yani, örneğin toplumun normlarıyla, sosyal ve ekonomik kurumlarla ve geçmişte olanlarla nasıl ilişki olduklarının hesaba katılması gerekir. Kişinin kendi eylemlerinin ve kararlarının bu geniş resme nasıl uyduğunun anlaşılması gerekir.

Bu yeterlilik, örneğin bireylerin şunları yapmasını gerektirir:

- Kalıpları-desenleri-modeli-örgüyü anlama
- İçinde bulunulan sistem hakkında fikir sahibi olma (yani yapılarını, kültürünü, uygulamalarını ve resmi ve gayri resmi kurallarını ve beklentilerini ve yasaları ve düzenlemeleri ve ayrıca yazılı olmayan sosyal normları, ahlaki kuralları anlama da dâhil olmak üzere bu sistemde oynadıkları rolleri, davranışlar ve protokolü anlama.) Haklarla ilgili anlayışı, eylemler üzerindeki kısıtlamaların bilgisiyle tamamlar;
- Kişinin kendi eylemlerinin doğrudan ve dolaylı sonuçlarını tanımlama; ve
- Bireysel ve paylaşılan normlar ve hedeflerle ilgili potansiyel sonuçları üzerine düşünerek farklı eylem yolları arasından seçim yapma

B. Yaşam planları ve kişisel projeler oluşturma ve yürütme becerisi

Bu yeterlilik, proje yönetimi kavramını bireylere uygular. Bireylerin hayatı organize bir hikaye olarak

yorumlamasını ve hayatın çoğu zaman parçalanmış olduğu değişen bir ortamda ona anlam ve amaç vermesini gerektirir.

Bu yeterlilik, hem iyimserlik hem de potansiyel anlamına gelen geleceğe yönelik bir yönelim, aynı zamanda uygulanabilir alan içinde sağlam bir temel oluşturur.

Bireyler, örneğin şunları yapabilmelidir:

- Bir proje tanımlama ve bir hedef belirleme;
- Hem erişime sahip oldukları hem de ihtiyaçları olan kaynakları (örneğin zaman ve para) belirleme ve değerlendirme;
- Hedefleri önceliklendirme ve netleştirme;
- Birden çok hedefi karşılamak için gereken kaynakları dengeleme;
- Geçmiş eylemlerden ders alma, gelecekteki sonuçları öngörme; ve
- İlerlemeyi izleme, bir proje ilerledikçe gerekli ayarlamaları yapma

C. Hakları, çıkarları, sınırları ve ihtiyaçları savunma ve sahiplenme becerisi

Bu yeterlilik, yüksek düzeyde yapılandırılmış hukuki işlerden bireylerin kendi çıkarlarının gündelik iddialılık örneklerine kadar değişen bağlamlar için önemlidir. Bu tür hak ve ihtiyaçların çoğu kanunlarda veya sözleşmelerde belirlenmiş ve korunmuş olsa da, haklarını, ihtiyaçlarını ve menfaatlerini (diğerlerinin yanı sıra) belirleyip değerlendirmek ve bunları aktif olarak savunmak ve korumak nihai olarak bireylere kalmıştır. Bir yandan, bu yeterlilik öz-yönelimli haklar ve ihtiyaçlarla ilgilidir; öte yandan, toplumun bir üyesi olarak bireyin hakları ve ihtiyaçları ile de ilgilidir (örneğin, demokratik kurumlara ve yerel ve ulusal siyasi süreçlere aktif olarak katılmak).

Bu yeterlilik, örneğin aşağıdakileri yapabilme becerisini ifade eder:

- Kişinin kendi çıkarlarını anlama (örneğin bir seçimde);
- Bir vakanın dayandırılacağı yazılı kuralları ve ilkeleri bilme;
- İhtiyaçların ve hakların tanınması için argümanlar oluşturma; ve
- Düzenlemeler veya alternatif çözümler önerme.

Not: “The Definition and Selection of Key Competencies,” OECD, 2005, s. 10-15. (<http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf>) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 3: OECD-Sosyal ve Duygusal Beceriler Çerçevesi-2018

Alanlar-Alandaki Beceriler-Açıklamalar	Davranış Örnekleri
1. GÖREV PERFORMANSI (Dürüstlük)	
Başarı Odaklılık: Kendisi için yüksek standartlar belirlemek ve bunları karşılamak için çok çalışmak.	Bazı aktivitelerde yüksek düzeyde ustalığa ulaşmaktan hoşlanır. Tam tersi: kariyer gelişimiyle ilgilenmez.
Sorumluluk: Sözleri yerine getirebilmek, dakik ve güvenilir olabilmek.	Randevular için zamanında gelir, işleri hemen halleder. Tam tersi: anlaşmaları /vaatleri yerine getirmez.
Oto-Kontrol: Kişisel hedeflere ulaşmak için dikkat dağınıklığından kaçınabilme ve mevcut göreve odaklanabilme.	Acele etmez, tedbirlidir ve riskten kaçınır. Tam tersi: dürtüsel alışverişe veya aşırı içmeye eğilimlidir.
Israrcılık (sabırlı olma): Tamamlanana kadar görevlerde ve faaliyetlerde ısrar etmek.	Başladıktan sonra ödev projelerini veya işi bitirir. Tam tersi: Engeller /dikkat dağıtıcı unsurlarla karşılaşınca kolayca pes eder.
2. DUYGUSAL DÜZENLEME (Duygusal stabilite/denge/kararlılık)	
Strese Dayanıklılık: Kaygıyı hafifletmede etkililik ve sorunları sakince çözme becerisi (rahatdır, stresi iyi idare eder).	Çoğu zaman rahattır, yüksek baskılı durumlarda iyi performans gösterir. Tam tersi: Bir şeyler hakkında endişelenir, uyumakta zorlanır.
İyimserlik: Genel olarak kendi ve yaşam için olumlu ve iyimser beklentiler.	Genelde iyi bir ruh hali içindedir. Tam tersi: genellikle üzgün hisseder, güvensiz hissetme eğilimindedir.
Duygusal Kontrol: Hayal kırıklıkları karşısında öfke ,sinir ve kızgınlığı düzenlemek için etkili stratejiler.	Çatışma durumlarında duyguları kontrol eder. Tam tersi: kolayca üzüdür; karamsardır.
3. İŞBİRLİĞİ (Uyumluluk)	
Empati: Başkaları için iyilik yapma, başkalarını önemseme ve yakın ilişkilere değer verdiren, yatırım yaptıran iyilik hali,	Üzülen, evsizlere sempati duyan bir arkadaşını teselli eder. Tam tersi: Diğer kişilerin duygularını göz ardı etme eğilimindedir.
Güven: Başkalarının genellikle iyi niyetli olduğunu varsaymak ve yanlış yapanları affetmek.	İnsanlara ödünç verir, sert veya yargılayıcı olmaktan kaçınır. Tam tersi: İnsanların niyetlerinden şüphelenir.
İşbirliği: Başkalarıyla uyum içinde yaşamak ve tüm insanlar arasında birbirine bağlılığa değer vermek.	İnsanlarla anlaşmayı kolay bulur, grupça alınan kararlara saygı duyar. Tam tersi: Keskin dillidir, ödün vermeye meyilli değildir
4. AÇIK GÖRÜŞLÜLÜK (Tecrübeye açıklık)	
Merak: Fikirlerle ilgi ve öğrenme, anlama ve entelektüel keşif sevgisi; meraklı bir zihniyet.	Kitap okumayı, yeni yerlere seyahat etmeyi sever. Tam tersi: Değişimi sevmez, yeni ürünleri keşfetmekle ilgilenmez.
Hoşgörü: Farklı bakış açılarına açık olma, çeşitliliğe, yabancı insanlara ve kültürlere değer verme.	Farklı sosyal çevrelerden arkadaşları vardır. Tam tersi: yabancıları sevmez.
Yaratıcılık: Keşfederek, başarısızlıklardan öğrenerek, içgörü ve vizyon yoluyla bir şeyler yapmanın veya düşünmenin yeni yollarını üretmek.	Özgün anlayışa sahiptir, sanatta iyidir. Tam tersi: nadiren hayal kurar, geleneksel olarak giyinir
5. BAŞKALARIYLA ETKİLEŞİM (Dışadönüklük)	
Sosyallik: Başkalarına, hem arkadaşlarına hem de yabancılara yaklaşıp sosyal ilişkiler başlatabilme ve sürdürebilme.	Takım çalışmasında yetenekli, topluluk önünde konuşma konusunda iyidir. Tam tersi: büyük gruplardan kaçınır, bire bir iletişimi tercih eder.
Girişkenlik:	Bir sınıfta veya takımda görev alır.

Fikirlerini, ihtiyaçlarını ve duygularını güvenle dile getirebilme ve sosyal etki yaratabilme.	Tam tersi: Başkalarının yol göstermesini bekler, farklı fikirdeyse sessiz kalır.
Energy: Günlük hayata enerji, heyecan ve spontanlıkla yaklaşmak.	Her zaman meşguldür; uzun saatler çalışır. Tam tersi: kolayca yorulur
BİLEŞİK BECERİLER	
Öz Yeterlilik: Bireylerin görevleri yerine getirme ve hedeflere ulaşma yeteneklerine olan inançlarının gücü.	Beklenmedik olaylarla karşılaştığında sakin kalır. Tam tersi: Zorlu durumlardan kaçınır.
Eleştirel Düşünme/ Bağımsızlık: Bilgileri değerlendirme ve bağımsız ve kısıtlamasız analiz yoluyla yorumlama becerisi.	Sorunları çözmede iyidir, yeni ve bilinmeyen durumlarda rahattır. Tam tersi: başkalarının rehberliğine bağımlıdır.
Kendini Yansıtma / Üst Bilgi: Düşünceler ve duygular gibi iç süreçler ve öznel deneyimler hakkında farkındalık ve bu deneyimleri yansıtma ve ifade etme yeteneği.	Sınava hazırlık stratejilerinde iyidir, becerilerde daha etkili bir şekilde ustalaşabilir. Tam tersi: sınava hazırlık veya projenin tamamlanması için gereken zamanı fazla veya az tahmin eder

Not: "Social and Emotional Skills Well-Being, Connectedness and Success," OECD, 2018-b, s. 8-9., Paris: OECD Publishing kaynağından uyarlanmıştır.

EK 4: AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2006

8 Anahtar Yeterlilikler-Tanımları- Bu Yeterliliklerle İlgili Temel Beceriler
• Burada tanımlanan yeterlilikler içeriğe uygun bilgi, beceri ve tutumların bir kombinasyonudur. • Anahtar yeterlilikler, tüm bireylerin kişisel tatmin ve gelişim, aktif vatandaşlık, sosyal katılım ve istihdam için ihtiyaç duyduğu yeterliliklerdir. • Bu anahtar yeterliliklerin hepsi eşit derecede önemli kabul edilir, çünkü her biri bilgi toplumunda başarılı bir yaşama katkıda bulunabilmektedir. • Bir alan için gerekli olan yönler diğer alandaki yeterliği desteklediği için çerçevedeki yeterliliklerin çoğu birbiriyle örtüşmekte ve iç içe geçmektedir. • Dil, okuryazarlık, matematik bilgisi ve bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (ICT) temel gerekli becerilerdeki yeterlilik, öğrenme için esas bir temeldir ve öğrenmeyi öğrenmek tüm öğrenme etkinliklerini destekler. • Bu Referans Çerçevesi boyunca uygulanan eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif, problem çözme, risk değerlendirme, karar alma ve duyguların yapıcı yönetimi gibi bir dizi beceri temaları vardır ve bu beceriler sekiz anahtar yeterliliğin hepsinde rol oynamaktadır.
1) Ana Dilde İletişim; Tanımı: Ana dilde iletişim; eğitim ve öğretim, iş, ev ve günlük yaşam gibi çok çeşitli toplumsal ve kültürel alanlarda; kavramları, düşünceleri, duyguları, olguları ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ifade edebilme ve yorumlayabilme becerileri ile sözel olarak uygun ve yaratıcı bir şekilde etkileşim kurabilme becerileridir. İlişkili Temel Beceriler: • Bireyler, iletişim gerektiren çeşitli ortamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurabilme ve izleyebilme ve bu ortamın şartlarına göre kendi iletişimlerini uyarlayabilme becerilerine sahip olmalıdır. • Bu yeterlilik ayrıca, farklı metin türlerini ayırt edebilme ve kullanabilme, bilgiyi araştırabilme, toplayabilme ve işleyebilme, aygıtları kullanabilme ve kişinin kendi sözlü ve yazılı argümanlarını ortama uygun ikna edici bir şekilde hazırlayabilme ve ifade edebilme becerilerini de içerir.
2) Yabancı Dillerde İletişim; Tanımı: • Yabancı dillerde iletişim, ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını geniş bir şekilde paylaşır. Yabancı dilde iletişim becerisi, kişinin isteklerine veya ihtiyaçlarına uygun eğitim ve öğretim, iş, ev ve günlük yaşam gibi bir dizi toplumsal ve kültürel bağlamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) kavramları, düşünceleri, duyguları, olguları ve fikirleri anlayabilme, ifade edebilme ve yorumlayabilme becerilerine dayanır. • Yabancı dillerde iletişim, geçiş yapabilme ve kültürlerarası anlayış gibi becerileri de gerektirir. • Bir bireyin yeterlilik seviyesi, dört boyut (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) arasında ve farklı diller arasında ve o bireyin sosyal ve kültürel geçmişine, çevresine, ihtiyaçlarına ve / veya ilgi alanlarına göre değişecektir. İlişkili Temel Beceriler: • Yabancı dillerde iletişim için gerekli beceriler, bireyin ihtiyaçlarına uygun olarak sözlü mesajları anlayabilme, konuşmaları başlatabilme, sürdürübilme ve sonuçlandırabilme ve metinleri okuyabilme, anlayabilme ve yazabilme beceriden oluşur. • Bireyler hayat boyu öğrenmenin bir parçası olarak yardımcı araçları uygun şekilde kullanabilmeli ve ayrıca diğer yabancı dilleri gayri resmi olarak öğrenebilmelidir.
3) Matematiksel Yeterlilik ve Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlilikler; A) Matematiksel Yeterlilik; Tanımı: • Matematiksel yeterlilik, günlük yaşamdaki problemleri çözmek için matematiksel düşünceyi geliştirebilme ve uygulayabilme becerisidir. • Sağlam bir aritmetik ustalığına dayanarak bu yeterlilikteki asıl önemli nokta bilginin yanında süreç ve etkinlik üzerinedir. • Matematiksel yeterlilik, düşünce (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunumun (formüller, modeller, çizimler, grafikler, tablolar) matematiksel biçimlerini farklı derecelerde, kullanma yeteneği ve istekliliğini içerir. İlişkili Temel Beceriler: • Bir birey, evde ve işteki günlük bağlamlarda temel matematiksel ilkeleri ve süreçleri uygulayabilme ile argüman zincirlerini takip edebilme ve değerlendirebilme becerilerine sahip olmalıdır.

• Bir birey matematiksel olarak akıl yürütebilmeli, matematiksel kanıtı anlayabilmeli ve matematik dilinde iletişim kurabilmeli ve uygun yardımcıları kullanabilmelidir. B) Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlilikler; Tanımı: • Bilimdeki yeterlilik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar çıkarmak ve böylece doğal dünyayı açıklamak için uygulanan bilgiyi ve metodolojiyi kullanma yeteneği ve istekliliği anlamına gelir. • Teknolojideki yeterlilik, insanların algılanan isteklerine veya ihtiyaçlarına cevap vermeye yönelik bu bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülür. • Bilim ve teknolojideki yeterlilik, insan insan aktivitesinin neden olduğu değişikliklerin anlaşılmasını ve bir vatandaş olarak sorumluluk almayı içerir. İlişkili Temel Beceriler: • Beceriler, bir amacı başarmak veya kanıta dayalı bir karara ya da sonuca ulaşmak için bilimsel verilerin yanı sıra teknolojik araç ve makineleri kullanabilme becerisini içerir. • Bireyler ayrıca bilimsel araştırmanın temel özelliklerini tanıyabilmeli ve onlara yol gösteren sonuçlar ve muhakemeyi birbirlerine bağlayabilme becerisine sahip olmalıdır.
4) Dijital Yeterlilik; Tanımı: • Dijital yeterlilik, Bilgi Toplumu Teknolojisinin iş, eğlence ve iletişim için güvenli ve eleştirel kullanımını içerir. • Dijital yeterlilik, BIT alanındaki temel becerilerle desteklenir: bilgiyi elde etmek, değerlendirmek, depolamak, üretmek, sunmak ve karşılıklı bilgi alış verişini yapmak ve İnternet üzerinden işbirliğine dayalı ağlarda iletişim kurmak ve bunlara katılmak için bilgisayarların kullanılması. İlişkili Temel Beceriler: • Gerekli beceriler, bilgiyi arayabilme, toplayabilme ve işleyebilme ve bunu kritik ve sistematik bir şekilde kullanabilme, bilginin ilgili olma düzeyini değerlendirebilme ve bağlantıları tanımlarken gerçeği sanaldan ayırt edebilme becerisini içerir. • Bireyler karmaşık bilgileri üretmek, sunmak ve anlamak için araçları kullanabilme becerisine ve İnternet tabanlı hizmetlere erişebilme, araştırabilme ve kullanabilme becerisine sahip olmalıdır. • Bireyler ayrıca eleştirel düşünme, yaratıcılık ve yenilikçiliği desteklemek için BTT'yi (Bilgi, Toplum ve Teknoloji) kullanabilmelidir.
5) Öğrenmeyi Öğrenmek; Tanımı: • Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenimini organize etmek için hem bireysel hem de grup içinde zamanı ve bilgiyi etkin bir şekilde kullanarak öğrenmeye devam edebilme ve bunu sürdürebilme becerisidir. • Bu yeterlilik, başarılı bir şekilde öğrenmek için kişinin öğrenme süreci ve ihtiyaçlarının farkında olmasını, mevcut fırsatları belirlemesini ve engellerin üstesinden gelebilme becerisini içerir. • Bu yeterlilik, yeni bilgi ve becerilerin kazanılması, uygulanması ve özümsemesinin yanı sıra rehberliği kullanma ve rehberlikten faydalanma anlamına gelir. • Öğrenmeyi öğrenmek, öğrencileri ev, iş, eğitim ve öğretim gibi çeşitli alanlarda bilgi ve becerileri kullanmak ve uygulamak için önceki öğrenimlerini ve yaşam deneyimlerini geliştirmeye teşvik eder. • Motivasyon ve güven, bir bireyin yetkinliği için çok önemlidir. İlişkili Temel Beceriler: • Öğrenmeyi öğrenme becerileri, öncelikle daha ileri düzeyde öğrenme için gerekli olan okuryazarlık, aritmetik ve BİT becerileri gibi temel becerilerin edinilmesini gerektirir. • Kişi bu becerilere dayanarak yeni bilgi ve becerilere erişebilmeli, kazanabilmeli, işleyebilmeli ve özümseyebilmelidir. • Bu, kişinin öğreniminin, kariyerinin ve çalışma modellerinin etkili bir şekilde yönetilmesini ve özellikle öğrenmeye devam edebilme, uzun vadede odaklanabilme ve öğrenmenin amaçları ve hedefleri üzerinde eleştirel düşünme becerisini gerektirir. • Bireyler, bağımsız ve öz disiplinle öğrenmeye zaman ayırabilmeli, aynı zamanda öğrenme sürecinin bir parçası olarak işbirliği içinde çalışabilmeli, heterojen bir gruptan yarar sağlayabilmeli ve öğrendiklerini paylaşabilmelidir. • Bireyler kendi öğrenmelerini organize edebilmeli, kendi çalışmalarını değerlendirebilmeli ve uygun olduğunda tavsiye, bilgi ve destek alabilmelidir.
6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; Tanımı: • Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri, kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yeterlilikleri içerir ve bireyleri

sosyal hayata ve çalışma hayatına, özellikle de giderek çeşitlenen toplumlara etkili ve yapıcı bir şekilde katılmaları ve gerektiğinde çatışmaları çözmeleri için donanımlı hale getiren tüm davranış biçimlerini kapsar. - Sosyal yeterlilik, bireylerin kendisi ve ailesi ve yakın sosyal çevresi için bir kaynak olarak dâhil olmak üzere, bireylerin optimum fiziksel ve zihinsel sağlığı nasıl sağlayabileceklerinin ve sağlıklı bir yaşam tarzının buna nasıl katkıda bulunabileceğinin bilgisini gerektiren kişisel ve sosyal refah ile bağlantılıdır. İlişkili Temel Beceriler: - Sosyal yeterliliğin temel becerileri, farklı ortamlarda yapıcı iletişim kurabilme, hoşgörü gösterebilme, farklı bakış açılarını ifade edebilme ve anlayabilme, güven yaratabilerek tartışabilme ve empati kurma becerisini içerir. - Bireyler stres ve hayal kırıklığı ile baş edebilmeli ve bunları yapıcı bir şekilde ifade edebilmeli, ayrıca kişisel ve mesleki alanları birbirinden ayırabilmelidir. Tanımı: - Vatandaşlık yeterliliği, sosyal ve politik kavramlar ve yapılar hakkındaki bilgiye ve aktif ve demokratik katılıma bağlılığa dayanan sivil hayata tam olarak katılabilmeleri için bireyleri donanımlı hale getirir. İlişkili Temel Beceriler: - Vatandaşlık yeterliliği için beceriler, kamusal alanda başkalarıyla etkin bir şekilde iletişim kurabilme ve yerel ve daha geniş topluluğu etkileyen problemleri çözme konusunda dayanışma ve ilgi gösterebilme becerisiyle ilgilidir. - Bu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi ve yerelden ulusal ve Avrupa düzeyine kadar her düzeyde özellikle oylama yoluyla karar vermenin yanı sıra topluluk veya yerel faaliyetlere yapıcı katılımı içerir.
7) İnisiatif Duygusu ve Girişimcilik; Tanımı: - İnisiatif ve girişimcilik duygusu, bir bireyin fikirleri eyleme dönüştürme yeteneğini ifade eder. - Hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme becerisinin yanında yaratıcılığı, yenilikçiliği ve risk almayı içerir. - İnisiatif ve girişimcilik duygusu, bireyleri yalnızca evdeki ve toplumdaki günlük hayatlarında değil, aynı zamanda yaptıkları işin farkında olmaları ve fırsatları değerlendirebilmeleri için çalışma hayatlarında da destekler. Bu duygu, sosyal veya ticari faaliyet kuran veya katkıda bulunanların ihtiyaç duyduğu daha alana özgü beceriler ve bilgiler için bir temeldir. - İnisiatif ve girişimcilik duygusu, etik değerlerin farkındalığını içermeli ve iyi bir yönetimi teşvik etmelidir. İlişkili Temel Beceriler: - Beceriler proaktif proje yönetimi (örneğin planlama, organize etme, yönetme, liderlik etme ve yetkilendirme, analiz etme, iletişim, sorgulama, değerlendirme ve kaydetme becerilerini içeren), etkili temsil ve tartışma ile hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisiyle ilgilidir. - Kişinin güçlü ve zayıf yönlerini yargılayabilme ve belirleyebilme ve gerektiğinde ve gerektiği gibi değerlendirebilme ve risk alabilme becerileri esastır.
8) Kültürel Farkındalık ve İfade Tanımı: - Müzik, gösteri sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar da dâhil olmak üzere bir dizi medyada fikirlerin, deneyimlerin ve duyguların yaratıcı ifadesinin öneminin takdir edilmesi. İlişkili Temel Beceriler: - İlgili beceriler hem takdir hem de ifade ile ilgilidir: Sanat eserlerinin ve performansların takdir edilmesi ve beğenilmesi ve kişinin doğuştan gelen yeteneklerini kullanarak çeşitli medya aracılığıyla kendini ifade etmesi. - Beceriler aynı zamanda kişinin kendi yaratıcı ve ifade edici bakış açılarını başkalarının görüşleriyle ilişkilendirebilme ve kültürel faaliyetteki sosyal ve ekonomik fırsatları belirleyebilme ve gerçekleştirebilme becerisini içerir. - Kültürel ifade, çeşitli profesyonel alanlara aktarılabilen yaratıcı becerilerin gelişimi için gereklidir.

Not: "Key Competences For Lifelong Learning European Reference Framework," EU, 2006, s. 4-12. (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5719a044-b659-46de-b58b-606bc5b084c1/language-en/format-PDF/source-174575527>) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 5: AB-Yaşam Boyu Öğrenme İçin Anahtar Yeterlilikler Çerçevesi-2018

8 Anahtar Yeterlilikler-Tanımları- Bu Yeterliliklerle İlgili Temel Beceriler
1) Okuryazarlık Yeterliği; Tanımı: - Okuryazarlık yeterliği; kavram, duygu, olgu ve görüşleri, çeşitli disiplin ve ortamlarda görsel, işitsel/sesli ve dijital materyalleri kullanarak sözlü ve yazılı olarak tanımlayabilme, anlayabilme, ifade edebilme, oluşturabilme ve yorumlayabilme becerisidir. - Diğer kişiler ile uygun ve yaratıcı bir yolla etkili iletişim ve bağlantı kurabilme becerisini ifade eder. - Okuryazarlığın geliştirilmesi, daha fazla öğrenme ve sözel etkileşim için temel teşkil eder. - Okuryazarlık yeterliği; ortama bağlı olarak anadilde, eğitim dilinde ve/veya ülke ya da bölgenin resmi dilinde geliştirilebilir. İlişkili Temel Beceriler: - Bireyler, çeşitli ortamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurabilme ve izleyebilme ve kendi iletişimlerini ortamın gerekliliklerine uyarlayabilme becerilerine sahip olmalıdır. - Bu yeterlilik ayrıca, farklı kaynak türlerini ayırt edebilme ve kullanabilme, bilgiyi araştırabilme, toplayabilme ve işleyebilme, aygıtları kullanabilme ve kişinin kendi sözlü ve yazılı görüşlerini bağlama uygun olarak ikna edici bir şekilde düzenleyebilme ve ifade edebilme becerilerini de içerir. - Eleştirel düşünme ve bilgiyi değerlendirme ve bu bilgilerle çalışma becerisini kapsar.
2) Çoklu Dil Yeterliği; Tanımı: - Bu yeterlilik, iletişim için farklı dilleri uygun ve etkili olarak kullanabilme becerisini ifade eder. - Okuryazarlığın temel beceri boyutlarını geniş bir şekilde paylaşır: kavram, düşünce, duygu, olgu ve görüşleri, kişinin istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak toplumsal ve kültürel ortamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) anlayabilme, ifade edebilme ve yorumlayabilme becerilerine dayalıdır. - Dil yeterlilikleri, tarihi boyutu ve kültürlerarası yeterlilikleri bütünleştirmektedir. Ortak Avrupa Referans Çerçevesi'nde belirtildiği gibi, farklı diller ve iletişim araçları arasında geçiş yapabilme becerisine dayanır. - Gerektiğinde, bir ülkenin resmi dil(ler)inin öğrenilmesinin yanı sıra, ana dil yeterliliklerinin sürdürülmesi ve daha da geliştirilmesini içerir. İlişkili Temel Beceriler: - Bu yeterlilik için gerekli beceriler, kişinin ihtiyaçlarına göre farklı dillerde farklı yeterlilik seviyelerine sahip sözlü mesajları anlayabilme, konuşmaları başlatabilme, sürdürülebilir ve sonuçlandırabilme ve metinleri okuyabilme, anlayabilme ve yazabilme becerilerinden oluşur. - Bireyler araçları uygun bir şekilde kullanabilmeli ve diğer yabancı dilleri yaşamları boyunca resmi(örgün), resmi olmayan (yaygın) ve gayri resmi(serbest) olarak öğrenebilmelidir.
3-A-Matematiksel Yeterlilik ve B- Bilim, Teknoloji ve Mühendislikteki Yeterlilik; 3-A-Matematiksel Yeterlilik; Tanımı: - Matematiksel yeterlilik, günlük yaşamda karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünce ve anlayışı geliştirebilme ve uygulayabilme yeteneğidir. - Sağlam bir aritmetik ustalığına dayanarak bu yeterlilikteki asıl önemli nokta bilginin yanında süreç ve etkinlik üzerinedir. - Matematiksel yeterlilik, düşünce ve sunumun (formüller, modeller, çizimler, grafikler, tablolar) matematiksel biçimlerini farklı derecelerde, kullanma yeteneği ve istekliliğini içerir. İlişkili Temel Beceriler: - Bir birey, ev ve işteki günlük bağlamlarda temel matematiksel ilkeleri ve süreçleri uygulayabilme becerileri (Ör. finansal beceriler) ile argüman zincirlerini takip edebilme ve değerlendirebilme becerilerine sahip olmalıdır. - Bir birey matematiksel olarak akıl yürütebilmeli, matematiksel kanıtı anlayabilmeli ve matematik dilinde iletişim kurabilmeli ve istatistiksel veriler ve grafikleri içeren uygun araçları kullanabilmeli ve dijitalleşmenin matematiksel yönlerini anlayabilmelidir. 3-B- Bilim, Teknoloji ve Mühendislikteki Yeterlilik; - Bilimde yeterlilik; soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar çıkarmak için gözlem ve deneyi içeren, gerekli bilgi ve metodolojiyi kullanarak doğal dünyayı açıklama becerisi ve istekliliği anlamına gelir. - Teknoloji ve mühendislikteki yeterlilikler insanların algılanan isteklerine veya ihtiyaçlarına cevap

vermeye yönelik bu bilgi ve metodolojinin uygulamalarıdır.

- Bilim, teknoloji ve mühendislikte yeterlilik, insan aktivitesinin neden olduğu değişikliklerin anlaşılmasını ve bir vatandaş olarak sorumluluk almayı içerir.

İlişkili Temel Beceriler:

- Beceriler, bilimin, gözlemler ve kontrollü deneyleri de içeren alana özgü metodolojiler yoluyla araştırma yapmak için bir süreç olarak anlaşılmasını, bir hipotezi doğrulamak için mantıksal ve rasyonel düşüncüyü kullanabilme becerisini ve yeni deneysel bulgularla çeliştikleri zaman kişinin kendi inandıklarından vazgeçmeye hazır olabilme becerisini içerir.
 - Bir amacı başarmak veya kanıta dayalı bir karara ya da sonuca ulaşmak için bilimsel verilerin yanı sıra teknolojik araç ve makineleri kullanabilme becerisini içerir.
- Bireyler ayrıca bilimsel araştırmanın temel özelliklerini tanıyabilmeli ve onlara yol gösteren sonuçlar ve muhakemeyi birbirlerine bağlayabilme becerisine sahip olmalıdır.

4) Dijital Yeterlilik;

Tanımı:

- Dijital yeterlilik; iş yaşamında öğrenmeyi ve topluma katılımı sağlamak için dijital teknolojilerin güvenli, eleştirel ve sorumlu olarak kullanımını ve bu teknolojilerle ilgilenmeyi içerir.
- Bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve işbirliği, medya okuryazarlığı, dijital içerik oluşturma (programlama dâhil), güvenlik (dijital refah ve siber güvenlikle ilgili yeterlilikler dâhil), fikri mülkiyetle ilgili sorular, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi içerir.

İlişkili Temel Beceriler:

- Bireyler, aktif vatandaşlık ve sosyal katılımlarını, diğerleriyle işbirliklerini ve kişisel, sosyal ve ticari amaçlara yönelik yaratıcılıklarını desteklemek için dijital teknolojileri kullanabilmelidir.
- Beceriler; dijital içeriğe erişme, içeriği kullanma, filtreleme, değerlendirme, oluşturma, programlama ve paylaşma becerilerini içermektedir.
- Bireyler bilgi, içerik, veri ve dijital kimlikleri yönetebilmeli ve koruyabilmeli, aynı zamanda yazılım, araçlar, yapay zekâ veya robotları tanıyabilmeli ve bunlarla etkin ilgilenabilmelidir.

5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği;

Tanımı:

- Kişisel, sosyal ve öğrenmeyi öğrenme yeterliği; kişinin kendini derinlemesine düşünebilme, zamanı ve bilgiyi etkin yönetebilme, yapıcı bir yolla diğerleriyle çalışabilme, dirençli olabilme ve kendi öğrenimini ve kariyerini yönetebilme becerisidir.
- Belirsizlik ve karmaşıklıkla başa çıkabilme, öğrenmeyi öğrenme, kendi fiziksel ve duygusal refahını destekleyebilme, fiziksel ve ruhsal sağlığını sürdürebilme ve sağlık bilincine sahip, geleceğe dönük bir yaşam sürdürebilme, empati kurabilme ve kapsayıcı ve destekleyici bir bağlamda çatışmayı yönetebilme becerilerini içerir.

İlişkili Temel Beceriler:

- Beceriler; kendi kapasitesini tanımlayabilme, karmaşıklığa odaklanma ve karmaşıklıkla başa çıkma, eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini içerir.
- Hem işbirlikçi ve hem de bağımsız olarak öğrenme ve çalışma, kendi öğrenmesini organize etme, sürdürme, değerlendirme ve paylaşma, gerektiğinde destek arama ve kendi kariyeri ile sosyal etkileşimlerini etkin yönetme becerilerini içerir.
- Bireyler dirençli olmalı, belirsizlik ve stresle başa çıkabilmelidir.
- Farklı ortamlarda yapıcı iletişim kurabilmeli, ekip çalışmasında işbirliği yapıp tartışabilmelidir. Bu; hoşgörü gösterme, farklı bakış açılarını ifade etme ve anlama ile güven oluşturma ve empati kurma becerilerini içerir.

6) Vatandaşlık Yeterliği;

Tanımı:

- Vatandaşlık yeterliği; sorumlu vatandaşlar olarak davranabilme ile sosyal, ekonomik, yasal ve politik kavramlar ve yapılar ile küresel gelişmeleri ve sürdürülebilirliği anlamaya dayanan sivil ve sosyal hayata tam olarak katılabilme becerisidir.

İlişkili Temel Beceriler:

- Vatandaşlık yeterliği için beceriler, toplumun sürdürülebilir kalkınması dâhil ortak ya da kamu çıkarına başkalarıyla etkin bir şekilde iletişim kurabilme becerisiyle ilgilidir.
- Eleştirel düşünme ve bütünsel problem çözme becerilerinin yanı sıra toplumsal etkinliklerde, yerel ve ulusal düzeyden Avrupa ve uluslararası düzeye kadar tüm düzeylerde karar verme ile görüş ve yapıcı katılım geliştirme becerilerini kapsamaktadır.
- Medyanın geleneksel ve yeni biçimlerine erişme, bunlar hakkında eleştirel anlayışa sahip olma ve

bunlarla etkileşime geçme ve demokratik toplumlarda medyanın rolü ve işlevlerini anlama yeteneğini de içermektedir.
7) Girişimcilik Yeterliği; Tanımı: - Girişimcilik yeterliği, fırsatlar ve fikirlere göre hareket etme ve bunları başkaları için değerlere dönüştürme kapasitesini ifade etmektedir. - Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur. İlişkili Temel Beceriler: - Girişimcilik becerileri; hayal gücü, stratejik düşünme ve problem çözme içeren yaratıcılık ve gelişen yaratıcı süreçler ve yenilikçilik kapsamında eleştirel ve yapıcı düşünme üzerine kuruludur. - Kaynakları (insanlar ve eşyalar) harekete geçirmek ve etkinliği sürdürürebilmek için hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisini içerir. Bu da, maliyet ve değere yönelik finansal karar verme becerisini içermektedir. - Diğerleri ile etkin bir biçimde iletişim kurabilme ve tartışabilme becerisi, bilgiye dayalı karar vermenin parçası olarak belirsizlik, muğlaklık ve riskle başa çıkma becerisi önemlidir.
8) Kültürel Farkındalık ve İfade Yeterliği; Tanımı; - Kültürel farkındalık ve ifade yeterliği, fikirlerin ve anlamların, farklı kültürlerde ve bir dizi sanat ve diğer kültürel formlar aracılığıyla nasıl yaratıcı bir şekilde ifade edildiğine ve iletildiğine yönelik anlayışa sahip olma ve saygı duymayı kapsamaktadır. - Kendi düşünceleri ile toplumdaki rolüne ve yerine dair hislerini çeşitli ortamlarda ve yollarla anlama, geliştirme ve ifade etme ile meşgul olmayı içerir. İlişkili Temel Beceriler: - Beceriler; simgesel ve soyut fikirleri, tecrübeleri ve duyguları bir dizi sanatsal ve diğer kültürel formlarda empatiyle ifade etme ve yorumlama becerisini içerir. - Beceriler ayrıca, sanatsal ve diğer kültürel formlar aracılığıyla kişisel, sosyal ya da ticari değer için fırsatları tanımlama ve gerçekleştirme becerisi ile bireysel ve toplu olarak yaratıcı süreçlere katılma becerisini de içermektedir.

Not: “Key Competences For Lifelong Learning,” EU, 2019, s. 6-14. (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 6: P21-21. Yüzyıl Öğrenim Çerçevesi-2007

ÖĞRENME VE YENİLİKÇİLİK BECERİLERİ

Öğrenme ve yenilikçilik becerileri, 21. yüzyılda gittikçe daha karmaşık bir yaşam ve çalışma ortamlarına hazırlanan ve hazırlanmayan öğrencileri birbirlerinden ayıran beceriler olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. Öğrencileri geleceğe hazırlamak için yaratıcılık, eleştirel düşünme, iletişim ve işbirliğine odaklanmak çok önemlidir.

YARATICILIK VE YENİLİKÇİLİK

Yaratıcı Düşünme

- Çok çeşitli fikir oluşturma tekniklerini kullanma (beyin fırtınası gibi).
- Yeni ve değerli fikirler üretme (hem artan hem de radikal fikirler).
- Yaratıcı çabaları geliştirme ve en üst seviyeye çıkarmak için, kendi fikirlerini detaylandırma, geliştirme, analiz etme ve değerlendirme.

Başkalarıyla Yaratıcı Bir Şekilde Çalışma

- Yeni fikirleri etkili bir şekilde geliştirme, uygulama ve başkalarına iletme.
- Yeni ve farklı bakış açılarına açık ve duyarlı olma; grup girdisini ve geri bildirimi çalışmaya dâhil etme.
- Çalışmada özgünlük ve yaratıcılık gösterme ve yeni fikirleri benimsemek için gerçek dünyadaki sınırlarını anlama.
- Başarısızlığı öğrenme için bir fırsat olarak görme; Yaratıcılığın ve yenilikçiliğin küçük başarıların ve sık yapılan hataların uzun vadeli, döngüsel bir süreci olduğunu anlama.

Yenilikleri Gerçekleştirme/Uygulama

- İnovasyonun gerçekleşeceği alana somut ve yararlı bir katkı sağlamak için yaratıcı fikirlere göre hareket etme.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

Akıl Yürütme

- Karşılaşılan durumlara uygun olarak çeşitli akıl yürütme türleri (tümevarım, tümdengelim gibi) kullanma.

Düşünme Sistemlerini Kullanma

- Karmaşık sistemlerde genel sonuçlar üretmek için bir bütünün parçalarının birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini analiz etme.

Yargıda Bulunma ve Karar Verme

- Kanıtları, argümanları, iddiaları ve inançları etkili bir şekilde analiz etme ve değerlendirme.
- Başlıca alternatif bakış açılarını analiz etme ve değerlendirme.
- Bilgi ve argümanlar arasında bağlantı kurma ve sentezleme.
- Bilgileri yorumlama ve en iyi analize dayalı sonuçlar çıkarma.
- Öğrenme deneyimleri ve süreçleri üzerine eleştirel bir şekilde düşünme.

Problemleri Çözme

- Hem geleneksel hem de yenilikçi yollarla farklı türde aşına olunmayan sorunları çözme.
- Çeşitli bakış açılarını açıklığa kavuşturan ve daha iyi çözümlere götüren önemli soruları belirleme ve bunları sorma

İLETİŞİM VE İŞBİRLİĞİ

Net Bir Şekilde İletişim Kurma

- Sözlü, yazılı ve sözlü olmayan iletişim becerilerini çeşitli biçim ve bağlamlarda kullanarak düşüncelerini ve fikirlerini etkili bir şekilde ifade etme.
- Bilgi, değerler, tutumlar ve niyetleri içeren anlamı deşifre etmek için etkili bir şekilde dinleme.
- İletişimi çeşitli amaçlar için kullanma (örneğin bilgilendirmek, talimat vermek, motive etmek ve ikna etmek).
- Birden fazla medya ve teknolojiye yararlanma ve bunların etkinliğinin ve etkilerinin önceden nasıl değerlendirileceğini öğrenme.
- Çeşitli ortamlarda (Çok-dilli dâhil) etkili iletişim kurma.

Başkalarıyla İş Birliği Yapma

- Çeşitli ekiplerle etkili ve saygılı bir şekilde çalışma becerisi gösterme.
- Ortak bir hedefe ulaşmak için gerekli tavizlerin verilmesine yardımcı olmak için esneklik ve isteklilik gösterme.
- İşbirliğine dayalı çalışma için ortak sorumluluk üstlenme ve her ekip üyesinin yaptığı bireysel katkılara değer verme.

BİLGİ, MEDYA VE TEKNOLOJİ BECERİLERİ

21. yüzyılda insanlar, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere benzeri görülmemiş bir ölçekte çeşitli özelliklerle

işaretlenmiş, teknoloji ve medya odaklı bir ortamda yaşıyor: 1) bol miktarda bilgiye erişim, 2) teknoloji araçlarında hızlı değişiklikler ve 3) işbirliği yapma ve bireysel katkılarda bulunma yeteneği. 21. yüzyılın etkili vatandaşları ve çalışanları, bilgi, medya ve teknoloji ile ilgili bir dizi işlevsel ve eleştirel düşünme becerileri sergileyebilmelidir.

BİLGİ OKURYAZARLIĞI

Bilgiye Erişim ve Değerlendirme

- Bilgiye verimli (zaman) ve etkili (kaynaklar) erişim.
- Bilgileri eleştirel ve yetkin bir şekilde değerlendirme.

Bilgiyi Yönetme ve Kullanma

- Elinizdeki sorun veya problem için bilgiyi doğru ve yaratıcı bir şekilde kullanma.
- Çok çeşitli kaynaklardan bilgi akışını yönetme.
- Bilgiye erişim ve bilgi kullanımını çevreleyen etik / yasal konular hakkında temel bir anlayış uygulama.

MEDYA OKURYAZARLIĞI

Medyayı Analiz Etme

- Medya mesajlarının nasıl ve neden ve hangi amaçlarla oluşturulduğunu anlama.
- Bireylerin mesajları nasıl farklı yorumladıklarını, değerlerin ve bakış açılarının nasıl dâhil edildiğini veya dışlandığını ve medyanın inançları ve davranışları nasıl etkileyebileceğini inceleme.
- Medyaya erişim ve kullanımla ilgili etik / yasal konulara ilişkin temel bir anlayış uygulama.

Medya Ürünü Üretme

- En uygun medya oluşturma araçlarını, özelliklerini ve kurallarını anlama ve kullanma.
- Farklı, çok kültürlü ortamlarda en uygun ifade ve yorumları anlama ve etkili bir şekilde kullanma.

BİLGİ, İLETİŞİM VE TEKNOLOJİ (BİT) OKURYAZARLIĞI

Teknolojiyi Etkili Kullanma

- Bilgiyi araştırmak, düzenlemek, değerlendirmek ve iletmek için teknolojiyi bir araç olarak kullanma.
- Bilgi ekonomisinin başarılı bir şekilde işlemesi için bilgiye erişmek, yönetmek, entegre etmek, değerlendirmek ve oluşturmak için dijital teknolojileri (bilgisayarlar, PDA'lar, medya oynatıcılar, GPS, vb.), İletişim / ağ oluşturma araçlarını ve sosyal ağları uygun şekilde kullanma.
- Bilgi teknolojilerine erişim ve kullanımla ilgili etik / yasal konular hakkında temel bir anlayış uygulama.

YAŞAM VE KARIYER BECERİLERİ

Günümüzün yaşam ve çalışma ortamları, düşünme becerileri ve alan bilgisinden çok daha fazlasını gerektirir. Küresel olarak rekabetçi bilgi çağında karmaşık yaşam ve çalışma ortamlarında gezinme yeteneği, öğrencilerin yeterli yaşam ve kariyer becerilerini geliştirmeye titizlikle dikkat etmelerini gerektirir.

ESNEKLİK VE UYUM

Değişime Adapte Olma

- Çeşitli rollere, iş sorumluluklara, zaman çizelgelerine ve bağlamlara adapte olma.
- Belirsizlik ve değişen önceliklerin olduğu bir ortamda etkili bir şekilde çalışma.

Esnek Olma

- Özellikle çok kültürlü ortamlarda uzlaşılabılır çözümlere ulaşmak için çeşitli görüş ve inançları anlama, müzakere etme ve dengeleme.
- Geribildirimleri etkin bir şekilde birleştirme.
- Övgü, aksilikler ve eleştirilerle olumlu bir şekilde başa çıkma.

İNİSİYATİF VE ÖZ-YÖNELİM

Hedefleri ve Zamanı Yönetme

- Somut ve soyut başarı kriterlerine sahip hedefler belirleme.
- Taktik (kısa vadeli) ve stratejik (uzun vadeli) hedefleri dengeleme.
- Zamanı kullanma ve iş yükünü verimli bir şekilde yönetme.

Bağımsızca Çalışma

- Doğrudan gözetim olmadan görevleri izleyin, tanımlayın, önceliklendirme ve tamamlama.

Kendini Yönlendirebilen Öğrenenler Olma

- Kişinin kendi öğrenimini ve uzmanlık kazanma fırsatlarını keşfetmek ve genişletmek için temel ustalık beceri ve / veya eğitim programının ötesine geçme.
- Beceri seviyelerini profesyonel bir seviyeye çıkarmak için inisiyatif gösterme
- Yaşam boyu sürecek bir süreç olarak öğrenmeye bağlılık gösterme.
- Gelecekteki ilerlemeyi bildirmek için geçmiş deneyimler üzerinde eleştirel bir şekilde düşünme

SOSYAL VE KÜLTÜRLERARASI BECERİLER

Başkalarıyla Etkili Etkileşim Kurma

- Ne zaman dinlemenin ve ne zaman konuşmanın uygun olduğunu bilme.

- Saygın ve profesyonel bir şekilde davranma.

Farklı Takımlarla Etkili Bir Şekilde Çalışma

- Kültürel farklılıklara saygı duyma ve çeşitli sosyal ve kültürel geçmişlerden gelen insanlarla etkili biçimde çalışma.
- Farklı fikir ve değerlere açık görüşlülükle yanıt verme.
- Yeni fikirler yaratmak ve hem yeniliği hem de işin kalitesini artırmak için sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanma.

ÜRETKENLİK VE HESAP VEREBİLİRLİLİK

Proje Yönetimi

- Engeller ve rekabetçi baskılar karşısında bile hedefler belirleme ve bunlara ulaşma.
- Amaçlanan sonuca ulaşmak için işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme.

Sonuçlar Üretme

- Aşağıdakileri yapma becerileri de dâhil olmak üzere, yüksek kaliteli ürünler üretmeyle ilgili ek nitelikleri gösterme:
 - Olumlu ve etik bir şekilde çalışma
 - Zamanı ve projeleri etkili bir şekilde yönetme
 - Çoklu görev
 - Aktif olarak katılıma, dakik ve güvenilir olma
 - Profesyonelce ve uygun görgü kuralları ile kendini tanıtmak
 - Ekiplerle etkili bir şekilde birlikte çalışma ve işbirliği yapma
 - Takım farklılıklarına saygı gösterme ve takdir etme
 - Sonuçlardan sorumlu olma

LİDERLİK VE SORUMLULUK

Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme

- Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma.
- Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanma.
- Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme.
- Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme.

Başkalarına Karşı Sorumluluk Sahibi Olma

- Daha geniş topluluğun çıkarlarını göz önünde bulundurarak sorumlu davranma.

21. YÜZYIL ÖĞRENCİ ÇIKTILARI

Bu bölümde “21. yüzyıl öğrenci çıktıları” olarak tanımlanan unsurlar, öğrencilerin 21. yüzyılda iş ve yaşamda başarılı olmak için ustalaşmaları gereken bilgi, beceri ve uzmanlıktır.

TEMEL DİSİPLİNLER VE 21. YÜZYIL TEMALARI

Temel disiplinler ve 21. Yüzyıl temalarında ustalık, 21. yüzyıldaki tüm öğrenciler için çok önemlidir.

Temel disiplinler şunları içerir:

- İngilizce, Okuma ya da Dil
- Dünya Dilleri
- Sanat
- Matematik
- Ekonomi
- Fen Bilimleri
- Coğrafya
- Tarih
- Yönetim ve Vatandaşlık

Bu Temel disiplinlere ek olarak, okulların yalnızca bunlarda ustalaşmaya odaklanmayı değil, aynı zamanda 21. yüzyılın disiplinler arası temalarını Temel disiplinlere dönüştürerek çok daha yüksek seviyelerde akademik içeriğin anlaşılmasını teşvik etmesi gerektiğine inanıyoruz.

21. YÜZYIL TEMALARI

Küresel Farkındalık

- Küresel sorunları anlamak ve ele almak için 21. yüzyıl becerilerini kullanmak.
- Kişisel, iş ve toplum bağlamlarında karşılıklı saygı ve açık diyalog ruhu içinde farklı kültürleri, dinleri ve yaşam tarzlarını temsil eden bireylerden öğrenmek ve onlarla işbirliği içinde çalışmak.
- İngilizce dışındaki dillerin kullanımı dâhil diğer ulusları ve kültürleri anlamak.

Finansal, Ekonomi, İşletme ve Girişimcilik Okuryazarlığı

- Uygun kişisel ekonomik tercihlerin nasıl yapılacağını bilmek.
- Ekonominin toplumdaki rolünü anlamak.
- İşyeri üretkenliğini ve kariyer seçeneklerini geliştirmek için girişimcilik becerilerini kullanmak.

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Nasıl bilgi sahibi olunacağını bilerek ve hükümet süreçlerini anlayarak sivil hayata etkili bir şekilde katılmak.
- Vatandaşlık hak ve yükümlülüklerini yerel, bölgesel, ulusal ve küresel düzeylerde kullanmak.
- Yurttaşlık kararlarının yerel ve küresel sonuçlarını anlamak.

Sağlık Okuryazarlığı

- Temel sağlık bilgi ve hizmetlerini elde etmek, yorumlamak ve anlamak ve bu bilgi ve hizmetleri sağlığı geliştirecek şekilde kullanmak.
- Uygun diyet, beslenme, egzersiz, riskten kaçınma ve stresi azaltma dâhil olmak üzere koruyucu fiziksel ve zihinsel sağlık önlemlerini anlamak.
- Sağlıkla ilgili uygun kararlar vermek için mevcut bilgileri kullanmak
- Kişisel ve aile sağlığı hedefleri oluşturmak ve izlemek.
- Ulusal ve uluslararası halk sağlığı ve güvenliği sorunlarını anlamak.

Çevre Okuryazarlığı

- Özellikle hava, iklim, toprak, gıda, enerji, su ve ekosistemlerle ilgili olarak çevre ve onu etkileyen koşullar ve şartlar hakkında bilgi ve anlayış gösterme.
- Toplumun doğal dünya üzerindeki etkisine dair bilgi ve anlayış gösterme (örneğin, nüfus artışı, nüfus gelişimi, kaynak tüketim oranı, vb.).
- Çevre sorunlarını araştırma ve analiz etme ve etkili çözümler hakkında doğru sonuçlara varma.
- Çevresel zorlukları ele almaya yönelik bireysel ve toplu eylemlerde bulunma (örneğin, küresel eylemlere katılmak, çevresel konularda eyleme ilham veren çözümler tasarlamak).

21. YÜZYIL DESTEK SİSTEMLERİ

Aşağıda açıklanan unsurlar, öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerine hakim olmasını sağlamak için gerekli kritik sistemlerdir. 21. yüzyıl standartları, değerlendirmeleri, müfredatı, öğretim, mesleki gelişim ve öğrenme ortamları, günümüz öğrencileri için 21. yüzyıl sonuçları üreten bir destek sistemi üretmek için uyumlu hale getirilmelidir.

21. Yüzyıl Standartları

- 21. yüzyıl becerilerine, alan bilgisine ve uzmanlığına odaklanır.
- Temel disiplinlerde ve 21. yüzyılın disiplinler arası temalarında ve birbirlerinin arasında anlayış geliştirir.
- Sığ bilgidен ziyade derin anlayışı vurgular.
- Öğrencileri üniversitede, işte ve yaşamda karşılaşacakları gerçek dünya verileri, araçları ve uzmanlarıyla karşılaştırır; öğrenciler, anlamlı problemleri çözmek için aktif olarak meşgul olduklarında en iyi şekilde öğrenirler.
- Birden fazla ustalık becerisine izin verir.

21. Yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi

- Etkili geliştirici ve özetleyici sınıf içi değerlendirmelerinin yanı sıra yüksek kaliteli standartlaştırılmış testler de dâhil olmak üzere bir değerlendirme dengesini destekler.
- Günlük yaşamdaki öğrenmenin içinde yer alan öğrenci performansı hakkında yararlı geribildirim vurgular.
- Öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerindeki ustalığını ölçen, teknolojiyle geliştirilmiş, geliştirici ve özetleyici değerlendirmelerin dengesini gerektirir.
- Eğitimciler ve potansiyel işverenlere 21. yüzyıl becerilerinin ustalığını gösteren öğrenci çalışmalarının gelişim dosyalarının geliştirilmesini sağlar.
- Eğitim sisteminin 21. yüzyıl becerilerinde yüksek düzeyde öğrenci yeterliğine ulaşmadaki etkinliğini değerlendirmek için dengeli bir ölçüm aracı sağlar.

21. Yüzyıl Programı/Müfredatı ve Öğretimi

- 21. yüzyıl becerilerini temel disiplinler ve 21. yüzyılın disiplinler arası temaları bağlamında ayrı ayrı öğretir.
- 21. yüzyıl becerilerini içerik alanlarında uygulama ve öğrenmeye yönelik yeterlilik temelli bir yaklaşım için fırsatlar sağlamaya odaklanır.
- Destekleyici teknolojilerin kullanımını, sorgulama ve probleme dayalı yaklaşımları ve üst düzey düşünme becerilerini entegre eden yenilikçi öğrenme yöntemlerini etkinleştirir.
- Topluluk kaynaklarının okul duvarlarının ötesinde entegrasyonunu teşvik eder.

21.Yüzyıl Mesleki Gelişim

- Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini, araçlarını ve öğretme stratejilerini sınıf uygulamalarına entegre etme fırsatlarını yakalayabilecekleri yolları belirtir - ve hangi etkinlikleri değiştirebileceklerini belirlemelerine yardımcı olur.
- Doğrudan öğretimi proje odaklı öğretim yöntemleriyle dengeler.
- Konunun daha derin bir şekilde anlaşılmasının aslında problem çözme, eleştirel düşünme ve diğer 21. yüzyıl becerilerini nasıl geliştirebileceğini gösterir.
- Öğrenciler için 21. yüzyıl becerilerini en iyi destekleyen sınıf içi öğrenim türlerini modelleyen öğretmenlere yönelik 21. yüzyıl profesyonel öğrenme topluluklarını oluşturur.
- Öğretmenlerin, öğrencilerin belirli öğrenme stillerini, zekalarını, güçlü ve zayıf yönlerini belirleme becerilerini geliştirir.
- Öğretmenlerin, farklı öğrencilere ulaşmak ve farklılaştırılmış öğretim ve öğrenimi destekleyen ortamlar oluşturmak için çeşitli stratejiler (geliştirici değerlendirme) kullanma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur.
- Öğrencilerin 21. yüzyıl beceri gelişiminin sürekli değerlendirilmesini destekler.
- Yüz yüze, sanal ve bunların karışımından oluşan iletişimlerini kullanarak uygulayıcılar arasında bilgi paylaşımını teşvik eder.
- Ölçeklenebilir ve sürdürülebilir bir mesleki gelişim modeli kullanır.

21.Yüzyıl Öğrenme Ortamları

- 21. yüzyıl becerilerinin öğrenme çıktılarının öğretilmesini ve öğrenilmesini destekleyecek öğrenme uygulamaları, insan desteği ve fiziksel ortamlar oluşturur.
- Eğitimcilerin işbirliği yapmasını, en iyi uygulamaları paylaşmasını ve 21. yüzyıl becerilerini sınıf içi uygulamasına entegre etmesini sağlayan profesyonel öğrenim topluluklarını destekler.
- Öğrencilerin ilgili, gerçek dünya 21. yüzyıl bağlamlarında (örneğin proje tabanlı veya diğer uygulamalı çalışmalar yoluyla) öğrenmelerini sağlar.
- Kaliteli öğrenim araçlarına, teknolojilerine ve kaynaklarına eşit erişim sağlar.
- Grup, ekip ve bireysel öğrenme için 21. yüzyıl mimari ve iç tasarımlarını sağlar.
- Hem yüz yüze hem de uzaktan öğrenme için genişletilmiş topluluğu ve uluslararası katılımı destekler.

Not: “P21 Framework Definitions.” P21, 2015, s. 2-9. (<http://www.p21.org/our-work/p21-framework>) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 7: ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2007

1. Yaratıcılık ve Yenilikçilik Öğrenciler yaratıcı düşünmeyi, bilgi oluşturmayı gösterirler ve teknolojiyi kullanarak yenilikçi ürünler ve süreçler geliştirirler. Öğrenciler: a. Yeni fikirler, ürünler veya süreçler oluşturmak için mevcut bilgileri uygularlar. b. Kişisel veya grup ifadesinin bir yolu olarak orijinal eserler yaratırlar. c. Karmaşık sistemleri ve sorunları keşfetmek için modelleri ve simülasyonları kullanırlar. d. Eğilimleri ve tahmin olasılıklarını tanımlarlar.
2. İletişim ve İşbirliği Öğrenciler, bireysel öğrenmeyi desteklemek ve başkalarının öğrenmesine katkıda bulunmak için uzaktan da dâhil olmak üzere iletişim kurmak ve işbirliği içinde çalışmak için dijital medyayı ve ortamları kullanırlar. Öğrenciler: a. Akranları, uzmanlar veya çeşitli dijital ortamları ve medyayı kullanan diğer kişilerle etkileşimde bulunurlar, işbirliği yaparlar ve yayınlarlar. b. Bilgi ve fikirleri çeşitli medya ve formatlar kullanarak çok sayıda hedef kitleye etkili bir şekilde iletirler. c. Diğer kültürleri öğrenenler ile ilişki kurarak kültürel anlayış ve küresel farkındalık geliştirirler. d. Orijinal eserler üretmek veya problemleri çözmek için proje ekiplerine katkıda bulunurlar.
3. Araştırma ve Bilgi Akıcılığı Öğrenciler bilgi toplamak, değerlendirmek ve kullanmak için dijital araçları kullanırlar. Öğrenciler: a. Araştırmaya rehberlik edecek stratejiler planlarlar. b. Çeşitli kaynaklardan ve medyadan gelen bilgileri konumlandırır, düzenler, analiz eder, değerlendirir, sentezler ve etik olarak kullanırlar. c. Belirli görevlere uygunluğuna göre bilgi kaynaklarını ve dijital araçları değerlendirir ve seçerler. d. Verileri işler ve sonuçları raporlarlar.
4. Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Karar Verme Öğrenciler, araştırma planlamak ve yürütmek, projeleri yönetmek, problemleri çözmek ve uygun dijital araçları ve kaynakları kullanarak bilinçli kararlar almak için eleştirel düşünme becerilerini kullanırlar. Öğrenciler: a. Araştırma için gerçek problemleri ve önemli soruları belirler ve tanımlarlar. b. Bir projeyi çözmek veya tamamlamak için etkinlikleri planlar ve yönetirler. c. Çözümleri belirlemek ve/veya bilinçli kararlar vermek için veriyi toplar ve analiz ederler. d. Alternatif çözümleri keşfetmek için birden çok süreç ve farklı bakış açıları kullanırlar.
5. Dijital Vatandaşlık Öğrenciler teknolojiyle ilgili insani, kültürel ve toplumsal sorunları anlar ve yasal ve etik davranışları gösterirler. Öğrenciler: a. Bilgi ve teknolojinin güvenli, yasal ve sorumlu kullanımını savunur ve uygularlar. b. İşbirliğini, öğrenmeyi ve üretkenliği destekleyen teknolojiyi kullanmaya karşı olumlu bir tutum sergilerler. c. Hayat boyu öğrenme için kişisel sorumluluk sergilerler. d. Dijital vatandaşlık için liderlik sergilerler.
6. Teknoloji Uygulamaları ve Kavramları Öğrenciler teknoloji kavramları, sistemleri ve uygulamaları hakkında güçlü, sağlam bir anlayış sergilerler. Öğrenciler: a. teknoloji sistemlerini anlar ve kullanırlar. b. Uygulamaları etkin ve verimli bir şekilde seçer ve kullanırlar. c. Sistem ve uygulamalardaki sorunları giderirler. d. Mevcut bilgiyi yeni teknolojileri öğrenmeye aktarırlar.

Not: “The ISTE National Educational Technology Standards (NETSS) and Performance Indicators For Students,” ISTE, 2007, s. 1. (http://www.iste.org/Libraries/PDFs/NETS_for_Student_2007_EN.sflb.ashx.) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 8: ISTE-NETS 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2016

1. Yetkin Öğrenen

Öğrenciler bilimin ışığı doğrultusunda teknolojiye yararlanarak hedeflerini seçerken o hedefleri başarırken ve örneklerken etkin bir rol oynarlar.

Öğrenciler:

- kişisel öğrenme hedeflerini saptarlar, teknolojiyi kullanarak bu hedeflere ulaşacak stratejileri belirlerler ve kazanımlarını arttırmak için bu stratejileri öğrenme sürecine yansıtırlar.
- öğrenme sürecini destekleyecek şekilde iletişim ağı kurarlar ve öğrenme ortamlarını kişiye özel hale getirirler.
- çalışmaları hakkında bilgi sağlayacak ve çalışmalarını geliştirecek geribildirimler almak ve öğrendiklerini farklı yollarla göstermek için teknolojiye yararlanırlar.
- teknoloji işlemlerinin temel kavramlarını anlarlar, seçim yapma yeteneklerini ortaya koyarlar, mevcut teknolojileri kullanırlar ve aksaklıkları giderirler, yeni ortaya çıkan teknolojileri araştırmak için bilgilerini kullanırlar.

2. Dijital Vatandaş

Öğrenciler iletişim içindeki dijital dünyada yaşamının, öğrenmenin ve çalışmanın haklarını, yükümlülüklerini ve olanaklarını bilirler ve güvenli, yasal ve etik biçimde davranırlar ve bu tür davranışa örnek olurlar.

Öğrenciler:

- kendi dijital kimliklerine ve itibarlarına sahip çıkarlar ve dijital dünyada yaptıklarının kalıcı olduğunun bilincinde olurlar.
- teknolojiyi kullanırken, online sosyal iletişim sırasında ve network ağındaki cihazları kullanırken olumlu, güvenli, yasal ve etik davranış sergilerler.
- fikri mülkiyetin anlamını kavrarlar ve başkalarının fikir ürünlerini kullanırken ve paylaşırlarken fikir haklarına karşı yükümlülüklerinin bilincinde olurlar.
- kendi verilerini dijital mahremiyeti ve güvenliği koruyacak şekilde düzenlerler ve online işlemleri izlemek için kullanılan veri toplama teknolojisinin bilincinde olurlar.

3. Bilgiyi Düzenleyen

Öğrenciler birçok kaynağı dijital araçlarla eleştirel bir şekilde araştırarak bilgiyi yapılandırır, yaratıcı ürünler ortaya koyar, kendileri ve başkaları için anlamlı öğrenim deneyimleri oluştururlar.

Öğrenciler:

- kendi entelektüel veya yaratıcı arayışları için bilgiye ve kaynaklara ulaşmak amacıyla verimli araştırma stratejileri planlarlar ve uygularlar.
- verilerin, medyanın ve diğer kaynakların doğruluğunu, bakış açısını, güvenilirliğini ve konuyla ilgisini değerlendirirler.
- çeşitli araçlar ve yöntemler kullanarak dijital kaynaklardan bilgi araştırıp, aralarında anlamlı bağlantılar veya sonuçlar çıkartılabilecek veriler toplarlar.
- gerçek yaşam sorunlarını etkin biçimde irdelerek, fikirler ve kuramlar geliştirerek, yanıtlar ve çözümler arayarak bilgi oluştururlar.

4. Yaratıcı Tasarımcı

Öğrenciler yeni, yararlı veya yaratıcı çözümler bularak sorunları belirlemek ve çözmek için çeşitli teknolojileri kullanırlar.

Öğrenciler:

- fikir üretmek, kuramları test etmek, yaratıcı ürünler ortaya koymak veya gerçek sorunları çözmek için üzerinde dikkatle düşünülmüş bir tasarım sürecini bilirler ve uygularlar.
- tasarım sınırlamalarının ve olası risklerin göz önünde tutulduğu bir tasarım sürecini planlamak ve yönetmek için kullanacakları dijital araçları seçerler.
- bir döngü içindeki tasarım sürecinin bir parçası olarak, ilk örnekleri geliştirirler, test ederler ve bunlarda rötuş yaparlar.
- belirsizlikleri hoşgörüyü karşılarlar, azimli olurlar ve açık uçlu sorunlarla uğraşma becerisine sahip olduklarını gösterirler.

5. Bilişimsel Düşünen

Öğrenciler teknoloji yöntemlerinin çözüm geliştirme ve çözümleri test etme gücünden yararlanarak sorunları anlayacak ve çözecek stratejiler geliştirirler ve kullanırlar.

Öğrenciler:

- çözüm arayışı sırasında veri analizi, soyut model ve algoritmik düşünce gibi teknoloji destekli yöntemlere uygun şekilde sorunların tanımını yaparlar.
- veri toplarlar, konuyla ilgili veri setlerini belirlerler, dijital araçlarla verileri analiz ederler, verileri problem çözme ve karar almayı kolaylaştıracak şekilde kullanırlar.

- c. sorunları bileşenlerine ayırırlar, kilit bilgilere erişirler, karmaşık sistemleri anlamak veya sorun çözmek için tanımlayıcı modeller geliştirirler.
- d. otomasyonun nasıl işlediğini kavrarlar ve otomatik çözümler oluşturmak ve test etmek için gereken aşamaları geliştirmek üzere algoritmik yaklaşımdan yararlanırlar.

6. Yaratıcı İletişimci

Öğrenciler kendi amaçlarına uygun platformları, araçları, formatları ve dijital medyayı kullanarak anlaşılır biçimde iletişim kurarlar ve kendilerini yaratıcı biçimde ifade ederler.

Öğrenciler:

- a. buluşlarının veya iletişimin arzu edilen hedeflere ulaşmalarını sağlayacak doğru platformları ve araçları seçerler.
- b. özgün eserler ortaya koyarlar veya dijital kaynakları bilinçli biçimde ve sorumluluk içinde yeni buluşlarıyla kaynaştırırlar.
- c. görsel betimleme, modeller veya simülasyon gibi çeşitli dijital nesneler oluşturarak veya kullanarak karmaşık fikirleri açıklıkla ve verimli biçimde iletirler.
- d. içerikteki mesajı veya biçemi hitap ettikleri kitleye uygun şekilde yayınlarlar veya sunarlar.

7. Global İşbirlikçi

Öğrenciler başkalarıyla işbirliği yaparak, yerel veya global takım çalışmalarına verimli katılarak, dijital araçları bakış açılarını genişletmek ve öğrenimlerini zenginleştirmek amacıyla kullanırlar.

Öğrenciler:

- a. farklı kültür ve geçmişten gelen öğrencilerle iletişim kurmak ve karşılıklı anlayış geliştirmek için dijital araçları kullanırlar.
- b. ortak çalışma teknolojilerini kullanarak sorunları farklı bakış açılarından ele almak amacıyla arkadaşlarıyla, uzmanlarla, toplumun diğer üyeleriyle işbirliği yaparlar.
- c. ortak bir amaç doğrultusunda etkin olarak çalışmak için çeşitli görevler ve sorumluluklar üstlenerek proje ekiplerine yapıcı katkılarda bulunurlar.
- d. yerel ve küresel sorunları irdelerler, ortak çalışma teknolojilerini kullanarak çözüm arayışında başkalarıyla birlikte çalışırlar.

Not: “Global Reach of the ISTE Standards. ISTE Standards for Students-Turkish,” ISTE, 2016, s. 1-2. (<https://www.iste.org/standards/standards-in-action/global-reach>.) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 9: ATC21S- KSAVE 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesi-2010

BECERİ KÜMELERİ-BECERİLER

DÜŞÜNME YOLLARI- YÖNTEMLERİ-BİÇİMLERİ:

"Düşünme yolları" altındaki üç beceri kategorisi ile birlikte, düşüncenin kavramsallaştırılmasında ileriye doğru bir çabayı temsil eder. Bu beceriler, üst düzey düşünme becerilerini vurgular ve hatırlama ve çıkarım yapma gibi daha basit becerileri içerir. Bu becerilerin önemli bir özelliği, daha fazla odaklanma ve derinlemesine düşünme gerektirmeleridir.

1. Yaratıcılık ve yenilikçilik-inovasyon

Yaratıcı düşünme

- Yeni ve değerli fikirler oluşturma (hem artan hem de radikal kavramlar).
- Yaratıcı çabaları geliştirmek ve en üst düzeye çıkarmak için kendi fikirlerini ayrıntılandırabilme, düzeltebilme, analiz edebilme ve değerlendirebilme.

Başkalarıyla yaratıcı bir şekilde çalışma

- Yeni fikirleri etkili bir şekilde geliştirme, uygulama ve başkalarına aktarma.
- Yenilikçiliğin ve yaratıcılığın önündeki tarihsel ve kültürel engellere karşı duyarlı olma.

Yenilikleri uygulama

- Yenilikçi ve yaratıcı fikirleri, etkisi olan ve benimsenebilecek biçimlerde geliştirme.

2. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme

Akıl Yürütme

- Karşılaşılan durumlara uygun olarak çeşitli akıl yürütme türleri (tümevarım, tümdengelim gibi) kullanma.

Düşünme Sistemlerini Kullanma

- Karmaşık sistemlerde genel sonuçlar üretmek için bir bütünün parçalarının birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini analiz etme. Fikirleri inceleme, argümanları tanımlama ve analiz etme.
- Bilgi ve argümanlar arasında sentezleme ve bağlantı kurma.
- Bilgileri yorumlama ve en iyi analize dayalı sonuçlar çıkartma. Bilgileri kategorilere ayırma, kodunu çözme ve netleştirme.
- Kanıtları, argümanları, iddiaları ve inançları etkili bir şekilde analiz etme ve değerlendirme.
- Başlıca alternatif bakış açılarını analiz etme ve değerlendirme.
- Değerlendirme.İddiaları ve argümanları değerlendirme
- Anlam çıkarma. Kanıtları sorgulama, alternatifleri varsayma ve sonuçlara varma.
- Açıklama. Sonuçları belirtme, prosedürleri gerekçelendirme ve argümanlar sunma.
- Kendi kendini düzenleme, kendi kendini inceleme ve kendi kendini düzeltme.

3. Öğrenmeyi öğrenmek, Üstbilis

Öğrenmeyi öğrenme ve üstbilis, en sık olarak bire bir durumlarda uygulanan sesli düşünme protokolleri ile ölçülmüştür. Açık ki, bu metodoloji büyük ölçekli değerlendirmeler için uygun değildir. Ancak teknoloji, öz değerlendirme ve öz düzenlemeli öğrenmeyi içeren 'öğrenmeyi öğrenmeyi' desteklemek ve değerlendirmek için kullanılabilir.Genel olarak öğrenme ve kariyerlerin etkili öz yönetimi.

- Öğrenme sürecinde öğrenmeye, özerkliğe, disipline, azime ve bilgi yönetimine zaman ayırma becerisi.
- Uzun ve kısa süreler için konsantre olma becerisi.
- Öğrenmenin hedefi ve amacı üzerine eleştirel düşünme becerisi.
- Sözlü iletişimi desteklemek için uygun araçları (tonlama, jest, mimik vb.) kullanarak ve çeşitli multimedya mesajlarını (yazılı veya sözlü dil, ses, müzik vb.) anlayıp üreterek öğrenme sürecinin bir parçası olarak iletişim kurma becerisi.

ÇALIŞMANIN YOLLARI- YÖNTEMLERİ-BİÇİMLERİ

İş dünyasında, insanların çalışma biçiminde hızlı bir değişime tanık oluyoruz. Ulusal ve kıtasal sınırların ötesindeki dış kaynak hizmetleri buna sadece bir örnektir. Bir diğeri, ekip üyelerinin aynı proje üzerinde çalışırken evden iletişim kurmasıdır. Örneğin, küçük bir yazılım danışmanlığı ekibinin üç kıtada bulunan üyeleri vardır. Tek bir yerde toplandıkları ve ürünü geliştirmek için günde 24 saat çalışacakları yerde, ara sıra "sprint" oturumları ile telekonferanslar ve e-posta kullanarak prototipler geliştirmeye çalışırlar. Benzer şekilde, PISA, TIMSS (Matematik ve Bilim Çalışmalarında Eğilimler) ve PIAAC gibi büyük ölçekli uluslararası değerlendirmelerde, kıtalardaki ve birden çok konumdaki araştırmacı ve geliştirici ekipleri, değerlendirmeleri geliştirmek için birlikte çalışır. Küreselleşmeye yönelik bu hareket örneklerini desteklemek için, iletişim ve işbirliği becerileri daha ayrıntılı bir şekilde geliştirilmelidir. İletişim hızlı, öz ve kültürel farklılıkların bilincinde olmalıdır.

1. İletişim

Ana dilde ve ek dil / dillerde dil yeterliliği

- Çeşitli durumlarda ve farklı amaçlarla çeşitli mesajları yazılı veya sözlü olarak iletme ve anlama veya başkalarının anlamasını sağlama becerisi.
- İletişim, çeşitli iletişim durumlarında çeşitli sözlü mesajları dinleme ve anlama ve kısa ve net bir şekilde konuşma becerisini içerir.
- Farklı metinleri okuyup anlayabilme, çeşitli okuma amaçlarına (bilgi, çalışma veya hobi için okuma) ve çeşitli metin türlerine uygun stratejiler uygulama becerisi.
- Çeşitli amaçlar için farklı türlerde metinler yazabilme ve yazma sürecini izleyebilme (taslaktan düzeltmeye kadar) becerisi.
- Konuşurken veya yazarken kendi argümanlarını ikna edici bir şekilde formüle etme ve yazılı veya sözlü olarak ifade edilen diğer bakış açılarını tam olarak dikkate alma becerisi.
- Karmaşık metinleri yazılı veya sözlü olarak (konuşmalar, karşılıklı konuşmalar, açıklamalar, röportajlar, tartışmalar) üretmek, sunmak veya anlamak için yardımcıları (notlar, şemalar, haritalar gibi) kullanmak için gereken beceriler.

2. İşbirliği (ekip çalışması)

Başkalarıyla Etkili Etkileşim Kurma

- Hedef kitlenin ve amacın net ve farkında olarak konuşma. Dikkatle, sabırla ve dürüstlikle dinleme.
- Saygın ve profesyonel bir şekilde davranma.

Farklı Takımlarla Etkili Bir Şekilde Çalışma

- Yeni fikirler yaratmak ve hem yeniliği hem de işin kalitesini artırmak için sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanma.

Proje Yönetimi

- Grupça amaçlanan sonuca ulaşmak için işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme.

Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme

- Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma.
- Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanma.
- Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme.
- Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme.

ÇALIŞMA İÇİN ARAÇLAR

En yeni beceriler, bu çalışma için araçlar grubunda birleştirilmiştir. Bu beceriler, bilgi okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı, gelecektir ve matbaanın icadı kadar önemli olması muhtemel büyük bir değişime işaret etmektedir. Friedman (2007), BİT in artan öneminde dört aşamayı tanımlar.

1. Bilgi okuryazarlığı

Bilgiye Erişim ve Değerlendirme

- Elektronik bilgi, veri ve kavramları araştırma, toplama ve işleme (oluşturma, düzenleme ve ilgili olanı olmayandan, sübjektiften nesnel, gerçekten sanalı ayırma) ve bunları sistematik bir şekilde kullanma becerisi.

Bilgiyi Yönetme ve Kullanma

- Karmaşık bilgileri üretmek, sunmak veya anlamak için uygun yardımcıları, sunumları, grafikleri, çizelgeleri ve haritaları kullanma becerisi.
- Basılı kelime, video ve web siteleri dâhil olmak üzere bir dizi bilgi medyasına erişme ve arama ve tartışma forumları ve e-posta gibi internet tabanlı hizmetleri kullanma becerisi.
- Evde, boş zamanlarında ve işte farklı bağlamlarda eleştirel düşünmeyi, yaratıcılığı ve yeniliği desteklemek için bilgiyi kullanma becerisi.
- Çalışmada kullanmak ve bilgiyi sistematik bir şekilde düzenlemek için yazılı bilgi, veri ve kavramları araştırma, toplama ve işleme becerisi; Dinleme, konuşma, okuma ve yazmada ilgili olmayan bilgileri ayırt etme becerisi.

2. BİT (Bilgi-İletişim-Teknoloji) okuryazarlığı

Bilgiye ve iletişim teknolojilerine erişim ve değerlendirme

- BİT'e verimli (zaman) ve etkili (kaynaklar) erişim.
- Bilgileri ve BİT araçlarını eleştirel ve yetkin bir şekilde değerlendirme.

Bilgiyi Yönetme ve Kullanma

- Elinizdeki sorun veya problem için BİT'i doğru ve yaratıcı bir şekilde kullanma.
- Çok çeşitli kaynaklardan bilgi akışını yönetme.
- BİT'e ve medyaya erişim ve kullanımı çevreleyen etik / yasal konular hakkında temel bir anlayış uygulama.
- İletişim kurmak, sorgulamak, sunmak ve model oluşturmak için BİT ve medyanın uygulanmasında bilgi ve becerileri kullanma.

Medya Ürünü Üretme

- En uygun medya oluşturma araçlarını, özelliklerini ve kurallarını, farklı, çok kültürlü ortamlarda ifade ve yorumları anlama ve kullanma.

Teknolojiyi Etkili Kullanma

- Bilgiyi araştırmak, düzenlemek, değerlendirmek ve iletmek için teknolojiyi bir araç olarak kullanma.
- Bilgi ekonomisinin başarılı bir şekilde işlemesi için bilgiye erişmek, yönetmek, entegre etmek, değerlendirmek ve oluşturmak için dijital teknolojileri (bilgisayarlar, PDA'lar, medya oynatıcılar, GPS, vb.), İletişim / ağ oluşturma araçlarını ve sosyal ağları uygun şekilde kullanma.
- Bilgi teknolojilerine erişim ve kullanımla ilgili etik / yasal konular hakkında temel bir anlayış uygulama.

DÜNYADA YAŞAM

Bob Dylan'ın şarkısının "değiştikleri zamanlar" adını ödünç almak, yakında dünyada yaşamının ve çalışmanın ne kadar farklı olacağı düşünüldüğünde çok yetersiz kalıyor. Örneğin, ABD Çalışma Bakanlığı, bugünün öğrencisinin 38 yaşına kadar on ile on dört arasında işi olacağını tahmin ediyor. Bu, dört işçiden birinin mevcut işvereninde bir yıldan az bir süre çalıştığı ve her iki işçiden birinin de beş yıldan daha az süredir orada olduğu hızla büyüyen iş hareketliliğini yansıtıyor. İmalat ve hizmet endüstrileri bol miktarda ucuz ama yeterince eğitilmiş iş gücü kaynaklarının olduğu yerlere taşınırken bu insanların nereye gittiği sorulabilir.

Esasen, insanlar sadece kendi kasabalarında veya ülkelerinde değil, tüm dünyada yaşamayı öğrenmelidir. 21. yüzyılda giderek daha fazla insan rekabet etmek, bağlantı kurmak ve işbirliği yapmak için bireysel olarak hareket ettikçe, vatandaşlığın tüm yönlerini anlamaları daha da önemlidir. Kendi ülkenizde olup bitenin dünyanın her yerinde nasıl olduğu veya olması gerektiğini varsaymak yeterli değildir. Bu nedenle Vatandaşlık, Yaşam ve Kariyer ile Kişisel ve Sosyal Sorumluluğu 21. yüzyıl becerileri olarak belirledik ve grupladık.

1. Vatandaşlık - yerel ve küresel

- Topluluk / mahalle faaliyetlerine ve ulusal ve uluslararası düzeyde de karar alma süreçlerine katılım; seçimlerde oy kullanma.
- Yerel veya daha geniş toplumu etkileyen sorunlara ilgi göstererek ve bu sorunların çözülmesine yardımcı olarak dayanışma sergileme becerisi.
- Kamusal alanda kurumlarla etkin bir şekilde etkileşim kurma becerisi.
- Kendi ülkesi ve uluslararası programların sunduğu fırsatlardan yararlanma becerisi.

2. Yaşam ve kariyer

Değişime Adapte Olma

- Çeşitli rollerde, iş sorumluluklarda, zaman çizelgelerinde ve bağlamlarda çalışma.

Esnek Olma

- Geribildirimleri etkin bir şekilde birleştirme.
- Uzlaşılabilir çözümlere ulaşmak için çeşitli görüş ve inançları müzakere etme ve dengeleme.

Hedefleri ve Zamanı Yönetme

- Somut ve soyut başarı kriterlerine sahip hedefler belirleme.
- Taktik (kısa vadeli) ve stratejik (uzun vadeli) hedefleri dengeleme.
- Zamanı kullanma ve iş yükünü verimli bir şekilde yönetme.

Bağımsızca Çalışma

- Doğrudan gözetim olmadan görevleri izleyin, tanımlayın, önceliklendirme ve tamamlama.

Kendini Yönlendirebilen Öğrenenler Olma

- Zaman içinde ve değişim ve fırsata yanıt olarak kişisel ve mesleki gelişimi belirleme ve planlama.
- Kişinin kendi öğrenimini ve uzmanlık kazanma fırsatlarını keşfetmek ve genişletmek için temel ustalık beceri ve / veya eğitim programının ötesine geçme.
- Beceri seviyelerini profesyonel bir seviyeye çıkarmak için inisiyatif gösterme
- Yaşam boyu sürecek bir süreç olarak öğrenmeye bağlılık gösterme.
- Gelecekteki ilerlemeyi bildirmek için geçmiş deneyimler üzerinde eleştirel bir şekilde düşünme

Başkalarıyla Etkili Etkileşim Kurma

- Ne zaman dinlemenin ve ne zaman konuşmanın uygun olduğunu bilme.

Farklı Takımlarla Etkili Bir Şekilde Çalışma

- Yeni fikirler yaratmak ve hem yeniliği hem de işin kalitesini artırmak için sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanma.

Proje Yönetimi

- Engeller ve rekabetçi baskılar karşısında bile amaçlanan sonuca ulaşmak için hedefler belirleme ve bunlara ulaşma, işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme.

Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme

- Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma.
- Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanma.
- Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme.
- Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme.

3. Kişisel ve sosyal sorumluluk - kültürel farkındalık ve yeterlilik dâhil

- Kendisi ve ailesi için sağlığı, hijyeni ve beslenmeyi nasıl koruyacağı bilgisi.
- Farklı sosyal durumlarda yapıcı bir şekilde iletişim kurma becerisi (başkalarının görüş ve davranışlarına hoşgörü; bireysel ve toplu sorumluluk bilinci).
- Diğer bireylerde güven ve empati yaratma becerisi.
- Kişinin hayal kırıklığını yapıcı bir şekilde ifade etme becerisi (saldırganlığın ve şiddetin veya kendine zarar veren davranış kalıplarının kontrolü).
- Mesleki ve kişisel yaşam alanları arasında bir dereceye kadar ayrılık sağlama ve profesyonel çatışmanın kişisel alanlara aktarılmasına direnme becerisi.
- Dünyanın geri kalanının kültürel kimliğiyle etkileşim içinde olan ulusal kültürel kimliğin bilinci ve anlayışı; Çeşitliliğin neden olduğu farklı bakış açılarını görme ve anlama ve kişinin kendi görüşlerine yapıcı bir şekilde katkıda bulunma becerisi.
- Müzakere becerisi.

Not: “Defining Twenty-First Century Skills,” M. Binkley, O. Erstad, J. Herman, S. Raizen and M. Ripley, 2010, In P. Griffin, E. Care & B. McGaw (Eds), Assessment and Teaching of 21st Century Skills, s. 16-33. , London: Springer Dordrecht Heidelberg kaynağından uyarlanmıştır.

EK 10: BM/UNECE-SKE’de Eğitimciler İçin Yeterlilikler Çerçevesi-2011

Sürdürülebilir kalkınma için eğitimde eğitimciler için yeterlilikler:
Bilmeyi öğrenmek Eğitimci anlar....
BÜTÜNCÜL YAKLAŞIMDA Bütüncül düşünme ve uygulamada • Doğal, sosyal ve ekonomik sistemlerin işleyiş biçimleri ve birbirleriyle nasıl ilişkili olabilecekleri üzerine sistemsel düşünmenin temellerini, • Şu andaki kuşak içindeki ve kuşaklar arasındaki ilişkilerin yanı sıra zengin ile fakir ve insan ile doğa arasındaki ilişkilerin birbirine bağlı yapısını, • Kişisel dünya görüşleri ve kültürel varsayımları ve başkalarınınkini anlama arayışlarını, • Sürdürülebilir gelecek yaşantımız ile düşünme, yaşam ve çalışma şeklimiz arasındaki bağlantıyı, • Sürdürülebilir kalkınma ile ilgili kendi düşüncelerini ve eylemlerini anlar. DEĞİŞİMİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMADA geçmişte, şimdi ve gelecekte • Sürdürülemez kalkınmanın temel nedenlerini, • Sürdürülebilir kalkınmanın, gelişen bir kavram olduğunu, • Sürdürülemez uygulamalardan yaşam kalitesini, eşitliği, dayanışmayı ve çevresel sürdürülebilirliği ilerletmeye yönelik acil değişim ihtiyacını, • Geleceği planlamada ve değişimi etkilemede problem belirlemeyi, eleştirel düşünme, vizyon oluşturma ve yaratıcı düşüncenin önemini, • Öngörülemezliklere hazırlıklı olmanın önemini ve ihtiyatlı yaklaşımı. • Sürdürülebilir kalkınmayı desteklemede bilimsel kanıtların önemini anlar. DÖNÜŞÜMÜ SAĞLAMADA İnsanlar, pedagoji ve eğitmenlikte • Öğrenmeyi destekleyen eğitim sistemlerini neden dönüştürmeye ihtiyaç olduğunu, • Eğitim / öğrenme şeklimizi neden dönüştürmemiz gerektiğini. • Öğrencileri yeni zorluklarla başa çıkmaya hazırlamanın neden önemli olduğunu, • Dönüşüm için bir temel olarak öğrencilerin deneyimlerini inşa etmenin önemini, • Gerçek dünya sorunlarına katılımın öğrenme sonuçlarını nasıl iyileştirdiğini ve öğrencilerin uygulamada bir fark yaratmalarına nasıl yardımcı olduğunu anlar.
Yapmayı öğrenmek Eğitimci yapabilir....
BÜTÜNCÜL YAKLAŞIMDA Bütüncül düşünme ve uygulamada • Önyargı ve peşin hüküm olmaksızın farklı disiplinlerden / alanlardan / kültürlerden / kuşaklardan fikir ve deneyimleri paylaşmak için fırsatlar yaratmayı, • İkilemler, sorunlar, gerginlikler ve çatışmalar üzerine farklı bakış açıları ile çalışmayı, • Öğrenciyi yerel ve küresel etki alanlarına bağlamayı yapabilir. DEĞİŞİMİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMADA geçmişte, şimdi ve gelecekte • Toplumdaki değişim süreçlerini eleştirel olarak değerlendirmeyi ve sürdürülebilir gelecekleri öngörmeyi, • Değişim için bir aciliyet duygusu iletmeyi ve umut aşılamayı, • Farklı kararların ve eylemlerin olası sonuçlarının değerlendirilmesini kolaylaştırmayı, • Kendi kurumları da dâhil olmak üzere doğal, sosyal ve kurulu çevreyi bir bağlam ve öğrenme kaynağı olarak kullanmayı yapabilir. DÖNÜŞÜMÜ SAĞLAMADA İnsanlar, pedagoji ve eğitmenlikte • Öğrenmeyi destekleyen eğitim sistemlerini neden dönüştürmeye ihtiyaç duyulduğunu anlayabilir. • Eğitim / öğrenme şeklimizi neden dönüştürmeye ihtiyaç duyulduğunu anlayabilir. • Öğrencileri yeni zorluklarla başa çıkmaya hazırlamanın neden önemli olduğunu anlayabilir. • Dönüşümün temeli olarak öğrencilerin deneyimlerini inşa etmenin önemini kavrayabilir • Gerçek dünya sorunlarına katılımın öğrenme sonuçlarını nasıl iyileştirdiğini ve öğrencilerin uygulamada bir fark yaratmalarına nasıl yardımcı olduğunu bilir.
Olmayı öğrenmek Eğitimci....

BÜTÜNCÜL YAKLAŞIMDA**Bütüncül düşünme ve uygulamada**

- Yaşadığı yere özgü bilgi ve dünya görüşleri dâhil olmak üzere farklı disiplinleri, kültürleri ve bakış açılarını kapsayan kişidir.

DEĞİŞİMİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMADA**geçmişte, şimdi ve gelecekte**

- Yerel ve küresel olarak diğer insanlara ve onların sosyal ve doğal çevrelerine olumlu bir katkıda bulunmaya motive olan kişidir.
- Belirsizlik durumlarında bile harekete geçmeye istekli olan kişidir.

DÖNÜŞÜMÜ SAĞLAMADA**İnsanlar, pedagoji ve öğretmenlikte**

- Sürdürülemez uygulamaların altında yatan varsayımlara karşı çıkmaya istekli olan kişidir.
- Öğrenme sürecinde kolaylaştırıcı ve katılımcı olan kişidir.
- Eleştirel olarak düşünen bir uygulayıcıdır.
- Yaratıcılığa ve yeniliğe ilham veren kişidir.
- Öğrencilerle olumlu ilişkiler kuracak şekilde ilgilenen kişidir.

Birlikte yaşamayı öğrenmek**Eğitimci başkalarıyla şu şekilde çalışır....****BÜTÜNCÜL YAKLAŞIMDA****Bütüncül düşünme ve uygulamada**

- Kuşaklar, kültürler, yerler ve disiplinler boyunca farklı gruplarla aktif olarak etkileşim kuracak şekilde başkalarıyla çalışır.

DEĞİŞİMİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURMADA**geçmişte, şimdi ve gelecekte**

- Sürdürülebilir kalkınmayı ele alan yenisidünya görüşlerinin ortaya çıkmasını kolaylaştıracak,
- Alternatif geleceklerin tartışmasını teşvik edecek şekillerde başkalarıyla birlikte çalışır.

DÖNÜŞÜMÜ SAĞLAMADA**İnsanlar, pedagoji ve öğretmenlikte**

- Kurumsal düzey de dâhil olmak üzere eğitim sistemlerinde sürdürülemez uygulamalara karşı çıkacak,
- Öğrencilerin kendilerinin ve başkalarının dünya görüşlerini diyalog aracılığıyla netleştirmelerine ve alternatif çerçevelerin varlığını fark etmelerine yardımcı olacak şekillerde başkalarıyla birlikte çalışır.

Not: "Learning For the Future: Competences in Education For Sustainable Development," UNECE, 2011, s. 14., (http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 11. BM/UNICEF-MENA Yaşam Becerileri ve Vatandaşlık Eğitimi- Kavramsal ve Programatik Çerçeve-2017

Öğrenme Boyutları ve İlgili Beceriler
1. “Bilmeyi öğrenmek” Öğrenme Becerileri: Yaratıcılık Yaratıcılık veya yaratıcı olma, genellikle işbirlikçi bir ortamda yaratıcı fikirler, teknikler ve perspektifler üretme, ifade etme veya uygulama becerisidir. Yakından ilişkili olduğu eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri ile bağlantılı olarak, yaratıcılık anlamlı düşünmenin, yani kaotik olmayan, düzenli ve organize bir düşünce sürecinin önemli bir bileşenidir. Eleştirel düşünme Akademik başarıya yardımcı olan araçsal bir yaşam becerisi olan eleştirel düşünme, uzun süredir devam eden “yansıtıcı düşünmeye ” olanak tanıyan bir yaşam becerisidir: Eleştirel düşünerek, çocuklar, gençler ve durumları ve varsayımları değerlendirmeyi öğrenen tüm bireyler, sorular sorar ve çeşitli düşünme yolları geliştirirler. Bu nedenle eleştirel düşünme, üst düzey uygulama işlevi içerir: Bu, kişinin düşünme hakkında düşünmeyi öğrendiği ve bir argümanın mantıklı olup olmadığını ayırt edip değerlendirebilme gibi anlamlı düşünme süreçlerini geliştirdiği bir "meta-beceridir". Problem Çözme Anlamlı düşünmenin bir diğer gerekli yönü olan problem çözme, eleştirel düşünme, analitik düşünme, karar verme ve yaratıcılık gibi diğer önemli yaşam becerileriyle bağlantılı üst düzeyli bir düşünme sürecidir. Daha spesifik olarak, problemleri çözebilmek, bir planlama sürecini, yani istenen hedefe ulaşmak için bir yöntemin formüle edilmesini gerektirir. Problem çözme, problemleri bir durumun var olduğunun farkına varmak ve bu durumun doğası hakkında bir anlayış oluşturmakla başlar.
2. “Yapmayı öğrenmek” İstihdam Edilebilirlik Becerileri: İşbirliği İşbirliği, yani işbirlikçi olan ve işbirliği içinde hareket eden bir birey için, bir şeyi yapmak veya karşılıklı yarar sağlayan ortak bir amaca ulaşmak için birlikte çalışma eylemi veya sürecidir. İşbirliği, bir işbirliği biçimi olan ve genellikle eşanlamlı olarak kullanılan ekip çalışmasını ve aktif işbirliğini içerebilir. İşbirliği, okulda, evde, işte, toplumda ve ulusal ve bölgesel düzeylerde çocukların, gençlerin ve tüm öğrencilerin karşılaştığı gündelik dünyadaki birçok faaliyetin merkezinde yer alır. İşbirliği, problem çözme için yararlı olduğu ve sağlıklı sosyal ilişkilerin temelini oluşturduğu için, MENA’da aile, sosyal ve politik çatışma yönetimi ve çözümü ile doğrudan ilgili temel bir yaşam becerisidir. Uzlaşma En basit şekliyle uzlaşma, en az iki taraf arasında, “algılanan farklı çıkarları” konusunda anlaşmaya varmayı amaçlayan bir iletişim süreci olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, temel yaşam becerisi 'uzlaşma' bir süreçle ilgili olmasına rağmen, diğerleri tarafından ve diğerleri arasında sonuçlandırılınca kadar bir müzakere sürecine bir bireyin etkileşimli ve etkili bir şekilde katılabilmesi, iddialı olurken başkalarına saygı duyabilmesi, işbirlikçi olabilmesi, iletişim becerileri kullanabilmesi, medeni iken liderlik becerileri gösterebilmesi, kişinin çıkarları tehdit edildiğinde hayır diyebilmesi, vb. becerilere dönüşür Karar Verme Karar verme becerileri veya iki veya daha fazla eylem planı arasından seçim yapabilme yeteneği, tercih edilen bir seçenek veya bir eylem tarzının bir dizi alternatif arasından belirli kriterlere göre seçildiği insan davranışının temel bilişsel süreçlerinden biriyle ilgilidir. Karar verme, tüm bireyler tarafından günlük olarak kullanılır, çünkü onlar, en iyi nasıl ilerleyecekleri ve aynı zamanda bunu yapmanın en uygun olduğu zaman konusunda bir yargıya varmak zorunda oldukları durumlarla düzenli olarak karşı karşıya kalırlar. Bu nedenle karar verme, eleştirel düşünme becerileri, işbirliği ve uzlaşma becerileri ile yakından ilişkili olan bileşik bir yaşam becerisidir.
3. “Olmayı öğrenmek” Kişisel Güçlendirme Becerileri: Öz-yönetim İlk olarak kişisel güçlendirmeye yönelik Bireysel Boyutta vurgulanan ve temel bir yaşam becerisi olan öz-yönetim veya hem kendi kendini yönetme hem de kendini yöneten olma, kişinin davranışlarını, duygularını, hislerini ve dürtülerini düzenleme ve izleme becerisidir. Bu nedenle, öz-yönetim, öz-kontrol, öz-yeterlilik ve öz-farkındalığın yanı sıra olumlu tutum, güvenilirlik ve öz sunum içeren geniş bir ilgili beceriler kategorisini oluşturur ve esneklik temel yaşam becerisiyle güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Esneklik

Esneklik teriminin anlamı konusunda fikir birliği henüz ortaya çıkmamıştır ve bu büyük ölçüde genişletilmiş son kullanımından kaynaklanıyor olabilir: işyerinde stresle başa çıkma gibi yoğunlukları farklı olan bağlamlardan, özellikle çocuklar ve gençler üzerindeki aşırılık, şiddet içeren çatışma ve yerinden edilmenin ağır psikososyal etkisine atıfta bulunmaya kadar. Son derece bağlamsallaştırıldığı için, "esneklik", özellikle MENA'da, bu temel yaşam becerisini geliştiren ve / veya sergileyen birey için farklı derinlik seviyelerine sahip olacaktır. Bununla birlikte, her durumda, esneklik yaşam becerisi, genel anlamda, esnekliğin hayatta kalma, kabul edilemeyecek bir durumu kabullenme veya teslim olma kapasitesi ile sınırlandırıldığı kısıtlayıcı anlayışın ötesinde, değişen koşullarda başarılı bir şekilde uyum göstermek için yapıcı, kişisel beceri olarak anlaşılmalıdır,

İletişim

İletişim veya iletişim kurabilme, bilgi alışverişi ve ortak anlayış yoluyla içerik paylaşımını içerir. İki veya daha fazla birey arasındaki sosyal ilişkiler bağlamında gerçekleşir ve kişilerarası bir beceri olarak kabul edilir. İletişim, insan etkileşimini ve topluma katılımı mümkün kılarken, özellikle MENA'daki gençler arasında yeni teknolojilerin ve sosyal medyanın yaygınlığı, sosyal iletişim için güçlü bir insani dürtü olduğunu gösterir. İletişimin gelişimi, hem sözlü hem de sözlü olmayan iletişimi içeren geniş bir beceri kategorisini kapsayan ömür boyu süren bir süreçtir.

4. “Birlikte yaşamayı öğrenmek”

Aktif Vatandaşlık Becerileri:

Farklılıklara Saygı

Farklılıklara saygı veya farklılığa saygılı olmak kilit bir kişilerarası yaşam becerisi olarak kavramsallaştırılır. Bu bileşik yaşam becerisinde farklılık kavramı, her bir bireyin benzersiz olduğunu anlamak ve birbirinin bireysel farklılıklarını fark etmektir. Bu bireysel farklılıklar ırk, etnik köken, cinsiyet, cinsel yönelim, sosyo-ekonomik durum, yaş, fiziksel yetenekler, dini inançlar, politik inançlar veya diğer özellikler ile tanımlanabilir.

Empati

Empati ya da empatik olma, asla yargılayıcı olmamakla birlikte, "başkasının duygularını anlama ve onları yeniden deneyimleme becerisidir". Sosyal ve gelişimsel psikolojide olduğu kadar bilişsel ve sosyal sinirbilimde de anahtar bir yapı olan empati yeteneği, başkalarına karşı olumlu davranışları teşvik etmek ve sosyal etkileşimleri ve ilişkileri kolaylaştırmak için önemlidir. Empati, başkalarını korumada rol oynayabilecek kuralların içselleştirilmesinde yer alır ve başkalarına yardım etme arzusunun motive eden mekanizma olabilir.

Katılım

En temel anlamıyla katılım veya katılımcı olma, süreçlere, kararlara ve faaliyetlere katılmak ve bunları etkilemek olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, hem bağlamsallaştırılmış bir süreç hem de temel bir yaşam becerisi olan katılım, birey ve toplumla ilişkili olarak bir güçlendirme eylemidir. Sonuç olarak, temel yaşam becerisi yaratıcılık ile bağlantılı olan katılımcı olmak, okulda, işte ve her şeyden önce toplumda pasif kalmanın tam tersidir.

Not: “Reimagining Life Skills and Citizenship Education in the Middle East and North Africa a Four-Dimensional and Systems Approach to 21st Century Skills Conceptual and Programmatic Framework,” UNICEF, 2017, s. 46-68., UNICEF MENA Regional Office kaynağından uyarlanmıştır.

EK 12. BM/UNICEF-Hindistan Kapsamlı Yaşam Becerileri Çerçevesi-2019

Öğrenme Boyutları ve İlgili Beceriler
1. “Olmayı öğrenmek” Güçlendirme Becerileri:
İletişim: Bilgi alışverişinde bulunma, görüş, istek, ihtiyaç ve korkuları ifade etme becerisi. Esneklik: Stres ve felaketle başa çıkma ve bir tür bozulma, stres veya değişimden önceki durgunluk düzeyine dönme becerisi. Öz-farkındalık: Kişinin yaşadığı bağlamda duygularını, ilgilerini, değerlerini, güçlü ve zayıf yönlerini doğru bir şekilde değerlendirmek ve böylece öz kimlik oluşturmak.
2. “Birlikte yaşamayı öğrenmek” Vatandaşlık Becerileri:
Empati: Başkalarıyla olumlu ilişkiler kurma becerisi. Katılım: Kararları ve faaliyetleri etkileyerek süreçlere ve durumlara aktif olarak katkıda bulunma becerisi.
3. “Bilmeyi öğrenmek” Öğrenme Becerileri:
Eleştirel düşünme: Bir yargıya varmak için bilgileri uygun / yeterli bir şekilde analiz etme becerisi. Yaratıcılık: Yaratıcı ve özgün fikirler, teknikler ve perspektifler üretme, ifade etme ve uygulama becerisi. Problem Çözme: Belirli bir durumdan istenen bir hedefe götüren adımlarla düşünme becerisi. Problem tanımlama, anlama ve çözümlerin tanımlanmasını içerir.
4. “Yapmayı öğrenmek” İstihdam Edilebilirlik Becerileri:
Uzlaşma: Mantık ve ikna kullanarak başkalarıyla bir anlaşmaya varma becerisi. Karar Verme: Mevcut bir dizi alternatif arasından bir seçenek / eylem seçme.

Not: “Comprehensive Life Skills Framework,” UNICEF, 2019-b, s. 31-34., (<https://www.unicef.org/india/reports/comprehensive-life-skills-framework>) kaynağından uyarlanmıştır.

EK 13. 21.YYB-ÖGA’ndeki Becerilerin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

1. “İşbirliği” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	P21-2007
3. Etkili İletişim • Ekip Çalışması ve İşbirliği: Problemleri çözmek, yeni ürünler yaratmak veya içerik öğrenmek ve ustalaşmak için birlikte çalışan iki veya daha fazla kişi arasındaki işbirliğine dayalı etkileşim.	2-Heterojen Gruplarda Etkileşim Kurma B. İşbirliği, ekip çalışması yapma becerisi Bu yeterliğin belirli bileşenleri şunları içerir: • Fikir sunma ve başkalarının fikirlerini dinleme becerisi; • Tartışma dinamiklerini anlama ve bir gündemi takip etme; • Taktik veya sürdürülebilir ittifaklar kurma becerisi; • Müzakere becerisi; ve • Farklı görüş tonlarına izin veren kararlar alma kapasitesi	Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri İletişim ve İşbirliği Başkalarıyla İş Birliği Yapma • Çeşitli ekiplerle etkili ve saygılı bir şekilde çalışma becerisi gösterme. • Ortak bir hedefe ulaşmak için gerekli tavizlerin verilmesine yardımcı olmak için esneklik ve isteklilik gösterme. • İşbirliğine dayalı çalışma için ortak sorumluluk üstlenme ve her ekip üyesinin yaptığı bireysel katkılara değer verme.
AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
5) Öğrenmeyi Öğrenmek; • Bireyler, bağımsız ve öz disiplinle öğrenmeye zaman ayırabilmeli, aynı zamanda öğrenme sürecinin bir parçası olarak işbirliği içinde çalışabilmeli, heterojen bir gruptan yarar sağlayabilmeli ve öğrendiklerini paylaşabilmelidir. 7) İnisiyatif Duygusu ve Girişimcilik; • Beceriler proaktif proje yönetimi (örneğin planlama, organize etme, yönetme, liderlik etme ve yetkilendirme, analiz etme, iletişim, sorgulama, değerlendirme ve kaydetme becerilerini içeren), etkili temsil ve tartışma ile hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisiyle ilgilidir. 2018: 4) Dijital Yeterlilik; • Bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve işbirliği, medya okuryazarlığı, dijital içerik oluşturma (programlama dâhil), güvenlik (dijital refah ve siber güvenlikle ilgili yeterlilikler dâhil), fikri mülkiyetle ilgili sorular, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi içerir. 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği;	2. İletişim ve İşbirliği Öğrenciler, bireysel öğrenmeyi desteklemek ve başkalarının öğrenmesine katkıda bulunmak için uzaktan da dâhil olmak üzere iletişim kurmak ve işbirliği içinde çalışmak için dijital medyayı ve ortamları kullanırlar. Öğrenciler: a. Akranları, uzmanlar veya çeşitli dijital ortamları ve medyayı kullanan diğer kişilerle etkileşimde bulunurlar, işbirliği yaparlar ve yayınlarlar. c. Diğer kültürleri öğrenenler ile ilişki kurarak kültürel anlayış ve küresel farkındalık geliştirirler. d. Orijinal eserler üretmek veya problemleri çözmek için proje ekiplerine katkıda bulunurlar. 2016: 7. Global İşbirlikçi Öğrenciler başkalarıyla işbirliği yaparak, yerel veya global takım çalışmalarına verimli katılarak, dijital araçları bakış açılarını genişletmek ve öğrenimlerini zenginleştirmek amacıyla kullanırlar. Öğrenciler: b. ortak çalışma teknolojilerini kullanarak sorunları farklı bakış açılarından ele almak amacıyla arkadaşlarıyla, uzmanlarla, toplumun diğer üyeleriyle işbirliği yaparlar. c. ortak bir amaç doğrultusunda etkin olarak çalışmak için çeşitli görevler ve sorumluluklar	Çalışmanın Yolları- Yöntemleri-Biçimleri: 2. İşbirliği (ekip çalışması) Başkalarıyla Etkili Etkileşim Kurma • Hedef kitlenin ve amacın net ve farkında olarak konuşma. Dikkatle, sabırla ve dürüstlikle dinleme. • Saygın ve profesyonel bir şekilde davranma. Farklı Takımlarla Etkili Bir Şekilde Çalışma • Yeni fikirler yaratmak ve hem yeniliği hem de işin kalitesini artırmak için sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanma. Proje Yönetimi • Grupça amaçlanan sonuca ulaşmak için işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme. Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme • Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma. • Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanma. • Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme. • Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme.

- Hem işbirlikçi ve hem de bağımsız olarak öğrenme ve çalışma, kendi öğrenmesini organize etme, sürdürme, değerlendirme ve paylaşma, gerektiğinde destek arama ve kendi kariyeri ile sosyal etkileşimlerini etkin yönetme becerilerini içerir. - Farklı ortamlarda yapıcı iletişim kurabilmeli, ekip çalışmasında işbirliği yapıp tartışabilmelidir. Bu; hoşgörü gösterme, farklı bakış açılarını ifade etme ve anlama ile güven oluşturma ve empati kurma becerilerini içerir. 7) Girişimcilik Yeterliği; - Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur.	üstlenerek proje ekiplerine yapıcı katkılarda bulunurlar. d. yerel ve küresel sorunları irdelerler, ortak çalışma teknolojilerini kullanarak çözüm arayışında başkalarıyla birlikte çalışırlar.	

2. “İletişim” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları

Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	P21-2007
3. Etkili İletişim Etkileşimli İletişim: Çeşitli çağdaş araçlar, aktarımlar ve süreçler kullanılarak yapılan değişimler yoluyla anlam üretimi Bireylerarası İlişki Becerileri: Sosyal etkileşimler sırasında veya sosyal-etkileşimli bir bağlamda kişinin ve başkalarının duygularını, motivasyonlarını ve davranışlarını okuma ve yönetme becerisi.	2-Heterojen Gruplarda Etkileşim Kurma A. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurma becerisi Baskalarıyla iyi işbirliği yapmak şunları gerektirir: - Empati - diğer kişinin rolünü üstlenmek ve durumu onun bakış açısından hayal etmek. Bu, çok çeşitli görüş ve inançları göz önünde bulundurdıklarında, bireyler bir durumda imtiyazlı olarak gördüklerinin başkaları tarafından mutlaka paylaşılmadığını fark ettiklerinde, kendi kendilerini düşünmeye yol açar. - Duyguların etkili yönetimi - öz farkındalık ve kişinin kendi ve diğerlerinin altında yatan duygusal ve motivasyon durumlarını etkili bir şekilde yorumlayabilme 1- Araçları Etkileşimli Olarak Kullanma A. Dili, sembolleri ve metinleri etkileşimli olarak kullanma becerisi	Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri İletişim ve İşbirliği Net Bir Şekilde İletişim Kurma - Sözlü, yazılı ve sözlü olmayan iletişim becerilerini çeşitli biçim ve bağlamlarda kullanarak düşüncelerini ve fikirlerini etkili bir şekilde ifade etme. - Bilgi, değerler, tutumlar ve niyetleri içeren anlamı deşifre etmek için etkili bir şekilde dinleme. - İletişimi çeşitli amaçlar için kullanma (örneğin bilgilendirmek, talimat vermek, motive etmek ve ikna etmek). - Birden fazla medya ve teknolojiye yararlanma ve bunların etkinliğinin ve etkilerinin önceden nasıl değerlendirileceğini öğrenme. - Çeşitli ortamlarda (Çok-dilli dâhil) etkili iletişim kurma.

	"İletişim yeterliği" veya "okuryazarlık" gibi terimler bu temel yeterlilikle ilişkilidir.	
AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
1) Ana Dilde İletişim; - Ana dilde iletişim; eğitim ve öğretim, iş, ev ve günlük yaşam gibi çok çeşitli toplumsal ve kültürel alanlarda; kavramları, düşünceleri, duyguları, olguları ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ifade edebilme ve yorumlayabilme becerileri ile sözel olarak uygun ve yaratıcı bir şekilde etkileşim kurabilme becerileridir. - Bireyler, iletişim gerektiren çeşitli ortamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurabilme ve izleyebilme ve bu ortamın şartlarına göre kendi iletişimlerini uyarlayabilme becerilerine sahip olmalıdır. 2) Yabancı Dillerde İletişim; - Yabancı dillerde iletişim için gerekli beceriler, bireyin ihtiyaçlarına uygun olarak sözlü mesajları anlayabilme, konuşmaları başlatabilme, sürdürebilme ve sonuçlandırabilme ve metinleri okuyabilme, anlayabilme ve yazabilme beceriden oluşur. 2018: 1) Okuryazarlık Yeterliği; - Diğer kişiler ile uygun ve yaratıcı bir yolla etkili iletişim ve bağlantı kurabilme becerisini ifade eder. - Bireyler, çeşitli ortamlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurabilme ve izleyebilme ve kendi iletişimlerini ortamın gerekliliklerine uyarlayabilme becerilerine sahip olmalıdır. 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği; - Farklı ortamlarda yapıcı iletişim kurabilmeli, ekip çalışmasında işbirliği yapıp tartışabilmelidir.	2. İletişim ve İşbirliği Öğrenciler, bireysel öğrenmeyi desteklemek ve başkalarının öğrenmesine katkıda bulunmak için uzaktan da dâhil olmak üzere iletişim kurmak ve işbirliği içinde çalışmak için dijital medyayı ve ortamları kullanırlar. Öğrenciler: a. Akranları, uzmanlar veya çeşitli dijital ortamları ve medyayı kullanan diğer kişilerle etkileşimde bulunurlar, işbirliği yaparlar ve yayınlarlar. b. Bilgi ve fikirleri çeşitli medya ve formatlar kullanarak çok sayıda hedef kitleye etkili bir şekilde iletirler. c. Diğer kültürleri öğrenenler ile ilişki kurarak kültürel anlayış ve küresel farkındalık geliştirirler. 2016: 6. Yaratıcı İletişimci Öğrenciler kendi amaçlarına uygun platformları, araçları, formatları ve dijital medyayı kullanarak anlaşılır biçimde iletişim kurarlar ve kendilerini yaratıcı biçimde ifade ederler. Öğrenciler: a. buluşlarının veya iletişimin arzu edilen hedeflere ulaşmalarını sağlayacak doğru platformları ve araçları seçerler. c. görsel betimleme, modeller veya simülasyon gibi çeşitli dijital nesneler oluşturarak veya kullanarak karmaşık fikirleri açıklıkla ve verimli biçimde iletirler. d. içerikteki mesajı veya biçemi hitap ettikleri kitleye uygun şekilde yayınlarlar veya sunarlar.	Çalışmanın Yolları- Yöntemleri- Biçimleri: 1. İletişim Ana dilde ve ek dil / dillerde dil yeterliliği - Çeşitli durumlarda ve farklı amaçlarla çeşitli mesajları yazılı veya sözlü olarak iletme ve anlama veya başkalarının anlamasını sağlama becerisi. - İletişim, çeşitli iletişim durumlarında çeşitli sözlü mesajları dinleme ve anlama ve kısa ve net bir şekilde konuşma becerisini içerir. - Farklı metinleri okuyup anlayabilme, çeşitli okuma amaçlarına (bilgi, çalışma veya hobi için okuma) ve çeşitli metin türlerine uygun stratejiler uygulama becerisi. - Çeşitli amaçlar için farklı türlerde metinler yazabilme ve yazma sürecini izleyebilme (taslaktan düzeltmeye kadar) becerisi. - Konuşurken veya yazarken kendi argümanlarını ikna edici bir şekilde formüle etme ve yazılı veya sözlü olarak ifade edilen diğer bakış açılarını tam olarak dikkate alma becerisi. - Karmaşık metinleri yazılı veya sözlü olarak (konuşmalar, karşılıklı konuşmalar, açıklamalar, röportajlar, tartışmalar) üretmek, sunmak veya anlamak için yardımcıları (notlar, şemalar, haritalar gibi) kullanmak için gereken beceriler.

7) Girişimcilik Yeterliği; • Diğerleri ile etkin bir biçimde iletişim kurabilme ve tartışabilme becerisi, bilgiye dayalı karar vermenin parçası olarak belirsizlik, muğlaklık ve riskle başa çıkma becerisi önemlidir.		
3. “Teknoloji Okuryazarlığı” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	P21-2007
1. Dijital Çağ Okuryazarlığı • Teknoloji Okuryazarlığı: Teknolojinin ne olduğu, nasıl çalıştığı, hangi amaçlara hizmet edebileceği ve belirli hedeflere ulaşmak için nasıl verimli ve etkili bir şekilde kullanılabileceği hakkındaki bilgi.	1- Araçları Etkileşimli Olarak Kullanma C. Teknolojiyi (interaktif) etkileşimli olarak kullanma becerisi Teknolojinin etkileşimli kullanımı, bireylerin teknolojileri günlük yaşamlarında kullanabilecekleri yeni yollar konusunda farkındalık gerektirir. Bilgi ve iletişim teknolojisi, insanların birlikte çalışma (konumun önemini azaltarak), bilgiye erişim (çok sayıda bilgi kaynağını anında erişilebilir hale getirerek) ve başkalarıyla etkileşime girme (düzenli olarak dünyanın dört bir yanından insanların ilişkilerini ve ağlarını kolaylaştırarak) şeklini dönüştürme potansiyeline sahiptir. Böylece bir potansiyeli kullanmak için, bireylerin sadece İnternet’i kullanmak, e-posta göndermek vb. için gereken temel teknik becerilerin ötesine geçmeleri gerekecektir.	Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri Bilgi, İletişim ve Teknoloji (BİT) Okuryazarlığı Teknolojiyi Etkili Kullanma • Bilgiyi araştırmak, düzenlemek, değerlendirmek ve iletmek için teknolojiyi bir araç olarak kullanma. • Bilgi ekonomisinin başarılı bir şekilde işlemesi için bilgiye erişmek, yönetmek, entegre etmek, değerlendirmek ve oluşturmak için dijital teknolojileri (bilgisayarlar, PDA’lar, medya oynatıcılar, GPS, vb.), İletişim / ağ oluşturma araçlarını ve sosyal ağları uygun şekilde kullanma. Bilgi teknolojilerine erişim ve kullanımla ilgili etik / yasal konular hakkında temel bir anlayış uygulama.
AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
4) Dijital Yeterlilik; • Dijital yeterlilik, Bilgi Toplumu Teknolojisinin iş, eğlence ve iletişim için güvenli ve eleştirel kullanımını içerir. • Dijital yeterlilik, BİT alanındaki temel becerilerle desteklenir: bilgiyi elde etmek, değerlendirmek, depolamak, üretmek, sunmak ve karşılıklı bilgi alış verişini yapmak ve İnternet üzerinden işbirliğine dayalı ağlarda iletişim kurmak ve bunlara katılmak için bilgisayarların kullanılması. • Bireyler karmaşık bilgileri üretmek, sunmak ve anlamak	6. Teknoloji Uygulamaları ve Kavramları Öğrenciler teknoloji kavramları, sistemleri ve uygulamaları hakkında güçlü, sağlam bir anlayış sergilerler. Öğrenciler: a. teknoloji sistemlerini anlar ve kullanırlar. b. Uygulamaları etkin ve verimli bir şekilde seçer ve kullanırlar. c. Sistem ve uygulamalardaki sorunları giderirler. d. Mevcut bilgiyi yeni teknolojileri öğrenmeye aktarırlar. 2016: 1. Yetkin Öğrenen Öğrenciler bilimin ışığı	Çalışma İçin Araçlar: 2. BİT okuryazarlığı Teknolojiyi Etkili Kullanma • Bilgiyi araştırmak, düzenlemek, değerlendirmek ve iletmek için teknolojiyi bir araç olarak kullanma. • Bilgi ekonomisinin başarılı bir şekilde işlemesi için bilgiye erişmek, yönetmek, entegre etmek, değerlendirmek ve oluşturmak için dijital teknolojileri (bilgisayarlar, PDA’lar, medya oynatıcılar, GPS, vb.), İletişim / ağ oluşturma araçlarını ve sosyal ağları uygun şekilde kullanma. • Bilgi teknolojilerine erişim ve kullanımla ilgili etik / yasal

için araçları kullanabilme becerisine ve İnternet tabanlı hizmetlere erişebilme, araştırabilme ve kullanabilme becerisine sahip olmalıdır. 3) Matematiksel Yeterlilik ve Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlilikler; - Beceriler, bir amacı başarmak veya kanıta dayalı bir karara ya da sonuca ulaşmak için bilimsel verilerin yanı sıra teknolojik araç ve makineleri kullanabilme becerisini içerir. 2018: 4) Dijital Yeterlilik; - Dijital yeterlilik; iş yaşamında öğrenmeyi ve topluma katılımı sağlamak için dijital teknolojilerin güvenli, eleştirel ve sorumlu olarak kullanımını ve bu teknolojilerle ilgilenmeyi içerir. - Bireyler, aktif vatandaşlık ve sosyal katılımlarını, diğerleriyle işbirliklerini ve kişisel, sosyal ve ticari amaçlara yönelik yaratıcılıklarını desteklemek için dijital teknolojileri kullanabilmelidir	doğrultusunda teknolojiden yararlanarak hedeflerini seçerken o hedefleri başarırken ve örneklerken etkin bir rol oynarlar. Öğrenciler: a. kişisel öğrenme hedeflerini saptarlar, teknolojiyi kullanarak bu hedeflere ulaşacak stratejileri belirlerler ve kazanımlarını arttırmak için bu stratejileri öğrenme sürecine yansıtırlar. c. çalışmalar hakkında bilgi sağlayacak ve çalışmalarını geliştirecek geribildirimler almak ve öğrendiklerini farklı yollarla göstermek için teknolojiden yararlanırlar. d. teknoloji işlemlerinin temel kavramlarını anlarlar, seçim yapma yeteneklerini ortaya koyarlar, mevcut teknolojileri kullanırlar ve aksaklıkları giderirler, yeni ortaya çıkan teknolojileri araştırmak için bilgilerini kullanırlar. 3. Bilgiyi Düzenleyen c. çeşitli araçlar ve yöntemler kullanarak dijital kaynaklardan bilgi araştırıp, aralarında anlamlı bağlantılar veya sonuçlar çıkartılabilecek veriler toplarlar. 5. Bilişimsel Düşünen Öğrenciler teknoloji yöntemlerinin çözüm geliştirme ve çözümleri test etme gücünden yararlanarak sorunları anlayacak ve çözecek stratejiler geliştirirler ve kullanırlar.	konular hakkında temel bir anlayış uygulama.
4. “Sosyal ve Kültürel Beceriler” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003 1. Dijital Çağ Okuryazarlığı Çok Kültürlü Okuryazarlık: Kişinin kendi kültürünün ve başkalarının kültürlerinin gelenekleri, değerleri ve inançlarındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlama ve takdir etme becerisi. 3. Etkili İletişim Bireylerarası İlişki Becerileri: Sosyal etkileşimler sırasında veya sosyal-etkileşimli bir bağlamda kişinin ve başkalarının duygularını, motivasyonlarını ve davranışlarını okuma ve	P21-2007 Yaşam ve Kariyer Becerileri Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler Başkalarıyla Etkili Etkileşim Kurma - Ne zaman dinlemenin ve ne zaman konuşmanın uygun olduğunu bilme. - Saygın ve profesyonel bir şekilde davranma. Farklı Takımlarla Etkili Bir Şekilde Çalışma - Kültürel farklılıklara saygı duyma ve çeşitli sosyal ve kültürel geçmişlerden gelen insanlarla etkili biçimde çalışma. - Farklı fikir ve değerlere açık	NETS/ISTE-2007-2016 2. İletişim ve İşbirliği c. Diğer kültürleri öğrenenler ile ilişki kurarak kültürel anlayış ve küresel farkındalık geliştirirler. 5. Dijital Vatandaşlık Öğrenciler teknolojiyle ilgili insani, kültürel ve toplumsal sorunları anlar ve yasal ve etik davranışları gösterirler. Öğrenciler: a. Bilgi ve teknolojinin güvenli, yasal ve sorumlu kullanımını savunur ve uygularlar. b. İşbirliğini, öğrenmeyi ve üretkenliği destekleyen teknolojiyi kullanmaya karşı olumlu bir tutum sergilerler. c. Hayat boyu öğrenme için kişisel

yönetme becerisi. • Kişisel Sorumluluk: Teknolojiyle ilgili yasal ve etik konular hakkında bilgi derinliği ve geçerliliği, kişinin bu bilgiyi bir vatandaş, bir aile ve topluluk üyesi, bir öğrenen ve bir çalışan olarak denge, bütünlük ve yaşam kalitesini elde etmek için uygulama becerisi.	görüşlülükle yanıt verme. • Yeni fikirler yaratmak ve hem yeniliği hem de işin kalitesini artırmak için sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanma.	sorumluluk sergilerler. 2016: 2. Dijital Vatandaş b. teknolojiyi kullanırken, online sosyal iletişim sırasında ve network ağındaki cihazları kullanırken olumlu, güvenli, yasal ve etik davranış sergilerler.
AB-2006-2018	OECD-DeSeCo-2005	ATCS-KSAVE-2010
6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; • Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri, kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yeterlilikleri içerir ve bireyleri sosyal hayata ve çalışma hayatına, özellikle de giderek çeşitlenen toplumlara etkili ve yapıcı bir şekilde katılmaları ve gerektiğinde çatışmaları çözmeleri için donanımlı hale getiren tüm davranış biçimlerini kapsar. • Sosyal yeterliliğin temel becerileri, farklı ortamlarda yapıcı iletişim kurabilme, hoşgörü gösterebilme, farklı bakış açılarını ifade edebilme ve anlayabilme, güven yaratabilerek tartışabilme ve empati kurma becerisini içerir. • Vatandaşlık yeterliliği, sosyal ve politik kavramlar ve yapılar hakkındaki bilgiye ve aktif ve demokratik katılıma bağlılığa dayanan sivil hayata tam olarak katılabilmeleri için bireyleri donanımlı hale getirir. İlişkili Temel Beceriler: • Vatandaşlık yeterliliği için beceriler, kamusal alanda başkalarıyla etkin bir şekilde iletişim kurabilme ve yerel ve daha geniş topluluğu etkileyen problemleri çözme konusunda dayanışma ve ilgi gösterebilme becerisiyle ilgilidir. Bu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi ve yerelden ulusal ve Avrupa düzeyine kadar her düzeyde özellikle oylama yoluyla karar vermenin yanı sıra topluluk veya yerel	2-Heterojen Gruplarda Etkileşim Kurma "Sosyal yeterlilikler", "sosyal beceriler", "kültürlerarası yeterlilikler" veya "yumuşak beceriler" gibi terimlerle ilişkili birçok özelliği ele alırlar. A. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurma becerisi B. İşbirliği, ekip çalışması yapma becerisi C. Çatışmaları yönetme ve çözme becerisi 3-Özerk Davranma Genel olarak özerklik, geleceğe yönelik bir yönelim ve kişinin çevresine, sosyal dinamiklere ve oynadığı ve oynamak istediği rollere ilişkin farkındalığını gerektirir. Sağlam bir benlik kavramına ve ihtiyaçları ve istekleri irade eylemlerine çevirme yeteneğine sahip olduğunu varsayar: karar, seçim ve eylem. C. Hakları, çıkarları, sınırları ve ihtiyaçları savunma ve sahiplenme becerisi Bir yandan, bu yeterlilik öz-yönelimli haklar ve ihtiyaçlarla ilgilidir; öte yandan, toplumun bir üyesi olarak bireyin hakları ve ihtiyaçları ile de ilgilidir (örneğin, demokratik kurumlara ve yerel ve ulusal siyasi süreçlere aktif olarak katılmak). Bu yeterlilik, örneğin aşağıdakileri yapabilme becerisini ifade eder: • Kişinin kendi çıkarlarını anlama (örneğin bir seçimde); • Bir vakanın dayandırılacağı yazılı kuralları ve ilkeleri bilme; • İhtiyaçların ve hakların tanınması için argümanlar oluşturma; ve	Dünyada Yaşam 3. Kişisel ve sosyal sorumluluk - kültürel farkındalık ve yeterlilik dâhil • Kendisi ve ailesi için sağlığı, hijyeni ve beslenmeyi nasıl koruyacağı bilgisi. • Farklı sosyal durumlarda yapıcı bir şekilde iletişim kurma becerisi (başkalarının görüş ve davranışlarına hoşgörü; bireysel ve toplu sorumluluk bilinci). • Diğer bireylerde güven ve empati yaratma becerisi. • Kişinin hayal kırıklığını yapıcı bir şekilde ifade etme becerisi (saldırganlığın ve şiddetin veya kendine zarar veren davranış kalıplarının kontrolü). • Mesleki ve kişisel yaşam alanları arasında bir dereceye kadar ayrılık sağlama ve profesyonel çatışmanın kişisel alanlara aktarılmasına direnme becerisi. • Dünyanın geri kalanının kültürel kimliğiyle etkileşim içinde olan ulusal kültürel kimliğin bilinci ve anlayışı; Çeşitliliğin neden olduğu farklı bakış açılarını görme ve anlama ve kişinin kendi görüşlerine yapıcı bir şekilde katkıda bulunma becerisi. • Müzakere becerisi. 1. Vatandaşlık - yerel ve küresel • Topluluk / mahalle faaliyetlerine ve ulusal ve uluslararası düzeyde de karar alma süreçlerine katılım; seçimlerde oy kullanma. • Yerel veya daha geniş toplumu etkileyen sorunlara ilgi göstererek ve bu sorunların çözülmesine yardımcı olarak dayanışma sergileme becerisi. • Kamusal alanda kurumlarla etkin bir şekilde etkileşim kurma becerisi. • Kendi ülkesi ve uluslararası

faaliyetlere yapıcı katılımı içerir. 8) Kültürel Farkındalık ve İfade - İlgili beceriler hem takdir hem de ifade ile ilgilidir: Sanat eserlerinin ve performansların takdir edilmesi ve beğenilmesi ve kişinin doğuştan gelen yeteneklerini kullanarak çeşitli medya aracılığıyla kendini ifade etmesi. - Beceriler aynı zamanda kişinin kendi yaratıcı ve ifade edici bakış açılarını başkalarının görüşleriyle ilişkilendirebilme ve kültürel faaliyetlerdeki sosyal ve ekonomik fırsatları belirleyebilme ve gerçekleştirebilme becerisini içerir. - Kültürel ifade, çeşitli profesyonel alanlara aktarılabilen yaratıcı becerilerin gelişimi için gereklidir. 2018: 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği; - Hem işbirlikçi ve hem de bağımsız olarak öğrenme ve çalışma, kendi öğrenmesini organize etme, sürdürme, değerlendirme ve paylaşma, gerektiğinde destek arama ve kendi kariyeri ile sosyal etkileşimlerini etkin yönetme becerilerini içerir. 6) Vatandaşlık Yeterliği; - Vatandaşlık yeterliği; sorumlu vatandaşlar olarak davranabilme ile sosyal, ekonomik, yasal ve politik kavramlar ve yapılar ile küresel gelişmeleri ve sürdürülebilirliği anlamaya dayanan sivil ve sosyal hayata tam olarak katılabilmek becerisidir. 8) Kültürel Farkındalık ve İfade Yeterliği; - Kültürel farkındalık ve ifade yeterliği, fikirlerin ve anlamların, farklı kültürlerde ve bir dizi sanat ve diğer kültürel formlar aracılığıyla nasıl yaratıcı bir şekilde ifade	- Düzenlemeler veya alternatif çözümler önerme. A. Büyük resmin içinde hareket etme becerisi Bu yeterlilik, örneğin bireylerin şunları yapmasını gerektirir: - Kalıpları-desenleri-modeli-örgüyü anlama - İçinde bulunulan sistem hakkında fikir sahibi olma (yani yapılarını, kültürünü, uygulamalarını ve resmi ve gayri resmi kurallarını ve beklentilerini ve yasaları ve düzenlemeleri ve ayrıca yazılı olmayan sosyal normları, ahlaki kuralları anlama da dahil olmak üzere bu sistemde oynadıkları rolleri, davranışlar ve protokolü anlama.) Haklarla ilgili anlayışı, eylemler üzerindeki kısıtlamaların bilgisiyle tamamlar; - Kişinin kendi eylemlerinin doğrudan ve dolaylı sonuçlarını tanımlama; ve - Bireysel ve paylaşılan normlar ve hedeflerle ilgili potansiyel sonuçları üzerine düşünerek farklı eylem yolları arasından seçim yapma	programların sunduğu fırsatlardan yararlanma becerisi.

edildiğine ve iletildiğine yönelik anlayışa sahip olma ve saygı duymayı kapsamaktadır. • Kendi düşünceleri ile toplumdaki rolüne ve yerine dair hislerini çeşitli ortamlarda ve yollarla anlama, geliştirme ve ifade etme ile meşgul olmayı içerir. • Beceriler; simgesel ve soyut fikirleri, tecrübeleri ve duyguları bir dizi sanatsal ve diğer kültürel formlarda empatiyle ifade etme ve yorumlama becerisini içerir. • Beceriler ayrıca, sanatsal ve diğer kültürel formlar aracılığıyla kişisel, sosyal ya da ticari değer için fırsatları tanımlama ve gerçekleştirme becerisi ile bireysel ve toplu olarak yaratıcı süreçlere katılma becerisini de içermektedir.		

5. “Yaratıcılık ve İnovasyon (Yenilikçilik)” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

P21-2007	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri Yaratıcılık ve Yenilikçilik Yaratıcı Düşünme • Çok çeşitli fikir oluşturma tekniklerini kullanma (beyin fırtınası gibi). • Yeni ve değerli fikirler üretme (hem artan hem de radikal fikirler). • Yaratıcı çabaları geliştirme ve en üst seviyeye çıkarmak için, kendi fikirlerini detaylandırma, geliştirme, analiz etme ve değerlendirme. Başkalarıyla Yaratıcı Bir Şekilde Çalışma • Yeni fikirleri etkili bir şekilde geliştirme, uygulama ve başkalarına iletme. • Yeni ve farklı bakış açılarına açık ve duyarlı olma; grup girdisini ve geri bildirimini çalışmaya dâhil etme. • Çalışmada özgünlük ve yaratıcılık gösterme ve yeni fikirleri benimsemek için gerçek dünyadaki sınırlarını anlama. • Başarısızlığı öğrenme için bir fırsat olarak görme; Yaratıcılığın ve yenilikçiliğin	1. Yaratıcılık ve Yenilikçilik Öğrenciler yaratıcı düşünmeyi, bilgi oluşturmaya gösterirler ve teknolojiyi kullanarak yenilikçi ürünler ve süreçler geliştirirler. Öğrenciler: a. Yeni fikirler, ürünler veya süreçler oluşturmak için mevcut bilgileri uygularlar. b. Kişisel veya grup ifadesinin bir yolu olarak orijinal eserler yaratırlar. c. Karmaşık sistemleri ve sorunları keşfetmek için modelleri ve simülasyonları kullanırlar. d. Eğilimleri ve tahmin olasılıklarını tanımlarlar. 2016: 4. Yaratıcı Tasarımcı Öğrenciler yeni, yararlı veya yaratıcı çözümler bularak sorunları belirlemek ve çözmek için çeşitli teknolojileri kullanırlar. Öğrenciler: a. fikir üretmek, kuramları test etmek, yaratıcı ürünler ortaya koymak veya gerçek sorunları çözmek için üzerinde dikkatle düşünülmüş bir tasarım sürecini bilirler ve uygularlar.	Düşünme Yolları- Yöntemleri- Biçimleri: "Düşünme yolları" altındaki üç beceri kategorisi ile birlikte, düşüncenin kavramsallaştırılmasında ileriye doğru bir çabayı temsil eder. Bu beceriler, üst düzey düşünme becerilerini vurgular ve hatırlama ve çıkarım yapma gibi daha basit becerileri içerir. Bu becerilerin önemli bir özelliği, daha fazla odaklanma ve derinlemesine düşünme gerektirmeleridir. 1. Yaratıcılık ve yenilikçilik-inovasyon Yaratıcı düşünme • Yeni ve değerli fikirler oluşturma (hem artan hem de radikal kavramlar). • Yaratıcı çabaları geliştirmek ve en üst düzeye çıkarmak için kendi fikirlerini ayrıntılandırabilme, düzeltilebilir, analiz edilebilir ve değerlendirilebilir. Başkalarıyla yaratıcı bir şekilde çalışma • Yeni fikirleri etkili bir şekilde geliştirme, uygulama ve başkalarına aktarma. • Yenilikçiliğin ve yaratıcılığın önündeki tarihsel ve kültürel

küçük başarıların ve sık yapılan hataların uzun vadeli, döngüsel bir süreci olduğunu anlama. Yenilikleri Gerçekleştirme/Uygulama İnovasyonun gerçekleşeceği alana somut ve yararlı bir katkı sağlamak için yaratıcı fikirlere göre hareket etme.	c. bir döngü içindeki tasarım sürecinin bir parçası olarak, ilk örnekleri geliştirirler, test ederler ve bunlarda rötuş yaparlar. d. belirsizlikleri hoşgörülle karşılarlar, azimli olurlar ve açık uçlu sorunlarla uğraşma becerisine sahip olduklarını gösterirler.	engellere karşı duyarlı olma. Yenilikleri uygulama Yenilikçi ve yaratıcı fikirleri, etkisi olan ve benimsenebilecek biçimlerde geliştirme.
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	OECD-DeSeCo-2005
2. Yaratıcı Düşünme Yaratıcılık: Kişisel (yalnızca bireye özgün) veya kültürel (çalışmanın bir kültür alanına uzmanlar tarafından onaylanan önemli bir katkıda bulunduğu) gerçekten yeni olan bir şeyi ortaya çıkarma eylemi.	Bu Referans Çerçevesi boyunca uygulanan eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif, problem çözme, risk değerlendirme, karar alma ve duyguların yapıcı yönetimi gibi bir dizi beceri temaları vardır ve bu beceriler sekiz anahtar yeterliliğin hepsinde rol oynamaktadır. 7) İnisiyatif Duygusu ve Girişimcilik; - İnisiyatif ve girişimcilik duygusu, bir bireyin fikirleri eyleme dönüştürme yeteneğini ifade eder. - Hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme becerisinin yanında yaratıcılığı, yenilikçiliği ve risk almayı içerir. 6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; - Bu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi ve yerelden ulusal ve Avrupa düzeyine kadar her düzeyde özellikle oylama yoluyla karar vermenin yanı sıra topluluk veya yerel faaliyetlere yapıcı katılımı içerir. 2018: 7) Girişimcilik Yeterliği; - Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur. - Girişimcilik becerileri; hayal gücü, stratejik düşünme ve problem çözme içeren yaratıcılık ve gelişen yaratıcı süreçler ve yenilikçilik kapsamında eleştirel ve yapıcı düşünme üzerine kuruludur.	X
6. “Eleştirel Düşünme” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		

P21-2007	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri Akıl Yürütme - Karşılaşılan durumlara uygun olarak çeşitli akıl yürütme türleri (tümevarım, tümdengelim gibi) kullanma. Düşünme Sistemlerini Kullanma - Karmaşık sistemlerde genel sonuçlar üretmek için bir bütünün parçalarının birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini analiz etme. Yargıda Bulunma ve Karar Verme - Kanıtları, argümanları, iddiaları ve inançları etkili bir şekilde analiz etme ve değerlendirme. - Başlıca alternatif bakış açılarını analiz etme ve değerlendirme. - Bilgi ve argümanlar arasında bağlantı kurma ve sentezleme. - Bilgileri yorumlama ve en iyi analize dayalı sonuçlar çıkarma. - Öğrenme deneyimleri ve süreçleri üzerine eleştirel bir şekilde düşünme.	4. Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Karar Verme Öğrenciler, araştırma planlamak ve yürütmek, projeleri yönetmek, problemleri çözmek ve uygun dijital araçları ve kaynakları kullanarak bilinçli kararlar almak için eleştirel düşünme becerilerini kullanırlar. Öğrenciler: - Araştırma için gerçek problemleri ve önemli soruları belirler ve tanımlarlar. - Bir projeyi çözmek veya tamamlamak için etkinlikleri planlar ve yönetirler. - Çözümleri belirlemek ve/veya bilinçli kararlar vermek için veriyi toplar ve analiz ederler. - Alternatif çözümleri keşfetmek için birden çok süreç ve farklı bakış açıları kullanırlar.	Düşünme Yolları- Yöntemleri-Biçimleri: 2. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme Akıl Yürütme - Karşılaşılan durumlara uygun olarak çeşitli akıl yürütme türleri (tümevarım, tümdengelim gibi) kullanma. Düşünme Sistemlerini Kullanma - Karmaşık sistemlerde genel sonuçlar üretmek için bir bütünün parçalarının birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini analiz etme. Fikirleri inceleme, argümanları tanımlama ve analiz etme. - Bilgi ve argümanlar arasında sentezleme ve bağlantı kurma. - Bilgileri yorumlama ve en iyi analize dayalı sonuçlar çıkartma. Bilgileri kategorilere ayırma, kodunu çözme ve netleştirme. - Kanıtları, argümanları, iddiaları ve inançları etkili bir şekilde analiz etme ve değerlendirme. - Başlıca alternatif bakış açılarını analiz etme ve değerlendirme. - Değerlendirme.İddiaları ve argümanları değerlendirme - Anlam çıkarma. Kanıtları sorgulama, alternatifleri varsayma ve sonuçlara varma. - Açıklama. Sonuçları belirtme, prosedürleri gerekçelendirme ve argümanlar sunma. - Kendi kendini düzenleme, kendi kendini inceleme ve kendi kendini düzeltme.
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	OECD-DeSeCo-2005
2. Yaratıcı Düşünme Üst Düzey Düşünme ve Güçlü (mantıklı) Akıl Yürütme: Çeşitli akademik alanlara ve problem çözme bağlamlarına uygulanan analiz, karşılaştırma, çıkarım ve yorumlama, değerlendirme ve sentezle ilgili bilişsel süreçler.	Bu Referans Çerçevesi boyunca uygulanan eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif, problem çözme, risk değerlendirme, karar alma ve duyguların yapıcı yönetimi gibi bir dizi beceri temaları vardır ve bu beceriler sekiz anahtar yeterliliğin hepsinde rol oynamaktadır. 5) Öğrenmeyi Öğrenmek; Bu, kişinin öğreniminin, kariyerinin ve çalışma modellerinin etkili bir şekilde yönetilmesini ve özellikle öğrenmeye devam edebilme, uzun vadede odaklanabilme ve öğrenmenin amaçları ve hedefleri üzerinde eleştirel düşünme becerisini gerektirir.	X

	6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; • Bu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi ve yerelden ulusal ve Avrupa düzeyine kadar her düzeyde özellikle oylama yoluyla karar vermenin yanı sıra topluluk veya yerel faaliyetlere yapıcı katılımı içerir. 2018: 1) Okuryazarlık Yeterliği; • Eleştirel düşünme ve bilgiyi değerlendirme ve bu bilgilerle çalışma becerisini kapsar. 7) Girişimcilik Yeterliği; • Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur. • Girişimcilik becerileri; hayal gücü, stratejik düşünme ve problem çözme içeren yaratıcılık ve gelişen yaratıcı süreçler ve yenilikçilik kapsamında eleştirel ve yapıcı düşünme üzerine kuruludur. 4) Dijital Yeterlilik; • Bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve işbirliği, medya okuryazarlığı, dijital içerik oluşturma (programlama dâhil), güvenlik (dijital refah ve siber güvenlikle ilgili yeterlilikler dâhil), fikri mülkiyetle ilgili sorular, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi içerir. 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği; • Beceriler; kendi kapasitesini tanımlayabilme, karmaşıklığa odaklanma ve karmaşıklıkla başa çıkma, eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini içerir. 6) Vatandaşlık Yeterliği; • Eleştirel düşünme ve bütünsel problem çözme becerilerinin yanı sıra toplumsal etkinliklerde, yerel ve ulusal düzeyden Avrupa ve uluslararası düzeye kadar tüm düzeylerde karar verme ile görüş ve yapıcı katılım geliştirme becerilerini	

	kapsamaktadır. • Medyanın geleneksel ve yeni biçimlerine erişme, bunlar hakkında eleştirel anlayışa sahip olma ve bunlarla etkileşime geçme ve demokratik toplumlarda medyanın rolü ve işlevlerini anlama yeteneğini de içermektedir.	
7. “Problem Çözme” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları		
P21-2007	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerileri Problemleri Çözme • Hem geleneksel hem de yenilikçi yollarla farklı türde aşına olunmayan sorunları çözme. • Çeşitli bakış açılarını açıklığa kavuşturan ve daha iyi çözümlere götüren önemli soruları belirleme ve bunları sorma	4. Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Karar Verme Öğrenciler, araştırma planlamak ve yürütmek, projeleri yönetmek, problemleri çözmek ve uygun dijital araçları ve kaynakları kullanarak bilinçli kararlar almak için eleştirel düşünme becerilerini kullanırlar. Öğrenciler: - Araştırma için gerçek problemleri ve önemli soruları belirler ve tanımlarlar. - Bir projeyi çözmek veya tamamlamak için etkinlikleri planlar ve yönetirler. - Çözümleri belirlemek ve/veya bilinçli kararlar vermek için veriyi toplar ve analiz ederler. - Alternatif çözümleri keşfetmek için birden çok süreç ve farklı bakış açıları kullanırlar.	Düşünme Yolları- Yöntemleri-Biçimleri: 2. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme Akıl Yürütme • Karşılaşılan durumlara uygun olarak çeşitli akıl yürütme türleri (tümevarım, tümdengelim gibi) kullanma. Düşünme Sistemlerini Kullanma • Karmaşık sistemlerde genel sonuçlar üretmek için bir bütünün parçalarının birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini analiz etme. Fikirleri inceleme, argümanları tanımlama ve analiz etme. • Bilgi ve argümanlar arasında sentezleme ve bağlantı kurma. • Bilgileri yorumlama ve en iyi analize dayalı sonuçlar çıkartma. Bilgileri kategorilere ayırma, kodunu çözme ve netleştirme. • Kanıtları, argümanları, iddiaları ve inançları etkili bir şekilde analiz etme ve değerlendirme. • Başlıca alternatif bakış açılarını analiz etme ve değerlendirme. • Değerlendirme.İddiaları ve argümanları değerlendirme • Anlam çıkarma. Kanıtları sorgulama, alternatifleri varsayma ve sonuçlara varma. • Açıklama. Sonuçları belirtme, prosedürleri gerekçelendirme ve argümanlar sunma. • Kendi kendini düzenleme, kendi kendini inceleme ve kendi kendini düzeltme.
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	OECD-DeSeCo-2005
2. Yaratıcı Düşünme Üst Düzey Düşünme ve Güçlü (mantıklı) Akıl Yürütme: Çeşitli akademik alanlara ve problem çözme bağlamlarına uygulanan analiz, karşılaştırma, çıkarım ve yorumlama,	Bu Referans Çerçevesi boyunca uygulanan eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif, problem çözme, risk değerlendirme, karar alma ve duyguların yapıcı yönetimi gibi bir dizi beceri temaları vardır ve bu beceriler	X

değerlendirme ve sentezle ilgili bilişsel süreçler.	sekiz anahtar yeterliliğin hepsinde rol oynamaktadır. 3) Matematiksel Yeterlilik ve Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlilikler; - Matematiksel yeterlilik, günlük yaşamdaki problemleri çözmek için matematiksel düşünceyi geliştirebilme ve uygulayabilme becerisidir. 2018: 7) Girişimcilik Yeterliği; - Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur. - Girişimcilik becerileri; hayal gücü, stratejik düşünme ve problem çözme içeren yaratıcılık ve gelişen yaratıcı süreçler ve yenilikçilik kapsamında eleştirel ve yapıcı düşünme üzerine kuruludur. 4) Dijital Yeterlilik; - Bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve işbirliği, medya okuryazarlığı, dijital içerik oluşturma (programlama dâhil), güvenlik (dijital refah ve siber güvenlikle ilgili yeterlilikler dâhil), fikri mülkiyetle ilgili sorular, problem çözme ve eleştirel düşünmeyi içerir. 6) Vatandaşlık Yeterliği; - Eleştirel düşünme ve bütünsel problem çözme becerilerinin yanı sıra toplumsal etkinliklerde, yerel ve ulusal düzeyden Avrupa ve uluslararası düzeye kadar tüm düzeylerde karar verme ile görüş ve yapıcı katılım geliştirme becerilerini kapsamaktadır.	
8. “Üretkenlik” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
AB-2006-2018	OECD-DeSeCo-2005	ATCS-KSAVE-2010
X	X	X
Metiri-enGauge-2003	P21-2007	NETS/ISTE-2007-2016
4. Yüksek Üretkenlik Amaca Uygun, Yüksek Kaliteli Ürünler Üretme Becerisi: Gerçek amaçlara hizmet eden ve öğrencilerin gerçek dünya	Yaşam ve Kariyer Becerileri Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik Proje Yönetimi Engeller ve rekabetçi baskılar karşısında bile hedefler	1. Yaratıcılık ve Yenilikçilik a. Yeni fikirler, ürünler veya süreçler oluşturmak için mevcut bilgileri uygularlar. b. Kişisel veya grup ifadesinin bir yolu olarak orijinal eserler

sorunlarını çözmek veya bunlarla ilgili iletişim kurmak için gerçek dünya araçlarını kullanmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan entelektüel, bilgilendirici veya maddesel ürünler üretme becerisi. Bu ürünler, herhangi bir medyada (baskı, video, Web, sözlü sunum) ikna edici iletişimi, kaynakların daha kullanılabilir formlara (veritabanları, grafikler, simülasyonlar) sentezini, veya kişinin kendi ve başkalarının anlayışını geliştirdiği bilinenlerin üzerine inşa edilen soruların iyileştirilmesi.	belirleme ve bunlara ulaşma. - Amaçlanan sonuca ulaşmak için işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme. Sonuçlar Üretme - Aşağıdakileri yapma becerileri de dâhil olmak üzere, yüksek kaliteli ürünler üretmeyle ilgili ek nitelikleri gösterme: - Olumlu ve etik bir şekilde çalışma - Zamanı ve projeleri etkili bir şekilde yönetme - Çoklu görev - Aktif olarak katılıma, dakik ve güvenilir olma - Profesyonelce ve uygun görgü kuralları ile kendini tanıtmak - Ekiplerle etkili bir şekilde birlikte çalışma ve işbirliği yapma - Takım farklılıklarına saygı gösterme ve takdir etme - Sonuçlardan sorumlu olma	yaratırlar. 5. Dijital Vatandaşlık b. İşbirliğini, öğrenmeyi ve üretkenliği destekleyen teknolojiyi kullanmaya karşı olumlu bir tutum sergilerler. 6. Teknoloji Uygulamaları ve Kavramları b. Uygulamaları etkin ve verimli bir şekilde seçer ve kullanırlar. 2016: 4. Yaratıcı Tasarımcı c. bir döngü içindeki tasarım sürecinin bir parçası olarak, ilk örnekleri geliştirirler, test ederler ve bunlarda rötuş yaparlar.

9. “Öğrenmeyi Öğrenme” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	P21-2007
X	X	X
AB-2006-2018	ATCS-KSAVE-2010	NETS/ISTE-2007-2016
5) Öğrenmeyi Öğrenmek; - Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenimini organize etmek için hem bireysel hem de grup içinde zamanı ve bilgiyi etkin bir şekilde kullanarak öğrenmeye devam edebilme ve bunu sürdürebilme becerisidir. - Bu yeterlilik, başarılı bir şekilde öğrenmek için kişinin öğrenme süreci ve ihtiyaçlarının farkında olmasını, mevcut fırsatları belirlemesini ve engellerin üstesinden gelebilme becerisini içerir. - Öğrenmeyi öğrenme becerileri, öncelikle daha ileri düzeyde öğrenme için gerekli olan okuryazarlık, aritmetik ve BİT becerileri gibi temel becerilerin edinilmesini gerektirir. - Kişi bu becerilere dayanarak yeni bilgi ve becerilere erişebilmeli, kazanabilmeli, işleyebilmeli ve özümseyebilmelidir. - Bireyler kendi öğrenmelerini organize edebilmeli, kendi	Düşünme Yolları- Yöntemleri-Biçimleri: 3. Öğrenmeyi öğrenmek, Üstbilis Öğrenmeyi öğrenme ve üstbilis, en sık olarak bire bir durumlarda uygulanan sesli düşünme protokolleri ile ölçülmüştür. Açıktır ki, bu metodoloji büyük ölçekli değerlendirmeler için uygun değildir. Ancak teknoloji, öz değerlendirme ve öz düzenlemeli öğrenmeyi içeren 'öğrenmeyi öğrenmeyi' desteklemek ve değerlendirmek için kullanılabilir. Genel olarak öğrenme ve kariyerlerin etkili öz yönetimi. - Öğrenme sürecinde öğrenmeye, özerkliğe, disipline, azime ve bilgi yönetimine zaman ayırma becerisi. - Uzun ve kısa süreler için konsantre olma becerisi. - Öğrenmenin hedefi ve amacı üzerine eleştirel düşünme becerisi. - Sözlü iletişimi desteklemek için uygun araçları (tonlama, jest, mimik vb.) kullanarak ve	X

çalışmalarını değerlendirebilmeli ve uygun olduğunda tavsiye, bilgi ve destek alabilmelidir. 2018: 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği; • Kişisel, sosyal ve öğrenmeyi öğrenme yeterliği; kişinin kendini derinlemesine düşünebilme, zamanı ve bilgiyi etkin yönetebilme, yapıcı bir yolla diğerleriyle çalışabilme, dirençli olabilme ve kendi öğrenimini ve kariyerini yönetebilme becerisidir. • Belirsizlik ve karmaşıklıkla başa çıkabilme, öğrenmeyi öğrenme, kendi fiziksel ve duygusal refahını destekleyebilme, fiziksel ve ruhsal sağlığını sürdürebilme ve sağlık bilincine sahip, geleceğe dönük bir yaşam sürdürebilme, empati kurabilme ve kapsayıcı ve destekleyici bir bağlamda çatışmayı yönetebilme becerilerini içerir. • Beceriler; kendi kapasitesini tanımlayabilme, karmaşıklığa odaklanma ve karmaşıklıkla başa çıkma, eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini içerir. • Hem işbirlikçi ve hem de bağımsız olarak öğrenme ve çalışma, kendi öğrenmesini organize etme, sürdürme, değerlendirme ve paylaşma, gerektiğinde destek arama ve kendi kariyeri ile sosyal etkileşimlerini etkin yönetme becerilerini içerir.	çeşitli multimedya mesajlarını (yazılı veya sözlü dil, ses, müzik vb.) anlayıp üretmek öğrenme sürecinin bir parçası olarak iletişim kurma becerisi.	
10. “Kendini Yönlendirebilen Öğrenen Olma (Öz Yönelim)” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016
2. Yaratıcı Düşünme • Öz-Yönelim: Öğrenmeyle ilgili hedefler belirleme, bu hedeflere ulaşmak için planlama yapma, zamanı ve çabayı bağımsız olarak yönetme ile öğrenmenin kalitesini ve öğrenme deneyiminden kaynaklanan herhangi bir ürünü bağımsız	X	X

olarak değerlendirme becerisi.		
OECD-DeSeCo-2005	P21-2007	ATCS-KSAVE-2010
3-Özerk Davranma C. Hakları, çıkarları, sınırları ve ihtiyaçları savunma ve sahiplenme becerisi Bir yandan, bu yeterlilik öz-yönelimli haklar ve ihtiyaçlarla ilgilidir; öte yandan, toplumun bir üyesi olarak bireyin hakları ve ihtiyaçları ile de ilgilidir 2-Heterojen Gruplarda Etkileşim Kurma A. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurma becerisi Başkalarıyla iyi işbirliği yapmak şunları gerektirir: Duyguların etkili yönetimi - öz farkındalık ve kişinin kendi ve diğerlerinin altında yatan duygusal ve motivasyon durumlarını etkili bir şekilde yorumlayabilme	Yaşam ve Kariyer Becerileri İnisiyatif ve Öz-Yönelim Bağımsızca Çalışma - Doğrudan gözetim olmadan görevleri izleyin, tanımlayın, önceliklendirme ve tamamlama. Kendini Yönlendirebilen Öğrenenler Olma - Kişinin kendi öğrenimini ve uzmanlık kazanma fırsatlarını keşfetmek ve genişletmek için temel ustalık beceri ve / veya eğitim programının ötesine geçme. - Beceri seviyelerini profesyonel bir seviyeye çıkarmak için inisiyatif gösterme - Yaşam boyu sürecek bir süreç olarak öğrenmeye bağlılık gösterme. - Gelecekteki ilerlemeyi bildirmek için geçmiş deneyimler üzerinde eleştirel bir şekilde düşünme	Dünyada Yaşam 2. Yaşam ve kariyer Kendini Yönlendirebilen Öğrenenler Olma - Zaman içinde ve değişim ve fırsata yanıt olarak kişisel ve mesleki gelişimi belirleme ve planlama. - Kişinin kendi öğrenimini ve uzmanlık kazanma fırsatlarını keşfetmek ve genişletmek için temel ustalık beceri ve / veya eğitim programının ötesine geçme. - Beceri seviyelerini profesyonel bir seviyeye çıkarmak için inisiyatif gösterme - Yaşam boyu sürecek bir süreç olarak öğrenmeye bağlılık gösterme. - Gelecekteki ilerlemeyi bildirmek için geçmiş deneyimler üzerinde eleştirel bir şekilde düşünme Düşünme Yolları- Yöntemleri-Biçimleri: 2. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme Düşünme Sistemlerini Kullanma - Kendi kendini düzenleme, kendi kendini inceleme ve kendi kendini düzeltme. 3. Öğrenmeyi öğrenmek, Üstbilis Öğrenmeyi öğrenme ve üstbilis, en sık olarak bire bir durumlarda uygulanan sesli düşünme protokolleri ile ölçülmüştür. Açıkça ki, bu metodoloji büyük ölçekli değerlendirmeler için uygun değildir. Ancak teknoloji, öz değerlendirme ve öz düzenlemeli öğrenmeyi içeren 'öğrenmeyi öğrenmeyi' desteklemek ve değerlendirmek için kullanılabilir.Genel olarak öğrenme ve kariyerlerin etkili öz yönetimi.
11. “Planlama” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016
4. Yüksek Üretkenlik • Sonuç Alma İçin Öncelik Sırasına Koyma, Planlama ve Yönetme: Belirli bir projenin veya problemin hedeflerine verimli bir şekilde ulaşmak için organize etme becerisi	X	X
OECD-DeSeCo-2005	P21-2007	ATCS-KSAVE-2010

3-Özerk Davranma B. Yaşam planları ve kişisel projeler oluşturma ve yürütme becerisi Bu yeterlilik, hem iyimserlik hem de potansiyel anlamına gelen geleceğe yönelik bir yönelim, aynı zamanda uygulanabilir alan içinde sağlam bir temel oluşturur. Bireyler, örneğin şunları yapabilmelidir: • Bir proje tanımlama ve bir hedef belirleme; • Hem erişime sahip oldukları hem de ihtiyaçları olan kaynakları (örneğin zaman ve para) belirleme ve değerlendirme; • Hedefleri önceliklendirme ve netleştirme; • Birden çok hedefi karşılamak için gereken kaynakları dengeleme; • Geçmiş eylemlerden ders alma, gelecekteki sonuçları öngörme; ve • İlerlemeyi izleme, bir proje ilerledikçe gerekli ayarlamaları yapma	Yaşam ve Kariyer Becerileri Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik Proje Yönetimi • Engeller ve rekabetçi baskılar karşısında bile hedefler belirleme ve bunlara ulaşma. • Amaçlanan sonuca ulaşmak için işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme.	Dünyada Yaşam 2. Yaşam ve kariyer Proje Yönetimi • Engeller ve rekabetçi baskılar karşısında bile amaçlanan sonuca ulaşmak için hedefler belirleme ve bunlara ulaşma, işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme. Çalışmanın Yolları- Yöntemleri-Biçimleri: 2. İşbirliği (ekip çalışması) Proje Yönetimi • Grupça amaçlanan sonuca ulaşmak için işe öncelik verme, işi planlama ve yönetme.

12. “Değişime Uyum Sağlama” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları

OECD-DeSeCo-2005	AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016
X	X	X
Metiri-enGauge-2003	P21-2007	ATCS-KSAVE-2010
2. Yaratıcı Düşünme • Adapte Olma (Uyum) ve Karmaşıklık Yönetme: Mevcut veya gelecekteki ortamlara daha iyi uyum gösterebilmek için kişinin düşüncesini, tutumunu veya davranışını değiştirme becerisi; ve zamanın, kaynakların ve sistemlerin (ör. organizasyonel, teknolojik) kısıtlamalarını anlayıp ve bunlara bağlı kalarak birçok hedefi, görevi ve girdiyi yönetme becerisi.	Yaşam ve Kariyer Becerileri Esneklik ve Uyum Değişime Adapte Olma • Çeşitli rollere, iş sorumluluklara, zaman çizelgelerine ve bağlamlara adapte olma. • Belirsizlik ve değişen önceliklerin olduğu bir ortamda etkili bir şekilde çalışma.	Dünyada Yaşam 2. Yaşam ve kariyer Değişime Adapte Olma • Çeşitli rollerde, iş sorumluluklarda, zaman çizelgelerinde ve bağlamlarda çalışma.

13. “Uzlaşma, Sorunları Çözme” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları

OECD-DeSeCo-2005	AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016
X	X	X
Metiri-enGauge-2003	P21-2007	ATCS-KSAVE-2010
2. Yaratıcı Düşünme • Adapte Olma (Uyum) ve Karmaşıklık Yönetme: Mevcut veya gelecekteki ortamlara daha iyi uyum	Yaşam ve Kariyer Becerileri Esneklik ve Uyum Esnek Olma • Özellikle çok kültürlü ortamlarda uzlaşılabilir	Dünyada Yaşam 2. Yaşam ve kariyer Esnek Olma • Geribildirimleri etkin bir şekilde birleştirme.

gösterebilmek için kişinin düşüncesini, tutumunu veya davranışını değiştirme becerisi; ve zamanın, kaynakların ve sistemlerin (ör. organizasyonel, teknolojik) kısıtlamalarını anlayıp ve bunlara bağlı kalarak birçok hedefi, görevi ve girdiyi yönetme becerisi.	çözümlere ulaşmak için çeşitli görüş ve inançları anlama, müzakere etme ve dengeleme. • Geribildirimleri etkin bir şekilde birleştirme. • Övgü, aksilikler ve eleştirilerle olumlu bir şekilde başa çıkma.	• Uzlaşılabilir çözümlere ulaşmak için çeşitli görüş ve inançları müzakere etme ve dengeleme.

14. “Risk Alabilme” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

OECD-DeSeCo-2005	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
X	X	X
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	P21-2007
2. Yaratıcı Düşünme • Risk Alma: Hatalar yapma, alışılmadık veya popüler olmayan pozisyonları savunma veya kişinin kişisel gelişimi, bütünlüğü veya başarılarını geliştirecek şekilde bariz çözümler olmaksızın oldukça zorlu problemlerle mücadele etme istekliliği.	Bu Referans Çerçevesi boyunca uygulanan eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif, problem çözme, risk değerlendirme, karar alma ve duyguların yapıcı yönetimi gibi bir dizi beceri temaları vardır ve bu beceriler sekiz anahtar yeterliliğin hepsinde rol oynamaktadır. 7) İnisiyatif Duygusu ve Girişimcilik; • Hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme becerisinin yanında yaratıcılığı, yenilikçiliği ve risk almayı içerir. • Kişinin güçlü ve zayıf yönlerini yargılayabilme ve belirleyebilme ve gerektiğinde ve gerektiği gibi değerlendirebilme ve risk alabilme becerileri esastır. 2018: 7) Girişimcilik Yeterliliği; Diğerleri ile etkin bir biçimde iletişim kurabilme ve tartışabilme becerisi, bilgiye dayalı karar vermenin parçası olarak belirsizlik, muğlaklık ve riskle başa çıkma becerisi önemlidir.	X

15. “Liderlik” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	OECD-DeSeCo-2005
X	X	X
P21-2007	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
Yaşam ve Kariyer Becerileri Liderlik ve Sorumluluk Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme • Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma. • Ortak bir hedefe ulaşmak	5. Dijital Vatandaşlık d. Dijital vatandaşlık için liderlik sergilerler.	Dünyada Yaşam 2. Yaşam ve kariyer Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme • Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma. • Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden

için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanma. • Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme. • Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme.		yararlanma. • Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme. • Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme. Çalışmanın Yolları- Yöntemleri- Biçimleri: 2. İşbirliği (ekip çalışması) Başkalarına Rehberlik ve Liderlik Etme • Başkalarını etkilemek ve bir hedefe doğru yönlendirmek için kişilerarası ve problem çözme becerilerini kullanma. • Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanma. • Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına en iyilerine ulaşmaları için ilham verme. • Etki ve gücü kullanırken dürüstlük ve etik davranış sergileme.

16. “Anlaşmazlıkları Yönetip Çözebilme” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları

Metiri-enGauge-2003	NETS/ISTE-2007-2016	P21-2007
X	X	X
OECD-DeSeCo-2005	AB-2006-2018	ATCS-KSAVE-2010
2-Heterojen Gruplarda Etkileşim Kurma C. Çatışmaları yönetme ve çözme becerisi Bireylerin çatışma yönetimi ve çözümünde aktif rol alabilmeleri için şunları yapabilmeleri gerekir: • Muhtemel farklı pozisyonlar olduğunu kabul ederek, söz konusu konuları ve menfaatleri (örneğin güç, liyakatin tanınması, iş bölümü, eşitlik), çatışmanın kökenlerini ve tüm tarafların muhakemesini analiz etme; • Anlaşma ve anlaşmazlık alanlarını belirleme; • Sorunu yeniden çerçevelendirme ve • Hangi koşullar altında neyi bırakmaya istekli olduklarına karar vererek İhtiyaçları ve hedefleri öncelik sırasına koyma.	6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; • Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri, kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yeterlilikleri içerir ve bireyleri sosyal hayata ve çalışma hayatına, özellikle de giderek çeşitlenen toplumlara etkili ve yapıcı bir şekilde katılmaları ve gerektiğinde çatışmaları çözmeleri için donanımlı hale getiren tüm davranış biçimlerini kapsar. 2018: 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği; • Belirsizlik ve karmaşıklıkla başa çıkabilme, öğrenmeyi öğrenme, kendi fiziksel ve duygusal refahını destekleyebilme, fiziksel ve ruhsal sağlığını sürdürebilme ve sağlık bilincine sahip, geleceğe dönük bir yaşam sürdürebilme, empati kurabilme ve kapsayıcı ve destekleyici bir bağlamda	X

	çatışmayı yönetebilme becerilerini içerir. Beceriler; kendi kapasitesini tanımlayabilme, karmaşıklığa odaklanma ve karmaşıklıkla başa çıkma, eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini içerir.	
17. “Girişimcilik” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	NETS/ISTE-2007-2016
X	X	X
P21-2007	AB-2006-2018	ATCS-KSAVE-2010
21. Yüzyıl Temaları Finansal, Ekonomi, İşletme ve Girişimcilik Okuryazarlığı - Uygun kişisel ekonomik tercihlerin nasıl yapılacağını bilmek. - Ekonominin toplumdaki rolünü anlamak. - İşyeri üretkenliğini ve kariyer seçeneklerini geliştirmek için girişimcilik becerilerini kullanmak.	7) İnisiyatif Duygusu ve Girişimcilik; - İnisiyatif ve girişimcilik duygusu, bir bireyin fikirleri eyleme dönüştürme yeteneğini ifade eder. - Hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme becerisinin yanında yaratıcılığı, yenilikçiliği ve risk almayı içerir. - İnisiyatif ve girişimcilik duygusu, bireyleri yalnızca evdeki ve toplumdaki günlük hayatlarında değil, aynı zamanda yaptıkları işin farkında olmaları ve fırsatları değerlendirebilmeleri için çalışma hayatlarında da destekler. Bu duygu, sosyal veya ticari faaliyet kuran veya katkıda bulunanların ihtiyaç duyduğu daha alana özgü beceriler ve bilgiler için bir temeldir. - İnisiyatif ve girişimcilik duygusu, etik değerlerin farkındalığını içermeli ve iyi bir yönetimi teşvik etmelidir. - Beceriler proaktif proje yönetimi (örneğin planlama, organize etme, yönetme, liderlik etme ve yetkilendirme, analiz etme, iletişim, sorgulama, değerlendirme ve kaydetme becerilerini içeren), etkili temsil ve tartışma ile hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisiyle ilgilidir. Kişinin güçlü ve zayıf yönlerini yargılayabilme ve belirleyebilme ve gerektiğinde ve gerektiği gibi değerlendirebilme ve risk alabilme becerileri esastır. 2018:	X

	7) Girişimcilik Yeterliği; • Girişimcilik yeterliği, fırsatlar ve fikirlere göre hareket etme ve bunları başkaları için değerlere dönüştürme kapasitesini ifade etmektedir. • Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur. • Girişimcilik becerileri; hayal gücü, stratejik düşünme ve problem çözme içeren yaratıcılık ve gelişen yaratıcı süreçler ve yenilikçilik kapsamında eleştirel ve yapıcı düşünme üzerine kuruludur. • Kaynakları (insanlar ve eşyalar) harekete geçirmek ve etkinliği sürdürebilmek için hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisini içerir. Bu da, maliyet ve değere yönelik finansal karar verme becerisini içermektedir. • Diğerleri ile etkin bir biçimde iletişim kurabilme ve tartışabilme becerisi, bilgiye dayalı karar vermenin parçası olarak belirsizlik, muğlaklık ve riskle başa çıkma becerisi önemlidir.	
18. “Küresel Sorunları Anlayabilme ve Çözüm Üretebilme” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	P21-2007
1. Dijital Çağ Okuryazarlığı • Küresel Farkındalık: Uluslararası kuruluşlar, ulus devletler, kamu ve özel ekonomik kuruluşlar, sosyokültürel gruplar ve dünya genelinde bireyler arasındaki karşılıklı ilişkilerin tanınması ve anlaşılması.	X	21. Yüzyıl Temaları Küresel Farkındalık • Küresel sorunları anlamak ve ele almak için 21. yüzyıl becerilerini kullanmak. • Kişisel, iş ve toplum bağlamlarında karşılıklı saygı ve açık diyalog ruhu içinde farklı kültürleri, dinleri ve yaşam tarzlarını temsil eden bireylerden öğrenmek ve onlarla işbirliği içinde çalışmak. • İngilizce dışındaki dillerin kullanımı dâhil diğer ulusları ve kültürleri anlamak.
AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
X	2. İletişim ve İşbirliği c. Diğer kültürleri öğrenenler ile	Dünyada Yaşam 1. Vatandaşlık - yerel ve küresel

Bu beceriye 2006 yılındaki çerçevede yer verilmemesine rağmen, 2018 yılında çerçeveye eklenmiştir: 2018: 6) Vatandaşlık Yeterliği; Vatandaşlık yeterliği; sorumlu vatandaşlar olarak davranabilme ile sosyal, ekonomik, yasal ve politik kavramlar ve yapılar ile küresel gelişmeleri ve sürdürülebilirliği anlamaya dayanan sivil ve sosyal hayata tam olarak katılabilme becerisidir.	ilişki kurarak kültürel anlayış ve küresel farkındalık geliştirirler. 2016: 7. Global İşbirlikçi d. yerel ve küresel sorunları irdelerler, ortak çalışma teknolojilerini kullanarak çözüm arayışında başkalarıyla birlikte çalışırlar.	- Topluluk / mahalle faaliyetlerine ve ulusal ve uluslararası düzeyde de karar alma süreçlerine katılım; seçimlerde oy kullanma. - Yerel veya daha geniş toplumu etkileyen sorunlara ilgi göstererek ve bu sorunların çözülmesine yardımcı olarak dayanışma sergileme becerisi. - Kamusal alanda kurumlarla etkin bir şekilde etkileşim kurma becerisi. - Kendi ülkesi ve uluslararası programların sunduğu fırsatlardan yararlanma becerisi.

19. “Ekonomi ve Finans Alanlarında Bilgi Sahibi Olma” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

OECD-DeSeCo-2005	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
X	X	X
Metiri-enGauge-2003	AB-2006-2018	P21-2007
1. Dijital Çağ Okuryazarlığı Ekonomi Okuryazarlığı: Ekonomik sorunları, alternatifleri, maliyetleri ve karları belirleme; ekonomik durumlarda iş yerindeki teşvikleri analiz etme; ekonomik koşullar ve kamu politikalarındaki değişikliklerin sonuçlarını inceleme; ekonomik kanıt toplama ve düzenleme ile maliyetleri karlarla karşılaştırma becerisi.	X Bu beceriye 2006 yılındaki çerçevede yer verilmemesine rağmen, 2018 yılında çerçeveye eklenmiştir: 2018: 6) Vatandaşlık Yeterliği; Vatandaşlık yeterliği; sorumlu vatandaşlar olarak davranabilme ile sosyal, ekonomik, yasal ve politik kavramlar ve yapılar ile küresel gelişmeleri ve sürdürülebilirliği anlamaya dayanan sivil ve sosyal hayata tam olarak katılabilme becerisidir. 3-A-Matematiksel Yeterlilik ve B- Bilim, Teknoloji ve Mühendislikteki Yeterlilik; - Bir birey, ev ve işteki günlük bağlamlarda temel matematiksel ilkeleri ve süreçleri uygulayabilme becerileri (Ör. finansal beceriler) ile argüman zincirlerini takip edebilme ve değerlendirebilme becerilerine sahip olmalıdır. 7) Girişimcilik Yeterliği; - Yaratıcılık, eleştirel düşünme ve problem çözme, inisiyatif alma ve azimli olma ile kültürel, sosyal ya da finansal değeri olan projeleri planlamak ve yürütmek için işbirlikçi çalışabilme becerisi üzerine kuruludur. - Kaynakları (insanlar ve	21. Yüzyıl Temaları Finansal, Ekonomi, İşletme ve Girişimcilik Okuryazarlığı - Uygun kişisel ekonomik tercihlerin nasıl yapılacağını bilmek. - Ekonominin toplumdaki rolünü anlamak. - İşyeri üretkenliğini ve kariyer seçeneklerini geliştirmek için girişimcilik becerilerini kullanmak.

	eşyalar) harekete geçirmek ve etkinliği sürdürebilmek için hem bireysel hem de takım halinde işbirlikçi çalışabilme becerisini içerir. Bu da, maliyet ve değere yönelik finansal karar verme becerisini içermektedir.	
20. “Sivil Hayata Katılma ve Resmi Süreçleri Anlayabilme” Becerisinin Çerçevelerde Yer Alan Tanımları		
Metiri-enGauge-2003	P21-2007	NETS/ISTE-2007-2016
X	21. Yüzyıl Temaları Vatandaşlık Okuryazarlığı - Nasıl bilgi sahibi olunacağını bilerek ve hükümet süreçlerini anlayarak sivil hayata etkili bir şekilde katılmak. - Vatandaşlık hak ve yükümlülüklerini yerel, bölgesel, ulusal ve küresel düzeylerde kullanmak. - Yurttaşlık kararlarının yerel ve küresel sonuçlarını anlamak.	X
AB-2006-2018	ATCS-KSAVE-2010	OECD-DeSeCo-2005
6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; - Sosyal ve vatandaşlık yeterlilikleri, kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yeterlilikleri içerir ve bireyleri sosyal hayata ve çalışma hayatına, özellikle de giderek çeşitlenen toplumlara etkili ve yapıcı bir şekilde katılmaları ve gerektiğinde çatışmaları çözmeleri için donanımlı hale getiren tüm davranış biçimlerini kapsar. - Vatandaşlık yeterliliği, sosyal ve politik kavramlar ve yapılar hakkındaki bilgiye ve aktif ve demokratik katılıma bağlılığa dayanan sivil hayata tam olarak katılabilmeleri için bireyleri donanımlı hale getirir. - Vatandaşlık yeterliliği için beceriler, kamusal alanda başkalarıyla etkin bir şekilde iletişim kurabilme ve yerel ve daha geniş topluluğu etkileyen problemleri çözme konusunda dayanışma ve ilgi gösterebilme becerisiyle ilgilidir. - Bu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi ve yerelden ulusal ve Avrupa düzeyine kadar her düzeyde özellikle oylama	Dünyada Yaşam 1. Vatandaşlık - yerel ve küresel - Topluluk / mahalle faaliyetlerine ve ulusal ve uluslararası düzeyde de karar alma süreçlerine katılım; seçimlerde oy kullanma. - Yerel veya daha geniş toplumu etkileyen sorunlara ilgi göstererek ve bu sorunların çözülmesine yardımcı olarak dayanışma sergileme becerisi. - Kamusal alanda kurumlarla etkin bir şekilde etkileşim kurma becerisi. - Kendi ülkesi ve uluslararası programların sunduğu fırsatlardan yararlanma becerisi.	3-Özerk Davranma Bireyler, toplumun gelişimine etkin bir şekilde katılmak ve işyeri, aile hayatı ve sosyal yaşam dâhil olmak üzere yaşamın farklı alanlarında iyi işlev görebilmek için özerk hareket etmelidir. Genel olarak özerklik, geleceğe yönelik bir yönelim ve kişinin çevresine, sosyal dinamiklere ve oynadığı ve oynamak istediği rollere ilişkin farkındalığını gerektirir. Sağlam bir benlik kavramına ve ihtiyaçları ve istekleri irade eylemlerine çevirme yeteneğine sahip olduğunu varsayar: karar, seçim ve eylem. A. Büyük resmin içinde hareket etme becerisi Bu yeterlilik, örneğin bireylerin şunları yapmasını gerektirir: - Kalıpları-desenleri-modeli-örgüyü anlama - İçinde bulunulan sistem hakkında fikir sahibi olma (yani yapılarını, kültürünü, uygulamalarını ve resmi ve gayri resmi kurallarını ve beklentilerini ve yasaları ve düzenlemeleri ve ayrıca yazılı olmayan sosyal normları, ahlaki kuralları anlama da dâhil olmak üzere bu sistemde oynadıkları rolleri, davranışlar ve protokolü anlama.) Haklarla ilgili anlayışı, eylemler üzerindeki kısıtlamaların bilgisiyle

yoluyla karar vermenin yanı sıra topluluk veya yerel faaliyetlere yapıcı katılımı içerir. 2018: 6) Vatandaşlık Yeterliği; Tanımı: Vatandaşlık yeterliği; sorumlu vatandaşlar olarak davranabilme ile sosyal, ekonomik, yasal ve politik kavramlar ve yapılar ile küresel gelişmeleri ve sürdürülebilirliği anlamaya dayanan sivil ve sosyal hayata tam olarak katılabilme becerisidir.		tamamlar; - Kişinin kendi eylemlerinin doğrudan ve dolaylı sonuçlarını tanımlama; ve - Bireysel ve paylaşılan normlar ve hedeflerle ilgili potansiyel sonuçları üzerine düşünerek farklı eylem yolları arasından seçim yapma C. Hakları, çıkarları, sınırları ve ihtiyaçları savunma ve sahiplenme becerisi Bir yandan, bu yeterlilik öz-yönelimli haklar ve ihtiyaçlarla ilgilidir; öte yandan, toplumun bir üyesi olarak bireyin hakları ve ihtiyaçları ile de ilgilidir (örneğin, demokratik kurumlara ve yerel ve ulusal siyasi süreçlere aktif olarak katılmak). Bu yeterlilik, örneğin aşağıdakileri yapabilme becerisini ifade eder: - Kişinin kendi çıkarlarını anlama (örneğin bir seçimde); - Bir vakanın dayandırılacağı yazılı kuralları ve ilkeleri bilme; - İhtiyaçların ve hakların tanınması için argümanlar oluşturma; ve - Düzenlemeler veya alternatif çözümler önerme.

21. “Sağlık Konularında Bilgi Sahibi Olma” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları

Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005	NETS/ISTE-2007-2016
X	X	X
P21-2007	AB-2006-2018	ATCS-KSAVE-2010
21. Yüzyıl Temaları Sağlık Okuryazarlığı - Temel sağlık bilgi ve hizmetlerini elde etmek, yorumlamak ve anlamak ve bu bilgi ve hizmetleri sağlıklı geliştirecek şekilde kullanmak. - Uygun diyet, beslenme, egzersiz, riskten kaçınma ve stresi azaltma dâhil olmak üzere koruyucu fiziksel ve zihinsel sağlık önlemlerini anlamak. - Sağlıkla ilgili uygun kararlar vermek için mevcut bilgileri kullanmak - Kişisel ve aile sağlığı hedefleri oluşturmak ve izlemek. - Ulusal ve uluslararası halk sağlığı ve güvenliği sorunlarını anlamak.	6) Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlilikleri; Sosyal yeterlilik, bireylerin kendisi ve ailesi ve yakın sosyal çevresi için bir kaynak olarak dâhil olmak üzere, bireylerin optimum fiziksel ve zihinsel sağlığı nasıl sağlayabileceklerinin ve sağlıklı bir yaşam tarzının buna nasıl katkıda bulunabileceğinin bilgisini gerektiren kişisel ve sosyal refah ile bağlantılıdır. 2018 : 5) Kişisel, Sosyal ve Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği; Belirsizlik ve karmaşıklıkla başa çıkabilme, öğrenmeyi öğrenme, kendi fiziksel ve duygusal refahını destekleyebilme, fiziksel ve ruhsal sağlığını sürdürebilme ve sağlık bilincine sahip, geleceğe dönük bir yaşam sürdürebilme, empati	Dünyada Yaşam 3. Kişisel ve sosyal sorumluluk - kültürel farkındalık ve yeterlilik dâhil Kendisi ve ailesi için sağlığı, hijyeni ve beslenmeyi nasıl koruyacağı bilgisi.

	kurabilme ve kapsayıcı ve destekleyici bir bağlamda çatışmayı yönetebilme becerilerini içerir.	
22. “Çevre Sorunlarını Analiz Edebilme” Becerisinin Çerçevesinde Yer Alan Tanımları		
AB-2006-2018	NETS/ISTE-2007-2016	ATCS-KSAVE-2010
X	X	X
P21-2007	Metiri-enGauge-2003	OECD-DeSeCo-2005
21. Yüzyıl Temaları Çevre Okuryazarlığı • Özellikle hava, iklim, toprak, gıda, enerji, su ve ekosistemlerle ilgili olarak çevre ve onu etkileyen koşullar ve şartlar hakkında bilgi ve anlayış gösterme. • Toplumun doğal dünya üzerindeki etkisine dair bilgi ve anlayış gösterme (örneğin, nüfus artışı, nüfus gelişimi, kaynak tüketim oranı, vb.). • Çevre sorunlarını araştırma ve analiz etme ve etkili çözümler hakkında doğru sonuçlara varma. • Çevresel zorlukları ele almaya yönelik bireysel ve toplu eylemlerde bulunma (örneğin, küresel eylemlere katılmak, çevresel konularda eyleme ilham veren çözümler tasarlamak).	X	X

EK 14. Anket Kullanma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.6416206
Konu : Araştırma İzni

10.06.2016

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 09/06/2016 tarihli ve 20223 sayılı yazınız.

Enstitünüz İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı doktora öğrencisi Mesut ŞENGÜLEÇ'in "**Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Bireylerini Yetiştirme Yeteneklerine Bir Bakış**" konulu tez kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (1 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini arz ederim.

Ali GÜNGÖR
Müdür a.
Şube Müdürü

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9b0c-ad9d-3851-a87c-234d kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.6416176
Konu : Araştırma İzni

10.06.2016

.....KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) Gazi Üniversitesi'nin 09/06/2016 tarihli ve 20223 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı doktora öğrencisi Mesut ŞENGÜLEÇ'in "**Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Bireylerini Yetiştirme Yeteneklerine Bir Bakış**" konulu tez kapsamında uygulama talebi Araştırma Komisyonumuzca incelenmiş olup, ilçenize bağlı ekli listede belirtilen okullarda uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (1 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen mühürlü uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Ali GÜNGÖR
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:
1-Uygulama formu (1 sayfa)
2-Okul listesi (3 sayfa)
DAĞITIM:
Yenimahalle
Keçiören-Çankaya

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
c-posta: istic06@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 95df-6c6c-3f20-87bc-cf80 kodu ile teyit edilebilir.

EK 15. Ön Görüşme Formu

Değerli Katılımcı, Lütfen ifadeleri dikkatlice okuyunuz.

Cümleler anlaşılıyorsa “**cümle anlaşılıyor**”; eğer cümleler anlaşılmıyorsa , “**cümle anlaşılmıyor**” kutucuklarına “**X**” işareti koyarak belirtiniz. Lütfen cümleleri anlayamadığınızda “**anlayamadığım kelime**” kutusuna anlayamadığınız kısımları açıkça yazınız. Çalışmaya katkınız için teşekkür ederiz.

	21. yüzyıl bireylerinin,	Cümle anlaşılıyor	Cümle anlaşılmıyor	Anlayamadığım kısım/ kelime
1	işbirliği becerisine sahip olması,			
2	iletişim becerisine sahip olması,			
3	teknoloji okuryazarlığına sahip olması,			
4	sosyal ve kültürel becerilere sahip olması,			
5	yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik) becerisine sahip olması,			
6	eleştirel düşünme becerisine sahip olması,			
7	problem çözme becerisine sahip olması,			
8	üretkenlik becerisine sahip olması,			
9	öğrenmeyi öğrenme becerisine sahip olması,			
10	kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisine sahip olması,			
11	planlama becerisine sahip olması,			
12	değişime uyum sağlama becerisine sahip olması,			
13	uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine sahip olması,			
14	risk alabilme becerisine sahip olması,			
15	liderlik becerisine sahip olması,			
16	anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine sahip olması,			
17	girişimcilik becerisine sahip olması,			
18	küresel sorunları anlayabilmesi ve çözüm üretebilmesi,			
19	doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olması,			
20	etkin bir şekilde sivil hayata katılması ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilmesi,			
21	diyet, beslenme, egzersiz, kazadan korunma ve stres gibi sağlık konularında bilgi sahibi olması,			
22	çevre sorunlarını analiz edebilme ve etkili çözümler konusunda sonuca ulaşabilmesi,			

EK 16. X Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Önemine İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi

Değerli Katılımcı,

Sizlere 21. yüzyıl vatandaşlarının sahip olması gerektiği düşünülen becerilerle ilgili 22 ifadeden oluşan **ve sadece 3-4 dakikanızı alacak** bir anket verilmiştir.

Lütfen ifadeleri dikkatlice okuyarak, **sahip olunması beklenen becerilerin sizce ne kadar önemli** olduğunu ankette yer alan sütunlardaki “**1-Önemsizdir**”, “**2-Az önemlidir**”, “**3-Orta derecede önemlidir**”, “**4-Önemlidir**” ve “**5-Çok önemlidir**” kutucuklarına “**X**” işareti koyarak belirtiniz.

Size verilen bu anket çalışmasının sonuçları bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Size ait bilgiler ve ankete verdiğiniz cevaplar hiç bir yerde başka hiçbir amaçla kullanılmayacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katkınız için teşekkür ederiz.

Ankete başlamadan önce lütfen aşağıdaki bilgileri doldurunuz

1. Cinsiyetiniz: E () K ()
2. Hizmet Yılı: (Yıl)

	21. yüzyıl bireylerinin,	Önemsizdir	Az önemlidir	Orta Derecede önemlidir	Önemlidir	Çok önemlidir
		1	2	3	4	5
1	işbirliği becerisine sahip olması,					
2	iletişim becerisine sahip olması,					
3	teknoloji okuryazarlığına sahip olması,					
4	sosyal ve kültürel becerilere sahip olması,					
5	yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik) becerisine sahip olması,					
6	eleştirel düşünme becerisine sahip olması,					
7	problem çözme becerisine sahip olması,					
8	üretkenlik becerisine sahip olması,					
9	öğrenmeyi öğrenme becerisine sahip olması,					
10	kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisine sahip olması,					
11	planlama becerisine sahip olması,					
12	değişime uyum sağlama becerisine sahip olması,					
13	uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine sahip olması,					
14	risk alabilme becerisine sahip olması,					
15	liderlik becerisine sahip olması,					
16	anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine sahip olması,					
17	girişimcilik becerisine sahip olması,					
18	küresel sorunları anlayabilmesi ve çözüm üretebilmesi,					
19	doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olması,					
20	etkin bir şekilde sivil hayata katılması ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilmesi,					
21	diyet, beslenme, egzersiz, kazadan korunma ve stres gibi sağlık konularında bilgi sahibi olması,					
22	çevre sorunlarını analiz edebilme ve etkili çözümler konusunda sonuca ulaşabilmesi,					

EK 17. Y Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Öneme İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi

Değerli Katılımcı, Sizlere 21. yüzyıl vatandaşlarının sahip olması gerektiği düşünülen becerilerle ilgili 22 ifadeden oluşan **ve sadece 3-4 dakikanızı alacak** bir anket verilmiştir.

Lütfen ifadeleri dikkatlice okuyarak, **sahip olunması beklenen becerilerin sizce ne kadar önemli** olduğunu ankette yer alan sütunlardaki “1-Önemsizdir” , “2-Az önemlidir” , “3-Orta derecede önemlidir” , “4-Önemlidir” ve “5-Çok önemlidir” kutucuklarına “**X**” işareti koyarak belirtiniz.

Size verilen bu anket çalışmasının sonuçları bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Size ait bilgiler ve ankete verdiğiniz cevaplar hiç bir yerde başka hiçbir amaçla kullanılmayacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katkınız için teşekkür ederiz.

Ankete başlamadan önce lütfen aşağıdaki bilgileri doldurunuz

1. **Cinsiyetiniz:** E () K ()
2. **Mezun olduğunuz lise türü:** Anadolu Öğretmen Lisesi () Anadolu Lisesi () Çok Programlı Lise () Fen Lisesi () Anadolu İmam Hatip Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi () Mesleki ve Teknik Lise () Diğer (Belirtiniz)

	21. yüzyıl bireylerinin,	Önemsizdir	Az Önemlidir	Orta Derecede Önemlidir	Önemlidir	Çok Önemlidir
		1	2	3	4	5
1	işbirliği becerisine sahip olması,					
2	iletişim becerisine sahip olması,					
3	teknoloji okuryazarlığına sahip olması,					
4	sosyal ve kültürel becerilere sahip olması,					
5	yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik) becerisine sahip olması,					
6	eleştirel düşünme becerisine sahip olması,					
7	problem çözme becerisine sahip olması,					
8	üretkenlik becerisine sahip olması,					
9	öğrenmeyi öğrenme becerisine sahip olması,					
10	kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisine sahip olması,					
11	planlama becerisine sahip olması,					
12	değişime uyum sağlama becerisine sahip olması,					
13	uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine sahip olması,					
14	risk alabilme becerisine sahip olması,					
15	liderlik becerisine sahip olması,					
16	anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine sahip olması,					
17	girişimcilik becerisine sahip olması,					
18	küresel sorunları anlayabilmesi ve çözüm üretebilmesi,					
19	doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olması,					
20	etkin bir şekilde sivil hayata katılımı ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilmesi,					
21	diyet, beslenme, egzersiz, kazadan korunma ve stres gibi sağlık konularında bilgi sahibi olması,					
22	çevre sorunlarını analiz edebilme ve etkili çözümler konusunda sonuca ulaşabilmesi,					

EK 18. Z Kuşağının 21. Yüzyıl Becerilerinin Öneme İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi

Değerli Katılımcı,

Sizlere 21. yüzyıl vatandaşlarının sahip olması gerektiği düşünülen becerilerle ilgili 22 ifadeden oluşan **ve sadece 3-4 dakikanızı alacak** bir anket verilmiştir.

Lütfen ifadeleri dikkatlice okuyarak, **sahip olunması beklenen becerilerin sizce ne kadar önemli olduğunu** ankette yer alan sütunlardaki “1-Önemsizdir” , “2-Az önemlidir” , “3-Orta derecede önemlidir” , “4-Önemlidir” ve “5-Çok önemlidir” kutucuklarına “X” işareti koyarak belirtiniz.

Size verilen bu anket çalışmasının sonuçları bilimsel bir araştırma için kullanılacaktır. Size ait bilgiler ve ankete verdiğiniz cevaplar hiç bir yerde başka hiçbir amaçla kullanılmayacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katkınız için teşekkür ederiz.

Ankete başlamadan önce lütfen aşağıdaki bilgileri doldurunuz

1. Cinsiyetiniz: E () K ()

	21. yüzyıl bireylerinin,	Önemsizdir	Az önemlidir	Orta Derecede önemlidir	Önemlidir	Çok önemlidir
		1	2	3	4	5
1	işbirliği becerisine sahip olması,					
2	iletişim becerisine sahip olması,					
3	teknoloji okuryazarlığına sahip olması,					
4	sosyal ve kültürel becerilere sahip olması,					
5	yaratıcılık ve inovasyon (yenilikçilik) becerisine sahip olması,					
6	eleştirel düşünme becerisine sahip olması,					
7	problem çözme becerisine sahip olması,					
8	üretkenlik becerisine sahip olması,					
9	öğrenmeyi öğrenme becerisine sahip olması,					
10	kendini yönlendirebilen öğrenen olma (öz yönelim) becerisine sahip olması,					
11	planlama becerisine sahip olması,					
12	değişime uyum sağlama becerisine sahip olması,					
13	uzlaşma, sorunları çözme (esneklik) becerisine sahip olması,					
14	risk alabilme becerisine sahip olması,					
15	liderlik becerisine sahip olması,					
16	anlaşmazlıkları yönetip çözebilme becerisine sahip olması,					
17	girişimcilik becerisine sahip olması,					
18	küresel sorunları anlayabilmesi ve çözüm üretebilmesi,					
19	doğru kararlar verebilmek için ekonomi ve finans alanlarında bilgi sahibi olması,					
20	etkin bir şekilde sivil hayata katılması ve resmi (hükümet) süreçleri anlayabilmesi,					
21	diyet, beslenme, egzersiz, kazadan korunma ve stres gibi sağlık konularında bilgi sahibi olması,					
22	çevre sorunlarını analiz edebilme ve etkili çözümler konusunda sonuca ulaşabilmesi,					

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...